

EVOLUȚIA DEZVOLTĂRII ECONOMICE ÎN REGIUNEA SUD-EST

**Beneficiar: Agenția pentru Dezvoltare Regională
Sud-Est**
Str. Anghel Saligny, nr. 24,
Brăila, România

Elaborator: SC ACZ Consulting SRL
Str. Ștefan Velovan, nr. 23A,
Craiova, România

Proiect cofinanțat din FEDR prin POR 2014-2020

Cuprins

Introducere	7
Scopul studiului	7
Procesul de elaborare a studiului	9
Capitolul I. Profilul teritorial al Regiunii Sud-Est	12
I.1 Teritoriul și rețeaua de localități	13
I.2. Infrastructura de transport – vector al dezvoltării economice regionale	20
I.3. Particularități ale Regiunii Sud-Est	37
Capitolul II. Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est	43
II.1. Evoluția pieței muncii în Regiunea Sud-Est	43
II.2. Evoluția principalilor indicatori macro-economici în Regiunea Sud-Est.....	72
II.3. Evoluția mediului antreprenorial în Regiunea Sud-Est.....	122
II.4. Evoluția domeniului Cercetare, Dezvoltare, Inovare și Transfer Tehnologic în Regiunea Sud-Est	174
Capitolul III. Lanțuri valorice regionale.....	210
III.1. Lanțuri valorice globale	210
III.2. Lanțuri valorice la nivel național – proiecte implementate	214
III.3. Lanțuri valorice regionale la nivel Regiunii Sud-Est – proiecte implementate	219
Capitolul IV. Instituții și infrastructuri de sprijinire a afacerilor la nivelul Regiunii Sud-Est	222
Capitolul V. Principalele dificultăți cu care se confruntă firmele din Regiunea Sud-Est	245
Capitolul VI. Măsuri, politici și recomandări privind dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est	249
VI.1 Principalele politici naționale de atragere a investițiilor și de sprijinire a firmelor	249
VI.2 Rolul strategiei de specializare inteligentă în stimularea competitivității regionale	264
VI.3 Contribuția programelor cu finanțare europeană la dezvoltarea economică regională	271
VI.4 Măsuri/recomandări pentru o dezvoltare economică continuă.....	302
Capitolul VII. Concluzii	307
Bibliografie	311

Acronime

ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională
AIPPIMM	Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM-uri
ANIMMC	Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperație
AP	Acordul de Parteneriat
APDF	Administrația Porturilor Dunării Fluviale
BIM	Biroul Internațional al Muncii
CCIA	Camera de Comerț, Industrie și Agricultură
CCINA	Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură
CDI	Cercetare Dezvoltare Inovare
CNAIR	Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere
COM/CE	Comisia Europeană
CSC	Cadrul Strategic Comun 2014-2020
CTICI	Centrul Teritorial de Informare, Consultanță și Instruire
DLI	Dezvoltare Locală Integrată
DLRC	Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității
EDER SE	Studiul "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est"
ENI/IEV	Instrumentul European de Vecinătate (European Neighbourhood Instrument)
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European pentru Dezvoltare Regională
FEI	Fondul European de Investiții

FESI	Fondurile Europene Structurale și de Investiții
FPIPMM	Fundația pentru Promovarea Întreprinderilor Private, Mici și Mijlocii Galați
FSRA	Filiala Școala Română de Afaceri
GO	Grup Operațional
IET	Institutul de Energie și Transport
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
km	Kilometru
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
MIMMCTPL	Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberales
MPGT	Master Planul General de Transport
OTIMMC	Oficiul Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperație
PIB	Produsul Intern Brut
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
POC	Programul Operațional Competitivitate
POCU	Programul Operațional Capital Uman
POIIMM	Programul Operațional Inițiativa pentru IMM-uri
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare
POR	Programul Operațional Regional
RIS3	Strategie de Inovare Regională
SBA	Small Business Act

SDL	Strategia de Dezvoltare Locală
SNC	Strategia Națională pentru Competitivitate
SPO	Servicii Publice de Ocupare
SWOT	Puncte Forte, Puncte Slabe, Amenințări și Oportunități
TEN-T	Rețeaua de Transport Trans-Europeană (Trans-European Transport Network)
TIC	Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (United Nations Conference on Trade and Development)

Introducere

Scopul studiului

Definirea conceptului de **dezvoltare economică** a fost supus unor dezbateri și teoretizări de-a lungul timpului, referindu-se, printre altele, și la procesul de îmbunătățire a standardului de viață și creșterea a bunăstării populației țărilor în curs de dezvoltare care este măsurat, de regulă, prin creșterea venitului pe locuitor. Printre indicatorii care reflectă cel mai coerent fenomenul de dezvoltare economică se numără rata creșterii economice, productivitatea muncii, ponderea forței de muncă, produsul intern brut, și alții. De asemenea, investițiile reprezintă factorul principal al dezvoltării economice, alături de progresul tehnic, cercetarea proprie, învățământul, iar scopul final al dezvoltării economice poate fi reprezentat succint prin creșterea nivelului de trai.

Dezvoltarea regională este un concept mai nou care vizează impulsivitatea și diversificarea activităților economice, stimularea investițiilor în sectorul privat, contribuția la reducerea șomajului, precum și inițiative care să conducă la o îmbunătățire a nivelului de trai. Pe de altă parte, conceptul de politică de dezvoltare regională cuprinde ansamblu de inițiative și măsuri întreprinse de autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu diverși actori (privati, publici, voluntari), care au rolul de a asigura o creștere economică, dinamică și durabilă, prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local. Principalele domenii care pot fi vizate de politicile regionale sunt: dezvoltarea întreprinderilor, piața forței de muncă, atragerea investițiilor, transferul de tehnologie, dezvoltarea sectorului I.M.M.-urilor, îmbunătățirea infrastructurii, calitatea mediului înconjurător, dezvoltare rurală, sănătate, educație, învățământ, cultură, etc.

Politica europeană de dezvoltare regională are drept scop transformarea problemelor în oportunități și are la bază principiul politic conform căruia țările și regiunile mai bogate trebuie să fie solidare cu cele mai sărace. Totodată este promovat și principiul economic conform căruia nivelurile de producere mai mici din statele membre și regiunile mai sărace pot constitui o pierdere de potențial și pot reprezenta o oportunitate pentru dezvoltarea Uniunii Europene, deoarece se consideră că investițiile în infrastructura modernă și afaceri inovatoare, o educație de mai bună calitate și pregătirea resurselor umane din regiunile mai slab dezvoltate reprezintă noi oportunități și valoare adăugată, extinzând astfel potențialul economic al tuturor statelor membre. Dezvoltarea

regională necesită o cooperare și interrelaționare eficiente între autorități publice, agenți economici și grupuri sociale la toate nivelurile.

Politica de dezvoltare regională își propune o serie de obiective care să fie atinse prin acțiuni, măsuri și inițiative coerente și armonizate care să fie întreprinse de actorii cheie regionali, printre care:

- diminuarea dezechilibrelor regionale existente, cu accent pe stimularea dezvoltării echilibrate și pe revitalizarea zonelor defavorizate (cu dezvoltare întârziată); preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre;
- îndeplinirea criteriilor de integrare în structurile Uniunii Europene și de acces la instrumentele financiare de asistență pentru țările membre (fonduri structurale și de coeziune);
- corelarea cu politicile sectoriale guvernamentale de dezvoltare; stimularea cooperării interregionale, interne și internaționale, care contribuie la dezvoltarea economică și care este în conformitate cu prevederile legale și cu acordurile internaționale încheiate de România¹.

Acordul de Parteneriat al României are ca și obiectiv global reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială între România și statele membre ale UE, iar în vederea atingerii obiectivelor de creștere economică și pentru a avea o economie modernă și competitivă, România trebuie să răspundă următoarelor provocări: competitivitatea și dezvoltarea locală, oamenii și societatea, infrastructura, resursele și administrația și guvernarea.

În acest context, Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est, în calitate de organism neguvernamental de utilitate publică, care activează în domeniul dezvoltării regionale, și-a propus elaborarea unui studiu privind "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est (EDER SE)". Obiectivul principal al acestui studiu constă în fundamentarea procesului de planificare strategică a dezvoltării Regiunii Sud-Est pentru perioada de programare 2021-2027, prin analizarea stadiului actual, al evoluției dezvoltării economice a regiunii și a impactului investițiilor realizate în ultimii 10 ani. Rezultatele studiului EDER SE vor contribui la elaborarea și fundamentarea Planului de Dezvoltare Regională 2021-2027, furnizând totodată un sprijin important în orientarea și utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor structurale și de coeziune de care România va beneficia în perioada

¹ <http://www.mdrap.ro/dezvoltare-regionala/politica-de-dezvoltare-regionala>

de programare 2021-2027, având în vedere și Obiectivul de Politică 1: O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente.

Creșterea economică reprezintă un proces complex, care vizează sistemul economic în ansamblul său și în dinamica sa și exprimă acele modificări care au loc într-un anumit interval de timp și într-un anumit spațiu în sporirea dimensiunilor rezultatelor macroeconomice în strânsă legătură cu factorii lor determinanți. În cadrul studiului va fi analizată dinamica mediului antreprenorial din regiune, deoarece antreprenorialul se manifestă în economie sub o multitudine de forme, cu rezultate foarte diferite care nu se reflectă doar în bunăstarea economică și financiară.

Intervențiile ce au contribuit la creșterea competitivității IMM-urilor reprezintă coloana vertebrală a economiei și sunt factori-cheie ai dezvoltării economice, ai creării de locuri de muncă și ai coeziunii sociale. Studiul va fi corelat cu strategiile existente la nivel național, va ține cont de prioritățile din documentele strategice naționale și europene privind politica de coeziune, determinate de Strategia Europa 2020 și Strategia Uniunii Europene privind regiunea Dunării, prioritățile investiționale propuse în regulamentele europene și prin Cadrul de Coeziune 2021-2027.

Procesul de elaborare a studiului

Procesul de elaborare a studiului "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" asigură realizarea unei analize axată pe evoluția dezvoltării economice fiind esențială identificarea problemelor și blocajelor din Regiunea Sud-Est, astfel încât să fie elaborat un set de măsuri și recomandări pertinente ce vizează diminuarea și înlăturarea efectelor negative ale acestora.

Studiul privind "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" va fi realizat printr-un proces partenerial, care își propune implicarea sectoarelor cu un puternic caracter inovativ (întreprinderi, clustere, organizații de afaceri/camere de comerț, universități, instituții/organisme de cercetare publice și private, parcuri științifice și tehnologice, entități de transfer tehnologic, Autorități Publice Locale, incubatoare, inspectorate școlare județene, ONG-uri, organizații sociale și alte instituții relevante).

Studiul cuprinde următoarele direcții principale:

- Analiza contextului regional și a potențialului de dezvoltare a mediului economic din Regiunea de dezvoltare Sud-Est;

- Aplicarea sondajelor (prin chestionare) în rândul fiecărei categorii a reprezentanților grupului țintă;
- Elaborarea unei viziuni extinse de-a lungul activităților economice care implică multe sectoare din societatea civilă. Este necesară concentrarea pe contextul specific regional, evaluând activele existente, punctele forte și punctele slabe majore la nivel regional, identificând orice blocaj și provocările cheie atât pentru economie, cât și pentru societate.
- Definirea unui set de măsuri, politici și recomandări privind dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est.

Elaborarea studiului privind "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" presupune utilizarea unei metodologii adecvate, bazată pe un mix optim de metode și tehnici de analiză: colectarea datelor/informațiilor, analiza cantitativă și analiză calitativă.

În vederea elaborării studiului "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est (EDER SE)", vor fi analizate și prelucrate o serie de date și informații, stabilind un set de indicatori relevanți la nivel regional și județean, specifici particularităților Regiunii de dezvoltare Sud-Est. Metodologia utilizată pentru elaborarea studiului este relevantă și bine structurată, astfel încât să permită colectarea datelor din surse diverse și complete de informare și analiza transparentă și obiectivă a datelor colectate. Calitatea și veridicitatea informațiilor colectate și analizate au o relevanță deosebită, deoarece acestea vor conduce la identificarea în mod realist a atuurilor, avantajelor competitive, precum și potențialului de inovare pentru dezvoltarea economică a Regiunii Sud-Est, astfel încât studiul să maximizeze utilizarea resurselor prin alocarea și concentrarea acestora în domeniile care prezintă potențial și pot aduce un plus de competitivitate regiunii.

În procesul de elaborare a studiului, s-a avut în vedere corelarea acestuia cu principalele documente strategice la nivel european, național și regional relevante pentru domeniile acoperite de studiu:

- Strategia Europa 2020;
- Cadrul Strategic Comun 2014-2020 (CSC);
- Regulamentul 1303/2013;
- Regulamentele FESI și Politica de Coeziune, respectiv condiționalitățile ex-ante pentru accesarea fondurilor europene în perioada 2014-2020;

- COM (2010) 2020 final, Europa 2020, O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii;
- Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Competitivitate 2014-2020;
- Planul de măsuri pentru stimularea înființării și dezvoltării IMM-urilor prin implementarea Small Business Act – SBA;
- Programele Operaționale ale României finanțate prin FESI pentru perioada 2014-2020;
- Studii și analize în domeniile vizate de proiect (la nivel european, național, regional și județean);
- Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014-2020 (PDR Sud-Est 2014-2020);
- Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est 2014-2020;
- Strategia Integrată de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării;
- Strategii locale de dezvoltare

Capitolul I. Profilul teritorial al Regiunii Sud-Est

Studierea contextului economic al Regiunii Sud-Est are ca scop efectuarea unei analize comprehensive a nivelului de dezvoltare socio-economică a regiunii, care să situeze regiunea în raport cu celelalte regiuni de dezvoltare și care să identifice un prim set de probleme cu care se confruntă mediul de afaceri regional, precum și o serie de avantaje competitive de care aceasta dispune.

Legea 315/2004 stabilește cadrul instituțional, obiectivele, competențele și instrumentele specifice politicii de dezvoltare regională în România. Potrivit acestei legi, pe teritoriul României sunt stabilite opt regiuni de dezvoltare, grupate în prezent pe patru Macroregiuni.

Tabel nr. 1. **Macroregiunile și regiunile de dezvoltare din România**

Macroregiunea	Regiunea de dezvoltare
Macroregiunea unu	Nord-Vest Centru
Macroregiunea doi	Nord-Est Sud-Est
Macroregiunea trei	Sud-Muntenia București-Ilfov
Macroregiunea patru	Sud-Vest Oltenia Vest

Regiunea Sud-Est este una dintre cele 8 regiuni de dezvoltare ale României, făcând parte din Macroregiunea 2, alături de Regiunea Nord-Est. Regiunea Sud-Est este a doua regiune ca mărime din România, fiind o zonă administrativă ce oferă un cadru de elaborare, implementare și evaluare a politicilor de dezvoltare regională.

Figura nr. 1. Regiunile de dezvoltare ale României

Potrivit legii 315/2004, structurile teritoriale pentru dezvoltarea regională la nivelul Regiunii Sud-Est sunt:

1. **Consiliul pentru Dezvoltare Regională a Regiunii Sud-Est** - organism regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit și funcționează pe principii partenoriale la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională.
2. **Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est** - organism neguvernamental, nonprofit, de utilitate publică, cu personalitate juridică, care funcționează în domeniul dezvoltării regionale, prin inițierea și menținerea de parteneriate instituționale intra-regionale, inter-regionale și internaționale. ADR Sud-Est a fost înființată în februarie 1999, ca structură executivă a Consiliului pentru Dezvoltare Regională a Regiunii de Sud-Est.

I.1 Teritoriul și rețeaua de localități

Localizarea fizico-geografică

Regiunea de dezvoltare Sud-Est a fost înființată în anul 1998, prin Legea 151 privind dezvoltarea regională, această entitate specifică fiind creată prin asocierea voluntară între consiliile județene și locale, fără să aibă statut administrativ și personalitate juridică. Este o unitate teritorial-statistică de nivelul al doilea (NUTS 2), conform clasificării EUROSTAT și grupează 6 dintre județele țării: Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea.

Figura nr. 2. **Regiunea de dezvoltare Sud-Est**

Sursa: Enciclopedia României

Regiunea de dezvoltare Sud-Est este poziționată în sud-estul țării și se învecinează cu trei dintre celelalte regiuni: Regiunea Nord-Est, Regiunea Centru și Regiunea Sud-Muntenia. De asemenea, fiind graniță sud-estică a României, se învecinează la sud cu Bulgaria, la est cu Republica Moldova, Ucraina și țărmul Mării Negre. O particularitate importantă a regiunii este faptul că reprezintă o parte a frontierei estice a Uniunii Europene, având responsabilități în ceea ce privește securizarea frontierei și cooperarea regională transfrontalieră. Granița comună româno-ucraineano-moldoveană se întinde pe o distanță de 1.099,4 km. Granița cu Republica Moldova este o graniță în totalitate fluvială și însumează 450 km, iar granița româno-ucraineană este terestră (273,8 km), fluvială (343,9 km) și maritimă (31,7 km) (POR 2014 -2020).

Conform Poliției de Frontieră Române, pe teritoriul regiunii se află mai multe puncte de trecere a frontierei, astfel:

- În județul Constanța: 4 puncte de trecere a frontierei rutiere (Ostrov, Lipnița, Negru Vodă și Vama Veche), 1 punct de trecere feroviar (Negru Vodă) și punctele de trecere portuare Mangalia, Cernavodă, Constanța Sud – Agigea Port și Zona liberă, Constanța și Midia.
- În județul Tulcea: punctele de trecere a frontierei Tulcea Port și Sulina Port.
- În județul Brăila: punctul de trecere a frontierei Brăila Port.
- În județul Galați: punctele de trecere a frontierei rutiere Oancea și Galați, 1 punct de trecere a frontierei feroviar (Galați) și punctul de trecere a frontierei Galați Zona Liberă.

Din punct de vedere geografic, regiunea de dezvoltare are mai multe forme de relief: lunca Dunării, câmpia Bărăganului, câmpia Covurlui, podișul Dobrogei cu Munții Măcinului, iar partea de nord-vest a regiunii cuprinde o parte a Carpaților și Subcarpaților de Curbură. Regiunea este străbătută de fluviul Dunărea, cuprinde Delta Dunării în județul Tulcea și este mărginită la est de întreg litoralul românesc al Mării Negre. Regiunea are un relief preponderent de câmpie, cu specific climatic continental.

Rețeaua regională de localități

Regiunea de dezvoltare Sud-Est deține o suprafață totală de 35.774 km², reprezentând 15% din teritoriul României. La nivelul județelor, cea mai mare suprafață o are județul Tulcea (8.484 km²), la polul opus fiind județul Galați, cu 4.465 km² (INS, 2018).

În regiune există 34 de orașe și municipii, cele mai multe fiind în județul Constanța (11). 11 dintre acestea sunt municipii. Pe lângă acestea, există 1448 de sate, organizate în 356 de comune. Cele mai multe sate se află în județul Buzău (475), organizate în 82 de comune, la polul opus aflându-se județul Tulcea, cu doar 133 de sate.

Tabel nr. 2. **Organizarea administrativă a teritoriului Regiunii de Dezvoltare Sud-Est la 31 decembrie 2018**

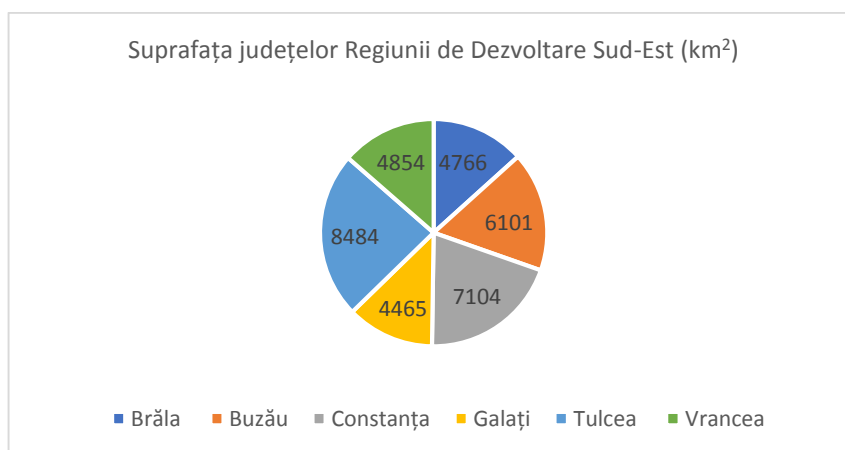
	Suprafața totală (Km ²)	Numărul orașelor și municipiilor	din care: Municipii	Numărul comunelor	Numărul satelor
Regiunea Sud-Est	35.774	34	11	356	1448
Brăila	4.766	4	1	40	140
Buzău	6.101	5	2	82	475
Constanța	7.104	11	3	59	189
Galați	4.465	4	2	61	180
Tulcea	8.484	5	1	46	133
Vrancea	4.854	5	2	68	331

Sursa: INS/ ADR SE

Conform Planului de Amenajare a teritoriului național (Legea 351/2001), orașele sunt ierarhizate pe 6 ranguri din care 4 sunt specifice localităților urbane: rangul 0 - Municipiul București, rangul I – 11 municipii de importanță națională: Bacău, Brașov, Brăila, Galați, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești și Timișoara. Restul municipiilor sunt de rangul II, iar orașele sunt de rangul III. Observăm că în Regiunea de dezvoltare Sud-Est sunt 3 municipii de importanță națională: Brăila, Galați și Constanța. Potrivit Raportului privind starea teritoriului – România 2017, orașele care au înregistrat o dezvoltare puternică în ultimii 15-20 ani au fost acelea care beneficiază de o distanță

consistență față de București, aspect care le-a favorizat dezvoltarea unui rol de polarizare la nivel regional. Orașul Constanța este considerat centru polarizator de anvergură, cu aproximativ 500.000 de locuitori în zona de influență.

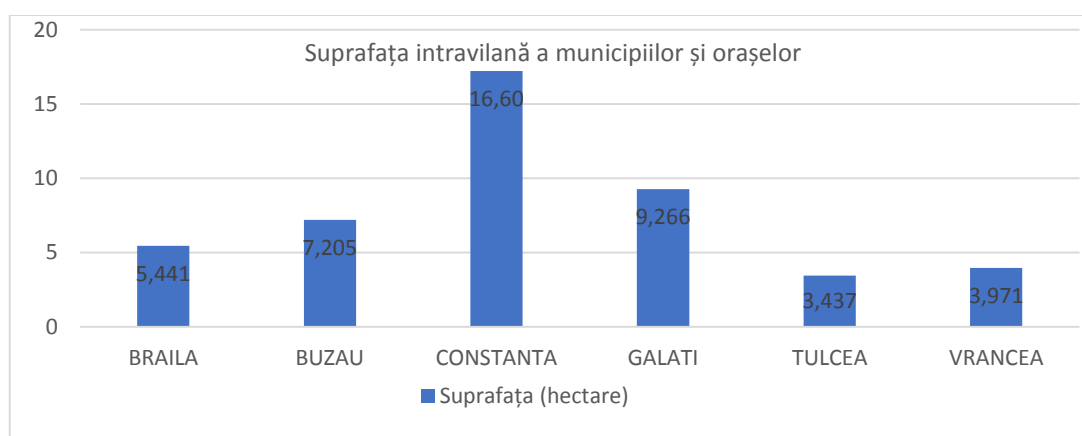
Figura nr. 3. **Suprafața județelor din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est (km²)**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Suprafața intravilană totală a municipiilor și orașelor din regiune este de 45.921,86 hectare², cea mai mare fiind deținută de județul Constanța, cu 16.601,86 hectare, fapt justificat și de particularitățile județului, în special de litoralul Mării Negre și zona portuară. Se observă în figura de mai jos faptul că județele cu cea mai mică suprafață intravilană orășenească sunt Brăila, Vrancea și Tulcea.

Figura nr. 4. **Suprafața intravilană a municipiilor și orașelor (hectare)**

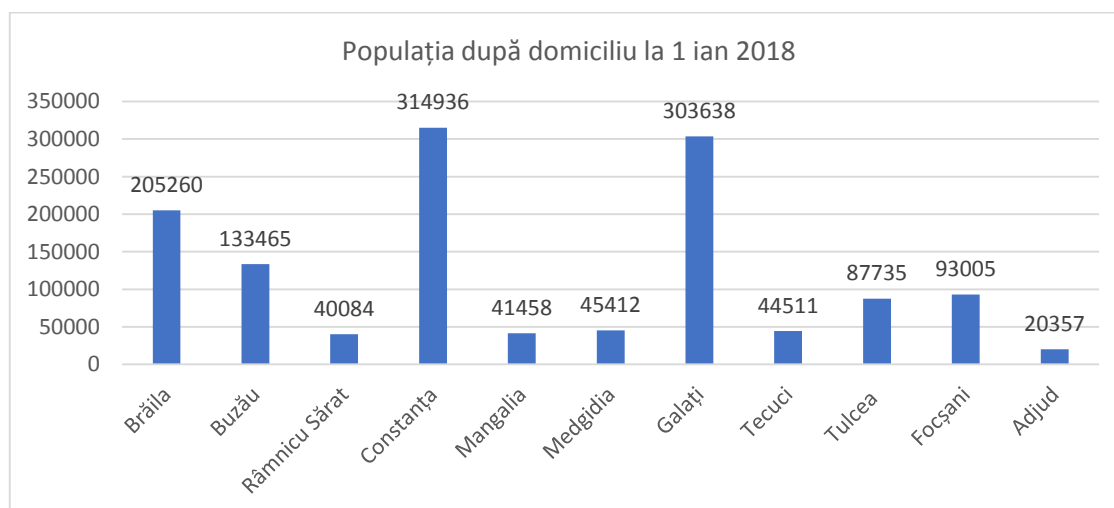
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

² Suprafața a fost calculată luând în considerare datele disponibile pe INS pentru anul 2017, din care au fost extrase datele pentru comuna Băneasa care a fost retrogradată la rangul de comună prin Legea nr. 37/2019.

În ceea ce privește populația, Regiunea de dezvoltare Sud-Est avea la 1 iulie 2017 o populație rezidentă de 2.434.958 persoane, polarizată în jurul marilor centre urbane. Cei mai mulți locuitori rezidenți se află în județele Constanța (677.419 persoane) și Galați (512.049 persoane). Județul Tulcea are cel mai mic număr de persoane rezidente (199.338 persoane).

Zona urbană concentrează majoritatea populației în județele Constanța și Brăila, aici fiind un grad de urbanizare între 70 și 80%, urmate de județul Galați (grad de urbanizare între 50 și 60%), Buzău și Tulcea (grad de urbanizare între 40 și 50%) și Vrancea, cu cel mai redus grad de urbanizare, sub 40%. Cele 11 municipii de la nivelul regiunii concentrează o bună parte a populației, Constanța, Galați și Brăila fiind orașele cele mai populate.

Figura nr. 5. **Populația rezidentă după domiciliu la 1 ianuarie 2018, la nivelul municipiilor Regiunii Sud-Est**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Din perspectiva rețelei de așezări urbane, Regiunea de dezvoltare Sud-Est se caracterizează prin faptul că orașele sunt centre de polarizare pentru localitățile rurale din vecinătate, excepție făcând județul Tulcea.

Localitățile urbane sunt clasificate pe ranguri în funcție de importanța în rețea și de rolul teritorial, asigurându-se un sistem de servire a populației eficient din punct de vedere economic și social și o dezvoltare echilibrată a localităților în teritoriu. Rangul este o expresie a importanței actuale și în perspectiva imediată a unei localități în cadrul rețelei din punct de vedere administrativ, politic, social, economic, cultural etc., în raport cu dimensiunile ariei de influență polarizate și cu nivelul de decizie pe care îl implica în alocarea de resurse. Aceasta importanța trebuie să își găsească

corespondentul și în nivelul de modernizare. Analizând modul de dispunere a localităților, din totalul orașelor și municipiilor din Regiunea de dezvoltare Sud-Est, avem:

- 3 localități urbane de Rang I: Brăila, Galați și Constanța;
- 8 localități urbane de Rang II: Adjud, Buzău, Focsani, Mangalia, Medgidia, Râmnicu Sărat, Tecuci, Tulcea.
- 22 de localități urbane de Rang III: Babadag, Basarabi, Berești, Cernavodă, Eforie, Făurei, Hârșova, Ianca, Isaccea, Însurăței, Măcin, Mărășești, Năvodari, Negru Vodă, Nehoiu, Odobești, Ovidiu, Panciu, Pătârlagele, Pogoanele, Sulina, Târgu Bujor, Techirghiol.

În România, zona metropolitană a fost reglementată prin legea nr. 351/2001 ca fiind o zonă constituită prin asociere, pe bază de parteneriat voluntar, între marile centre urbane (capitala României și municipiile de rangul I) și localitățile urbane și rurale aflate în zona imediată, la distanțe de până la 30 km, între care s-au dezvoltat relații de cooperare pe multiple planuri. În Regiunea de dezvoltare Sud-Est există două zone metropolitane: Zona Metropolitană Constanța și Zona Metropolitană Galați-Brăila.

Zona Metropolitană Constanța are o populație de cca. 500 000 de locuitori și reprezintă prima structura administrativă de acest tip din România, fiind alcătuită din 16 localități: municipiul Constanța, orașele: Năvodari, Eforie, Ovidiu, Murfatlar, Techirghiol și comunele: 23 August, Costinesti, Mihail Kogălniceanu, Cumpăna, Valu lui Traian, Lumina, Tuzla, Agigea, Corbu și Poarta Albă.

Zona Metropolitană Constanța este un instrument administrativ cu scopul promovării unor proiecte comune de dezvoltare integrată a zonei și de atenuare a discrepantelor de dezvoltare dintre localități, un facilitator privind atragerea investițiilor și a Fondurilor Structurale, o platformă de colaborare între unitățile administrativ-teritoriale componente și un nucleu de dezvoltare a serviciilor publice. Principalele sale obiective sunt:

- Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie;
- Reducerea disparităților dintre localitățile situate în zona metropolitană;
- Dezvoltarea de noi zone rezidențiale și cartiere de locuințe;
- Dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor publice;
- Protecția mediului și dezvoltarea durabilă;
- Dezvoltarea turismului și a sectorului terțiar;

- Dezvoltarea economică integrată;
- Dezvoltarea resurselor umane, creșterea ratei de ocupare și combaterea excluziunii sociale și a dezechilibrelor sociale;
- Atragerea de noi investiții și creșterea accesului la resurse.

Zona metropolitană Galați-Brăila este în prezent la stadiul de proiect și este considerată a avea potențialul să devină a doua aglomerație urbană în România după București și are în vedere zonele urbane și suburbane în jurul orașelor Galați, Brăila și Tulcea. Zona ar ajunge la o suprafață de circa 5.800 km² și circa 700.000 de locuitori, reprezentând aproape 30% din populația Regiunii de Sud-Est a României (www.zmgb.ro).

În sensul dezvoltării acestei zone metropolitane a fost înființată Asociația de dezvoltare intercomunitară Zona metropolitană „Dunărea de Jos”, persoană juridică fără scop patrimonial, de drept privat și de utilitate publică, având ca scop dezvoltarea durabilă a unităților administrativ teritoriale care alcătuiesc asociația și a întregii zone limitrofe acestora, prin realizarea în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional și prin furnizarea în comun a unor servicii publice. Această asociație are sediul în municipiul Galați. Din asociație fac parte orașele Galați, Isaccea și Măcin și alte 44 de comune din județele Brăila, Galați și Tulcea.

Zona metropolitană ar presupune construirea unei arii urbanizate pe faleză Dunării cu locuințe, zone de agrement, dotări sportive și culturale. Ar urma să fie conturată prima conurbație bipolară din România, având limita la 3 județe: Galați, Brăila și Tulcea.

Ca urmare a dezvoltării celor două orașe și mari porturi de la Dunăre, Galați și Brăila, zona metropolitană poate reprezenta un punct de referință pentru comerțul și industria din România, dezvoltându-se ca nod logistic regional de legătură între țările din regiunea de vest a Mării Negre ca Turcia, Grecia, Bulgaria, cu Republica Moldova și Ucraina. Pe lângă infrastructura rutieră și feroviară foarte densă comparativ cu nivelul național, zona este traversată de principalele rute comerciale ale Europei.

I.2. Infrastructura de transport – vector al dezvoltării economice regionale

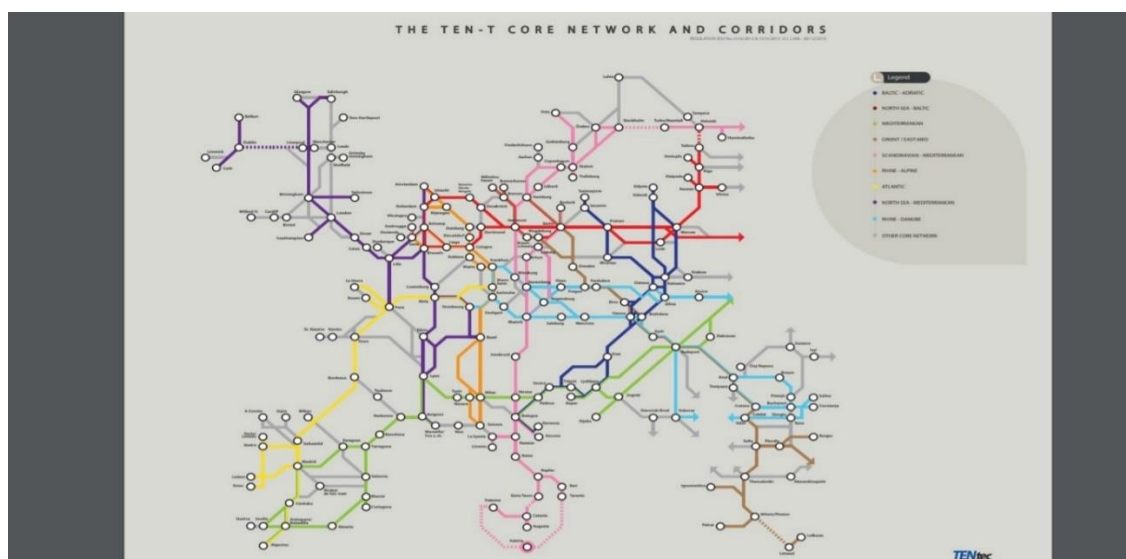
Sectorul transporturilor este un sector strategic în economia unei țări, care afectează în mod direct viața de zi cu zi a cetățenilor și a organizațiilor economice. Serviciile de transport reprezintă o condiție esențială a pieței libere, asigură zeci de mii de locuri de muncă, atrag investiții străine și locale și condiționează dezvoltarea altor ramuri economice. Potrivit unui studiu efectuat în 2018 la nivelul Uniunii Europene, transporturile sunt un sector esențial al economiei UE, serviciile de transport reprezentând aproximativ 5% din valoarea adăugată brută a UE și 5,2% din totalul locurilor de muncă. Existența unor rețele de transport bine gândite, sustenabile și complet interconectate este o condiție necesară pentru finalizarea și funcționarea corectă a pieței unice europene.

Infrastructura de transport din România, deși destul de variată, necesită investiții majore pentru a stimula dezvoltarea economică, pentru toate sistemele de transport: rutier, feroviar, naval, aerian, prin conducte. Sunt necesare investiții pentru a stimula transportul intermodal – acel tip de transport ce presupune utilizarea în mod succesiv a cel puțin două moduri de transport și în care unitatea de transport intermodal nu se divizează la schimbarea modurilor de transport.

Sistemele de transport dintr-o regiune de dezvoltare au un rol covârșitor în dezvoltarea socio-economică a zonei respective. În ceea ce privește Regiunea de dezvoltare Sud-Est, infrastructura de transport necesită investiții semnificative, studiile efectuate de Uniunea Europeană prin programul ESPON relevând caracterul periferic al acestei regiuni și o relativă izolare. Deși față de alte regiuni din România, aceasta este mai bine conectată de capitala țării prin autostradă și aeroport, există teritorii foarte izolate, în special în județul Tulcea. Această izolare a regiunii este determinată atât de caracteristicile geografice ale regiunii, cât și de distanța față de coridoarele europene principale.

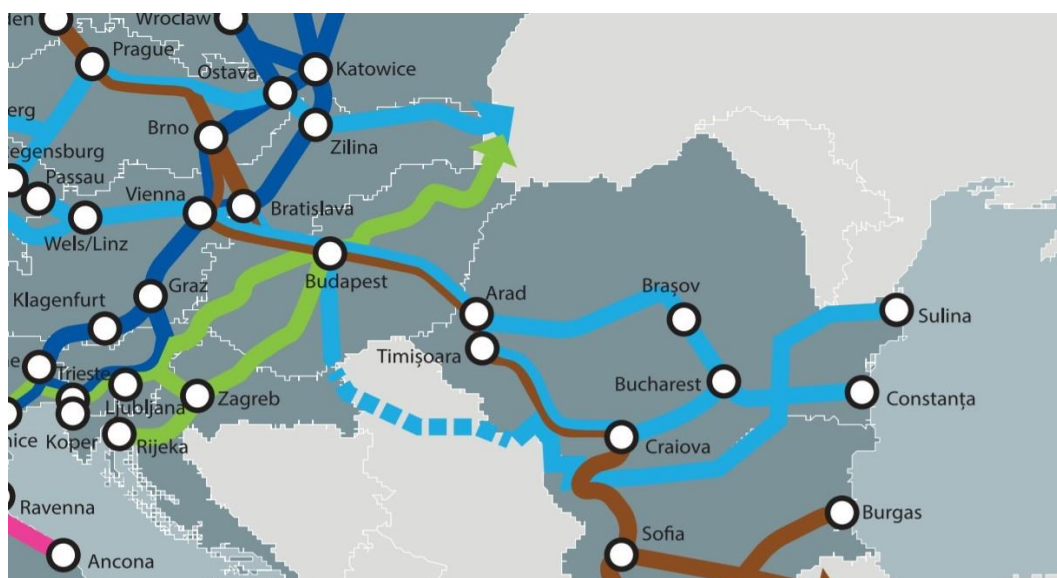
La nivelul Uniunii Europene, pentru a dezvolta o rețea multimodală integrată, care să permită circulația rapidă și facilă a persoanelor și a bunurilor pe teritoriul UE, TFUE a pus și bazele rețelei transeuropene de transport (TEN-T). Rețeaua globală este menită să asigure accesibilitatea și conectivitatea tuturor regiunilor din UE. Rețeaua centrală constă în acele legături și noduri din rețeaua globală care au cea mai mare importanță strategică și este organizată în nouă coridoare. În aceste hărți, România figurează cu proiecte incluse în Coridorul Rin-Dunăre și Coridorul Orient/Est mediteranean. În Regiunea de dezvoltare Sud-Est se află Coridorul Rin-Dunăre.

Figura nr. 6. Coridoarele rețelei centrale TEN-T

Sursa: Comisia Europeană

Figura nr. 7. Coridoare trans-europene de transport pe teritoriul României

Sursa: Comisia Europeană

Regiunea de dezvoltare Sud-Est are un potențial ridicat de dezvoltare a sistemului de transporturi, fiind străbătută de fluviul Dunărea, având acces la Marea Neagră și fiind și relativ aproape de București.

În prezent, Master Planul General de Transport este documentul de referință pentru strategia de transport la nivel național. Acesta stabilește prioritățile de investiții pentru perioada 2014-2030, acoperind astfel cel puțin următoarele două perioade de programare, cu accent pe axa de transport rutier, feroviar, maritim și aerian ca parte a unei rețele transeuropene de transport (TEN -T) centrală

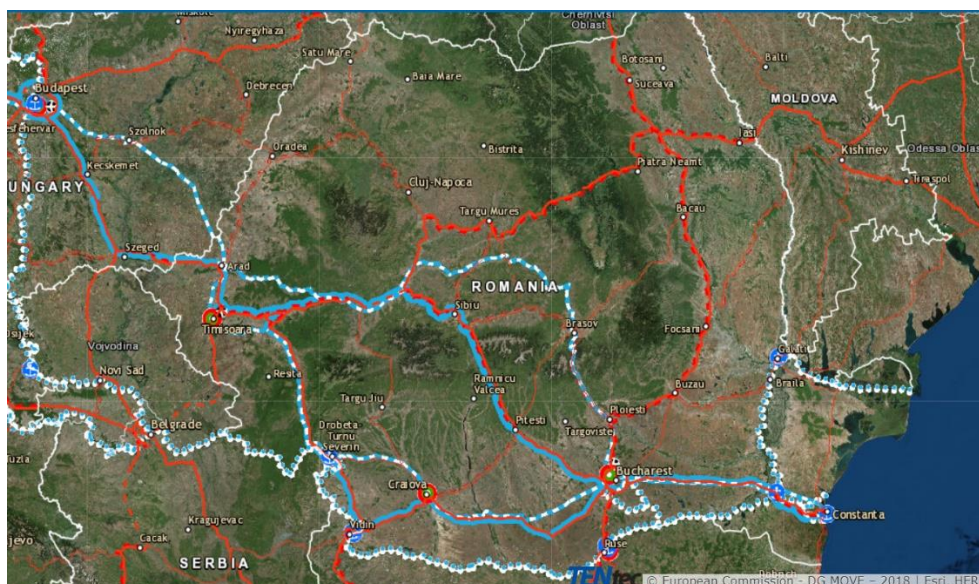
și cuprinzătoare. În plus, fiecare dintre cele opt regiuni de dezvoltare au elaborat planuri de dezvoltare regională pentru perioada de programare 2014-2020, coordonate de Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR) corespunzătoare.

Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii Sud-Est prevede o hartă a investițiilor prioritare în drumurile județene pentru perioada 2014-2020, investiții ce vor dezvolta și moderniza infrastructura de transport rutier regional, facilitând mobilitatea populației și a bunurilor.

Infrastructura de transport rutier

În România, lungimea totală a drumurilor publice era în 2017 de 86.099 km. Dintre aceștia, 17654 km (20,5%) drumuri naționale, 35149 km (40,8%) drumuri județene și 33296 km (38,7%), drumuri comunale. În Regiunea de dezvoltare Sud-Est erau un număr de 10.971 km.

Figura nr. 8. Infrastructura de transport rutier în România

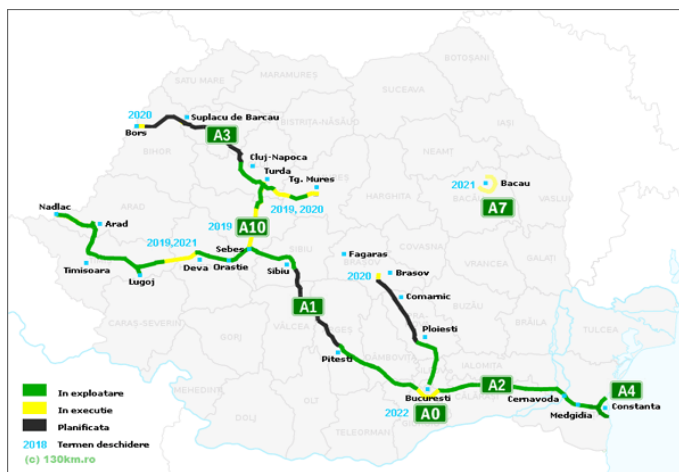

Sursa: Comisia Europeană

Față de alte regiuni ale țării, regiunea este avantajată de prezența autostrăzii A2: București-Constanța. Prezența unei autostrăzi înseamnă: siguranța, viteza sporită, confort, economie de timp, combustibil și lubrifianți, reducerea stresului, creștere economică. Construcția de autostrăzi are și o serie de avantaje colaterale, destul de importante pentru economia unei națiuni, precum: reducerea șomajului, creșterea veniturilor, inclusiv a produsului intern brut, îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor. Nu este de neglijat nici aportul pe care îl pot avea autostrăzile la dezvoltarea altor ramuri economice cum ar fi turismul, construcțiile, comerțul etc. Investițiile în autostrăzi

trebuie stabilite cu grijă, pentru ca, după finalizarea lor, să se obțină beneficii economice și sociale importante.

Figura nr. 9. Harta la zi a proiectelor de autostrăzi din România

Sursa: 130km.ro

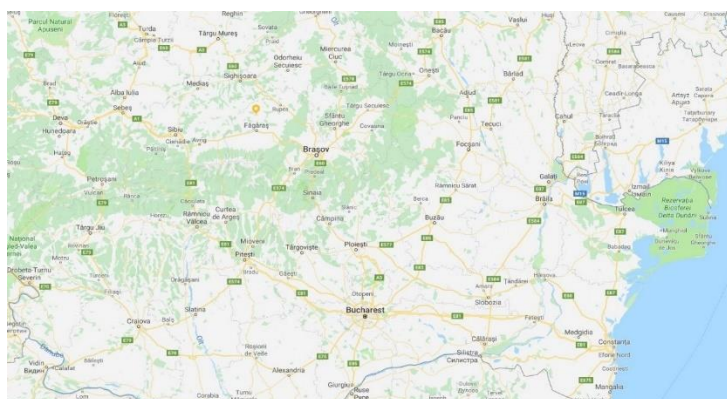
Potrivit site-ului CNAIR, în Regiunea de dezvoltare Sud-Est nu există în prezent proiecte de autostrăzi în pregătire, ci un proiect pentru un drum expres Buzău-Focșani pentru care se elaborează documentația tehnico-economică. Proiectul este inclus în Strategia de Implementare a Master Planului General de Transport, la capitolul IV-Proiecte noi (Core) identificate în MPGT- Drum expres, poziția nr.6 - Drum expres Buzău-Focșani, având ca sursă de finanțare Fondul de Coeziune și Bugetul de stat în perioada de programare 2014-2020. De asemenea, MPGT cuprinde și un proiect de drum de mare viteză Focșani-Bacău. Orașe de importanță strategică din regiune precum Brăila sau Galați sunt legate de capitala țării de drumuri europene cu o singură bandă pe sens, fapt ce izolează această parte a regiunii și îi încetinește dezvoltarea economică.

Totuși, în Regiunea de dezvoltare Sud-Est există o rețea relativ variată de căi rutiere pe direcția est-vest: București-Constanța, București-Brăila-Galați și București-Buzău-Focșani. Prin intermediul acestor drumuri sunt legate cele mai importante localități din regiune. O parte dintre aceste drumuri sunt parte din arterele rutiere europene: E60, E85, E87, E81, E70 și E581, E584, E675, așa cum se observă în figura de mai jos.

În România drumurile județene și comunale sunt principalele căi rutiere de transport, reprezentând aproximativ 80% din totalul rețelei de drumuri. În anul 2017 în Regiunea de dezvoltare Sud-Est erau 10 971 km de drum public, cu doar 233 km mai mult decât în anul 2007 și cu doar 1009 km mai mult decât în anul 1990. În ceea ce privește lungimea drumurilor publice naționale, județene și comunale,

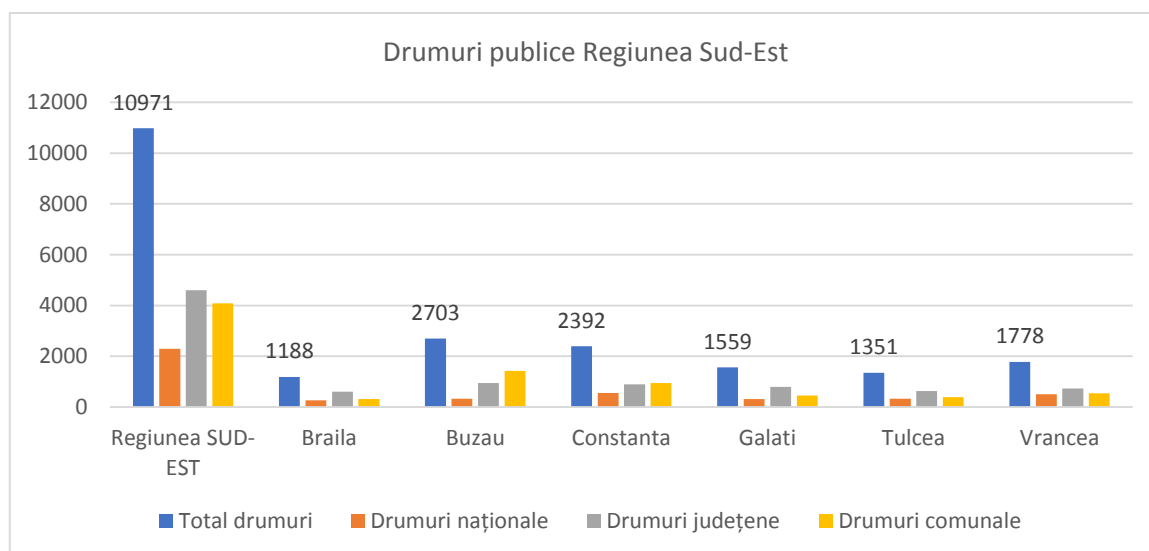
cei mai mulți kilometri se află în județele Buzău, Constanța și Vrancea, mare parte dintre acestea fiind drumuri județene. Dintr-un total de 2292 km de drumuri naționale, 11,5% sunt în județul Brăila, 14% în județul Buzău, 24,3% în județul Constanța, 13,7% în județul Galați, 14,4% în județul Tulcea și 22% în județul Vrancea.

Figura nr. 10. **Harta drumurilor europene care străbat Regiunea Sud-Est**

Sursa: Google Maps

Figura nr. 11. **Lungimea drumurilor publice, pe categorii de drumuri, în Regiunea Sud-Est, la nivelul anului 2017**

Sursa: INS eDemos, 2019

Tabel nr. 3. **Drumuri publice și naționale modernizate la nivelul Regiunii de dezvoltare Sud-Est la nivelul anului 2017**

REGIUNEA/JUDEȚUL	DRUMURI PUBLICE	DIN CARE:		DRUMURI NAȚIONALE	DIN CARE:	
		Modernizate	Cu îmbrăcămiși ușoare rutiere		Modernizate	Cu îmbrăcămiși ușoare rutiere
REGIUNEA SUD-EST	10.971	4.385	2.525	2.292	2.068	194
BRĂILA	1.188	729	205	264	233	31
BUZĂU	2.703	1.083	269	322	322	-
CONSTANȚA	2.392	741	784	558	529	27
GALAȚI	1.559	589	548	314	306	8
TULCEA	1.351	553	350	329	327	-
VRANCEA	1.778	690	369	505	351	128

Sursa: INS eDemos, 2019

Din totalul drumurilor publice existente, doar 4.385 de km au fost modernizați, reprezentând aproximativ 40%, iar 2.525 de km au îmbrăcămiși rutiere ușoare. De asemenea, dintr-un total de 2.292 km de drumuri naționale, sunt modernizați majoritatea, 2.068 de km. În ceea ce privește drumurile județene și comunale, în anul 2017 erau în regiune 8.679 km de astfel de drumuri, din care doar 2.317 km au fost modernizați, iar 2.331 aveau îmbrăcămiși rutiere ușoare, restul fiind drumuri pietruite și drumuri de pământ (53,5%).

Mai mult decât atât, o analiză a densității drumurilor publice la 100 km² teritoriu relevă faptul că Regiunea de dezvoltare Sud-Est are cea mai mică densitate din România, de doar 30,7%, cel mai bine reprezentat județ fiind județul Buzău cu 44,3 %, urmat de Vrancea (36,6%), Galați (34,9%), Constanța (33,7%), Brăila (24,9%) și Tulcea (15,9%). Densitatea foarte scăzută de doar 15,9 % din județul Tulcea nu este foarte relevantă în contextul în care aproape jumătate din județ este ocupat de Delta Dunării. Chiar și așa, județul Tulcea este un județ dezavantajat din punctul de vedere al sistemelor de transport de particularitățile sale geografice. În România, densitatea rețelei de drumuri publice la 100 km² teritoriu era de 36,1%. Cele mai mari valori de densitate, au fost înregistrate în regiunile București-Ilfov (49,3 km), Nord-Est (40,4 km) și Sud-Vest Oltenia (38,7 km).

Având în vedere faptul că în prezent nu există proiecte concrete de construire de autostrăzi în regiune, este imperios necesar să se investească în modernizarea drumurilor existente, lărgirea acestora. Investițiile în drumuri crează locuri de muncă, dezvoltă sectoare conexe de activitate,

atrag investiții străine, extrem de necesare într-o regiune atât de ofertantă din punct de vedere fizico-geografic.

Autoritățile responsabile cu infrastructura rutieră din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est ar trebui să țină cont de recomandările existente în rapoartele întocmite de Banca Mondială privind soluțiile tehnice și tehnologiile eficiente și inovatoare pentru investițiile în infrastructura publică din România. Referitor la infrastructura rutieră, experții Băncii Mondiale au identificat o serie de caracteristici pe care orice drum public ar trebui să le aibă, printre acestea:

- Drumuri lizibile - Un drum lizibil poate fi definit ca un drum proiectat și construit pentru a obține evaluări corecte din partea utilizatorilor drumului cu privire la comportamentul de conducere corespunzător adaptat la mediul rutier, reducând astfel probabilitatea comiterii unor erori de conducere și îmbunătățind confortul în timpul conducerii.
- Drumuri "care iartă" - Un drum „care iartă” este un drum proiectat și construit astfel încât să contracareze sau să împiedice erorile de conducere și să prevină sau să atenueze consecințele negative ale acestora. Mediile rutiere „care iartă” pot fi considerate un instrument de bază pentru prevenirea sau atenuarea unui procentaj important de accidente rutiere care au loc din cauza unor erori de conducere.
- Străzi complete - O stradă completă este proiectată și construită nu numai pentru vehicule, ci pentru toate tipurile de utilizatori ai drumului. Este foarte important de realizat o infrastructură cu amenajări adecvate pentru pietoni, cum ar fi trotuare, treceri pentru pietoni - inclusiv insule mediane pentru traversări și treceri pentru pietoni denivelate, semnale accesibile pentru pietoni - inclusiv semnale sonore pentru nevăzători și butoane accesibile pentru utilizatorii scaunelor cu roțile și lărgirea trotuarelor; măsuri de calmare a traficului pentru reducerea vitezelor și definirea limitelor culoarelor pentru circulația vehiculelor; amenajări pentru biciclete, cum ar fi piste dedicate pentru biciclete sau acostamente late; amenajări pentru transportul public, cum ar fi alveole pentru stațiile de autobuz.

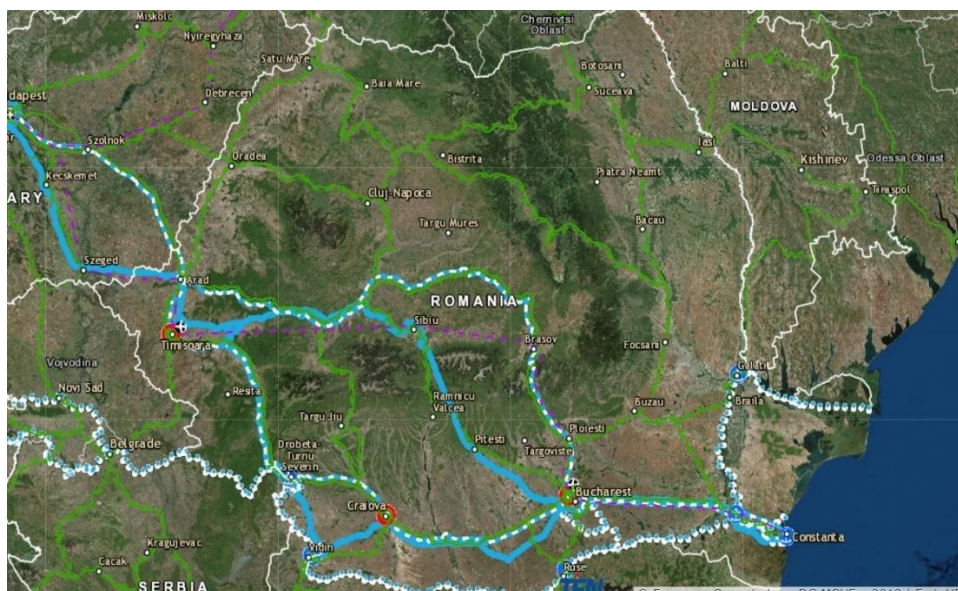
Infrastructura de transport feroviar

Transportul feroviar este una dintre cele mai utilizate modalități de transport, ocupând în traficul mondial locul II din punctul de vedere al volumului de mărfuri transportate pe glob.

În România, lungimea căilor ferate în exploatare era în anul 2017 de 10.774 de km, comparativ cu anul 1990, când existau 11.348 de km de cale ferată. Pe lângă faptul că numărul kilometrilor a scăzut, se poate constata și o degradare a căilor ferate, viteza medie comercială a trenurilor InterRegio fiind de 55km/h, iar pe liniile cu probleme putând fi chiar sub 30km/h. Rețeaua feroviară este subdezvoltată în special din cauza lipsei totale de investiții.

Din totalul de 10.774 km, 10.635 km (98,7%) sunt linii cu ecartament normal, 5 km linii cu ecartament îngust și 134 km (1,3%) linii cu ecartament larg. Densitatea liniilor la 1000 km² teritoriu era de 45,2‰. Densitățile cele mai mari s-au înregistrat, în ordine, în Regiunea București-Ilfov (154,7‰), Regiunea Vest (58,9‰), Regiunea Sud-Est (48,9‰) și Regiunea Nord-Vest (48,8‰). La aceeași dată, lungimea simplă a liniilor de cale ferată în exploatare electrificate era de 4.030 km, reprezentând 37,4% din rețeaua de cale ferată în exploatare. În componența rețelei de căi ferate în exploatare, la 31.12.2017 erau cuprinși 5.990 km căi principale (55,6%), din care 5.956 km (99,4%) linii cu ecartament normal (INS, 2018).

Figura nr. 12. Infrastructura de transport feroviar din România

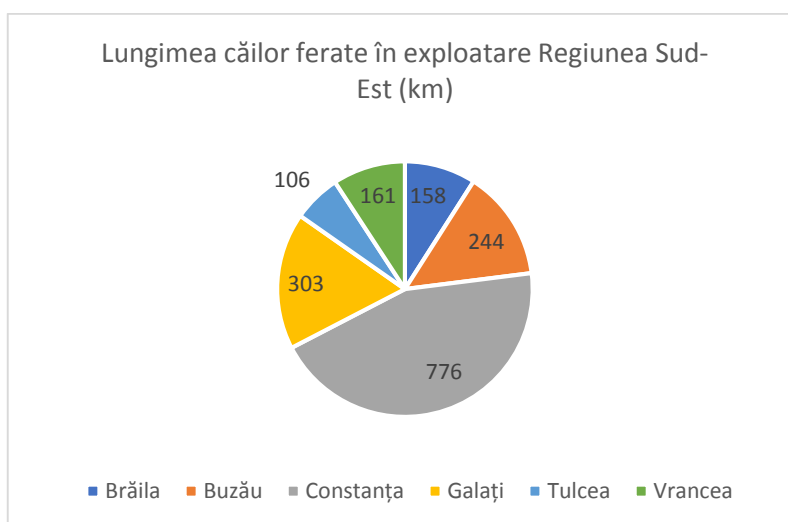
Sursa: Comisia Europeană

În Regiunea de dezvoltare Sud-Est, erau la nivelul anului 2017, 1.748 km de cale ferată, cei mai mulți în județul Constanța. Acest număr de kilometri o situează pe poziția întâi față de celelalte regiuni

de dezvoltare, celelalte regiuni având: Regiunea Nord-Vest – 1.668 km, Regiunea Centru – 1.333 km, Regiunea Nord-Est – 1.621 km, Regiunea Sud-Muntenia – 1.247 km, Regiunea București-Ilfov – 279 km și Regiunea Sud-Vest Oltenia – 990 km.

O parte din calea ferată de la nivelul regiunii este electrificată (522 km), cele mai multe linii de cale ferată fiind linii normale cu una (1.233 km) sau două căi (490 km).

Figura nr. 13. **Lungimea căilor ferate în exploatare în Regiunea de dezvoltare Sud-Est, la nivelul anului 2017**

Sursa: INS Tempo Online, 2019

Potrivit Master Planului General de Transport (MPGT), calea ferată modernizată București-Constanța reprezintă un model de operare pentru o cale ferată modernizată din România atât din prisma duratei călătoriei cât și din cea a indicatorilor de siguranță și confort.

CFR Călători a introdus în circulație în 4 iulie 2014, în regim comercial două perechi de trenuri pe ruta București-Constanța ce parcurg distanța de 225 km în mai puțin de două ore. Trenurile parcurg aproximativ 170 km cu viteza de 160 km/h, între București Băneasa și Fetești, Ovidiu și Cernavodă, Saligny și Medgidia. Astfel, viteza medie este de 115 km/h (dublu față de celelalte rute nemodernizate). Se remarcă faptul că durata călătoriei poate fi îmbunătățită pe această rută prin finalizarea unor lucrări aflate în curs cu impact, prin restricții de viteză (finalizarea liniilor directe din stațiile Ciulnița – 70 km/h în loc de 160 km/h și Fetești - 90 km/h în loc de 160 km/h, podurile dunărene – 30 km/h în loc de 100 km/h).

Rețeaua primară feroviară, definită prin analizele actuale și potențiale de trafic de călători și marfă, asigură și nevoia de conectivitate feroviară la nivel național și internațional și multimodalitatea cu

celelalte sectoare de transport. Rețeaua primară feroviară a fost clasificată în mai multe tipuri de căi ferate: căi ferate de pe rețeaua TEN-T Core, căi ferate de pe rețeaua TEN-T Comprehensive, căi ferate magistrale naționale, căi ferate intermagistrale, căi ferate cu potențial de valorificare economică, căi ferate cu potențial de conectivitate transfrontalieră. Pe teritoriul Regiunii de dezvoltare Sud-Est sunt următoarele:

- Căi ferate de pe rețeaua TEN-T Core facilitează conectivitatea feroviară internațională și națională pe teritoriul României și definește principale rute feroviare în lungul cărora au fost modernizate sau sunt în curs de modernizare căile ferate: Ploiești – Buzău – Focșani – Bacău – Pașcani – Suceava – Vicșani – Vadu Siretului (Ucraina);
- Căi ferate de pe rețeaua TEN-T Comprehensive facilitează conectivitatea feroviară la nivel național și internațional suprapunându-se pe rute cu trafic de marfă și călători ridicat: Buzău – Făurei – Brăila – Galați – Reni - Giurgiulesti (Moldova, Ucraina); București – Fetești – Constanța.
- Căi ferate din lungul magistrelor feroviare naționale (altele decât cele de pe rețeaua TENT) asigură conectivitatea națională și fac parte și din rutele unor trenuri internaționale de călători sau de marfă: Mărășești – Tecuci – Bârlad – Vaslui – Iași; Constanța – Mangalia.
- Căi ferate cu potențial de conectivitate transfrontalieră (altele decât cele de pe rețeaua TENT) sunt situate în zona de graniță și se conectează cu căile ferate din țările vecine (căi ferate crossborder): Medgidia-Negru Voda – Kardam (Bulgaria);

Principalele noduri de cale ferată din regiune sunt Barboși, Buzău, Făurei, asigurând tranzitul spre București, Moldova și Dobrogea. Cele două magistrale feroviare București-Galați și București-Mangalia se leagă mai departe cu trasee internaționale. Peste Dunăre sunt două poduri care fac legătura cu Dobrogea: Giurgeni-Vadul Oii și Fetești-Cernavodă, acesta fiind și străbătut de cale ferată.

Infrastructura de transportul naval – maritim și fluvial

În România, transportul naval cuprinde transportul maritim (Marea Neagră) și transportul pe căile și canalele navigabile. În Regiunea de dezvoltare Sud-Est se află atât fluviul Dunărea, canalul Dunăre-Marea Neagră, cât și litoralul Mării Negre.

În Regiunea de dezvoltare Sud-Est există mai multe porturi mari precum: Portul Constanța, Portul Tomis, Portul Brăila, Portul Galați și Portul Tulcea, Portul Mangalia. Lista tuturor porturilor existente în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est este redată în cele ce urmează:

- Constanța, port maritim;
- Midia, port maritim;
- Mangalia, port maritim;
- Galați, port fluvial-maritim;
- Brăila, port fluvial-maritim;
- Tulcea, port fluvial-maritim;
- Cernavodă, port fluvial;
- Hârșova, port fluvial;
- Chișcani, port fluvial;
- Isaccea, port fluvial;
- Sulina, port fluvial-maritim;
- Turcoaia, port interior;
- Gura Arman, port interior;
- Măcin, port interior;
- Chilia Veche, port interior;
- Mahmudia, port interior;
- Sfântu Gheorghe, port interior;
- Medgidia, port interior;
- Murfatlar, anterior Basarabi, port interior;
- Ovidiu, port interior;
- Luminița, port interior.

Principalele activități de transport naval din regiune sunt:

- transporturile publice maritime sau fluviale de persoane și/sau de mărfuri, efectuate de către persoane juridice;
- transporturile de persoane și/sau de mărfuri în folos propriu, pe apele naționale navigabile, efectuate ca activitate accesorie unei alte activități economice, efectuate de persoanele

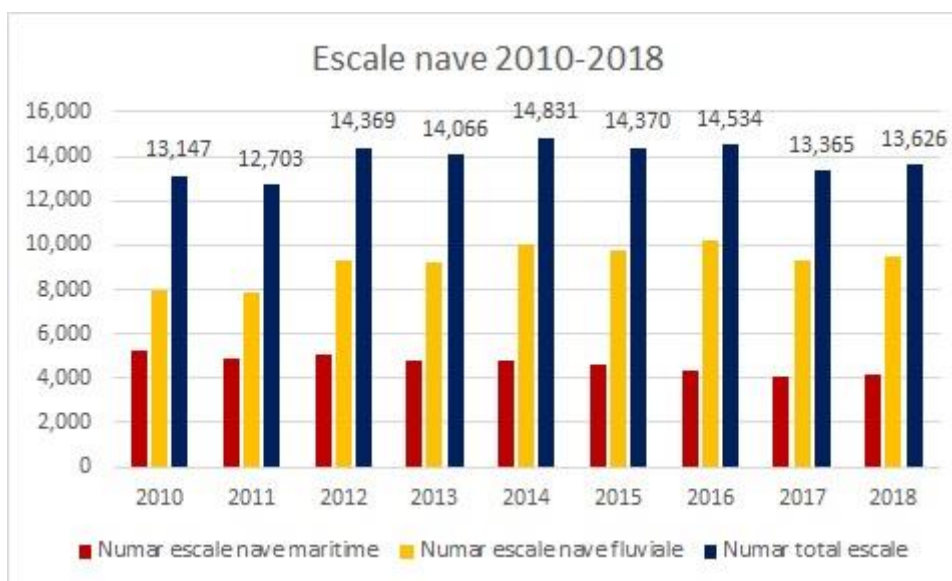
juridice sau fizice care le organizează, mărfurile transportate fiind proprietatea acestora sau rezultatul activității lor, iar persoanele transportate fiind angajații lor;

- transporturile de bunuri și/sau de persoane în interes personal, pe apele naționale navigabile, efectuate de persoane fizice pentru satisfacerea cerințelor proprii de transport pe apă, pentru sport sau agrement;
- activitățile conexe activității de transport naval.

În continuare este prezentată o scurtă descriere a celor mai importante porturi din regiune.

Portul Constanța, cel mai mare port maritim din România, este cel mai bine dezvoltat și oferă cea mai mare varietate de facilități. În anul 2018, portul a înregistrat un trafic de 61.303.774 de tone de mărfuri, cele mai multe fiind cereale (18 milioane tone), petrol brut (7 milioane tone), produse petroliere (6 milioane tone) și articole diverse. În ceea ce privește traficul de nave în perioada 2010-2018, se poate observa în figura de mai jos că în anul 2018 au făcut escală în portul Constanța un număr de 13.626 nave, 4.139 fiind nave maritime și 9.487 nave fluviale.

Figura nr. 14. Trafic nave portul Constanța, 2010-2018

Sursa: website-ul Portului Constanța, portofconstantza.com

Portul Constanța beneficiază de o poziționare geografică avantajoasă, fiind situat pe rutele a 3 coridoare de transport pan-european: Coridorul IV, Coridorul IX și Coridorul VII (Dunărea) - care leagă Marea Nordului de Marea Neagră prin culoarul Rhin-Main-Dunăre. Portul Constanța are un rol major în cadrul rețelei europene de transport intermodal, fiind favorabil localizat la intersecția

rutelor comerciale care leagă piețele țărilor fără ieșire la mare din Europa Centrală și de Est cu regiunea Transcaucaz, Asia Centrală și Extremul Orient.

În apropierea Portului Constanța sunt situate cele două porturi satelit Midia și Mangalia.

Portul Constanța este unul dintre principalele centre de distribuție care deservește regiunea Europei Centrale și de Est, oferind o serie de avantaje, printre care cele mai importante sunt:

- Port multifuncțional cu facilități moderne și adâncimi ale apei în bazinul portuar suficiente pentru acostarea celor mai mari nave care trec prin Canalul Suez;
- Acces direct la țările Europei Centrale și de Est prin Coridorul Pan European VII - Dunărea;
- Centru de distribuție a containerelor către porturile din Marea Neagră;
- Conexiuni bune cu toate modalitățile de transport: cale ferată, rutier, fluvial, aerian și conducte;
- Terminale Ro-Ro și Ferry Boat care asigură o legătură rapidă cu porturile Mării Negre și Mării Mediterane;
- Facilități moderne pentru navele de pasageri;
- Disponibilitatea suprafețelor pentru dezvoltări viitoare;
- Portul Constanța are statutul de Zona Liberă, fapt care permite stabilirea cadrului general necesar pentru facilitarea comerțului exterior și a tranzitului de marfuri către/dinspre Europa Centrală și de Est.

Portul Sulina este un port al rețelei TEN-T și este amplasat la gura Canalului Sulina din Marea Neagră. Portul furnizează servicii esențiale rezidenților atât în ceea ce privește transportul de călători, cât și transportul de marfă în zona Deltei Dunării. Portul Sulina are un cheu cu o lungime de 5.940 m și patru dane.

Portul Tulcea este un port important având 41 de dane (5 dane dedicate traficului de marfă) și este considerat port al rețelei globale TEN-T. Portul are opt macarale portic (maximum 16 tone) și o suprafață totală de 82,762 m² (suprafață de depozitare în aer liber de 70,000 m²). Portul este o poartă spre regiunea Deltei Dunării. În port acostează nave de pasageri, dar și nave comerciale care deservește industria locală.

Portul Galați este cel de-al doilea port din România ca mărime operând 5 milioane de tone de mărfuri în 2011 și este considerat unul dintre porturile de bază ale rețelei TEN-T. Este cel mai mare

port fluvial din România care permite accesul navelor maritime. Portul Galați operează cereale, agregate, oțel, minereu de fier, cărbune și fier vechi. Cu toate acestea, lipsa de facilități multimodale reprezintă un obstacol major în ceea ce privește alinierea logisticii din port la fluxurile de transport internaționale. În plus infrastructura din port și zonele de triaj sunt vechi și inadecvate pentru nevoile logistice moderne și legăturile cu drumurile naționale și rețelele de transport feroviar sunt lente și ineficiente. Frontul de acostare are o lungime de 7.065 m organizat în 56 de dane care permit acostarea navelor maritime și a navelor fluviale. Suprafața incintei portuare este de 864.131m² (spațiu de depozitare în aer liber de 38.320m² și spațiu de depozitare acoperit de 7.200m²). În plus există o zonă liberă de 73.967m².

Portul Brăila este un port al rețelei extinse TEN-T. Are douăsprezece macarale portic (maximum 16 tone), opt automacarale (maximum 25 tone), două macarale plutitoare (maximum 30 tone), cinci motostivuitoare, benzi transportoare și echipament pneumatic corespunzător pentru manevrarea cerealelor. Suprafața totală a portului este de 398.630 m² (spațiu de depozitare în aer liber de 250.350 m² și spațiu de depozitare acoperit de 10.804 m²) din care 22.750 m³ pentru cereale și 6.000 m³ silozuri de furaje pentru animale. Portul are legătură la calea ferată dar infrastructura este depășită și drumurile care duc spre port, în special spre intrarea de nord, sunt departe de a fi cele mai bune având în vedere semnalizarea deficitară și lipsa de securitate.

Portul Cernavodă, considerat port al rețelei centrale TEN-T, are trei macarale portic (maximum 16 tone) și un spațiu de depozitare în aer liber de 20.000m² și 2,000 m² spațiu de depozitare acoperit. APDF a achiziționat o navă pentru gestionarea deșeurilor provenite din exploatarea navelor, tratarea și depozitarea apei.

În ceea ce privește căile navigabile interioare, în România există 1.779 de km. Din aceștia, 1.691 de km se află pe teritoriul Regiunii Sud-Est, structura lor putând fi analizată în tabelul de mai jos.

Tabel nr. 4. **Lungimea căilor navigabile interioare la nivelul anului 2015**

Căi navigabile interioare	Km (anul 2015)
Total	1.779
Dunărea	1.075
Brațele secundare ale Dunării	524
Canalul Dunăre – Marea Neagră	64
Canalul Poarta Albă – Midia Năvodari	28

Sursa: INS Tempo Online, 2019

Căile navigabile interioare sunt o alternativă viabilă de transport. Prin sectorul românesc al Dunării și Canalul Dunăre-Marea Neagră se asigură legătura dintre Dunăre și portul Constanța, Canalul Dunăre-Marea Neagră scurtând cu aproximativ 400 km distanța de transport a mărfurilor. Canalul, cu lungime totală de 95,6 km, este format din ramura principală, în lungime de 64,4 km și ramura de nord (cunoscută sub denumirea de Canalul Poarta Albă-Midia Năvodari), în lungime de 31,2 km. Canalul Dunăre-Marea Neagră este parte componentă a importantei căi navigabile europene dintre Marea Neagră și Marea Nordului (prin Canalul Rin-Main-Dunăre). Canalul traversează localitățile Cernavodă, Saligny, Mircea Vodă, Satu Nou, Medgidia, Castelu, Poarta Albă. Aici canalul se bifurcă. Ramura sudică trece prin Basarabi și Agigea. Ramura nordică, cunoscută sub denumirea de Canalul Poarta Albă-Midia Năvodari, cu o lungime de 31,2 km, o adâncime de 5,5 m și o lățime de 50-66 m, trece prin Nazarcea, Constanța, Ovidiu și Năvodari.

Până la Brăila, Dunărea este fluvială; de la Brăila (km 175) la rada Sulina, Dunărea este maritimă, în lungime totală de cca. 180 km și reprezintă o cale navigabilă pe care se asigură accesul navelor maritime de până la 25.000 tdw. în porturile românești Sulina, Tulcea, Galați și Brăila și în porturile ucraineene Ismail și Reni. Pe acest sector România are obligația de a asigura adâncimi de 7,32 m (24 picioare) și lățimi de 150 - 180 m, iar pe Canalul Sulina de 60 m, în conformitate cu Recomandările Comisiei Dunării. Brațele secundare navigabile ale Dunării însumează o lungime de 528 km și cuprind căile navigabile fluviale ale brațelor Chilia (în lungime de 116 km), Sf. Gheorghe (în lungime de 109 km) și brațul Tătaru (18 km) - în zona Deltei Dunării, iar în zona Dunării Fluviale - brațele Măcin (98 km), Calea (10 km), Borcea (100 km), Bala (9 km) și altele mai puțin importante.

Canalul Sulina (denumit și Brațul Sulina) are o lungime de 71,5 km și permite accesul navelor maritime de până la 25,000 tdv care pot naviga până în portul Brăila. Regimul navigației pe Dunăre este stabilit prin Convenția de la Belgrad, partea navigabilă a Dunării fiind de la Ulm la Marea Neagră, urmând brațul Sulina cu acces la Marea Neagră prin Canalul Sulina. Conform reglementărilor internaționale, pe Canalul Sulina România trebuie să asigure adâncimi de 24 ft (7,32 m) pentru navele care au un pescaj de maximum 7 m. Adâncimile Canalului Sulina variază de la 10 metri la 14 metri. Se execută lucrări de dragaj la confluența cu Marea Neagră, la Bara Sulina pentru a se asigura accesul în siguranță al navelor pe Canalul Sulina. Pot fi aplicate diverse restricții de navigație în perioadele secetoase, comandantii navelor fiind obligați să verifice dinainte dacă se poate naviga pe canal (MPGT).

Infrastructura de transport intermodal

Strategia de transport intermodal în România 2020 definește transportul intermodal drept acel sistem de transport care presupune utilizarea în mod succesiv a cel puțin două moduri de transport și în care unitatea de transport intermodal nu se divizează la schimbarea modurilor de transport. De asemenea, transportul intermodal este definit ca sistemul de transport „din poartă în poartă” care utilizează în mod integrat cel puțin două moduri de transport.

Caracteristicile fizico-geografice ale Regiunii de dezvoltare Sud-Est o situează în centrul atenției strategiei de transport intermodal din România. Principala relație de transport intermodal rămâne Constanța-București, în condițiile în care peste aproximativ 150.000 TEU sunt descărcate anual în portul Constanța, fiind destinate orașului București.

În prezent în România există 26 de terminale feroviare dintre care doar unele au activitate. Aceste terminale funcționează cu echipamente foarte vechi, operațiunile derulându-se în clădiri care nu corespund cerințelor actuale, cu drumuri de acces inadecvate, beneficiind de servicii de pază și iluminat limitate. În consecință, ele nu pot fi exploatate la adevăratul lor potențial.

Conform Strategiei de transport intermodal în România 2020, Anexa 19, terminalele de transport combinat aflate pe raza Regiunii de dezvoltare Sud-Est sunt: Galați Mărfuri, Buzău Sud, Constanța Mărfuri.

Terminalele Trimodale ar facilita transporturile, în special rutiere, feroviare și navale. În prezent se înregistrează un număr limitat de containere transportate pe căi navigabile. Există doar câteva porturi care operează acest tip de trafic în mod regulat. Gradul de containerizare a cunoscut o creștere continuă la nivel global iar în România, este estimat de asemenea să crească. Este important din punct de vedere al sustenabilității și din motive de protecția mediului ca orice creștere să fie alocată celor mai potrivite moduri de transport – rutier, feroviar și naval (barje și șleपुरi), în funcție de gradul de adecvare și cerințele clientului.

Pentru a facilita acest fapt, este important să existe o rețea de porturi fluviale amplasate strategic, care să acționeze ca terminale trimodale. Aceste terminale trimodale ar trebui să permită orice tip de transfer modal combinat între naval, rutier și feroviar. În Master Planul de Transport General al României se consideră că punctul cel mai probabil pentru un terminal trimodal la capătul de est al Dunării se află în Portul Galați. Motivele sunt că acesta este deja cel mai mare port de pe fluviul Dunărea în România, are teren disponibil pentru modernizare și extindere, și este portul cel mai

bine situat pentru a deservi nord-estul României, care este cea mai puțin prosperă parte a țării. Galați este singurul port din România, care dispune atât de cale ferată cu ecartament rusesc cât și european pentru liniile interne și este bine conectat pentru a deservi Republica Moldova și Ucraina, având o zonă liberă comercială, astfel, un terminal de aici ar putea atrage tonaje semnificative de mărfuri. În plus, ca urmare a reducerii volumului de mărfuri, operate în mod tradițional, portul are acum nevoie de restructurare pentru a gestiona fluxurile emergente.

Infrastructura de transport aerian

Infrastructura de transport aerian a României are scopul de a oferi centrelor regionale un mijloc de transport rapid către capitala București și către alte centre regionale. Transportul aerian este, de asemenea, un mijloc important pentru asigurarea conectivității internaționale. Rapiditatea oferită de transportul aerian este principalul avantaj al acestui tip de transport.

În Regiunea de dezvoltare Sud-Est există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu situat la 24 km de Constanța, un aeroport internațional la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport internațional la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. În județul Brăila, există un aeroport utilitar la Ianca. Acesta este situat în Nord-Vestul orașului Ianca, are patru hangare de câte 1.200m², o pistă cu o lungime de 2.500m care ocupă o suprafață de 2.800x80m. Acesta se află în administrarea Consiliului Județean Brăila, însă nu este folosit pentru satisfacerea nevoilor de transport locale și regionale.

Principalul aeroport din regiune este aeroportul internațional "Mihail Kogălniceanu" Constanța. Amplasat în partea de nord-nord-vest a județului Constanța, situat la 23 km de Constanța, la 14 km de Canalul Navigabil Dunare-Marea Neagră și la aproximativ 100 km de Delta Dunării, Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu are conexiuni cu cele mai importante căi de transport rutier (drumurile europene E60 și E67) și feroviar (magistrala de cale ferată București-Fetești-Constanța). Aeroportul este deschis traficului aerian pe întreaga perioadă a anului și dispune de facilități precum: o parcare pentru autovehicule, cu o capacitate de 300 de locuri, transport pentru pasageri aeroportuară, agenție de turism, zonă magazine, companii de curierat etc. Aeroportul posedă o pistă de aterizare și decolare în lungime de peste 3.500 de metri și are o capacitate de operare de 6 avioane pe oră.

Municipiul Buzău dispune de un aeroport militar amplasat în zona sud-vestică pe care pot ateriza avioane sau elicoptere ale aviației sanitare. Problemele întâmpinate de transportul aerian sunt

legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare, care nu se ridică la nivelul internațional.

Aeroportul "Delta Dunării" Tulcea este situat la 3 km de localitatea Cataloi și la 15 km de municipiul Tulcea. Ministerul Transporturilor și Infrastructurii a susținut includerea Aeroportului „Delta Dunării” Tulcea în rețeaua TEN-T de aeroporturi de pe teritoriul țării noastre, pentru a-i facilita acestuia accesul la fondurile europene disponibile prin acest program. Aeroportul dispune de: 1. Terminal de plecări 2. Terminal sosiri 3. Aerogară cu o capacitate de 120 de pasageri/ora 4. Salon de regrupare cu o capacitate de 40 de pasageri 5. Salon V.I.P. cu o capacitate de 20 pasageri, bar aerogară 6. Facilități pentru persoane cu mobilitate redusă.

Aeroportul Alexandru Podgoreanu-Tuzla a avut o evoluție impresionantă, confirmată prin ascensiunea constantă în clasamentul aeroporturilor din România. Conform datelor oficiale ale Asociației Aeroporturilor din România, în 2016 și 2017, Tuzla a reușit să se claseze pe locul 2 după Otopeni în topul național în ceea ce privește mișcările de aeronave. Cu o suprafață de 36 ha, aeroportul dispune de două piste inierbate, 4 heliporturi, un hangar de 1200 mp, două cladiri administrative(A+B), cladire administrativa noua (C) cu destinatie instruire pentru scoala de zbor si scoala de supravietuire pe mare, simulator B 732 seria 300 pentru pregatirea la sol a personalului de bord, simulator instruire stingerea incendiilor si autosalvare, simulator pentru scoala de zbor FNPT II, depozit de combustibil cu capacitate de 200.000 litri – un nou depozit fiind in constructie, anexe, remiza auto si parcare.

I.3. Particularități ale Regiunii Sud-Est

O particularitate a Regiunii Sud-Est este aceea că are în componență aproape toate formele de relief, unele dintre ele fiind specifice numai acestei regiuni, ceea ce imprimă anumite particularități vieții economice, sociale, culturale, educaționale a acestei zone.

Regiunea Sud-Est este singura care are deschidere la mare, acest aspect oferindu-i oportunitatea de dezvoltare a transportului maritim și fluvio-maritim dar și activităților conexe și nu numai (depozitare, comerț, etc.). În această regiune se regăsesc porturile maritime Constanța (cel mai

mare de la Marea Neagră), Mangalia și Midia, precum și cele fluvio-maritime (Brăila, Galați, Tulcea și Sulina).

Situarea strategică a Mării Negre constituie un element de atragere a investițiilor străine care pot determina o creștere a competitivității zonei.

Mai mult de jumătate din terenurile fertile ale Câmpiei Bărăganului, cunoscută drept „grâнар al țării”, sunt situate pe teritoriul Regiunii Sud-Est. Suprafețele agricole mari și solurile fertile oferă condiții favorabile pentru o agricultură ecologică.

Delta Dunării (una dintre marile rezervații naturale ale lumii) și Insula Mică a Brăilei ale căror floră și faună sunt considerate unice în Europa constituie zone naturale cu o atracție turistică deosebită.

O altă caracteristică a regiunii este potențialul turistic ridicat. Sectorul de turism este relativ bine dezvoltat. Litoralul Mării Negre și Delta Dunării, stațiunile balneo-climaterice Lacul Sărat, Techirghiol, Sărata Monteoru, unele pensiuni agro-turistice în zonele montane și în Delta Dunării, mănăstirile din nordul Dobrogei și Munții Buzăului și Vrancei reprezintă puncte cu atracție turistică.

O altă particularitate a regiunii este prezența celor mai renumite podgorii și centre de producție a vinului din România, acestea găsindu-se în toate județele regiunii. Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în țară în ceea ce privește suprafața viilor pe rod. Podgoriile Murfatlar, Odobești, Panciu, Nicorești, Dealurile Bujorului, Pietroasele produc vinuri renumite atât pe plan național cât și pe plan internațional.

Zone specifice ale regiunii

Având în vedere un număr de indicatori de analiză, respectiv caracteristicile fizico-geografice, demografice, economice și de producție, infrastructură, locuințele și modul de locuire, echiparea tehnică a locuințelor, problemele sociale și ecologice, au fost identificate mai multe zone care prezintă caracteristici asemănătoare.

Zona Câmpiei Bărăganului, în care se includ suprafețe din județele Buzău, Brăila și Vrancea, este caracterizată din punct de vedere fizico-geografic de o seismicitate foarte ridicată, precipitații reduse, risc de inundații, potențial forestier scăzut.

Demografic, se înregistrează un declin datorat îmbătrânirii accentuate a populației și se observă o tendință continuă de scădere a numărului de locuitori. Indicii de natalitate au valori medii și sub medii. Totuși, se poate spune că există posibilități de înnoire și sporire a forței de muncă mature.

Dobrogea de Nord, acoperită în exclusivitate de Județul Tulcea, este o zonă specială datorită, în primul rând, condițiilor fizico-geografice și anume prezenței Deltei Dunării – declarată în 1990 rezervație a mediului înconjurător, ecologică și a păsărilor fiind sub protecție UNESCO – și a Parcului Național Munții Măcinului pentru conservarea speciilor rare, de floră și faună specifice intersecției arealelor mediteranean, balcanic, caucazian.

Rezervația Biosferei cuprinde 5.800 km², reprezentând 53% din suprafața județului de 8.499 km², iar Parcul Național se întinde pe o suprafață de 11.321 ha reprezentând singura arie protejată din România unde pădurile de stepă sud-mediteraneene și balcanice sunt prezente împreună și se află într-o stare bună de conservare.

Caracteristicile demografice arată că densitatea populației în acest spațiu este foarte redusă și se înregistrează un declin demografic accentuat. Activitățile economice preponderente s-au axat pe exploatarea de resurse naturale, turism și activități tradiționale în concordanță cu principiile dezvoltării durabile.

Zona dispune de un potențial forestier ridicat și de un grad foarte mare de atractivitate pentru turismul de agrement, itinerant, științific în Delta Dunării, dar și prin diversitatea și biotopurile unice, monumentele istorice și religioase (în special triunghiul celor trei mănăstiri aflate în nordul județului: Celic-Dere, Cocoș-Niculițel, Saon și Bazilica paleo-creștină situată în satul Niculițel, cetăți romane, italienești, bizantine Troesmis, Arrubium, Dinogetia, Noviodonum, Halmyris, Arganum, Enisala).

În **Dobrogea de Sud-Est**, din punct de vedere demografic, predomină comunele cu talie medie și mare, densitatea populației în zona rurală fiind ridicată. Se înregistrează o stabilitate demografică și chiar o ușoară creștere. Aspectul economic este caracterizat printr-un grad foarte mare de atractivitate turistică, dimensiuni relativ mari ale exploatațiilor agricole individuale, ponderea ridicată a terenului arabil din totalul agricol, posibilități de cooperare cu centrele urbane, forța de muncă calificată și o pondere ridicată a activităților neagricole. Se constată fenomenul de poluare a plajelor datorată în special navelor din apropierea litoralului, solurile sunt moderat degradate datorită folosirii pesticidelor.

Dobrogea Centrală și de Sud-Vest prezintă precipitații reduse. În acest spațiu există rezervații și monumente ale naturii, precum și resurse complexe. Densitatea populației este redusă și predomină comunele care înregistrează un declin accentuat al populației.

Zona Moldovei de Sud, care cuprinde părți din județele Galați și Vrancea se caracterizează prin alunecări de teren frecvente, risc de inundații și seismicitate ridicată. Procentul de alimentare cu apă a populației în sistem centralizat este redus. Accesul direct la rețeaua majoră rutieră și feroviară este dificil în majoritatea comunelor. Din punct de vedere social se înregistrează un nivel ridicat al mortalității infantile și o ofertă precară de asistență sanitară.

Zona Subcarpaților de Curbură, ce cuprinde arii din județele Vrancea și Buzău este o zonă cu seismicitate ridicată, zona montană reprezentând circa 50% din suprafață. Se înregistrează frecvent alunecări de teren.

Ca elemente fizico-geografice pot fi menționate numeroasele rezervații și monumente ale naturii precum și complexitatea mare de resurse ale naturii.

Din punct de vedere demografic, se înregistrează un declin datorat îmbătrânirii populației și a tendinței continue de scădere a numărului de locuitori.

În această regiune se înregistrează o pondere ridicată a activităților neagricole, iar terenul agricol se află cu preponderență în proprietate privată, fapt ce constituie premise pozitive în dezvoltarea economică locală.

Din punct de vedere ecologic, zona este caracterizată prin existența pădurilor pe suprafețe întinse, ceea ce contribuie la menținerea unui echilibru pe termen lung, condiționat de altfel de exploatarea rațională a resurselor forestiere.

Resurse naturale

Din perspectiva bogățiilor subsolului, regiunea dispune de petrol (zăcăminte de hidrocarburi de la Berca, Sărata-Monteoru, Pâclele, Opișenești, Ianca), gaze naturale în județele Brăila și Buzău și, de asemenea, în platforma continentală a Mării Negre. Alte resurse naturale ale regiunii sunt: granitul în Munții Măcinului, piatra de var în Podișul Dobrogei, minereu de fier, pirita de cupru, sulfuri complexe de plumb și zinc, cuarț, granit, marmură și varietăți de piatră de var, caolin, baritină din dealurile Tulcei, depozitele de loess, sarea în Buzău. O categorie aparte a bogățiilor de subsol o constituie apele sulfuroase, feruginoase, cloruro-sodice (Brăila, Buzău, Constanța).

Platforma continentală a Mării Negre conține rezerve semnificative de minerale și hidrocarburi, exploatare cu echipamente de foraj marin, produse în România. Rezerve de hidrocarburi lichide și

gazoase mai sunt și în județele Brăila, Vrancea și Galați. Singurul depozit de petrol la suprafață din Europa se află în zonele Berca și Monteoru din județul Buzău.

Dobrogea a fost identificată ca fiind o zonă cu un potențial energetic eolian ridicat, fapt care contribuie semnificativ la realizarea obligațiilor României în domeniul energiilor regenerabile și în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră.

Energia solară este una din sursele de bază ale dezvoltării acestui mileniu, încadrându-se în conceptul de energie regenerabilă și ecologică. Conform Institutului de energie și transport (IET) al Comisiei Europene, Regiunea Sud-Est se află într-o zonă cu potențial energetic ridicat ($1700\text{kWh}/\text{m}^2$), ceea ce favorizează investițiile în domeniu pentru producere de energie electrică și termală, irigații, permițând economisirea resurselor energetice convenționale și reducerea poluării mediului.

Clima

Clima Regiunii Sud-Est se înscrie în caracteristicile generale ale climatului temperat continental moderat de tranziție, cu o serie de particularități locale, date de anumiți factori (relief, Marea Neagră, Dunărea).

Temperaturile medii anuale variază destul de mult, în special datorită reliefului. Astfel, dacă în Lunca Dunării, sudul Dobrogei, zona litorală și Delta Dunării media multianuală depășește 11°C ($11,2^{\circ}\text{C}$ Mangalia și Murfatlar), în Câmpia Română aceasta are valori cuprinse între $10-11^{\circ}\text{C}$, scade în zona Subcarpatică, având valori cuprinse între 6 și 10°C ($7,5^{\circ}\text{C}$ stația Bisoca). În zona montană temperatura medie ajunge la valori cuprinse între 0 și 6°C ($2,2^{\circ}\text{C}$ stația Penteleu), iar pe culmile cele mai înalte chiar sub 0°C .

Bioclimatul marin este rezultatul interferenței dintre climatul de stepă și influența pontică, cu temperaturi medii anuale mult mai moderate față de regiunile înconjurătoare, oscilații diurne și anuale mai atenuate, ploi rare și de scurtă durată.

Precipitațiile au valori de $400-500$ mm/an, fiind mai reduse în partea de sud. Vânturile dominante sunt cele din nord, la care se adaugă vara, vânturile din sectorul sudic. Evoluția anuală a valorilor temperaturii este favorabilă practicării turismului în Dobrogea.

Relieful

Relieful regiunii este foarte variat, de la Platforma Continentală a Mării Negre la Carpații de Curbură. În partea de nord-vest a regiunii se găsesc *Carpații de Curbură*, cu înfățișarea generală a unor munți cu altitudini mijlocii și mici, alcătuiți din culmi largi, rotunjite sau înguste și fragmentate, separate de văi transversale adânci și de șei largi sau depresiuni cu șesuri aluviale extinse.

În exteriorul Carpaților se află *Subcarpații Curburii*. Subcarpații Curburii se află într-o mișcare de ridicare continuă, relativ lentă. Aceste "mișcări neotectonice", asociate rocilor argiloase, creează o dinamică mai mare a alunecărilor de teren. O caracteristică deosebită prezintă contactul existent cu regiunea muntoasă între râurile Prahova și Buzău unde, datorită pătrunderii din Carpați spre Subcarpați a pîntenului de fliș paleogen Ivănețu, se creează o zonă de tranziție a caracteristicilor montane și submontane, denumită chiar astfel: zona de interferență carpato-subcarpatică.

Partea centrală a regiunii este ocupată de *Câmpia Română*, care cuprinde o zonă mai înaltă, cu altitudini cuprinse între 50-100 m (Câmpia Râmnicului, Câmpia Bărgănelului) și o zonă mai joasă, de subsidență, cu altitudini ce coboară până la 5-10 m (Câmpia Buzăului, Câmpia Siretului Inferior). De-a lungul râurilor mai importante (Siret, Ialomița, Călmățui) apar dune de nisip (ex. Hanu Conachi). Limita estică a Câmpiei Române o reprezintă *Lunca Dunării*, mai exact sectorul bălților (Balta Brăilei), o zonă cu altitudini reduse (10m), în mare parte desecată (Insula Mare a Brăilei).

Situat între Valea Dunării la vest și nord, Marea Neagră la est, granița cu Bulgaria la Sud, *Podișul Dobrogei* este format din două subunități: Masivul Dobrogei de Nord (ce include și Munții Măcinului) și Podișul Dobrogei de Sud, despărțite de linia Hârșova-Capul Midia.

La vărsarea Dunării în Marea Neagră s-a format *Delta Dunării*, suprafața acesteia fiind de aproximativ 580.000 ha. *Rezervația Biosferei Delta Dunării* este situată la interfața dintre gurile Dunării și Marea Neagră. În rezervația Biosferei Delta Dunării se disting patru diviziuni geomorfologice: delta fluvială, delta fluvio-maritimă, Lunca Dunării și complexul lagunar Razim-Sinoe.

Capitolul II. Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

II.1. Evoluția pieței muncii în Regiunea Sud-Est

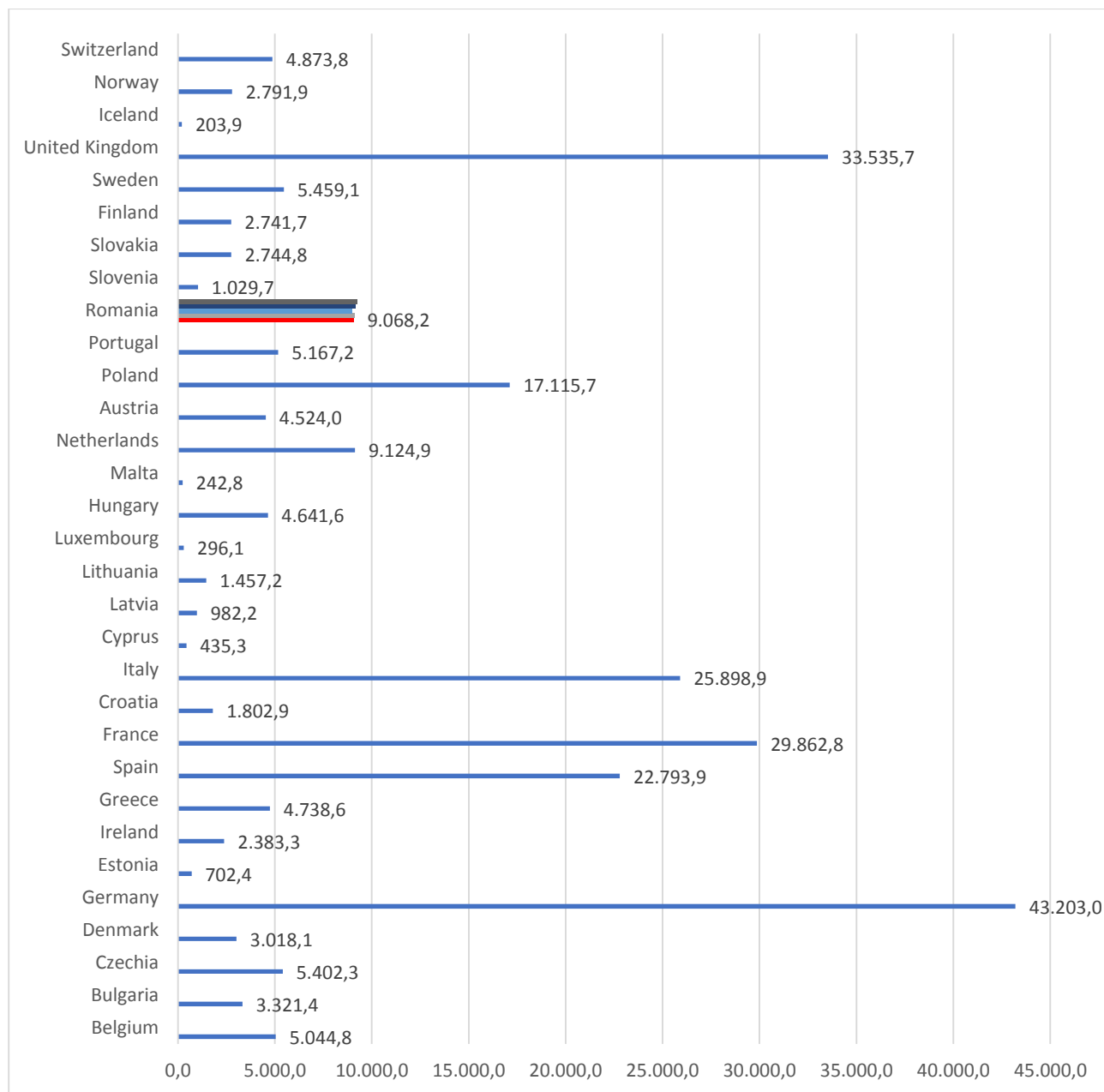
Caracteristicile pieței forței de muncă dintr-o țară/regiune relevă de foarte multe ori nivelul de dezvoltare economică și socială al acesteia și principalele provocări cu care se confruntă. În actualul context al pieței muncii din România, în care există o criză a forței de muncă fără precedent în aproape toate domeniile economice, entitățile responsabile trebuie să dezvolte și să implementeze politici și strategii de stopare a fenomenului migraționist și de dezvoltare a competențelor populației în vârstă de muncă. Un studiu efectuat în 2019 de către Confederația Patronală Concordia, KPMG și Institutul Național de Cercetări Economice relevă faptul că în 2017 România se regăsea în grupul de 5 state membre din UE 28 care înregistrau simultan atât spor natural, cât și sold migrator negativ, împreună cu Bulgaria, Croația, Lituania și Letonia. De asemenea, deși în ultimii ani rata ocupării persoanelor în vârstă de 15-64 ani s-a înscris în România pe trend ascendent, aceasta se situa la un nivel cu aproximativ 4 puncte procentuale sub media UE 28 (63,9% comparativ cu 67,7%, în anul 2017). În plan teritorial, cele mai multe locuri de muncă vacante se regăseau în regiunile București-Ilfov, Vest și Nord-Vest, în trimestrul II din 2018 reprezentând aproximativ 60% din totalul locurilor de muncă vacante la nivel național (KPMG, 2019). Printre principalele provocări și riscuri identificate de specialiști pe piața forței de muncă din România se numără sporul natural negativ, fenomenul emigrării, performanțele scăzute din sistemul educațional, munca nedeclarată, creșterea costurilor forței de muncă, problemele administrative, integrarea dificilă în muncă a grupurilor vulnerabile. Aceste probleme sunt prezente în toate cele 8 regiuni de dezvoltare existente la nivel național.

Populația activă civilă

Potrivit Eurostat, România avea în anul 2018 o populație activă, cuprinsă între 15 și 74 de ani, de 9068,2 mii persoane. În Europa, țările cu o populație activă mai mare decât țara noastră sunt Germania, Marea Britanie, Franța, Italia, Spania, Polonia și Olanda. Analizând datele ultimilor 5 ani, populația activă a României se află într-o scădere ușoară continuă, prognozele specialiștilor pentru următorii ani fiind tot în acest sens. Regresul numărului populației active civile conduce automat la

majorarea proporției populației inactive și la creșterea sarcinii economice la nivelul întregii populații.

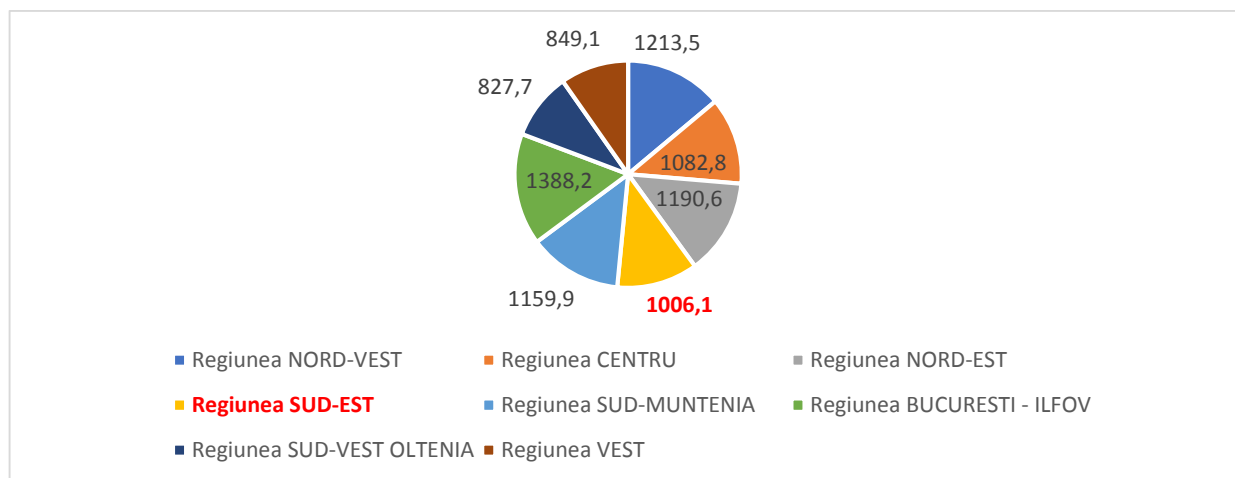
Figura nr. 15. Populația activă civilă la nivel european, grupa de vârstă 15-74 de ani, 2018 (România 2014 -2018)

Sursa: prelucrare date Eurostat, 2019

Conform Institutului Național de Statistică (INS), în România, la nivelul anului 2017, populația activă civilă însuma un număr de 8717,9 mii persoane, împărțite pe regiuni de dezvoltare conform figurii de mai jos. Din această perspectivă, Regiunea Sud-Est se situează pe locul al șaselea, un număr mai mic al populației active civile regăsindu-se doar în regiunile Vest și Sud-Vest Oltenia.

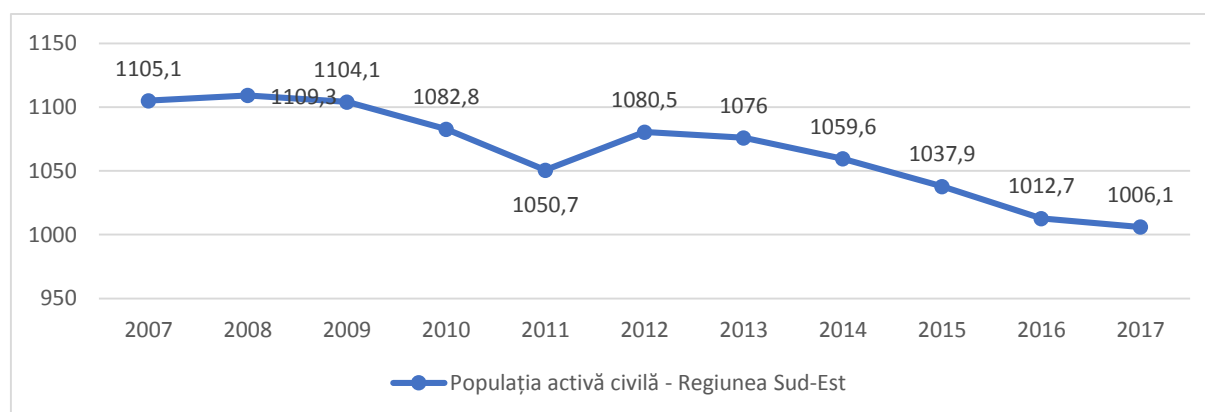
Figura nr. 16. Populația activă civilă pe regiuni de dezvoltare, la nivelul anului 2017, mii persoane

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În intervalul de timp 2007-2017, populația activă civilă a Regiunii Sud-Est a cunoscut un trend descendent, de la 1.105,1 mii persoane în 2007, la 1.006,1 mii persoane în anul 2017. Acest trend poate fi explicat de tendințele demografice nefavorabile, cât și de emigrarea unui număr semnificativ de persoane active, deși în ultimii ani numărul de emigranți definitiv a scăzut la nivelul tuturor județelor regiunii. În anul 2017, din totalul populației active, 450,8 mii persoane erau de sex feminin, împărțite pe județele regiunii astfel: 56,4 mii femei în județul Brăila, 79,1 mii femei în județul Buzău, 125,5 mii femei în județul Constanța, 85,9 mii persoane în județul Galați, 39,5 mii femei în județul Tulcea și 64,4 mii femei în județul Vrancea.

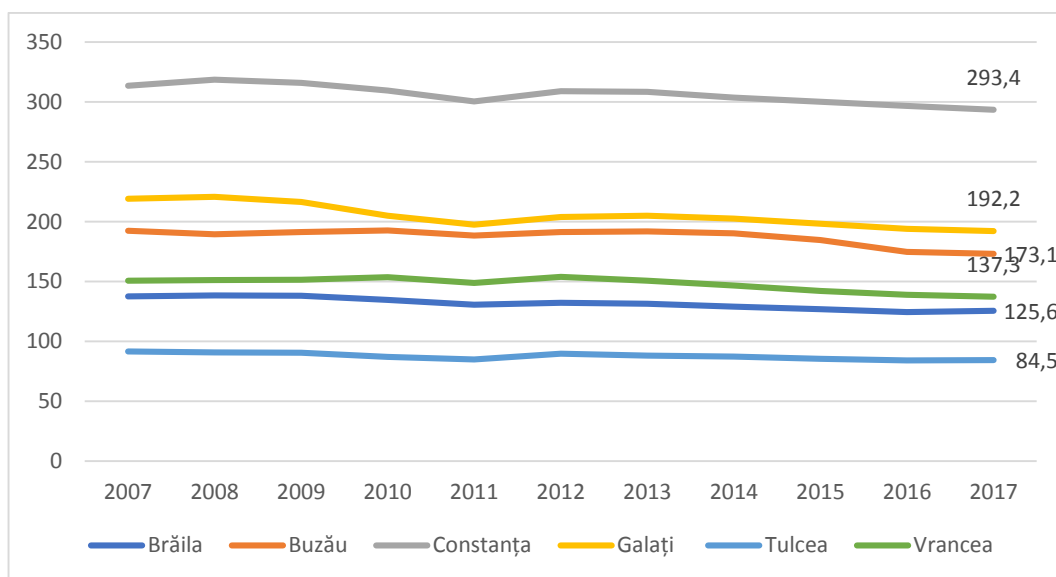
Figura nr. 17. Populația activă civilă în Regiunea Sud-Est, 2007-2017, mii persoane

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel județean, cea mai mare parte a populației active civile se afla în anul 2017 în județul Constanța (293,4 mii persoane), județul Galați (192,2 mii persoane) și județul Buzău (173,1 mii persoane).

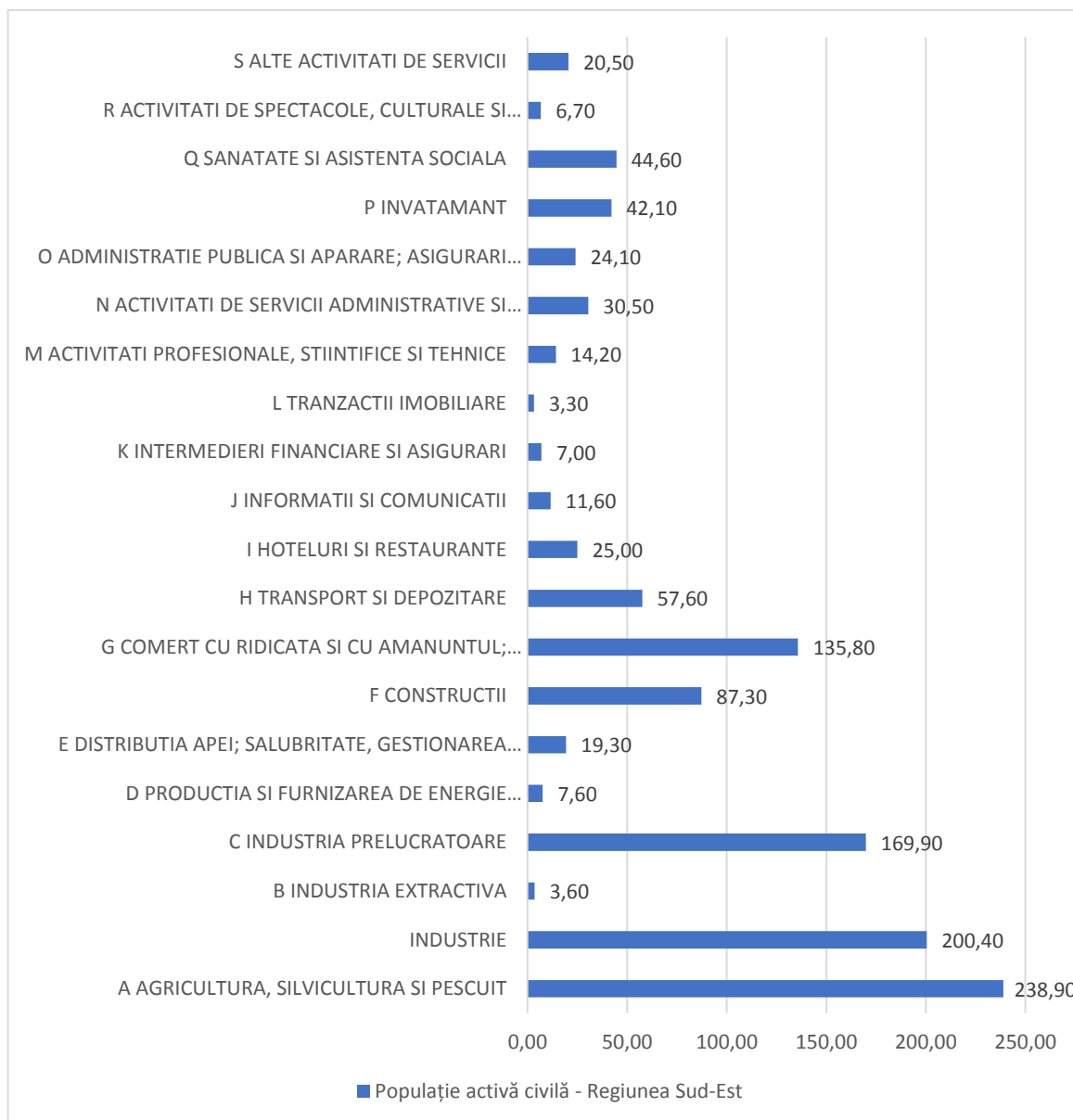
Figura nr. 18. Populația activă civilă la nivel de județe ale Regiunii Sud-Est, 2007-2017, mii persoane

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Potrivit statisticilor teritoriale, în 2017, cea mai mare parte a populației ocupate civile din Regiunea Sud-Est desfășura activități agricole, silvicultură și pescuit (238,9 mii persoane), lucrau în industria prelucrătoare (169,9 mii persoane) și în comerț (135,8 mii persoane). Acest lucru este firesc, industria agricolă deținând o pondere importantă în economia regiunii, terenul agricol reprezentând 65% din suprafața totală a regiunii. În plus, pescuitul și acvacultura, alături de prelucrarea peștelui și comerțul cu pește și produse din pește, sunt activități cu tradiție în Regiunea Sud-Est. În unele zone izolate, cum sunt Delta și Lunca Dunării, zona Clisura Dunării, pescuitul reprezintă una dintre principalele activități, care oferă locuri de muncă și surse de venituri pentru populația locală. La polul opus se află activități economice precum industria extractivă, tranzacțiile imobiliare sau activitățile de spectacole, culturale și recreative în care este implicată cea mai mică parte a populației active civile.

Figura nr. 19. **Populația ocupată civilă în Regiunea Sud-Est pe activități ale economiei naționale, la nivelul anului 2017, mii persoane**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Analizând evoluția populației ocupate civile pe activități în ultimii 10 ani observăm faptul că în domeniul agricultură, silvicultură și pescuit populația ocupată a scăzut cu peste 30%. Tot o scădere a numărului populației ocupate a avut loc în industria extractivă, industria prelucrătoare și în domeniul intermediilor financiare și asigurărilor. Se observă în tabelul de mai jos o creștere a populației active în domeniul informațiilor și comunicațiilor, hoteluri și restaurante, servicii administrative și activități de servicii suport.

Tabel nr. 5. Populația ocupată civilă pe activități ale economiei naționale în Regiunea Sud-Est, 2008-2017

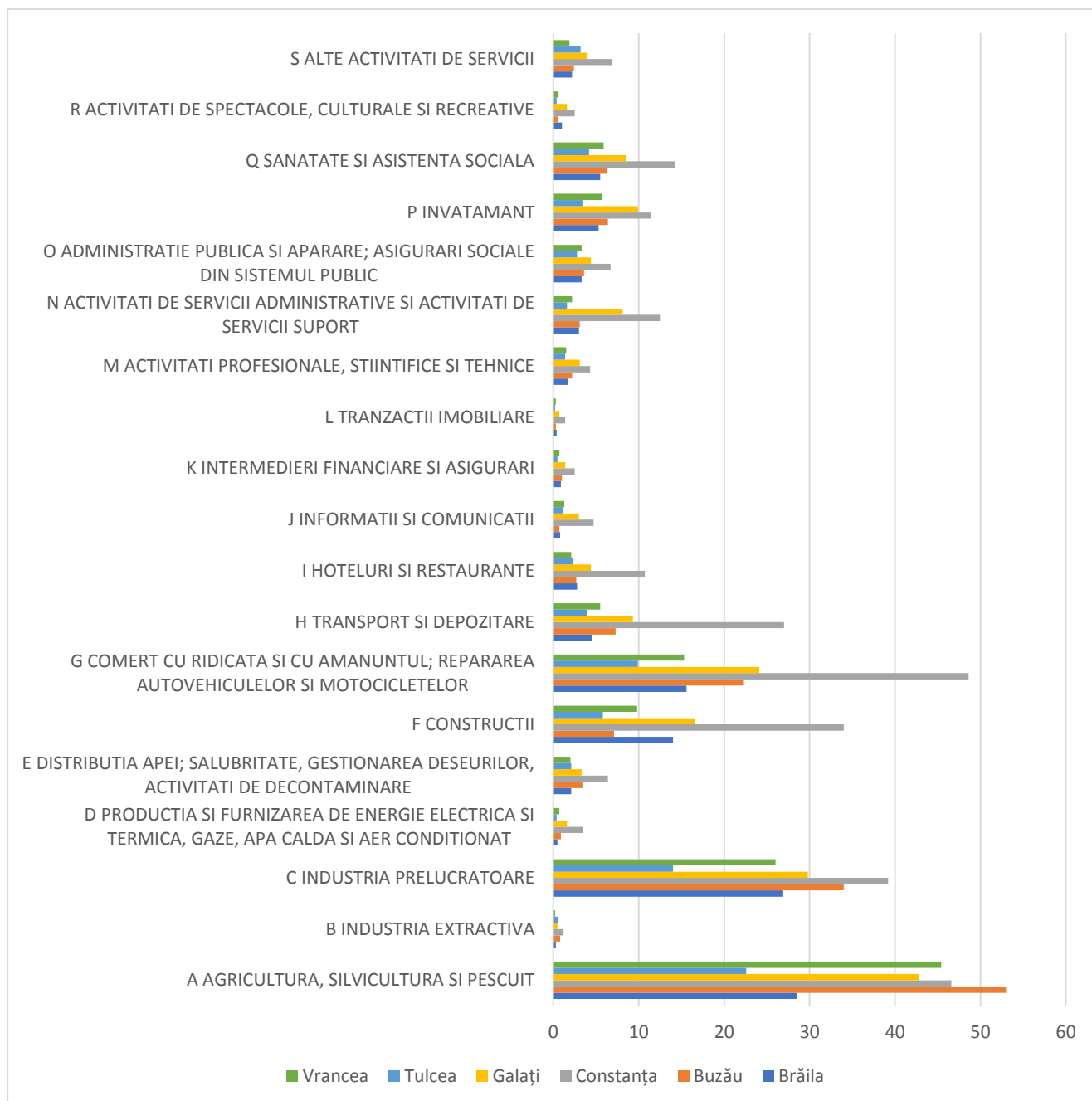
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	1.057,6	1.011,1	994,9	986,2	1.011	1.003,9	986,8	969	945,2	949,6
A AGRICULTURA, SILVICULTURA ȘI PESCUIT	325	326,4	329,3	332,7	340,9	323,9	314,9	274,3	237,1	238,9
B INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	5,5	4,8	4,2	4	4,2	3,9	3,9	3,7	3,5	3,6
C INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	193,2	164,1	157,4	156,2	156,2	158,9	157,9	163,9	168,4	169,9
D PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	11,1	10,7	10,7	10,4	10,3	9,4	8,6	8,1	7,6	7,6
E DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	19,5	20,4	17,6	17,9	18,1	18,4	19,1	18,8	19,1	19,3
F CONSTRUCȚII	87,8	80,7	81,6	78,5	78,4	82,1	81	83,6	88,3	87,3
G COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR	131,3	126,6	127	128,7	132,2	137,2	134,3	136,6	136	135,8
H TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	60,6	57,8	55,6	55,8	56,9	54,6	52,3	55,8	56,4	57,6
I HOTELURI ȘI RESTAURANTE	21,7	16,4	16,9	16,6	18	19,4	20,3	21,7	23,1	25
J INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	6,8	6,1	8,9	7,8	9,7	10,1	9,7	12,8	13,3	11,6
K INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI	9,8	9,2	8,7	8,4	8,1	7,9	7,4	7,6	7,3	7
L TRANZACȚII IMOBILIARE	4,8	5,5	3,7	3,7	3,8	4,2	3,1	3,1	3,4	3,3
M ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	13,2	11,9	10,9	11,2	11,4	12,6	13,6	14,2	14,5	14,2
N ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPORT	22,9	21,5	21,5	22,3	25,3	25,5	27,1	28,7	29,3	30,5
O ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI APĂRARE; ASIGURĂRI SOCIALE DIN SISTEMUL PUBLIC	27,4	28,1	24,4	23,2	22,7	22	22,7	23,3	23,4	24,1
P ÎNVĂȚĂMÂNT	47,5	46,3	43,5	42,9	42,8	42,2	41,3	40,9	41,8	42,1
Q SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	47,7	48,4	46,6	42,7	42,2	41,7	41,2	42,9	43,6	44,6
R ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE	5	6,8	5,7	5,7	6,2	7,4	7,7	7,6	6,8	6,7
S ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	16,8	19,4	20,7	17,5	23,6	22,5	20,7	21,4	22,3	20,5

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

* Analiza a fost efectuată pentru perioada 2008-2017, deoarece pentru anul 2007 datele disponibile utilizează clasificarea CAEN Rev.1, diferită de clasificarea CAEN Rev.2

La nivel de județe, putem observa că sunt câteva activități economice care predomină populația ocupată a județelor din regiune: în județele Brăila, Buzău, Galați, Tulcea, Vrancea – agricultura, industria prelucrătoare și comerțul, în județul Constanța – comerțul, industria prelucrătoare, construcțiile, transportul și depozitarea, sănătatea și asistența socială.

Figura nr. 20. Populația ocupată civilă pe activități ale economiei naționale în județele Regiunii Sud-Est, 2017, mii persoane

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Numărul mediu al salariaților

În ceea ce privește numărul mediu al salariaților din România, numărul acestora a fost relativ constant în ultimii 10 ani, în anul 2017 fiind de 4.945.868 de salariați la nivel național. Dintre aceștia, cei mai mulți se aflau în Regiunea de dezvoltare București-Ilfov (1.056.169 salariați) și cei mai puțini

în Regiunea Sud-Vest Oltenia (383.102 salariați). Din totalul numărului de salariați, 2.599.249 erau bărbați și 2.346.619 erau femei.

În Regiunea Sud-Est, numărul mediu al salariaților a cunoscut o scădere începând cu anul 2008, de la 590.799 de salariați, scăzând cu aproape 100.000 de persoane până în anul 2013, când se poate observa potrivit datelor din tabelul de mai jos, o ușoară redresare. La nivelul anului 2017, în regiune numărul mediu al salariaților era de 533.782 persoane. De altfel, această tendință a existat la nivelul tuturor regiunilor țării, dată fiind criza economică prin care a trecut economia națională începând cu anul 2008.

Este interesant de precizat faptul că, dacă în anul 2008 exista o diferență mare între numărul bărbaților (326.899 persoane) și femeilor (263.900 persoane) salariate la nivelul regiunii, în anul 2017, această diferență a scăzut semnificativ, numărul mediu al bărbaților salariați fiind de 279.434 persoane, iar numărul femeilor de 254.348 persoane.

Tabel nr. 6. Numărul mediu al salariaților pe regiuni de dezvoltare, 2008-2017

Regiuni de dezvoltare și județe	Ani									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	UM: Număr persoane									
TOTAL	5046317	4774263	4376044	4348739	4442865	4443554	4507729	4611395	4759419	4945868
Regiunea NORD-VEST	646075	614616	573728	569195	582932	591258	614810	628425	649572	681859
Regiunea CENTRU	632847	586433	544191	546445	567851	573807	579874	590125	611269	637749
Regiunea NORD-EST	592399	556601	499314	492185	505799	497928	499798	513631	532486	554237
Regiunea SUD-EST	590799	557300	503193	488966	498940	498958	503319	509582	512799	533782
Regiunea SUD-MUNTENIA	600776	575161	518977	514078	523551	528069	531232	540867	547849	573033
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	1025786	992590	918069	911534	918900	915542	932699	966068	1024401	1056169
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	423895	401130	363808	361744	369294	361793	359789	364313	370663	383102
Regiunea VEST	533740	490432	454764	464592	475598	476199	486208	498384	510380	525937

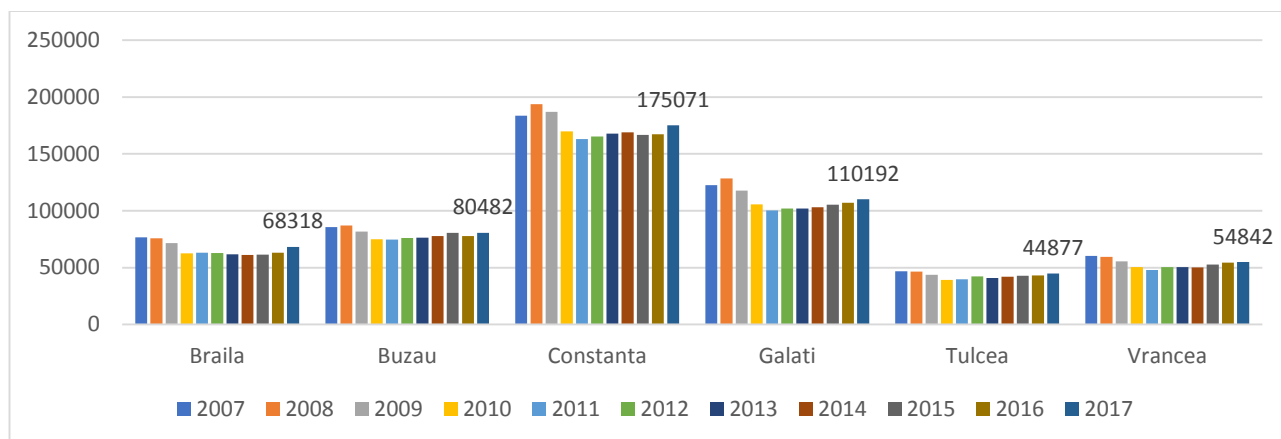
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

** Analiza a fost efectuată pentru perioada 2008-2017 deoarece pentru anul 2007 datele disponibile utilizează clasificarea CAEN Rev.1, diferită de clasificarea CAEN Rev.2*

La nivel județean, în perioada de analiză, numărul salariaților a avut diverse variații, scăzând în perioada 2007-2011, în special în județele Constanța și Galaț, fapt justificat de criza economică

resimțită de toate ramurile economice. În ultimii cinci ani ai perioadei de analiză, numărul mediu al salariaților a fost pe un trend ușor ascendent, în toate județele regiunii. Observăm în figura de mai jos faptul că cei mai mulți salariați se aflau în anul 2017 în județul Constanța (175.071 persoane), urmat de județul Galați (110.192 persoane), Buzău (80.482 persoane), Brăila (68.318 persoane), Vrancea (54.842 persoane) și Tulcea (44.877 persoane).

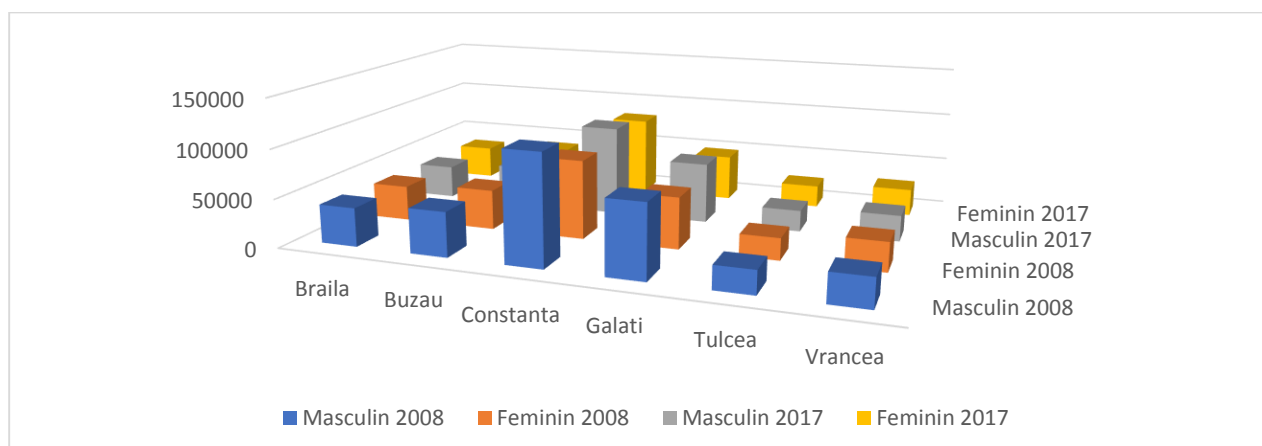
Figura nr. 21. Numărul mediu al salariaților la nivel județean, Regiunea Sud-Est, 2007-2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Pe sexe, numărul salariaților din județele aferente regiunii este reprezentat în figura de mai jos. Putem observa faptul că în județele regiunii există un echilibru în împărțirea locurilor de muncă între bărbați și femei, singurele județe în care la nivelul anului 2017 existau diferențe semnificative fiind Constanța (93073 bărbați și 81998 femei) și Galați (62448 bărbați și 47744 femei). De asemenea, analizând datele din anul 2008, observăm că aceste diferențe din Constanța și Galați s-au accentuat în ultimii 10 ani.

Figura nr. 22. Numărul salariaților în funcție de sex, în județele Regiunii Sud-Est, anul 2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește activitățile economiei naționale, în Regiunea Sud-Est cei mai mulți salariați lucrează în industria prelucrătoare, în comerțul cu ridicata și amănuntul, în construcții, sănătate și asistență socială, învățământ și transport și depozitare. Putem observa că în domeniul agricultură, silvicultură și pescuit, în care se află cea mai mare parte a populației active civile, numărul salariaților este redus, fiind de doar 21.036 salariați, la nivelul anului 2017. De asemenea, observăm în figura de mai jos (în care am prezentat doar ultimii 5 ani din rațiuni grafice) faptul că cel mai redus număr mediu al salariaților se află în domeniile: tranzacții imobiliare, industria extractivă, activități de spectacole, culturale și recreative.

Ca tendiță a numărului mediu al salariaților, se poate observa că, în ultimii cinci ani, acesta a fost relativ constant pentru majoritatea activităților economice, cu creșteri ușoare în industria prelucrătoare, în comerț, sănătate și asistență socială și agricultură, silvicultură și pescuit. Se observă, însă, o creștere semnificativă a numărului salariaților din domeniul hoteluri și restaurante, de la 16.681 în anul 2008, la 25.194 de salariați în anul 2017, fapt explicat de creșterea numărului de hoteluri, pensiuni și restaurante din regiune, atât în scopuri turistice, cât și de afaceri.

Tabel nr. 7. Numărul mediu al salariaților pe activități ale economiei naționale, Regiunea Sud-Est, 2008-2017

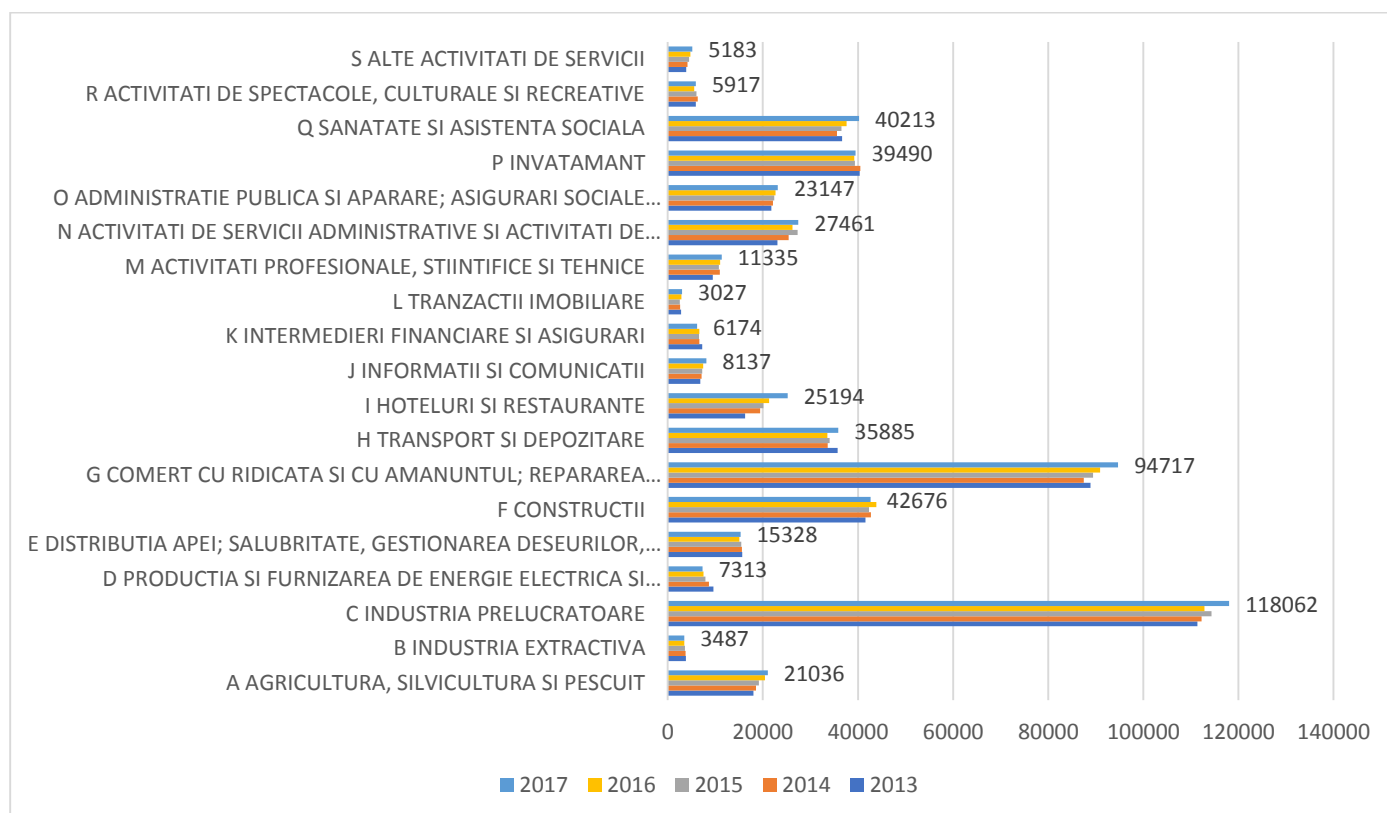
CAEN Rev.2 (activități ale economiei naționale)	Ani									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	UM: Număr persoane									
TOTAL	590799	557300	503193	488966	498940	498958	503319	509582	512799	533782
A AGRICULTURA, SILVICULTURA ȘI PESCUIT	16746	19513	15708	16707	17161	18037	18544	19138	20413	21036
B INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	5212	4833	4504	3840	4112	3831	3713	3613	3450	3487
C INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	157657	130341	112972	111474	112623	111399	112245	114362	112830	118062
D PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	11155	10759	10749	10409	10291	9602	8648	7915	7494	7313
E DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	16078	16248	15643	14762	15329	15639	15584	15443	15033	15328
F CONSTRUCȚII	53884	46388	38577	38100	41519	41589	42694	42301	43840	42676
G COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR	96629	93573	85312	84910	88039	88920	87467	89428	90910	94717
H TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	46104	42924	38491	37502	36659	35704	33603	34051	33592	35885
I HOTELURI ȘI RESTAURANTE	16681	16529	16582	15742	16066	16279	19420	20068	21332	25194
J INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	6134	5505	4986	4738	5448	6820	7116	7259	7427	8137
K INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI	8969	8734	7990	7637	7472	7236	6651	6587	6640	6174
L TRANZACȚII IMOBILIARE	3657	3610	3188	3232	2814	2780	2597	2545	2858	3027

CAEN Rev.2 (activități ale economiei naționale)	Ani									
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
M ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE	10300	9860	8272	8507	8536	9460	10924	10738	11004	11335
N ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPORT	21151	20594	19690	20335	23786	23069	25445	27310	26212	27461
O ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI APĂRARE; ASIGURĂRI SOCIALE DIN SISTEMUL PUBLIC	26015	27252	25650	22814	22203	21761	22107	22393	22639	23147
P ÎNVĂȚĂMÂNT	45053	44846	43096	41595	41130	40361	40515	39354	39251	39490
Q SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	41847	45081	43242	38362	36848	36654	35591	36544	37579	40213
R ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE	3391	6325	4945	4835	5154	5906	6283	6032	5545	5917
S ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII	4136	4385	3596	3465	3750	3911	4172	4501	4750	5183

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

* Analiza a fost efectuată pentru perioada 2008-2017 deoarece pentru anul 2007 datele disponibile utilizează clasificarea CAEN Rev.1, diferită de clasificarea CAEN Rev.2

Figura nr. 23. Numărul mediu al salariaților pe activități ale economiei naționale, Regiunea Sud-Est, 2013-2017

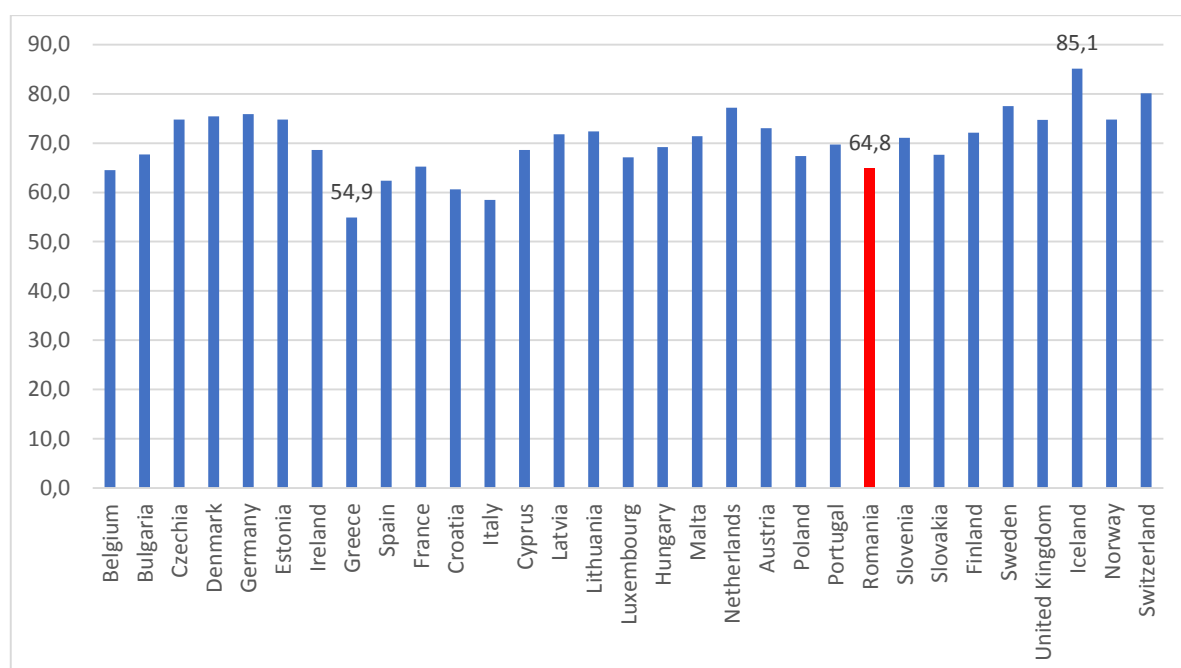
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Rata de ocupare a resurselor de muncă

Potrivit Eurostat, rata de ocupare în România era de 64,8% în anul 2018, pentru categoria de vârstă 15 – 64 de ani, rată aflată în creștere în ultimii 5 ani, de la 61% în anul 2014.

În Uniunea Europeană, doar alte 5 țări aveau în 2018 o rată mai mică de ocupare: Grecia (54,9%), Italia (58,5%), Croația (60,6%), Spania (62,4%) și Belgia (64,5%). La polul opus, țările cu cele mai mari rate de ocupare din Europa erau Islanda (85,1%), Elveția (80,1%), Suedia (77,5%), Olanda (77,2%), Germania (75,9%) și Danemarca (75,4%).

Figura nr. 24. Rata de ocupare în țările din Europa, 2018, %

Sursa: Eurostat, 2019

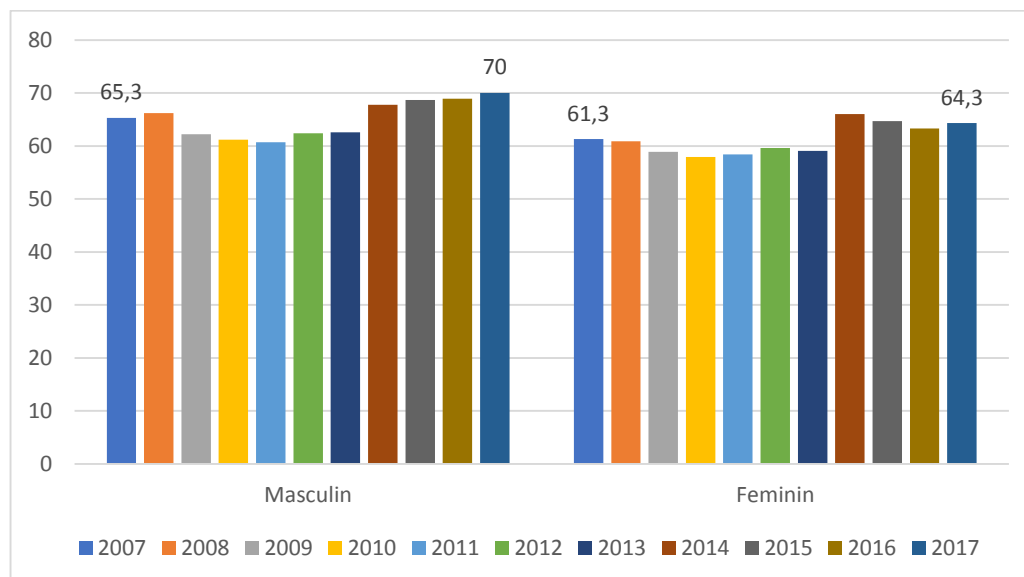
Conform INS, rata de ocupare a resurselor de muncă reprezintă raportul, exprimat procentual, dintre populația ocupată civilă și resursele de muncă. În România, potrivit bazei de date Tempo Online, în anul 2017, rata de ocupare a resurselor de muncă (15-64 de ani) era de 67,3%, în creștere ușoară comparativ cu anii anteriori. Pe cele două medii de rezidență, indicatorul a avut valori destul de apropiate: 67,9% în urban și 66,6% în rural.

Pe sexe, în perioada de referință 2007-2017, rata ocupării bărbaților a fost mereu semnificativ mai mare decât cea în rândul femeilor, în 2017 existând o diferență de 5.7 puncte procentuale.

Rata locurilor de muncă vacante este unul dintre indicatorii care exprimă cererea de forță de muncă ce se manifestă pe piața muncii. Rata medie anuală a locurilor de muncă vacante a fost în anul 2017

de 1,24% în scădere cu 0,04 puncte procentuale față de anul precedent, respectiv cu 0,82 puncte procentuale față de anul 2007, an în care rata locurilor de muncă vacante a înregistrat cea mai ridicată valoare.

Figura nr. 25. **Evoluția ratei de ocupare a resurselor umane la nivel național, pe sexe, 2007-2017, exprimată în procente**

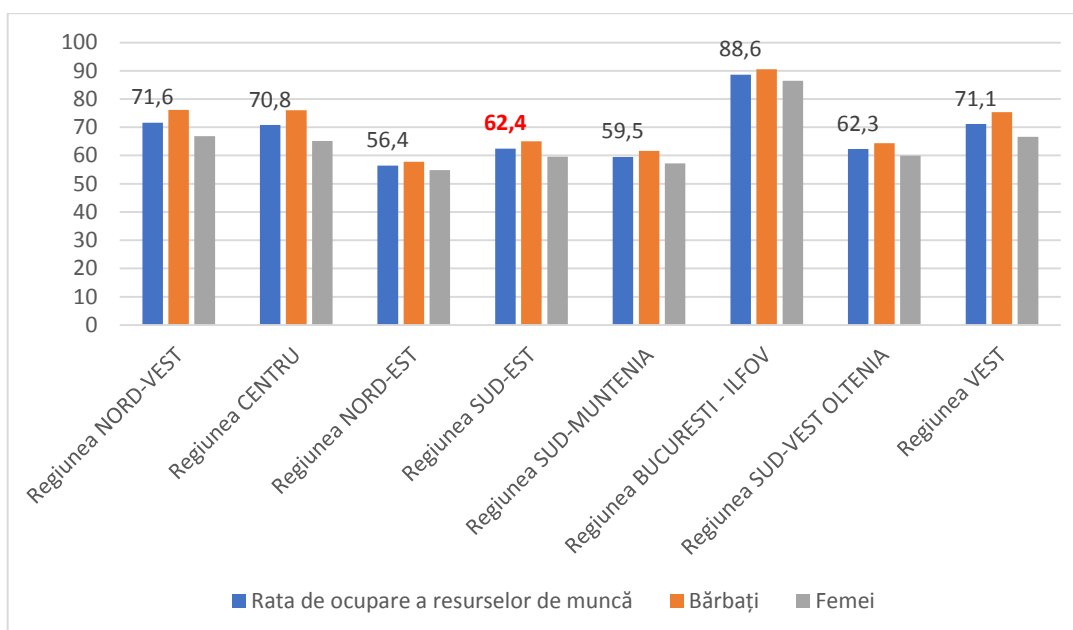
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În plan regional, așa cum se poate analiza în figura de mai jos, ratele de ocupare a resurselor de muncă cele mai mari sunt în Regiunea București-Ilfov, Regiunea Nord-Vest și Regiunea Vest, regiunile cele mai dezvoltate din punct de vedere economic și social, în care au fost realizate investiții străine semnificative în ultimii 10 ani și care beneficiază și de o infrastructură de transport mai bună. La polul opus se află Regiunile Nord-Est și Regiunea Sud-Muntenia, unde raportul procentual dintre populația activă civilă și resursele de muncă era cel mai redus. Regiunea Sud-Est era cea de-a cincea regiune a țării din perspectiva ratei de ocupare a resurselor de muncă, cu un procent de 62,4%, cu cinci procente sub media națională. Cu toate acestea, analizând ratele de ocupare din ultimii 10 ani, se observă o îmbunătățire a ocupării regionale, cu un maxim de 68.8% în anul 2014, urmat de o scădere în următorii ani.

Pe sexe, în toate regiunile de dezvoltare ale țării, rata de ocupare a bărbaților este mai mare decât cea a femeilor, cele mai mari diferențe existând în Regiunea Centru, Regiunea Vest și Regiunea Nord-Vest. În Regiunea Sud-Est, în 2017, rata de ocupare a bărbaților era de 65%, iar cea a femeilor de 59,6%.

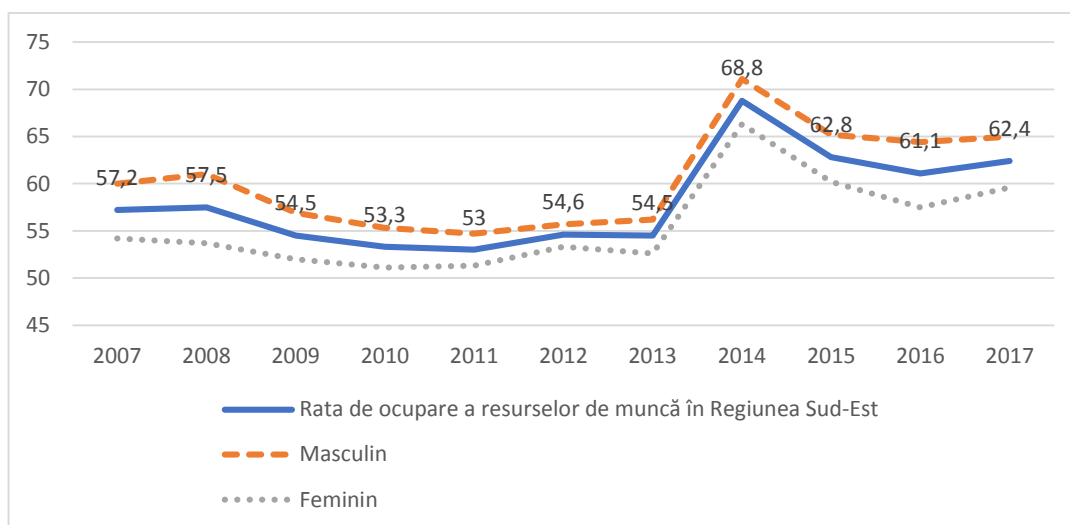
Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de 20-64 ani a fost de 68,8%, înregistrând valori mai mari pentru persoanele ocupate de sex masculin (77,3% față de numai 60,2% pentru persoanele de sex feminin). În funcție de mediul de rezidență, rata de ocupare în mediul urban a fost de 69,2%, față de 68,4% în mediul rural. Cea mai mare rată de ocupare s-a înregistrat la bărbații din grupa de vârstă 35-44 ani (90,8%). Rata de ocupare a persoanelor care aparțin grupei de vârstă 55-64 ani a fost de 44,5% și a avut o valoare mai mare pentru persoanele de sex masculin (55,3%, față de 34,9% pentru femei), dar mai ales pentru cele din mediul rural (51,1% față de 39,9% în mediul urban). Gradul de ocupare a populației de 65 ani și peste a fost de 8,8% (10,6% pentru bărbați și 7,5% pentru femei). Pentru această grupă de vârstă s-au înregistrat discrepanțe semnificative între cele două medii de rezidență: în mediul rural rata de ocupare a fost de 15,2%, față de numai 1,8% în mediul urban. Rata de ocupare la tineri (15-24 ani) a fost de 24,5% și a înregistrat o valoare mult mai ridicată pentru cei din mediul rural (31,1%).

Figura nr. 26. **Rata de ocupare a resurselor de muncă la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, total și pe sexe, 2017, %**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 27. Evoluția ratei ocupării resurselor de muncă în Regiunea Sud-Est, total și pe sexe, 2007-2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Pe județe, se poate observa că în intervalul de timp 2007-2017, rata ocupării a scăzut în anii de criză economică 2008-2013 în toate județele regiunii, ceva mai accentuat în județele Galați și Tulcea. În 2014, rata ocupării a cunoscut o creștere semnificativă în toate județele regiunii, cu peste 10 puncte procentuale în județele Galați, Tulcea și Vrancea. În 2017, ultimul an pentru care există date statistice, cea mai mare rată a ocupării era în județul Vrancea, principalele industrii angajatoare fiind industria textilă, comerțul, construcțiile sau sectorul vini-viticol. Acest județ este urmat de Brăila, cu o rată a ocupării de 65,7% în industrii precum agricultură, industria textilă, construcția de nave și structuri plutitoare sau construcții. Județul Tulcea înregistra în 2017 cea mai mare rată a ocupării resurselor umane din ultimii 10 ani (64,7%), cele mai multe contracte de muncă regăsindu-se în industria construcțiilor de nave și structuri plutitoare. Județele Constanța (64,5%), Buzău (62,2%) și Galați (54,5%) sunt județele cu cele mai mici rate de ocupare din Regiunea Sud-Est.

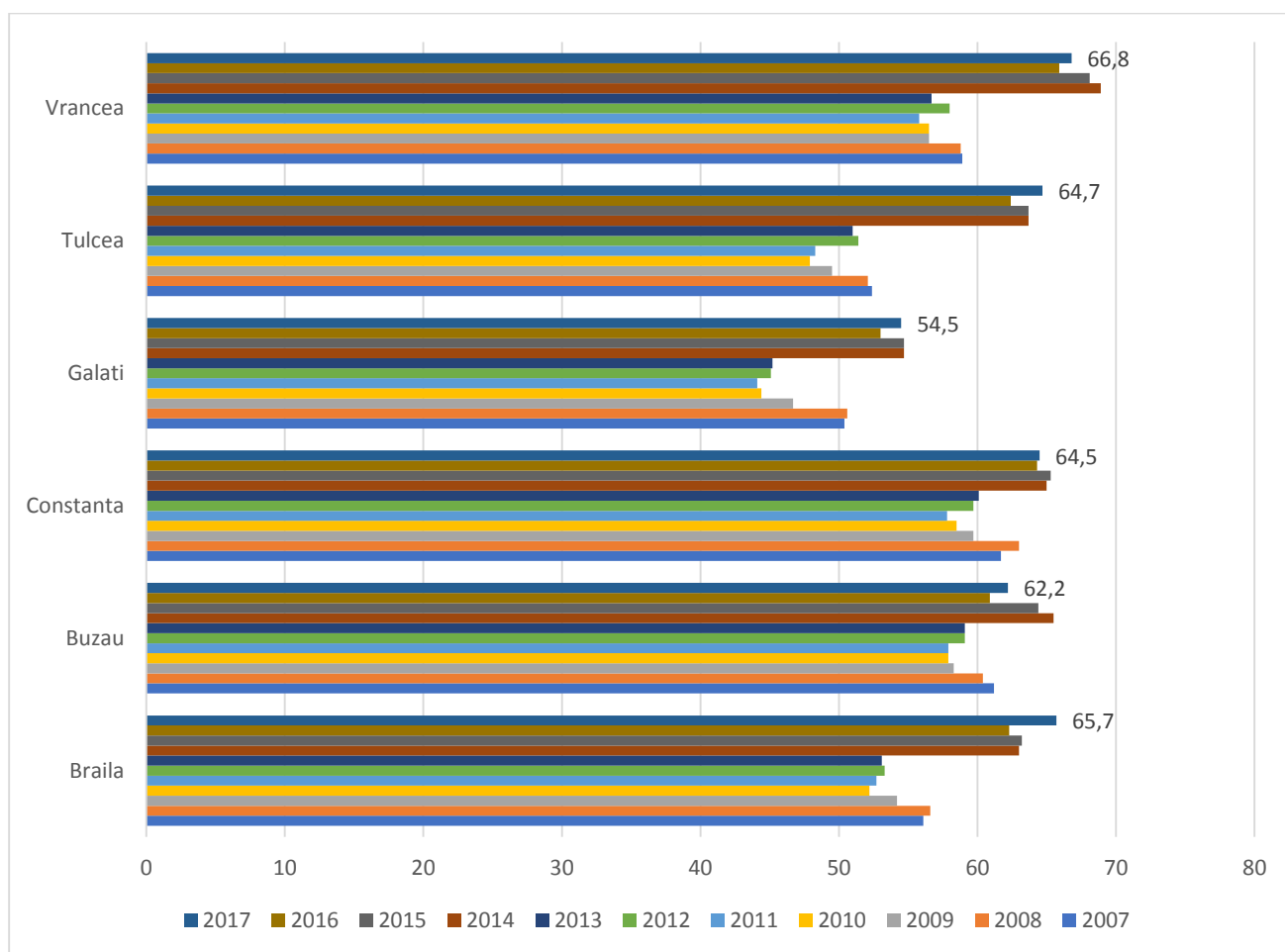
Pe grupe de vârstă, în Regiunea Sud-Est, cele mai mari procente ale ratei de ocupare se regăsesc în categoriile de vârstă 35-54 de ani și 25-34 de ani. În ultimii 10 ani observăm o scădere a ratei ocupării în rândul tinerilor între 15 și 24 de ani și o creștere semnificativă a ratei de ocupare a persoanelor mai în vârstă, între 55 și 64 de ani. Scăderea ratei de ocupare în rândul persoanelor între 15 și 24 de ani poate fi pusă în seama continuării studiilor, dar și a faptului că mulți dintre tineri, după terminarea liceului nu reușesc să se integreze în muncă, din cauza nivelului scăzut al competențelor.

Tabel nr. 8. Evoluția ratei de ocupare pe grupe de vârstă, la nivelul Regiunii Sud-Est, %

Grupa de vârstă (ani)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
15-24	26,1	26,9	25,2	23,3	20,7	21,9	21,3	21,3	22,2	19,2	22,8	23,8
25-34	72,2	73,6	72,7	70,9	69,7	68	64,9	64,9	70,8	69,4	68,8	70,2
35-54	74,6	74,7	74,8	73,6	71,2	73,1	73,3	71,2	73,8	73,7	75,4	76,2
55-64	35,9	38,1	37,8	38	37,3	37,4	35,4	36,9	39	38,8	38,2	41,8

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

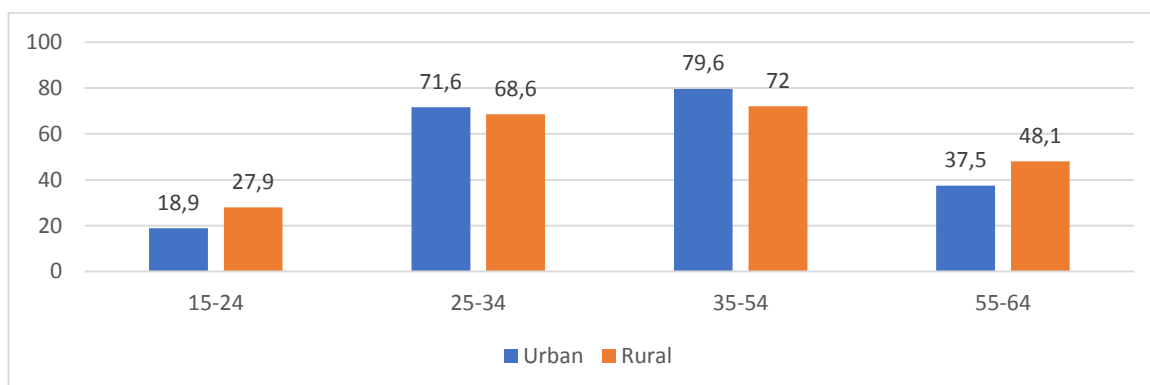
Figura nr. 28. Evoluția ratei de ocupare a resurselor de muncă la nivel de județe, Regiunea Sud-Est, 2007-2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește rata de ocupare în funcție de mediul de rezidență, se poate observa la nivelul Regiunii Sud-Est faptul că în anul 2018, rata de ocupare era mai mare în mediul rural pentru categoriile de vârstă 15-24 de ani și 55-64 de ani.

Figura nr. 29. Rata de ocupare pe grupe de vârstă și mediu de rezidență, Regiunea Sud-Est, 2018

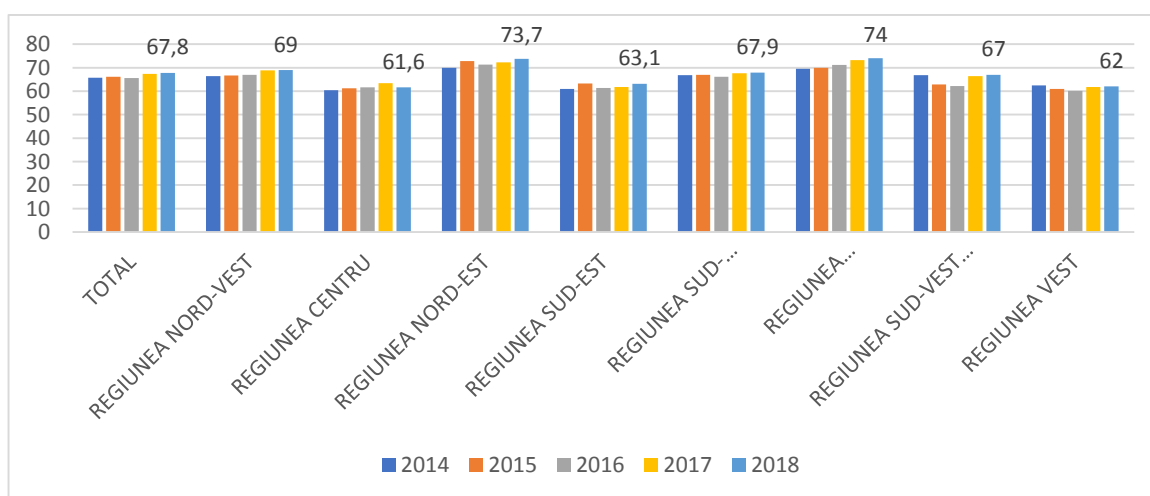
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Rata de activitate a resurselor de muncă

Rata de activitate reprezintă ponderea populației active din grupa de vârstă "x" în populația totală din aceeași grupă de vârstă "x". În România, pentru categoria de vârstă 15-64 de ani, rata de activitate era de 67,8% la finalul anului 2018, cunoscând o ușoară creștere în comparație cu anii anteriori.

În plan teritorial, cu excepția Regiunii Centru, în toate regiunile de dezvoltare, rata de activitate a crescut în ultimii 5 ani, cele mai mari valori înregistrându-se în Regiunea București-Ilfov și Regiunea Nord-Est.

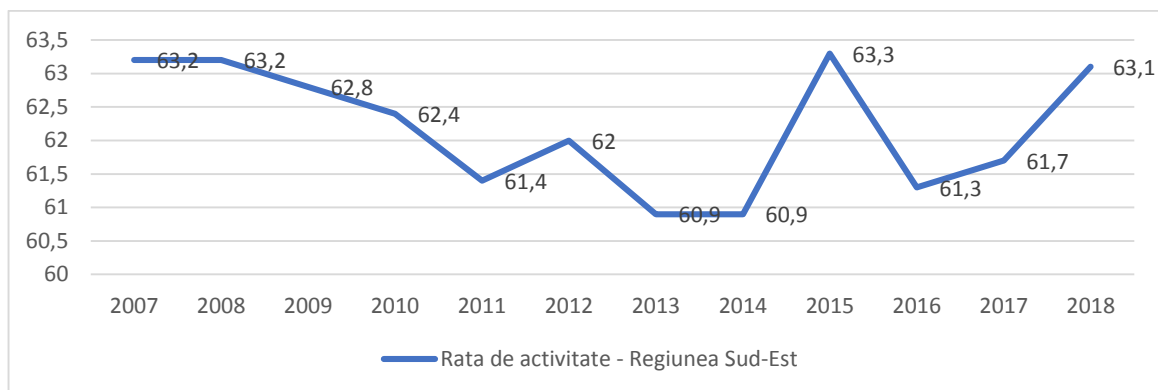
Figura nr. 30. Rata de activitate la nivel național și regional pentru categoria de vârstă 15-64 de ani, 2014-2018

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În Regiunea Sud-Est, așa cum se poate observa în figura de mai jos, rata de activitate a înregistrat fluctuații în ultimii 10 ani, cu un minim în anii 2013 și 2014, în prezent fiind pe un trend ascendent, cu o valoare de 63,1% în anul 2018.

Figura nr. 31. Evoluția ratei de activitate în Regiunea Sud-Est, 2007-2018, %.

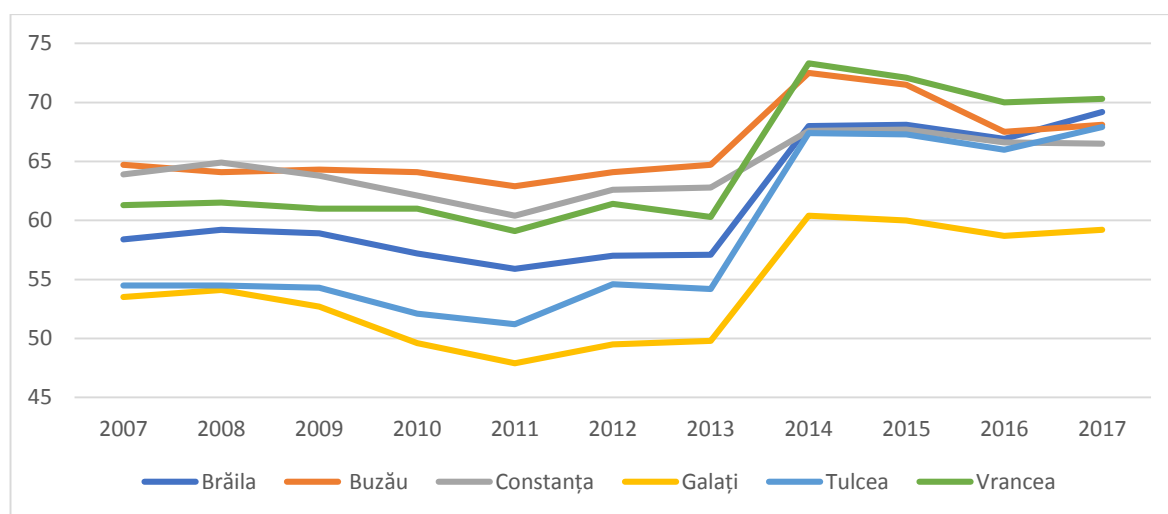

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel județean, rata de activitate a înregistrat același trend descendent în perioada 2007-2011, crescând semnificativ începând cu anul 2013. În anul 2017, județul cu cea mai mare rată de activitate a resurselor de muncă era județul Vrancea (70,3%), urmat de Brăila (69,2%), Buzău (68,1%), Tulcea (67,9%), Constanța (66,5%) și Galați (59,2%).

Pe sexe, în anul 2017, rata de activitate a resurselor umane din regiune era mai mare în rândul bărbaților (69,1%) decât în rândul femeilor (62,9%).

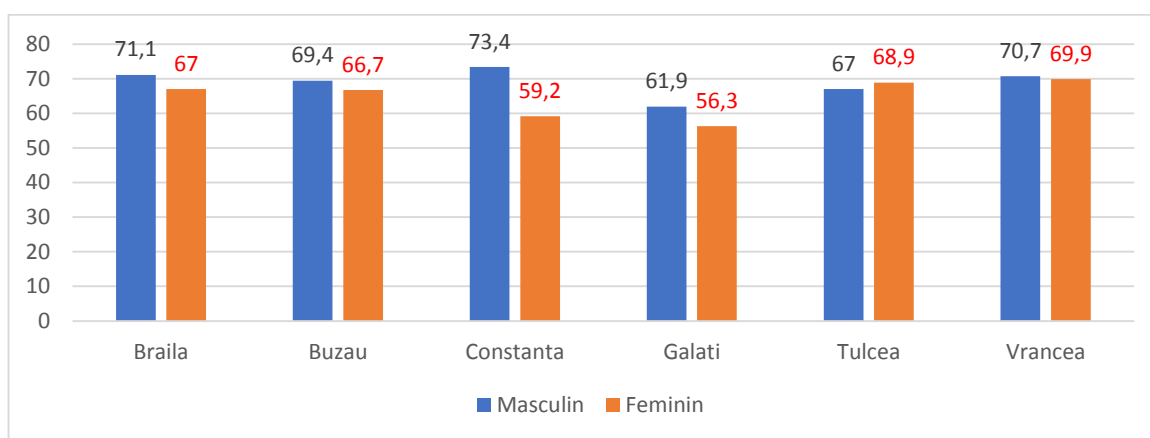
Figura nr. 32. Rata de activitate a resurselor de muncă la nivel județean, Regiunea Sud-Est, 2007-2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Pe județe, rata de activitate a resurselor umane diferă în funcție de sex. Se poate observa în figura de mai jos că, la nivelul anului 2017, singurul județ în care rata de activitate a femeilor era mai mare era județul Tulcea. Cele mai mari diferențe procentuale între rata de activitate a bărbaților și cea a femeilor se înregistrează în județele Constanța și Galați. Rata de activitate mai mare a bărbaților în județul Constanța poate fi justificată de prezența unor industrii în care lucrează predominant bărbați precum industria construcției de nave, industria petrochimică, construcții, infrastructura portuară. În județul Galați, principalii angajatori activează în industria metalurgică, construcții sau construcția de nave și structuri plutitoare.

Figura nr. 33. Rata de activitate a resurselor de muncă pe județe și sexe, 2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Rata șomajului

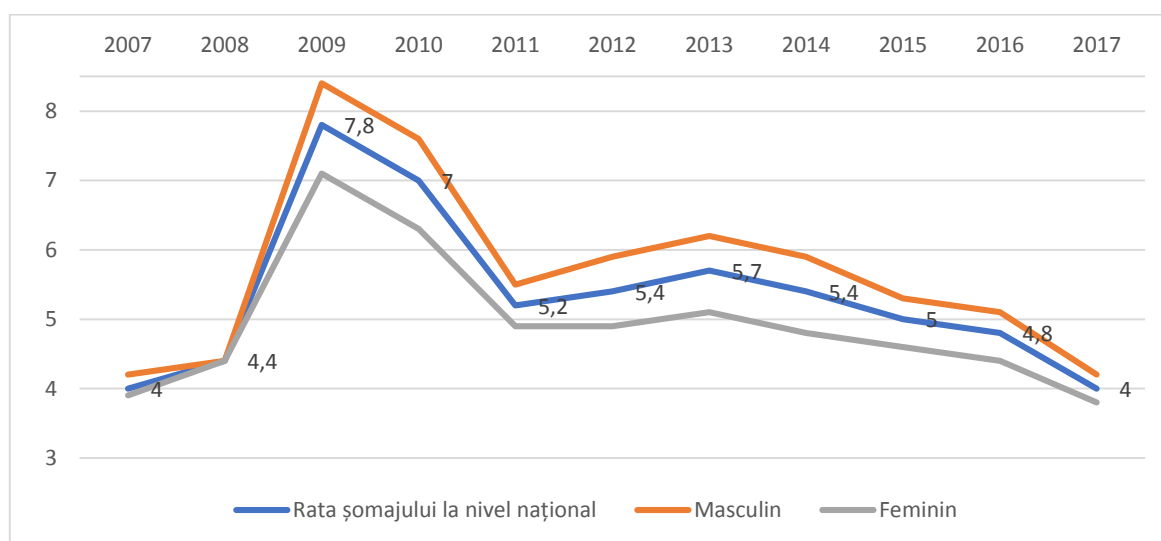
Rata șomajului înregistrat reprezintă raportul dintre numărul șomerilor (înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă) și populația activă civilă. În anul 2017, potrivit INS - Tempo Online rata șomajului la nivel național era de 4%, o rată aflată în scădere în ultimii ani (vezi figura). Șomajul a înregistrat o creștere semnificativă între anii 2008 și 2009, de la 4% la 7.8%, pentru a scădea în anii următori, datele statistice ale ultimelor luni din anul 2019 sugerând continuarea tendinței de scădere (rata șomajului la finalul lunii mai 2019 era de 2.9%). În general, rata șomajului a fost mai mare în rândul bărbaților, la nivelul anului 2017 aceasta fiind de 4,2%, comparativ cu cea a femeilor de 3,8%. Pe medii, ponderile au avut valori apropiate, 50,1% în mediul urban față de 49,9% în mediul rural.

Din distribuția pe grupe de vârstă se constată că tinerii (15-24 ani) dețineau, ca și în anii anteriori, o pondere semnificativă (26,1%) în totalul șomerilor, alături de cei din grupa de vârstă 25-34 ani

(28,7%). Tinerii, reprezentau 32,1% din numărul total al șomerilor din mediul rural și 20,1% în mediul urban. Dintre șomerii tineri 58,6% erau bărbați, iar 61,4% locuiau în mediul rural.

În anul 2018, la nivel național, era înregistrat un număr de 288.896 de persoane șomere. Dintre acestea, cele mai multe erau înregistrate în Regiunea Nord – Est (57.530 șomeri), Regiunea Sud – Vest Oltenia (48.668 șomeri), Regiunea Sud – Muntenia (46.238 șomeri) și Regiunea Sud – Est (45.929 șomeri). Cei mai puțini șomeri înregistrați se află în Regiunea Vest, cu doar 15.010 persoane.

Figura nr. 34. Rata șomajului la nivel național, 2007-2017, %

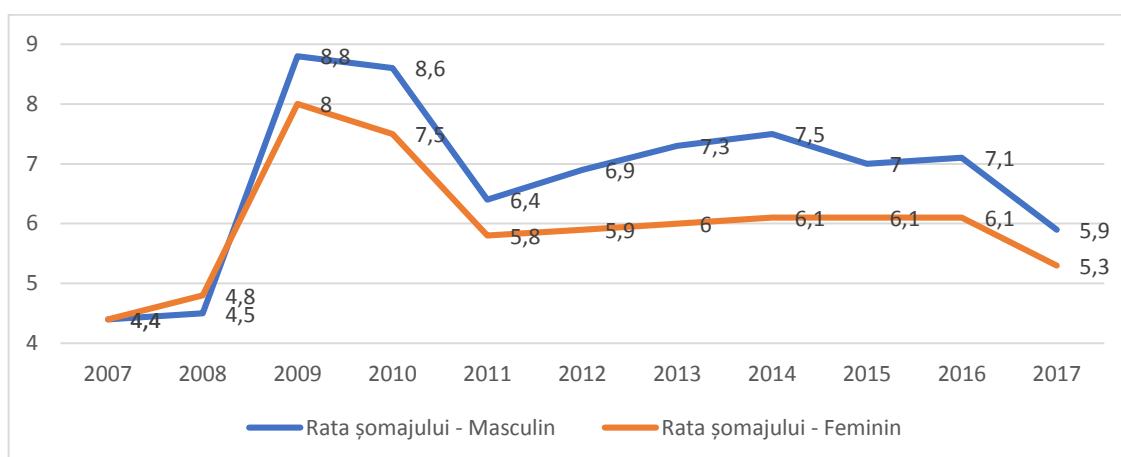

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În plan teritorial, potrivit Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, la finalul anului 2017, cea mai mare rată a șomajului era în Regiunea Sud-Vest Oltenia (7,3%), urmată de regiunile Nord-Est și Sud-Est cu 5,6%, Regiunea Sud-Muntenia (5%), Regiunea Centru (3,5%), Regiunea Nord-Vest (2,8%), Regiunea Vest (2,2%) și Regiunea București Ilfov cu doar 1,4%. La fel ca în toate regiunile de dezvoltare, și în Regiunea Sud-Est, rata șomajului se află în scădere, cel mai mare șomaj înregistrat în ultimii 10 ani fiind de 8,4% în anul 2009.

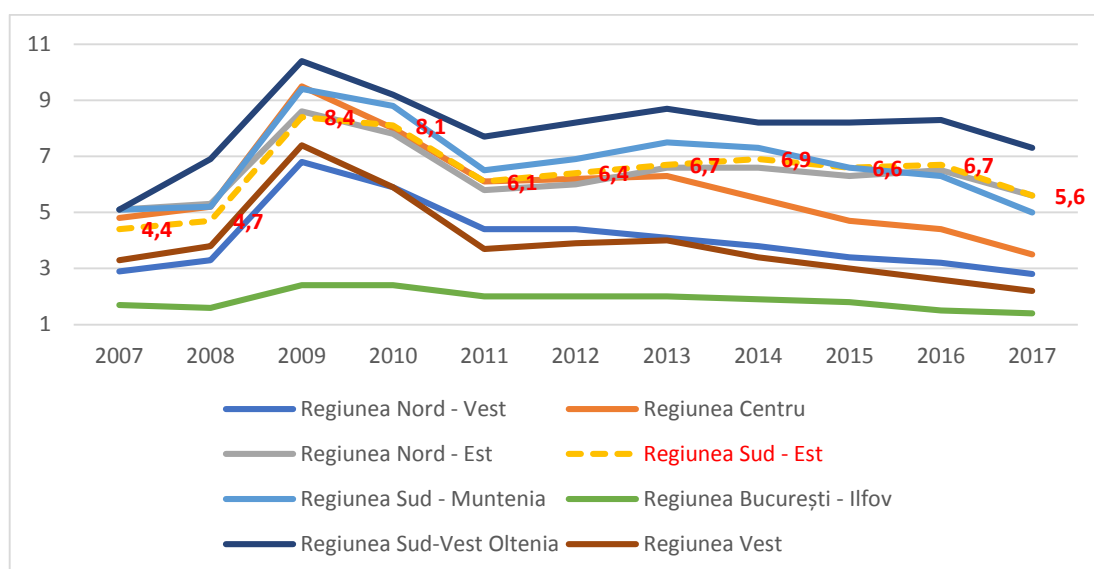
În ceea ce privește rata șomajului pe sexe, în Regiunea Sud-Est aceasta a fost mai mare în rândul bărbaților în intervalul de timp 2009-2017.

Figura nr. 35. Rata șomajului pe sexe la nivelul Regiunii Sud-Est, 2007-2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 36. Rata șomajului pe regiuni de dezvoltare, 2007-2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul județului Brăila, rata șomajului a scăzut în ultimii 4 ani, de la un maxim în anul 2014 de 7,4% la 5% în anul 2017. Județul Buzău avea, în anul 2017, cea mai mare rată a șomajului din Regiune. Putem observa în figura de mai jos faptul că șomajul a crescut cu aproape 1,5 puncte procentuale între anii 2013 și 2015, pentru ca în următorii doi ani să revină la valoarea de 8,7%.

Județele Constanța și Tulcea sunt singurele județe din regiune în care rata șomajului s-a aflat pe un trend descendent în ultimii 5 ani de analiză. În 2017, Constanța înregistra un șomaj de 3,1% iar Tulcea 4,7%. În județele Galați și Vrancea, în ultimii 5 ani rata șomajului a fluctuat, în anul 2017 înregistrând un procent de 7,9% în Galați și 5% în Vrancea.

Figura nr. 37. Rata șomajului pe județe ale Regiunii Sud-Est, 2013-2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește sexul, la nivelul anului 2017, rata șomajului pe județe era mai mare în rândul bărbaților decât în rândul femeilor în județele Brăila, Buzău, Galați, Tulcea și Vrancea.

Doar în județul Constanța rata șomajului masculin era de 2,2% în comparație cu cea feminină de 4,3%. Evoluția ratei șomajului în perioada 2007 – 2017, pe județe și sexe, poate fi analizată în detaliu în tabelul de mai jos.

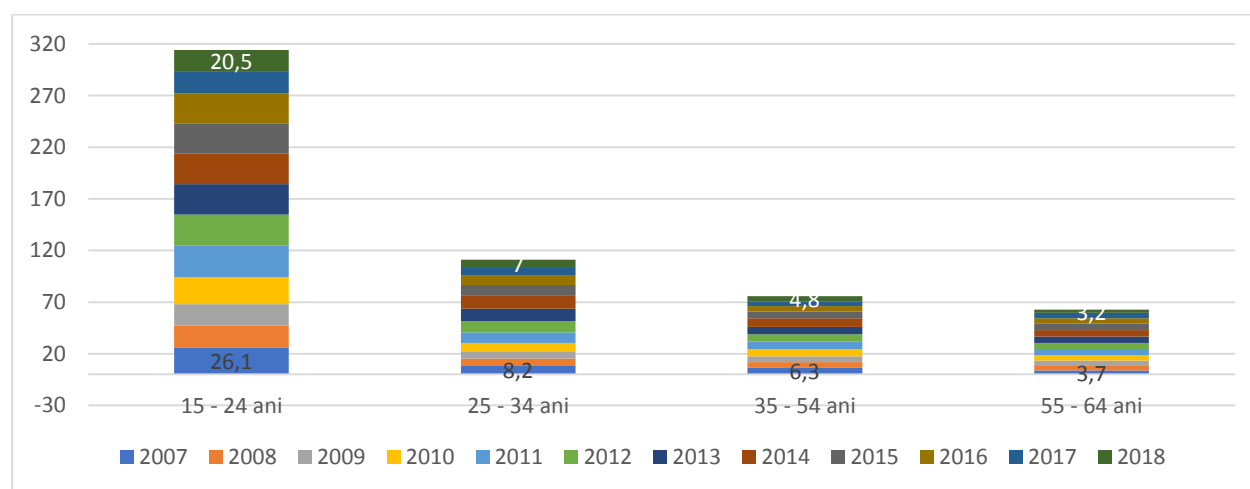
Tabel nr. 9. **Evoluția ratei șomajului în Regiunea Sud-Est, pe județe și sexe, 2007- 2017**

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Brăila	Masculin	4,8	5	9,4	10,2	6,6	7,6	8.4	8.7	8.4	8	5.7
	Feminin	2,8	3,5	6,5	7	4,8	5,2	5.4	5.8	5.8	5.6	4.1
Buzău	Masculin	5,8	5,8	10,2	11	9,1	9,4	10.2	11.5	11.5	11.1	9.9
	Feminin	5,1	5,6	8,4	8,1	6,7	6,3	6.8	7.6	8.2	8.3	7.2
Constanța	Masculin	2,3	1,8	5,1	4,7	3,5	3,7	3.5	3.2	2.7	2.9	2.2
	Feminin	5	4,7	8,1	7,2	5,5	5,6	5.5	4.8	4.9	4.4	4.3
Galați	Masculin	5,8	6,8	12,4	11,4	8,6	10	10.3	10.6	9.7	10.5	8.5
	Feminin	5,6	6,3	10,1	9,2	7,1	7,6	7.9	8.2	8	8.8	7.2
Tulcea	Masculin	4,2	4,7	9,3	8,7	6,1	6,4	6.6	6.2	6.3	6.2	5.5
	Feminin	3,4	4,1	8,4	7,4	5,4	5,3	5.1	4.7	4.7	4.4	3.8
Vrancea	Masculin	4,5	5,1	8,8	8,8	6,3	6,5	6.9	7.2	6.4	6.5	5.7
	Feminin	3	3,7	5,9	6	4,8	4,6	4.8	4.8	4.6	4.9	4.3

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Pe grupe de vârstă se constată că, în perioada 2007-2018, în Regiunea Sud-Est, cele mai mari rate ale șomajului erau înregistrate pentru persoanele tinere, între 15-24 de ani. Această rată a șomajului scăzut în ultimii ani, de la 26,1% în 2008 la 20,5% în 2018. De altfel, rata șomajului a scăzut în regiune în ultimii 11 ani, pentru toate grupele de vârstă.

Figura nr. 38. **Rata șomajului BIM pe grupe de vârstă la nivelul Regiunii Sud-Est, 2007-2018, %**

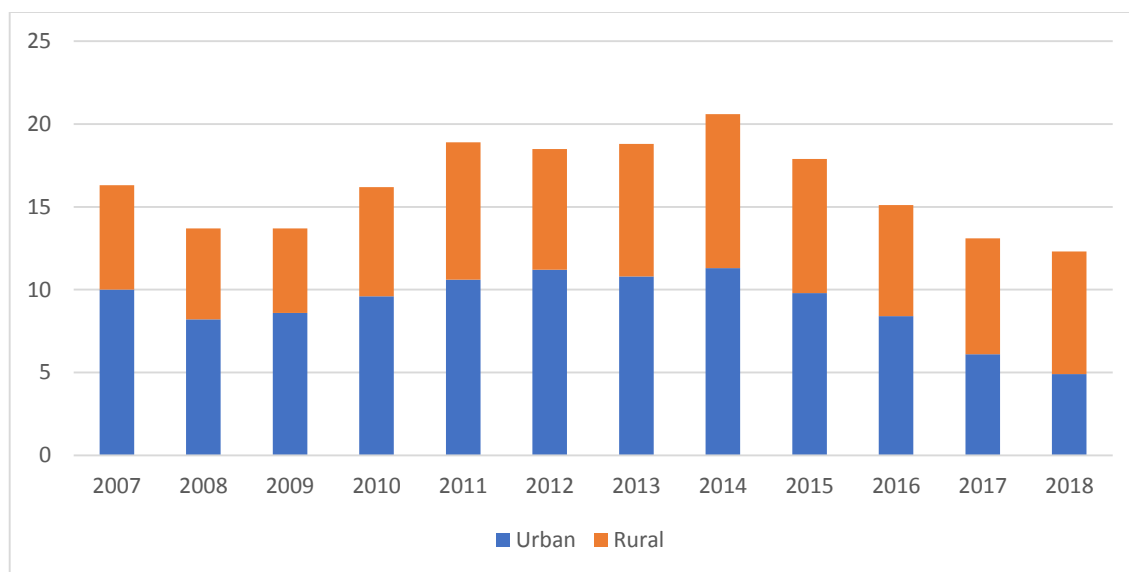

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește mediul de rezidență, se constată că în intervalul 2007-2016, rata șomajului din mediul urban depășea rata șomajului din mediul rural, atingând un maxim de 11.3% în anul 2014. Începând cu anul 2017, rata șomajului din mediul rural depășește mediul urban, în 2018 fiind de

7,4% față de doar 4,9% în mediul urban. Putem observa în figura de mai jos că rata șomajului din regiune era în 2018 la cel mai mic nivel din ultimii 11 ani. Pe grupe de vârstă, rata șomajului între 15 și 24 de ani este mai mare în mediul rural (22%) față de mediul urban (17.8%), aceeași pentru persoanele între 25 și 34 de ani (7%) și mai mare în mediul rural decât în mediul urban pentru persoanele de peste 35 de ani.

Figura nr. 39. Rata șomajului BIM pe medii de rezidență în Regiunea Sud-Est, 2007-2018, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Câștigul salarial nominal mediu net lunar

La nivel național, câștigul salarial nominal mediu net lunar a cunoscut o creștere semnificativă în ultimii 10 ani, de peste 78%. Dacă în anul 2008 acesta era 1309 lei, în anul 2017 ajunsese la 2338 lei. În ceea ce privește regiunile de dezvoltare ale țării, cel mai mare câștig salarial nominal mediu net lunar se înregistrează în Regiunea București – Ilfov (3186 lei în anul 2017), regiune de dezvoltare în care și-au concentrat activitățile un număr mare de companii naționale și internaționale și unde cererea de forță de muncă depășește oferta. Această regiune este urmată de Regiunea Vest (2242 lei), Regiunea Centru (2149 lei), Regiunea Nord Vest (2140 lei), Regiunea Sud – Muntenia (2130 lei), Regiunea Nord-Est (2038 lei) și Regiunea Sud-Vest Oltenia cu 2034 lei. Regiunea Sud-Est este regiunea cu cel mai mic câștig salarial nominal mediu net lunar, de doar 1987 lei în anul 2017.

În plan județean, analizând tabelul de mai jos, observăm că toate județele se află sub media națională, cel mai mare câștig salarial nominal mediu net fiind în Constanța, Tulcea și Galați, urmate de Buzău, Brăila și Vrancea.

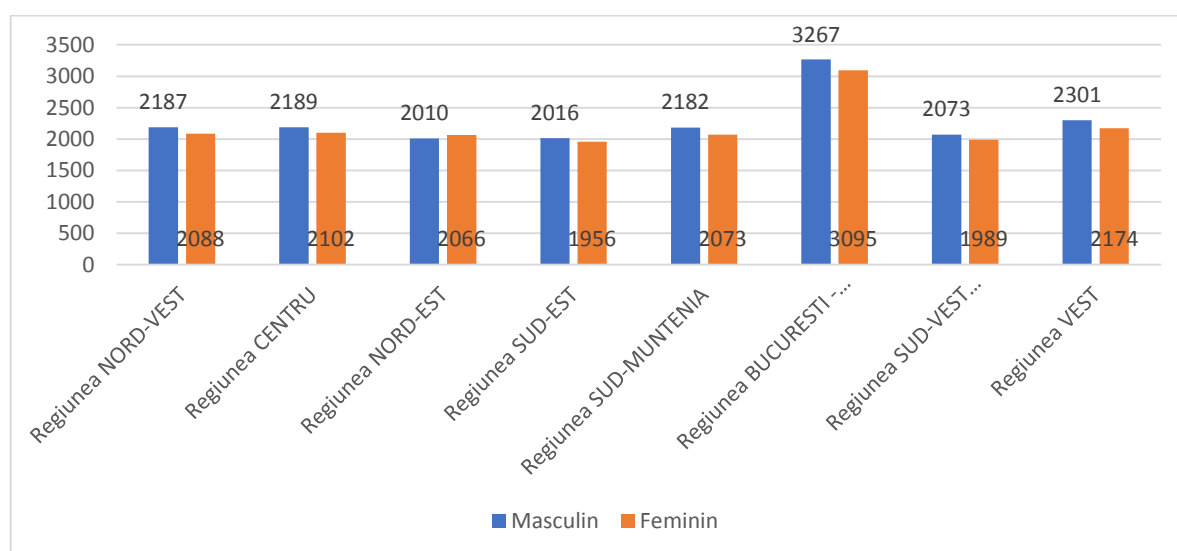
Tabel nr. 10. Căștigul salarial nominal mediu net lunar la nivel județean, 2008-2017, lei

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Brăila	1125	1180	1131	1160	1178	1263	1348	1462	1587	1859
Buzău	1106	1166	1148	1177	1231	1294	1326	1484	1644	1903
Constanța	1291	1391	1328	1403	1424	1486	1571	1735	1871	2117
Galați	1219	1254	1269	1310	1351	1435	1576	1643	1740	2007
Tulcea	1112	1180	1254	1276	1274	1381	1482	1578	1706	2009
Vrancea	1064	1091	1085	1078	1136	1196	1300	1440	1556	1800

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

* Analiza a fost efectuată pentru perioada 2008-2017, deoarece pentru anul 2007 datele disponibile utilizează clasificarea CAEN Rev.1, diferită de clasificarea CAEN Rev.2

Figura nr. 40. Căștigul salarial nominal mediu net lunar pe sexe, la nivelul regiunilor de dezvoltare, 2017, lei

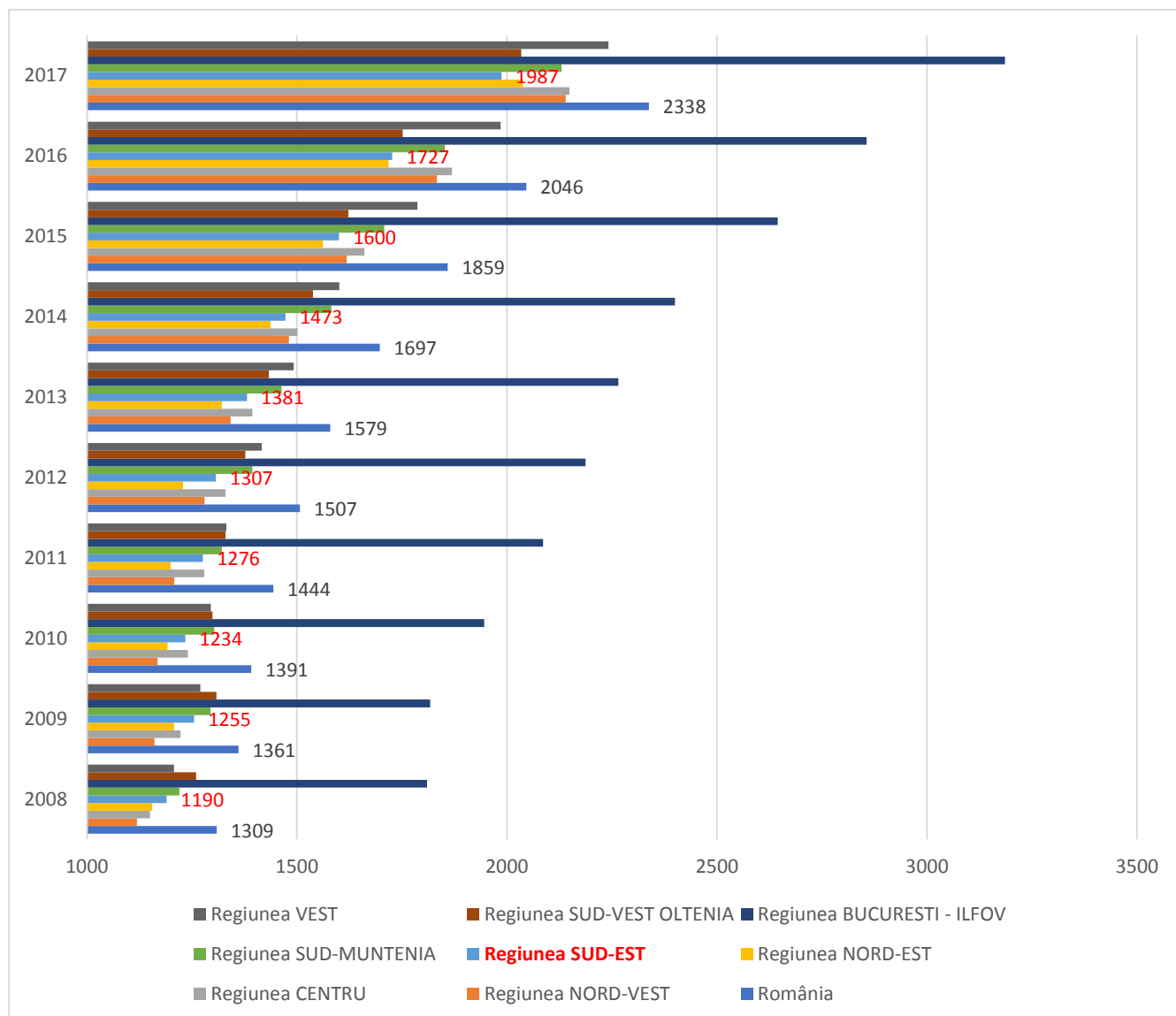

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Căștigul salarial diferă și în funcție de sexul salariatului. La nivel național, în anul 2017, căștigul salarial nominal mediu net lunar al bărbaților era de 2383 lei, în timp ce al femeilor era de doar 2288 lei. Cu toate acestea, datele statistice de la nivel european relevă faptul că România este țara cu cele mai mici diferențe în ceea ce privește salariile primite de femei și bărbați, bărbații primind mai mult cu doar 3,5% (anul 2017). Dacă la nivelul Uniunii Europene, bărbații câștigau în medie cu 16,1% mai mult decât femeile, țările în care există cea mai mare diferență pe bază de sex erau Estonia (25,6%), Cehia (21,1%), Germania (21%) și Marea Britanie (20,8%).

La nivel regional, singura regiune în care femeile câștigau mai bine decât bărbații era Regiunea Nord-Est, diferența fiind de doar 56 de lei. În rest, în toate regiunile de dezvoltare putem observa că persoanele de sex masculin au un câștig salarial nominal mai mare decât persoanele de sex feminin.

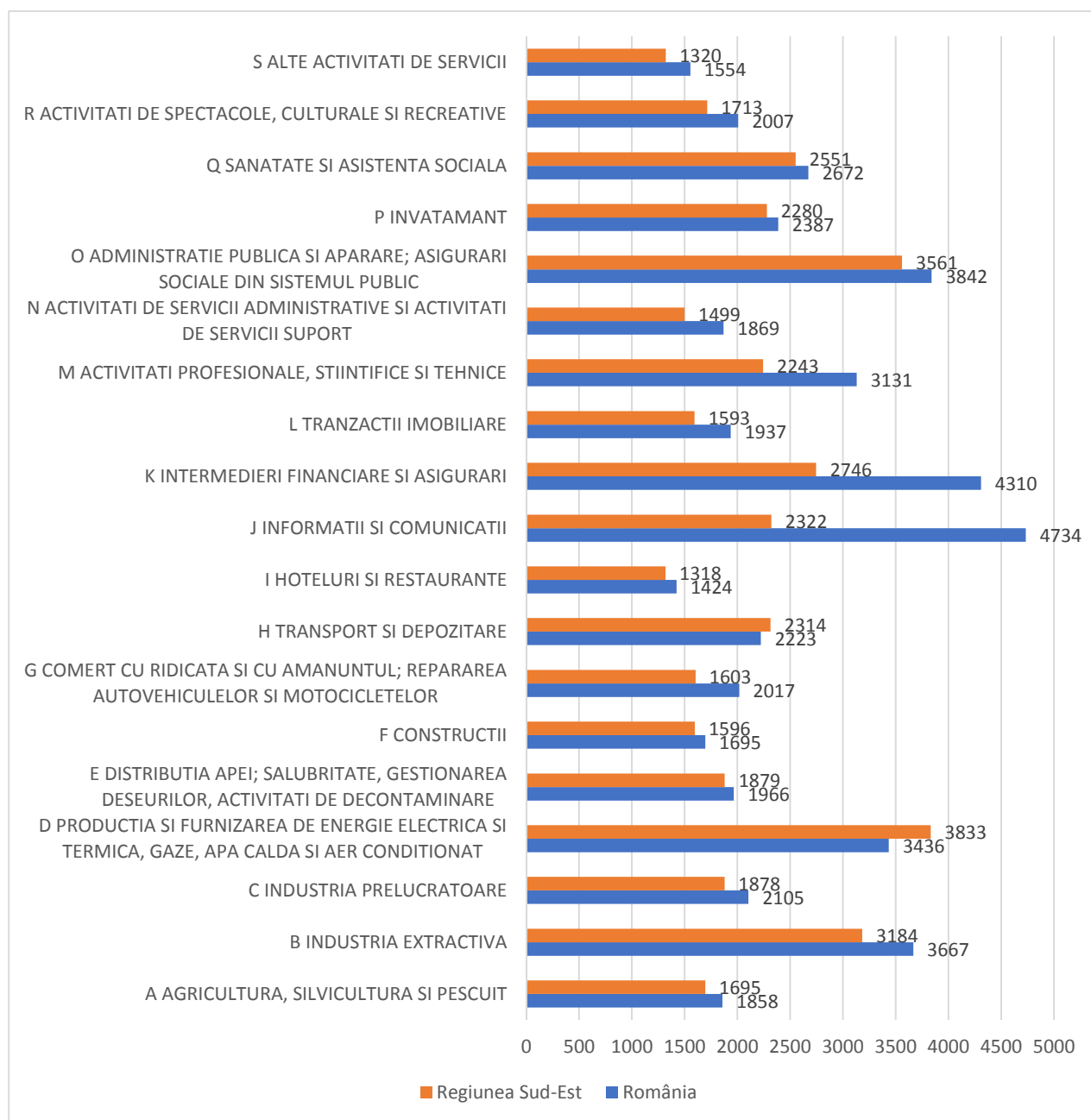
Figura nr. 41. Câștigul salarial nominal mediu net lunar la nivel național și regional, 2008-2017, lei

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

* Analiza a fost efectuată pentru perioada 2008-2017 deoarece pentru anul 2007 datele disponibile utilizează clasificarea CAEN Rev.1, diferită de clasificarea CAEN Rev.2.

Figura nr. 42. Căștigul salarial nominal mediu net lunar la nivel național și al Regiunii Sud-Est, pe activități ale economiei naționale, 2017, lei

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În figura de mai sus este reprezentat grafic câștigul salarial nominal mediu net în Regiunea Sud-Est în comparație cu cel la nivel național, pe activități ale economiei naționale, la nivelul anului 2017. Analizând datele, se poate observa că, exceptând activitățile transport și depozitare și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apa caldă și aer condiționat, câștigul salarial în Regiunea Sud-Est este mai mic decât cel la nivel național. Activitățile economice pentru care se

Înregistrează cele mai mari diferențe sunt informațiile și comunicațiile, intermedierea financiară și asigurările și activitățile profesionale, științifice și tehnice.

Concluzii

Din analiza evoluției indicatorilor referitori la piața forței de muncă pentru perioada 2007 – 2018, se constată o reducere a populației active civile din Regiunea Sud – Est cu peste 9%, fapt îngrijorător, mai ales că, în ceea ce privește populația ocupată civilă, cele mai mari scăderi se înregistrează în principalele domenii de activitate din regiune precum agricultură, silvicultură și pescuit (populația ocupată a scăzut cu peste 30%), industria prelucrătoare, servicii financiare, sau asigurări. În ceea ce privește numărul salariaților, la nivelul anului 2017, în regiune acesta era de 533.782 persoane, în creștere ușoară față de ultimii cinci ani, tendință înregistrată în toate județele regionale. Pe sexe, în regiune există un echilibru în împărțirea locurilor de muncă între bărbați și femei, cu mici disparități în județele Constanța și Galați. Cei mai mulți salariați din regiune își desfășoară activitate în domenii precum industria prelucrătoare, comerțul cu ridicata și amănuntul, construcții, sănătate și asistență socială, învățământ și transport și depozitare. Numărul mediu al salariaților a fost relativ constant pentru majoritatea activităților economice, cu creșteri semnificative în domeniul hoteluri și restaurante, fapt explicat de creșterea numărului de hoteluri, pensiuni și restaurante din regiune, atât în scopuri turistice, cât și de afaceri.

Regiunea Sud-Est era cea de-a cincea regiune a țării din perspectiva ratei de ocupare a resurselor de muncă, cu un procent de 62,4%, cu cinci procente sub media națională, pe un trend ușor ascendent. Pe județe, se poate observa că în intervalul de timp 2007-2017, rata ocupării a scăzut în anii de criză economică 2008-2013 în toate județele regiunii, ceva mai accentuat în județele Galați și Tulcea. În 2014, rata ocupării a cunoscut o creștere semnificativă în toate județele regiunii, cu peste 10 puncte procentuale în județele Galați, Tulcea și Vrancea.

În Regiunea Sud-Est, rata de activitate a înregistrat fluctuații în ultimii 10 ani, cu un minim în anii 2013 și 2014, în prezent fiind pe un trend ascendent, cu o valoare de 63,1% în anul 2018. La nivel județean, rata de activitate a înregistrat același trend descendent în perioada 2007 – 2011, crescând semnificativ începând cu anul 2013. În anul 2017, județul cu cea mai mare rată de activitate a resurselor de muncă era județul Vrancea (70,3%), urmat de Brăila (69,2%), Buzău (68,1%), Tulcea (67,9%), Constanța (66,5%) și Galați (59,2%).

Potrivit datelor INS, rata șomajului din Regiunea Sud – Est era în anul 2017 de 5,6%, cu 1.6 puncte procentuale peste media națională, șomajul fiind mai mare în rândul persoanelor de sex masculin. Județul Buzău avea, în anul 2017, cea mai mare rată a șomajului din regiune. Pe categorii de vârstă, cei mai mulți șomeri erau în rândul tinerilor între 15 și 24 de ani, sistemul educațional eșuând deseori în formarea și calificare acestora potrivit cerințelor pieței muncii.

Regiunea Sud – Est este regiunea cu cel mai mic câștig salarial nominal mediu net lunar, de doar 1987 lei în anul 2017. În plan județean, toate județele se află sub media națională, cel mai mare câștig salarial nominal mediu net fiind în Constanța, Tulcea și Galați, urmate de Buzău, Brăila și Vrancea.

Pe lângă aceste concluzii, studiile referitoare la forța de muncă din România relevă o serie de caracteristici ale forței de muncă din Regiunea Sud–Est. Regiunea are o contribuție redusă la la structura muncitorilor calificați și asimilați din România (12,12% din totalul la nivel de economie), însă ca pondere a muncitorilor calificați în total forță de muncă la nivelul regiunii de dezvoltare (17,07%), regiunea se află pe locul 3 la nivel național. În același timp, regiunea înregistrează un deficit în ceea ce privește numărul specialiștilor în diverse domenii de activitate, aflându-se pe penultimul loc în ceea ce privește contribuția la structura acestei categorii de personal. Regiunea Sud-Est este una dintre regiunile cele mai dezvoltate în sectorul serviciilor, ponderea lucrătorilor în domeniul serviciilor fiind foarte mare.

II.2. Evoluția principalilor indicatori macro-economici în Regiunea Sud-Est

Studierea contextului economic al Regiunii Sud-Est își propune realizarea unei analize comprehensive a nivelului de dezvoltare socio-economică a regiunii, care să poziționeze regiunea în raport cu celelalte regiuni de dezvoltare și care să identifice un prim set de avantaje competitive de care aceasta dispune.

Pentru caracterizarea Regiunii Sud-Est este necesară analiza performanței economice regionale pe baza unor indicatori precum: produsul intern brut regional, produsul intern brut regional pe locuitor, valoarea adăugată brută pe sectoare.

PIB regional

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, valoarea Produsului Intern Brut (PIB), exprimată în milioane lei, a fost de 79.909,8 milioane lei la nivelul anul 2016, mai mare cu 4,88% față de anul 2015. Comparativ cu anul 2007, PIB regional la nivelul Regiunii Sud-Est a înregistrat o creștere de aproximativ 74%. La nivel național creșterea valorii PIB a fost de 1,8 ori mai mare în anul 2016 față de anul 2007. Valoarea cea mai mică a PIB-ului regional a fost înregistrată în anul 2016 la nivelul regiunii Sud-Vest Oltenia, respectiv 55.335,1 milioane lei, în timp ce valoarea cea mai mare a fost înregistrată la nivelul Regiunii București-Ilfov, aceasta fiind de 207.572 milioane lei. Procentual regiunea cu cel mai accelerat ritm de dezvoltare a fost București-Ilfov, creșterea PIB la nivelul regiunii fiind de 102% în anul 2016 comparativ cu anul 2007 și de 4,94% în anul 2016 față de anul 2015. Ritmul de creștere ce mai slab s-a înregistrat în Regiunea Sud-Vest Oltenia, creșterea PIB fiind de 62% în anul 2016 față de 2007 și de 6,30% în anul 2016 față de anul 2015.

Tabel nr. 11. **PIB pe regiuni de dezvoltare - calculat conform CAEN Rev.2 - SEC 2010, în perioada 2007-2016**

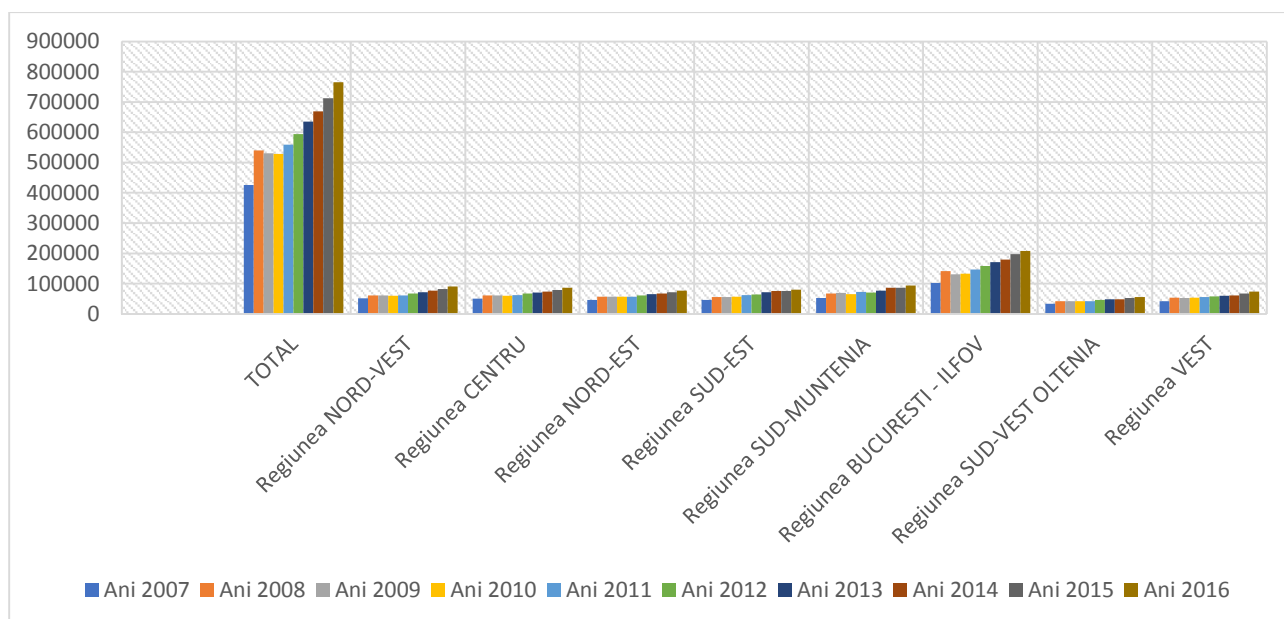
Regiuni de dezvoltare	Ani									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	UM: Milioane lei									
TOTAL	425.691	539.835	530.894	528.247	559.245	593.743	635.459	668.590	712.588	765.135
Regiunea NORD-VEST	51.229	61.496	61.359,3	60.441,9	61.134,9	67.371,1	71.333,4	76.649,7	81.651,9	90.116,7
Regiunea CENTRU	50.452,3	60.713,7	60.527,1	60.302,1	62.113,8	67.472,3	70.198,7	73.313,9	78.804,8	86.592,9
Regiunea NORD-EST	46.061,8	57.172,2	57.088,3	56.558,6	56.473,2	61.199,7	65.081,5	67.211,2	71.454,4	77.167,7

Regiuni de dezvoltare	Ani									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	UM: Milioane lei									
Regiunea SUD-EST	45.984,1	55.827,3	56.133,3	56.306,8	61.727	64.410,4	71.624,5	75.293,7	76.189,7	79.909,8
Regiunea SUD-MUNTENIA	52.804	67.351,9	69.429,8	65.678,2	73.103,1	70.654,7	77.338,1	86.873,8	86.633,2	93.684,9
Regiunea BUCUREȘTI – ILFOV	102.710	141.518	131.065	132.951	147.087	158.652	171.365	178.983	197.799	207.572
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	34.016,9	41.903,8	42.289,5	41.932,1	41.868	46.171,3	47.818,1	48.405	52.054,7	55.335,1
Regiunea VEST	42.058,1	53.399,9	52.564,9	53.422,9	55.229,8	57.328,9	60.185,1	61.387,9	67.429,5	74.224,5

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile până la nivelul anului 2016.

Figura nr. 43. Evoluția PIB pe regiuni de dezvoltare în perioada 2007-2016

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul Regiunii Sud-Est, județul Constanța înregistrează cel mai ridicat nivel de dezvoltare economico-socială, în perioada 2007-2016 înregistrându-se o creștere continuă și constantă a valorii PIB, cu excepția anului 2015, când a avut loc o scădere a PIB cu 3,40% față de anul 2014. În anul 2016, la nivelul județului Constanța, PIB a înregistrat valoarea de 34.433,7 milioane lei, comparativ cu valoarea PIB înregistrată la nivelul județului Tulcea, care a fost de 5.944,9 milioane lei. De altfel,

județul Tulcea este, din punctul de vedere al acestui indicator, județul cu cel mai scăzut ritm de dezvoltare economică, la nivelul anului 2016, decalajul dintre creșterea PIB înregistrată la nivelul județului Constanța și cea la nivelul județului Tulcea fiind de 5,79 ori. De asemenea, la nivelul anului 2016, valoarea PIB a fost de 4,46 ori mai mare la nivelul județului Constanța comparativ cu PIB înregistrat în județul Vrancea.

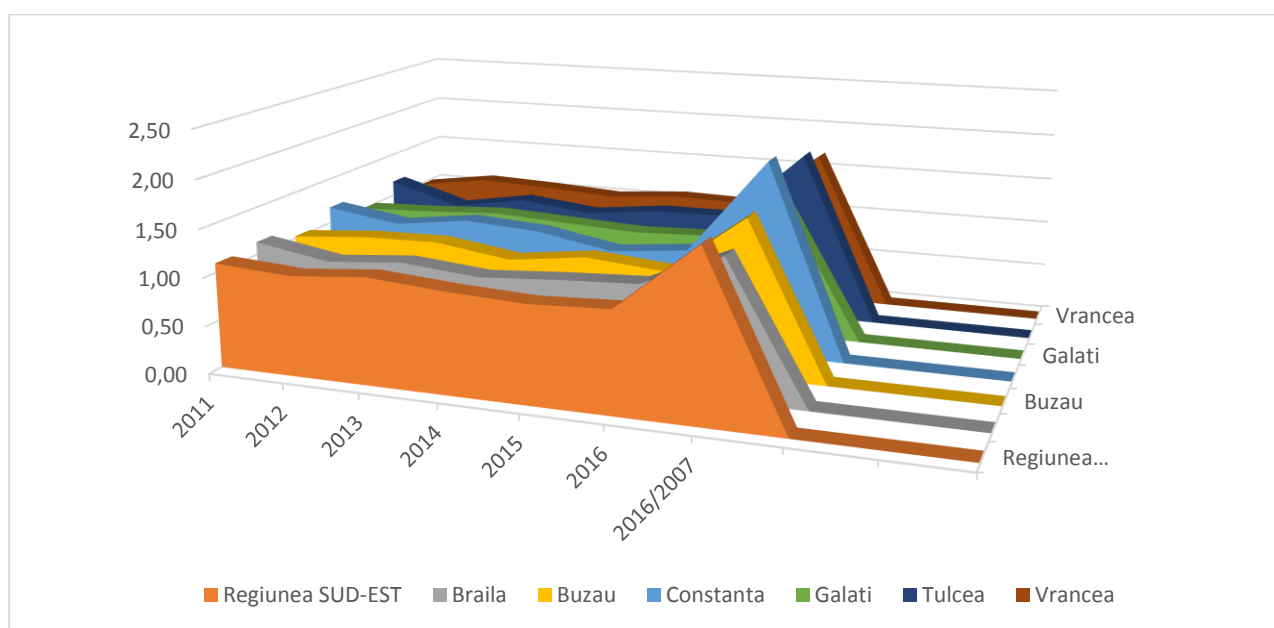
Tabel nr. 12. PIB-ul la nivelul Regiunii Sud-Est, pe județe - calculat conform CAEN Rev.2 - SEC 2010, în perioada 2007-2016

Județe	Ani									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	UM: Milioane lei									
Regiunea SUD-EST	45.984,1	55.827,3	56.133,3	56.306,8	61.727	64.410,4	71.624,5	75.293,7	76.189,7	79.909,8
Brăila	5.822,8	6.951,9	7.139,7	6.123,8	6.943,8	6.945,8	7.410,7	7.360,7	7.710,3	8.382,3
Buzău	6.362,2	8.222,9	8.046,8	7.900,1	8.051,6	8.714,8	9.579,7	9.438,8	10.258,4	10.435,3
Constanța	16.752,3	19.647,4	20.960,1	21.157,3	24.891,6	26.322,5	30.566	33.947,8	32.791,6	34.433,7
Galați	9.158,8	10.963,3	10.248,2	10.912,9	10.957,1	11.318,6	12.195,1	12.646,9	12.613,6	12.970,1
Tulcea	3.255,1	4.287,3	4.146	4.467,4	5.230,4	4.902,8	5.252,4	5.151,4	5.519,2	5.944,9
Vrancea	4.632,9	5.754,5	5.592,5	5.745,3	5.652,5	6.205,9	6.620,6	6.748,1	7.296,6	7.743,5

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile până la nivelul anului 2016.

Figura nr. 44. Ritmul de creștere a PIB la nivelul Regiunii Sud-Est, pe județe - %, în perioada 2007-2016

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul perioadei 2007-2016, cea mai mare creștere a PIB s-a înregistrat în județul Constanța, creșterea fiind de 2,06 ori în anul 2016 față de anul 2007. Comparativ cu situația înregistrată la nivelul întregii regiuni de dezvoltare, în județul Galați s-a înregistrat cea mai mică creștere a PIB, de doar 1,42 ori (2016 comparativ cu 2007). În celelalte județe s-au înregistrat următoarele ritmuri de creștere: Brăila - 1,44, Buzău – 1,64; Tulcea - 1,83 și Vrancea - 1,67 (2016 comparativ cu 2007).

Referitor la cauzele care au făcut ca județul Constanța să cunoască o creștere a valorii PIB în perioada analizată, se cunoaște faptul că investițiile în infrastructură contribuie la creșterea economică, iar Constanța este singurul centru economic puternic legat de o autostradă continuă de București (cel mai important pol de dezvoltare economică). Un alt motiv pentru această evoluție este reprezentat de relația dintre PIB și creșterea consumului, a investițiilor și a exporturilor nete (exporturi – importuri). Pe de altă parte, județul Tulcea, care prezintă cea mai mică valoare a PIB din regiune, este caracterizat de un grad mai redus de investiții și activități economice, fapt justificat și prin specificul caracteristicilor geografice ale acestui județ, care prezintă o zonă protejată cu un grad ridicat de biodiversitate.

Tabel nr. 13. PIB-ul la nivelul Regional (NUTS) – milioane euro

Regiunea/ Anii	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Île de France	:	:	:	:	:	:	:	:	671.048 ,3	683.961 ,8	709.196 ,7
Lombardia	333.047 ,4	346.188 ,6	330.594	345.569 ,2	352.857 ,4	346.972	344.407	351.588 ,7	359.484 ,8	369.319 ,7	380.955 ,2
Oberbayern	190.234 ,8	188.196 ,8	184.699 ,7	193.647 ,5	207.712	215.064 ,3	223.134 ,3	232.022	244.333 ,8	252.617 ,4	262.804 ,1
Inner London	200.032 ,5	176.033 ,5	158.086	170.954 ,8	177.684	199.282 ,4	200.493 ,5	227.954 ,8	259.897 ,4	251.230 ,5	245.190
Regiunile de dezvoltare din România											
Nord-Vest	15.357, 72	16.689, 58	14.444, 1	14.365, 98	14.401, 48	15.094, 88	16.146, 4	17.251, 85	18.370, 79	20.065, 01	22.114, 37
Centru	15.110, 34	16.486, 3	14.255, 98	14.296, 83	14.610, 26	15.094, 24	15.872, 48	16.478, 48	17.698, 44	19.255, 04	21.224, 8
Nord-Est	13.800, 72	15.519, 27	13.430, 26	13.440, 99	13.286, 08	13.700, 72	14.724, 18	15.116, 77	16.070, 14	17.179, 65	19.041, 8
Sud-Est	13.791	15.177, 8	13.239, 62	13.365, 92	14.533, 41	14.425, 66	16.201, 09	16.937, 48	17.134, 1	17.788, 56	19.627, 29

Regiunea/ Anii	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sud - Muntenia	15.917,27	18.358,1	16.437,02	15.595,7	17.188,28	15.810,38	17.506,93	19.545,69	19.483,5	20.858,7	22.981,4
București - Ilfov	30.690,35	38.342,48	30.938,08	31.523,69	34.882,43	35.697,81	38.769,27	40.290,5	44.514,1	46.261,83	50.552,67
Sud-Vest Oltenia	10.232,95	11.393,59	9.977,53	9.967,5	9.891	10.360,12	10.830,8	10.905,13	11.724,6	12.327,98	13.622,94
Vest	12.620,13	14.501,5	12.388,98	12.697,95	13.013,29	12.855,49	13.634,31	13.826,18	15.174,36	16.538,66	18.212,73

Sursa: prelucrare date EUROSTAT 2019

Conform datelor publicate de Eurostat, la nivelul Uniunii Europene, Ille de France este regiunea la nivelul căreia s-a înregistrat în anul 2017, cea mai mare valoare a PIB, respectiv 709.196,7 milioane euro. Pe următoarele poziții ale clasamentului celor mai dezvoltate regiuni din Europa, în funcție de indicatorul PIB, s-au situat, în anul 2017, regiunile Lombardia (ITA) – 380.955,2 milioane euro, Oberbayern (GER) – 262.804,3 milioane euro și Inner London (UK) – 245.190 milioane euro. În clasamentul regiunilor din Europa (2017), în funcție de PIB, Regiunea București-Ilfov se situează pe locul 112, înregistrând o valoare a PIB de 50.522,67 milioane euro, în timp ce Regiunea Sud-Est se situează pe locul 209 cu o valoare a PIB de 19.267,29 milioane euro. Analizând datele înregistrate la nivelul Europei în ceea ce privește valoarea PIB, se poate constata faptul că Regiunea Sud-Est nu înregistrează un ritm de dezvoltare foarte accelerat, devansând, dintre regiunile din România, doar regiunea Sud-Vest Oltenia, la nivelul careia valoarea PIB fiind de 13.622,94 milioane euro în anul 2017.

PIB regional pe locuitor

Conform datelor publicate de Eurostat, la nivelul Uniunii Europene PIB regional/locuitor a înregistrat în anul 2017, valoarea de 30.000 euro, fiind în creștere față de anul 2016 cu 700 euro. Ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană are efecte asupra PIB regional/locuitor, acesta înregistrând o scăderea a valorii medii cu 800 euro, față de valoarea calculată pentru zona țărilor UE-28 (Marea Britanie, membră a UE).

La nivelul țărilor Uniunii Europene, cea mai mare valoare a PIB regional/locuitor se înregistrează în regiunea Inner London West (UK - Anglia) - 209.900 euro/locuitor, urmată de regiunea Luxembourg (Luxemburg) - 92.600 euro/locuitor, Southern (Irlanda) - 74.700 euro/locuitor și Stockholm (Suedia) - 64.700 euro/locuitor. PIB regional/pe locuitor înregistrează valori mai mari de 50.000 euro la nivelul mai multor regiuni din Uniunea Europeană, precum: Eastern and Midland (Irlanda) - 64.600 euro/locuitor, Noord Holland (Olanda) - 56.300 euro/locuitor, Salzburg (Austria) - 50.100 euro/locuitor, Helsinki-Uusimaa (Finlanda) - 52.700 euro/locuitor, Ostra Sverige (Suedia) - 54.600 euro/locuitor, London (Anglia) - 62.800 euro/locuitor, Inner London-East (Anglia) - 56.400 euro/locuitor.

În anul 2017, țara membră a Uniunii Europene la nivelul căreia s-a înregistrat cea mai mare valoare a PIB regional/locuitor a fost Luxemburg – 92.600 euro/locuitor, de trei ori mai mult decât media PIB /regional la Nivelul celor 28 de state membre UE (30.000 euro/locuitor).

În ceea ce privește România, în perioada 2009-2017, s-a înregistrat o creștere continuă a PIB regional/locuitor, de la 6100 euro/locuitor la 9600 euro/locuitor. În anul 2017, PIB regional/locuitor a înregistrat o valoare de aproximativ trei ori mai mică decât media înregistrată la nivelul Uniunii Europene. În perioada 2007-2017, Bulgaria a fost țara cu cel mai mic PIB regional/locuitor, în anul 2017 valoarea acestuia fiind de 7.300 euro/locuitor, cu 31% mai mică decât valoarea PIB regional/locuitor înregistrată în România și de patru ori mai mică decât valoarea medie la nivelul UE (30.000 euro/locuitor).

La nivelul României, în Regiunea București-Ilfov se înregistrează cea mai mare valoare a PIB/locuitor în anul 2017 (22.000 euro/locuitor), comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din România. De altfel, începând cu anul 2009, Regiunea București-Ilfov a înregistrat o dezvoltare continuă, fapt evidențiat și de creșterea PIB/locuitor de la 13.700 euro/locuitor (2009) la 22.000 euro/locuitor (2017).

În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, aceasta s-a situat în anul 2017 pe locul 5 la nivelul României, în funcție de valoarea PIB/locuitor, înregistrând o valoare de 8.100 euro/locuitor și devansând astfel regiunile Sud Vest-Oltenia (6.900 euro/locuitor), Sud-Muntenia (7.700 euro/locuitor) și Nord-Est (5.900 euro/locuitor). PIB/locuitor înregistrat la nivelul Regiunii Sud-Est în anul 2017 este de 3,7 ori mai mic decât media înregistrată la nivelul Uniunii Europene (UE-28).

Tabel nr. 14. **Produsul intern brut (PIB) regional pe locuitor - prețuri curente - calculat conform CAEN Rev.2 - SEC 2010 – lei, perioada 2007-2016**

Regiuni	2007	2008	2012	2013	2014	2015	2016
Total	19.315,4	23.934,6	29.598,1	31.790,9	33.569,7	35.948,9	38.826,5
Regiunea Nord -Vest	18.610,5	21.284,3	25.940,3	27.508,7	29.608,8	31.624,8	35.019,1
Regiunea Centru	19.579,5	22.820,1	28.586,4	29.772	31.151,6	33.578,9	37.037,9
Regiunea Nord - Est	12.340,9	14.772,6	18.619,8	19.857,6	20.528,1	21.884,4	23.754,4
Regiunea Sud-Est	15.641,8	19.813,7	25.443,9	28.457,6	30.099,5	30.699,1	32.498,8
Regiunea București – Ilfov	43.037,3	58.060,6	69.559,8	75.063,7	78.362,2	86.508,4	90.718,1
Regiunea Sud – Muntenia	15.757,8	19.927,3	22.654,3	24.969,5	28.260	28.428,8	31.041,2
Regiunea Sud -Vest – Oltenia	15.097,3	18.530,9	22.431,9	23.423,1	23.903,2	25.960,7	27.891,4
Regiunea Vest	22.341,9	25.979,6	31.386,7	33.038,2	33.813,7	37.303,3	41.289,1

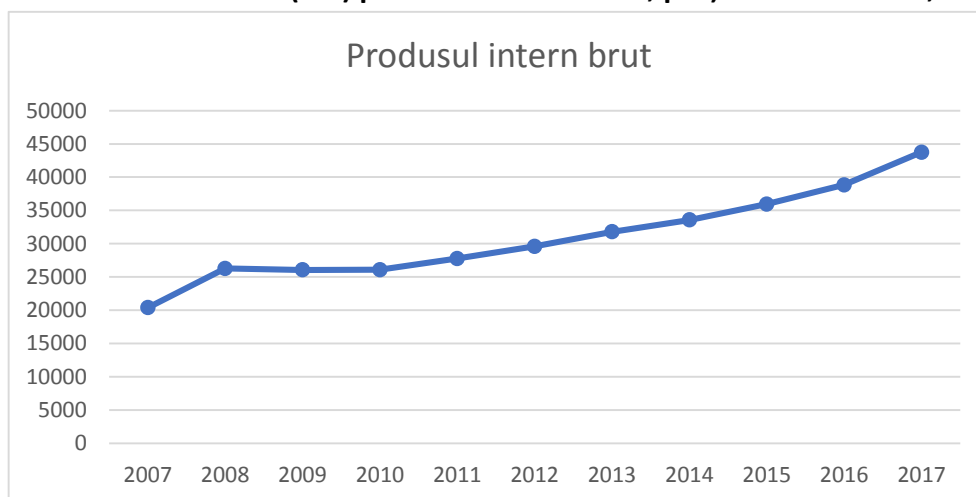
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*** Notă: pentru perioada 2007-2008, Produsul intern brut (PIB) regional pe locuitor - prețuri curente, a fost calculat conform CAEN Rev.1

*** Notă: Datele pentru perioada 2002-2011 nu sunt calculate deoarece datele privind populația rezidentă în profil teritorial (NUTS III) nu sunt disponibile conform Recensământului Populației și Locuințelor 2011.

*date disponibile până la nivelul anului 2016.

Figura nr. 45. **Produsul intern brut (PIB) pe locuitor - SEC 2010, prețuri curente – lei, 2007-2017**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul României, în perioada 2012-2017, s-a înregistrat o evoluție ascendentă a PIB/locuitor, acesta crescând de la 20.384,6 lei (2007) la 43.729,1 lei (2017), însemnând o creștere de 2,14 ori în anul 2017 față de anul 2007. La nivelul Regiunii Sud-Est a fost înregistrat un trend similar.

Tabel nr. 15. **Produsul intern brut pe locuitor - indici de disparitate, la nivel regional, perioada 2012-2016**

	2012	2013	2014	2015	2016
TOTAL					
Nord-Vest	87.7	86.7	88.2	88.0	90.2
Centru	96.7	93.8	92.7	93.4	
Nord-Est	62.9	62.6	61.2	60.9	61.2
Sud-Est	86.3	89.9	89.7	85.4	83.7
Brăila	73.7	74.3	70.7	70.1	71.6
Buzău	65.9	68.0	64.1	65.8	62.7
Constanța	131.5	141.6	147.9	133.7	130.4
Galați	71.6	72.5	71.6	67.2	64.6
Tulcea	78.2	79.2	74.1	75.0	75.8
Vrancea	62.1	62.0	60.0	61.1	60.5
București-Ilfov	233.0	234.7	233.4	240.6	233.7
Sud-Muntenia	76.8	78.8	84.2	79.1	79.9
Sud-Vest Oltenia	75.8	73.7	71.2	72.2	71.8
Vest	107.4	104.2	100.7	103.8	106.3

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile pentru intervalul 2012-2016.

Disparitățile regionale evidențiază diferențele în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economico-socială înregistrat la nivelul fiecărei regiuni. Analizând valorile indicelui de disparitate a PIB/locuitor, în perioada 2012-2016 la nivel regional, se poate constata faptul că Regiunea Nord-Est este regiunea cu cel mai scăzut ritm de dezvoltare economică, valoarea indicelui de disparitate fiind de 61,2% în anul 2016, în timp ce regiunea București-Ilfov, care are cel mai accelerat ritm de dezvoltare, a înregistrat o valoare a indicelui de disparitate de 233,7 în 2016. La nivelul Regiunii Sud-Est, județul Vrancea este județul cu cel mai scăzut ritm de dezvoltare economică, valorile indicelui de disparitate a PIB atingând valori cuprinse între 60 (2014) și 62,1 (2012). În anul 2016, la nivelul Regiunii Sud-Est se constată o scădere a ritmului de dezvoltare economică, de la 85,4 (2015) la 83,7 (2016), excepție făcând județele Tulcea și Brăila la nivelul cărora se constată o ușoară creștere economică și o tendință de reducere a disparităților.

VALOAREA ADĂUGATĂ BRUTĂ, comparație cu nivelul european

Valoarea adăugată brută (VAB) reprezintă soldul contului de producție și se măsoară ca diferența dintre valoarea bunurilor și serviciilor produse (evaluate la prețuri de bază) și consumul intermediar (evaluat la prețurile cumpărătorului), reprezentând deci valoarea nou creată în procesul de producție. VAB este calculată înainte de a fi calculat consumul de capital fix.

Între 2007 și 2017, cota industriei din valoarea adăugată de la nivelul UE-28 a scăzut cu 0,5 puncte procentuale la 19,6 %, deși a rămas puțin mai mare decât în cazul serviciilor de distribuție comercială, al transporturilor, al serviciilor de cazare și de alimentație publică, a căror cotă din valoarea adăugată brută totală a fost identică în 2007 și în 2017 (19,0%). În schimb, administrația publică, educația și sănătatea au înregistrat o creștere a valorii lor adăugate totale cu 0,8 puncte procentuale, ajungând la 18,6 % în 2017. Următoarele activități ca mărime în 2017 - măsurate în funcție de valoarea adăugată brută – au fost activitățile imobiliare (11,3%), urmate de serviciile profesionale, științifice, tehnice, administrative și de asistență - denumite în continuare, servicii pentru întreprinderi - (11,2%, cu o cotă care a crescut cu 1,0 puncte procentuale între anii 2007 și 2017), construcțiile (5,4 %, o cotă care a scăzut cu 1,0 puncte în aceeași perioadă), serviciile de informare și de comunicare (5,0%) și serviciile financiare și de asigurări (4,9%). Cele mai mici contribuții au provenit din arte, divertisment și alte servicii (3,5%) și agricultură, silvicultură și pescuit (1,6%).

Tabel nr. 16. Valoarea adăugată brută la prețuri de bază, 2007 și 2017 (% din valoarea adăugată brută totală)

Gross value added at basic prices, 2007 and 2017
(% share of total gross value added)

	Agriculture, forestry & fishing		Industry		Construction		Distributive trades, transport, accommodation and food services		Information and communication		Financial and insurance activities		Real estate activities		Professional, scientific, technical, administrative and support services		Public administration, defence, education, human health and social work activities		Arts, entertainment and recreation; other services (*)	
	2007	2017	2007	2017	2007	2017	2007	2017	2007	2017	2007	2017	2007	2017	2007	2017	2007	2017	2007	2017
EU-28	1.7	1.6	20.1	19.6	6.4	5.4	19.0	19.0	4.9	5.0	5.6	4.9	11.0	11.3	10.2	11.2	17.8	18.6	3.4	3.5
Euro area (EA-19)	1.8	1.6	20.7	20.1	6.2	5.1	19.0	19.0	4.7	4.7	5.1	4.5	11.0	11.3	10.4	11.2	17.8	19.0	3.4	3.4
Belgium	1.0	0.7	19.5	16.8	5.4	5.3	21.2	19.5	4.1	4.2	5.1	6.0	9.1	8.4	12.2	14.7	20.2	22.2	2.2	2.2
Bulgaria	5.5	4.3	22.9	24.1	7.9	4.2	21.2	21.7	3.7	5.5	7.3	7.5	12.0	10.3	5.0	6.1	12.5	14.1	2.0	2.3
Czech Republic	2.2	2.3	31.7	31.7	6.5	5.3	19.6	18.9	5.2	5.3	3.6	4.0	7.9	8.5	6.7	6.8	14.2	15.0	2.4	2.2
Denmark	1.4	1.3	20.4	17.9	5.7	5.0	20.6	20.4	4.3	4.3	5.6	6.0	9.3	10.4	7.7	9.5	21.6	21.8	3.3	3.5
Germany	0.8	0.7	26.7	25.7	3.9	4.9	16.4	16.1	4.8	4.7	4.6	3.8	11.5	10.8	11.0	11.0	16.4	18.2	4.1	4.0
Estonia	3.5	2.8	20.2	20.6	10.6	6.6	23.2	21.5	4.6	6.2	4.7	4.0	9.6	9.8	8.0	9.8	13.0	16.2	2.6	2.6
Ireland	1.2	1.2	23.0	36.1	9.2	2.5	16.4	12.2	6.5	10.3	10.0	7.5	7.4	6.3	8.5	11.4	15.6	11.1	2.3	1.4
Greece	3.4	4.0	13.1	14.6	7.3	2.3	25.3	23.5	4.0	3.3	4.5	4.2	11.8	17.2	6.5	5.3	19.7	20.8	4.3	4.6
Spain	2.7	2.9	18.2	18.1	11.2	5.8	22.1	23.6	4.4	4.2	5.3	4.0	8.9	10.8	7.2	8.4	16.3	18.3	3.7	4.0
France	1.8	1.7	15.3	14.0	6.0	5.5	17.8	17.8	5.3	5.2	3.8	3.5	12.9	12.9	13.0	13.8	21.1	22.5	3.0	3.0
Croatia	4.4	3.7	20.0	21.0	8.2	5.2	22.0	22.6	4.7	4.6	6.1	6.2	9.6	9.8	8.2	8.4	14.0	15.2	2.8	3.3
Italy	2.1	2.1	20.5	19.2	6.0	4.7	20.3	21.2	4.3	3.6	5.6	5.1	12.1	14.1	9.1	9.5	16.4	16.6	3.5	3.9
Cyprus	2.3	2.0	9.1	7.9	12.0	4.5	24.6	25.2	3.5	4.7	8.3	11.7	8.2	9.8	8.1	10.0	19.7	19.8	4.2	4.3
Latvia	3.7	3.9	14.3	16.4	10.1	5.9	25.7	25.8	3.6	5.0	5.2	4.0	12.3	11.7	6.4	8.0	15.6	16.1	3.0	3.1
Lithuania	3.9	3.4	21.8	22.7	11.2	6.7	27.9	31.5	3.7	3.8	3.5	2.1	6.7	6.5	5.9	6.8	13.7	14.2	1.7	2.2
Luxembourg	0.5	0.3	10.8	7.2	5.8	5.5	14.8	16.4	5.9	6.9	29.1	26.5	8.6	7.4	9.0	12.3	13.9	15.5	1.8	1.9
Hungary	4.0	3.9	26.0	26.4	4.9	4.8	18.6	18.5	5.4	4.9	4.5	3.3	8.1	8.1	8.1	9.4	17.5	17.7	2.9	3.0
Malta (*)	2.0	1.1	16.2	10.1	5.1	3.6	23.9	22.1	5.2	6.8	7.8	6.2	6.3	4.7	8.4	15.1	17.7	17.0	7.6	13.2
Netherlands	2.0	2.1	18.1	15.0	5.6	4.4	19.5	20.9	5.1	4.8	6.2	7.4	8.4	6.9	13.8	15.1	18.9	20.0	2.3	2.4
Austria	1.6	1.3	24.0	21.8	6.9	6.5	22.7	23.2	3.4	3.5	5.2	4.1	8.8	9.9	8.4	9.6	16.4	17.3	2.8	2.8
Poland	3.4	2.4	25.3	27.2	7.9	7.3	25.2	25.7	4.1	3.9	4.5	4.1	5.7	5.1	6.8	7.9	14.8	14.2	2.2	2.3
Portugal	2.3	2.2	17.6	18.4	6.8	4.1	22.4	25.2	3.8	3.3	7.7	4.9	9.2	12.2	6.8	7.5	20.9	19.2	2.5	3.0
Romania	6.1	4.8	27.6	26.7	10.7	6.5	21.2	20.5	5.1	5.7	2.1	3.1	9.3	8.5	4.2	7.6	10.9	13.1	2.8	3.5
Slovenia	2.1	2.1	27.2	27.5	8.0	5.6	20.3	20.5	4.0	4.1	4.6	3.8	7.0	7.7	8.8	10.0	15.3	16.2	2.7	2.6
Slovakia	4.0	3.6	30.0	26.6	7.9	7.7	21.6	20.6	4.1	4.3	3.4	3.6	6.8	6.6	6.5	8.9	12.9	14.7	2.8	3.4
Finland	2.7	2.7	28.3	21.1	6.7	7.1	16.2	15.6	4.8	5.8	3.0	2.9	9.8	12.7	7.1	8.7	18.8	20.3	2.7	3.0
Sweden	1.6	1.2	24.1	18.8	6.2	6.2	18.0	17.6	5.2	7.2	3.6	4.0	8.6	8.6	9.8	11.7	20.2	21.5	2.8	3.0
United Kingdom	0.6	0.7	14.5	14.0	6.8	6.1	17.6	17.7	6.1	6.4	8.6	7.1	12.9	13.6	11.0	12.4	18.3	17.6	3.6	4.2
Iceland (*)	5.1	5.8	13.4	15.5	10.5	6.9	16.6	20.8	4.3	5.0	12.8	5.6	9.8	10.1	6.5	9.0	18.1	18.6	2.8	2.7
Norway	1.4	2.3	36.3	26.7	5.6	7.0	15.5	14.3	3.9	4.2	3.8	5.1	6.9	7.6	6.6	7.2	18.2	23.4	1.9	2.1
Switzerland	0.8	0.7	22.5	20.6	4.7	5.3	21.0	20.3	3.9	4.2	13.3	9.4	6.6	7.5	7.9	10.4	16.8	19.2	2.4	2.4
Montenegro (*)	9.1	9.0	14.1	12.3	7.3	6.8	27.3	28.3	6.7	4.7	4.8	5.3	9.1	7.2	2.8	4.5	17.5	18.7	1.3	3.0
Former Yugoslav Republic of Macedonia	10.4	10.9	17.1	19.5	6.8	7.1	18.4	23.8	4.4	3.7	3.3	3.3	16.3	11.5	2.6	3.7	16.8	13.8	3.9	2.7
Albania	19.7	21.7	10.8	13.2	18.3	10.7	19.3	18.7	5.7	3.4	2.8	2.9	8.1	6.5	3.1	6.7	10.2	13.1	2.1	3.1
Serbia	10.0	7.3	22.7	26.4	5.6	5.6	19.5	19.7	4.6	5.6	3.3	3.7	9.8	9.9	5.2	6.0	16.3	12.8	3.2	3.0
Turkey (*)	8.5	7.0	22.2	22.3	7.7	9.7	26.8	24.4	3.0	2.8	2.4	3.8	10.8	8.8	4.6	6.0	12.0	13.1	2.0	2.2
Bosnia and Herzegovina (*)	9.4	7.5	20.6	22.6	5.8	4.6	21.7	22.4	5.5	5.1	4.6	4.4	6.6	5.8	3.9	4.4	19.5	20.2	2.4	2.9
Kosovo (*)	17.5	13.4	19.8	21.1	7.8	8.2	18.2	21.7	0.9	2.3	3.9	3.9	12.9	10.3	1.6	2.6	17.3	15.9	0.1	5.4

(*) Includes also activities of household and extra-territorial organisations and bodies.

(*) Industry and professional, scientific, technical, administrative and support services: break in series.

(*) 2016 instead of 2017.

(*) This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence. 2008 instead of 2007. 2016 instead of 2017, except for information and communication and professional, scientific, technical, administrative and support services, 2015 instead of 2017.

Source: Eurostat (online data code: nama_10_a10)

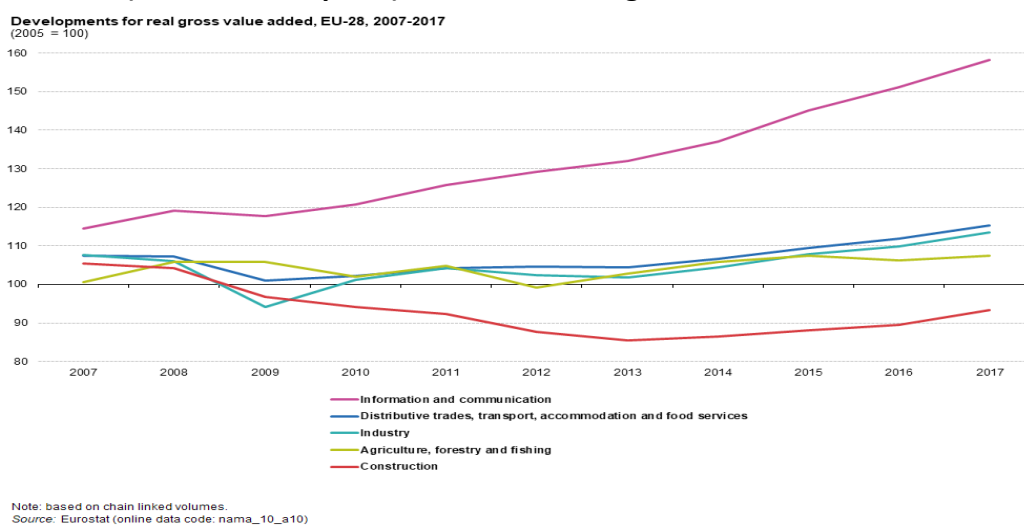
Serviciile au contribuit cu 73,5 % din valoarea adăugată brută totală a UE-28 în 2017 comparativ cu 71,9 % în 2007. Importanța relativă a serviciilor a atins cote deosebit de ridicate în Luxemburg, Cipru, Malta, Regatul Unit, Grecia, Franța, Țările de Jos, Belgia, Danemarca și Portugalia, unde acestea au reprezentat mai mult de trei sferturi din valoarea adăugată totală. În schimb, cota serviciilor a fost de aproape trei cincimi în Republica Cehă și Irlanda.

Transformările structurale sunt, cel puțin parțial, rezultatul unor fenomene precum schimbările tehnologice, evoluția prețurilor relative, externalizarea și globalizarea, antrenând deseori mutarea activităților de producție și a unor servicii (cele care pot fi prestate la distanță, cum ar fi prin intermediul centrelor de intermediere telefonică) în regiuni cu costuri mai mici ale forței de muncă,

atât pe teritoriul UE, cât și în afara acestuia. În plus, criza economică și financiară globală și urmările sale au afectat în mod deosebit mai multe activități. Industria a suferit cel mai sever declin între 2007 și 2009, valoarea adăugată în UE-28 scăzând în total cu 12,5% (ca volum). Producția industrială în UE-28 a scăzut cu încă 2,3% între 2011 și 2013, înainte să crească într-un ritm relativ accelerat în 2014, 2015 și 2017 (înregistrând creșteri anuale de 2,7%, 3,2% și, respectiv, 3,2 %) și într-un ritm mai redus (1,9%) în 2016. Construcțiile au suferit reducerea cea mai profundă și mai de durată, producția aferentă scăzând cu 19,0% între 2007 și 2013, nivelul său reducându-se în fiecare an în această perioadă: ca atare, creșterea de 1,3% înregistrată în cazul construcțiilor în 2014 a fost prima creștere anuală în șapte ani și a fost urmată de o creștere de 2,0% în 2015, 1,5% în 2016 și 4,2% în 2017. Serviciile pentru întreprinderi, precum și serviciile de distribuție comercială, transporturile și serviciile de cazare și de alimentație publică au înregistrat scăderi relativ mari ale valorii adăugate în 2009, -6,9%, respectiv -5,9%, însă ulterior acestea au înregistrat rate anuale pozitive de variație în fiecare an până în 2017 (cu excepția unei scăderi modeste de 0,1% în cazul serviciilor de distribuție comercială, al transporturilor și al serviciilor de cazare și alimentație în 2013). După o stabilitate relativă (nicio variație) în 2009, producția din agricultură, silvicultură și pescuit a scăzut în 2010 cu 3,6% și din nou în 2012 cu 5,5%; după o creștere de 3,7%, 3,0% și 1,5% în 2013, 2014 și 2015, producția din agricultură, silvicultură și pescuit a scăzut cu 1,1% în 2016 înainte de a se redresa printr-o creștere de 1,0% în 2017. Două dintre activitățile prezentate în figurile următoare nu au înregistrat o scădere anuală a valorii adăugate în niciun an pe parcursul perioadei luate în considerare: activități imobiliare, administrația publică, apărarea, educația, sănătatea umană și asistența socială.

În 2017, toate activitățile - cu excepția agriculturii, a silviculturii și a pescuitului - au înregistrat o creștere a valorii lor adăugate brute față de anul 2016. Activitățile cu cea mai mare creștere au fost activitățile de informare și comunicare (4,6%), construcțiile (4,2%) și serviciile pentru întreprinderi (4,1%).

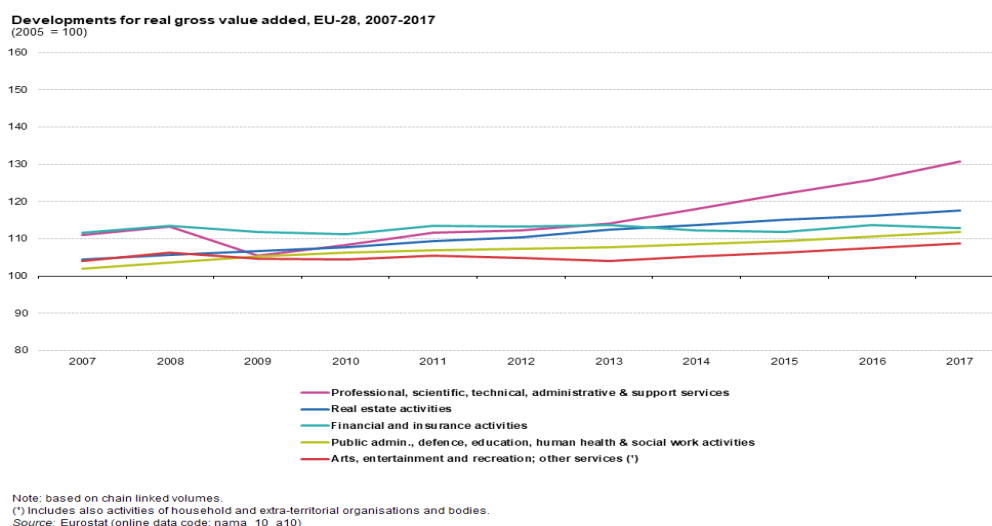
Figura nr. 46. Evoluțiile în ceea ce privește valoarea adăugată brută totală, UE-28, 2007-2017

eurostat

Sursa: Date EUROSTAT 2019

Figura nr. 47. Evoluțiile în ceea ce privește valoarea adăugată brută totală, UE-28, 2007-2017

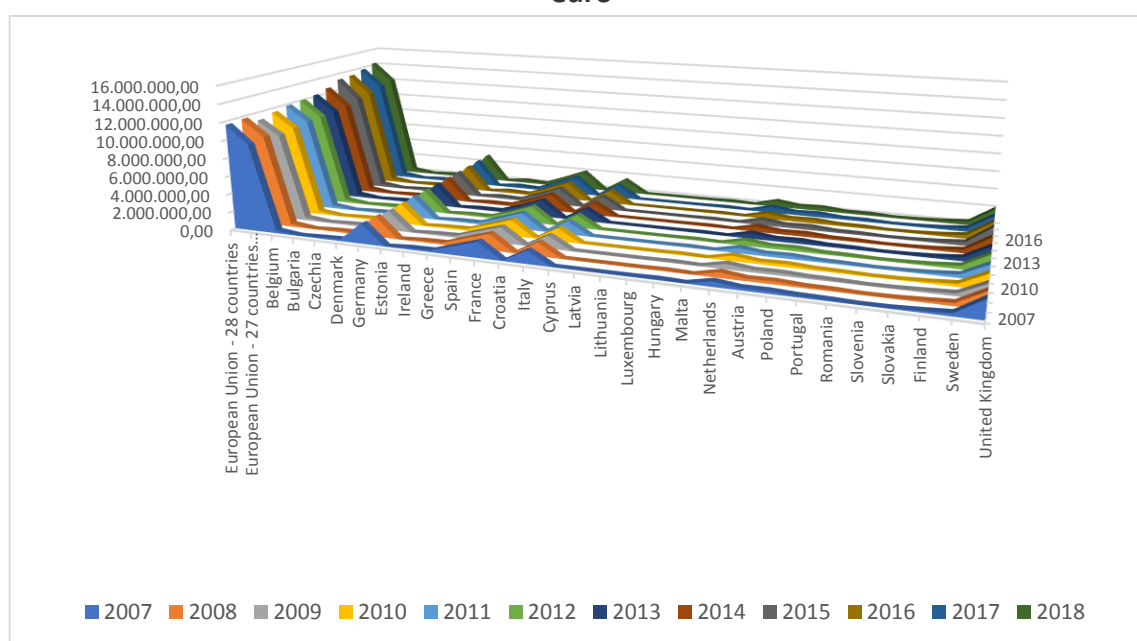
eurostat

Sursa: Date EUROSTAT 2019

În anul 2017, în Irlanda s-a înregistrat cea mai mare creștere a valorii adăugate brute, 4,9% față de anul 2016, fiind înregistrat cel mai mare ritm dintre țările Uniunii Europene. Având în vedere faptul că pentru România datele din anul 2017 nu au fost încă disponibile în statisticile europene, se poate afirma faptul că în anul 2016, România s-a clasat pe locul doi, la nivelul Uniunii Europene, înregistrând unul dintre cele mai bune ritmuri de creștere a valorii adăugate brute (4,9% față de anul 2015), după cel înregistrat în Irlanda (5,85%). Ritmul de creștere al valorii adăugate brute a fost în anul 2016 în Regiunea Sud-Est este de 2,7, aceasta fiind devansată de regiunile București-Ilfov (8,2%), Vest (9%), Nord-Vest (7,7%) și Centru (5,2%).

Începând cu anul 2011, la nivelul României, Valoarea Adăugată Brută a crescut de la 115.988,4 milioane euro la 183.449,4 milioane euro, ceea ce înseamnă o creștere de 1,581 ori în anul 2017 față de anul 2011. Comparativ cu situația înregistrată la nivelul țărilor Uniunii Europene, cea mai mare valoare a acestui indicator (VAB brută) s-a înregistrat în anul 2017, în Germania, respectiv 3.053.964 milioane euro. Valoarea adăugată brută înregistrată la nivelul țărilor Uniunii Europene a fost în anul 2017 de 14.192.514,4 milioane euro, VAB înregistrat în România reprezentând 1,292% din valoarea totală a VAB la nivelul celor 28 de țări membre ale Uniunii Europene.

Figura nr. 48. **Evoluția Valorii Adăugate Brute la nivel european, 2007-2017 (NUTS2), milioane euro**

Sursa: prelucrare date EUROSTAT 2019

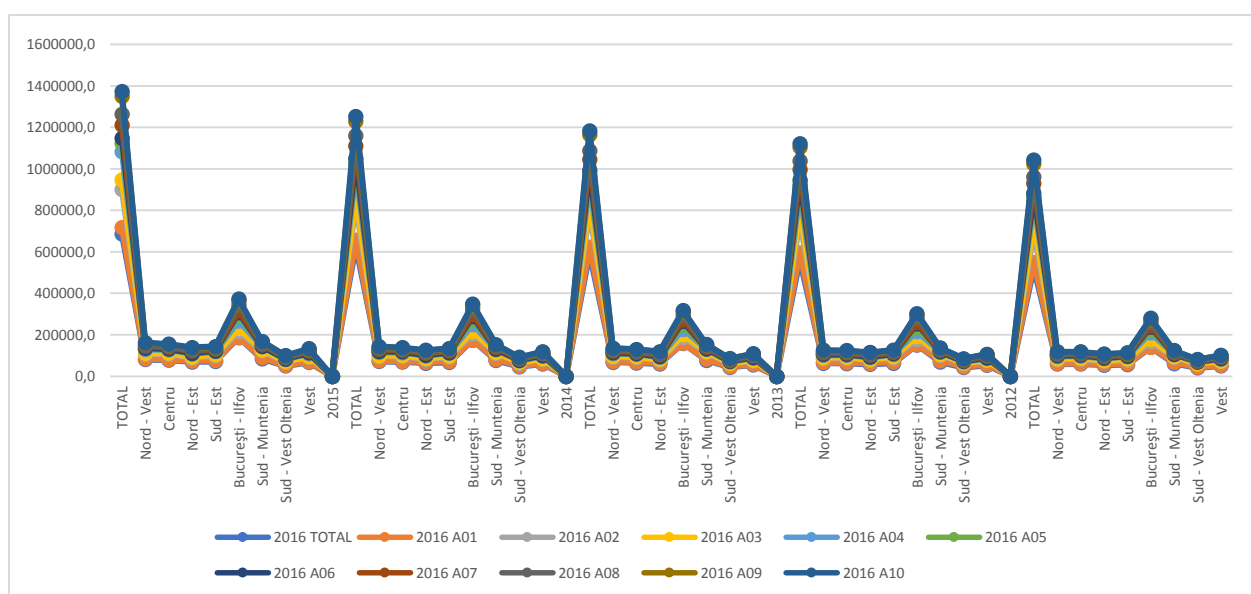
Analizând evoluția Valorii adăugate brute la nivel european în perioada 2007-2017, se poate constata faptul că în anul 2017, Germania s-a situat pe primul loc în ceea ce privește valoarea acestui indicator (2.954.696 milioane euro). În ceea ce privește România, aceasta s-a situat pe locul 15 (169.732,40 milioane euro) la nivelul țărilor Uniunii Europene, devansând o serie de state, precum Grecia, Portugalia, Slovacia, Ungaria, Luxemburg, Croația, Bulgaria, Lituania, Slovenia, Țările Baltice, Cipru și Malta. La nivelul Uniunii Europene, valoarea medie a acestui indicator (VAB) a fost în anul 2017 de 13.756.457,8 milioane ei, ponderea VAB realizată în Germania fiind de 21,47% și de 1,23% în cazul României. De altfel, se poate constata că VAB realizată în Germania în anul 2017 a fost de 17,4 ori mai mare comparativ cu cea realizată în România.

VALOAREA ADĂUGATĂ BRUTĂ pe sectoare de activitate

Analizând evoluția Valorii Adăugate Brute, pe sectoare de activitate, se poate constata în perioada 2012-2016 o evoluție ascendentă, valoarea acestui indicator crescând în anul 2016 față de anul 2012 cu 31,58% față de anul 2012, respectiv de la 521.609,1 milioane lei la 686.372,9 milioane lei.

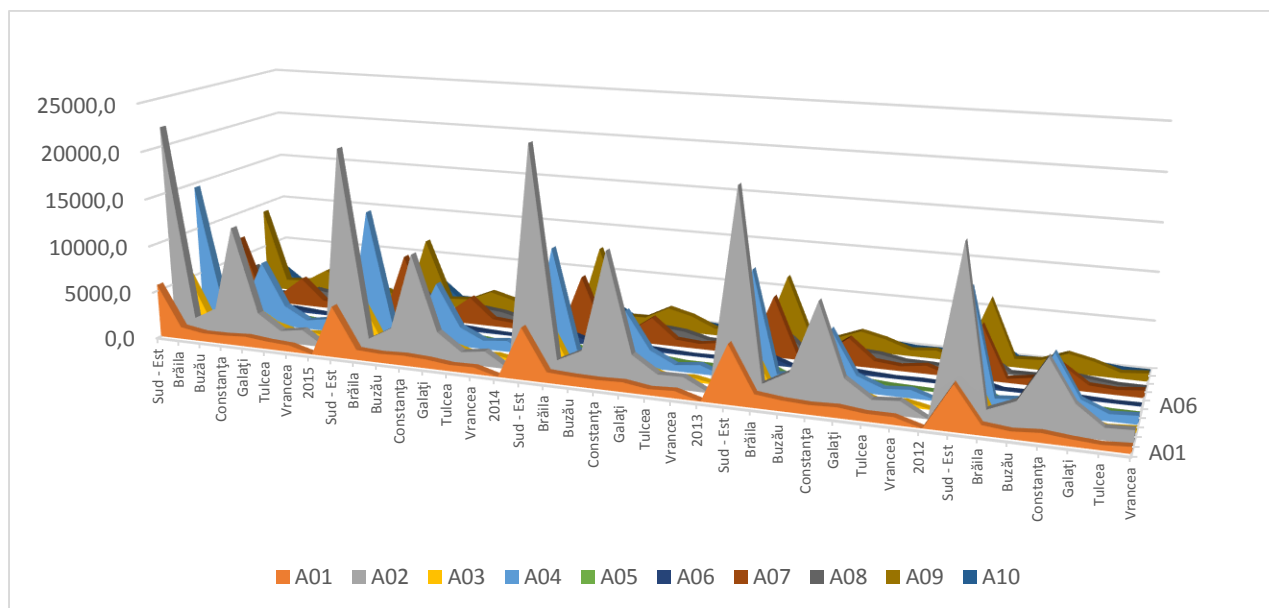
București-Ilfov este regiunea la nivelul căreia se înregistrează cele mai mari valori ale acestui indicator, în perioada analizată VAB crescând de la 139.847,6 milioane lei în 2012, la 186.350,1 milioane lei. La nivelul Regiunii Nord-Est se înregistrează cele mai mici valori ale indicatorului VAB, în anul 2012 aceasta fiind de 53.673,1 milioane lei, iar în anul 2016 de 69.202,4 milioane lei. Diferența dintre Valoarea Adăugată Brută realizată în Regiunea București-Ilfov și cea înregistrată în Regiunea Nord-Est în anul 2016, a fost de 2,692, această disparitate fiind foarte evidentă.

Figura nr. 49. **Valoarea adăugată brută pe regiuni și ramuri de activitate, în perioada 2012-2016, CAEN Rev 2, milioane lei, prețuri curente**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 50. Valoarea adăugată brută la nivelul Regiunii Sud-Est, pe județe și ramuri de activitate, în perioada 2012-2016, CAEN Rev 2, milioane lei, prețuri curente

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Din punctul de vedere al Valorii Adăugate Brute, Regiunea Sud-Est se situează pe locul 5, valoarea acestui indicator fiind în anul 2016 de 71.655,2 milioane lei, devansând regiunile Nord-Est, Sud-Vest Oltenia și Vest. La nivel județean, în perioada 2012-2016, județul Constanța a realizat cea mai mare valoare adăugată brută, aceasta crescând în anul 2016 față de anul 2012, de 1,33 ori. Pe locul doi se situează județul Galați, care în anul 2016 a realizat o valoare adăugată brută de 11.627 milioane lei, în creștere față de anul 2015 cu 4,96%.

Pe sectoare de activitate, industria (A02) este cea care generează cea mai mare valoare adăugată brută, contribuția acesteia la nivelul regiunii Sud-Est fiind în anul 2016 de 30,71%. Comerțul cu ridicata și cu amănuntul (A04) este cea doua ramură a economiei care contribuie semnificativ la realizarea valorii adăugate brute, contribuția acestui sector fiind de 20,31%.

La nivel național, industria este cea care are cea mai mare contribuție la realizarea valorii adăugate brute, de 26,77% în anul 2016, pe locul doi situându-se comerțul cu ridicata și cu amănuntul, reprezentând 19,81% în anul 2016. Ramurile economiei naționale care au cea mai mică contribuție în realizarea VAB au fost în anul 2016, activitățile culturale și spectacolele (A10) - 3,27% și intermedierea financiară și asigurările, cu o valoare de 3,79%.

Sectoarele cu cea mai mare contribuție la formarea VAB (calculată la costul factorilor) la nivel național în anul 2017 sunt industria cu o contribuție de 37,22%, urmată de sectorul serviciilor de

piață prestate pentru întreprinderi, reprezentând 30,95%. La polul opus, cu cea mai redusă contribuție la formarea valorii adăugate brute se situează sectorul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor, cu o contribuție de 2,38%.

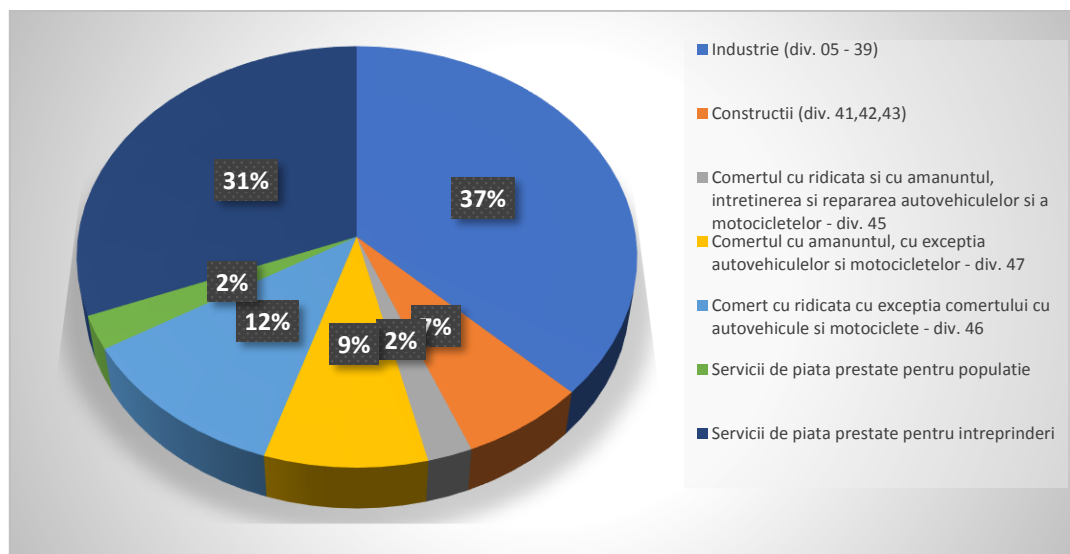
Tabel nr. 17. Valoarea adăugată brută la costul factorilor, pe sectoare de activitate CAEN Rev.2, prețuri curente (milioane lei), în perioada 2008-2017

Sectorul de activitate	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	221.400	193.444	200.613	209.796	221.178	240.830	253.585	290.511	274.181	309.983
Industrie (div. 05 - 39)	85.690	75.052	83.907	88.239	95.396	102.282	107.446	118.528	102.979	115.400
Construcții (div. 41,42,43)	26.671	21.869	19.781	19.531	18.533	25.816	20.950	24.144	18.914	20.611
Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor - div. 45	6.538	5.124	4.276	4.228	3.944	3.922	4.256	5.140	6.285	7.380
Comerțul cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor - div. 47	13.399	12.329	12.361	12.699	13.720	22.108	16.781	20.191	25.538	26.759
Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete - div. 46	25.005	20.310	20.150	20.802	22.224	14.949	25.364	28.912	31.844	35.907
Servicii de piață prestate pentru populație	4.354	3.622	3.271	3.614	3.575	3.594	4.552	6.512	6.533	7.970
Servicii de piață prestate pentru întreprinderi	59.743	55.138	56.867	60.683	63.786	68.158	74.236	87.085	82.089	95.955

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

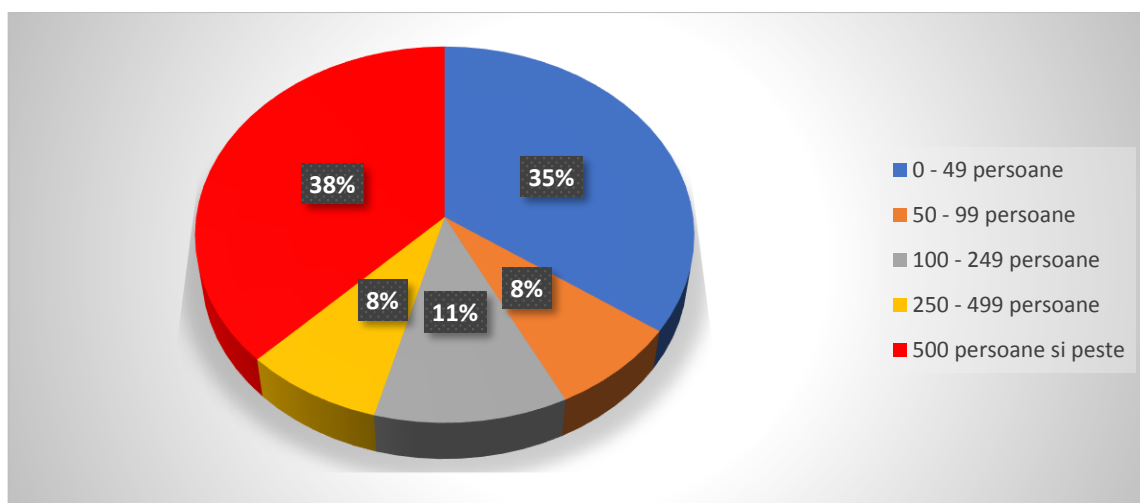
**date disponibile din 2008*

Figura nr. 51. Valoarea adăugată brută la costul factorilor, structura pe sectoare de activitate CAEN Rev.2, 2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 52. Valoarea adăugată brută la costul factorilor, structura pe clase de mărime a întreprinderilor, 2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Comaniile cu cel puțin 500 de salariați au fost cele care, în anul 2017, au generat la nivelul economiei cea mai mare valoare adăugată brută la costul factorilor, având o contribuție de 38% din valoarea totală a VAB. De asemenea, la nivel național, se poate constata că IMM-urile au o contribuție majoră la formarea VAB, acestea realizând 35% din total.

Investițiile străine directe

Domeniul investițiilor se constituie într-un element deosebit de relevant pentru dezvoltarea economică a oricărei regiuni, având un efect direct în procesul de modernizare a mediului de afaceri, transpus în dezvoltarea de tehnologii avansate, transfer de informații, modernizarea echipamentelor și adoptarea unor noi standarde de calitate.

Investițiile Străine Directe (ISD) reprezintă forme importante ale materializării și exprimării procesului de globalizare a piețelor cu ajutorul cărora se determină cel puțin un număr de factori de creștere economică endogenă, precum și fluxuri financiare între țări.

Investițiile Străine Directe sunt cheltuieli efectuate pentru crearea sau cumpărarea de unități economice, înnoirea și mărirea celor existente, cu rolul de a obține venituri viitoare către investitorii străini. Acestea reprezintă conexiuni internaționale de lungă durată, între o structură rezidentă și o structură nerezidentă, în principiu, necesită realizarea de către întreprinzător a unei influențe manageriale semnificative în întreprinderea în care a investit.

Componentele Investițiilor Străine Directe sunt participațiile la capital ce revin investitorilor nerezidenți care dețin cel puțin 10 la sută din capitalul social subscris al unor întreprinderi rezidente, profitul reinvestit de către aceștia, precum și instrumentele de natura datoriei (ex. credite) dintre investitori sau grupul din care aceștia fac parte și întreprinderile în care au investit.³

La nivel național, în perioada 2008-2017, majoritatea investițiilor străine directe au fost direcționate în domeniul industriei, ponderea deținută de acest sector al economiei naționale variind între 41,3% (2008) și 48,7% (2014, când a fost înregistrat nivelul cel mai ridicat).

În anul 2017, din punct de vedere al orientării pe activități economice (conform CAEN Rev.2), soldul ISD este localizat cu precădere în industria prelucrătoare (32% din soldul total al ISD). În cadrul acestei industrii cele mai bine reprezentate activități sunt industria mijloacelor de transport (7,4% din soldul total al ISD), prelucrarea țicleiului, produse chimice, cauciuc și mase plastice (6,4%) și metalurgia (4,2%). Tot în cadrul industriei, energia electrică, gaze și apă a atras 8,5% din soldul ISD. Pe lângă industrie, alte activități care au atras importante investiții directe sunt construcțiile și tranzacțiile imobiliare (15,3% din soldul ISD), comerțul (13,8%) și intermedierea financiară și asigurările (12,4%).

³ <http://www.bnr.ro/Investitii-directe---principiul-direc%C8%9Bional-12332.aspx>

Tabel nr. 18. Repartizarea pe principalele activități economice ale soldului ISD, în perioada 2008-2017, %

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL, din care: I	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrie, din care:	41,3	41,4	43,9	44,4	46,5	48,1	48,7	44,6	44,2	43,1
Industria extractivă	4,4	4,5	4,5	5,0	5,5	5,9	5,6	3,0	2,6	2,6
Industria prelucrătoare, din care:	31,3	31,1	32,0	31,5	31,3	31,1	32,0	31,8	32,0	32,0
– alimente, băuturi și tutun	4,6	4,1	3,9	4,1	3,7	4,0	4,0	3,4	3,4	3,3
– ciment, sticlă, ceramic	3,6	3,3	3,2	3,2	2,8	2,7	2,6	2,3	2,0	1,9
– fabricare produse din lemn, inclusiv mobile	1,8	1,9	1,9	1,9	1,8	2,1	2,5	2,6	2,0	1,8
– fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	1,4	1,4	1,6	1,9	1,8	2,1	2,4	2,3	2,5	2,4
– mașini, utilaje și echipamente	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9	2,2	2,4	2,6	2,3	2,3
– metalurgie	6,9	5,2	5,3	4,9	4,9	4,1	4,5	4,1	4,1	4,2
– mijloace de transport	4,0	4,7	4,9	5,2	5,4	5,7	5,4	5,9	6,7	7,4
– prelucrare țigăi, produse chimice, cauciuc și mase plastice	4,3	6,3	6,9	6,3	6,7	5,9	5,7	6,0	6,4	6,4
– textile, confecții și pielărie	1,6	1,4	1,6	1,4	1,4	1,5	1,6	1,6	1,5	1,4
– alte ramuri ale industriei prelucrătoare	1,1	0,9	0,9	0,8	0,9	0,8	0,9	1,0	1,1	0,9
Energie electrică, gaze și apă	5,6	5,8	7,4	7,9	9,7	11,1	11,1	9,8	9,6	8,5
Activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport	3,3	4,6	4,9	4,8	4,7	5,0	5,1	6,3	5,6	5,4
Agricultură, silvicultură și pescuit	1,4	1,1	2,0	2,4	2,4	2,1	2,5	2,6	2,6	3,0
Comerț	12,4	12,3	12,4	11,4	11,4	11,2	11,7	12,2	12,8	13,8
Construcții și tranzacții imobiliare	12,6	12,9	9,0	10,7	9,2	9,8	9,8	12,2	14,0	15,3
Hoteluri și restaurant	0,4	0,4	0,8	0,8	0,6	0,6	0,9	0,8	0,6	0,6
Intermedieri financiare și asigurări	20,5	19	19,1	18,2	18,5	14,2	13,0	13,1	12,6	12,4
Tehnologia informației și comunicații	6,7	6,5	5,9	5,4	4,8	6,9	6,0	5,7	5,2	4,1
Transporturi	1,0	1,4	1,5	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,7	1,6
Alte activități	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,7

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

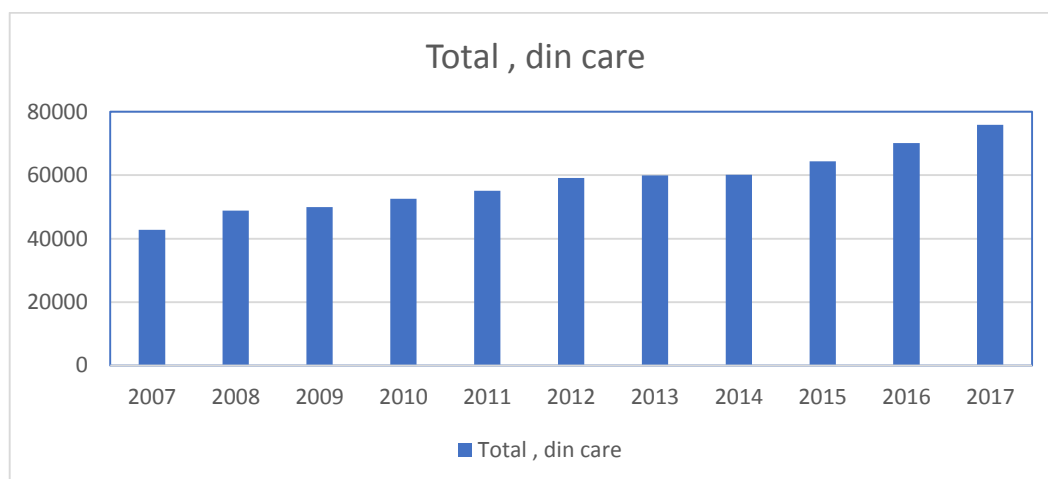
Tabel nr. 19. Repartizarea pe principalele activități economice ale soldului ISD, în perioada 2008-2017, milioane euro

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total , din care	42770	48798	49984	52585	55139	59126	59958	60198	64433	70113	75851
Industrie, din care:	17049	20 138	20 680	23 093	24 487	27 455	28 810	29 324	28 746	30 979	32 666
Industria extractivă	2046	2 158	2 221	2 388	2 753	3 225	3 519	3 345	1 952	1 831	1 965
Industria prelucrătoare, <i>din care:</i>	14071	15 236	15 555	16 840	17 372	18 509	18 648	19 275	20 477	22 435	24 250
– alimente, băuturi și tutun	2207	2 210	2 058	2 081	2 251	2 160	2 373	2 430	2 198	2 382	2 517
– ciment, sticlă, ceramică	1511	1 762	1 629	1 663	1 768	1 684	1 619	1 579	1 456	1 431	1 419
– fabricare produse din lemn, inclusiv mobilă	1023	891	962	1 013	1 029	1 090	1 255	1 519	1 711	1 433	1 340
– fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	818	689	690	840	1 062	1 051	1 250	1 421	1 476	1 717	1 857
– mașini, utilaje și echipamente	537	967	943	950	995	1 114	1 309	1 432	1 675	1 615	1 715
– metalurgie	3219	3 391	2 577	2 777	2 695	2 899	2 481	2 711	2 639	2 868	3 153
– mijloace de transport	1546	1 932	2 373	2 589	2 840	3 173	3 439	3 244	3 803	4 710	5 626
– prelucrare țigii, produse chimice, cauciuc și mase plastice	1870	2 115	3 132	3 615	3 468	3 962	3 533	3 420	3 859	4 493	4 884
– textile, confecții și pielărie	737	794	717	835	798	834	891	983	1 050	1 039	1 068
– alte ramuri ale industriei prelucrătoare	603	485	474	477	466	542	498	536	610	747	671
Energie electrică, gaze și apă	1292	2 744	2 904	3 865	4 362	5 721	6 643	6 704	6 317	6 713	6 451
Activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport	9961	1 617	2 299	2 560	2 679	2 843	3 034	3 074	4 056	3 908	4 088
Agricultură, silvicultură și pescuit		707	552	1 068	1 316	1 402	1 278	1 504	1 662	1 836	2 272
Comerț	5970	6 060	6 164	6 519	6 282	6 714	6 723	7 058	7 861	8 994	10 446
Construcții și tranzacții imobiliare	3329	6 155	6 453	4 746	5 897	5 466	5 887	5 917	7 877	9 794	11 611
Hoteluri și restaurante	3329	181	213	417	431	348	370	541	504	411	449
Intermedieri financiare și asigurări	9961	10026	9510	10 055	10 026	10 914	8 496	7 798	8 428	8 844	9 398
Tehnologia informației și comunicații	2784	3283	3235	3 081	2 967	2 854	4 129	3 598	3 690	3 628	3 150
Transporturi	529	500	684	788	787	876	944	1 029	1 191	1 215	1 247
Alte activități	578	131	194	258	267	254	287	355	418	504	524

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

În perioada 2007-2017, soldul investițiilor străine directe a fost crescător, valoarea investițiilor străine directe crescând de la 42.770 milioane euro în anul 2007 la 75.851 milioane euro în anul 2017. Această creștere continuă a volumului investițiilor străine directe în România a avut la bază nu numai îmbunătățirea ratingului de țară, dar mai ales creșterea economică înregistrată de-a lungul timpului la nivelul țării.

Figura nr. 53. Evoluția Investițiilor Străine Directe în România, 2007-2017, milioane euro

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

În ceea ce privește repartizarea investițiilor străine directe pe regiuni de dezvoltare, se constată faptul că Regiunea București-Ilfov prezintă cea mai mare atractivitate pentru investitorii străini, concentrând aproximativ 60% din total investițiilor străine directe realizate în România.

Tabel nr. 20. Repartizarea pe regiuni de dezvoltare a soldului ISD, în perioada 2007-2017, milioane euro

Regiunea\Anii	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL, din care:	42770	48798	49984	52585	55139	59126	59958	60198	64433	70113	75851
BUCUREȘTI-ILFOV	27516	30594	31699	32720	34021	35859	36808	35665	38243	42021	45747
CENTRU	3541	4146	3703	3909	4215	4625	5179	5833	5831	6379	6727
VEST	2365	2626	3095	3446	3987	4510	4581	4646	5237	5605	6428
SUD-MUNTENIA	2942	3411	3576	3816	4059	4230	4599	4194	4626	4837	4791
NORD-VEST	1907	2018	1940	2232	2454	2814	2665	3384	3793	4108	4258
SUD-EST	2448	3551	2938	3290	2970	3253	2529	2898	2869	3477	3800
SUD-VEST-OLTENIA	1379	1226	2058	1928	1806	2068	1912	1954	2172	2080	2414
NORD-EST	672	1136	975	1244	1627	1767	1685	1624	1662	1606	1686

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

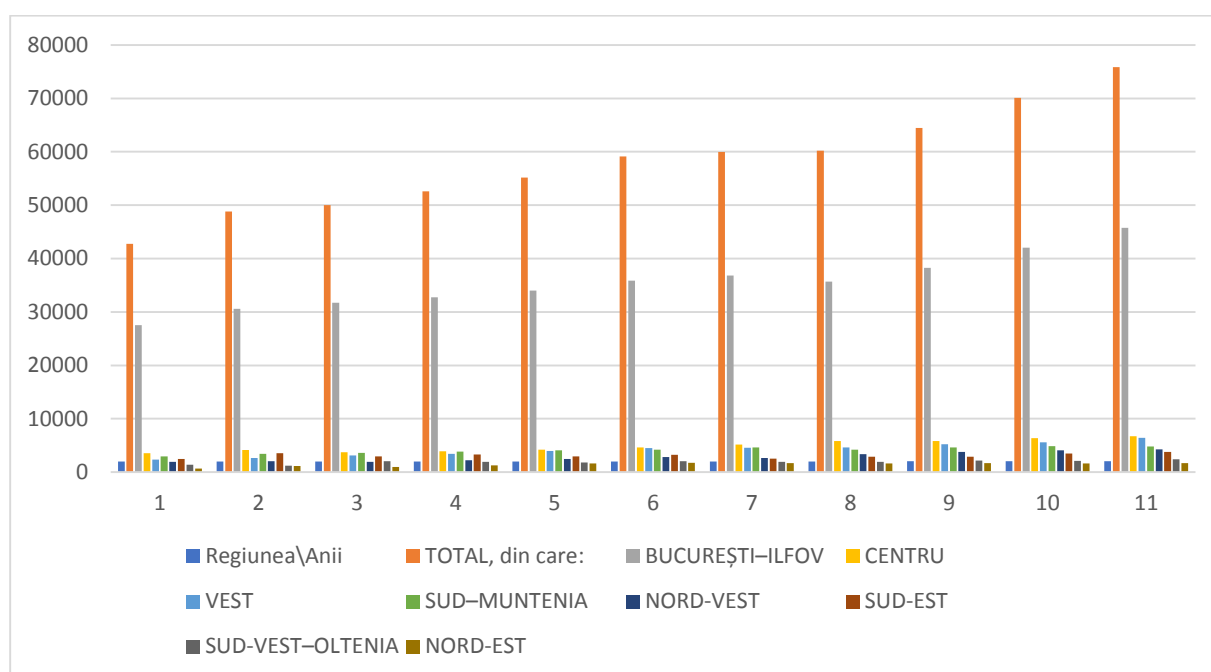
În Regiunea Sud-Est, soldul investițiilor străine directe a evoluat în perioada 2007-2017, de la 2.448 milioane euro la 3.800 milioane euro, aceasta însemnând o creștere cu 55,225% în 2017 comparativ cu 2007. În funcție de volumul investițiilor străine realizate, Regiunea Sud-Est se situează pe locul 6, devansând regiunile Nord-Est (1.686 milioane euro în 2017) și Sud-Vest Oltenia (2.414 milioane euro în 2017), regiunea cea mai atractivă fiind București-Ilfov (45.747 milioane euro în anul 2017)

Tabel nr. 21. Repartizarea pe regiuni de dezvoltare a soldului ISD, în perioada 2007-2017, %

Regiunea	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BUCUREȘTI-ILFOV	64.3	62.7	63.4	62.2	61,7	60,6	61,4	59,2	59,3	59,9	60,3
CENTRU	8.3	8.5	7.4	7.4	7,6	7,8	8,6	9,7	9,0	9,1	8,9
VEST	5.5	5.4	6.2	6.5	7,2	7,6	7,6	7,7	8,1	8,0	8,5
SUD-MUNTENIA	6.9	7.0	7.2	7.3	7,4	7,2	7,7	7,0	7,2	6,9	6,3
NORD-VEST	4.5	4.1	3.9	4.2	4,5	4,8	4,5	5,6	5,9	5,9	5,6
SUD-EST	5.7	7.3	5.9	6.3	5,4	5,5	4,2	4,8	4,5	4,9	5,0
SUD-VEST-OLTENIA	3.2	2.5	4.1	3.7	3,3	3,5	3,2	3,3	3,4	3,0	3,2
NORD-EST	1.6	2.3	2.0	2.4	2,9	3,0	2,8	2,7	2,6	2,3	2,2

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

Figura nr. 54. Repartizarea pe regiuni de dezvoltare a soldului ISD, în perioada 2007-2017, milioane euro

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

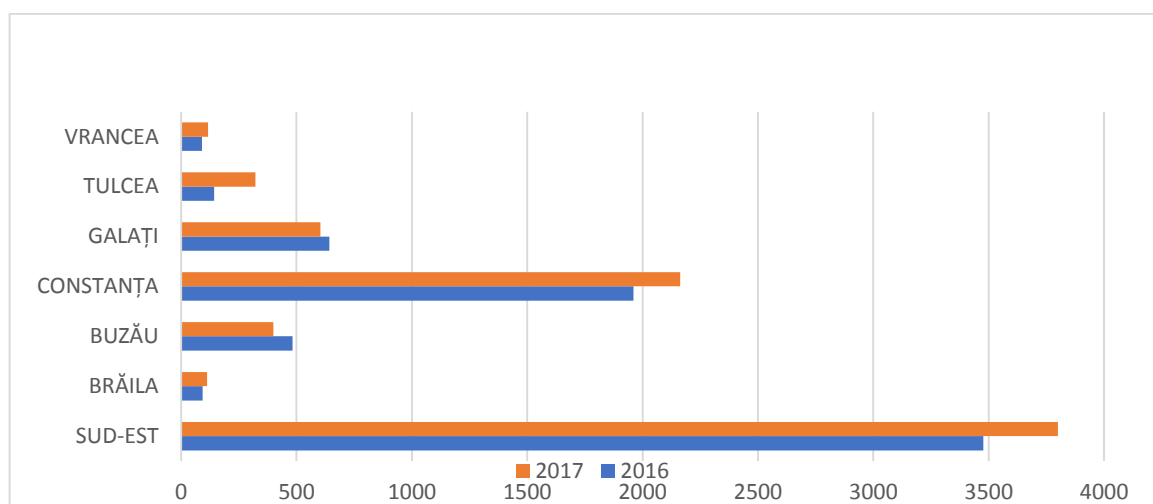
La nivelul Regiunii Sud-Est au fost realizate, în perioada 2007-2017, investiții străine directe în valoare de 34.023 milioane euro, aceasta însemnând că Regiunea Sud-Est a atras doar 5,32% din totalul investițiilor străine directe realizate în România între 2007 și 2017, respectiv 638.995 milioane euro. Regiunea București-Ilfov a atras 61,17% din total investițiilor străine directe realizate la nivel național în aceeași perioadă.

Județul Constanța prezintă cel mai mare potențial de dezvoltare economică ca urmare a investițiilor străine directe care au fost realizate în perioada 2016-2017. Valoarea totală a investițiilor străine

directe realizate în județul Constanța în anul 2017 este de 2.163 milioane euro, respectiv 56,92% din totalul investițiilor străine directe realizate în anul 2017 în regiunea Sud-Est.

Județul cu cel mai scăzut grad de atractivitate în ceea ce privește investițiile străine directe este județul Brăila, care în perioada 2016-2017, dintr-un total de 7.277 milioane euro a atras doar 2,82% (205 milioane euro).

Figura nr. 55. **Repartizarea pe județe a soldului ISD, în Regiunea Sud-Est, în întreprinderile cu cel puțin 20 de salariați în perioada 2016-2017, milioane euro**

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

Din punctul de vedere al țării de origine, cele mai multe dintre investițiile străine directe realizate în România în perioada 2007-2017 sunt de naționalitate olandeză, Olanda deținând locul 1 în topul țărilor care au investit în România, cu o valoare totală a investițiilor realizate de 144.057 milioane euro (22,5% din total). Pe locul 2 se situează Austria cu o valoare totală a investițiilor realizate de 102.543 milioane euro, iar pe locul 3 Germania, cu investiții de 82.541 milioane euro.

La nivel național se constată diferențe majore între zona București-Ilfov și celelalte regiuni de dezvoltare, chiar dacă unele dintre acestea, respectiv cele din vestul țării, sunt ceva mai dinamice. Capitala și zona adiacentă a atras nu mai puțin de 110.597 de firme cu capital străin (48% din totalul la nivel național), valoarea capitalului subscris fiind de peste 28,54 miliarde de lei. Regiunea Sud-Est, din care face parte și Galațiul deține doar 13.213 companii cu capital străin, cu o valoare totală de 2,29 miliarde de lei a capitalului subscris. Ca forță economică, Galațiul este devansat de Constanța (7.468 de companii, 1,03 miliarde euro capital subscris). Brăila are 1.101 companii străine (62,3 milioane de euro capital subscris), iar Buzău are 1.317 companii cu capital străin (465 milioane de

euro capital subscris). În Vrancea erau înregistrate 882 firme cu capital străin (56,7 milioane de euro capital străin), iar Tulcea avea 575 de companii (86,7 milioane de euro).

Companii precum Agrana Zucker (Austria) care a investit în producția de zahăr, SABMiller care a început să fabrice în orașul Buzău berea Ursus, Voestalpine din Austria, specializată în aparatura de cale ferată, Bunge (SUA) – producția de ulei Floriol și Unisol, au fost doar câteva din multinaționalele care au repus pe picioare o parte din industria din Buzău. Cea mai mare concentrare de capital străin se găsește în județul Brăila în sectorul producției industriale, lideri fiind norvegienii care dețin în momentul de față Șantierul Naval “VARD Brăila”, iar principala țintă a italienilor a fost domeniul agricol și cofecțiile textile.

O fabrică specializată în producția de aparate de iluminat a fost inaugurată, în mai 2019 la Brăila. Noua unitate de producție a companiei Glorious Lighting S.R.L., cu o valoare investițională de 17 milioane de euro, va angaja, într-o primă fază, 200 de persoane. Compania Glorious Lighting plănuiește să mai investească, în următorii 5 ani, 15 milioane de euro și să ajungă la un număr de 800 de angajați.

Cele mai performante firme din județul Constanța au capital străin. În topul anual realizat de Camera de Comerț, Industrie și Navigație Constanța, primele trei locuri după cifra de afaceri sunt dominate, în această ordine, de Rompetrol Rafinare, deținută de KazMunayGas, operator de stat din Kazakhstan, Ameropa Grains, parte a Grupului de companii Ameropa Elveția, și Daewoo – Mangalia Heavy Industries, deținut în proporție majoritară de Coreea de Sud.

În clasamentul celor mai dinamice și profitabile companii din județul Constanța se găsesc și olandezii de la Van Oord, Enel Distribuție Dobrogea, cumpărată de italienii de la Enel, grecii de la Black Sea Suppliers, și Monsson Trading, deținut de o familie suedezo-română. Interesant este că cifra de afaceri a primelor trei firme este de peste 14 miliarde lei, iar cele clasate pe locurile 3-10 realizează, împreună, afaceri de 4,3 miliarde lei.

Tot companiile controlate de străini sunt și cele mai profitabile. Rompetrol Rafinare a marcat un plus de 404.210.009 lei în 2015, iar Enel Distribuție Dobrogea de 136.344.514 lei. În top 3 apare și CNAPMC, o companie care are rolul de a administra domeniul portuar, nu de a face profit (114.022.854 lei).

Brise Group (singurul mare trader de cereale autohton), Grup Servicii Petroliere și Compania Națională Administrația Porturilor Maritime Constanța (unde acționar majoritar este statul) sunt cele mai mari și mai profitabile afaceri românești din județul Constanța.

În condițiile în care capitalul autohton este încă destul de firav, investițiile străine sunt o componentă importantă și pentru economia Galațiului. De altfel, principalii piloni de dezvoltare industrială din zonă sunt combinatul siderurgic ArcelorMittal și Șantierul Naval Damen. Per ansamblu, la începutul acestui an, în județul Galați erau înregistrate 1.870 de companii cu capital străin. Județul Galați se plasa pe locul 22 la nivel național ca număr de firme cu capital străin atrase. Dacă se ia în calcul și valoarea capitalului subscris la constituirea acestor societăți, județul Galați ocupă locul 13 la nivel național, cu un total de 590,28 milioane de euro.

Combinatul ArchelorMitttal este cel mai mare angajator din județul Galați, având o cifră de afaceri de peste 5,1 miliarde euro în 2018 și aproximativ 5.200 de salariați. 66% din cifra de afaceri a companiilor din județul Galați este generată de companiile cu capital românesc, iar 32% este realizată de companiile străine.

Alum Tulcea este membră a grupului Alro SA (Rusia) și singura rafinărie de alumină din România, cu o capacitate de producție de 600.000 tpa. Cea mai mare parte a aluminei fabricate la Tulcea este utilizată de Alro, pentru producerea aluminiului. În 2009, Alum a fost repornit după un program de modernizare și re tehnologizare, început în februarie 2007. Cu circa 780 de angajați, Alum SA este singurul producător de alumină calcinată din România, utilizată pentru obținerea aluminiului, și are o capacitate de producție de 600.000 tone pe an. Alumina produsă de companie este livrată atât pe piața internă către Alro SA, Slatina, parte a Grupului Vimetco, precum și la export. Acțiunile companiei ALUM sunt cotate la Bursa de Valori București din anul 1997.

Șantierele Vard Tulcea și Vard Brăila sunt deținute de grupul italian Fincantieri și sunt printre cele mai moderne din țară și din Europa, având în vedere că grupul a investit masiv aici în ultimii ani. De-a lungul timpului, activitatea celor două șantiere a fost adaptată progresiv - grație unei strategii de diversificare implementate de grup – de la nave pentru operațiuni offshore și vase specializate, la nave de expediție și croazieră, șantierele fiind suficient de flexibile pentru a urma mersul pieței. Au expertiza necesară să construiască atât carene pentru nave de croazieră aflate în construcție pe șantierele grupului, cât și nave complete, precum remorhere și nave de transport, livrate de Vard Brăila și Vard Tulcea. Efectul a fost o creștere continuă a volumului de muncă, astfel încât cele două

șantiere sunt gata astăzi să construiască și nave militare. Și asta, în contextul în care Fincantieri a fost desemnat candidat calificat în licitația pentru corvetele care vor înzestra Forțele Navale Române.

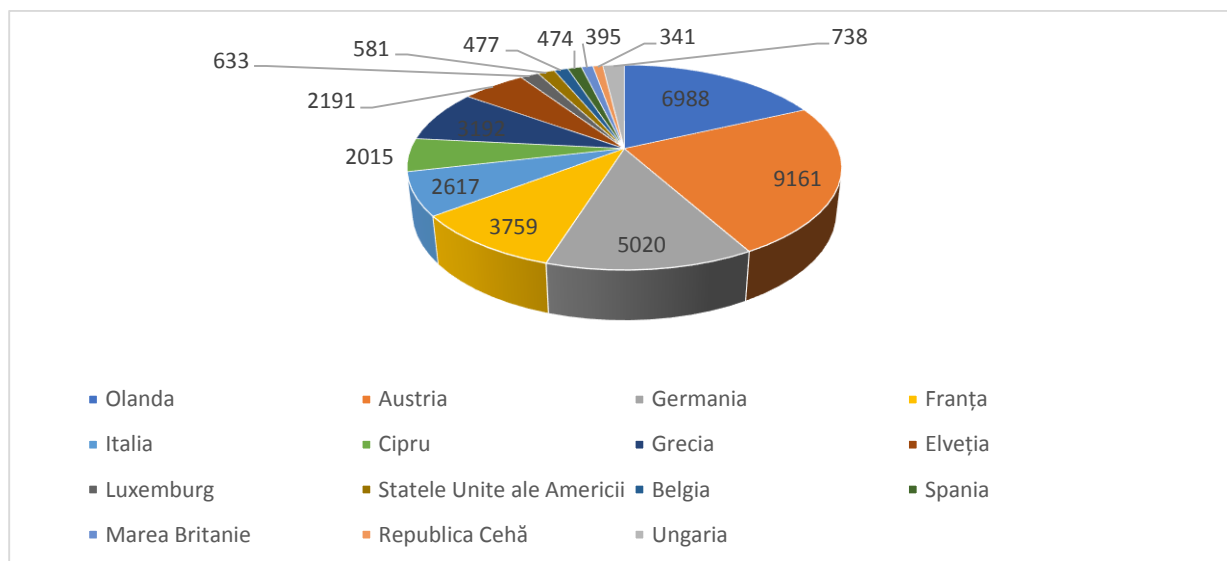
Vrancea ocupă o poziție marginală pe harta investițiilor străine din România. Societățile cu participare străină la capital sunt foarte puține și sunt înființate în general de persoane din județ care s-au mutat în străinătate. Datele Registrului Comerțului arată că în prima jumătate a anului 2018, în Vrancea s-au înființat doar șase firme cu participare străină la capital. Suma este foarte mică, de 1.938 euro, probabil pentru că acționarii au constituit doar capitalul minim impus de lege. În anul 2017, în Vrancea au fost înființate doar 13 firme cu capital străin, cu o valoare totală de 1.850,5 euro.

Tabel nr. 22. Repartizarea pe țări de origine a soldului ISD, realizate în România, în perioada 2007-2017, milioane euro

Nr.crt.	Anii Țara	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Total 2007- 2017	%
	TOTAL, din care:	42.770	48.798	49.984	52.585	55.139	59.126	59.958	60.198	64.433	70.113	75.851	638.955	100
1	Olanda	6.988	8.402	10.907	10.903	11.982	13.229	14.624	14.224	16.100	17.060	19.638	144.057	22,5
2	Austria	9.161	9.186	9.037	6.398	9.667	10.920	11.438	9.694	9.131	8.336	9.575	102.543	16,0
3	Germania	5.020	7.509	6.718	9.346	6.272	6.499	6.744	7.482	7.991	9.256	9.704	82.541	12,9
4	Franța	3.759	4.294	4.259	4.384	5.042	5.272	4.568	4.119	4.308	4.801	4.731	49.537	7,8
5	Italia	2.617	3.585	2.528	2.808	3.341	2.930	2.816	2.776	3.349	4.428	4.739	35.917	5,6
6	Cipru	2.015	1.896	2.344	2.550	2.536	2.687	2.677	4.274	4.421	4.526	4.647	34.573	5,4
7	Grecia	3.192	3.154	3.281	3.016	2.934	2.529	1.935	1.644	1.747	1.923	1.723	27.078	4,2
8	Elveția	2.191	2.298	2.115	2.021	1.839	2.194	1.942	2.151	2.231	2.546	3.144	24.672	3,9
9	Luxemburg	633	1.107	638	989	1.274	1.368	1.694	2.150	2.700	2.987	3.543	19.083	3,0
10	SUA	581	869	1.054	1.349	1.420	1.809	1.086	1.080	1.627	1.346	1.128	13.349	2,1
11	Belgia	477	233	1.115	864	1.116	1.069	1.493	1.281	1.444	1.913	1.584	12.589	2,0
12	Spania	474	604	841	1.064	958	1.091	1.110	1.471	1.423	1.709	1.559	12.304	1,9
13	Marea Britanie	395	727	482	627	719	976	1.475	1.509	1.346	1.701	1.452	11.409	1,8
14	Republica Cehă	341	354	580	972	816	1.025	1.082	838	652	1.192	1.431	9.283	1,5
15	Ungaria	738	878	810	717	611	963	747	838	938	965	959	9.164	1,4

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

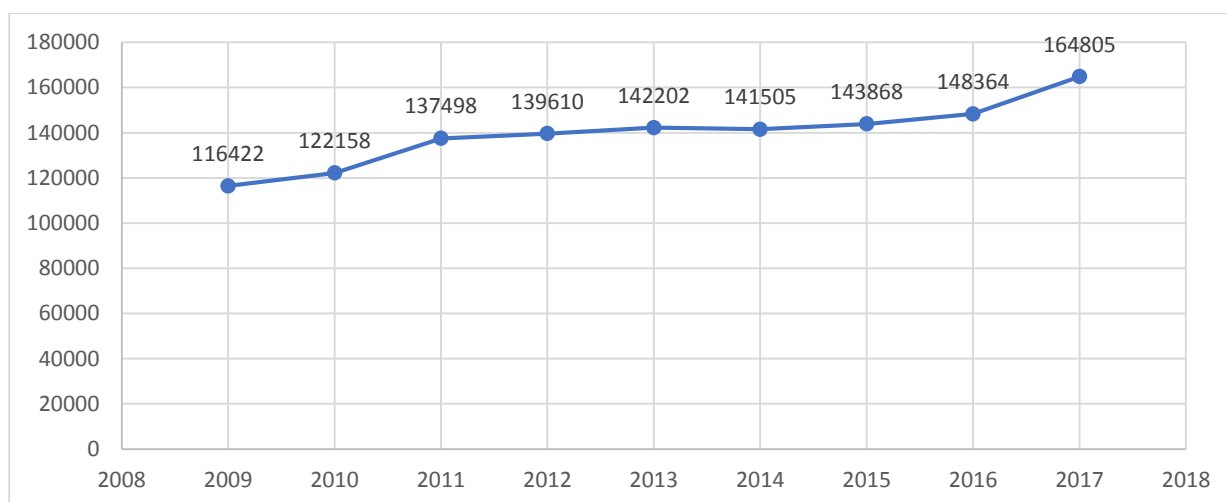
Figura nr. 56. **Repartizarea pe țări de origine a soldului ISD realizate în România, în perioada 2007-2017, %**

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

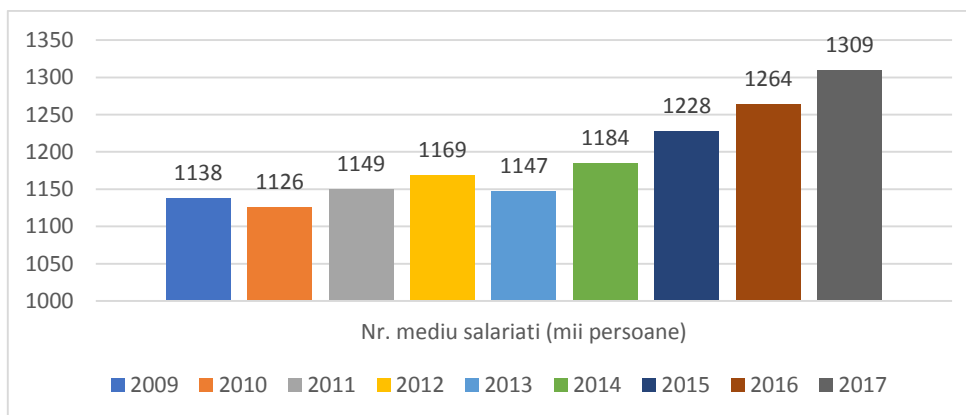
Companiile rezultate în urma unor investiții străine directe realizate în România au generat în anul 2017 o cifră de afaceri de 164.805 milioane euro, în creștere cu 11% față de anul 2016. Creșterea cifrei de afaceri a întreprinderilor investiții străine directe a fost în anul 2017 de 1,41 ori mai mare decât în anul 2009 (116.422 milioane euro).

Figura nr. 57. **Cifra de afaceri realizată de întreprinderile investiție străină directă, în perioada 2009-2017, milioane euro**

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

Figura nr. 58. **Forța de muncă angajată în întreprinderile investiție străină directă, în perioada 2009-2017, mii persoane**

Sursa: prelucrare date Banca Națională a României, Investițiile Străine Directe, rapoarte 2007-2017

În perioada 2009-2017, în întreprinderile investiție străină directă au lucrat de 10714 mii persoane, numărul salariaților angajați în aceste organizații crescând cu 15,02% în anul 2017 față de anul 2009.

Exporturile pe grupe de produse conform Nomenclatorului Combinat și dinamica exporturilor

Comerțul exterior al României cuprinde toate bunurile materiale care se schimbă între România și alte țări, având ca obiect: importul de mărfuri directe pentru consum; mărfurile importate scoase din antrepozitele vamale sau zonele libere pentru a fi puse în consum; exportul de produse naționale, precum și exportul de mărfuri importate declarate pentru consumul intern. De asemenea se cuprind: importurile temporare de bunuri străine pentru prelucrare în interiorul țării (prelucrare activă), exporturile de produse compensatoare după prelucrarea în țară, exporturile temporare de bunuri pentru prelucrare în alte țări, (prelucrare pasivă), importurile de produse compensatoare după prelucrarea în afara țării și importurile și exporturile de bunuri în leasing financiar.

Bunurile exportate și importate sunt clasificate potrivit Nomenclatorului Combinat (N.C.), care stă la baza tarifului vamal comunitar.

Datele valorice sunt exprimate: pentru exporturi, în prețuri FOB, iar pentru importuri și în prețuri CIF. Prețul FOB (Free on Board/Liber la bord) reprezintă prețul la frontiera țării exportatoare, care include valoarea bunului, toate cheltuielile de transport până la punctul de îmbarcare, precum și toate taxele pe care bunul trebuie să le suporte pentru a fi încărcat la bord. Prețul CIF (Cost,

Insurance, Freight/Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera țării importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cât și costul asigurării și transportului internațional.

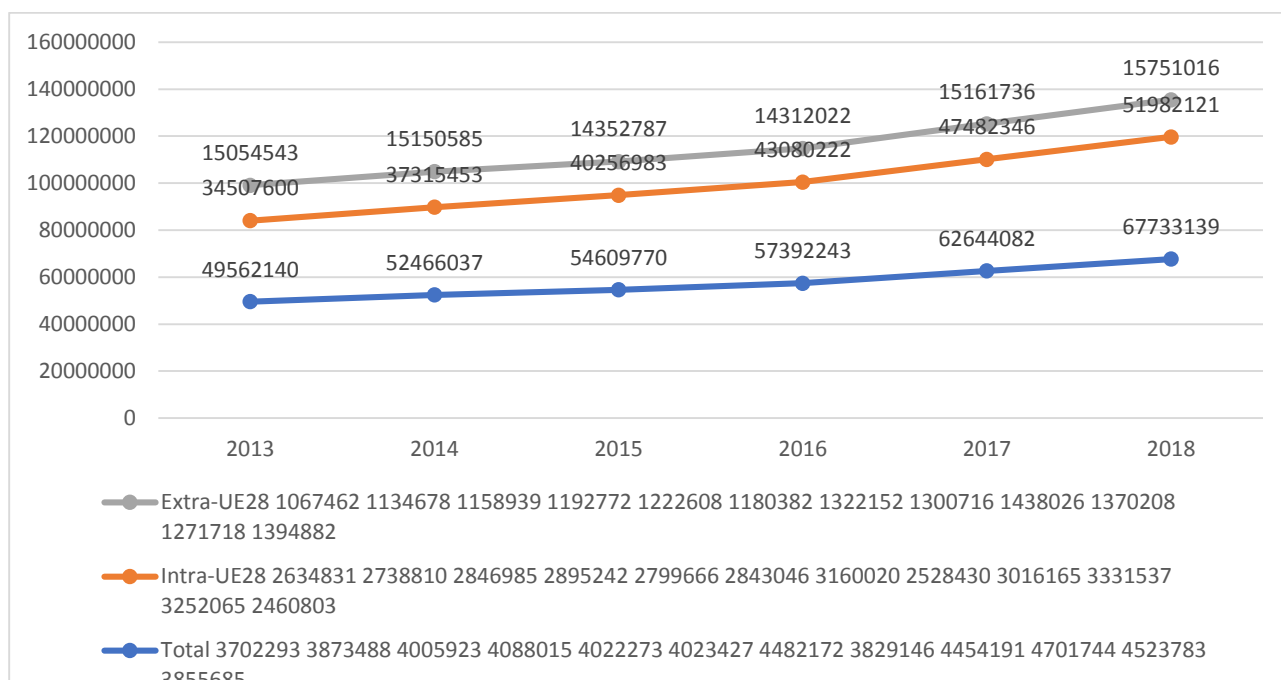
Tabel nr. 23. Grupe de produse conform nomenclatorului combinat

I. Animale vii și produse animale
II. Produse vegetale
III. Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale
IV. Produse alimentare, băuturi și tutun
V. Produse minerale
VI. Produse chimice
VII. Materiale plastice, cauciuc și articole din acesta
VIII. Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea
IX. Produse din lemn, exclusiv mobilier
X. Hârtie și articole din aceasta
XI. Textile și articole din textile
XII. Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare
XIII. Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din alte materiale similare
XV. Metale comune și articole din acestea
XVI. Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduș sunetul și imaginile
XVII. Mijloace și materiale de transport
XVIII. Instrumente și aparate optice
XX. Mărfuri și produse diverse
XXII. Alte produse nenominalizate în altă parte

Sursa: Institutul Național de Statistică 2017

Analiza datelor statistice furnizate de Institutul Național de Statistică evidențiază faptul că, în perioada 2013-2018, România a exportat mărfuri cu preponderență către țările membre ale Uniunii Europene, ponderea acestora în totalul exporturilor la nivel național fiind în anul 2018 de 76,75%. Valoarea totală a exporturilor României către țările Uniunii Europene a crescut de la 34.506.700 mii euro în anul 2013 la 51.982.121 mii euro în anul 2018, aceasta însemnând o creștere de 1,51 ori mai mare în 2018 față de 2013 și cu 9,47% în anul 2018 față de 2017.

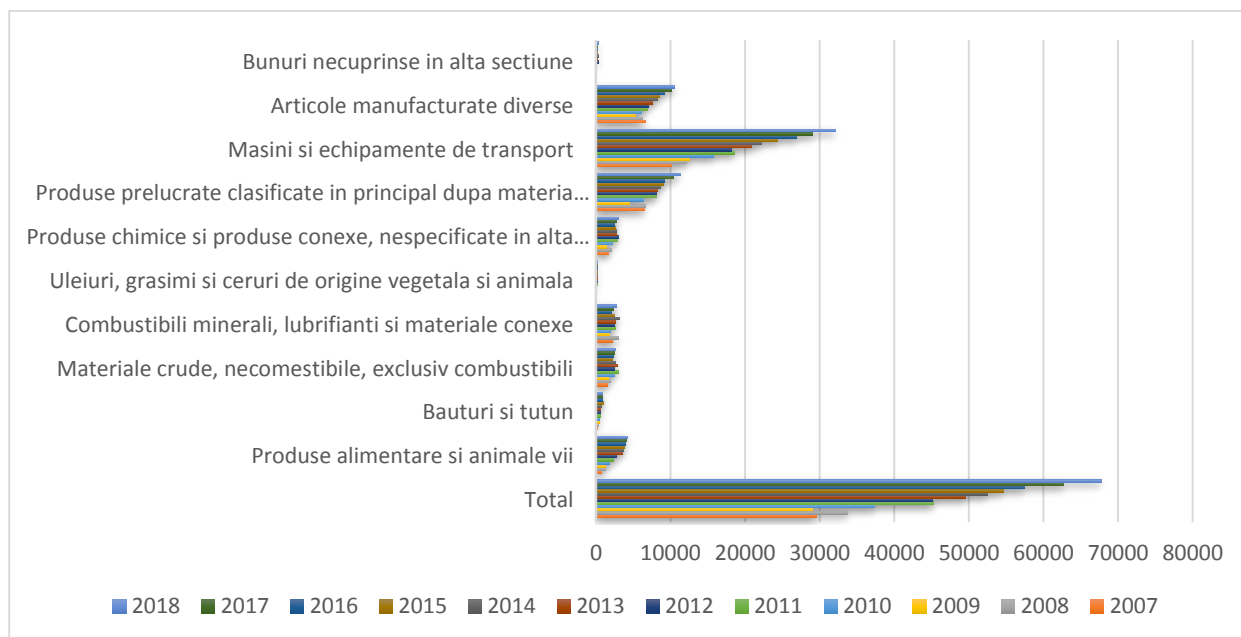
Figura nr. 59. Evoluția Exporturilor (FOB) Intra-UE și Extra-UE în perioada 2013-2018, mii euro

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

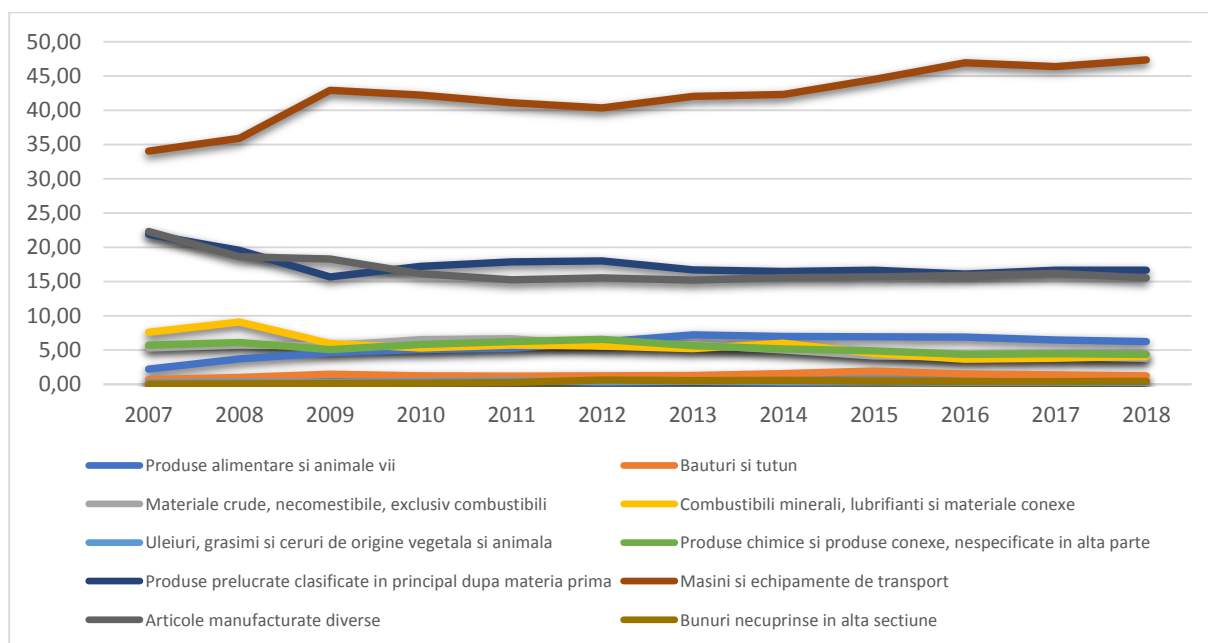
România a exportat în perioada 2013-2018 cu preponderență mașini și echipamente de transport, ponderea acestui capitol în total exporturilor României fiind de 47,36% în anul 2018. Principalele produse exportate de România către țările Uniunii Europene au fost de asemenea tot mașinile și echipamentele de transport, ponderea acestora în totalul exporturilor realizate de România în perioada 2013-2018 crescând de la 73,34% la 80,66%. Pe locul al doilea în clasamentul produselor exportate de România în perioada 2013-2018 s-au situat produsele prelucrate clasificate în principal după materia primă, acestea deținând o pondere de 16,51% în totalul exporturilor, iar articolele manufacturate diverse au înregistrat valoarea 10.530.003 mii euro în anul 2018 (15,55% din total exporturilor).

Figura nr. 60. **Valoarea exportului (FOB) pe secțiuni, conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, în perioada 2007-2018, milioane euro**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 61. **Structura exporturilor (FOB) pe secțiuni conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, în perioada 2007-2018, %**

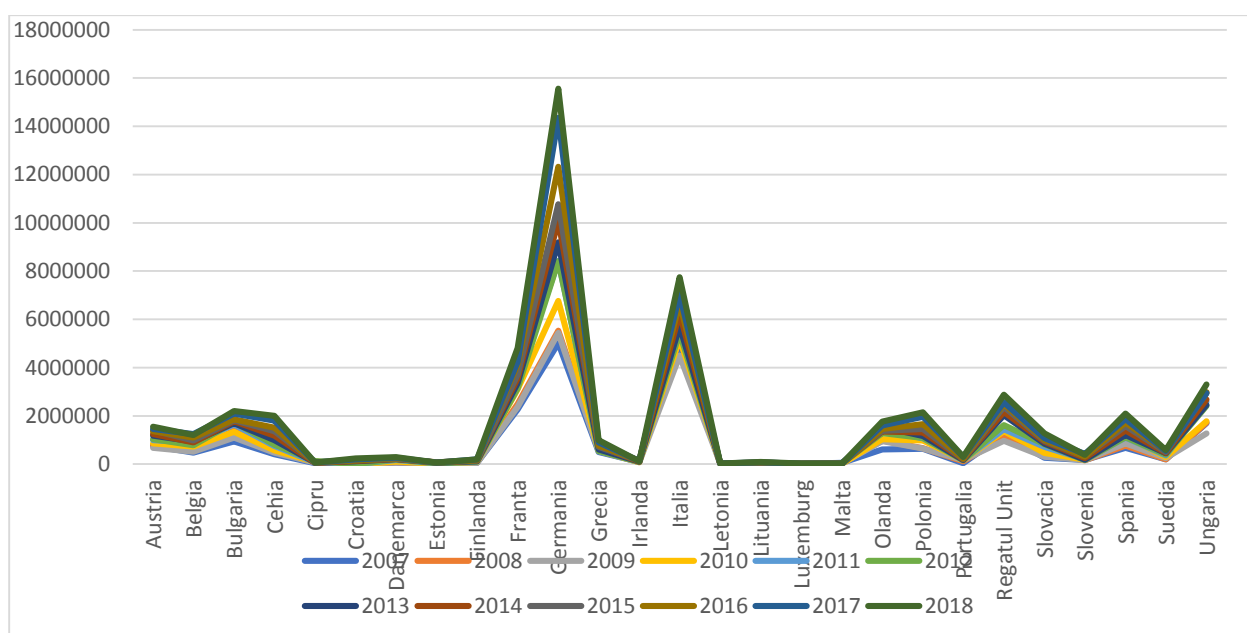
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Germania este țara către care România a înregistrat cele mai mari exporturi, valoarea acestora crescând de la 5.008.680 mii euro în anul 2007 la 15.561.775 mii euro în anul 2018. Italia deține

locul al doilea în clasamentul țărilor către care România a exportat cel mai mult, valoarea acestora fiind de 7.745.932 mii euro în anul 2018, în creștere cu 10% față de anul 2017. De asemenea, Franța și Ungaria sunt alte două destinații importante ale exporturilor României, valoare acestora crescând cu 13% în anul 2018 față de 2017 în cazul Franței și cu 12% în cazul Italiei.

Cele mai mici valorile ale exporturilor realizate de România către țările Uniunii Europene s-au înregistrat către Malta (22.750 mii euro în anul 2018), Letonia (23.876 mii euro în anul 2018) și Luxemburg (25.340 mii euro în anul 2018).

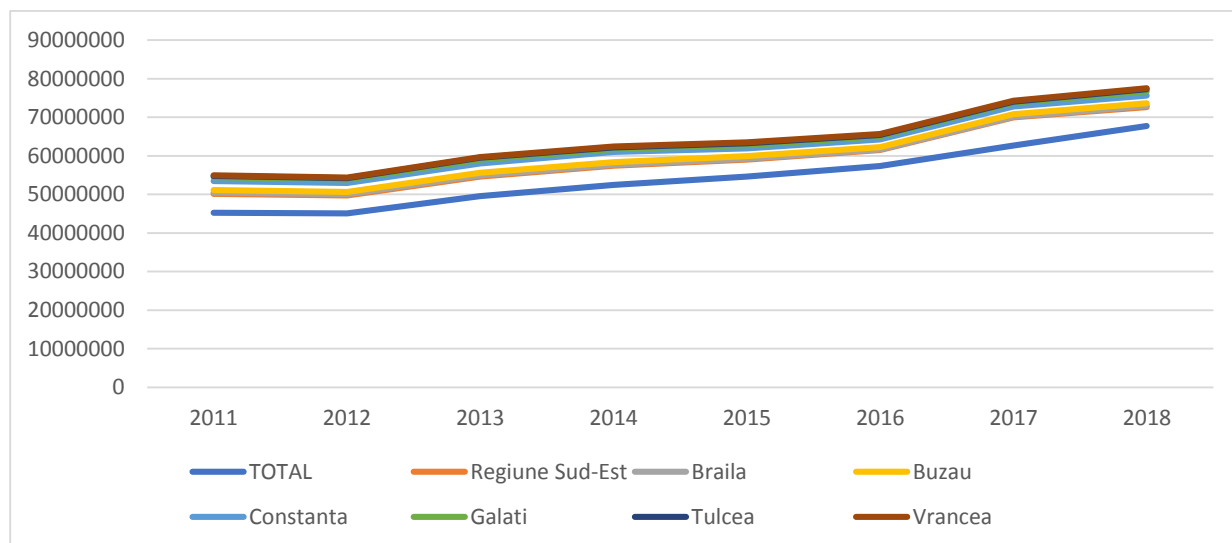
Figura nr. 62. Evoluția exporturilor (FOB) pe țări ale Uniunii Europene 2007-2018, mii euro

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește exporturile României către Germania, ponderea principală o dețin *Mașinile, aparatele și echipamentele electrice; aparatele de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile* (41,86% față de total în 2018), valoare acestora crescând de la 1.811.954 mii euro în anul 2007, la 6.515.333 mii euro în anul 2018. În Italia, România a exportat cu preponderență *Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile*, valoarea exporturilor fiind în 2018 de 16.080.122 mii euro, în creștere cu 11,15% față de anul 2017.

Figura nr. 63. **Evoluția exporturilor (FOB) la nivel național și în Regiunea Sud-Est, pe județe, în perioada 2011-2018, mii euro**

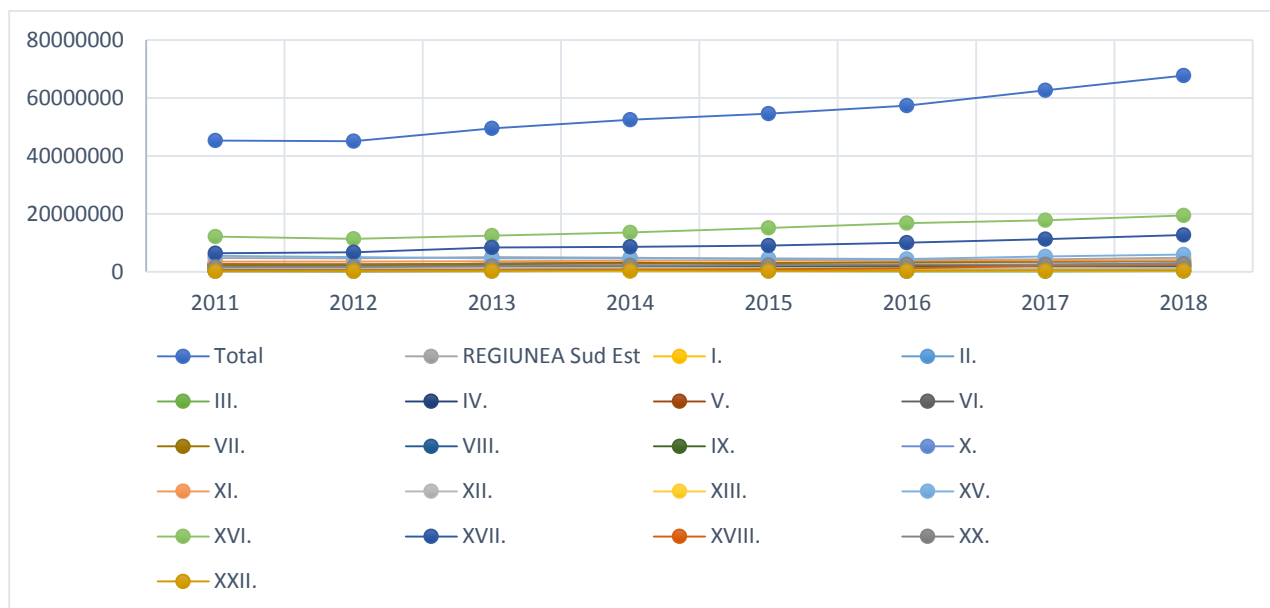
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, valoare totală a exporturilor realizate de către firmele care își desfășoară activitatea în această regiune a crescut de la 4.838.728 mii euro în anul 2011 la 4.910.725 mii euro în anul 2018, ceea ce înseamnă o creștere de 1,48%. Județul Tulcea a înregistrat o creștere semnificativă a exporturilor cu 168,91% în anul 2018 față de anul 2011 și cu 154% în anul 2018 față de anul 2017; valoarea exporturilor realizate de firmele din județul Tulcea în crescând de la 236.877 mii euro în 2017 la 603.605 mii euro în anul 2018.

Județul Brăila a înregistrat în perioada 2011-2018 cel mai redus ritm de creștere a exporturilor, acestea înregistrând o scădere cu 21% în anul 2018 față de anul 2011. Exporturile realizate de firmele din județul Brăila au crescut în anul 2018 cu 63% față de anul 2017, de la 181.201 mii euro la 294.555 mii euro.

Județul Constanța deține la nivelul Regiunii Sud-Est locul întâi în ceea ce privește valoarea exporturilor realizate, aceasta fiind de 1.959.136 mii euro în anul 2018, în scădere cu 18% față de anul 2011 și cu 2% față de anul 2017.

Figura nr. 64. **Evoluția exporturilor (FOB) la nivel național și în Regiunea Sud-Est, pe secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC), în perioada 2011-2018, -mii euro**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul Regiunii Sud-Est, conform CAEN, ponderea cea mai mare o deține clasa XVI. *Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile*, aceasta fiind în anul 2018 de 28,71% din totalul exporturilor realizate la nivelul Regiunii Sud-Est.

Firmele din județul Brăila au exportat în anul 2018, mijloace și materiale de transport, ponderea acestor produse fiind de 49,88% din total exporturilor realizate de firmele din județul Brăila. De asemenea, în anul 2018, firmele din județul Brăila au mai exportat textile și articole din textile (17,89%) și animale vii și produse animale (10,84%).

Firmele din județul Buzău au exportat în anul 2018 cu preponderență textile și articole din textile (24,54%), metale comune și articole din acestea (23,30%) și grăsimi și uleiuri animale sau vegetale (11,68%).

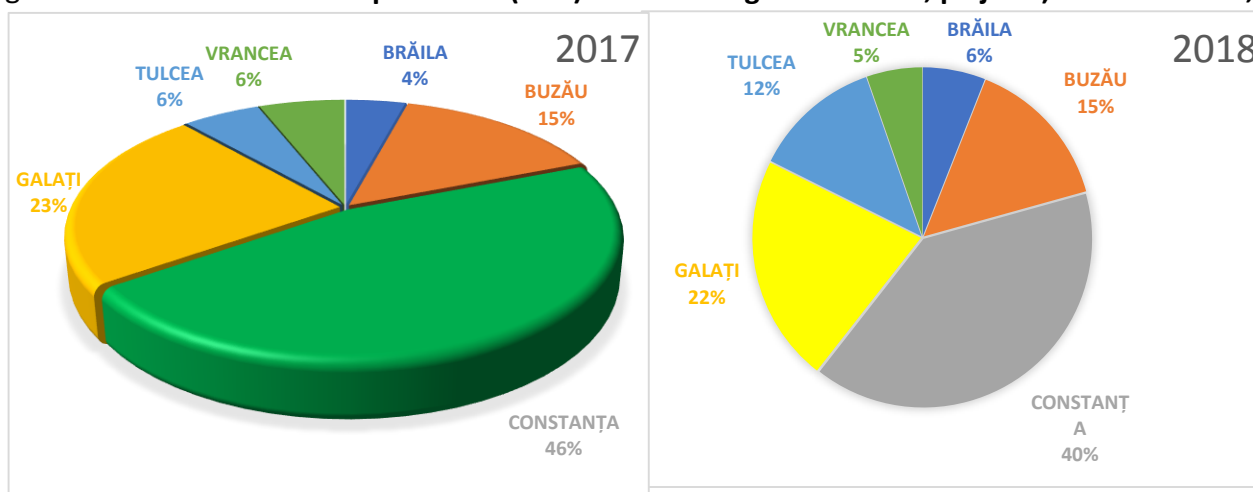
Valoarea exporturilor realizate de firmele din județul Constanța a fost în anul 2018 de 1.959.136 mii euro, în scădere cu 2% față de anul 2017. Produsele minerale (977.245 mii euro – 49,88%) și produsele vegetale (529.187 mii euro – 27,01%) fiind cele mai exportate produse de către firmele din județul Constanța.

Firmele din județul Galați au exportat în 2018 cu preponderență metale comune și articole din acestea, valoarea exporturilor pentru aceasta categorie de produse fiind 754.066 mii euro (70,43% din total exporturilor realizate de județul Galați).

Valoarea exporturilor realizate de firmele din județul Tulcea a fost în anul 2018 de 603.605 mii euro, în creștere cu 155% față de anul 2017 (236.877 mii euro). Cele mai exportate produse în anul 2018 au fost mijloacele și materialele de transport (38,11%) și metalele comune și articolele din acestea (28,10%).

Județul Vrancea înregistrează cele mai mari valori în ceea ce privește exporturile, conform CAEN, pentru grupa de produse *textile și articole din textile*, valoarea acestora crescând cu 51% în anul 2018 față de anul 2011; ponderea acestor produse în totalul exporturilor realizate în anul 2018 la nivelul județului Vrancea fiind de 77,17%. De asemenea, județul Vrancea este cunoscut și pentru exporturile de hârtie și articole din acestea, ponderea acestei grupe de produse în totalul exporturilor realizate la nivelul județului, variind între 0,7% în 2011 și 3,78% în 2018.

Figura nr. 65. **Structura exporturilor (FOB) la nivelul regiunii Sud-Est, pe județe în 2017-2018, %**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

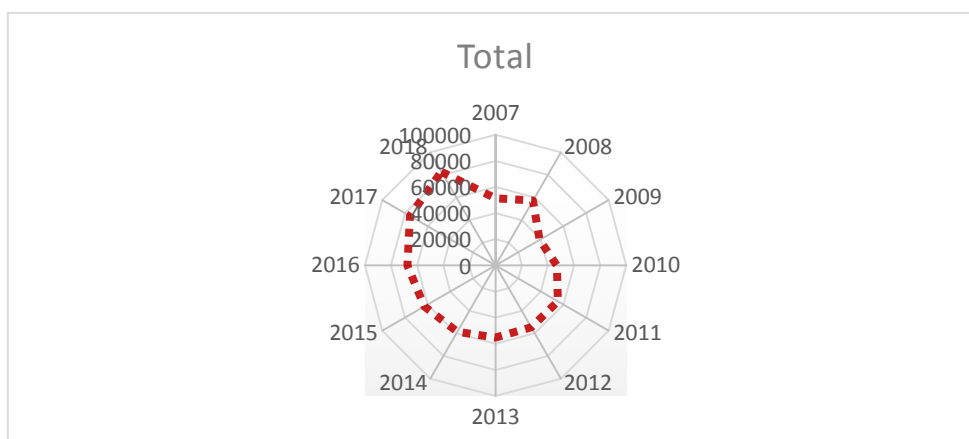
Județul Constanța și Galați au avut în 2017 și 2018 cea mai mare contribuție în ceea ce privește exporturile realizate la nivelul Regiunii Sud-Est, realizând împreună peste 63% din totalul exporturilor din Regiunea Sud-Est.

Contribuția Regiunii Sud-Est în ceea ce privește exporturile la nivel național a scăzut în anul 2018 la 7,25%, față de 10,68% în anul 2011, fiind în creștere față de anul 2017 (6,91%).

Importurile pe grupe de produse conform Nomenclatorului Combinat și dinamica importurilor

La nivel național, importurile realizate în perioada 2007-2018, au înregistrat o evoluție ascendentă, valoarea acestora crescând de la 51.322 milioane euro în anul 2007 la 82.867 milioane euro în anul 2018, ceea ce înseamnă o multiplicare valorică a importurilor de 1,61 ori în anul 2018 față de 2007.

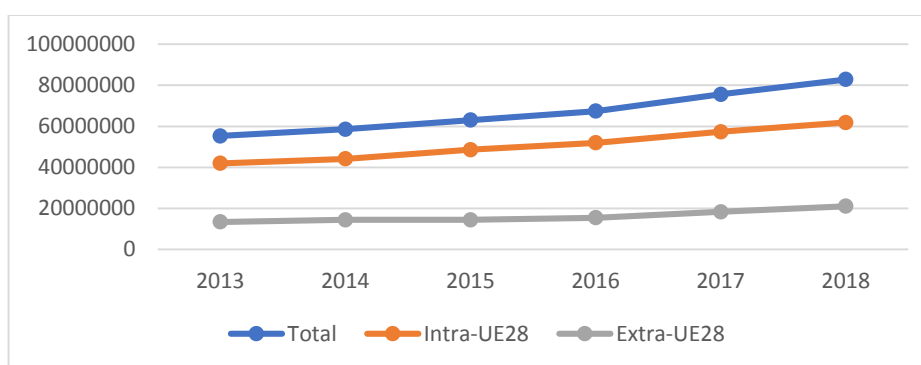
Figura nr. 66. **Evoluția importurilor (CIF) la nivel național în perioada 2007-2018, milioane euro**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Evoluția importurilor a înregistrat un declin în anul 2009 față de anul 2008, când s-a înregistrat o scădere a importurilor realizate la nivel național cu 31,95% în anul 2009 față de anul 2008, de la 57.240 milioane euro la 38.953 milioane euro. Din analiza datelor statistice se poate constata că România a importat în perioada 2013-2018 produse cu preponderență din spațiul comunitar, valoare importurilor realizate din țările membre ale Uniunii Europene fiind de 82.866.828 mii lei în anul 2018. Ponderea importurilor realizate din țările extra-comunitare a crescut de la 24,23% din totalul importurilor realizat în 2013 la 25,33% în anul 2018.

Figura nr. 67. **Evoluția Importurilor (CIF) Intra-UE și Extra-UE în perioada 2013-2018, mii euro**

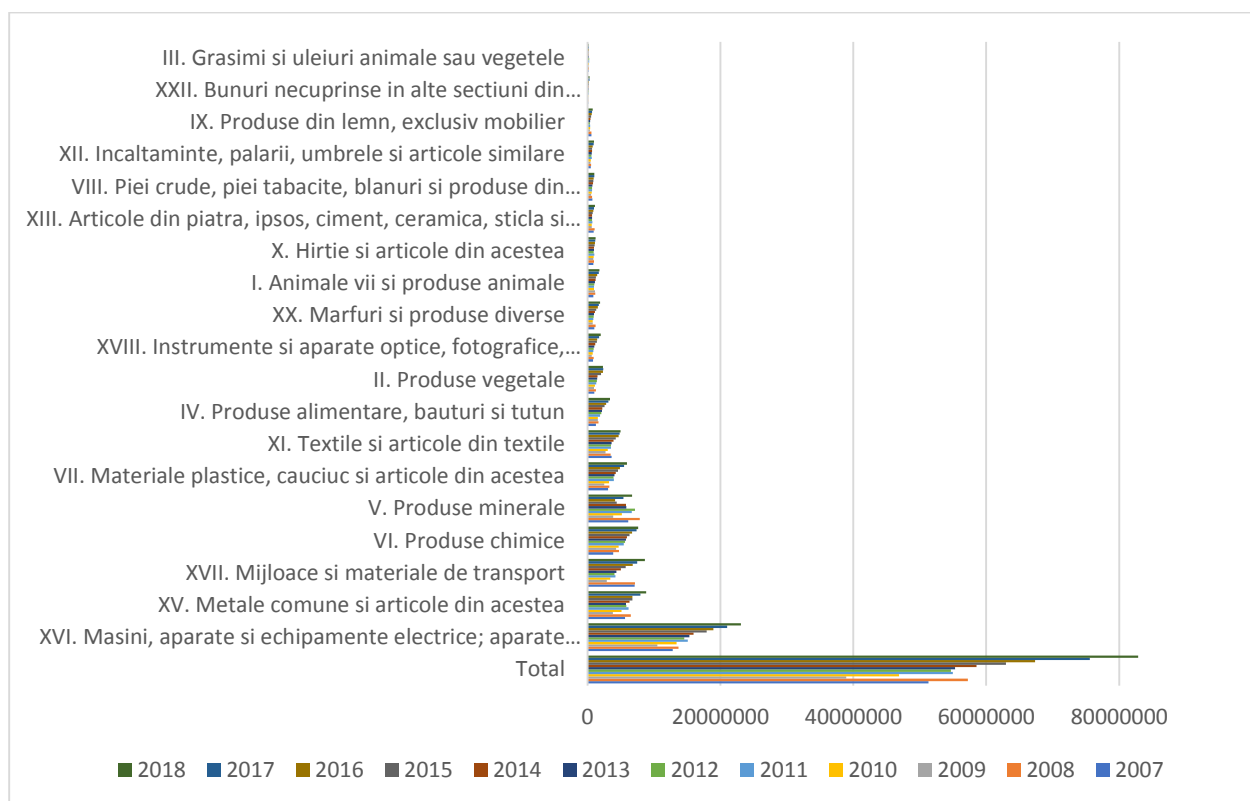
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În perioada 2013-2018, România a importat cu preponderență *mașini și echipamente de transport*, grupă de produse care deține cea mai mare pondere în total importurilor realizate (35% în 2013 și 38% în anul 2018). Principalele țări din care au fost importate mașini și echipamente de transport sunt țările membre ale Uniunii Europene, ponderea importurilor realizate din Uniunea Europeană pentru această grupă de produse variind între 79% (2018) și 83% (2013). Pe locul al doilea, în ceea

ce privește structura importurilor se situează *produsele clasificate prelucrate în principal materia primă*, a căror pondere a variat în perioada 2013-2018 între 20% și 21%.

Analizând valoarea anuală a importurilor pe fiecare grupă de produse și structura importurilor pe țări (membre UE și non UE), se poate constata că importurile de *combustibili minerali, lubrifianți și materiale conexe* provin din țările extra UE, ponderea importurilor realizate din aceste țări pentru această categorie de produse variind între 77% (2015) și 83% (2014).

Figura nr. 68. **Valoarea importului (CIF) pe secțiuni conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, în perioada 2007-2018, milioane euro**

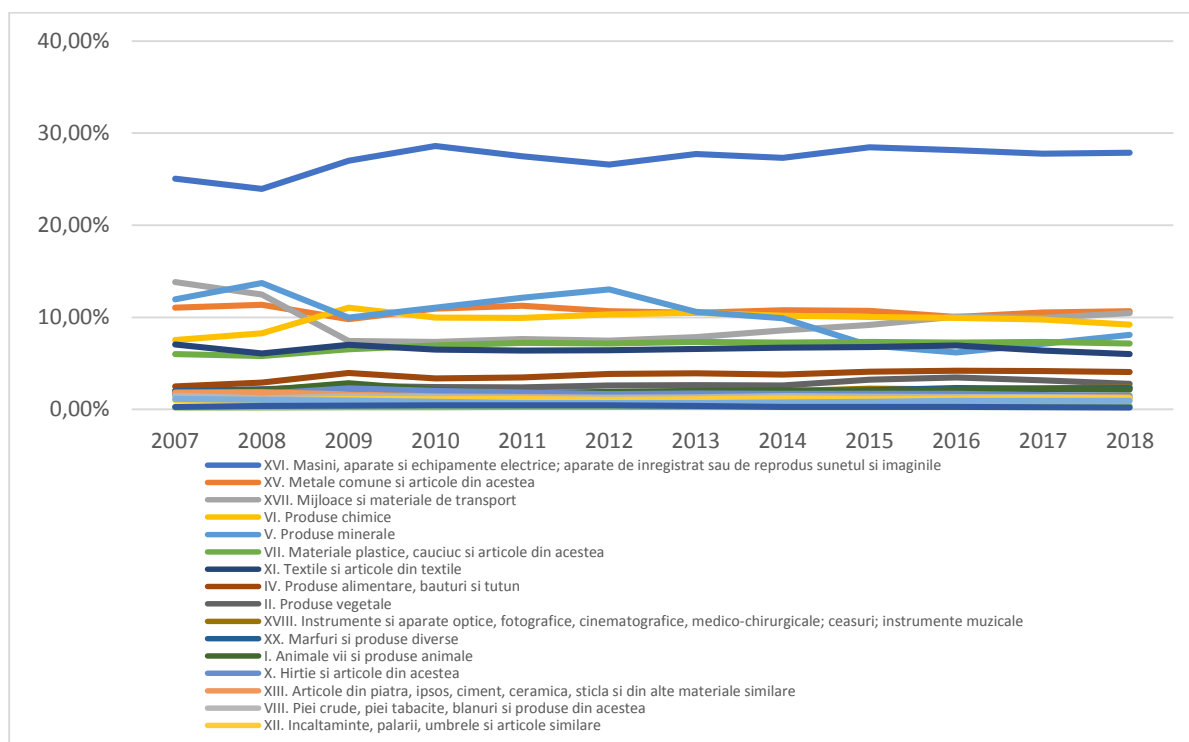
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Conform Nomenclatorului CAEN, pe grupe de produse, cea mai mare valoare a importurilor s-a înregistrat, în perioada 2007-2018, pentru grupa de produse *mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile*, aceasta fiind în anul 2018 de 23.106.789 mii euro, în creștere cu 10% față de anul 2017.

Metalele comune și articolele făcute din acestea sunt grupa de produse care s-a situat pe locul al doilea în ceea ce privește valoarea importurilor realizate la nivel național în perioada 2007-2018. Ponderea acestei grupe de produse în valoarea totală a importurilor realizate în perioada 2007-2018 variind între 9,80% (2009) și 11,26% (2011).

În perioada 2007-2018, cele mai scăzute importuri din punct de vedere valoric s-au înregistrat pentru *grăsimi și uleiuri minerale sau vegetale*, valoarea importurilor fiind de 172.581 mii euro în anul 2018, ceea ce a reprezentat 21% din valoarea totală a importurilor realizate la nivel național.

Figura nr. 69. **Structura importului (CIF) pe secțiuni conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, în perioada 2007-2018, milioane euro**

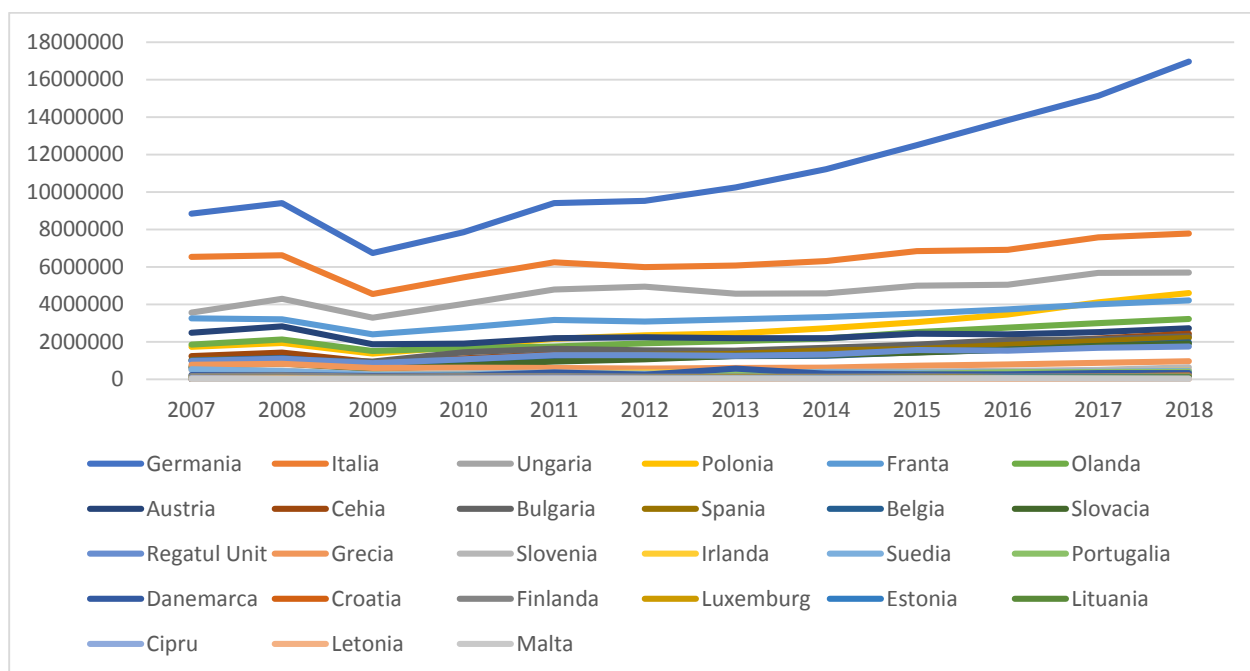
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În funcție de țara de origine a mărfurilor importante, Germania este principalul furnizor al României, valoarea importurilor realizate din Germania fiind în 2018 de 16.955.739 mii euro, cu 91% mai mult față de anul 2007 (8.845.449 mii euro).

România importă cel mai mult din Germania *mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile*, valoarea acestora fiind în anul 2018 de 6.422.663 mii euro (37,88% din totalul importurilor realizate din Germania). Un procent de 16,12% din valoarea totală a importurilor realizate din Germania este deținută de *mijloacele și materialele de transport* în anul 2018.

Italia se situează pe locul al doilea în topul țărilor europene din care România importă produse, valoare acestora ajungând în anul 2018 la 7.778.348 mii euro, în creștere cu 19% față de anul 2007 și cu 2,6% mai mult față de anul 2017.

Figura nr. 70. Evoluția importurilor (CIF) pe țări ale Uniunii Europene 2007-2018, mii euro

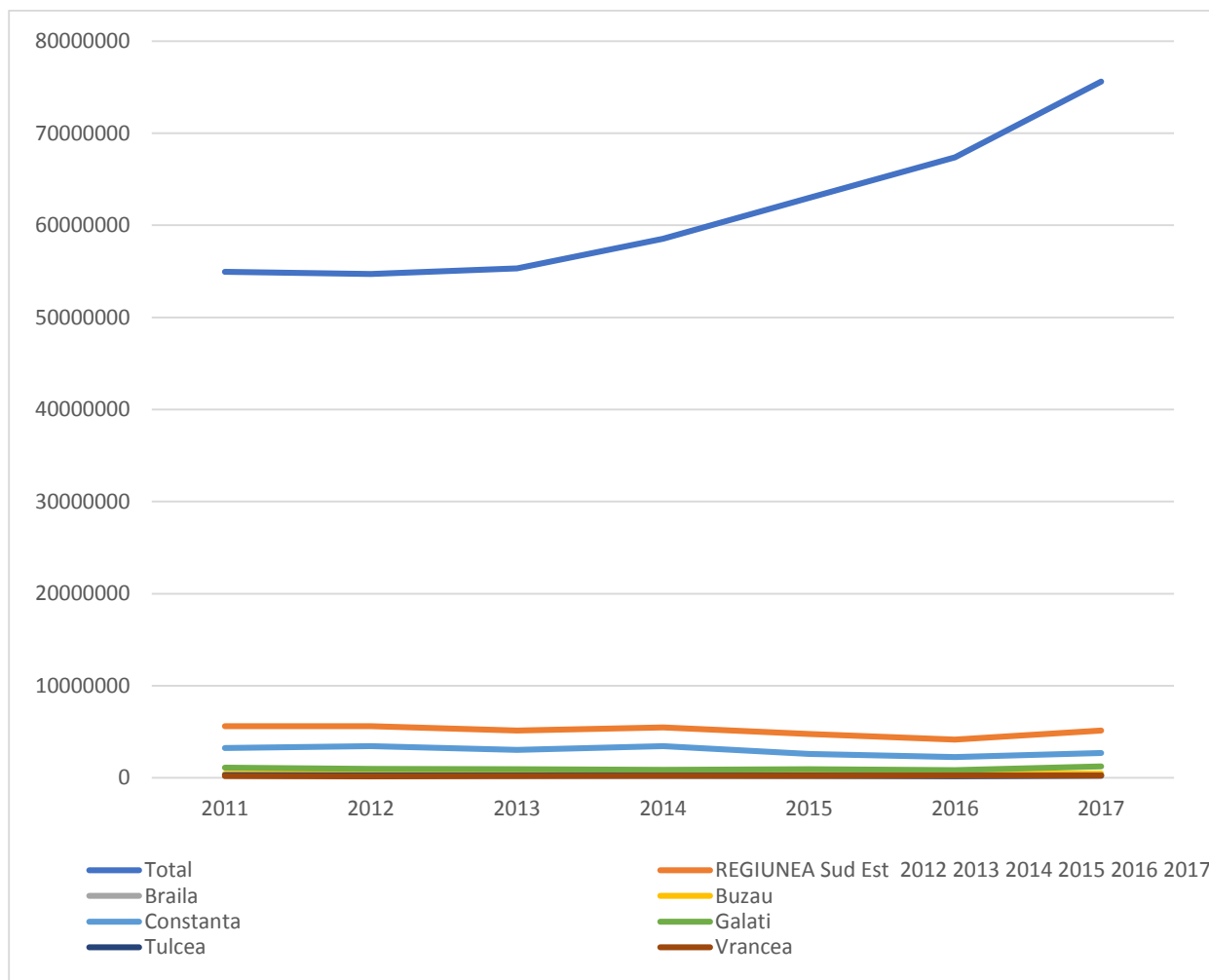

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Ungaria se situează pe locul al patrulea în clasamentul valoric al importurilor realizate de România în funcție de țara de proveniență a produselor, valoarea importurilor realizate din Ungaria fiind de 5.697.481 mii euro în anul 2018. România importă din Ungaria *mașini, aparate și echipamente electrice, aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile* (23,38% în 2018), *produse chimice* (14,23% în 2018) și *produse minerale* (8,33% în 2018).

Importurile realizate din Malta au avut cea mai mică pondere în total importurilor realizate la nivel național în perioada 2007-2018, valoarea acestora fiind în 2018 de 18.138 mii euro, principalele produse importate fiind *produsele chimice*, cu o valoare de 15.665 mii euro în anul 2018, reprezentând un procent de 86,36%.

Figura nr. 71. **Evoluția importurilor (CIF) la nivel național, în Regiunea Sud-Est și pe județe, în perioada 2011-2017, mii euro**

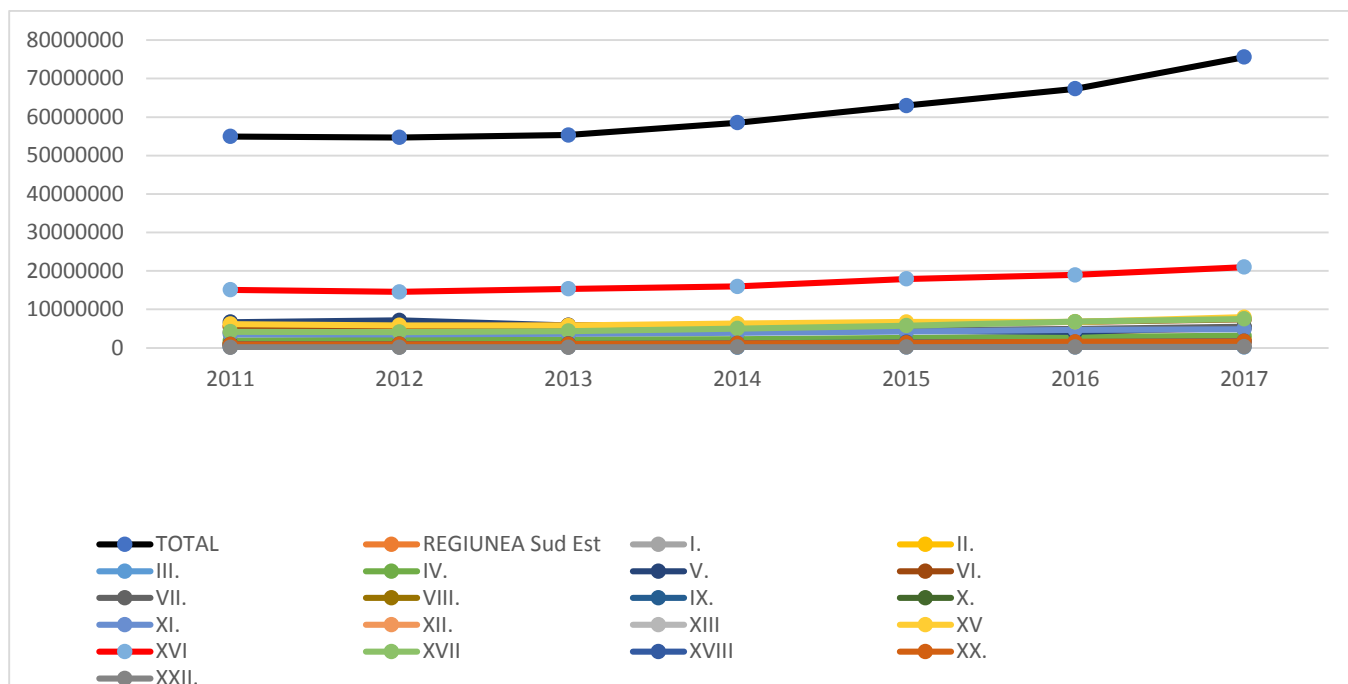
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile din 2011.

În perioada 2011-2017, Regiunea Sud-Est a deținut o pondere cuprinsă între 6,19% (2016) și 20,28% (2012) în totalul importurilor realizate la nivel național. Valoarea importurilor realizate la nivelul Regiunii Sud-Est a scăzut cu 8,88% în anul 2017 față de anul 2011, dar a crescut în anul 2017 cu 22,87% față de anul 2016, atingând valoarea de 512.1863 mii euro.

Județul Constanța deține cea mai mare pondere în valoarea totală a importurilor realizate în Regiunea Sud-Est în perioada 2011-2017, aceasta fiind cuprinsă între 52,48% în 2018 și 62,72% în 2014. Importurile realizate la nivelul județului Brăila au scăzut în anul 2017 față de 2011 cu 47,82%, dar au crescut față de anul 2016 cu 20,211%. Valoarea totală a importurilor realizate la nivelul județului Brăila a fost în anul 2017 de 206.339 mii euro.

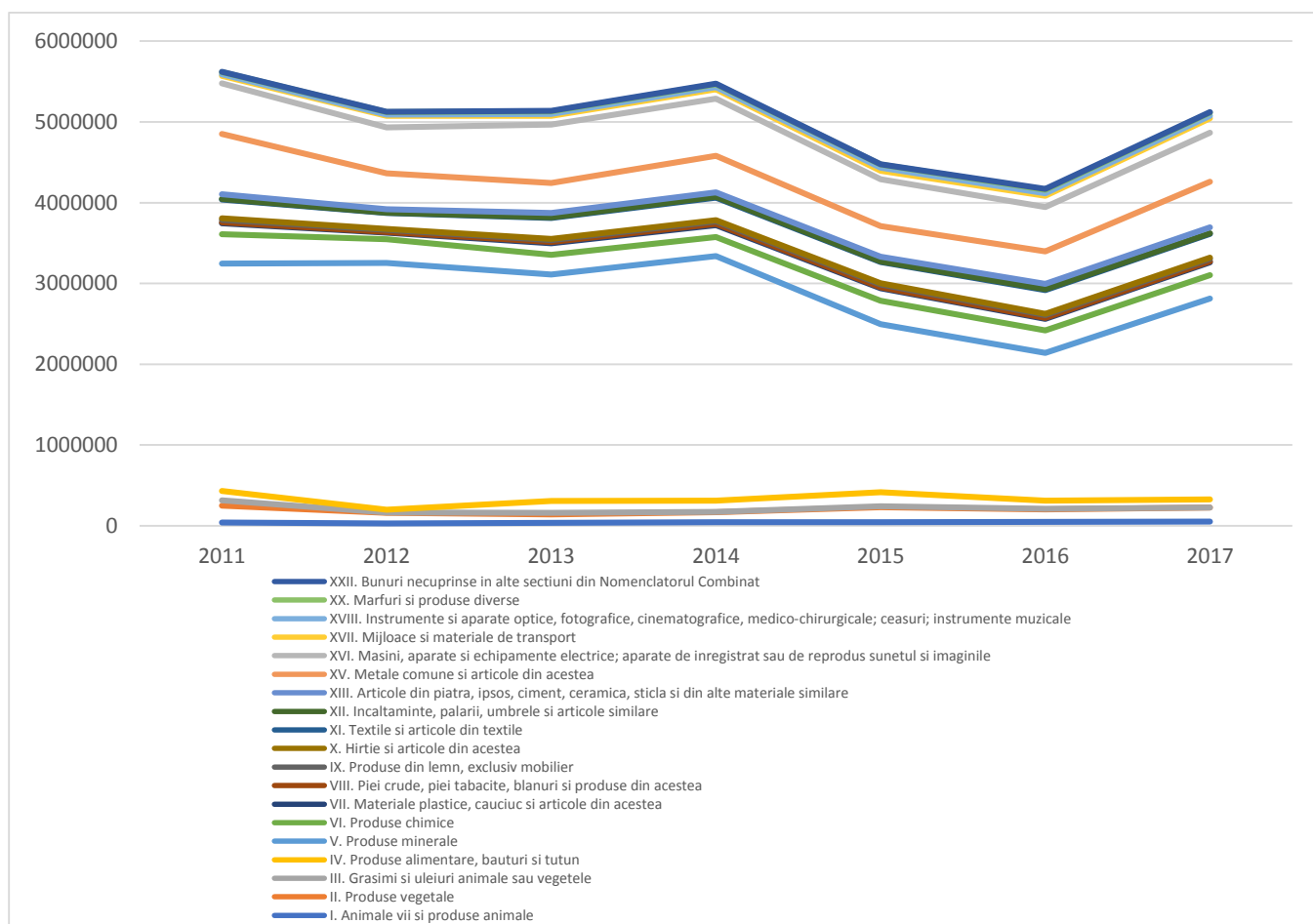
Figura nr. 72. Evoluția importurilor (CIF) la nivel național și în Regiunea Sud-Est, pe secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC), în perioada 2011-2017, mii euro

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel național grupa de produse *Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduc sunetul și imaginile*, a înregistrat în perioada 2011-2017 cea mai mare valoare a importurilor, aceasta variind între 14.547.898 mii euro (în 2012) și 20.995.172 mii euro (în 2017). Ponderea acestei grupe de produse în valoarea totală a importurilor realizate la nivel național a fost în anul 2017 de 27,76%, în timp ce *metalele comune și articolele din acestea* au deținut în anul 2017 o pondere de 10,53%.

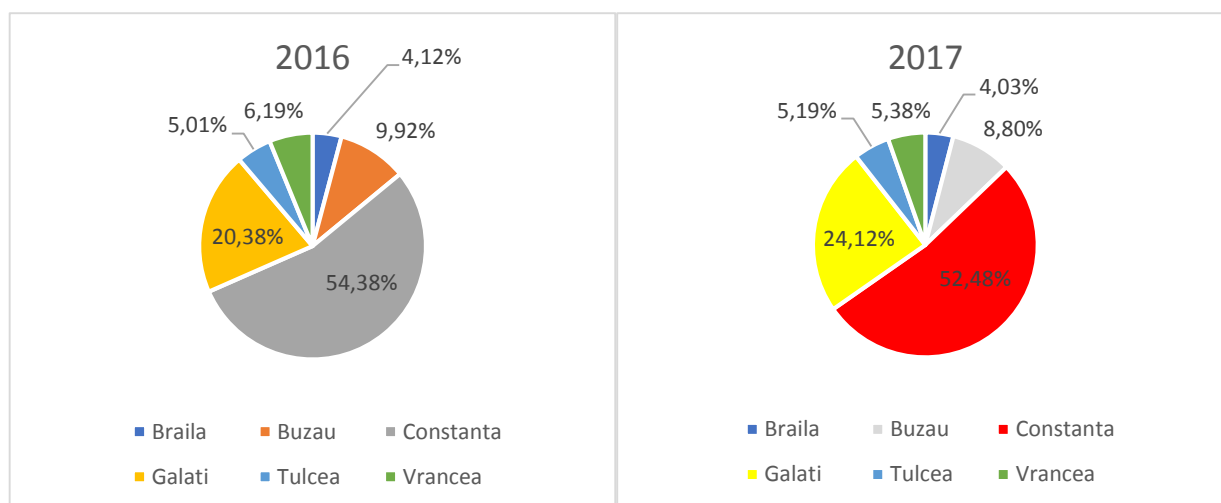
Figura nr. 73. **Evoluția importurilor (CIF) în Regiunea Sud-Est, pe secțiuni ale Nomenclatorului Combinat (NC), în perioada 2011-2017, mii euro**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Deși la nivel național grupa de produse *Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile*, a înregistrat în perioada 2011-2017 cea mai mare valoare a importurilor, la nivelul Regiunii Sud-Est, *produsele minerale* au înregistrat cele mai mari valori anuale ale importurilor, respectiv 2.485.866 mii euro în anul 2017. Grupa *metalele comune și articolele din acestea* s-a situat pe locul al treilea, valoarea totală a importurilor realizate la nivelul Regiunii Sud-Est pentru această grupă de produse, în perioada 2011-2017, fiind de 3.362.846 mii euro.

Figura nr. 74. Structura importurilor (CIF) la nivelul regiunii Sud-Est, pe județe în 2017-2018, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul Regiunii Sud-Est, atât în anul 2016, cât și în anul 2017, județul Constanța a deținut cea mai mare pondere în totalul importurilor realizate la nivel regional, respectiv 54,38% în anul 2016 și 52,48% în 2017.

Soldul Balanței Comerciale

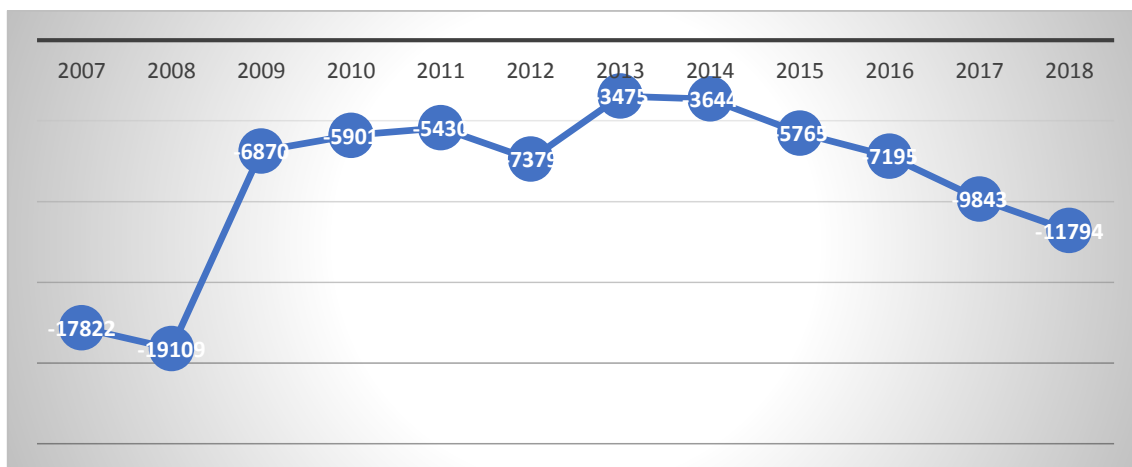
Definiție: Soldul balanței comerciale FOB/FOB se calculează pe baza valorii exportului FOB și a importului FOB, ca diferență între acestea⁴.

Prețul FOB (Free on Board-Liber la Bord) reprezintă prețul la frontiera țării exportatoare, care include valoarea mărfii, toate cheltuielile de transport până la punctul de îmbarcare, precum și toate taxele suportate pentru ca marfa să fie încărcată la bord. Soldul balanței comerciale FOB/CIF se calculează pe baza valorii exportului FOB și a importului CIF, ca diferență între acestea.

Prețul CIF (Cost, Insurance, Freight-Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera țării importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cât și costurile asigurării și transportului internațional.

⁴ http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/comert_ext/a16/Precizari_metodologice.pdf

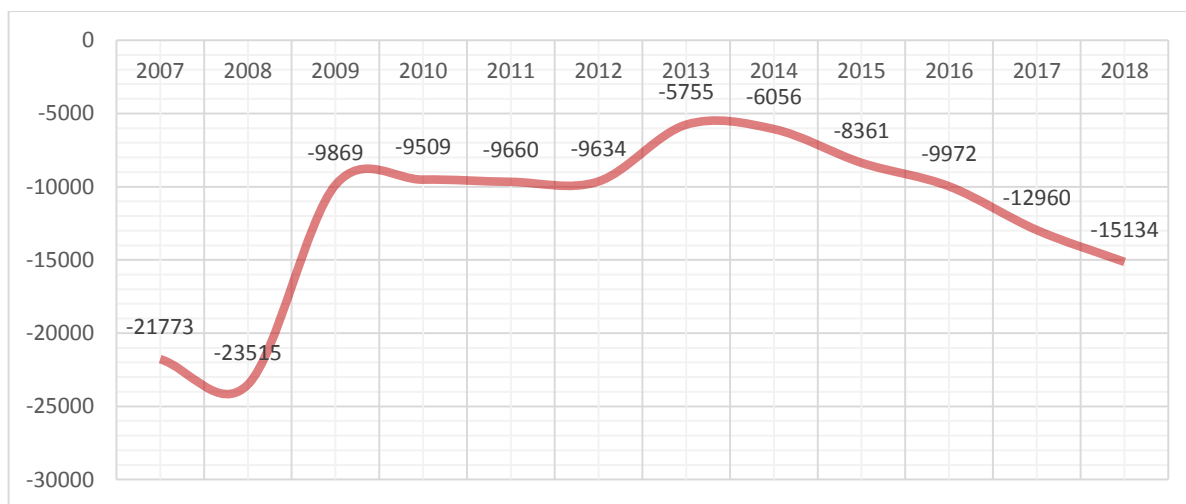
Figura nr. 75. **Soldul total al balanței comerciale FOB/FOB, la nivel național, în perioada 2007-2018, milioane euro**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel național, soldul balanței comerciale (FOB/FOB) a înregistrat în perioada 2007-2018 valori negative, acest lucru semnificând că valoarea importurilor a fost mai mare decât valoarea totală a mărfurilor exportate. În anul 2018, soldul balanței comerciale a scăzut cu 1.951 milioane euro față de anul 2017. Comparativ cu anul 2007, soldul balanței comerciale a crescut cu 6.028 milioane lei.

Figura nr. 76. **Soldul total al balanței comerciale FOB/CIF, la nivel național, în perioada 2007-2018, milioane euro**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În perioada 2007-2018, soldul balanței comerciale FOB/CIF a fost influențat de creșterea valorii importurilor CIF de la un an la altul. În anul 2018, soldul balanței comerciale a înregistrat o scădere cu 2.174 milioane euro față de anul 2017 și o creștere cu 6.639 milioane euro comparativ cu anul 2007.

Tabel nr. 24. Ponderea companiilor cu capital privat românesc în exporturile și importurile de bunuri în 2017

	Exporturi (FOB)			Importuri (CIF)		
	întrep. ISD (milioane euro)	pondereîntrep.ISD(%)		întrep. ISD (milioane euro)	pondereîntrep.ISD(%)	
		în total economie*	în total sector de activitate		în total economie*	în total sector de activitate
Total, din care:	43 755	73,4	73,4	47 193	66,0	66,0
<i>Industrie, din care:</i>	40 048	67,2	79,9	31 575	44,2	80,0
Industria extractivă	509	0,8	93,1	467	0,6	91,9
Industria prelucrătoare, din care:	39 084	65,6	79,8	30 874	43,2	80,5
– alimente, băuturi și tutun	905	1,5	56,8	1 650	2,3	63,4
– ciment, sticlă, ceramică	246	0,4	63,2	276	0,4	64,3
– fabricarea produselor din lemn, inclusiv mobilă	1 792	3,0	65,2	668	0,9	69,7
– fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice	4 685	7,9	79,8	4 114	5,8	80,5
– mașini, utilaje și echipamente	3 538	5,9	93,1	1 973	2,8	89,8
– metalurgie	3 809	6,4	85,7	2 301	3,2	79,4
– mijloace de transport	15 697	26,3	83,5	11 255	15,7	86,9
– prelucrare țîței, produse chimice, cauciuc și mase plastice	4 674	7,8	85,1	5 838	8,2	85,3
– textile, confecții și pielărie	3 261	5,5	65,1	2 323	3,2	66,2
– alteramuriale industriei prelucrătoare	477	0,9	58,3	476	0,7	55,9
– Energie electrică, gaze și apă	455	0,8	77,2	234	0,4	40,2
Activități profesionale, științifice, tehnice și administrative și servicii suport	214	0,4	44,2	387	0,5	41,2
Agricultură, silvicultură și pescuit	82	0,1	13,4	82	0,1	10,4
Comerț	3 243	5,4	40,6	14 270	20,0	51,0
Construcții și tranzacții imobiliare	56	0,1	37,1	229	0,3	42,3
Hoteluri și restaurante	1	0,0	14,3	13	0,0	23,6
Tehnologia informației și comunicații	46	0,1	73,0	391	0,5	74,8
Tehnologia informației și comunicații	5	0,0	55,6	84	0,1	39,4
Intermedieri financiare și asigurări	54	0,1	31,2	98	0,1	12,5
Transporturi	6	0,0	29,4	64	0,2	32,5
Alte activități						

* nu include exporturile și importurile aferente activităților diviziunilor CAEN Rev.2: 84 – Administrație publică, 94 – Activități asociative, 97/98 – Activități ale gospodăriilor populației și 99 – Activități extrateritoriale.

Notă: Exporturile și importurile de bunuri sunt agregate după activitatea de bază a întreprinderilor ISD, conform CAEN Rev.2.

Sursa: Studiul Investițiile străine directe în România în anul 2017, www.bnr.ro

Din analiza soldului balanței comerțului internațional cu bunuri a întreprinderilor ISD din cadrul diferitelor activități economice se constată că industria prelucrătoare este principala activitate cu excedent comercial (8.210 milioane euro), în special datorită subdomeniilor mijloace de transport (excedent de 4.442 milioane euro), mașini, utilaje și echipamente (excedent de 1.565 milioane euro), metalurgie (excedent de 1.508 milioane euro), fabricare produse din lemn, inclusiv mobilă (excedent de 1.124 milioane euro), textile, confecții și pielărie (excedent de 938 milioane euro), precum și fabricarea calculatoarelor, altor produse electronice, optice și electrice cu un excedent de 571 milioane euro. Se constată că majoritatea activităților industriale au înregistrat excedente în

comerțul cu bunuri, iar în majoritatea celorlalte activități se consemnează deficite. De remarcat că excedente se înregistrează și în cadrul întreprinderilor ISD cu activitatea principală energie electrică, gaze și apă (excedent de 221 milioane euro) și industrie extractivă (excedent de 42 milioane euro). În cadrul activității agricultură, silvicultură și pescuit, balanța comercială a fost echilibrată.

Tabel nr. 25. Exporturi (FOB) Regiunea Sud-Est și pe județe 2011-2017, mii euro

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	45.291.535	45.069.165	49.562.141	52.466.037	54.609.770	57.392.244	62.644.082
Regiunea Sud-Est	4.838.728	4.672.110	5.081.183	4.961.041	4.452.587	4.131.118	7.327.357
Brăila	371.577	335.005	342.474	313.343	247.499	191.571	181.201
Buzău	601.128	551.004	663.639	643.491	610.252	588.510	643.720
Constanța	2.381.406	2.326.984	2.415.688	2.617.330	2.033.052	1.965.396	1.999.694
Galați	956.064	955.360	1.001.998	803.717	846.712	839.611	1.004.461
Tulcea	357.352	317.681	450.104	341.626	450.847	288.422	236.877
Vrancea	171.216	186.076	207.280	241.534	264.225	257.608	261.404

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Tabel nr. 26. Importuri (CIF) Regiunea Sud-Est și pe județe 2011-2017, mii euro

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	54.951.518	54.703.329	55.317.361	58.522.389	62.970.795	67.364.427	75.603.930
REGIUNEA Sud-Est	5.620.466	5.623.798	5.134.892	5.471.750	4.748.604	4.168.329	5.121.863
Brăila	394.657	249.522	231.433	194.965	168.720	171.791	206.339
Buzău	421.465	497.816	485.776	480.245	537.504	413.326	450.743
Constanța	3.255.952	3.450.697	3.036.494	3.431.706	2.596.865	2.266.564	2.687.968
Galați	1.090.215	973.666	929.616	879.315	935.855	849.636	1.235.367
Tulcea	277.679	276.979	268.713	267.947	272.662	209.034	265.949
Vrancea	180.498	175.118	182.860	217.572	236.998	257.978	275.497

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Tabel nr. 27. Soldul total al balanței comerciale FOB/CIF, Regiunea Sud-Est și pe județe 2011-2017, mii euro

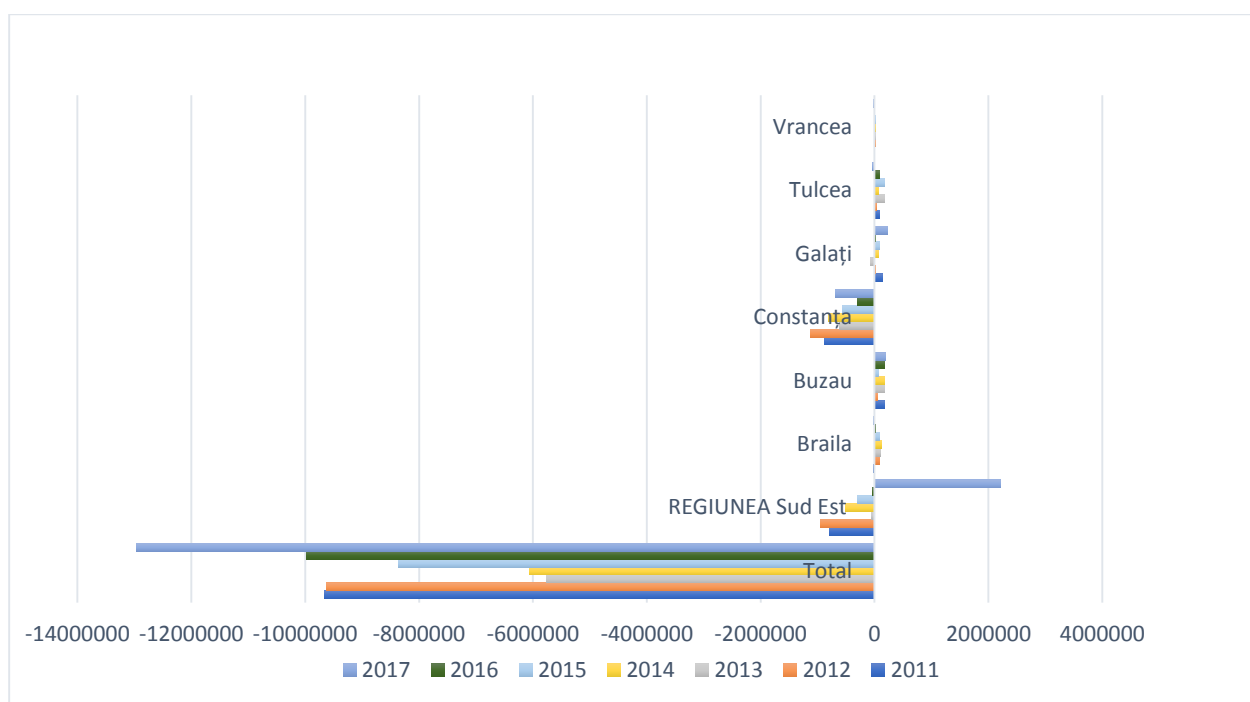
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	-9.659.983	-9.634.164	-5.755.220	-6.056.352	-8.361.025	-9.972.183	-12.959.848
REGIUNEA Sud-Est	-781.738	-951.688	-53.709	-510.709	-296.017	-37.211	2.205.494
Brăila	-23.080	85.483	111.041	118.378	78.779	19.780	-25.138
Buzău	179.663	53.188	177.863	163.246	72.748	175.184	192.977
Constanța	-874.546	-1.123.713	-620.806	-814.376	-563.813	-301.168	-688.274
Galați	134.151	18.306	-72.382	75.598	89.143	10.025	230.906
Tulcea	79.673	40.702	181.391	73.679	178.185	79.388	-29.072
Vrancea	-9.282	10.958	24.420	23.962	27.227	-370	-14.093

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile din 2011.

La nivelul Regiunii Sud-Est, balanța comercială FOB/CIF a fost în anul 2017 de 2.205.494 mii euro, în creștere cu 2.242.705 mii euro față de anul 2016. Soldul balanței comerciale a fost pozitiv în anul 2017, în cazul județelor Buzău și Galați (192.977 mii euro, respectiv 230.906 mii euro).

Figura nr. 77. **Soldul total al balanței comerciale FOB/CIF, Regiunea Sud-Est și pe județe 2001-2017, mii euro**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În anul 2017, județul Constanța a înregistrat cel mai mic sold al balanței comerciale, valoarea importurilor realizate fiind cu 688.274 mii euro mai mare decât cea a exporturilor. Județul Constanța a avut cea mai importantă contribuție negativă, în balanța comercială a Regiunii Sud-Est.

Productivitatea muncii

Populația ocupată cuprinde toate persoanele, atât salariați, cât și lucrători pe cont propriu, angajate în activități de producție care se înscriu în limitele producției din conturile naționale. Productivitatea muncii pe o persoană ocupată a fost calculată ca raport între valoarea adăugată brută și numărul de persoane ocupate. Productivitatea orară a muncii a fost calculată ca raport între valoarea adăugată brută și numărul de ore lucrate.

Din analiza datelor statistice referitoare la productivitatea muncii, poate fi evidențiat faptul că în domeniul *tranzacțiilor imobiliare* s-a înregistrat cea mai mare productivitate a muncii în perioada 2007-2017, aceasta fiind de 3.056.205,4 lei/persoană ocupată. De altfel, în sectorul imobiliar s-a înregistrat o creștere continuă a productivității muncii, aceasta crescând în anul 2017 de 5,28 ori față de anul 2007 (578.053, 7 lei/persoană).

De asemenea, dezvoltarea continuă a sectorului *informații și comunicații* a avut consecințe pozitive și implicații directe și asupra productivității muncii, aceasta crescând de la 147.829,4 lei/persoană în anul 2007 la 234,936,2 lei/persoană în anul 2017.

Tabel nr. 28. **Productivitatea muncii, pe persoană ocupată, pe activități ale economiei naționale CAEN Rev.2 - SEC 2010, lei/persoană**

CAEN Rev.2 (activități ale economiei naționale)	Anii										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	21,6	27,5	28,1	27,7	28,6	33,3	36,2	38,2	41,2	45	49,8
A AGRICULTURA, SILVICULTURA ȘI PESCUIT	4,7	7,1	6,8	5,2	7,4	6,8	8,5	8,1	8,8	10,2	12
INDUSTRIA EXTRACTIVĂ; INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE; PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT; DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	24,3	32,1	35,8	42,9	46,7	43,4	47	48,6	51,1	52,9	56,9
F CONSTRUCȚII	30,2	42,6	40,1	30,8	25,9	35,7	36,8	34,7	35,1	35,9	36,4
COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR; TRANSPORT ȘI DEPOZITARE; HOTELURI ȘI RESTAURANTE	25,4	28	28,3	18,8	14,1	29,8	27,4	30,5	35,4	38,4	43,8
J INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	75,2	96,2	91,2	89,2	92	93,4	124	120,7	113,6	126,2	126,9
K INTERMEDIERI FINANCIARE ȘI ASIGURĂRI	41,2	60,2	62,6	70,7	82,4	77,1	117,1	117,9	118,2	127,5	111,5
L TRANZACȚII IMOBILIARE	301,8	311,2	480,4	596,4	591,4	996	1028,8	927,8	971,4	1135,7	1530,1
ACTIVITĂȚI PROFESIONALE, ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE; ACTIVITĂȚI DE SERVICII ADMINISTRATIVE ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII SUPT	30,1	41,1	38,5	43,5	47,9	50,6	63,6	61,3	71,3	72,7	80,9
ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI APĂRARE; ASIGURĂRI SOCIALE DIN SISTEMUL PUBLIC; ÎNVĂȚĂMÂNT; SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	18,3	24,2	22,3	31,3	27,6	30,9	33,3	39,5	32,5	40,3	48,4
ACTIVITĂȚI DE SPECTACOLE, CULTURALE ȘI RECREATIVE; REPARAȚII DE PRODUSE DE UZ CASNIC ȘI ALTE SERVICII	20,6	25,2	30,2	33	42,1	44,8	40,6	44	51,6	49,4	58

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Sectoarele cu cea mai mare productivitate orară a muncii au fost în perioada 2007-2017:

- *Tranzacții imobiliare* - 1.530,1 lei/oră în 2017, creșterea față de anul 2007 fiind de 5,06 ori;
- *Informații și comunicații* – 126,9 lei/oră în anul 2017, creșterea față de 2007 fiind de 2,7 ori;

- *Intermedieri financiare și asigurări* - 111,5 lei/oră în 2017, creșterea față de 2007 fiind de 1,68 ori.

Sectorul la nivelul căruia, în perioada 2007-2017, s-au înregistrat cele mai mici valori ale productivității muncii a fost *agricultura, silvicultura și pescuitul*, productivitatea muncii fiind în anul 2017 de 12 lei/oră, aceasta însemnând doar 0,78% din valoarea productivității muncii înregistrată în sectorul tranzacțiilor imobiliare.

Concluzii

- La nivelul Regiunii de dezvoltare Sud-Est, valoarea Produsului Intern Brut (PIB), exprimată în milioane lei, a fost de 79.909,8 milioane lei la nivelul anului 2016, mai mare cu 0,5% față de anul 2015;
- Analizând datele înregistrate la nivelul Europei în ceea ce privește valoarea PIB, se poate constata faptul că Regiunea Sud-Est nu înregistrează un ritm de dezvoltare foarte accelerat;
- La nivelul României, în regiunea București-Ilfov se înregistrează cea mai mare valoare a PIB/locuitor, comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din România, 22.000 euro/locuitor (2017). De altfel, începând cu anul 2009, Regiunea București-Ilfov a înregistrat o dezvoltare continuă, fapt evidențiat și de creșterea PIB/locuitor de la 13.700 euro/locuitor (2009) la 22.000 euro/locuitor (2017);
- Ritmul de creștere al valorii adăugate brute a fost în anul 2016, în Regiunea Sud-Est de 2,7%, față de anul 2015, Regiunea Sud-Est fiind devansată de regiunile București-Ilfov (8,2%), Vest (9%), Nord-Vest (7,7%) și Centru (5,2%);
- Companiile cu cel puțin 500 de salariați au fost cele care în anul 2017 au generat la nivelul economiei cea mai mare valoare adăugată brută la costul factorilor, având o contribuție de 38% din valoarea totală a VAB;
- În perioada 2007-2017, soldul investițiilor străine directe a fost crescător, valoarea investițiilor străine directe crescând de la 42.770 milioane euro în anul 2007 la 75.851 milioane euro în anul 2017;
- La nivelul Regiunii Sud-Est au fost realizate în perioada 2007-2017 investiții străine directe în valoare de 34.023 milioane euro, acestea demonstrând faptul că Regiunea Sud-Est a atras doar 5,32% din total investițiilor străine directe realizate în România între 2007 și 2017, respectiv 638.995 milioane euro;

- Companiile rezultate în urma unor investiții străine directe realizate în România au generat în anul 2017 o cifră de afaceri de 164.805 milioane euro, în creștere cu 11% față de anul 2016;
- Germania este țara către care România a înregistrat cele mai mari exporturi, valoarea acestora crescând de la 5.008.680 mii euro în anul 2007 la 15.561.775 mii euro în anul 2018;
- La nivelul Regiunii Sud-Est, conform CAEN, ponderea cea mai mare o deține clasa XVI. *Mașini, aparate și echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile*, aceasta fiind în anul 2018 de 28,71% din totalul exporturilor realizate la nivelul Regiunii Sud Est;
- Principalele țări din care au fost importate mașini și echipamente de transport sunt țările membre ale Uniunii Europene, ponderea importurilor realizate din Uniunea Europeană pentru această grupă de produse variind între 79% (2018) și 83% (2013);
- La nivelul Regiunii Sud-Est, balanța comercială FOB/CIF a fost în anul 2017 de 2.205.494 mii euro, în creștere cu 2.242.705 mii euro față de anul 2016.
- Sectorul la nivelul căruia, în perioada 2007-2017, s-au înregistrat cele mai mici valori ale productivității muncii a fost *agricultura, silvicultura și pescuitul*, productivitatea muncii fiind în anul 2017 de 12 lei/oră.

II.3. Evoluția mediului antreprenorial în Regiunea Sud-Est

Prezenta secțiune își propune să prezinte fenomenele economice deosebit de importante manifestate la nivelul întreprinderilor din Regiunea Sud-Est și să evidențieze rezultatele multiple care se reflectă doar în bunăstarea economică și financiară a regiunii.

Cel mai reprezentativ efect al fenomenului de globalizare și al crizei economice mondiale a condus la o serie de schimbări în plan antreprenorial, care s-a manifestat pe de o parte prin existența presiunii competitivității la nivel național și a nevoii de finanțare la nivelul întreprinderilor, precum și printr-o ușoară redresare economică observată mai ales în cea de-a doua parte a orizontului de timp analizat (2007-2017).

Numărul de unități locale active, inclusiv pe ramuri economice și clase de mărime

Întreprinderea este o grupare de unități legale care se constituie ca o entitate organizațională de producție de bunuri, servicii comerciale sau servicii de interes social, ce beneficiază de o autonomie de decizie, mai ales pentru asigurarea resurselor sale curente.

Unitatea locală activă este o întreprindere sau o parte a acesteia (atelier, fabrică, depozit, birou, mină sau stație etc) situată la o adresă identificabilă și care, din punct de vedere economic este activă (în perioada de observare), respectiv realizează bunuri sau servicii, înregistrează cheltuieli și întocmește bilanț contabil.

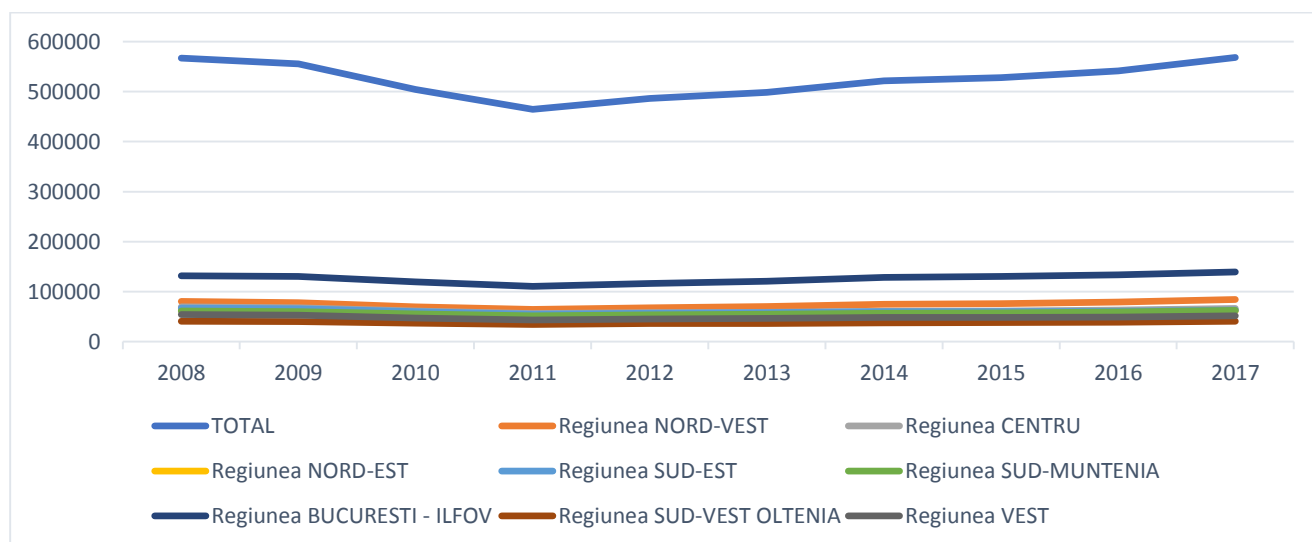
Datele statistice existente referitoare la numărul unităților locale active evidențiază o creștere a numărului total al acestora de la 567146 unități în anul 2008, la 568589 în anul 2017, aceasta reprezentând o creștere cu 0,25% în anul 2017 față de anul 2008. În anul 2017, numărul unităților locale active a crescut la nivel național cu 4,97% comparativ cu anul 2016.

În anul 2017, la nivel național, cele mai multe unități locale active funcționau în domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, reparării autovehiculelor și motocicletelor, numărul acestora fiind de 181.170, ceea ce a reprezentat 31,86% din numărul total al unităților locale active înregistrate în anul 2017. În anul 2017, unitățile locale active din domeniul activității profesionale și tehnice au deținut 11,2% din totalul unităților locale, cele din domeniul construcțiilor au reprezentat 9,35% din numărul total, în timp ce industria prelucrătoare a contorizat 8,98% din numărul total al unităților locale active înregistrate la nivel național. Cel mai mic număr de unități locale active s-a înregistrat

în anul 2017 în domeniul producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze și apă caldă (0,23%) și în domeniul distribuției apei, salubrității, gestionării deșeurilor și activității de decontaminare (0,61%).

La nivel național, în anul 2017, comparativ cu anul 2008, cele mai semnificative evoluții s-au înregistrat în domeniul producției de energie electrică, termică, gaze și apă caldă (creșterea fiind de 94,7%), sănătății și asistenței sociale (creștere cu 75,17%) și al agriculturii, silviculturii și pescuitului (+ 45,46%). O evoluție spectaculoasă s-a înregistrat și în domeniul comerțului cu ridicata, cu amănuntul, reparării autovehiculelor și motocicletelor, numărul unităților locale active scăzând în anul 2017 cu 18,06% comparativ cu anul 2008 și crescând cu 1,91% comparativ cu anul 2016.

Figura nr. 78. Numărul total al unităților locale active la nivel național și pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2017

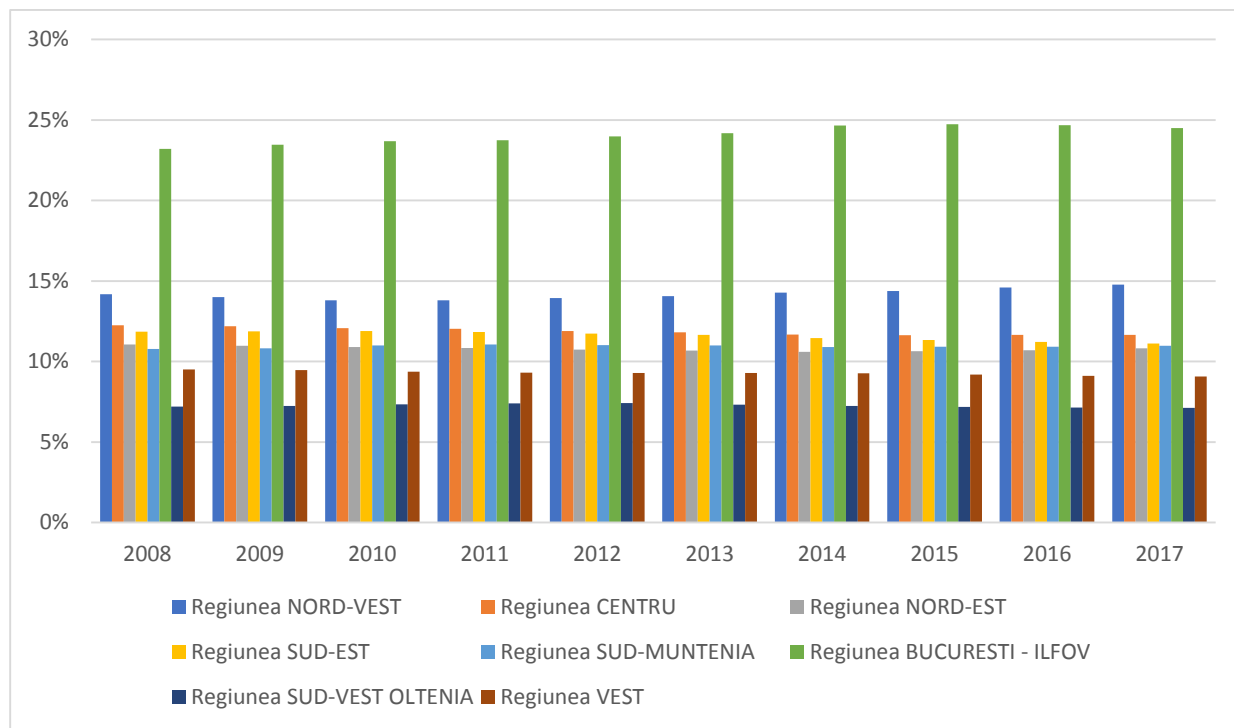
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel național, în perioada 2008-2017 s-a înregistrat o creștere cu 0,25% a numărului unităților locale active, acest procent de creștere foarte mic fiind influențat de evoluțiile înregistrate în economia națională în perioada crizei economice și post criză. Este evidentă scăderea numărului unităților locale active în anul 2009 față de anul 2008 de la 567.146 unități la 555.601 unități, respectiv o scădere cu 2,04% în 2009 față de 2008. Cea mai semnificativă scădere s-a înregistrat în anul 2011 comparativ cu anul 2010, perioadă în care numărul unităților locale active a scăzut la nivel național cu 7,86%, respectiv de la 504.666 unități în anul 2010 la 464.983 unități în anul 2011.

În perioada 2010-2011, cea mai semnificativă reducere a numărului unităților locale active s-a înregistrat în Regiunea Vest, scăderea fiind de 8,58%, respectiv de la 47.300 unități în anul 2010 la

43.241 unități în anul 2011. La nivelul Regiunii Sud-Est, scăderea numărului unităților locale active a fost de 8,38% în anul 2011 față de 2010, respectiv de 60.002 unități la 54.972 unități locale active.

Figura nr. 79. **Evoluția ponderii unităților locale active, la nivel regional în perioada 2008-2017**

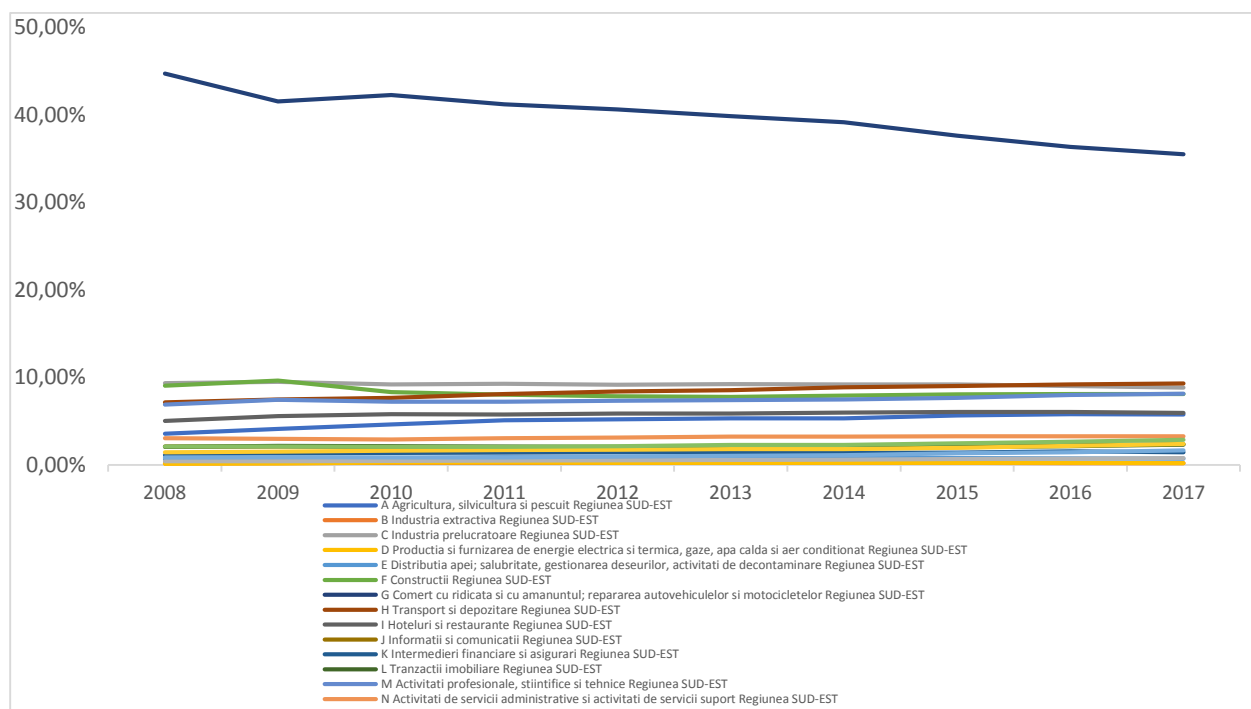
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Distribuția la nivel regional a unităților locale active evidențiază faptul că anual, în Regiunea București-Ilfov sunt create cele mai multe unități locale active, numărul acestora crescând de la 131.559 unități în anul 2008, la 139.263 unități în anul 2017. În anul 2017, comparativ cu celelalte regiuni, Regiunea Nord-Vest a înregistrat cea mai mare creștere a numărului unităților locale active (6,29%, comparativ cu anul 2016), de la 79.014 unități (2016) la 83.986 unități (2017)

În perioada 2008-2017, Regiunea Sud-Est s-a situat pe locul al patrulea în ceea ce privește numărul unităților locale active, numărul acestora ajungând în anul 2017 la 63.203 unități. Comparativ cu anul 2008, în anul 2017 numărul unităților locale active a scăzut la nivelul Regiunii Sud-Est cu 5,95%, de la 67.203 unități la 63.203 unități.

În Regiunea Sud-Vest Oltenia sunt înregistrate cele mai puține unități locale active, respectiv 40.437 unități în anul 2017, ponderea acestora variind în intervalul 2008-2017 între 7,11% (2017) și 7,41% (2012) din numărul total al unităților locale active înregistrate la nivel național.

Figura nr. 80. Evoluția ponderii unităților locale active, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev. 2. la nivel Regiunii Sud Est, în perioada 2008-2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

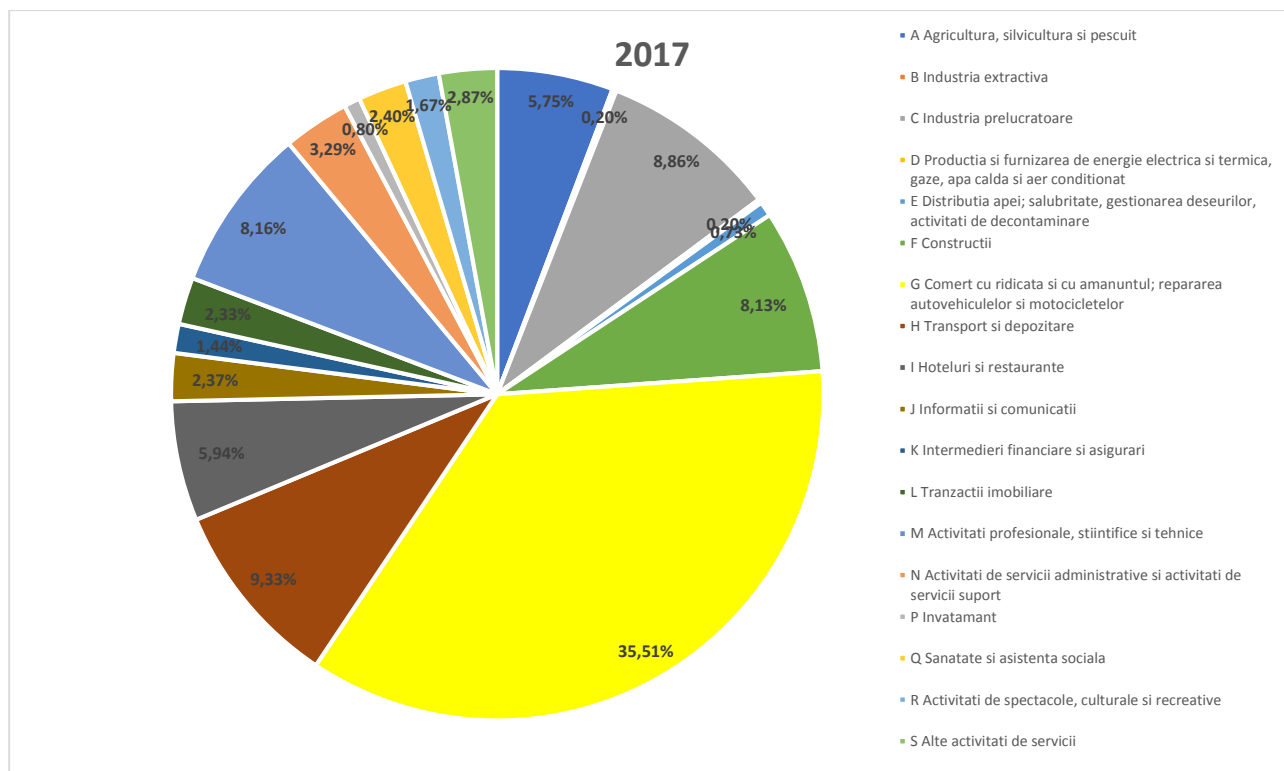
La nivel național, în perioada 2008-2017, ponderea cea mai mare în totalul unităților locale active au deținut-o cele din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, reparării autovehiculelor și motocicletelor, care au reprezentat 38,99% în anul 2008, 37,48% în anul 2010 și respectiv 31,86% în anul 2017. În esență este vorba despre o scădere cu 18,06% în anul 2017 față de anul 2008 a numărului unităților locale active, de la 221.113 unități (2008) la 181.170 unități în anul 2017.

La nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, domeniul comerțului cu amănunt și cu ridicata, reparării autovehiculelor și motocicletelor a avut rolul cel mai important la nivelul economiei regionale, din punctul de vedere al numărului unităților locale active, ponderea acestora variind între 35,51% (2017) și 44,72% (2008) din numărul total al unităților locale active. În perioada 2008-2017, numărul unităților locale active a scăzut de la 30.055 unități la 22.446 unități. Cel de-al doilea loc este ocupat, din punctul de vedere al distribuției unităților locale active pe activități ale economiei naționale, de domeniul *transport și depozitare*, a cărui pondere a crescut de la 7,17% (2008) la 9,33% (2017) din totalul unităților locale active în Regiunea Sud-Est.

Deși în anul 2017 față de 2016, numărul unităților locale active din industria prelucrătoare existente la nivelul Regiunii Sud-Est a crescut de la 5.476 unități la 5.600 unități, ponderea acestora în totalul

unităților locale active existente la nivelul Regiunii Sud-Est a scăzut în anul 2017 la 8,86%, față de 9,01% în anul 2016.

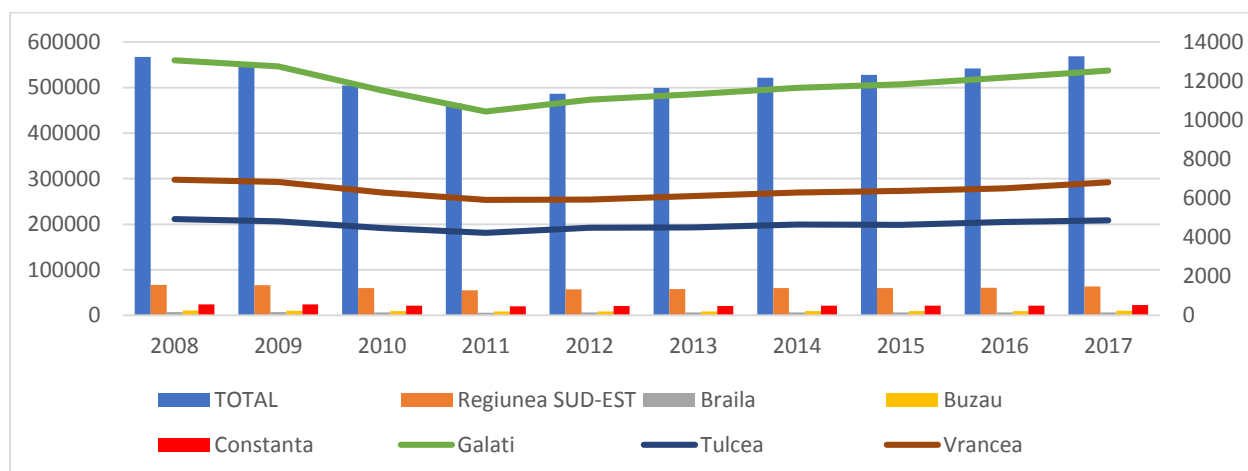
Figura nr. 81. Structura unităților locale active, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev. 2. la nivel Regiunii Sud Est, în 2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Din punctul de vedere al contribuției secțiunilor domeniilor CAEN la economia Regiunii Sud-Est, cea mai mare contribuție a avut-o, în anul 2017, sectorul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, la nivelul căruia au fost înregistrate 22.446 unități locale active (36,51% din total la nivel Regiunii Sud-Est). La nivelul Regiunii Sud-Est, cele mai puține unități locale active au fost înregistrate în anul 2017 în sectoarele *industrie extractivă* (0,20%) și *producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze naturale, apă caldă și aer condiționat* (0,20%).

Figura nr. 82. Evoluția numărului unităților locale active, la nivel Regiunii Sud Est, pe județe, în perioada 2008-2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

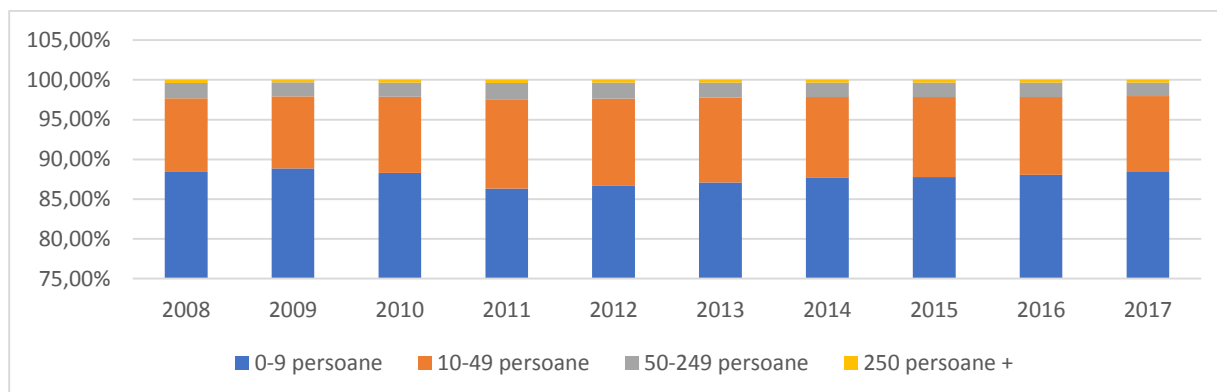
În perioada 2008-2017, în județul Constanța au fost înregistrate cele mai multe unități locale active, numărul acestora variind între 19.950 unități (2011) și 24.256 unități (2008). În anul 2017, în județul Constanța au fost înregistrate 22.499 unități (35,60% din total). Pe locul al doilea se situează județul Galați, la nivelul căruia în anul 2017 au fost înregistrate 12.541 unități locale active (19,84% din totalul la nivelul Regiunii Sud-Est). În județul Tulcea s-a înregistrat cel mai mic număr de unități locale active, numărul acestora fiind în anul 2017 de 4.859 unități, în scădere cu 1,58% față de anul 2008 și în creștere cu 1,52% față de anul 2016 (4.786 unități).

În ceea ce privește structura unităților locale active pe clase de mărime, ponderea cea mai mare o dețin la nivel național, unitățile cu 0-9 salariați, reprezentând 88,52% din totalul unităților înregistrate în anul 2017. Pe locul al doilea se situează unitățile cu 10-49 de salariați (9,44%), iar pe ultimul loc cele cu cel puțin 250 de salariați (0,33% din total).

În ceea ce privește distribuția unităților locale active pe regiuni de dezvoltare, Regiunea București-Ilfov se situează pe primul loc, deținând 24,75% din unitățile cu 0-9 salariați, 21,81% din unitățile cu 10-49 de salariați, 24,76% din unitățile cu 50-249 de salariați și 28,28% din cele cu cel puțin 250 de salariați în anul 2017.

Regiunea Sud-Est deține în anul 2017 un procent de 11,12% din numărul unităților cu 0-9 salariați, 11,31% din numărul total al unităților cu 10-49 salariați (53.695 unități), 10,26% din numărul total al unităților cu 50-249 salariați (9.695 unități) și 8,48% din totalul unităților locale active cu cel puțin 250 de salariați (1.874 unități).

Figura nr. 83. Evoluția structurii unităților locale active, pe clase de mărime, la nivel național, în perioada 2008-2017, %

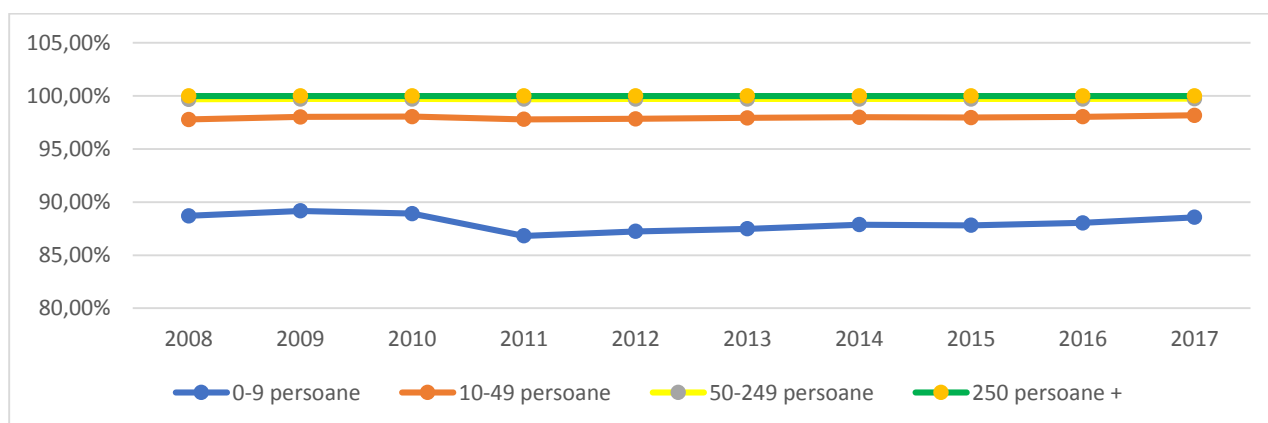

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile din anul 2008.

La nivel național, Regiunea Sud-Vest Oltenia se situează pe ultimul loc în ceea ce privește numărul total al unităților locale active, în această regiune fiind înregistrate 40.437 unități în anul 2017, în scădere cu 0,97% față de anul 2008 (40.835 unități), dar în creștere cu 4,67% comparativ cu anul 2016 (38.632 unități). Această situație s-a menținut la nivelul întregii perioade analizate 2008-2017, pentru toate clasele de mărime a unităților locale active. În Regiunea Sud-Vest Oltenia erau înregistrate în anul 2017 un număr de 40.437 unități, aproximativ o treime din numărul total al unităților locale active înregistrate în regiunea București-Ilfov (139.263 unități).

Figura nr. 84. Evoluția structurii unităților locale active, pe clase de mărime, la nivel Regiunii Sud Est, în perioada 2008-2017 -%

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul Regiunii Sud-Est, numărul total al unităților locale active a scăzut de la 67.203 unități în anul 2008, la 63.203 unități în anul 2017, respectiv cu 5,95%. În perioada 2008-2017, ponderea unităților locale active cu 0-9 salariați a scăzut de la 88,70% în anul 2008 la 88,57% în anul 2017, în

timp ce ponderea unităților cu 10-49 de salariați a crescut de la 9,08% (6.100 unități) în anul 2008 la 9,61% (6.073 unități) în anul 2017.

Din punct de vedere al repartiției pe județe, în Constanța au fost înregistrate și funcționează cele mai multe dintre unitățile locale active, indiferent de numărul de salariați. Din numărul total al celor 22.499 de unități înregistrate în anul 2017 în județul Constanța, 19.749 aveau 0-9 salariați, 2.326 unități aveau 10-49 salariați, 376 de unități aveau 50-249 de salariați și 48 de unități aveau angajate în muncă cel puțin 250 de persoane.

Tabel nr. 29. Numărul unităților locale active, pe clase de mărime, la nivel Regiunii Sud Est, pe județe, în perioada 2008-2017

Clase de mărime	Regiuni de dezvoltare și județe	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-9 persoane	SUD-EST	59612	58800	53350	47722	49723	50827	52427	52548	53512	55976
-	Brăila	6527	6439	5813	5201	5413	5515	5648	5635	5601	5834
-	Buzău	9550	9383	8556	7316	7641	7849	8119	8156	8368	8751
-	Constanța	21392	21136	19101	17259	17854	18116	18636	18533	18705	19749
-	Galați	11562	11401	10263	9101	9661	9987	10337	10477	10870	11257
-	Tulcea	4335	4271	3946	3636	3922	3947	4106	4084	4219	4301
-	Vrancea	6246	6170	5671	5209	5232	5413	5581	5663	5749	6084
10-49 persoane	SUD-EST	6100	5839	5480	6035	6047	6069	6039	6074	6079	6073
-	Brăila	717	683	638	697	684	716	671	674	682	676
-	Buzău	773	786	758	888	912	857	865	886	898	927
-	Constanța	2344	2268	2085	2264	2250	2339	2370	2338	2326	2326
-	Galați	1188	1093	1027	1096	1143	1111	1086	1111	1063	1066
-	Tulcea	490	448	443	485	467	461	450	460	479	466
-	Vrancea	588	561	529	605	591	585	597	605	631	612
50-249 persoane	SUD-EST	1274	1113	1000	1052	1063	1040	1026	1047	1021	995
-	Brăila	170	159	128	137	129	126	132	135	120	110
-	Buzău	196	166	157	165	171	156	157	148	155	143
-	Constanța	447	407	364	372	374	394	383	384	372	376
-	Galați	271	218	200	205	202	188	186	207	198	181
-	Tulcea	95	83	74	87	94	88	78	78	76	81
-	Vrancea	95	80	77	86	93	88	90	95	100	104
250 persoane +	SUD-EST	217	187	172	163	164	165	168	176	174	159
-	Brăila	31	25	26	21	22	20	19	20	21	16
-	Buzău	34	32	27	28	27	28	28	31	28	28
-	Constanța	73	63	56	55	58	55	53	56	56	48
-	Galați	41	30	36	33	33	35	40	39	39	37
-	Tulcea	17	17	12	11	9	10	12	14	12	11
-	Vrancea	21	20	15	15	15	17	16	16	18	19

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, județul Tulcea s-a situat pe ultimul loc în ceea ce privește numărul unităților locale active, pe clase de mărime, fiind caracterizat de următoarele cifre: clasa 0-9 salariați – 4.301 unități; clasa 10-49 salariați – 466 unități; clasa 50-249 salariați - 81 unități și clasa 250 salariați - 11 unități.

Cifra de afaceri a unităților locale active

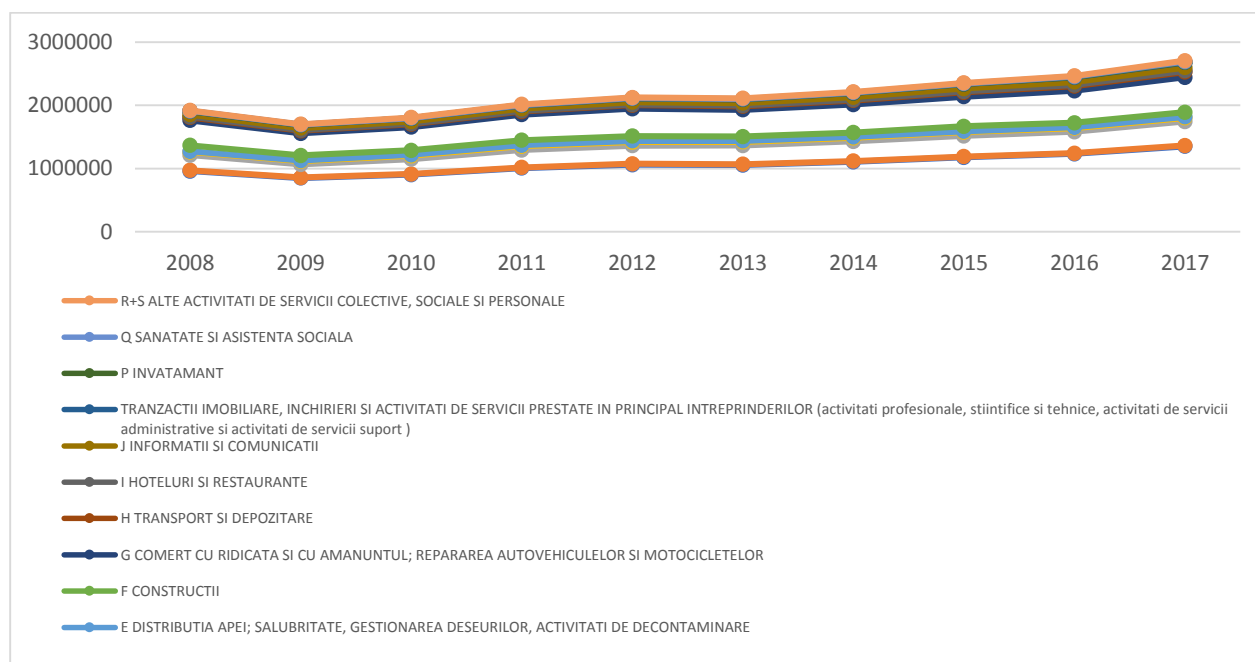
Cifra de afaceri (exclusiv TVA) reprezintă suma veniturilor realizate din vânzări de bunuri, vânzări de mărfuri, executarea de lucrări și prestări de servicii, mai puțin rabaturile, remizele și alte reduceri acordate clienților.

La nivel național, cifra de afaceri realizată de unitățile locale active din industrie, comerț, construcții și servicii a crescut cu 40,95% în anul 2017 față de 2008, respectiv de la 959.414 milioane lei la 1.352.340 milioane lei.

În perioada 2008-2017, cea mai mare creștere a cifrei de afaceri au înregistrat-o unitățile locale active din domeniul sănătate și asistență socială, creșterea fiind de aproximativ 3,9 ori în anul 2017 față de anul 2008, respectiv de la 2.556 milioane lei în 2008 la 9.958 milioane lei în 2017. De asemenea, unitățile locale din domeniul învățământ și-au dublat cifra de afaceri în anul 2017 comparativ cu anul 2008, creșterea fiind de la 600 milioane lei (2008) la 1.216 lei (2017).

Industria extractivă a fost singurul domeniu la nivelul căruia s-a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri a unităților locale active în anul 2017 față de 2008, scăderea fiind de 14,76%, respectiv de la 13.333 milioane lei (2008) la 11.365 milioane lei (2017), deși comparativ cu anul 2016, în anul 2017 s-a înregistrat o creștere cu 5,24% (10.799 milioane lei în anul 2016).

Figura nr. 85. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, comerț, construcții și servicii), pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, la nivel național, în perioada 2008-2017 prețuri curente

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Notă: Începând cu anul 2013 pentru asigurarea consistenței cu prevederile regulamentului privind statistica structurală de întreprinderi activitățile unităților locale din agricultură, vânătoare și servicii anexe sunt excluse, dispărând poziția "Total". Conform acestor prevederi, indicatorii aferenți acestor activități nu sunt incluși în seriile de date.

La nivel regional, unitățile locale active din Regiunea București-Ilfov au înregistrat cea mai mare cifră de afaceri în perioada 2008-2017, valoarea înregistrată în anul 2017 fiind de 454.734 milioane lei, în creștere cu 31,17% comparativ cu anul 2008 (346.688 milioane lei) și cu 7,21% față de anul 2016 (424.165 milioane lei). Pe locul al doilea s-a situat Regiunea Sud-Muntenia, la nivelul căreia unitățile locale active au realizat în anul 2017 o cifră de afaceri de 164.672 milioane lei, în creștere cu 44,36% comparativ cu anul 2008 (114.074 milioane lei) și cu 11,85% față de anul 2016 (147.224 milioane lei). Regiunea Sud-Est se situează pe locul al șaselea în ceea ce privește cifra de afaceri a unităților locale active, în perioada 2008-2017, devansând doar regiunile Sud Vest-Oltenia și Nord-Est. Creșterea cifrei de afaceri a unităților locale active din Regiunea Sud-Est a fost în anul 2017 de 16,63% față de anul 2008, de la 101.053 milioane lei în anul 2008, la 117.863 milioane lei în 2017. Comparativ cu anul 2016, cifra de afaceri realizată de unitățile local active la nivelul Regiunii Sud-Est în anul 2017, a fost mai mare cu 9,52% (107.617 milioane lei).

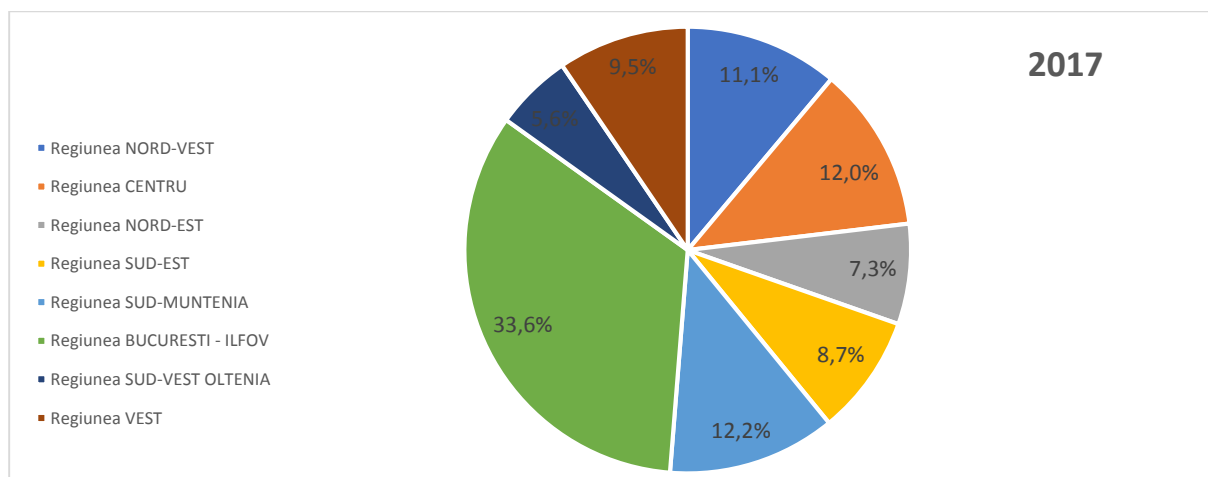
Tabel nr. 30. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, comerț, construcții și servicii), la nivel regional, în perioada 2008-2017, milioane lei

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	959414	850834	903238	1007151	1062122	1054993	1105671	1177483	1232567	1352340
NORD-VEST	96229	85673	91222	101068	107056	108911	115799	125331	134823	150407
CENTRU	100051	88253	95354	106679	115013	119574	127143	134852	143597	162037
NORD-EST	70074	60414	61355	67979	75980	75251	77896	84524	89445	98355
SUD-EST	101053	86943	93476	103380	115504	106792	106701	110248	107617	117863
SUD-MUNTENIA	114074	97848	107136	128467	132488	130652	137286	139956	147224	164672
BUCURESTI - ILFOV	346688	316201	332956	360042	364965	363665	381866	411169	424165	454734
SUD-VEST OLTENIA	57442	49527	50953	57426	61825	59110	61177	64694	68413	75715
VEST	73803	65975	70786	82110	89291	91037	97804	106710	117282	128556

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Notă: Începând cu anul 2013 pentru asigurarea consistenței cu prevederile regulamentului privind statistica structurală de întreprinderi activitățile unităților locale din agricultură, vânătoare și servicii anexe sunt excluse, dispărând poziția "Total". Conform acestor prevederi, indicatorii aferenți acestor activități nu sunt incluși în seriile de date.

Figura nr. 86. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, comerț, construcții și servicii), la nivel regional, în anul 2017, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Notă: Începând cu anul 2013 pentru asigurarea consistenței cu prevederile regulamentului privind statistica structurală de întreprinderi activitățile unităților locale din agricultură, vânătoare și servicii anexe sunt excluse, dispărând poziția "Total". Conform acestor prevederi, indicatorii aferenți acestor activități nu sunt incluși în seriile de date.

Dominația Regiunii București-Ilfov la nivel național din punctul de vedere al cifrei de afaceri realizată de unitățile locale active este evidentă, contribuția Regiunii București-Ilfov în totalul cifrei de afaceri realizată la nivel național fiind în anul 2017 de 33,6%.

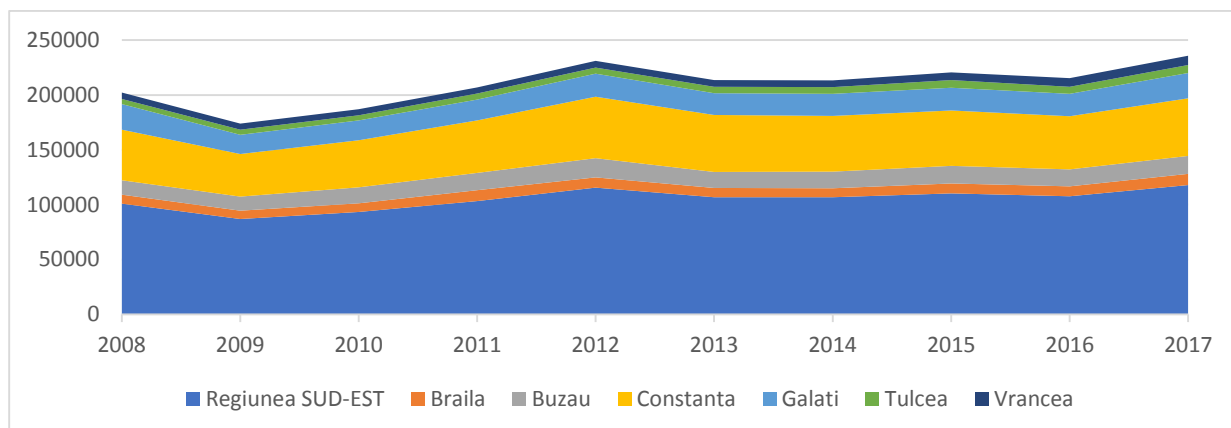
În anul 2017 unitățile locale active din Regiunea Sud-Est au contribuit cu 8,7% din cifra de afaceri realizată de unitățile locale active la nivel național. Cifra de afaceri realizată în anul 2017, de unitățile locale active din Regiunea Sud-Est, a reprezentat 25,91% din cifra de afaceri realizată de unitățile din Regiunea București-Ilfov, 71,57% comparativ cu cifra de afaceri a unităților din Regiunea Sud-Muntenia și de 1,56 ori mai mare decât cifra de afaceri înregistrată la nivelul Regiunii Sud-Vest Oltenia.

Analizând datele statistice existente se poate constata că în funcție de criteriului activității CAEN, la nivelul Regiunii Sud-Est, cea mai mare cifră de afaceri au realizat-o în perioada 2008-2017 unitățile locale active din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, reparării autovehiculelor și motocicletelor, asigurând în anul 2017 un procent de 43,65% din cifra de afaceri totală realizată la nivelul întregii regiuni (117.863 milioane lei). Cifra de afaceri a unităților din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, reparării autovehiculelor și motocicletelor a crescut în perioada 2008-2017 de la 38.325 milioane lei în anul 2008 la 51.449 milioane lei în anul 2017 (creștere cu 34%).

Unitățile locale active din industria prelucrătoare au realizat 30,41% din cifra de afaceri totală realizată la nivelul Regiunii Sud-Est, creșterea fiind de 2,13% în anul 2017 (35.949 milioane lei) comparativ cu anul 2008 (35.098 milioane lei).

Unitățile locale active din domeniul învățământ au realizat în perioada 2008-2017 cea mai mică cifră de afaceri din Regiunea Sud-Est, ponderea acestora în cifra de afaceri totală ajungând în anul 2017 la 0,07%. La nivelul acestui domeniu de activitate al economiei naționale, s-a înregistrat o dublare a cifrei de afaceri a unităților locale active, creșterea fiind mai exact de 98% în anul 2017 (85 milioane lei) față de anul 2008 (43 milioane lei).

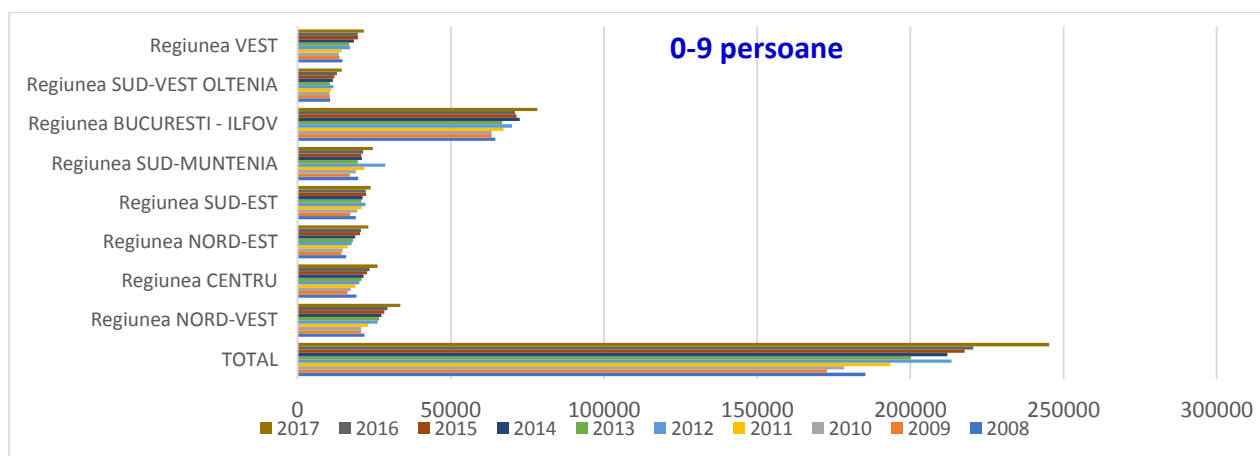
Figura nr. 87. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț, construcții și servicii), la nivelul Regiunii Sud-Est și pe județe, 2008-2017, milioane lei

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Unitățile locale active din județul Constanța au realizat cea mai mare cifră de afaceri în perioada 2008-2017, creșterea fiind de 13% în anul 2017 (52.551 milioane lei) comparativ cu anul 2008 (46.222 milioane lei). De altfel, unitățile locale active din județul Constanța au realizat în anul 2017 46% din cifra de afaceri totală realizată la nivelul Regiunii Sud-Est. La polul opus se situează județul Tulcea, cifra de afaceri realizată de unitățile din acest județ deținând 6,4% din totalul cifrei de afaceri realizată la nivelul regiunii în anul 2017 (7.502 milioane lei). Județul Galați susține economia Regiunii Sud-Est, contribuind la dezvoltarea acesteia în medie cu 20% din totalul cifrei realizată la nivelul regiunii în perioada 2008-2017 (22.866 milioane lei în anul 2017), deși în perioada 2008-2012 cifra de afaceri realizată de unitățile din județul Galați a înregistrat evoluții fluctuante.

Figura nr. 88. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), 0-9 persoane, la nivelul regional, în perioada 2008-2017, milioane lei

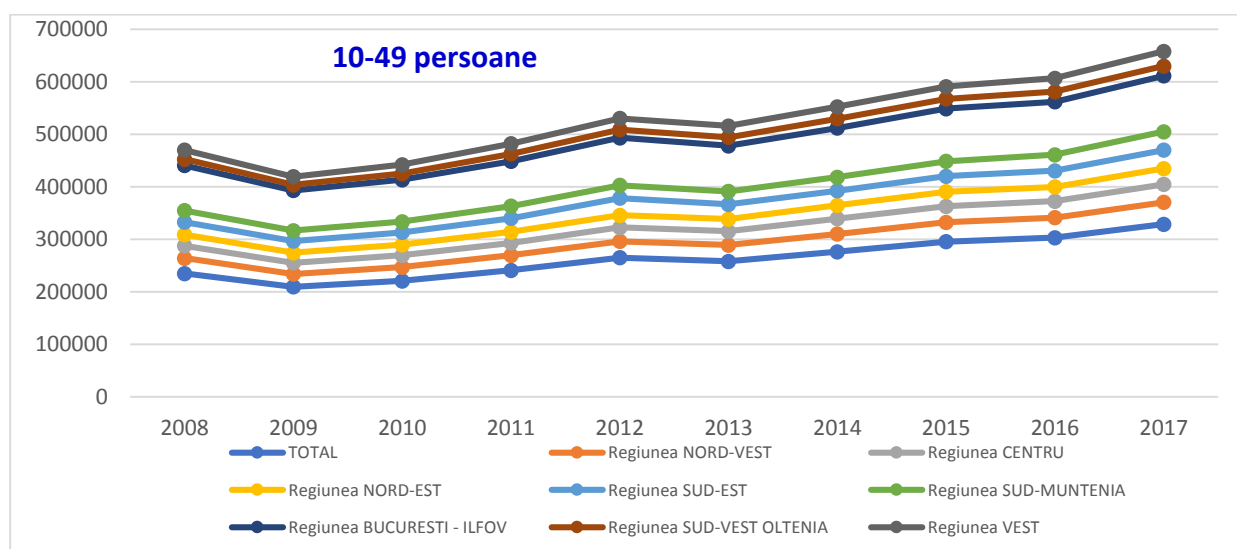

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Unitățile locale active cu 0-9 salariați din Regiunea Sud-Est au înregistrat o creștere a cifrei de afaceri cu 25,08% în anul 2017 față de anul 2008, cifra de afaceri realizată în anul 2017 fiind de 23.778 milioane lei, comparativ cu anul 2008, când aceasta avea o valoare de 19.010 milioane lei.

La nivel regional, unitățile locale active din Regiunea București-Ilfov au realizat cea mai mare cifră de afaceri, comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare, ponderea acestei regiuni în totalul cifrei de afaceri realizată la nivel național de unitățile cu 0-9 salariați fiind, în anul 2017, de 5,79% (78.281 milioane lei) și 31,90% din totalul cifrei de afaceri realizată la nivel național pe segmentul de unități cu 0-9 salariați (245.331 milioane lei).

Figura nr. 89. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), 10-49 persoane, la nivelul regional, în perioada 2008-2017, milioane lei

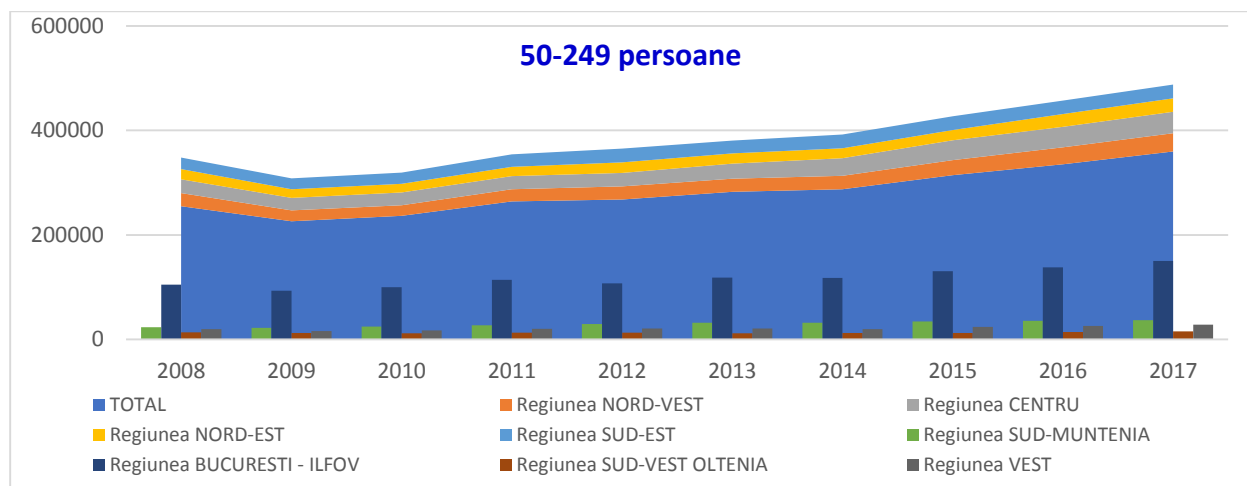
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul unităților locale active cu 10-49 de salariați, în perioada 2008-2017 s-a înregistrat o creștere de 39,96%, de la 235.094 milioane lei în 2008 la 329.052 milioane lei în 2017. Cea mai importantă creștere s-a înregistrat la nivelul Regiunii Sud-Muntenia, aceasta fiind de 57,75% în 2017 față de 2008, de la 22.176 milioane lei la 34.983 milioane. Deși unitățile locale active din Regiunea București-Ilfov au realizat în perioada 2008-2017 cea mai mare cifră de afaceri, la nivelul acestei regiuni, creșterea a fost de doar 24,12% în anul 2017 (106.350 milioane lei) față de 2008 (85.678 milioane lei).

Unitățile locale active cu 50-249 de salariați au înregistrat în perioada 2008-2017 o creștere a cifrei de afaceri totale cu 41,09%, de la 254.963 milioane lei (2008) la 359.730 milioane lei (2017).

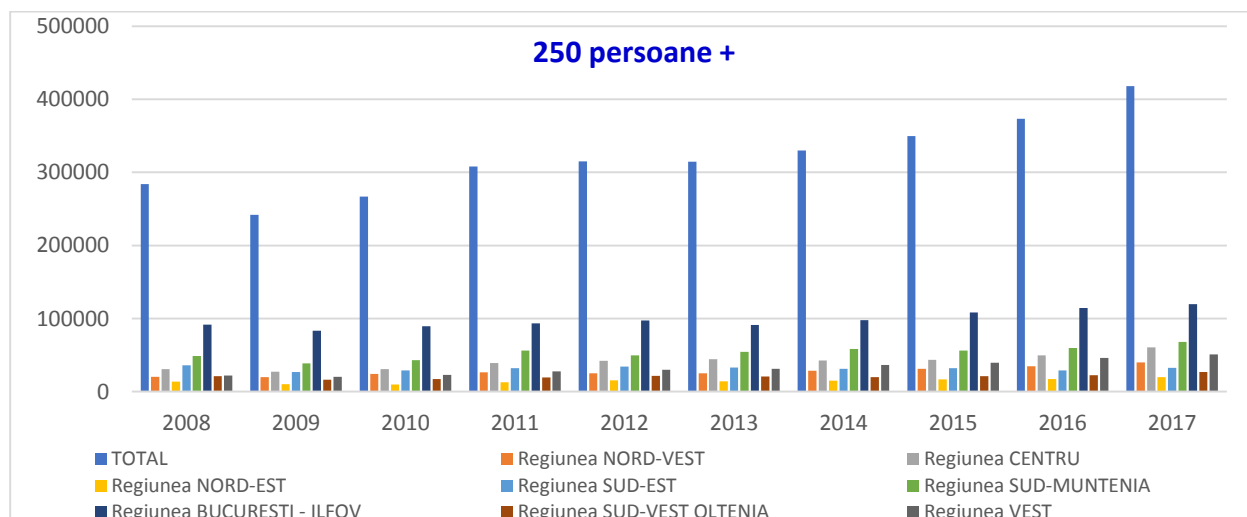
Cea mai mare creștere s-a înregistrat în Regiunea Sud-Muntenia, aceasta fiind de 58,02%, de la 23.548 milioane lei (2008) la 37.212 milioane lei (2017). În Regiunea Sud-Est, unitățile locale active cu 50-249 de salariați au înregistrat în anul 2017 o cifră de afaceri de 26.694 milioane lei, creșterea fiind de 21,49% comparativ cu anul 2008 (21.972 milioane lei).

Figura nr. 90. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), 50-249 persoane, la nivelul regional, în perioada 2008-2017, milioane lei -

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 91. Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), 250 persoane și peste, la nivelul regional, în perioada 2008-2017, milioane lei -

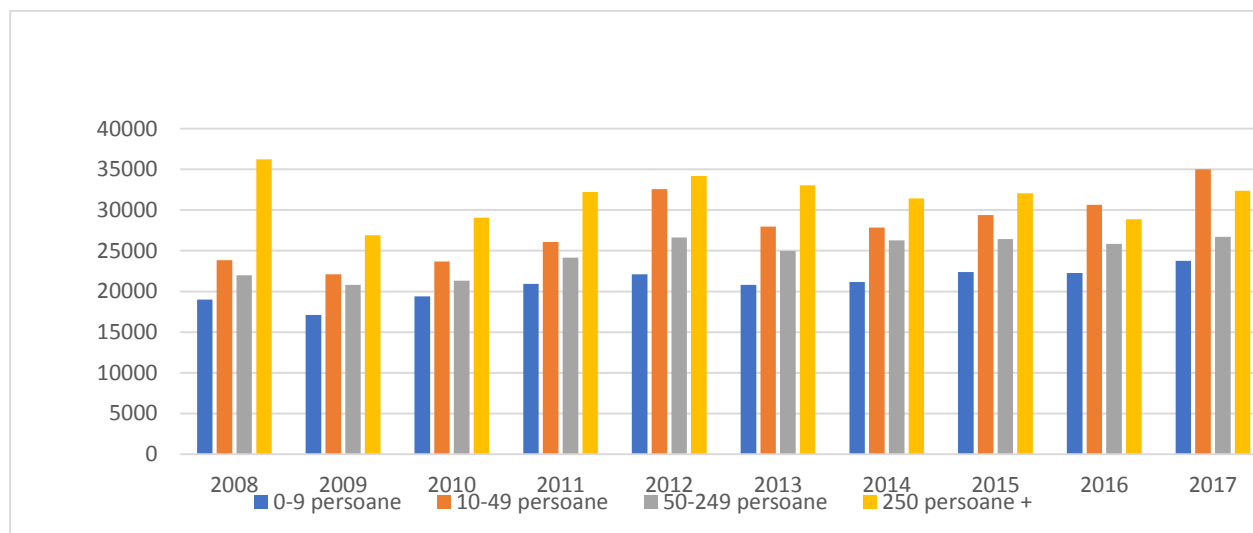

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Notă: Începând cu anul 2013 pentru asigurarea consistenței cu prevederile regulamentului privind statistica structurală de întreprinderi activitățile unităților locale din agricultură, vânătoare și servicii anexe sunt excluse, dispărând poziția "Total". Conform acestor prevederi, indicatorii aferenți acestor activități nu sunt incluși în seriile de date.

La nivel național, cifra de afaceri a unităților locale active cu cel puțin 250 de salariați a crescut cu 47,26% în anul 2017 față de 2008, de la 284.006 milioane lei la 418.228 milioane lei. Cu toate acestea, la nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, s-a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri cu 10,58%, în condițiile în care la nivelul Regiunii Vest, unitățile locale active au înregistrat o creștere a cifrei de afaceri cu 132,74% în 2017 față de 2008.

Figura nr. 92. **Cifra de afaceri din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), pe clase de mărime, la nivelul regiunii Sud-Est, 2008-2017, milioane lei**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Unitățile locale active cu 10-49 de salariați din domeniul comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor din Regiunea Sud-Est, au înregistrat o creștere a cifrei de afaceri cu 49,06% în 2017 comparativ cu anul 2008, de la 14.065 milioane lei în 2008, la 20.966 milioane lei în anul 2017. Unitățile cu 10-49 salariați au realizat în anul 2017 o cifră de afaceri de 20.966 milioane lei, respectiv 40,75% din cifra de afaceri realizată de unitățile din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul (51.449 milioane lei). Unitățile locale active cu cel puțin 250 de salariați din industria prelucrătoare din Regiunea Sud-Est au realizat în anul 2017 o cifră de afaceri de 23.417 milioane lei, respectiv 65,35% din cifra de afaceri totală a domeniului industria prelucrătoare (35.848 milioane lei).

Densitatea unităților locale active

Pentru aprecierea densității unităților active s-a luat în calcul suprafața județelor componente ale Regiunii Sud-Est, care este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 31. **Suprafața județelor componente ale Regiunii Sud-Est –km²-**

Județe	Suprafața
Brăila	4.766
Buzău	6.101
Constanța	7.104
Galați	4.465
Tulcea	8.484
Vrancea	4.854
Total	35.774

Sursa: Anuarul Statistic al României 2017

La nivel național densitatea unităților locale active a crescut cu 12,73% în anul 2017 față de anul 2010, de la 2,12 unități/kmp la 2,39 unități/km², cu excepția perioadei 2010-2011 la nivelul căreia a fost înregistrată o scădere cu 8,01% în anul 2011 față de anul 2010

Cea mai mare densitate se înregistrează în Regiunea București-Ilfov, aceasta fiind în anul 2017 de 77,2 unități/km², în timp ce în Regiunea Sud-Vest Oltenia s-a înregistrat cea mai mică densitate a unităților locale active, respectiv 1,38 unități/km² în anul 2017.

Tabel nr. 32. **Densitatea unităților locale active pe kmp, la nivelul național și regional în perioada 2010-2017**

Regiuni de dezvoltare	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NORD-VEST	2.04	1.88	1.98	2.05	2.18	2.22	2.31	2.46
CENTRU	1.79	1.64	1.70	1.73	1.78	1.80	1.85	1.94
NORD-EST	1.49	1.37	1.42	1.45	1.50	1.52	1.57	1.67
SUD-EST	1.68	1.54	1.59	1.62	1.67	1.67	1.70	1.77
SUD-MUNTENIA	1.61	1.49	1.55	1.59	1.65	1.67	1.72	1.81
BUCUREȘTI – ILFOV	65.60	60.61	64.03	66.22	70.56	72.41	74.11	77.20
SUD-VEST OLTENIA	1.27	1.18	1.23	1.25	1.29	1.30	1.32	1.38
VEST	1.48	1.35	1.41	1.45	1.51	1.51	1.54	1.61
TOTAL	2.12	1.95	2.04	2.09	2.19	2.21	2.27	2.39

Sursa: Anuarele Statistice al României 2011-2017

*date disponibile începând cu anul 2010.

Tabel nr. 33. **Densitatea unităților locale active pe kmp, la nivelul regiunii Sud-Est și pe județean, în perioada 2008-2017**

Județe	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sud-Est	1.88	1.84	1.68	1.54	1.59	1.62	1.67	1.67	1.70	1.77
Brăila	1.6	1.5	1.4	1.3	1.3	1.3	1.4	1.4	1.3	1.4
Buzău	1.7	1.7	1.6	1.4	1.4	1.5	1.5	1.5	1.5	1.6
Constanța	3.4	3.4	3.1	2.8	2.9	3.0	3.0	3.0	3.0	3.2

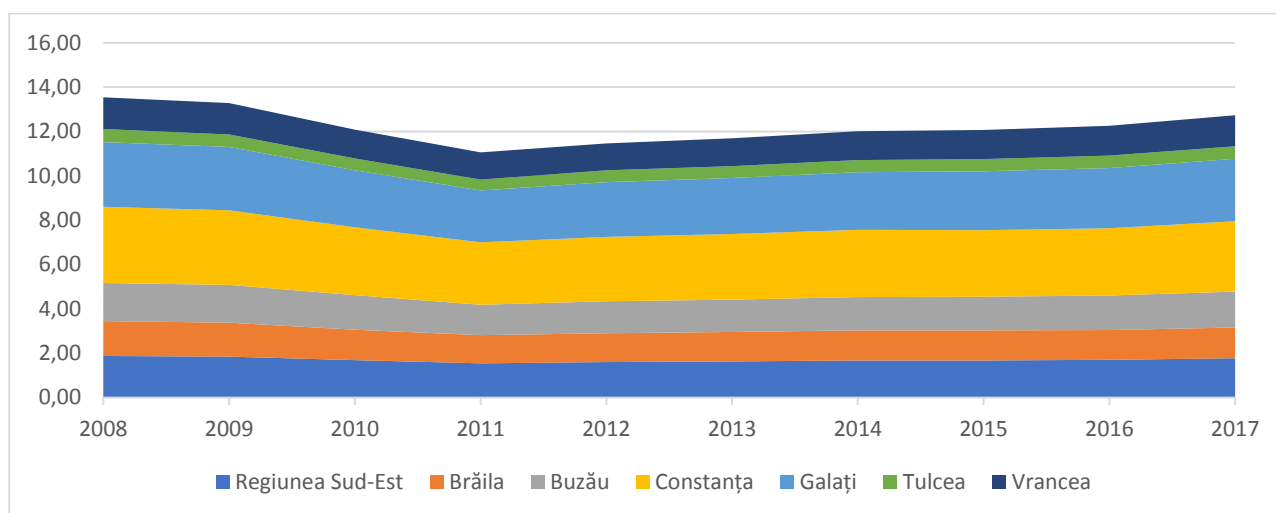
Județe	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Galați	2.9	2.9	2.6	2.3	2.5	2.5	2.6	2.6	2.7	2.8
Tulcea	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6
Vrancea	1.4	1.4	1.3	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile începând cu anul 2008

La nivelul Regiunii Sud-Est, cea mai mare densitate a unităților locale active s-a înregistrat în perioada 2010-2017 în județul Constanța, aceasta fiind în anul 2017 de 3,2 unități/km², în scădere cu 0,2 unități/km² față de anul 2010 și în creștere cu 0,2 unități/km² față de anul 2016.

Figura nr. 93. **Evoluția densității unităților locale active pe km², la nivelul Regiunii Sud-Est și la nivel județean, în perioada 2008-2017**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În județul Tulcea se înregistrează cele mai mici valori ale indicatorului densitatea unităților locale active, acestea variind între 0,5 unități/kmp (2010-2015) și 0,6 unități/kmp (2008-2009 și 2016-2017). În anul 2017, în județul Tulcea erau înregistrate și funcționau doar 7,69% (4.859 unități) din numărul total al unităților locale active din regiunea Sud-Est, în timp ce județul Constanța deținea 35,6% din numărul total al unităților locale active din regiune.

Investiții brute ale unităților locale active

Investițiile brute în bunuri corporale reprezintă investițiile în toate bunurile corporale pe parcursul perioadei de referință. Sunt incluse mijloacele fixe corporale noi și cele existente, indiferent dacă sunt cumpărate de la terțe părți, dobândite în urma unui contract de leasing financiar (adică dreptul

de a utiliza un bun de folosință îndelungată în schimbul plății unei chirii pe parcursul unei perioade prestabilite și relativ extinse) sau sunt produse pentru uzul propriu (respectiv producția capitalizată de mijloace fixe corporale), care au o durată de utilizare mai mare de un an, inclusiv bunuri corporale care nu se produc, cum ar fi terenurile. Pragul duratei de utilizare a unui bun care poate fi capitalizat poate fi mărit conform practicilor contabile ale societății, acolo unde aceste practici impun o durată de utilizare mai mare decât pragul de un an indicat mai sus. Investițiile nete reprezintă cheltuielile efectuate pentru lucrări de construcții, de instalații și de montaj, pentru achiziționarea de utilaje, mijloace de transport, alte cheltuieli destinate creării de noi mijloace fixe, pentru dezvoltarea, modernizarea, reconstrucția celor existente, precum și valoarea serviciilor legate de transferul de proprietate al mijloacelor fixe existente și al terenurilor (taxe notariale, comisioane, cheltuieli de transport, de încărcare-descărcare) etc.

Tabel nr. 34. Investițiile brute din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), la nivel național, pe activități ale economiei naționale CAEN-Rev.2, în perioada 2008-2017, milioane lei

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	143314	99928	94673	143530	124548	108334	106247	122024	114183	120569
B INDUSTRIA EXTRACTIVĂ	8548	5000	4716	39015	5545	8960	7723	6693	4120	3891
C INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE	32219	23101	21091	25288	29395	21774	23153	25780	25912	31687
D PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDIȚIONAT	7845	10006	12767	11841	15997	14778	14329	6794	4332	5672
E DISTRIBUȚIA APEI; SALUBRITATE, GESTIONAREA DEȘEURILOR, ACTIVITĂȚI DE DECONTAMINARE	2540	2646	3488	3349	3641	4369	4372	7147	3519	2571
F CONSTRUCȚII	24700	17330	12902	17915	27132	20164	13398	19953	18882	18065
G COMERȚ CU RIDICATA ȘI CU AMĂNUNTUL; REPARAREA AUTOVEHICULELOR ȘI MOTOCICLETELOR	25041	14580	13419	14440	12853	11459	12252	13447	14949	16907
H TRANSPORT ȘI DEPOZITARE	13408	10041	6783	13663	10285	10052	9831	12147	11399	13192
I HOTELURI ȘI RESTAURANTE	3677	2215	2187	2479	2241	1856	1837	2416	2527	2724
J INFORMAȚII ȘI COMUNICAȚII	5456	3643	3354	3335	3476	3381	4027	3602	4174	4644
K TRANZACȚII IMOBILIARE, ÎNCHIRIERI ȘI ACTIVITĂȚI DE SERVICII PRESTATE ÎN PRINCIPAL ÎNȚREPRINDERILOR (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport)	17757	10033	12677	10779	12494	10355	13862	21928	22218	18965
L P ÎNVĂȚĂMÂNT	136	63	73	74	100	77	100	143	99	156
M Q SĂNĂTATE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ	737	621	684	710	842	648	713	905	918	1059
N R+S ALTE ACTIVITĂȚI DE SERVICII COLECTIVE, SOCIALE ȘI PERSONALE	1250	649	532	642	547	459	650	1069	1133	1036

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

**date disponibile începând cu anul 2008.*

La nivel național, în perioada 2008-2017 s-a înregistrat o scădere a investițiilor brute realizate la nivelul unităților locale active din industrie, comerț și alte servicii cu 15,87%, deși comparativ cu anul 2016, în anul 2017 creșterea a fost de 5,6%. Cu toate acestea în anul 2017 față de anul 2008 s-au înregistrat o serie de creșteri ale investițiilor brute realizate de unitățile locale active în domenii precum: tranzacții imobiliare (6,80%), învățământ (14,71%), asistență socială (43,69%) și distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor și activități de decontaminare (1,22%).

Cea mai importantă reducere a investițiilor brute s-a realizat în industria extractivă, valoarea acestora scăzând cu 54,48% în anul 2017 față de anul 2008, respectiv de la 8.548 milioane lei la 3.891 milioane lei în anul 2017. În anul 2017, cele mai mari investiții brute s-au realizat în industria prelucrătoare, ponderea acestui domeniu în totalul investițiilor brute realizate la nivel național fiind de 26,28% (31.687 milioane lei), deși în anul 2017 comparativ cu anul 2008 valoarea investițiilor a scăzut în industria prelucrătoare cu 1,65%.

Tabel nr. 35. Investițiile brute din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), la nivel național și pe regiuni de dezvoltare, 2008-2017, milioane lei

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	143314	99928	94673	143530	124548	108334	106247	122024	114183	120569
NORD-VEST	12044	9436	6795	8938	9030	8401	9497	11830	11880	11141
CENTRU	15680	11388	8635	44966	10409	12724	14495	14738	14079	14504
NORD-EST	10096	5950	5906	7376	7197	5708	6256	7131	6053	6785
SUD-EST	11957	8867	10776	10724	9432	11414	9293	9303	6642	7619
SUD-MUNTENIA	16439	10507	10575	13977	13829	10845	10724	10319	11274	12593
BUCUREȘTI - ILFOV	55780	36680	37708	41466	54165	44816	41696	51863	50399	50015
SUD-VEST OLTENIA	8681	7720	7524	8094	11622	5753	6185	6684	4896	7314
VEST	12637	9380	6754	7989	8864	8672	8102	10156	8958	10598

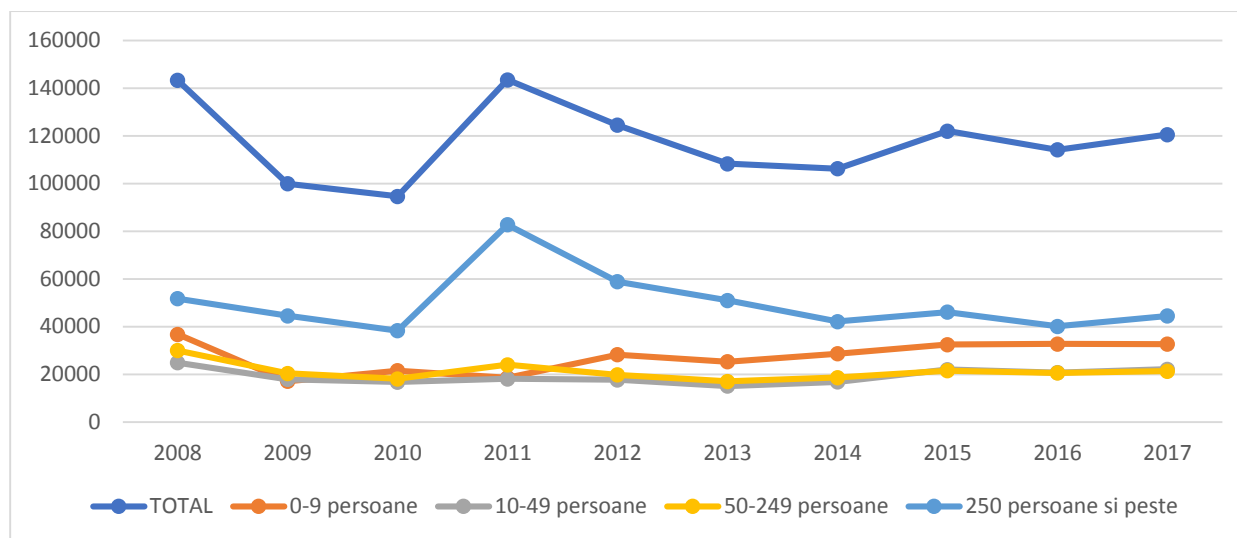
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

**date disponibile începând cu anul 2008.*

La nivel regional, cele mai consistente investiții au fost realizate în perioada 2008-2017 în unitățile locale active din regiunea București-Ilfov, deși valoarea acestora a scăzut cu 10,34%, de la 55.780 milioane lei în 2008 la 50.399 milioane lei în anul 2017. Regiunea Sud-Est devansează din punct de vedere al investițiilor brute doar regiunile Nord-Est (6.785 milioane lei în anul 2017) și Sud-Vest Oltenia (7.314 milioane lei în anul 2017). La nivelul Regiunii Sud-Est, valoare investițiilor brute a scăzut în anul 2017 față de 2008 cu 36,28%, de la 11.957 milioane lei în 2008 la 6.642 milioane lei în

2017. Investițiile brute realizate în unitățile locale active din Regiunea Sud-Est au reprezentat, în anul 2017, 6,32% din totalul investițiilor brute realizate la nivel național, pe locul întâi situându-se Regiunea București-Ilfov cu o valoare totală a investițiilor brute realizate în anul 2017 de 50.015 milioane lei (41,48% din total).

Figura nr. 94. **Investițiile brute din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), pe clase de mărime, în funcție de numărul persoanelor ocupate, la nivel național, în perioada 2008-2017, milioane lei**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Pe clase de mărime, valoarea investițiilor brute a scăzut în perioada 2008-2017 la nivelul tuturor unităților locale active, indiferent de clasa de mărime, scăderile înregistrate în anul 2017 față de anul 2008, pentru fiecare clasă de unități fiind următoarele: 0-9 salariați – 11,1%, 10-49 salariați – 11%, 50-249 salariați – 28,8%; 250 salariați și peste – 14%. Cele mai importante investiții brute au fost realizate în perioada 2008-2017 în unitățile locale active cu cel puțin 250 de salariați, ponderea acestor investiții în total investițiilor realizate la nivel național fiind de 36,9% (44.458 milioane lei).

Tabel nr. 36. **Investițiile brute din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), pe clase de mărime, la nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, milioane lei**

Clase de mărime	Regiunea	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	TOTAL, din care	143314	99928	94673	143530	124548	108334	106247	122024	114183	120569
	Regiunea SUD-EST	11957	8867	10776	10724	9432	11414	9293	9303	6642	7619
0-9 persoane	TOTAL, din care	36766	17095	21492	18595	28204	25262	28659	32434	32755	32668
	Regiunea SUD-EST	2240	1396	3692	1377	2690	4740	3383	1954	1463	1860
10-49 persoane	TOTAL, din care	24864	17910	16780	18112	17722	15088	16799	21987	20715	22119

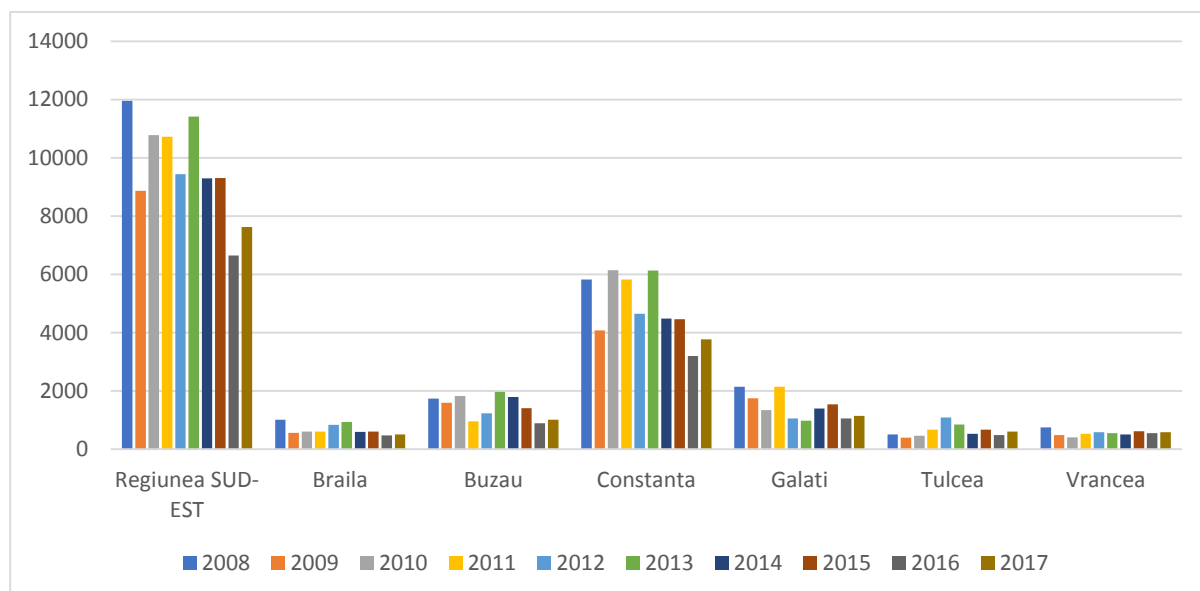
Clase de mărime	Regiunea	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Regiunea SUD-EST	2221	1767	2416	1557	2016	1571	1403	1741	1541	1925
50-249 persoane	TOTAL, din care	29970	20379	18087	24038	19746	17013	18664	21508	20577	21325
	Regiunea SUD-EST	2798	1663	1903	3595	1851	1897	1413	1574	1406	1434
250 persoane și peste	TOTAL, din care	51714	44544	38314	82785	58876	50971	42126	46095	40136	44458
	Regiunea SUD-EST	4698	4041	2765	4195	2875	3206	3094	4035	2233	2401

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile începând cu anul 2008

La nivel Regiunii Sud-Est, valoarea investițiilor brute a înregistrat o scădere în anul 2017 comparativ cu anul 2008, de la 11.957 milioane lei (2008) la 7.619 milioane lei în anul 2017, scăderea fiind de 36,28%. Ce mai importantă scădere s-a înregistrat în aceeași perioadă de timp, la nivelul unităților din clasa 250 de salariați și peste, reducerea fiind cu 48,89% în anul 2017 față de 2008. În anul 2017, investițiile brute realizate de unitățile locale active cu 0-9 salariați, au crescut cu 27,14% față de anul 2016, iar cele realizate de unitățile cu 10-49 salariați au crescut cu 24,92% în 2017 față de anul 2008.

Figura nr. 95. Investițiile brute din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), la nivelul Regiunii Sud-Est, pe județe, în perioada 2008-2017, milioane lei

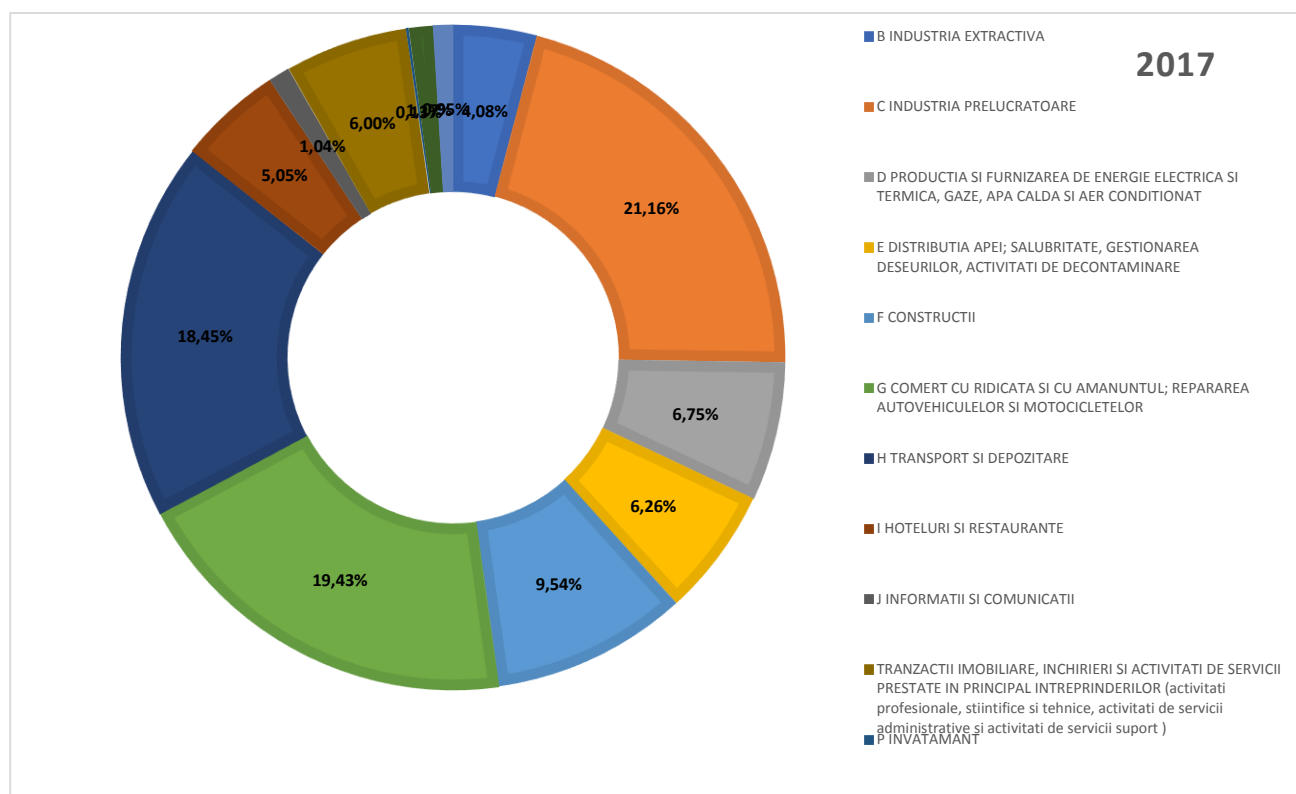

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul Regiunii Sud-Est, județele Constanța și Galați domină din punctul de vedere al investițiilor brute realizate de unitățile locale active, indiferent de clasa de mărime, totalul investițiilor brute realizate în cele două județe în anul 2017 fiind de 4.909 milioane lei, respectiv 64,43% din totalul investițiilor brute realizate la nivel regional. În județul Brașov au fost realizate investiții brute foarte

mici la nivelul unităților locale active, valoarea acestora fiind de 507 milioane lei în anul 2017, respectiv 6,65% din totalul investițiilor brute realizate la nivelul întregii regiuni.

Figura nr. 96. **Structura Investițiilor brute din unitățile locale active (industrie, construcții, comerț și alte servicii), la nivelul Regiunii Sud-Est, pe activități CAEN Rev.2, în anul 2017, %**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Industria prelucrătoare (21,16%), comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor (19,43%), transportul și depozitarea (18,45%) sunt domeniile în care unitățile locale active au realizat cele mai consistente investiții în active corporale în anul 2017, la nivelul Regiunii Sud-Est. La polul opus se situează unitățile din domeniile: învățământ – 0,13%, sănătate și asistență socială – 1,17% și informații și comunicații – 1,04% din totalul investițiilor brute realizate la nivelul Regiunii Sud-Est.

Distribuția unităților locale active pe domenii de activitate la nivelul Regiunii Sud-Est

La nivelul Regiunii Sud-Est, cele mai multe unități locale active sunt înregistrate și funcționează în județul Constanța, deși numărul acestora a scăzut în perioada 2008-2017 de la 24.256 de unități la

22.499 unități, respectiv cu 7,24%. La polul opus se situează județul Tulcea cu un număr total de unități locale active în anul 2017 de 4.859 unități, în creștere cu 1,52% față de anul 2016.

Din punctul de vedere al distribuției pe domenii de activitate, cele mai multe unități locale active funcționează în domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, reparării autovehiculelor și motocicletelor, numărul acestora fiind în 2017 de 22.446 unități locale active, cele mai multe dintre acestea fiind în județul Constanța, respectiv 6.659 unități (29,66% din numărul total al unităților din domeniul comerț la nivelul Regiunii Sud-Est). Trebuie remarcată creșterea cu 78,87% a numărului unităților locale active la nivelul Regiunii Sud-Est din domeniul învățământ (de la 284 unități în anul 2008 la 508 unități în anul 2017), 41,14% dintre acestea fiind localizate în județul Constanța.

Numărul întreprinderilor nou create, (crearea de star-up-uri), inclusiv pe ramuri economice

Conform definiției identificată pe website-ul Institutului Național de Statistică, "întreprinderile nou create cuprind societățile comerciale și întreprinzătorii individuali (persoane fizice, întreprinderi individuale, întreprinderi familiale, profesii libere) ce desfășoară activități neagricole, create într-o anumită perioadă de timp. Noțiunea "creare nouă" se referă la includerea unei întreprinderi în registrul statistic al întreprinderii care este actualizat lunar pe baza registrului fiscal".

Întreprinderea activă reprezintă entitatea care, din punct de vedere economic, este activă în perioada de observare, respectiv realizează bunuri sau servicii, înregistrează cheltuieli și întocmește bilanț contabil. În mod normal o unitate este considerată activă atunci când a început să producă și să încaseze venituri. Din punct de vedere statistic prezintă, însă, interes și unitățile care, chiar dacă nu au venituri, au demarat deja o investiție și înregistrează costuri. Deci se consideră activă orice unitate care angajează forță de muncă și înregistrează costuri inclusiv cheltuieli de investiții legate de activitatea productivă.

Tabel nr. 37. Numărul întreprinderilor nou create, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune, CAEN – Rev.2, în perioada 2008-2017

CAEN Rev.2 (activității ale economiei naționale - secțiuni)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	117722	97580	92045	98343	99467	136744	82051	103280	97887	109268
A Agricultură, silvicultură și pescuit	3320	5293	6018	8861	7427	23529	3109	10990	10227	13106
B Industria extractivă	220	156	134	121	98	97	131	77	91	56
C Industria prelucrătoare	7977	6602	6014	6237	6054	7642	5659	6911	5827	6945

CAEN Rev.2 (activității ale economiei naționale - secțiuni)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
D Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	119	152	246	212	283	302	358	186	164	98
E Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	477	519	517	669	586	536	437	397	335	377
F Construcții	17845	9574	7088	8911	8175	8967	7609	8756	9149	10477
G Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	31972	31651	30009	27708	28186	38633	24219	28241	24012	24735
H Transport și depozitare	8500	5322	4925	7159	6126	6393	6281	7104	7491	8597
I Hoteluri și restaurante	4313	4790	4187	4350	4561	5999	4362	5048	4795	4859
J Informații și comunicații	6403	4185	4821	4502	5859	7177	4716	5630	5280	6015
K Intermedieri financiare și asigurări	386	383	407	649	598	1159	1212	477	378	351
L Tranzacții imobiliare	2738	1411	1241	1483	1575	1906	1840	1865	2155	2326
M Activități profesionale, științifice și tehnice	18317	14023	12412	13076	12795	13587	9573	10127	10515	10822
N Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	4199	3955	4124	4206	4470	7968	4547	4678	4201	4595
P Învățământ	2400	1272	1212	1306	1304	2539	1713	2475	2317	2659
Q Sănătate și asistență socială	2800	2888	3408	3809	4177	1145	1201	1400	2950	2711
R Activități de spectacole, culturale și recreative	2199	1408	1475	1789	2801	2975	2022	3681	3390	4417
S Alte activități de servicii	3537	3996	3807	3295	4392	6190	3062	5237	4610	6122

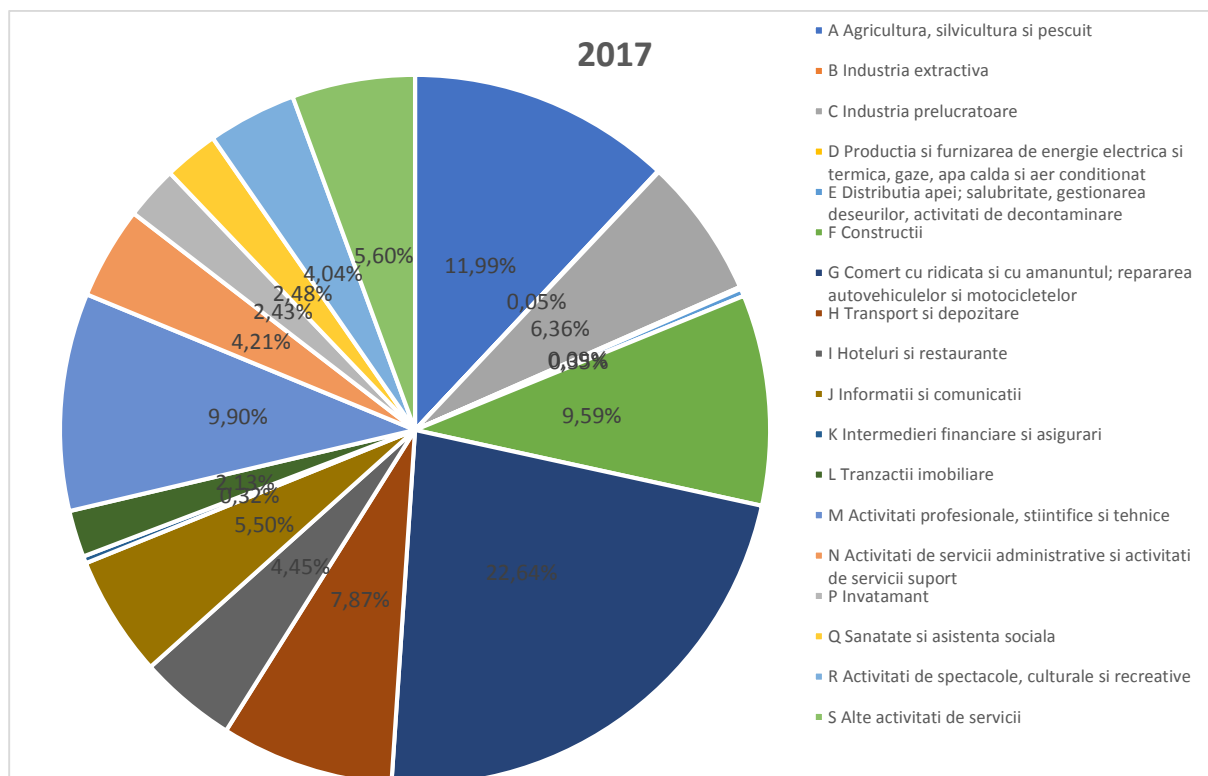
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

**date disponibile începând cu anul 2008.*

La nivel național, numărul întreprinderilor nou create a scăzut cu 7,28% în anul 2017 față de anul 2008, de la 117.722 întreprinderi la 97.887 întreprinderi în anul 2017, deși comparativ cu anul 2016, în anul 2017 s-a înregistrat o creștere cu 11,63%. În perioada 2008-2017, cele mai semnificative evoluții ale numărului întreprinderilor nou create s-au înregistrat în următoarele domenii:

- R: activități de spectacole, culturale și recreative, creșterea fiind de 110,86% în anul 2017 față de 2008 (de la 2199 întreprinderi în anul 2008 la 3390 întreprinderi în anul 2017);
- S: alte activități de servicii, creștere de 73,08% în anul 2017 față de anul 2008;
- B: industria extractivă, la nivelul căreia s-a înregistrat o scădere accentuată a numărului întreprinderilor nou create cu 74,55% în anul 2017 față de 2008, respectiv de la 220 întreprinderi în anul 2008 la 91 întreprinderi în anul 2017;
- F: construcții, domeniu la nivelul căruia scăderea a fost de 41,29% în anul 2017 față de 2008.

Figura nr. 97. Distribuția întreprinderilor nou create, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune, CAEN – Rev.2, în anul 2017, la nivel național, %

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În economia românească, în anul 2017, întreprinderile nou create în domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, al reparării autovehiculelor și motocicletelor au deținut o pondere de 22,64%, numărul acestora fiind de 24.735 întreprinderi. La polul opus, s-au situat industria extractivă, reprezentând 0,05% din numărul total al întreprinderilor nou create la nivel național în anul 2017 și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, ponderea acestui domeniu fiind de 0,09% din total întreprinderilor nou create la nivel național.

Tabel nr. 38. Numărul întreprinderilor nou create, pe clase de mărime la nivel național, în perioada 2008-2017

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	117722	97580	92045	98343	99467	136744	82051	103280	97887	109268
0 salariați	63139	63551	62600	61005	63070	107470	46666	66217	58519	53293
1-4 salariați	49176	30278	24684	32005	31118	24925	30341	32531	35484	52166
5-9 salariați	3766	2335	2870	3373	3263	2755	3078	3027	2595	2489
10 salariați și peste	1641	1416	1891	1960	2016	1594	1966	1505	1289	1320

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Pe clase de mărime, la nivel național în perioada 2008-2017, a crescut doar numărul întreprinderilor nou create cu 1-4 salariați cu 6,1% în anul 2017 față de 2008 și cu 47% în 2017 față de 2016. Regiunea Sud-Est devansează din punct de vedere al investițiilor brute doar regiunile Nord-Est (6.785 milioane lei în anul 2017) și Sud-Vest Oltenia (7.314 milioane lei în anul 2017).

Cea mai importantă evoluție înregistrată în perioada 2008-2017 a fost pe segmentul întreprinderilor cu 5-9 salariați, al căror număr a scăzut în anul 2017 cu 33,9% comparativ cu anul 2008, respectiv de 3.766 întreprinderi în anul 2008 la 2.595 întreprinderi nou create în 2017. Deși la nivel național numărul întreprinderilor nou create a scăzut cu 7,2% în anul 2017 comparativ cu anul 2008, scăderea a fost mult mai accentuată pe segmentul întreprinderilor cu 0 salariați (-15,6%) și al întreprinderilor cu cel puțin 10 salariați (19,6%).

Tabel nr. 39. Numărul întreprinderilor nou create la nivel național, pe forme juridice și numărul mediu de salariați, în perioada 2008-2017

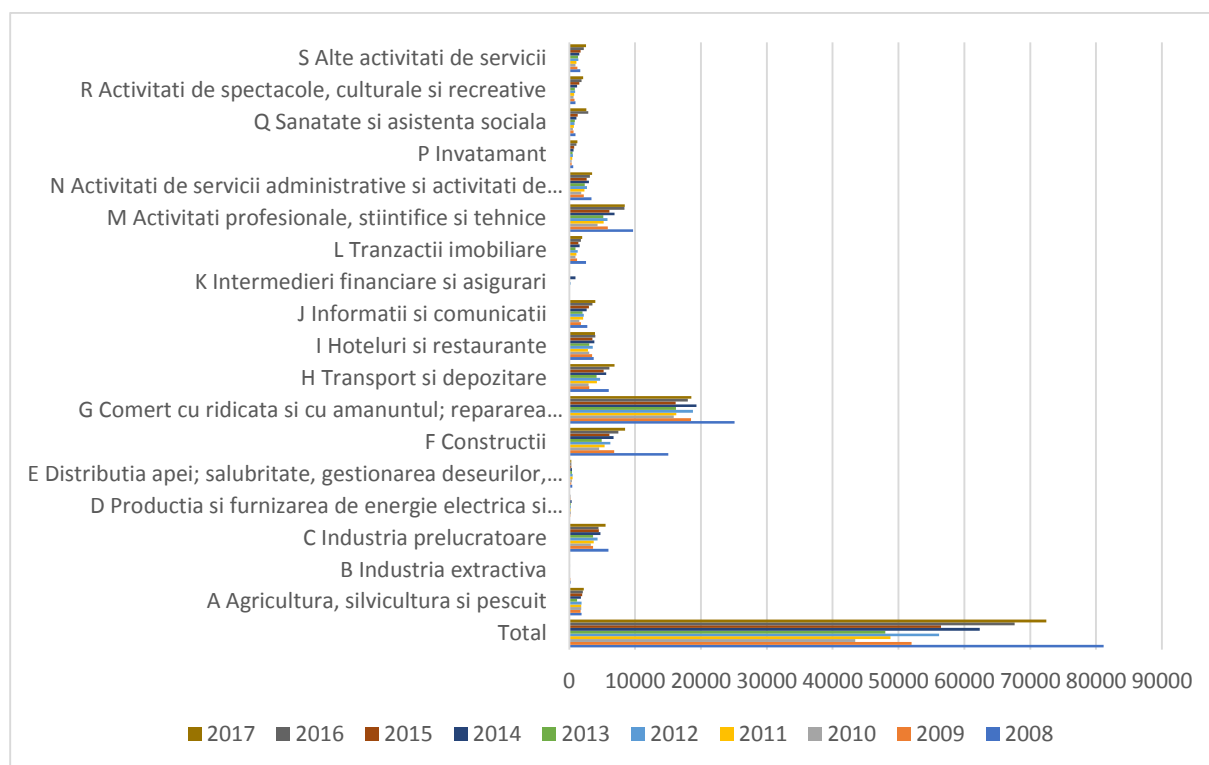
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	117722	97580	92045	98343	99467	136744	82051	103280	97887	109268
Număr mediu de salariați	151543	100907	130830	129099	144940	100569	126422	111725	108758	119033
Societăți comerciale	81156	51974	43443	48783	56169	48017	62336	56459	67643	72423
Număr mediu de salariați	148031	94683	122853	119668	140575	97233	125928	109457	108140	106167
Persoane fizice autorizate	36435	45474	48448	49480	43173	88655	19616	46678	30150	36732
Număr mediu de salariați	3355	6043	7668	9347	4137	3235	378	1980	486	12736
Alte forme juridice	131	132	154	80	125	72	99	143	94	113
Număr mediu de salariați	157	181	309	84	228	101	116	288	132	130

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel național, din totalul de 109.268 întreprinderi nou create în anul 2017, 66,28% dintre acestea au fost societăți comerciale și 33,62% au fost întreprinderi fizice autorizate. De altfel, în perioada 2008-2017, se poate constata o scădere a numărului de societăți comerciale nou înființate, reducerea fiind de 10,76% în anul 2017 față de anul 2008. Spre deosebire de situația societăților comerciale, la nivelul întreprinderilor nou create sub forma unor persoane fizice autorizate, se poate constata o creștere cu 0,82% în anul 2017 comparativ cu 2008, de la 36.435 unități la 36.732 PFA-uri în 2017. În perioada 2008-2017, cei mai mulți salariați au lucrat în societăți comerciale, numărul mediu al salariaților care lucrau în societăți comerciale nou înființate a fost 106.167 salariați în anul

2017, ceea ce reprezentat 89,19% din numărul total al salariaților care lucrau în întreprinderi nou create în anul 2017 (119.033 salariați).

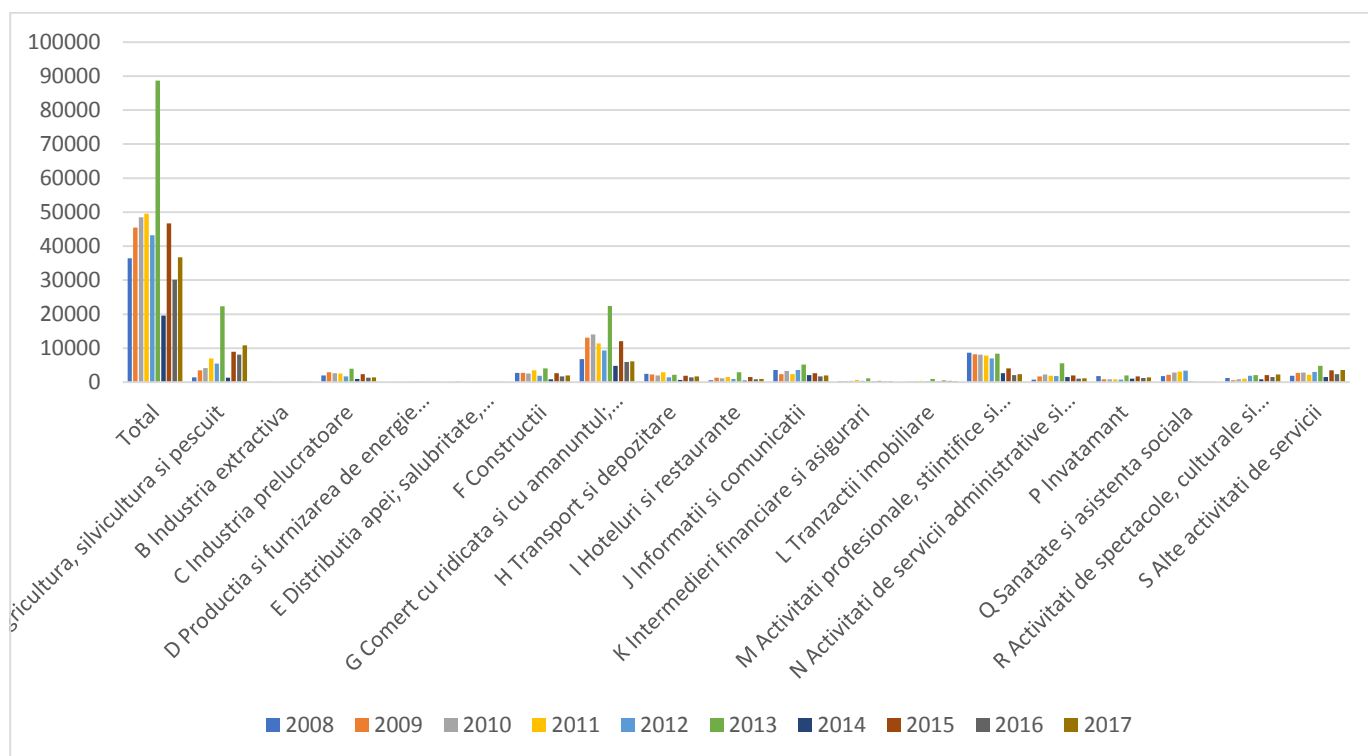
Figura nr. 98. **Evoluția numărului întreprinderilor nou create, societăți comerciale, ca formă juridică, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune, CAEN – Rev.2, în perioada 2008-2017, la nivel național**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel național, cele mai multe societăți comerciale au fost înființate în anul 2017 în domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, reparării autovehiculelor și al motocicletelor, ponderea acestui domeniu la nivel național fiind de 25,57% din numărul total al întreprinderilor nou create în 2017. Cu toate acestea, la nivelul domeniului comerț cu ridicata și cu amănuntul, s-a înregistrat o scădere a numărului de societăți comerciale cu 26,19% în anul 2017 față de 2008 și o creștere cu 10,26% față de anul 2016. Cel mai mic număr de societăți comerciale nou create a fost în industria extractivă, numărul acestora scăzând în anul 2017 față de 2008 cu 75,24%.

Figura nr. 99. Evoluția numărului întreprinderilor nou create, persoane fizice autorizate, ca formă juridică, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune, CAEN – Rev.2, în perioada 2008-2017, la nivel național

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește distribuția persoanelor fizice autorizate ca întreprinderi nou create, se poate constata că în anul 2017 numărul acestora a crescut cu 0,82% față de anul 2008 și cu 21,83% comparativ cu anul 2016, numărul acestora fiind în 2017 de 36.732 PFA-uri. Cele mai multe PFA-uri au fost înființate și funcționează în agricultură, silvicultură și pescuit (29,48%) și comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor (16,48% din numărul al întreprinderilor nou create în anul 2017). Cele mai puține PFA-uri au fost înregistrate în perioada 2008-2017 în domeniul precum: producția și furnizarea energiei electrice, termice, gazelor, apei calde și a aerului condiționat (0,01% în anul 2017) și a distribuției apei, salubrității și gestionării deșeurilor (0,12% în anul 2017). În domeniul agricultură, silvicultură și pescuit s-a înregistrat cea mai mare creștere a numărului de PFA-uri, ca întreprinderi nou create, numărul acestora crescând de la 1.408 în anul 2008 la 10.828 în anul 2017. Domeniul sănătate și asistență socială se remarcă printr-o scădere drastică a numărului de PFA-uri în perioada 2008-2017, reducerea fiind de 93,98%, de la 1.828 PFA-uri în 2008 la 110 PFA-uri în 2017.

Rata de creare a unităților locale active

Predilecția pentru deschiderea unei afaceri este mai ridicată în regiunea București-Ilfov. Distribuția pe regiuni a întreprinderilor nou create ilustrează faptul că rata de creare a avut, comparativ cu anul 2016, o tendință pozitivă în anul 2017 în toate regiunile, datorită condițiilor socio-economice favorabile.

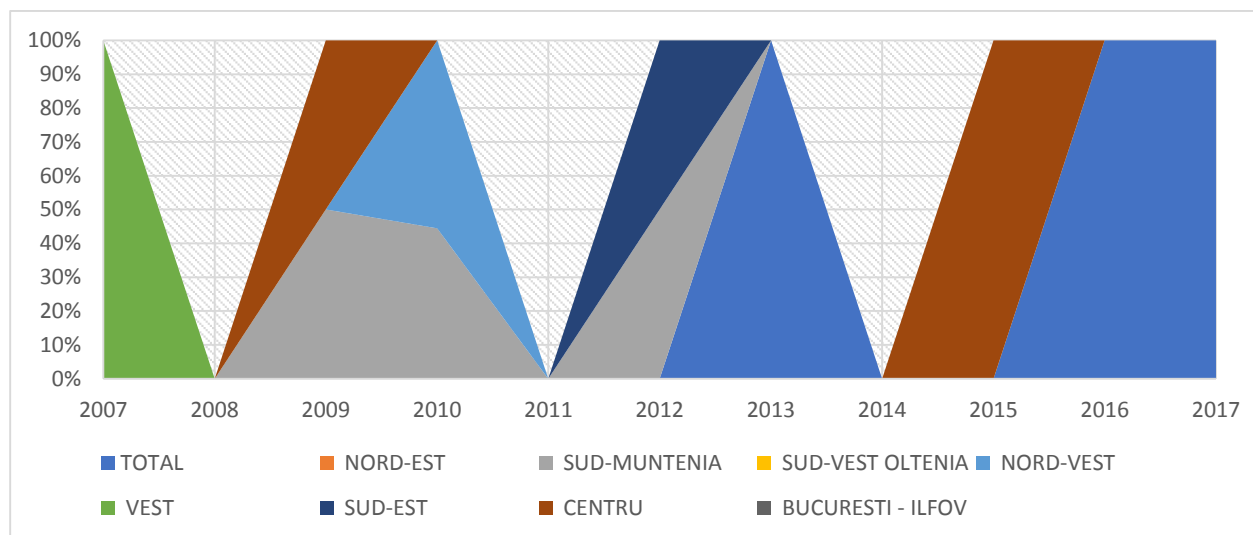
Tabel nr. 40. **Întreprinderi active nou create, rata de creare a acestora, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2007-2017**

Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	42,2	43,3	32,6	33,2	36,1	28,1	35	18,4	27,3	28,7	33,8
NORD-EST	5,2	5,2	4,3	4,1	4,6	3,3	4,3	1,8	3,2	3,5	3,6
SUD-MUNTENIA	4,4	5,3	4	4	4,4	3	3,9	1,8	2,9	3,1	3,6
SUD-VEST OLTENIA	3,1	3,2	2,5	2,8	3,2	2,9	3,3	1,4	2,1	2,1	2,6
NORD-VEST	6,2	6,3	4,7	5	5,5	4,6	5,7	2,8	4,1	4,4	5,5
VEST	4	4,3	3,2	3,1	3,5	2,7	3,4	1,8	2,6	2,7	3,2
SUD-EST	4,5	5,1	3,8	3,8	4,2	3	3,7	1,9	2,9	2,9	3,4
CENTRU	5,2	5,6	4	4,3	4,3	2,9	3,9	1,8	3	3,4	3,9
BUCUREȘTI - ILFOV	9,6	8,4	6,1	6,2	6,5	5,8	6,9	5,2	6,4	6,5	7,7

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Sursa: prelucrare date provenite "Întreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor din România 2019"

Figura nr. 100. **Evoluția ratei de creare a întreprinderilor active nou create, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2007-2017**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

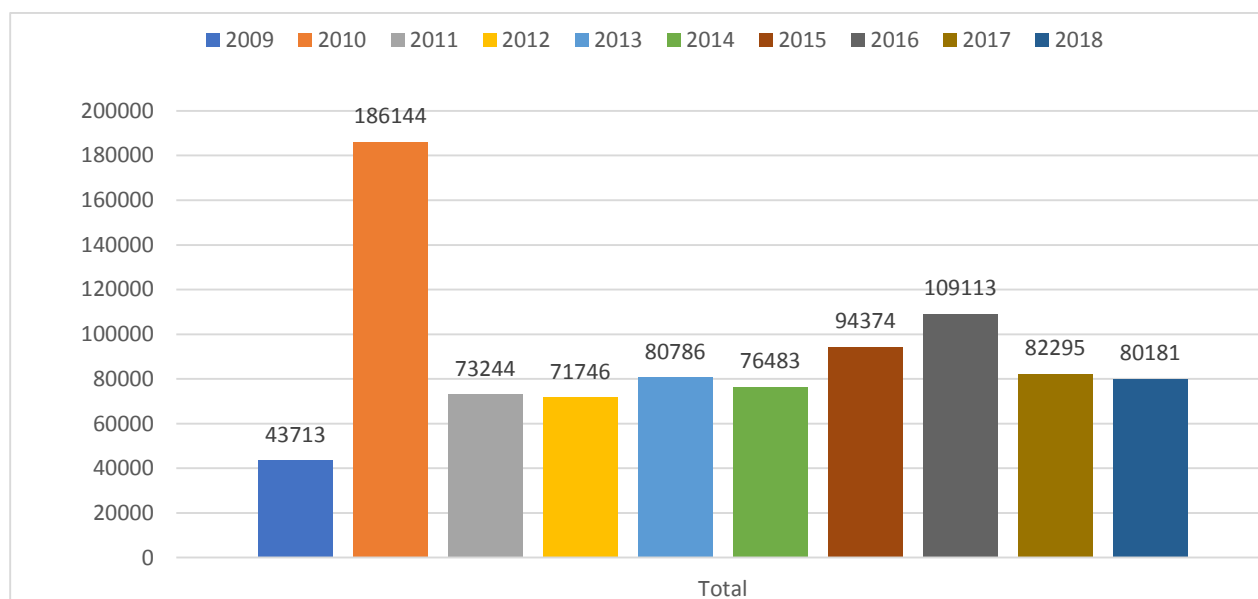
Regiunea București-Ilfov rămâne în continuare cea mai dinamică regiune, datorită oportunităților investiționale. În anul 2017, Regiunea Sud-Vest Oltenia are cea mai mică pondere comparativ cu celelalte regiuni. Rata de creare a întreprinderilor noi în anul 2017 prezintă o creștere de 5,1 puncte

procentuale față de anul 2016. În anii 2009 și 2010 se observă o descreștere semnificativă a ratei de creare din cauza condițiilor economice.

Numărul firmelor radiate la nivel regional

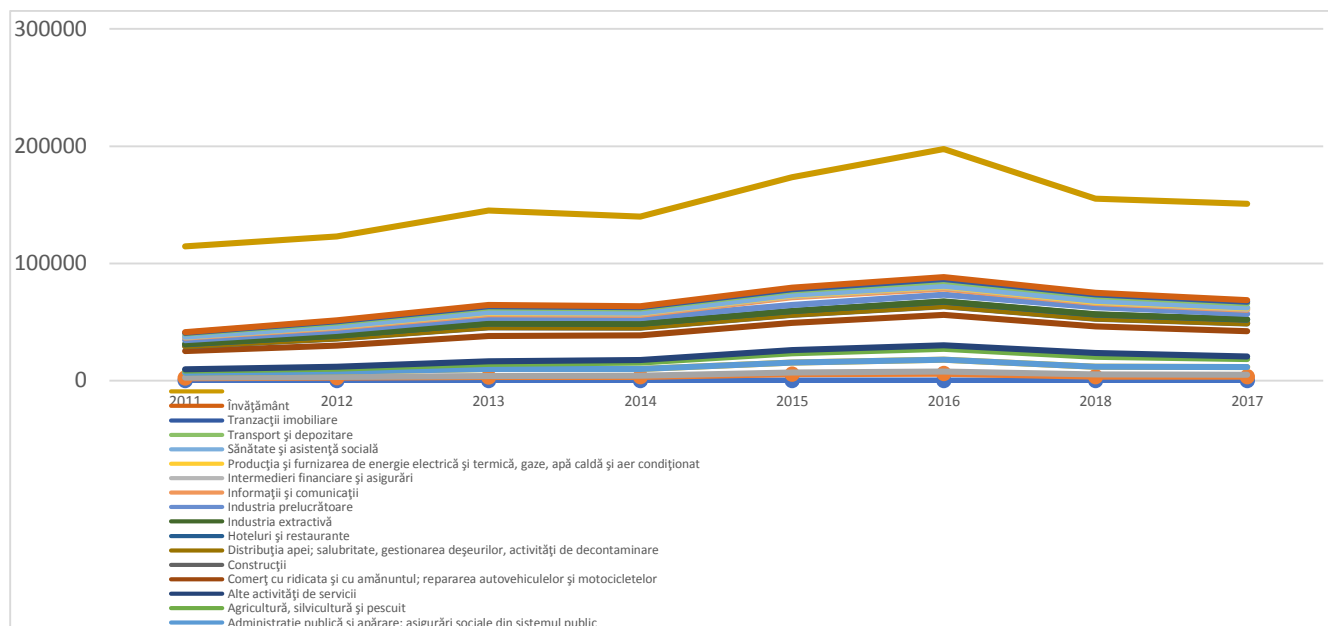
Conform datelor furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului, la nivel național în perioada 2009-2018, numărul firmelor radiate a crescut cu 83,42% în anul 2018 comparativ cu anul 2009, respectiv de la 43.713 firme radiate în anul 2009 la 80.181 firme radiate în anul 2018. Anul 2010 a reprezentat un moment important în evoluția activităților firmelor românești, deoarece și-au încetat activitatea și au for radiate 186.144 de firme, aceasta fiind în esență una dintre cele mai importante consecințe ale crizei economice.

Figura nr. 101. Numărul firmelor radiate la nivel național în perioada 2009-2018

Sursa: prelucrare date provenite de la Oficiul Național al Registrului Comerțului 2019

Figura nr. 102. Numărul firmelor radiate la nivel național, pe activități ale economiei naționale, în perioada 2011-2018

Sursa: prelucrare date provenite de la Oficiul Național al Registrului Comerțului 2019

Distribuția pe activități ale economiei naționale a firmelor radiate în perioada 2011-2018 evidențiază faptul că domeniul *comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și automobilelor* deține cea mai importantă pondere în totalul firmelor radiate în anul 2018, respectiv 28,09% din totalul firmelor radiate la nivel național. În anul 2018, comparativ cu anul 2011, numărul firmelor radiate care activau în domeniul învățământ a crescut cu 214,85%.

Tabel nr. 41. Numărul întreprinderilor desființate în funcție de forma juridică, în perioada 2008-2017

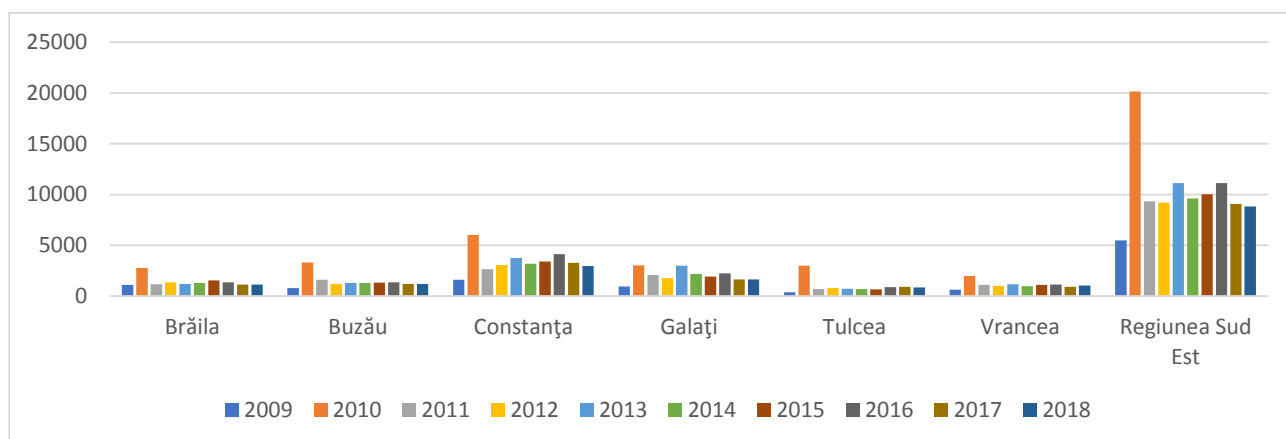
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Total	83021	113898	103005	55128	72584	120228	68688	74291	77318	81293
Societăți comerciale	56415	96290	68897	38320	50361	61560	55763	34946	38279	54226
Persoane fizice autorizate	26077	16886	33385	16319	22115	58232	12626	39124	38801	26787
Alte forme juridice	529	722	723	489	108	436	299	221	238	280

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile începând cu anul 2008.

Din numărul total de 81.293 firme radiate în anul 2017 la nivel național, 54.226 de firme au fost din categoria societăților comerciale, în timp ce ponderea PFA-urilor radiate a fost 32,95%. Numărul societăților comerciale radiate în perioada 2008-2017 a scăzut cu 3,88%.

Figura nr. 103. Numărul firmelor radiate în Sud-Est și pe județe în perioada 2009-2018

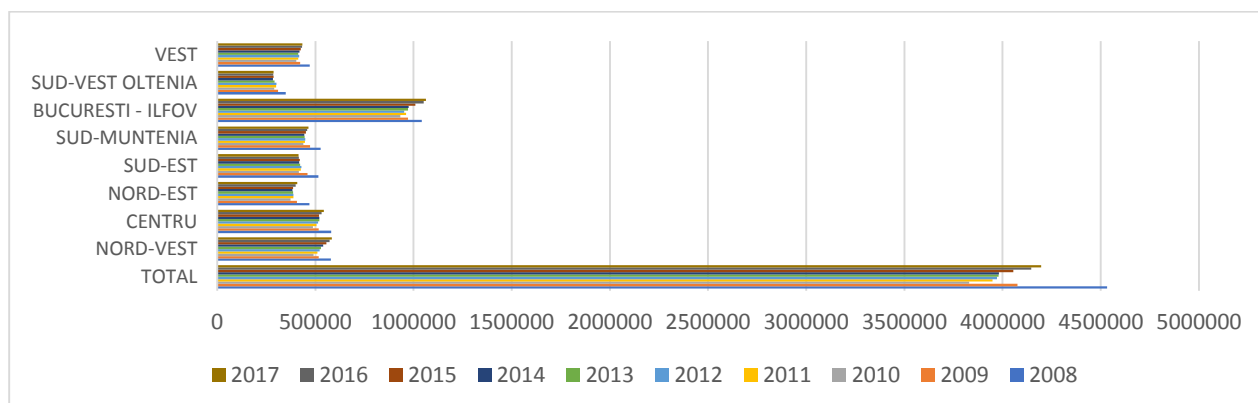
Sursa: prelucrare date provenite de la Oficiul Național al Registrului Comerțului, 2019

La nivelul Regiunii Sud-Est, numărul total al firmelor radiate a crescut în anul 2018 față de anul 2009 cu 60,86%. Numărul cel mai mare de firme radiate s-a înregistrat în anul 2018 în județul Constanța, respectiv 2.973 de firme radiate (33,68% din numărul total al firmelor radiate în anul 2018 în Regiunea Sud-Est), ceea ce a însemnat o creștere cu 85,23% față de anul 2009. Cea mai mare creștere a numărului de firme radiate s-a înregistrat în perioada 2009-2018 în județul Tulcea, respectiv o creștere de 114,83%.

Numărul de salariați din unitățile locale active la nivel regional și național

Salariatul este persoana care-și exercită activitatea pe baza unui contract de muncă într-o unitate economică sau socială, indiferent de forma de proprietate, sau la persoane particulare, în schimbul unei remunerații sub formă de salariu, plătit în bani sau natură, sub formă de comision etc.

Figura nr. 104. Personalul din unitățile locale active (industrie, comerț, construcții și servicii), pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel național numărul salariaților care lucrau în unitățile local active în perioada 2008-2017, a scăzut cu 7,4%, de la 4.533.086 persoane la 4.197.014 persoane. La nivelul Regiunii București-Ilfov s-a înregistrat o creștere a personalului angajat în unitățile locale active cu 1,9% în anul 2017 comparativ cu anul 2008, în timp ce în aceeași perioadă de timp la nivelul celorlalte regiuni, cu excepția regiunii Nord-Vest (+1,0% în 2017 față de 2008) s-au înregistrat scăderi ale numărului de salariați, astfel: Regiunea Centru – 6,3%, Regiunea Nord-Est – 13,4%, Regiunea Sud-Est – 19,7%, Regiunea Sud-Muntenia – 11,8%, Regiunea Sud-Vest Oltenia - 17,8% și Regiunea Vest – 7,7%.

În anul 2017, la nivelul economiei naționale, în industria prelucrătoare erau înregistrați 1.209.214 salariați, respectiv 28,8% din numărul total al salariaților din România. Cu toate acestea, personalul angajat în industria prelucrătoare a scăzut cu 13,3% în anul 2017 față de anul 2008, de la 1.394.550 salariați în anul 2008 la 1.209.214 salariați în anul 2017.

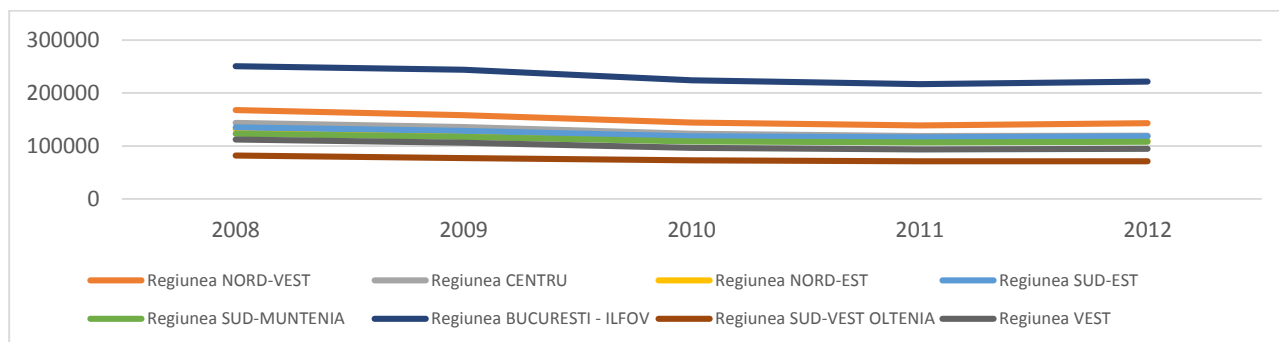
La nivelul Regiunii Sud-Est, scăderea numărului de salariați din industria prelucrătoare a fost și mai accentuată, aceasta fiind de 28,5% în anul 2017 față de anul 2008. Regiunea Sud-Est deține 9,5% din numărul total al salariaților care lucrează la nivel național în industria prelucrătoare. Un procent de 22,2% din numărul total de salariați angajați în România lucrau în anul 2017 în domeniul *comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și a motocicletelor*, la nivelul acestui domeniu înregistrându-se în perioada 2008-2017 o scădere cu 86,1%. Scăderea numărului de personal a fost și mai evidentă la nivelul Regiunii Sud-Est în acest domeniu al economiei naționale, cu 20,8% în anul 2017 față de 2008.

Deși domeniul hoteluri și restaurante deține doar 9,1% din numărul total al salariaților înregistrați la nivel național, acesta a înregistrat în perioada 2008-2017 o creștere cu 8,4%. În Regiunea Sud-Est lucrau în anul 2017 aproximativ 11,9% din numărul total al salariaților angajați în domeniul hoteluri și restaurante la nivel național, deși în perioada 2008-2017 s-a înregistrat o scădere a personalului angajat în acest domeniu cu 12,6%.

Deși în domeniul învățământului lucrau în anul 2017 doar 0,4% din numărul total al salariaților din economie, numărul salariaților a crescut în perioada 2008-2017 cu 57,6%. La nivelul Regiunii Sud-Est, creșterea numărului de salariați din domeniul învățământ a fost de 36,8% în anul 2017 comparativ cu anul 2008.

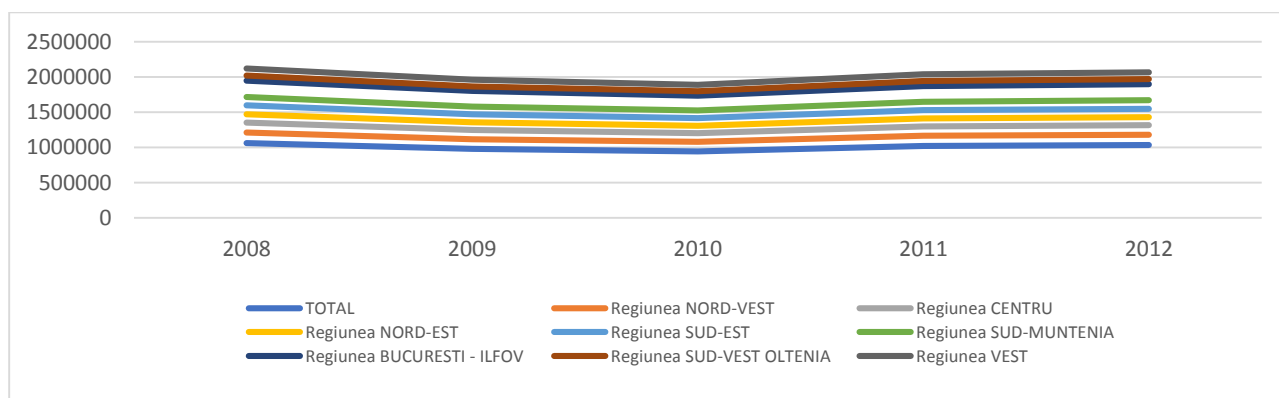
Numărul salariaților angajați în domeniul sănătate și asistență socială a crescut în anul 2017 cu 102% comparativ cu anul 2008, creșterea înregistrată la nivelul Regiunii Sud-Est fiind de 67,5% în perioada 2008-2017.

Figura nr. 105. Personalul din unitățile locale active, pe clase de mărime, 0-9 persoane, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2012

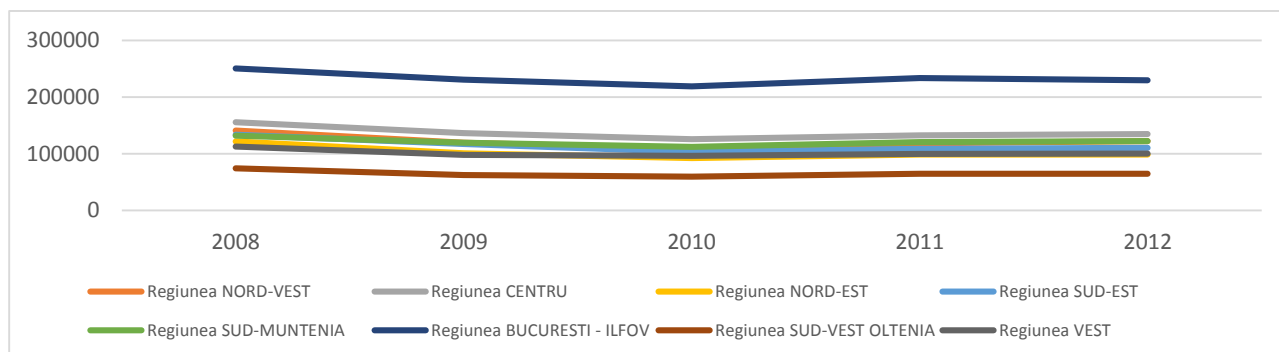
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 106. Personalul din unitățile locale active, pe clase de mărime, 10-49 persoane, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2012

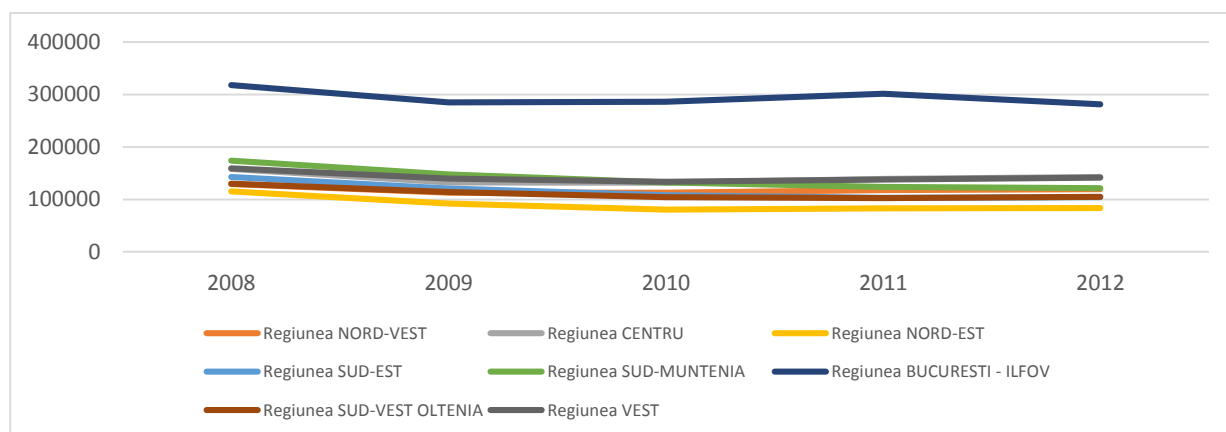
Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 107. Personalul din unitatile locale active, pe clase de mărime, 50-249 persoane, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2012

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Figura nr. 108. Personalul din unitatile locale active, pe clase de mărime, 250 persoane și peste, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2012

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivelul economiei naționale, în perioada 2008-2012, tendința a fost de scădere a numărului de salariați, atât pe regiuni de dezvoltare, cât și pe clase de mărime a firmelor. Regiunea Nord-Est a înregistrat cea mai severă scădere a numărului de salariați, reducerea fiind de 16,78% în anul 2012 comparativ cu anul 2008. Pe clase de mărime a firmelor, cea mai importantă reducere a numărului de salariați s-a înregistrat la nivelul firmelor cu cel puțin 250 de salariați, scăderea fiind de 17,1% în anul 2012 față de anul 2008. La nivelul Regiunii Sud-Est, cea mai mare scădere a numărului de personal angajat în unitățile locale active a fost de 27,02% în anul 2012 față de 2008, pe segmentul firmelor cu peste 250 de salariați.

Tabel nr. 42. Ponderea numărului de angajați, după clasa de marime a întreprinderii, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2008-2017

Clasa de mărime a numărului de salariați	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0 salariați	TOTAL	22,8	29	39,3	28,2	21,3	26,5	33,9	24,1	25,7	25,2	22,7
	NORD-EST	31,2	27,8	0	29	21	25,2	33,5	25,8	28,1	37,8	20,5
	SUD-MUNTENIA	23,7	34,6	35,3	28,3	22,6	23,2	35	25,8	30	25,7	37,3
	SUD-VEST OLTENIA	26,9	34,4	0	27,2	27,6	21,6	41	17,8	28	32,5	26,9
	NORD-VEST	24	32,4	0	33,4	21,3	26,9	32,8	23,1	34,1	31,9	36
	VEST	24,1	27,3	31,3	23,4	25,9	23,6	17,3	18,4	21,2	19,2	21,4
	SUD-EST	20,3	32,1	0	22,7	15,7	18,9	27	20,6	21,3	20	31,1
	CENTRU	27	30,5	0	35,8	28,4	25,9	33,6	28,6	22,4	34,1	22,5
	BUCUREȘTI - ILFOV	16,2	18,4	36,5	26,3	17,6	36,3	43,8	27,7	22,6	16,9	9,6
1-49 salariați	TOTAL	57,5	55	54,3	58,5	64,3	57,8	57,6	63,9	67,8	62,1	51,4
	NORD-EST	61,2	62,8	0	62,6	71,4	67,6	60,8	68,8	64,9	56,9	63,3

Clasa de mărime a numărului de salariați	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	SUD-MUNTENIA	67,3	55,8	54,8	59,5	69,3	46,2	59,4	65,3	67,2	69,5	58,9
	SUD-VEST OLTENIA	60,5	63	0	63,2	66,4	69,6	56,3	69,6	64,7	63,1	72
	NORD-VEST	53,2	50,3	0	50,2	72,4	64,6	62,2	65,9	61,9	63,9	62,2
	VEST	53,3	44,8	45	60,3	41,3	63,8	78	55,1	74,1	33,4	37,8
	SUD-EST	71,6	60,6	0	62,6	46,9	54,2	61,7	70,9	70,1	75,7	34,2
	CENTRU	53,5	33,6	0	48,5	64,5	68,3	43,2	66,8	69,3	57,3	41,8
	BUCUREȘTI - ILFOV	50,9	70,3	50,1	61,7	74,6	46,3	47,3	58,8	69,3	70,7	49,8
49 salariați și peste	TOTAL	19,7	16	6,4	13,3	14,4	15,7	8,5	12	6,5	12,7	25,9
	NORD-EST	7,6	9,4	0	8,4	7,6	7,2	5,7	5,4	7	5,3	16,2
	SUD-MUNTENIA	9	9,6	9,9	12,2	8,1	30,6	5,6	8,9	2,8	4,8	3,8
	SUD-VEST OLTENIA	12,6	2,6	0	9,6	6	8,8	2,7	12,6	7,3	4,4	1,1
	NORD-VEST	22,8	17,3	0	16,4	6,3	8,5	5	11	4	4,2	1,8
	VEST	22,6	27,9	23,7	16,3	32,8	12,6	4,7	26,5	4,7	47,4	40,8
	SUD-EST	8,1	7,3	0	14,7	37,4	26,9	11,3	8,5	8,6	4,3	34,7
	CENTRU	19,5	35,9	0	15,7	7,1	5,8	23,2	4,6	8,3	8,6	35,7
	BUCUREȘTI - ILFOV	32,9	11,3	13,4	12	7,8	17,4	8,9	13,5	8,1	12,4	40,6

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În perioada 2007-2017, unitățile locale active cu 0 salariați au cuantificat între 21,3% (2011) și 33,9% (2013) din numărul total al salariaților înregistrați la nivelul economiei naționale, valoarea înregistrată în anul 2017 a indicatorului ponderea numărului de salariați, după clasa de mărime a întreprinderii fiind de 22,7% din total. La nivelul Regiunii Sud-Est, ponderea numărului de salariați care lucrau în întreprinderi cu cel puțin 49 de salariați a crescut de la 8,1% la 34,7%, sporul calculat fiind de +26,6%.

Tabel nr. 43. **Ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin, pe regiuni de dezvoltare, în perioada 2007-2017**

Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
TOTAL	12,8	14,4	27,1	17,8	13,9	13,9	16,5	18,2	13,7	16,6	12,1
NORD-EST	9	6,2	17,4	10,3	8,7	11,6	9,9	9,1	10,4	9,7	6,3
SUD-MUNTENIA	7,4	9,7	16	8,1	10,5	16,5	16	6,9	17,6	31,5	8,8
SUD-VEST OLTENIA	17,9	6,6	3,6	10,5	6,4	2,4	6,3	6,7	4,5	5,3	2,9
NORD-VEST	11,5	14,6	17,4	28,4	17,1	14,5	22,2	11,9	13,1	11,3	10,4
VEST	15,7	17,6	65,6	15,8	17,4	15,8	18,3	22,1	14,4	22,9	16,6
SUD-EST	7,5	11	8	14,8	9,3	10,4	6,5	7,1	6,9	8,3	8,7
CENTRU	14,6	18,5	9,2	14,6	18,1	17,5	15,5	12,9	12	12,6	9,4
BUCUREȘTI - ILFOV	16,2	19,5	14,1	23,6	16,8	20,5	21,3	34,6	18,8	19,7	20,3

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Deși, la nivel național, ponderea forței de muncă a înregistrat în perioada 2007-2017, valori cuprinse între 12,1% (2017) și 27,1% (2009), se poate constata că în Regiunea București-Ilfov se înregistrează în același interval de referință cele mai mari valori ale ponderii salariaților angajați în companii cu capital străin, comparativ cu toate celelalte regiuni.

Repartizarea IMM-urilor la nivelul regiunilor, inclusiv pe clase de mărime

În ceea ce privește distribuția întreprinderilor active nou create, pe sectoare de activitate și regiuni de dezvoltare, se poate constata că la nivelul Regiunii Sud-Est, ponderea întreprinderilor active în domeniul industriei, a crescut de la 6,1% în anul 2007 la 21,7% în anul 2017, pe primul loc situându-se în anul 2017 Regiunea Centru, cu 24,2% din numărul total de întreprinderi care activează în industrie.

În domeniul construcțiilor în anul 2017 funcționau 13,1% din numărul total al întreprinderilor active nou create existente la nivelul economiei naționale, în Regiunea Sud-Est desfășurându-și activitatea doar 8,2% din numărul total al întreprinderilor din domeniul construcțiilor.

În perioada 2007-2017, cele mai multe întreprinderi active au funcționat în domeniul comerțului, ponderea acestora la nivel național fiind în anul 2017 de 28,5%, trendul înregistrat în perioada 2007-2017 la nivel național păstrându-se și la nivelul Regiunii Sud-Est.

Din punctul de vedere al numărului de salariați, cele mai multe întreprinderi active nou create sunt cele cu 0 salariați, ponderea acestora la nivelul economiei naționale fiind în anul 2017 de 60,6%. În Regiunea Sud-Est au fost înregistrate și funcționau în anul 2017 cele mai multe întreprinderi cu 0 salariați, ponderea acestora în totalul întreprinderilor cu 0 salariați la nivel național fiind de 72,1%.

Ponderea întreprinderilor cu 1-49 de salariați a fost în anul 2017 de 38,5% din numărul total al întreprinderilor active nou create la nivel național, în Regiunea București Ilfov regăsindu-se cele mai multe dintre acestea 55,2%. Întreprinderile active nou create cu cel puțin 49 de salariați dețineau în anul 2017 o pondere de 0,9% la nivelul economiei naționale, Regiunea Vest deținând 1,4% din numărul total al IMM-urilor cu cel puțin 49 de salariați.

Tabel nr. 44. Distribuția întreprinderilor active nou create, pe clase de mărime și regiuni de dezvoltare, în perioada 2007-2017, %

Clasa de mărime a numărului de salariați	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0 salariați	TOTAL	60,4	65,6	72,2	67,4	58,7	64,3	71,1	60,3	60,3	58,9	60,6
	NORD-EST	63	59	69,5	65,4	53,8	58,7	75,3	58,7	59,4	66,2	51,4
	SUD-MUNTENIA	58,9	69,8	69,8	68,8	59,7	65,1	69,6	62,9	62,9	63,4	66,6
	SUD-VEST OLTENIA	65,3	66,9	69,1	59	59,2	59	67,5	52	59,5	59,1	54,5
	NORD-VEST	63,2	67,6	78,6	74,7	55,9	56,9	70,6	59	66,4	60,6	69,8
	VEST	61,9	67,5	71,6	65	69	58	45,7	59,3	58	64,7	67,3
	SUD-EST	50,1	64	71,9	58,3	57,7	56,8	60,6	54,4	55,7	46	72,1
	CENTRU	70,1	74,7	80,3	78,1	63,7	62,5	75,4	62,2	54,8	66,8	61,6
	BUCUREȘTI - ILFOV	56	53,6	66,7	64,7	55,6	77,1	82,1	63,8	61,8	50,5	42,1
1-49 salariați	TOTAL	39,1	34,1	27,6	32,2	40,9	35,3	28,7	39,4	39,5	40,8	38,5
	NORD-EST	36,9	40,8	30,5	34,4	45,9	41,2	24,6	41,1	40,3	33,7	48,1
	SUD-MUNTENIA	40,9	30,1	29,9	30,8	40,1	34,3	30,3	36,9	37	36,5	33,3
	SUD-VEST OLTENIA	34,5	33	30,9	40,7	40,7	40,8	32,5	47,6	40,4	40,9	45,4
	NORD-VEST	36,4	32	21,4	25	44	43	29,2	40,8	33,5	39,4	30,2
	VEST	37,3	32	27,9	34,4	30,2	41,7	54,2	39,4	41,9	33,4	31,4
	SUD-EST	49,7	35,8	28,1	41,3	41	42,3	39,2	45,3	43,9	53,9	27
	CENTRU	29,4	24,5	19,7	21,4	36,2	37,3	23,8	37,7	44,9	33	37,4
	BUCUREȘTI - ILFOV	43,2	46,1	32,8	34,9	44,1	22,4	17,8	36	38	49,2	55,2
49 salariați și peste	TOTAL	0,5	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3	0,9
	NORD-EST	0,1	0,2	0	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1	0,4
	SUD-MUNTENIA	0,2	0,1	0,3	0,4	0,2	0,6	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
	SUD-VEST OLTENIA	0,2	0,1	0	0,3	0,1	0,2	0	0,4	0,1	0	0
	NORD-VEST	0,4	0,4	0	0,3	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0
	VEST	0,8	0,5	0,5	0,6	0,8	0,3	0,1	1,3	0,1	1,9	1,4
	SUD-EST	0,2	0,2	0	0,4	1,3	0,9	0,2	0,3	0,4	0,1	1
	CENTRU	0,5	0,8	0	0,5	0,1	0,2	1	0,1	0,3	0,2	1,1
	BUCUREȘTI - ILFOV	0,8	0,3	0,5	0,4	0,3	0,5	0,1	0,2	0,2	0,3	2,7

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În funcție de tipul unității, cele mai multe dintre întreprinderile active nou create la nivel național au fost reprezentate de întreprinzătorii individuali, acestea reprezentând 51,2% din numărul total al întreprinderilor active nou create la nivel național. Regiunea cu cei mai mulți întreprinzători individuali este Regiunea Vest, la nivelul căreia se regăsesc 54,4% dintre întreprinzătorii individuali. Din acest punct de vedere, Regiunea Sud-Est se situează pe locul al treilea, la nivelul său regăsinde-se 51,6% dintre întreprinzătorii individuali.

Tabel nr. 45. Distribuția întreprinderilor active nou create, după tipul unității și regiuni de dezvoltare, în perioada 2007-2017, %

Tip unitate	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Societati comerciale	TOTAL	56,7	56,6	39,9	43,9	52,7	66,2	50,4	58,9	51,9	56,3	48,8
	NORD-EST	50,2	57,6	31,8	37,3	47,6	62	39	52,1	50,3	50,8	48,3
	SUD-MUNTENIA	51,7	49,9	33,7	38,3	48	61,1	42,3	55,7	48,3	51	50,3
	SUD-VEST OLTENIA	50,6	58,4	36,5	34,9	44,1	60,6	43	53,5	46,8	49,5	50,5
	NORD-VEST	52,5	48,7	29,2	34,2	48,4	65,5	53,5	54,5	48,3	55,6	47,6
	VEST	59,8	60,4	54,9	47,9	49,8	67,3	41	63,8	54	52,1	45,6
	SUD-EST	55,6	59,8	39,1	44,7	50,6	64,7	49,1	56,8	49,5	54,5	48,4
	CENTRU	52,7	47,1	32,3	33,7	41,8	57,1	40,6	52,3	50,2	54,6	49,4
	BUCUREȘTI - ILFOV	70,6	75	56,2	66,2	76,5	75,6	66,6	74,6	66,6	75,9	50,5
Intreprinzatori individuali	TOTAL	43,3	43,4	60,1	56,1	47,3	33,8	49,6	41,1	48,1	43,7	51,2
	NORD-EST	49,8	42,4	68,2	62,7	52,4	38	61	47,9	49,7	49,2	51,7
	SUD-MUNTENIA	48,3	50,1	66,3	61,7	52	38,9	57	44,3	51,7	49	49,7
	SUD-VEST OLTENIA	49,4	41,6	63,5	65,1	55,9	39,4	57	46,5	53,2	50,5	49,5
	NORD-VEST	47,5	51,3	70,8	65,8	51,6	34,5	46,5	45,5	51,8	44,4	52,4
	VEST	40,2	39,6	45,1	52,1	50,2	32,7	59	36,2	46	47,9	54,4
	SUD-EST	44,4	40,2	60,9	55,3	49,4	35,3	50,8	43,2	50,5	45,5	51,6
	CENTRU	47,3	52,9	67,7	66,3	58,2	42,9	59,4	47,7	49,8	45,4	50,6
	BUCUREȘTI - ILFOV	29,4	25	43,8	33,8	23,5	24,4	33,4	25,4	33,4	24,1	49,5

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În funcție de apartenența de gen, cele mai multe dintre întreprinderile active au fost înființate de întreprinzători de gen masculin 62,2% în anul 2017. În Regiunea Nord-Est, un procent de 66,1% dintre întreprinderile active au fost înființate în anul 2017 de către persoane de gen masculin. În ceea ce privește rolul feminin în mediul antreprenorial, în perioada 2007-2017, acesta este foarte bine pus în evidență la nivelul Regiunii București-Ilfov, ponderea întreprinderilor active înființate de femei ajungând în 2017 la 47,9% din numărul total al întreprinderilor care activau la nivelul întregii regiuni.

Tabel nr. 46. Distribuția întreprinderilor active nou create, după sexul fondatorului/managerului și regiuni de dezvoltare, în perioada 2007-2017, %

Sexe	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Masculin	TOTAL	64,2	63,4	60,5	59,5	62,4	55,8	52,4	62	59	55,5	62,2
	NORD-EST	69,7	64,9	60,7	56,1	60	54,2	53,2	51,6	65,6	55,3	66,1
	SUD-MUNTENIA	61,8	64,5	62,6	58,6	65,8	60,3	50,2	71	52	61,1	71,4
	SUD-VEST OLTENIA	65,4	66,1	60,4	51	63,1	53	52,1	67,6	62,7	56,2	59,7
	NORD-VEST	56,2	62	64,3	56,2	57	54,3	60,7	64,4	59,5	53,9	61,5
	VEST	61	57,1	54,6	59,1	66,7	60,2	49,4	58,5	66,5	48,5	59,9

Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

Sexe	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Feminin	SUD-EST	63,7	61,7	45,8	59,3	61,4	53,1	45,6	56,3	52	58,1	60,3
	CENTRU	66,7	62,8	65,5	59,1	65,3	55,1	51,4	69,6	63,2	58	62,6
	BUCUREȘTI – ILFOV	67,8	67	64	69,3	62,4	56,1	52,2	59,7	54,6	53,1	52,1
	TOTAL	35,8	36,6	39,5	40,5	37,6	44,2	47,6	38	41	44,5	37,8
	NORD-EST	30,3	35,1	39,3	43,9	40	45,8	46,8	48,4	34,4	44,7	33,9
	SUD-MUNTENIA	38,2	35,5	37,4	41,4	34,2	39,7	49,8	29	48	38,9	28,6
	SUD-VEST OLTENIA	34,6	33,9	39,6	49	36,9	47	47,9	32,4	37,3	43,8	40,3
	NORD-VEST	43,8	38	35,7	43,8	43	45,7	39,3	35,6	40,5	46,1	38,5
	VEST	39	42,9	45,4	40,9	33,3	39,8	50,6	41,5	33,5	51,5	40,1
	SUD-EST	36,3	38,3	54,2	40,7	38,6	46,9	54,4	43,7	48	41,9	39,7
	CENTRU	33,3	37,2	34,5	40,9	34,7	44,9	48,6	30,4	36,8	42	37,4
	BUCUREȘTI – ILFOV	32,2	33	36	30,7	37,6	43,9	47,8	40,3	45,4	46,9	47,9

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel național, numărul întreprinderilor familiale a scăzut în perioada 2007-2017 cu 81,61%, de la 115.728 întreprinderi la 21.277 unități în anul 2017. În Regiunea Sud-Est numărul întreprinderilor familiale a scăzut în anul 2017 cu 85,9% față de anul 2007, cea mai importantă reducere a numărului întreprinderilor familiale înregistrându-se în județul Constanța cu 92,1% în anul 2017 față de anul 2007. În ceea ce privește evoluția numărului persoanelor fizice autorizate (PFA), se poate constata că în perioada 2007-2017, la nivel național s-a înregistrat o creștere cu 24,22%. În Regiunea București-Ilfov s-a înregistrat cel mai mare spor al numărului de PFA-uri, acesta crescând în perioada 2007-2017 cu 55,79%.

La nivelul Regiunii Sud-Est, evoluția numărului de PFA-uri a fost pozitivă, ascendentă, numărul acestora crescând în perioada 2007-2017 cu 10,45%. Cea mai mare creștere a numărului de PFA-uri s-a înregistrat la nivelul județului Galați, sporul în anul 2017 față de 2007 fiind de 82,3%.

Tabel nr. 47. Întreprinzători privați, pe tipuri de întreprinzători, regiuni de dezvoltare și județe în perioada 2007-2017

Categori i de intreprin zatori privați	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Intreprinderi familiale	TOTAL	115728	46855	32262	18129	17767	16979	23696	24380	23083	21961	21277
	NORD-VEST	18448	6248	4548	2794	2778	2254	3457	3525	3324	3160	3097
	CENTRU	13519	6375	4213	2249	2152	2402	2886	3024	2886	2758	2660
	NORD-EST	18728	12432	9337	4973	5149	2974	5755	5896	5501	5217	5030

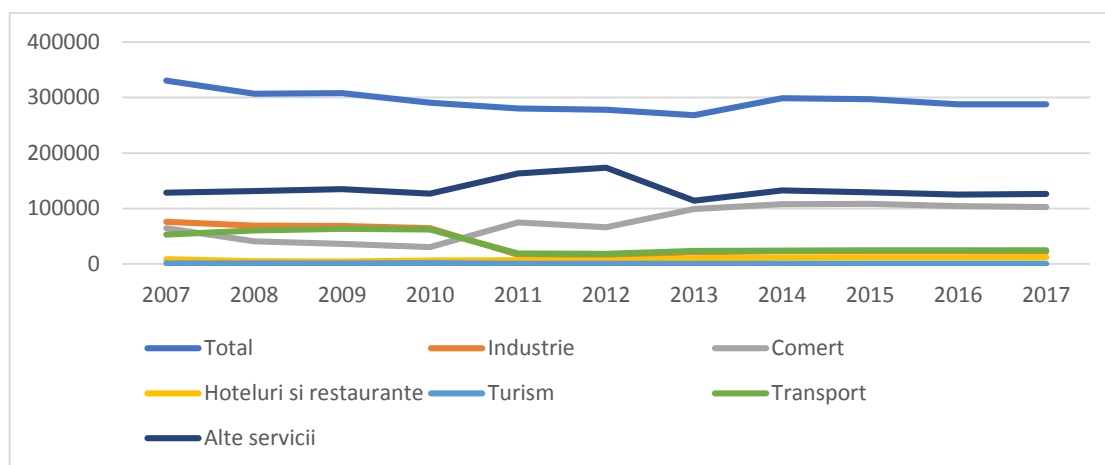
Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

Categori i de intreprin zatori privati	Regiuni de dezvoltare	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	SUD-EST	14213	4549	3246	1759	1692	1472	2341	2366	2217	2090	1997
	Braila	1951	757	476	324	319	100	321	318	296	274	271
	Buzau	1174	170	21	:	:	343	290	297	276	261	246
	Constanta	4738	979	545	519	520	222	488	479	430	401	376
	Galati	3847	1531	1411	643	600	508	857	876	833	781	747
	Tulcea	1346	222	255	77	74	200	147	150	139	133	128
	Vrancea	1157	890	538	196	179	99	238	246	243	240	229
	SUD-MUNTENIA	18396	5281	3452	2259	2247	3367	3893	4017	3818	3637	3540
	BUCUREȘTI – ILFOV	5632	892	715	527	508	1066	1147	1137	1101	1044	1007
	SUD-VEST OLTENIA	13033	7179	4573	2150	1892	1497	2182	2276	2158	2047	1939
	VEST	13759	3899	2178	1418	1349	1947	2030	2139	2078	2008	2007
	TOTAL	214710	260024	275515	272831	262610	261099	244407	274524	274065	265835	266705
Persoane fizice autorizate	NORD-VEST	37494	42354	44037	44621	42176	42405	39346	44671	44911	43924	44765
	CENTRU	33448	39643	41464	40942	39469	40452	35805	39851	39993	39228	39777
	NORD-EST	30520	31372	35340	36333	39739	36898	36925	40959	41374	40750	40913
	SUD-EST	25117	29653	31240	31139	30489	28331	25932	28903	28794	27940	27741
	Braila	3089	3256	3715	3822	4205	3490	3983	4562	4419	4252	4198
	Buzau	5137	5270	5424	5041	4271	4317	4505	5016	5119	5021	4949
	Constanta	7100	9511	9648	9722	9265	8255	7917	8699	8631	8269	8168
	Galati	2689	4862	5363	5531	5978	5991	4931	5537	5311	5036	4903
	Tulcea	3576	3101	3110	3099	2849	3129	1524	1617	1610	1665	1774
	Vrancea	3526	3653	3980	3924	3921	3149	3072	3472	3704	3697	3749
	SUD-MUNTENIA	30678	34185	35486	34706	32009	33350	32392	36278	36327	35076	35016
	BUCUREȘTI – ILFOV	19558	37631	40132	37980	31042	31243	30292	35153	33714	31097	30468
	SUD-VEST OLTENIA	17540	20438	22679	22841	23506	24062	20837	22891	22802	22317	22233
	VEST	20355	24748	25137	24269	24180	24358	22878	25818	26150	25503	25792

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Analiza datelor statistice înregistrate pentru perioada 2007-2017, referitoare la distribuția întreprinderilor active pe domenii de activitate, evidențiază faptul că în sectorul comerțului numărul întreprinzătorilor privați a crescut în anul 2017 cu 59,41% comparativ cu anul 2007, respectiv de la 64.236 întreprinzători privați la 102.401.

Figura nr. 109. **Întreprinzători privați, pe tipuri de întreprinzători și activități ale economiei naționale, în perioada 2007-2017**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Și în domeniul hotelier și al restaurantelor s-a înregistrat o creștere a numărului întreprinzătorilor privați cu 37,14% în anul 2017 față de anul 2007. Cea mai importantă scădere a numărului inițiativelor private s-a înregistrat în perioada 2007-2017 în domeniul industriei, reducerea fiind de 70,43% în anul 2017 față de 2007, respectiv de la 75.629 întreprinderi în anul 2007 la 22.362 întreprinzători privați în anul 2017.

Dinamica activității IMM-urilor în perioada 2007-2017

Criteriile principale luate în calcul pentru încadrarea unei întreprinderi într-una din cele trei categorii (micro, mică sau mijlocie) sunt: personalul angajat și cifra de afaceri. Definiția Comisiei Europene referitoare la IMM-uri prevede trei categorii de întreprinderi mici și mijlocii:

- **Microîntreprinderile:** întreprinderi cu mai puțin de 10 angajați și o cifră de afaceri anuală sau un capital social care nu trebuie să fie mai mare de 2 milioane Euro;
- **Întreprinderile mici:** întreprinderi cu un număr de angajați între 10 și 49, precum și o cifră de afaceri anuală sau un capital social care nu trebuie să fie mai mare de 10 milioane de Euro;
- **Întreprinderile mijlocii:** întreprinderi cu un număr de angajați între 50 și 249, precum și cu o cifră de afaceri anuală nu mai mare de 50 milioane Euro (sau un capital social care nu trebuie să fie mai mare de 43 milioane de Euro).

Tabel nr. 48. **Clase de mărime întreprinderi**

Tip de întreprindere	Personal angajat	Cifra de afaceri
Microîntreprindere	[0,10)	≤ 2 milioane €
Întreprinderi mici	[10,50)	≤ 10 milioane €
Întreprinderi mijlocii	[50,250)	≤ 50 milioane €

Dinamica activității IMM-urilor din Regiunea Sud-Est va fi realizată având ca perioadă de referință 2010-2017 și luând în considerare următorii indicatori:

- Numărul IMM-urilor din Regiunea Sud-Est, ca rezultat al distribuției unităților locale active pe clase de mărime;
- Cifra de afaceri;
- Investițiile Brute;
- Investițiile Nete;
- Numărul de salariați.

În ceea ce privește dinamica activității IMM-urilor din Regiunea de Sud-Est, printre principalele evoluții înregistrate în perioada 2010-2017 pot fi menționate:

- Numărul întreprinderilor cu 0-9 salariați (microîntreprinderi) a crescut în anul 2017 față de anul 2010 cu 12,22% la nivel național și cu 3,71% la nivelul Regiunii Sud-Est;
- Cel mai mare spor al numărului întreprinderilor cu 0-9 salariați s-a înregistrat în județul Galați, numărul microîntreprinderilor crescând în anul 2017 cu 8,69% comparativ cu anul 2010, acesta fiind cel mai mare spor de creștere înregistrat la nivelul regiunii, pe segmentul microîntreprinderilor;
- În județul Brăila, numărul microîntreprinderilor a scăzut cu 1,11% în anul 2017, comparativ cu 2010;
- Întreprinderile mici, cu 10-49 salariați au înregistrat la nivel regional o creștere de 8,49% în anul 2017, comparativ cu anul 2010, creșterea înregistrată la nivel național pentru acest segment de unități locale active fiind de 10,05% în 2017 comparativ cu 2010;
- În județul Buzău au fost înființate cele mai multe întreprinderi mici, numărul acestora crescând în anul 2017 la 843 unități, față de 718 întreprinderi înregistrate în anul 2010;

- Întreprinderile mijlocii, cu 50-249 salariați, au înregistrat la nivel regional o scădere în perioada 2010-2017, de la 962 unități în anul 2010 la 950 de întreprinderi mijlocii;
- În județele Brăila și Galați au fost înregistrate cele mai importante scăderi ale numărului întreprinderilor mijlocii în perioada 2010-2017, respectiv 12,61% în județul Brăila și 11,86% în județul Galați.

La nivel național, ponderea cea mai mare a fost deținută, în anul 2017, de IMM-urile din sectorul comerțului cu ridicata și cu amănuntul, reparării autovehiculelor și motocicletelor, respectiv 32,87% din numărul total al unităților locale active existente la nivel național în anul 2017 (sectoarele comerț, construcții, industrie și servicii).

Microîntreprinderile (0-9 salariați) au reprezentat în anul 2017 un procent de 91,55% din numărul total al unităților locale active care funcționau în Regiunea Sud-Est, existând un număr de 157.863 de microîntreprinderi. Microîntreprinderile au deținut în anul 2017 și cea mai mare pondere în totalul întreprinderilor din domeniul activități profesionale, tehnice și științifice, respectiv 95,88% din numărul total (63.352 de întreprinderi) și au înregistrat o creștere cu 7,13% în anul 2017 comparativ cu anul 2008.

La nivel național întreprinderile mici, cu 10-49 salariați, au deținut în anul 2017 o pondere de 8,99% din numărul total al întreprinderilor care au activat în domeniul hoteluri și restaurante, înregistrându-se și o creștere cu 51,02% comparativ cu anul 2010 (de la 1.572 întreprinderi mici în anul 2010 la 2.374 întreprinderi mici în anul 2017). Întreprinderile mijlocii (cu 50-249 salariați) dețineau în anul 2017 o pondere de 11,63% din numărul total al întreprinderilor care funcționau în 2017 în acest domeniu CAEN; în anul 2017 a fost înregistrată o scădere a numărului întreprinderilor mijlocii din învățământ cu 9,19% față de anul 2010.

Tabel nr. 49. Dinamica IMM-urilor (unităților locale active, pe clase de mărime) la nivelul Regiunii Sud-Est și pe județe, în perioada 2010-2017

	2010					2011					2012				
	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste
TOTAL	482430	426058	45984	8756	1632	443013	382414	49602	9346	1651	462942	401679	50191	9368	1704
SUD-EST	56387	50143	5121	962	161	51371	44589	5618	1008	156	53205	46432	5598	1018	157
Brăila	6030	5332	555	119	24	5492	4737	607	128	20	5647	4923	583	120	21
Buzău	8946	8047	718	155	26	7850	6828	832	163	27	8163	7122	846	169	26
Constanța	20541	18135	1999	354	53	18907	16327	2164	363	53	19457	16890	2148	363	56
Galați	10952	9754	970	194	34	9880	8608	1043	196	33	10445	9133	1084	195	33

Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

	2010					2011					2012				
	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste
Tulcea	4048	3579	391	67	11	3771	3260	423	78	10	3999	3506	400	85	8
Vrancea	5870	5296	488	73	13	5471	4829	549	80	13	5494	4858	537	86	13

	2013					2014					2015				
	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste
TOTAL	474721	413584	50275	9187	1675	496453	435722	49887	9089	1755	501799	440666	50063	9296	1774
SUD-EST	54165	47406	5607	994	158	55663	48919	5597	982	165	55621	48864	5585	1001	171
Brăila	5737	4993	608	117	19	5843	5126	577	122	18	5807	5086	575	127	19
Buzău	8271	7302	790	153	26	8523	7548	793	155	27	8528	7537	816	146	29
Constanța	19798	17135	2228	381	54	20347	17657	2264	373	53	20174	17531	2214	373	56
Galați	10709	9439	1054	181	35	11040	9785	1035	180	40	11172	9884	1053	196	39
Tulcea	4015	3532	394	80	9	4127	3663	382	70	12	4075	3610	382	70	13
Vrancea	5635	5005	533	82	15	5783	5140	546	82	15	5865	5216	545	89	15

	2016					2017					2017/2010				
	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste	TOTAL	0-9	10-49	50-249	250 și peste
TOTAL	513694	452536	49842	9512	1804	539907	478113	50604	9373	1817	111.9%	112.2%	110.0%	107.0%	111.3%
SUD-EST	56314	49601	5566	979	168	58659	52001	5556	950	152	104.0%	103.7%	108.5%	98.8%	94.4%
Brăila	5749	5033	583	113	20	5960	5278	564	104	14	98.8%	99.0%	101.6%	87.4%	58.3%
Buzău	8730	7735	818	151	26	9099	8090	843	140	26	101.7%	100.5%	117.4%	90.3%	100.0%
Constanța	20236	17623	2193	364	56	21263	18656	2193	366	48	103.5%	102.9%	109.7%	103.4%	90.6%
Galați	11435	10204	1004	188	39	11815	10602	1005	171	37	107.9%	108.7%	103.6%	88.1%	108.8%
Tulcea	4199	3720	399	69	11	4244	3769	393	72	10	104.8%	105.3%	100.5%	107.5%	90.9%
Vrancea	5965	5286	569	94	16	6278	5606	558	97	17	107.0%	105.9%	114.3%	132.9%	130.8%

Sursa: prelucrare date Institutul Național de Statistică, "Repere economice și sociale regionale – Statistică teritorială", edițiile 2016, 2017, 2018, 2019

Tabel nr. 50. Dinamica activității întreprinderilor la nivelul Regiunii Sud-Est și pe județe, în perioada 2010-2017

	2010				2011				2012			
	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS
TOTAL	903238	94673	59035	3829840	1007151	143530	72779	3948498	1062122	124548	75400	3972336
REGIUNEA SUD-EST	93476	10776	7358	415426	103380	10724	6637	425151	115504	9432	6043	429403
Brăila	7747	603	467	49193	9740	603	492	48931	9326	836	422	47667
Buzău	14537	1823	520	57315	15962	960	843	61969	17545	1232	966	62950
Constanța	43051	6142	4767	152698	47660	5825	2924	156112	56129	4648	2704	159883
Galați	18048	1341	1034	90029	19159	2143	1647	90408	21078	1052	782	90666
Tulcea	4785	459	276	29674	5405	667	387	31028	5489	1085	744	31388
Vrancea	5308	408	294	36517	5454	526	344	36703	5937	579	425	36849

Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

	2013				2014				2015			
	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS
TOTAL	1054993	108334	69169	3979678	1105671	106247	71117	3981429	1177483	122024	76566	4054082
REGIUNEA SUD-EST	106793	11414	8791	422835	106701	9293	7225	417974	110248	9303	6745	420389
Brăila	8565	937	865	47180	8270	589	474	45507	9146	608	450	45488
Buzău	14621	1969	1492	59471	15203	1795	1519	59891	16052	1403	1072	60563
Constanța	51702	6130	4737	158555	50768	4480	3523	156714	50408	4464	3286	156639
Galați	19935	983	682	89794	20226	1397	1071	88463	20782	1542	1163	88696
Tulcea	5848	842	636	30877	5954	527	272	30536	6826	668	339	30873
Vrancea	6121	553	379	36958	6279	506	366	36863	7034	617	436	38130

	2016				2017				2017/2010			
	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS
TOTAL	1232567	114183	75351	4145233	1352340	120569	76708	4197014	149.7%	127.4%	129.9%	109.6%
REGIUNEA SUD-EST	107617	6642	4490	415522	117863	7619	4826	414271	126.1%	70.7%	65.6%	99.7%
Brăila	9229	468	373	44008	10260	507	374	46069	132.4%	84.1%	80.1%	93.6%
Buzău	15348	890	734	60425	16384	1013	650	60530	112.7%	55.6%	125.0%	105.6%
Constanța	48319	3196	1879	154057	52551	3766	2281	151883	122.1%	61.3%	47.8%	99.5%
Galați	20585	1052	807	87775	22866	1143	816	85713	126.7%	85.2%	78.9%	95.2%
Tulcea	6482	482	296	29378	7502	601	295	30243	156.8%	130.9%	106.9%	101.9%
Vrancea	7654	553	401	39879	8301	588	409	39833	156.4%	144.1%	139.1%	109.1%

Legendă:

CA - cifra de afaceri (milioane lei - prețuri curente)

IB - investiții brute (milioane lei - prețuri curente)

IN - investiții nete (milioane lei - prețuri curente)

NS - număr salariați (număr persoane)

Sursa: prelucrare date Institutul Național de Statistică, "Repere economice și sociale regionale – Statistică teritorială", edițiile 2016, 2017, 2018, 2019

Analizând evoluția cifrei de afaceri la nivelul întreprinderilor din Regiunea Sud-Est, pot fi menționate următoarele aspecte:

- la nivel regional, creșterea cifrei de afaceri în perioada 2010-2017 a fost de 26,1% în anul 2017 comparativ cu anul 2010, deși în aceeași perioadă de timp, creșterea înregistrată la nivel național a fost de 49,7%;
- cea mai mare creștere a cifrei de afaceri au înregistrat-o întreprinderile din județul Tulcea, creșterea fiind de 56,8% în anul 2017 față de anul 2010;

- întreprinderile din județul Buzău au înregistrat cea mai mică creștere a cifrei de afaceri, aceasta fiind de 12,7% în anul 2017 comparativ cu 2010;
- domeniile CAEN la nivel regional, cu cele mai importante creșteri ale cifrei de afaceri înregistrate în anul 2017 comparativ cu 2010, au fost: sănătate și asistență socială (160,4%), învățământ (80,9%) și hoteluri și restaurante (75,6%).
- cifra de afaceri a întreprinderilor din industria extractivă din Regiunea sud-Est a scăzut cu 75% în anul 2017 comparativ cu anul 2010.

La nivel național, microîntreprinderile (0-9 salariați) din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul au realizat o cifră de afaceri totală în anul 2017 de 98.593,7 milioane lei (18% din totalul cifrei de afaceri realizată la nivelul domeniului), în timp ce întreprinderile mijlocii (50-249 salariați) au realizat 27% din cifra de afaceri înregistrată la nivelul domeniului comerț cu ridicata și cu amănuntul.

Tabel nr. 51. **Dinamica activității întreprinderilor la nivelul Regiunii Sud-Est, pe activități CAEN anul 2017 comparativ cu anul 2010**

	2010				2017				2017/2010			
	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS	CA	IB	IN	NS
Total	93476	10776	7358	415426	117863	7619	4826	414271	126.1%	70.7%	65.6%	99.7%
Industria extractivă	2562	363	266	3778	644	311	261	3009	25.1%	85.7%	98.1%	79.6%
Industria prelucrătoare	29148	2320	1459	121665	35848	1612	1044	115329	123.0%	69.5%	71.6%	94.8%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică,gaze, apă caldă și aer condiționat	4141	3470	3160	10401	5222	514	381	7249	126.1%	14.8%	12.1%	69.7%
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor,activități de decontaminare	2457	665	389	12071	2118	477	230	12767	86.2%	71.7%	59.1%	105.8%
Construcții	6629	500	392	43935	5246	727	374	37546	79.1%	145.4%	95.4%	85.5%
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	37096	924	600	101297	51449	1480	982	101098	138.7%	160.2%	163.7%	99.8%
Transport, depozitare și activități de poștă și de curier	5489	743	582	44711	7590	1406	825	45286	138.3%	189.2%	141.8%	101.3%
Hoteluri și restaurante	1385	356	191	18433	2432	385	224	23232	175.6%	108.1%	117.3%	126.0%
Informații și comunicații	819	48	37	5709	1422	79	71	8397	173.6%	164.6%	191.9%	147.1%
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	2707	1297	226	40619	3945	457	299	42748	145.7%	35.2%	132.3%	105.2%
Învățământ ²⁾	47	5	3	1386	85	10	10	1747	180.9%	200.0%	333.3%	126.0%
Sănătate și asistență socială ²⁾	255	36	26	3808	664	89	73	6342	260.4%	247.2%	280.8%	166.5%
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	741	49	27	7613	1200	72	53	9521	161.9%	146.9%	196.3%	125.1%

Legendă:

CA - cifra de afaceri (milioane lei - prețuri curente)

IB - investiții brute (milioane lei - prețuri curente)

IN - investiții nete (milioane lei - prețuri curente)

NS - număr salariați (număr persoane)

Sursa: prelucrare date Institutul Național de Statistică, "Repere economice și sociale regionale – Statistică teritorială", edițiile 2016, 2017, 2018, 2019

Analizând evoluția investițiilor brute la nivelul întreprinderilor din Regiunea Sud-Est, pot fi menționate următoarele aspecte:

- la nivel regional, valoarea totală a investițiilor brute realizate de întreprinderi a scăzut în anul 2017 cu 29,3% comparativ cu anul 2010;
- investițiile brute realizate în întreprinderile din județe Brăila (-15,9%), Buzău (-44,4%), Constanța (-38,7%) și Galați (-14,8%) au înregistrat scăderi în anul 2017 comparativ cu anul 2010;
- în județele Tulcea și Vrancea, valoarea investițiilor brute realizate în întreprinderi a crescut în anul 2017 față de 2010, astfel: Tulcea + 30,9%. Vrancea - +44,1%
- în perioada 2010-2017, investițiile brute realizate de întreprinderile din domeniul sănătate și asistență socială au crescut cu 147,2% în anul 2017, față de 2010;
- investițiile brute realizate în domeniul tranzacțiilor imobiliare a scăzut cu 64,8% în 2017, față de 2010.

Analizând evoluția investițiilor nete la nivelul întreprinderilor din Regiunea Sud-Est, pot fi menționate următoarele aspecte:

- investițiile nete din domeniul învățământ (+233,3%) și sănătate și asistență socială (+180,8%) au înregistrat cele mai mari creșteri ale investițiilor nete realizate în anul 2017, comparativ cu anul 2010;
- la nivel regional, valoarea totală a investițiilor nete a scăzut cu 34,4% în perioada 201-2017, de la 7.358 milioane lei în 2010 la 4.826 milioane lei în 2017;
- investițiile nete realizate în domeniul producției de energie electrică, termică și a gazelor naturale au scăzut în anul 2017, comparativ cu anul 2010 cu 87,9%, de la 3.160 milioane lei în anul 2010 la 381 milioane lei în anul 2017;
- investițiile nete realizate în întreprinderile din județul Constanța au scăzut cu 52,2% în anul 2017 comparativ cu anul 2010.

Analizând evoluția numărului de salariați angajați la nivelul întreprinderilor din Regiunea Sud-Est, pot fi menționate următoarele aspecte:

- la nivel regional numărul total al salariaților angajați în întreprinderi a scăzut cu 0,3% în anul 2017 comparativ cu anul 2010, de la 415.426 persoane în 2010 la 414.271 persoane în 2017;
- domeniile sănătate și asistență socială (+66,5%) și informații și comunicații (+47,1%) au înregistrat creșteri ale numărului de salariați în perioada 2010-2017;
- producția și furnizarea energiei electrice, termice, a gazelor naturale, apei calde și a aerului condiționat (-30,3%), industria extractivă (-20,4%) și construcțiile (-14,5%) sunt domeniile la nivelul cărora s-a înregistrat o scădere a numărului de salariați în perioada 2010-2017;
- în județe Vrancea (+ 9,1%), Buzău (+5,6%) și Tulcea (+1,9%) au fost județele în care s-au înregistrat cele mai importante creșteri ale numărului de salariați în perioada 2010-2017.

La nivel național, în anul 2017, în domeniul construcțiilor lucrau 354.191 salariați, 101.828 persoane fiind angajate în microîntreprinderi (28,74%), 120.770 de persoane lucrau în întreprinderi mici (34,09%) și 88.337 salariați lucrau în întreprinderi mijlocii (24,94%). Doar 43.256 de salariați lucrau în anul 2017 în întreprinderi cu cel puțin 250 de salariați.

34,5% din numărul total al salariaților angajați în întreprinderile din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul lucrau în anul 2017 în microîntreprinderi, respectiv 305.762 de salariați. 239.452 de salariați erau înregistrați în întreprinderile mici (27%), iar în întreprinderile mijlocii erau angajați în anul 2017 un procent de 16% din numărul total al persoanelor angajate în domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul.

Identificarea aglomerărilor industriale

La nivelul Regiunii Sud-Est au fost înființate și funcționează două incubatoare de afaceri, respectiv:

- Incubatorul de afaceri Mangalia;
- Patronatul IMM – primul incubator de afaceri din Constanța.

De asemenea, în Regiunea Sud-Est funcționează 2 parcuri industriale și un parc de software:

- Parcul industrial Galați;
- Parcul industrial Mangalia;
- Parcul de software Galați.

Informațiile referitoare la fiecare dintre incubatoarele de afaceri, parcurile industriale, respectiv parcurile de software care funcționează în Regiunea Sud-Est sunt prezentate în capitolul 4 al prezentului studiu.

Concluzii

- În perioada 2008-2017, Regiunea Sud-Est s-a situat pe locul al patrulea în ceea ce privește numărul unităților locale active, numărul acestora ajungând în anul 2017 la 63.203 unități;
- La nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, domeniul comerțului cu amănuntul și cu ridicata, reparării autovehiculelor și motocicletelor a avut rolul cel mai important la nivelul economiei regionale, din punctul de vedere al numărului unităților locale active;
- În perioada 2008-2017, în județul Constanța au fost înregistrate cele mai multe unități locale active, numărul acestora variind între 19.950 unități (2011) și 24.256 unități (2008).
- Dominația Regiunii București-Ilfov la nivel național din punct de vedere al cifrei de afaceri realizată de unitățile locale active este evidentă, contribuția Regiunii București-Ilfov în totalul cifrei de afaceri realizată la nivel național fiind în anul 2017 de 33,6%;
- La nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2008-2017, cea mai mare cifră de afaceri o realizează unitățile locale cu peste 250 de salariați (cifra de afaceri totală 2008-2017 – 316.487 milioane lei);
- La nivelul Regiunii Sud-Est, cea mai mare densitate a unităților locale active s-a înregistrat în perioada 2010-2017 în județul Constanța, aceasta fiind în anul 2017 de 3,2 unități/km²;
- Regiunea Sud-Est devansează din punct de vedere al investițiilor brute doar regiunile Nord-Est (6.785 milioane lei în anul 2017) și Sud-Vest Oltenia (7.314 milioane lei în anul 2017);
- În perioada 2008-2017, cei mai mulți salariați au lucrat în societăți comerciale, numărul mediu al salariaților care lucrau în societăți comerciale nou înființate a fost de 106.167 salariați în anul 2017;
- Rata de creare a întreprinderilor noi în anul 2017 prezintă o creștere de 5,1 puncte procentuale față de anul 2016. În anii 2009 și 2010 se observă o descreștere semnificativă a ratei de creare din cauza condițiilor economice;
- Cea mai mare creștere a numărului de firme radiate s-a înregistrat în perioada 2009-2018 în județul Tulcea, respectiv o creștere de 114,83% în anul 2018 față de 2009;

- La nivelul Regiunii Sud-Est, cea mai mare scădere a numărului de personal angajat în unitățile locale active a fost de 27,02% în anul 2012 față de 2008, pe segmentul firmelor cu peste 250 de salariați;
- Regiunea cu cei mai mulți întreprinzători individuali este regiunea Vest, la nivelul căreia se regăsesc 54,4% dintre întreprinzătorii individuali;
- În Regiunea București-Ilfov s-a înregistrat cel mai mare spor al numărului de PFA-uri, acesta crescând în perioada 2007-2017 cu 55,79%;
- Microîntreprinderile au deținut în anul 2017 și cea mai mare pondere în totalul întreprinderilor din domeniul activității profesionale, tehnice și științifice, respectiv 95,88% din numărul total (63.352 de întreprinderi) și au înregistrat o creștere cu 7,13% în anul 2017 comparativ cu anul 2008;
- La nivel național, microîntreprinderile (0-9 salariați) din domeniul comerțului cu ridicata și cu amănuntul au realizat o cifră de afaceri totală în anul 2017 de 98.593,7 milioane lei (18% din totalul cifrei de afaceri realizată la nivelul domeniului), în timp ce întreprinderile mijlocii (50-249 salariați) au realizat 27% din cifra de afaceri înregistrată la nivelul domeniului comerț cu ridicata și cu amănuntul;
- La nivel național, în anul 2017, în domeniul construcțiilor lucrau 354.191 salariați, 101.828 persoane fiind angajate în microîntreprinderi (28,74%), 120.770 de persoane lucrau în întreprinderi mici (34,09%) și 88.337 salariați lucrau în întreprinderi mijlocii (24,94%).

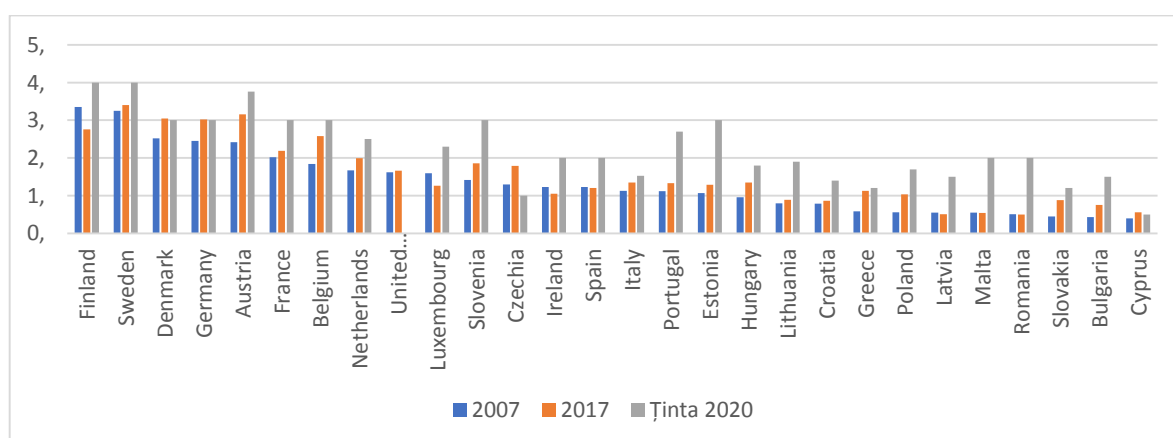
II.4. Evoluția domeniului Cercetare, Dezvoltare, Inovare și Transfer Tehnologic în Regiunea Sud-Est

Obiectivele activității de cercetare, dezvoltare și inovare din România au fost stabilite în cadrul Strategiei naționale de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020, denumită în continuare Strategia CDI 2014-2020 (SNCDI 2020), pusă în practică printr-o serie de instrumente, în principal prin Planul național de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare 2014-2020 (PNCDI 3).

Cheltuielile cu activitatea de cercetare-dezvoltare ca pondere din PIB

În perioada 2007-2017, la nivel național, cheltuielile cu activitatea de cercetare-dezvoltare s-au dublat, crescând de la 2.177.335 mii lei, la 4.317.086 mii lei. Cu toate acestea, România se afla în anul 2017 pe ultimul loc în clasamentul țărilor Uniunii Europene în ceea ce privește ponderea cheltuielilor CDI în PIB, cu un procent de doar 0.5%, deși ținta propusă pentru anul 2020 era de 2% din PIB, o țintă mai mare decât a celor mai multe țări similare din perspectiva dezvoltării economice: Bulgaria (1,5%), Cehia (1%), Ungaria (1,8%), Grecia (1.2%). Conform datelor Eurostat, putem observa în figura de mai jos că țări precum Suedia, Austria, Danemarca, Germania, depășesc 3% din PIB, în timp ce doar alte trei țări din Uniunea Europeană cheltuie cu activitatea de cercetare-dezvoltare procente similare cu țara noastră: Cipru (0,56%), Malta (0,54%) și Letonia (0.51%). România trebuie să gândească strategii concrete de impulsioneare a activității de cercetare – dezvoltare, să pună în practică recomandările specialiștilor în domeniu pentru a atinge ținta de 2% din PIB într-un interval de timp cât mai scurt.

Figura nr. 110. Cheltuielile cu activitatea de cercetare-dezvoltare ca pondere în PIB la nivelul UE 28

Sursa: prelucrare date Eurostat, 2019

În ceea ce privește cheltuielile totale pentru activitatea de cercetare dezvoltare ca procent din PIB la nivel regional, putem observa în tabelul de mai jos că Regiunea Sud-Est înregistrează, la nivelul anului 2016, cel mai redus procent al cheltuielilor CDI în PIB (0,08%), față de toate celelalte regiuni de dezvoltare. Procentul a scăzut semnificativ în ultimii 10 ani, în condițiile în care în anul 2007 cheltuielile cu cercetarea-dezvoltarea reprezentau 0.18% din PIB. Toate celelalte regiuni de dezvoltare înregistrează procente semnificativ mai mari, Regiunea București-Ilfov fiind pe primul loc, cu 1.04%.

Tabel nr. 52. **Cheltuieli totale pentru activitatea CDI ca procent din PIB la nivel regional, 2007-2016**

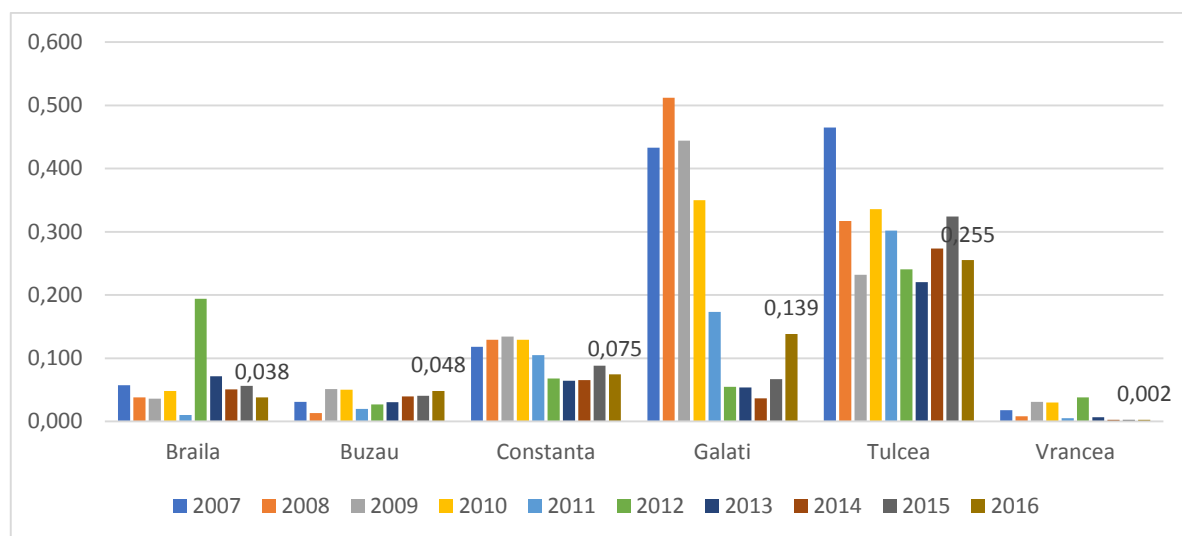
CDI ca % din PIB	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Regiunea NORD-VEST	0,38	0,41	0,32	0,33	0,49	0,44	0,32	0,27	0,41	0,25
Regiunea CENTRU	0,15	0,13	0,28	0,18	0,20	0,23	0,13	0,32	0,33	0,31
Regiunea NORD-EST	0,36	0,38	0,28	0,28	0,30	0,40	0,30	0,28	0,44	0,22
Regiunea SUD-EST	0,18	0,18	0,16	0,16	0,10	0,08	0,06	0,06	0,08	0,08
Regiunea SUD-MUNTENIA	0,44	0,34	0,32	0,37	0,36	0,47	0,34	0,34	0,35	0,38
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	1,22	1,32	1,04	1,08	1,09	0,99	0,81	0,78	0,91	1,04
Regiunea SUD-VEST OLTEA	0,20	0,21	0,18	0,17	0,30	0,13	0,19	0,15	0,21	0,15
Regiunea VEST	0,27	0,29	0,17	0,22	0,23	0,27	0,27	0,18	0,43	0,45

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

**date disponibile până la nivelul anului 2016.*

Județele cu cel mai redus procent al cheltuielilor CDI în PIB sunt Vrancea (0,002%) și Brăila (0,038%), în județul Vrancea înregistrându-se în anul 2016 cheltuieli CDI de doar 187 mii lei. Deși procentual județul Tulcea stă mai bine decât celelalte județe, trebuie să ținem cont că PIB-ul județului este cel mai mic din regiune. În perioada 2007-2016, pentru care există date statistice, putem observa că județul Brăila a înregistrat scăderi semnificative în activitatea de cercetare-dezvoltare ca procent al cheltuielilor CDI în PIB, de la un maxim de 0,194% în anul 2012, scăzând la doar 0,038% în 2016. Procentual, județul Galați se află pe o pantă ascendentă, cheltuielile CDI ajungând să înregistreze în anul 2016 un procent de 0,139% din PIB.

Figura nr. 111. **Cheltuielile pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, la nivel de județe ale Regiunii Sud-Est, % PIB (2007-2016)**

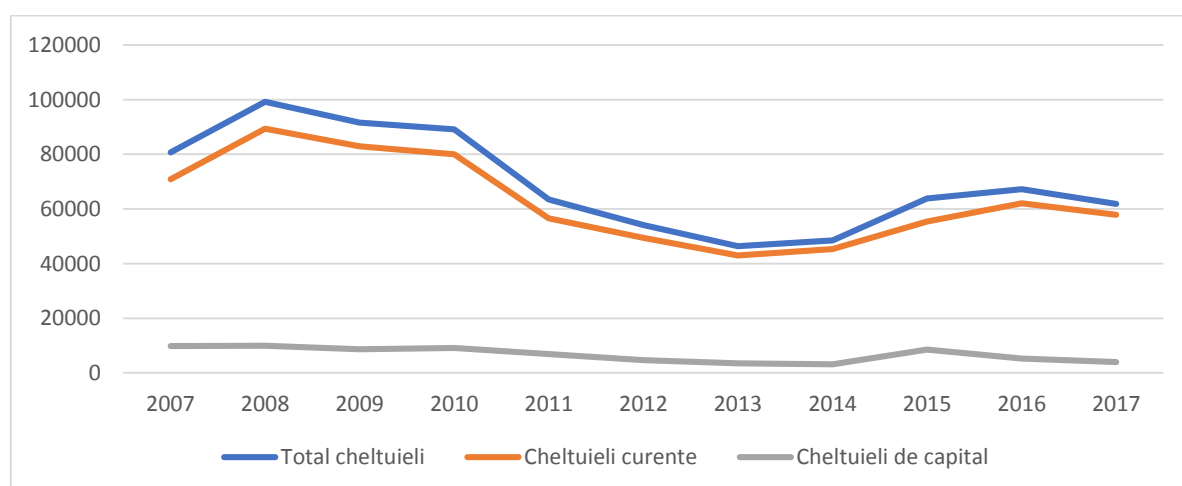

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

*date disponibile până la nivelul anului 2016.

În intervalul de timp 2007-2017, la nivelul regiunii, cheltuielile cu activitatea de cercetare-dezvoltare au înregistrat un maxim de 99.211 mii lei în anul 2008, scăzând semnificativ în următorii 6 ani, cu o ușoară revenire în perioada 2014-2017. Se poate observa în graficul de mai jos că majoritatea cheltuielilor CDI sunt cheltuieli curente, adică plăți efectuate în cadrul unităților, reprezentând costul forței de muncă, a materialelor precum și alte cheltuieli curente. Cheltuielile de capital, adică investițiile în cercetare-dezvoltare, sunt reduse și înregistrează un trend descendent.

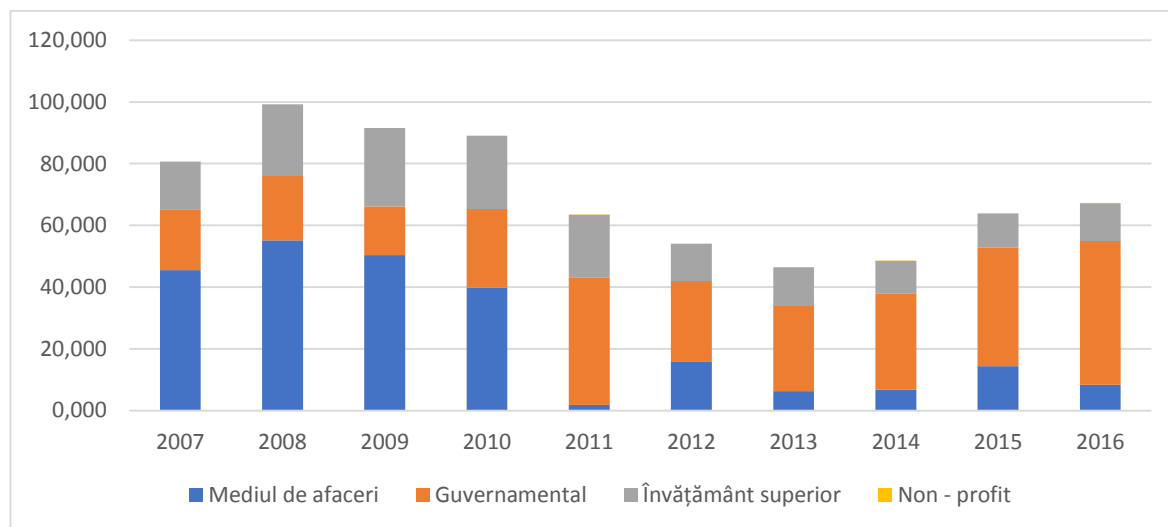
Figura nr. 112. **Structura cheltuielilor totale din activitatea de cercetare-dezvoltare în Regiunea Sud-Est, mii lei (2007-2017)**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Conform datelor Eurostat, în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2010, sectorul de performanță cu cele mai mari cheltuieli în activitatea de cercetare-dezvoltare era mediul de afaceri. După anul 2010 cele mai mari cheltuieli au fost făcute în sectorul guvernamental, urmat de sectorul învățământului superior. Cheltuielile efectuate de mediul de afaceri au scăzut drastic în anul 2016, reducându-se la doar 8,355 milioane lei.

Figura nr. 113. **Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare pe sectoare de performanță, la nivelul Regiunii Sud-Est, milioane lei (2007-2017)**

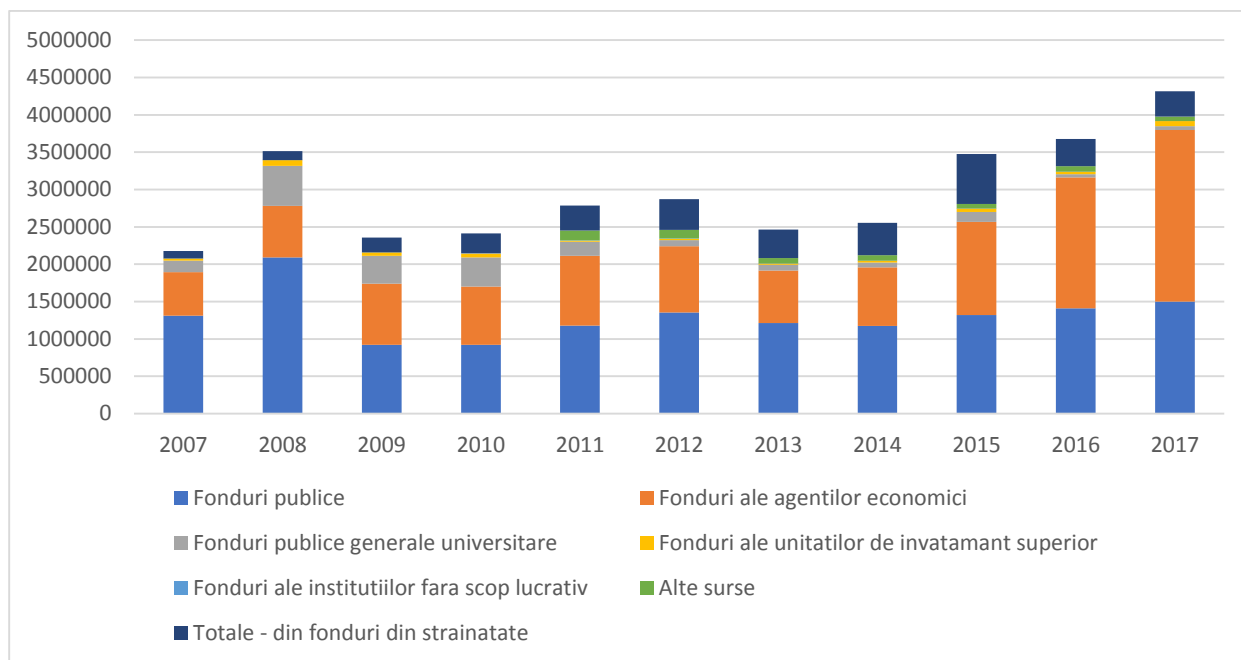

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Cheltuieli totale din activitatea de cercetare - dezvoltare pe surse de finanțare

În ceea ce privește sursa de finanțare a cheltuielilor totale din activitatea de cercetare-dezvoltare, putem observa că, dacă în perioada 2007-2014, la nivel național, predominau fondurile publice, începând cu anul 2015, fondurile agenților economici au crescut, în anul 2017 reprezentând 53% din totalul cheltuielilor din activitatea CD. De asemenea, se observă o scădere a ponderii fondurilor publice universitare și o creștere a fondurilor din străinătate.

Figura nr. 114. **Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare pe surse de finanțare la nivel național - prețuri curente, mii lei, 2007-2017**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Numărul de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare la nivel național și regional

În anul 2017, la nivel național era un număr de 32.586 salariați care lucrau în activitatea de cercetare-dezvoltare. Comparând, la nivel regional, cei mai mulți erau angajați în Regiunea București-Ilfov, aici fiind și cele mai multe institute de cercetare și universități. Putem observa în tabelul de mai jos că în 2017, în Regiunea Sud-Est erau doar 1.105 salariați, fiind regiunea cu cei mai puțini salariați implicați în activități de cercetare-dezvoltare, numărul acestora reducându-se semnificativ în intervalul de timp 2007-2017, de la 1.393 la 1.105 persoane.

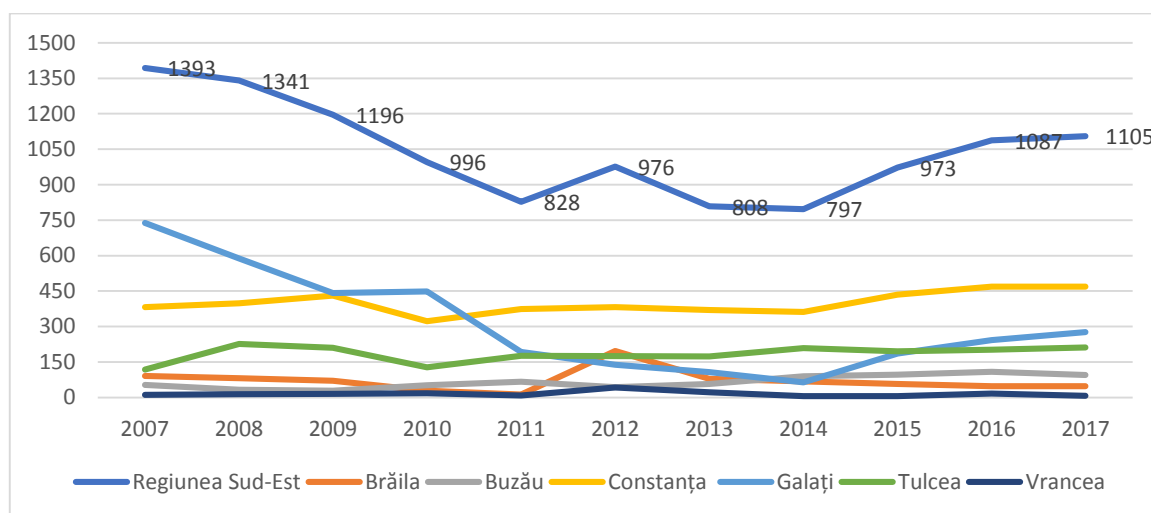
Figura nr. 115. **Salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare - echivalent normă întreagă, pe regiuni de dezvoltare, număr persoane, 2017**

Regiunea de dezvoltare	Anul 2017 (număr persoane)
Regiunea NORD-VEST	2.023
Regiunea CENTRU	3.286
Regiunea NORD-EST	2.316
Regiunea SUD-EST	1.105
Regiunea SUD-MUNTENIA	1.863
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	18.089
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1.405
Regiunea VEST	2.499

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

La nivel județean, în perioada 2007-2017, numărul salariaților implicați în activități de cercetare – dezvoltare a scăzut, cu excepția județelor Constanța și Tulcea. Dacă în anul 2007, în județul Galați erau 738 de persoane salariate în CDI, în anul 2017 mai erau doar 277. Așa cum putem observa în figura de mai jos, în județul Vrancea, activitatea de cercetare-dezvoltare s-a redus mult, dacă în anul 2012 INS raporta 42 de salariați cu activități CDI, în 2017 mai erau doar 7 persoane implicate în cercetare-dezvoltare.

Figura nr. 116. **Salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare - echivalent normă întreagă, în Regiunea Sud-Est și județele aferente, număr salariați, (2007-2017)**

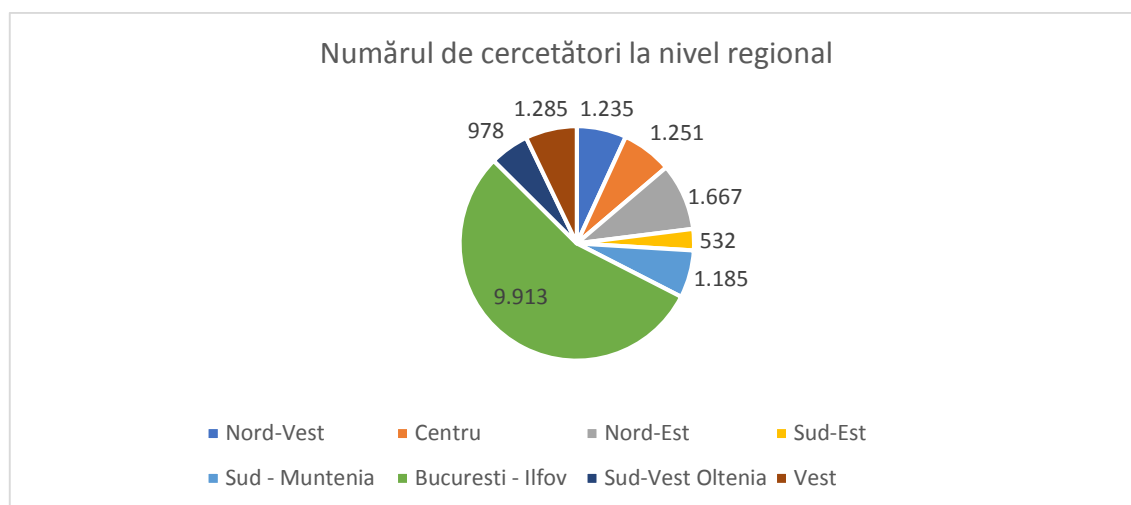

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Numărul de cercetători din activitatea de cercetare – dezvoltare

În ceea ce privește numărul cercetătorilor, la nivel național, în anul 2017, în România erau 27.367 de persoane, cei mai mulți cercetători activând în domeniul științelor ingineresti și tehnologiei (12.371 cercetători), urmat de domeniul științelor naturale și exacte (6.174 cercetători). La nivel regional, baza de date Eurostat ne oferă date până la nivelul anului 2016. Putem observa în figura de mai jos că Regiunea Sud-Est este regiunea cu cel mai mic număr de cercetători din activitatea de cercetare-dezvoltare. Această situație se datorează faptului că în regiune există un număr mic de universități și institute de cercetare comparativ cu alte regiuni ale țării, iar în mediul de afaceri activitatea de cercetare nu este dezvoltată. Mai mult decât atât, în intervalul de timp 2007-2016, numărul cercetătorilor aproape s-a înjumătățit, de la 1.006 în 2007, la doar 532 în anul 2016, 259 dintre aceștia fiind femei.

Figura nr. 117. Cercetători din activitatea de cercetare-dezvoltare pe regiuni, la nivelul anului 2016

Sursa: prelucrare date Eurostat, 2019

În ceea ce privește sectorul de performanță căruia îi aparțin cercetătorii cu activitate în Regiunea Sud-Est, în perioada 2007-2016, au avut loc schimbări importante. Se poate observa în tabelul de mai jos că, dacă în anul 2007 mediul de afaceri înregistra 574 de cercetători, numărul acestora a scăzut drastic în următorii 10 ani, la doar 49 în anul 2016. Pe de altă parte, a crescut numărul de cercetători din sectorul guvernamental și s-a menținut relativ constant numărul cercetătorilor din învățământul superior. Este important de precizat faptul că din anul 2016, persoanele care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică sunt scutite de la plata impozitului pe venit, fapt ce poate impulsiona creșterea numărului de cercetători și în Regiunea Sud-Est.

Tabel nr. 53. Cercetători din activitatea de cercetare-dezvoltare la nivelul Regiunii Sud-Est, pe sectoare de performanță, 2007-2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mediul de afaceri	574	461	362	321	13	72	30	49	47	49
Sectorul guvernamental	113	114	113	161	228	200	191	178	198	181
Învățământ superior	319	171	274	187	261	270	233	205	223	298
Sectorul non-profit	NA	NA	NA	NA	1	1	NA	3	4	4

Sursa: Eurostat, 2019

*date disponibile până la nivelul anului 2016.

Numărul cererilor de brevete de invenție

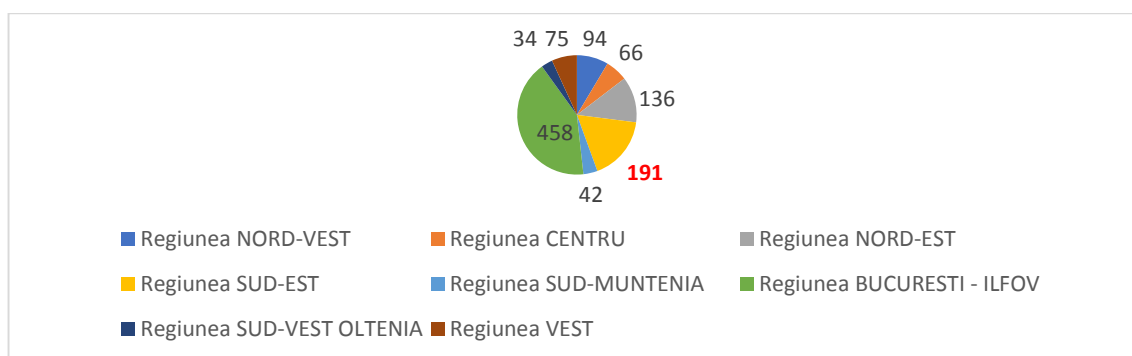
Dezvoltarea economică și socială a unei regiuni depinde enorm de măsura în care organizațiile prezente inovează. Gradul de inovare este relevant, pe lângă activitatea curentă, și de numărul de brevetele de invenție, cererile de înregistrare a desenelor/modelelor și numărul cererilor de înregistrare a mărcilor.

În Uniunea Europeană, la nivelul anului 2017, au fost înregistrate un număr de 54.648 cereri de brevete de invenție. Printre țările cu cele mai multe cereri de brevetare la European patent office (EPO) se afla Germania (18.881), Franța (9.502), Marea Britanie (5.437), Italia (4.148) Olanda (3.477), iar țările cu cele mai puține solicitări de brevetare erau Malta (6), Cipru (9) sau Croația (19). În România, numărul cererilor de brevete de invenție la EPO a crescut constant în ultimii 10 ani, dacă în anul 2007 se înregistrau 32 de cereri, în 2017 au fost depuse 99 de cereri.

În plan teritorial, baza de date Eurostat ne oferă informații privind regiunile de dezvoltare din Europa doar până la nivelul anului 2012. Astfel, numărul cererilor înregistrate la EPO a cunoscut un trend ascendent în perioada 2000-2012. Cele mai multe cereri în 2012 au fost în Regiunea București–Ilfov (14,115 per milion de locuitori). În Regiunea Sud–Est au fost înregistrate 0,855 cereri de brevete de invenție per milion de locuitori la nivelul anului 2012.

În ceea ce privește numărul cererilor de brevet de invenție depuse de solicitanți români la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România, în anul 2017 au fost înregistrate 1096 de cereri. Dintre acestea, 17,42% au fost solicitate în Regiunea Sud-Est, fiind, după Regiunea București-Ilfov, regiunea cu cele mai multe cereri de brevete de invenție.

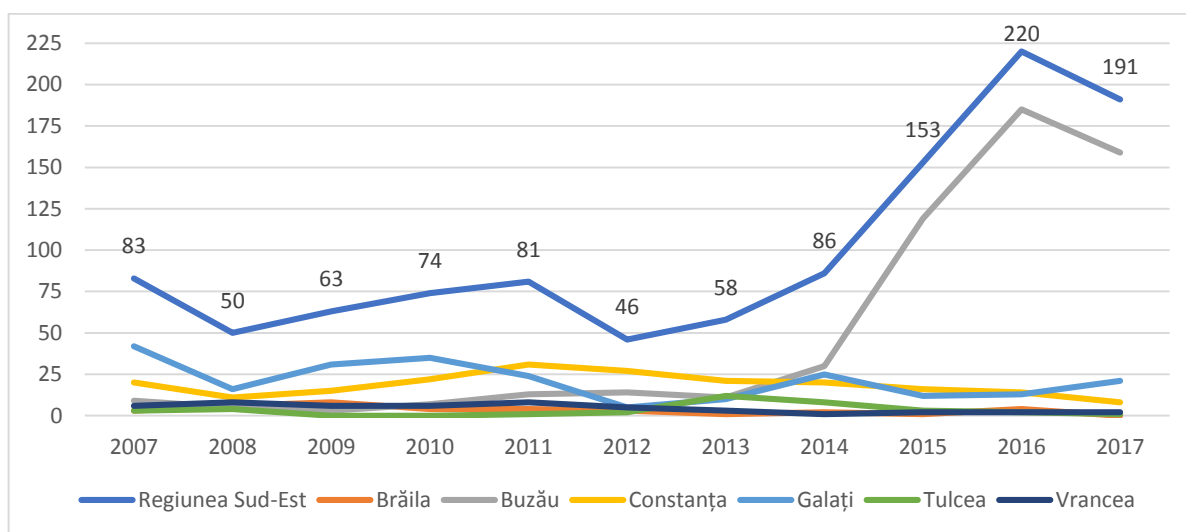
Figura nr. 118. Numărul cererilor de brevet de invenție depuse de solicitanți români la OSIM, pe regiuni de dezvoltare, 2017

Sursa: OSIM, 2019

La nivel județean, evoluția cererilor de brevete de invenție la OSIM în perioada 2007-2017 poate fi analizată în figura de mai jos. Se poate observa că județul care a cunoscut o creștere semnificativă a cererilor între 2014 și 2017 este județul Buzău, în celelalte județe numărul cererilor fiind relativ constant. În anul 2017, din județul Brăila nu a fost înregistrată nicio solicitare de brevet de invenție la OSIM, iar din județul Tulcea doar una.

Figura nr. 119. **Numărul cererilor de brevet de invenție depuse de solicitanți români la OSIM la nivelul Regiunii Sud-Est, 2007-2017**

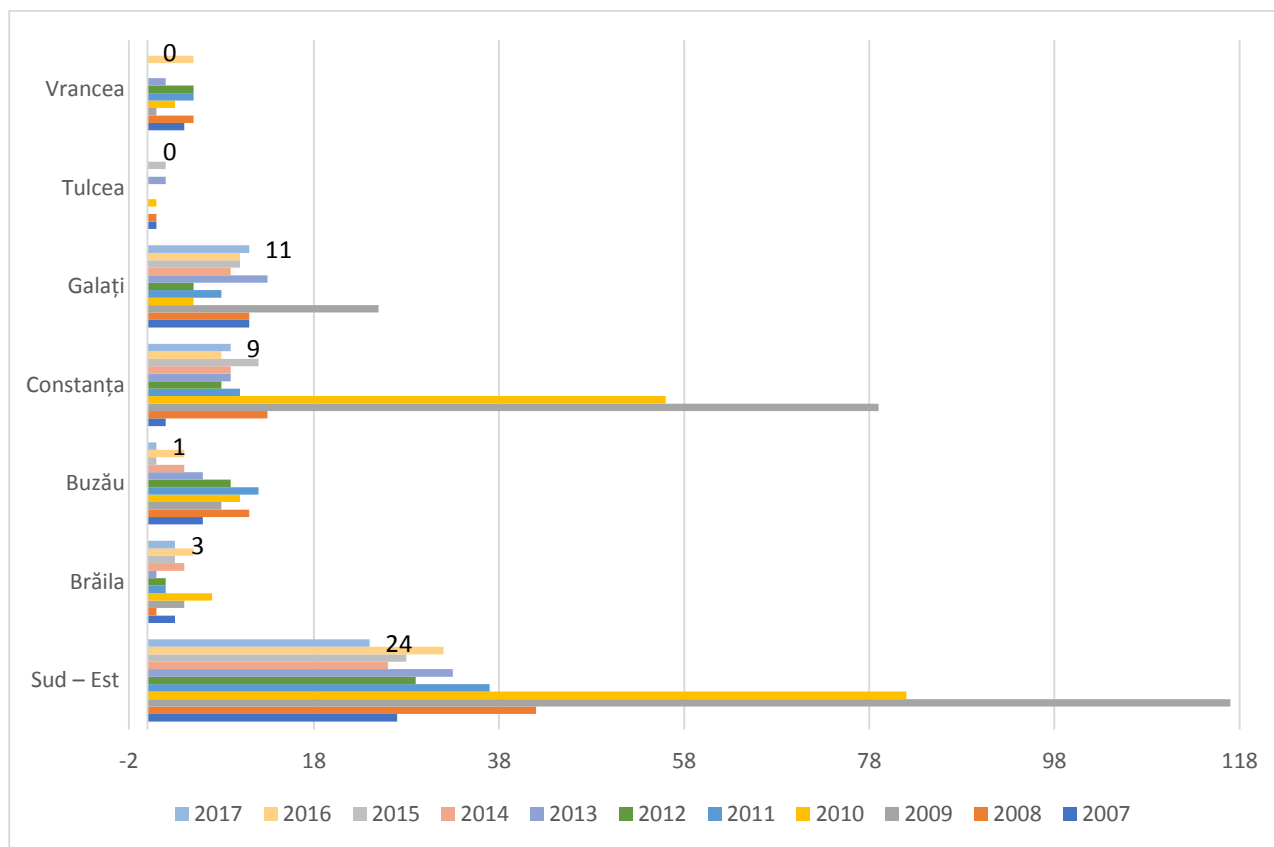

Sursa: OSIM, 2019

Numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor

În perioada de analiză 2007–2017, numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor ale solicitanților români la nivel național a cunoscut un trend descendent, de la 486 de cereri în anul 2007, ajungându-se la 235 de astfel de solicitări în 2017. La nivel regional, se observă că cele mai multe cereri au fost depuse în anul 2017 de Regiunea București-Ilfov (119 cereri), urmată de Regiunea Centru (29 cereri). În Regiunea Sud–Est au fost depuse 24 de cereri de înregistrare a desenelor/modelelor, iar județul Galați a înregistrat cel mai mare număr de cereri (11 cereri). Poate fi înregistrat ca desen sau model aspectul estetic (exterior) nou, al unui produs în două sau trei dimensiuni, având caracter individual. Prin desen se înțeleg motivele (forme bidimensionale) prezentate pe țesături, hârtie, porțelan, etc. Prin model se înțelege o formă tridimensională, de exemplu: aparatură electrică, mobilier, încălțăminte, etc.

Figura nr. 120. Numărul cererilor de înregistrare a desenelor/modelelor în Regiunea Sud-Est, 2007-2017

Sursa: OSIM, 2019

Numărul cererilor de înregistrare a mărcilor

În România, în anul 2017 au fost înregistrate 7.880 de cereri de înregistrare marcă. Dintre acestea, doar 7,55% au fost înregistrate în Regiunea Sud-Est în anul 2017.

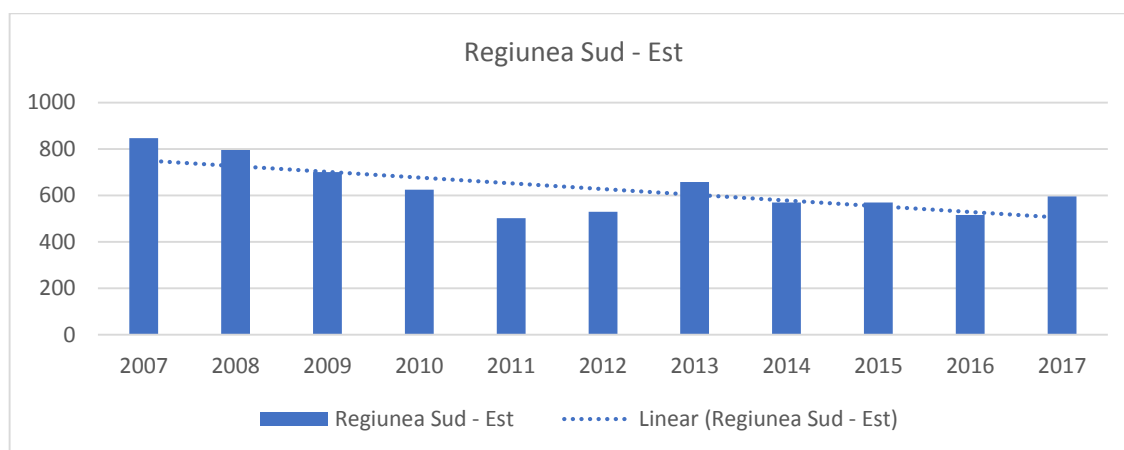
Analizând situația pe județe, se observă că județul Constanța a solicitat cele mai multe cereri de înregistrare marcă, în număr de 249, urmat de județul Galați cu 152 de cereri. Evoluția și numărul cererilor în regiune și pe județe pot fi urmărite în figurile următoare. În ultimii 10 ani tendința a fost una de scădere a cererilor de înregistrare marcă, pe județe, cele mai puține fiind în județul Brăila (42 de cereri) și Tulcea (45 de cereri).

Tabel nr. 54. Numărul cererilor de înregistrare marcă pe regiuni, anul 2017

Anul 2017	Regiunea Nord-Vest	Regiunea Centru	Regiunea Nord – Est	Regiunea Sud – Est	Regiunea București – Ilfov	Regiunea Sud – Muntenia	Regiunea Sud – Vest	Regiunea Vest
Număr cereri	702	753	620	595	4143	460	249	358

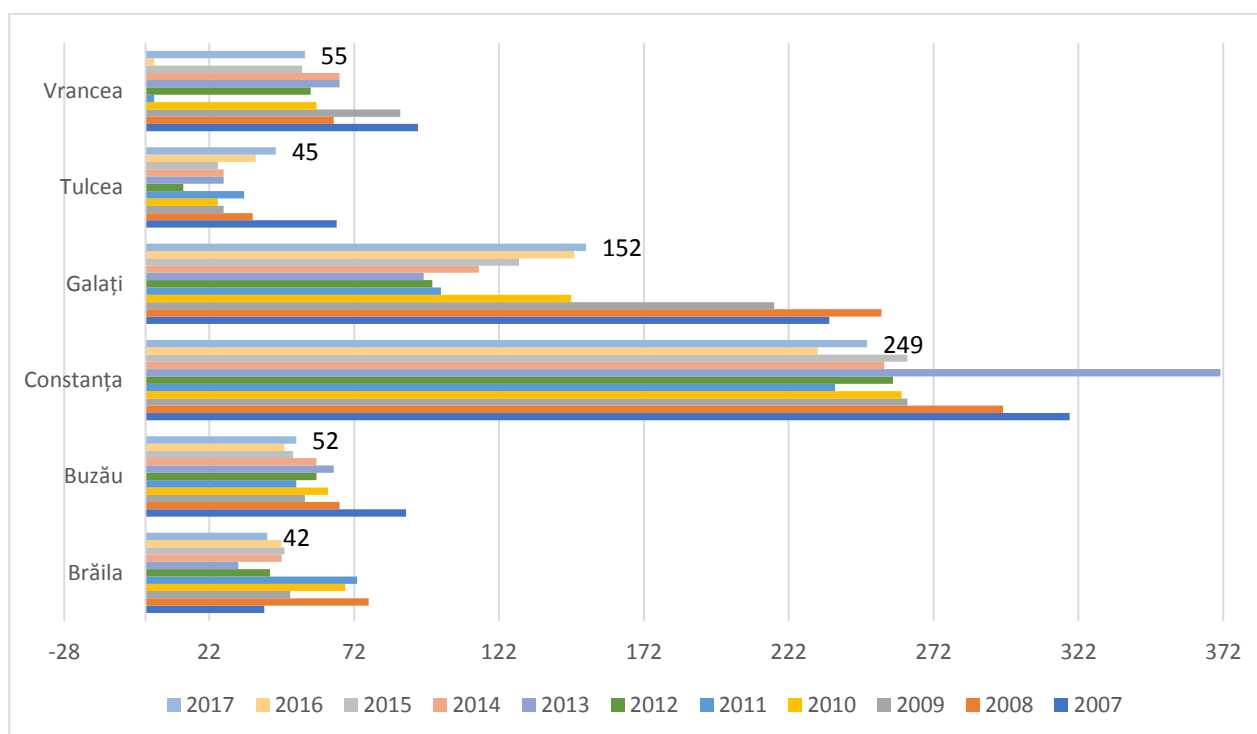
Sursa: OSIM, 2019.

Figura nr. 121. Evoluția numărului de cereri de înregistrare marcă ale solicitanților români la OSIM la nivel regional, 2007-2017

Sursa: OSIM, 2019

Figura nr. 122. Numărul cererilor de înregistrare marcă ale solicitanților români în Regiunea Sud-Est, la nivel județean, 2007-2017

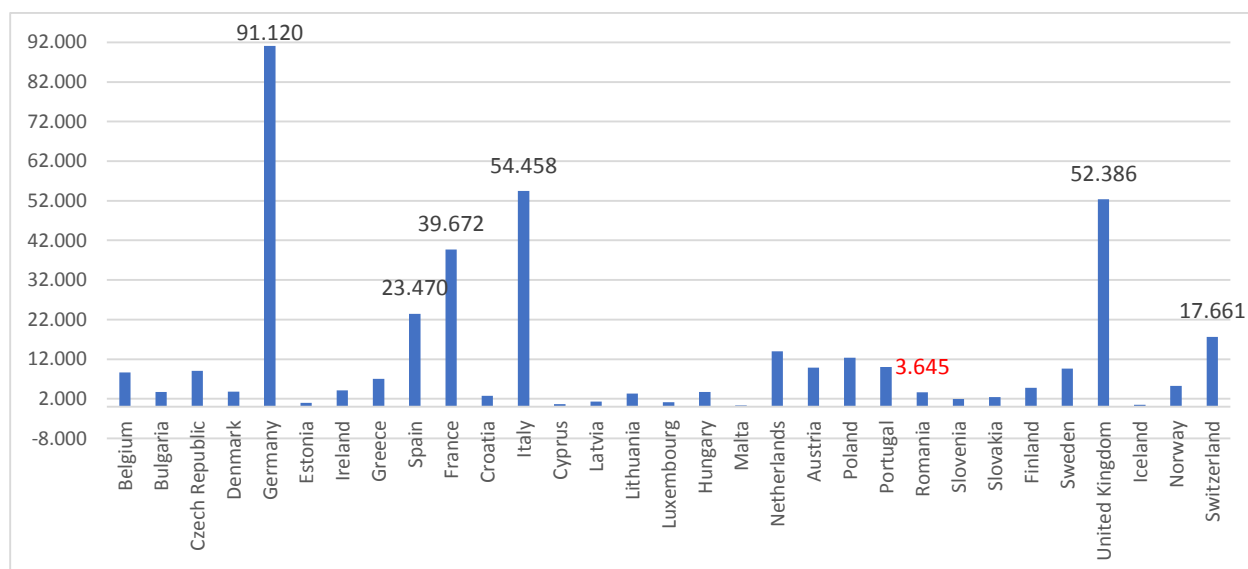

Sursa: OSIM, 2019

Numărul întreprinderilor inovatoare

În România erau în anul 2016 un număr de 2.925 de întreprinderi inovatoare, număr care a scăzut dramatic față de nivelul din 2008, când în țara noastră erau 9.986 întreprinderi inovatoare. În comparație cu alte țări ale UE, se observă că România are un număr foarte mic de întreprinderi inovatoare, pe primele locuri fiind Germania, Italia, Regatul Unit, Franța, Spania și Elveția. Cauzele acestei scăderi sunt nenumărate, printre cele mai semnificative fiind inexistența unor programe guvernamentale coerente de susținere și încurajare a activităților inovative, numărul mic de personal implicat în activități de cercetare-dezvoltare și inovare, reducerea numărului programelor de finanțare a activităților inovative și numărul scăzut de parteneriate publice-private destinate inovării.

Figura nr. 123. Numărul întreprinderilor inovatoare în Europa

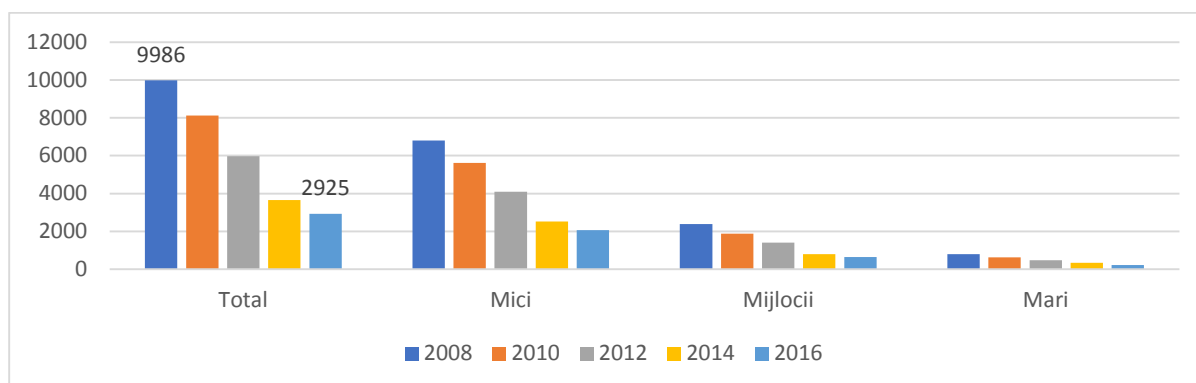

Sursa: Eurostat, 2017

În ceea ce privește tipologia inovatorilor, se poate observa că cele mai multe întreprinderi inovatoare din România au doar inovație de organizare și/sau de marketing (1.369 întreprinderi) inovația de produs sau de proces fiind considerată mai greu de obținut, iar numărul inovatorilor de succes este de 2.795, înjumătățindu-se în comparație cu anul 2008.

Evoluția numărului de întreprinderi inovatoare pe perioada analizată este ilustrată în graficul de mai jos.

Figura nr. 124. Număr întreprinderi inovatoare în România în perioada 2008-2016

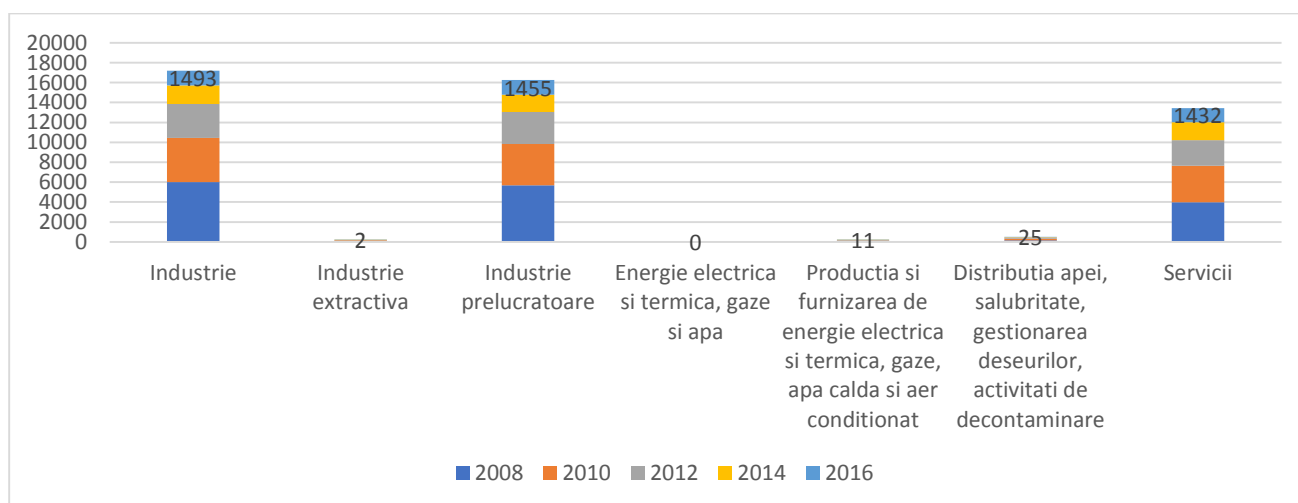

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Din graficul de mai sus reiese un trend descendent, numărul de întreprinderi inovatoare a scăzut de la 9986 în anul 2008 la 2925 în anul 2016. Observăm că cele mai multe întreprinderi inovatoare sunt organizații mici și mijlocii. Pe activități, cele mai multe întreprinderi inovatoare erau, la nivelul anului 2016, în industria prelucrătoare (1.455) și în servicii (1.432). Numărul acestora a scăzut continuu, în special în industria prelucrătoare.

Pe perioada studiată numărul întreprinderilor inovatoare scade considerabil, ajungând în anul 2016 la un număr de 1493 de întreprinderi cu ramura de activitate-industrie și la 1432 de întreprinderi inovatoare cu ramura de activitate servicii. În industrie, în anul 2016, 66% erau întreprinderi mici, 23% întreprinderi mijlocii și doar 10% întreprinderi mari. În servicii, 75% erau întreprinderi mici, 20% întreprinderi mijlocii și 5% întreprinderi mari.

Figura nr. 125. Întreprinderi inovatoare pe activități, 2008 -2016

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

* date disponibile până la nivelul anului 2016.

Întreprinderi ce au introdus următoarele tipuri de inovare: de organizare, de marketing, de proces și de produs

Întreprinderile cu inovație de organizare și/sau de marketing sunt acele întreprinderi care au introdus metode de organizare sau de marketing noi sau semnificativ îmbunătățite. Inovația de organizare reprezintă o metodă nouă de organizare în practicile de afaceri ale întreprinderii, în organizarea locului de muncă sau în relațiile externe. Inovația de marketing reprezintă implementarea unui nou concept sau strategie de marketing care diferă semnificativ de metodele de marketing existente în întreprindere și care nu au mai fost utilizate înainte. În orizontul de timp analizat se constată că ponderea întreprinderilor cu inovație de organizare și /sau de marketing a scăzut continuu, de la 20,8% la 5,8% în cazul inovației organizaționale și de la 19,8% la doar 5,1% în cazul inovației de marketing. Cele mai dramatice scăderi au avut loc în industria extractivă, în cazul întreprinderilor cu inovații organizaționale ajungând de la 18,5% la doar 0,6%, iar în cazul întreprinderilor cu inovații de marketing de la 14,7% la 0,6%.

Tabel nr. 55. **Ponderea întreprinderilor cu inovație de organizare și /sau de marketing în total întreprinderi, pe activități, 2008-2016.**

Activități	Tipuri de inovari (organizaționale, de marketing)	Anul 2008	Anul 2010	Anul 2012	Anul 2014	Anul 2016
		Procente	Procente	Procente	Procente	Procente
Total	Întreprinderi cu inovații organizaționale	20,8	18,4	14,1	6,7	5,8
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	19,8	19,2	13,8	6,6	5,1
Industrie	Întreprinderi cu inovații organizaționale	20,5	17	15,3	6,7	6,2
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	20,7	18,2	14,6	6,9	4,6
Industrie extractive	Întreprinderi cu inovații organizaționale	18,5	12,7	10	4,9	0,6
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	14,7	8,8	6,5	1,6	0,6
Industrie prelucrătoare	Întreprinderi cu inovații organizaționale	20,5	16,9	15,6	6,9	6,7
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	21,2	18,8	15,3	7,2	4,8
Energie electrică și termică, gaze și apă	Întreprinderi cu inovații organizaționale	:	:	:	:	:
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	:	:	:	:	:
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apa caldă și aer condiționat	Întreprinderi cu inovații organizaționale	23,8	32,1	20,9	8,3	2,4

Activități	Tipuri de inovari (organizaționale, de marketing)	Anul 2008	Anul 2010	Anul 2012	Anul 2014	Anul 2016
		Procente	Procente	Procente	Procente	Procente
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	12,5	13	13,9	7,3	2,4
Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	Întreprinderi cu inovații organizaționale	20,4	16,9	11,3	3,2	1,2
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	12,1	10,8	6	2,2	2,4
Servicii	Întreprinderi cu inovații organizaționale	21,2	20,1	12,8	6,7	5,3
-	Întreprinderi cu inovații de marketing	18,5	20,4	12,9	6,3	5,6

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

* date disponibile până la nivelul anului 2016.

Întreprinderile cu inovație de produs și/sau proces sunt întreprinderile care au lansat produse (bunuri sau servicii) noi sau semnificativ îmbunătățite sau care au implementat procese noi sau semnificativ îmbunătățite. Inovațiile se bazează pe rezultatele dezvoltărilor tehnologice, a noilor combinații ale tehnologiilor existente sau utilizarea altor cunoștințe cerute de întreprindere. La nivel național, numărul întreprinderilor cu inovație de produs și/sau de proces a scăzut continuu din 2008 până în 2016. Din totalul de 1426 de întreprinderi inovatoare declarate, 30% au făcut inovare numai de produs, 34% inovare numai de proces și 36% inovarea atât de produs, cât și de proces. Din totalul de 765 de întreprinderi inovatoare de produs și/sau proces din industrie, 98% aparțin industriei prelucrătoare. În servicii, în anul 2016 erau 661 de întreprinderi inovatoare de produs și/sau proces.

Tabel nr. 56. **Numărul întreprinderilor cu inovație de produs și/sau de proces, 2008-2016**

Activități	Tipuri de inovații	Anul 2008	Anul 2010	Anul 2012	Anul 2014	Anul 2016
		Număr	Număr	Număr	Număr	Număr
Total	Total	5748	3631	1691	1529	1426
-	Inovație numai de produs	710	635	351	313	430
-	Inovație numai de proces	1965	955	706	511	478
-	Inovație de produs și proces	3073	2041	634	705	518
Industrie	Total	3648	2305	1053	842	765
-	Inovație numai de produs	431	424	197	148	162
-	Inovație numai de proces	1216	578	481	200	234
-	Inovație de produs și proces	2001	1303	375	494	369

Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est

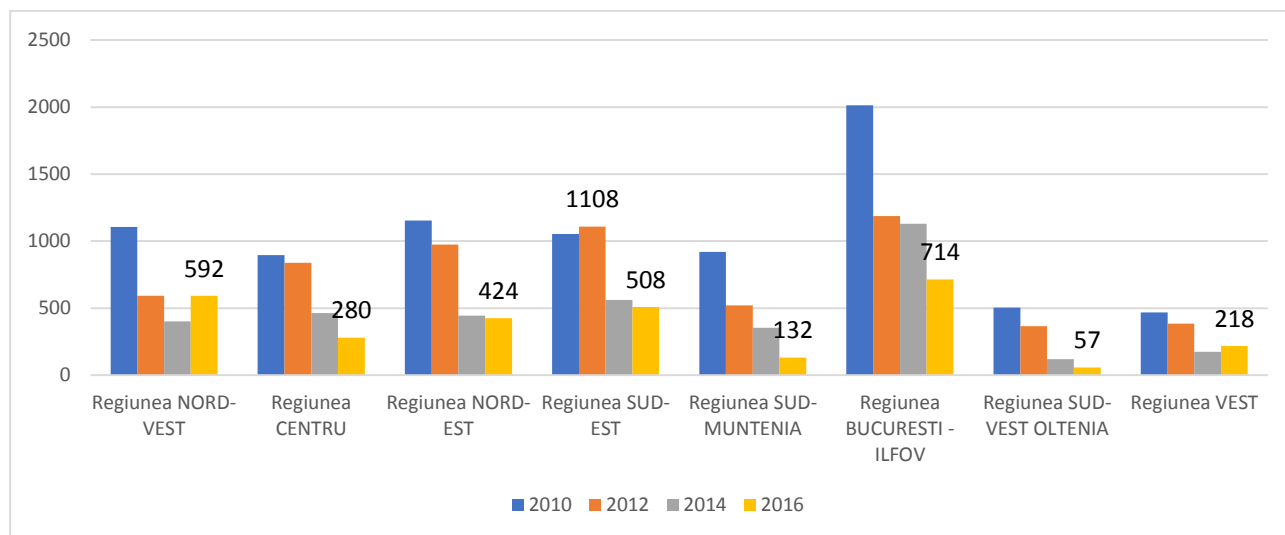
Activități	Tipuri de inovații	Anul	Anul	Anul	Anul	Anul
		2008	2010	2012	2014	2016
		Număr	Număr	Număr	Număr	Număr
Industrie extractive	Total	41	29	11	12	2
-	Inovație numai de produs	5	18	:	1	:
-	Inovație numai de proces	20	4	6	5	2
-	Inovație de produs și proces	16	7	5	6	:
Industrie prelucratoare	Total	3462	2177	969	805	750
-	Inovație numai de produs	410	398	193	145	161
-	Inovație numai de proces	1140	535	429	181	225
-	Inovație de produs și proces	1912	1244	347	479	364
Energie electrica si termica, gaze si apa	Total	:	:	:	:	:
-	Inovație numai de produs	:	:	:	:	:
-	Inovație numai de proces	:	:	:	:	:
-	Inovație de produs și proces	:	:	:	:	:
Productia si furnizarea de energie electrica si termica, gaze, apa calda si aer conditionat	Total	38	30	26	4	4
-	Inovație numai de produs	1	:	:	:	:
-	Inovație numai de proces	24	14	13	1	3
-	Inovație de produs și proces	13	16	13	3	1
Distributia apei, salubritate, gestionarea deseurilor, activitati de decontaminare	Total	107	69	47	21	9
-	Inovație numai de produs	15	8	4	2	1
-	Inovație numai de proces	32	25	33	13	4
-	Inovație de produs și proces	60	36	10	6	4
Servicii	Total	2100	1326	638	687	661
-	Inovație numai de produs	279	211	154	165	268
-	Inovație numai de proces	749	377	225	311	244
-	Inovație de produs și proces	1072	738	259	211	149

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În profil teritorial, cele mai multe întreprinderi inovatoare se află în Regiunea București-Ilfov și cele mai puține în Regiunea Sud-Vest Oltenia. În ceea ce privește Regiunea Sud-Est, numărul întreprinderilor inovatoare a scăzut de la 1108 în anul 2012 la doar 508 în anul 2016. Raportat la totalul național, numărul întreprinderilor inovatoare din regiune reprezintă doar 17%. Scăderea numărului întreprinderilor inovatoare în perioada analizată poate fi determinată de lipsa posibilităților de finanțare, dar și de mediul economic instabil care nu încurajează activități de

inovare sustenabile. Tendința de scădere a înreprenderilor inovatoare se manifestă în toate regiunile țării, cu excepția Regiunii Nord-Vest.

Figura nr. 126. **Întreprinderi inovatoare pe regiuni de dezvoltare, 2010-2014**

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Pe clase de mărime, în anul 2016, în Regiunea Sud – Est, cele mai multe întreprinderi inovatoare erau de dimensiuni mici (355 de întreprinderi), 116 de dimensiuni mijlocii și doar 37 de întreprinderi mari. 296 de întreprinderi inovatoare activau în activități industriale și 212 în servicii. De asemenea, așa cum putem analiza în tabelul de mai jos, întreprinderile cu inovare de produs și /sau proces și-au redus numărul de la 1.154 în 2008 la doar 336 în 2016. În regiune, 53% dintre acestea făceau inovare numai de proces, 22% inovare numai de produs și 23% inovare e produs și proces.

Tabel nr. 57. **Întreprinderile cu inovarea de produs și /sau de proces la nivel regional, 2008-2016**

Tipuri de inovatori	Macroregiuni și regiuni de dezvoltare	Ani				
		Anul 2008	Anul 2010	Anul 2012	Anul 2014	Anul 2016
		UM: Număr				
		Număr	Număr	Număr	Număr	Număr
Total	Regiunea SUD-EST	1154	663	545	440	336
Inovatori numai de produs	Regiunea SUD-EST	91	72	41	48	74
Inovatori numai de proces	Regiunea SUD-EST	475	270	341	266	180
Inovatori de produs și proces	Regiunea SUD-EST	586	291	162	115	80
Inovatori cu activități nefinalizate și/sau abandonate	Regiunea SUD-EST	2	30	1	11	2

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

Unitățile de cercetare-dezvoltare din Regiunea Sud-Est

Potrivit Raportului de strategie privind infrastructurile de cercetare din România realizat de CRIC (Comitetul Român pentru Infrastructuri de Cercetare), "Infrastructură de cercetare înseamnă instalații, resurse și servicii conexe utilizate de comunitatea științifică pentru a desfășura activități de cercetare în domeniile sale respective și cuprinde principalele echipamente sau seturi de instrumente științifice, resurse de cunoștințe precum colecții, arhive sau informații științifice structurate, infrastructurile generice bazate pe tehnologia informației și comunicațiilor [...], precum și orice alte mijloace necesare pentru desfășurarea activităților de cercetare. Asemenea infrastructuri pot fi localizate într-un singur sit sau distribuite".

Sistemul național de cercetare dezvoltare cuprinde entități care efectuează activități de cercetare-dezvoltare. Acest sistem este constituit din ansamblul unităților și instituțiilor de drept public și de drept privat cu personalitate juridică, care au în obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea (Ministerul Cercetării și Inovării, 2017).

Potrivit Legii nr. 324/2003 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 57/2002 privind cercetarea Științifică și dezvoltarea tehnologică, sistemul de cercetare-dezvoltare de interes național cuprinde următoarele categorii de unități de drept public, cu personalitate juridică acreditate:

- a) institute naționale de cercetare-dezvoltare;
- b) institute, centre sau stațiuni de cercetare ale Academiei Române și de cercetare-dezvoltare ale academiilor de ramură;
- c) institute de învățământ superior acreditate sau structuri ale acestora;
- d) institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate în cadrul societăților naționale, companiilor naționale și regiilor autonome de interes național.

În sistemul național de cercetare-dezvoltare sunt cuprinse și următoarele categorii de unități și instituții:

A. Unitățile și instituțiile de drept public:

- a) institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca instituții publice;

- b) institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate în cadrul societăților naționale, companiilor naționale și regiilor autonome sau ale administrației publice centrale și locale;
- c) centre internaționale de cercetare-dezvoltare înființate în baza unor acorduri internaționale;
- d) alte instituții publice sau structuri ale acestora, care au în obiect de activitate cercetarea-dezvoltarea.

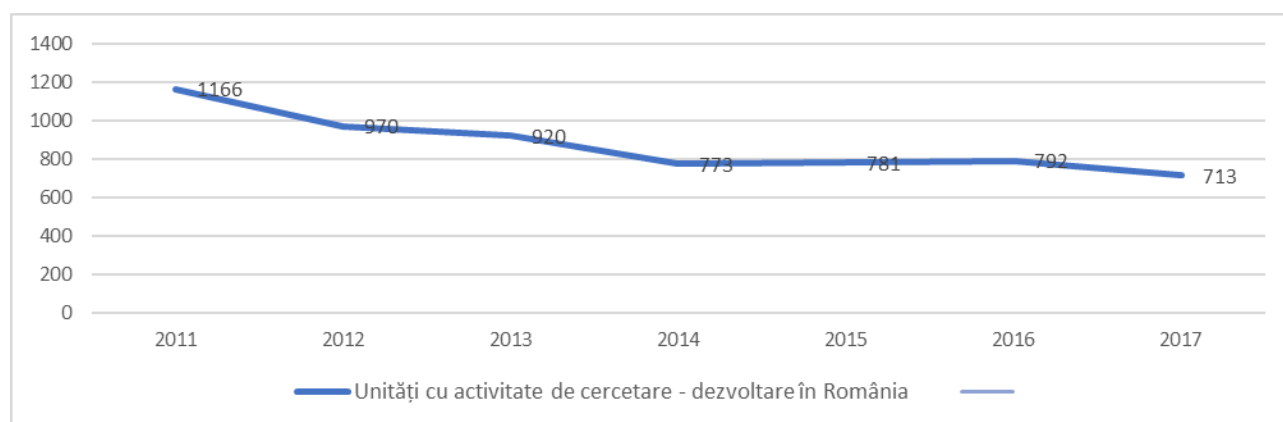
B. Unitățile și instituțiile de drept privat:

- a) unități de cercetare-dezvoltare organizate ca societăți comerciale;
- b) societăți comerciale, precum și structurile acestora care au în obiectul de activitate cercetarea-dezvoltarea;
- c) instituții de învățământ superior private acreditate sau structuri ale acestora.

Potrivit Ministerului Cercetării și Inovării (www.research.gov.ro, 2019) sistemul de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) din România cuprinde 263 organizații CDI publice și circa 600 de întreprinderi. Dintre organizațiile publice, 56 sunt universități publice autorizate, 46 sunt institute naționale de cercetare - dezvoltare (dintre care 43 coordonate de MCI), iar 65 sunt instituții de cercetare și centre ale Academiei Române. Rețeaua Națională pentru Inovare și Transfer Tehnologic (ReNITT) cuprinde 50 organizații specifice: centre de transfer tehnologic, centre de informații tehnologice, incubatoarele de tehnologie și afaceri, 4 parcuri de știință și tehnologie.

În orizontul de timp analizat, numărul unităților cu activitatea de cercetare – dezvoltare din România a scăzut de la 1166 de unități în 2011, la doar 713 unități în anul 2017.

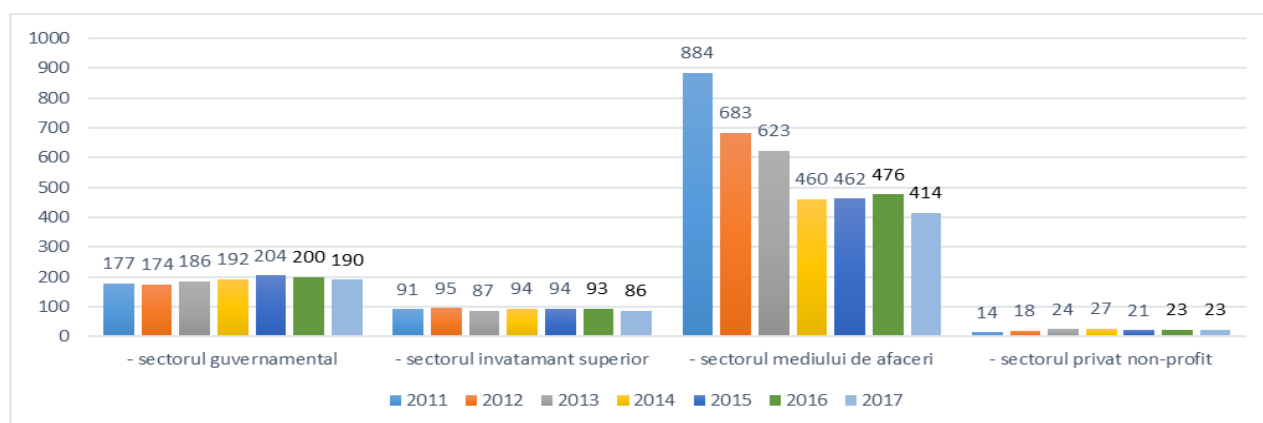
Figura nr. 127. Numărul unităților cu activitate de cercetare-dezvoltare din România, în perioada 2011-2017

Sursa: prelucrare date INS, TEMPO – Online, 2019

În ceea ce privește sectorul de performanță, cele mai multe unități ce desfășoară activități de cercetare–dezvoltare se aflau în anul 2017 în sectorul privat (437 de unități), în sectorul public fiind un număr de 276 de unități. Cu toate acestea, se poate observa în figura de mai jos că numărul unităților din sectorul mediului de afaceri este într-o continuă scădere în perioada analizată, de la 884 de unități în 2011 la doar 414 de unități în 2017.

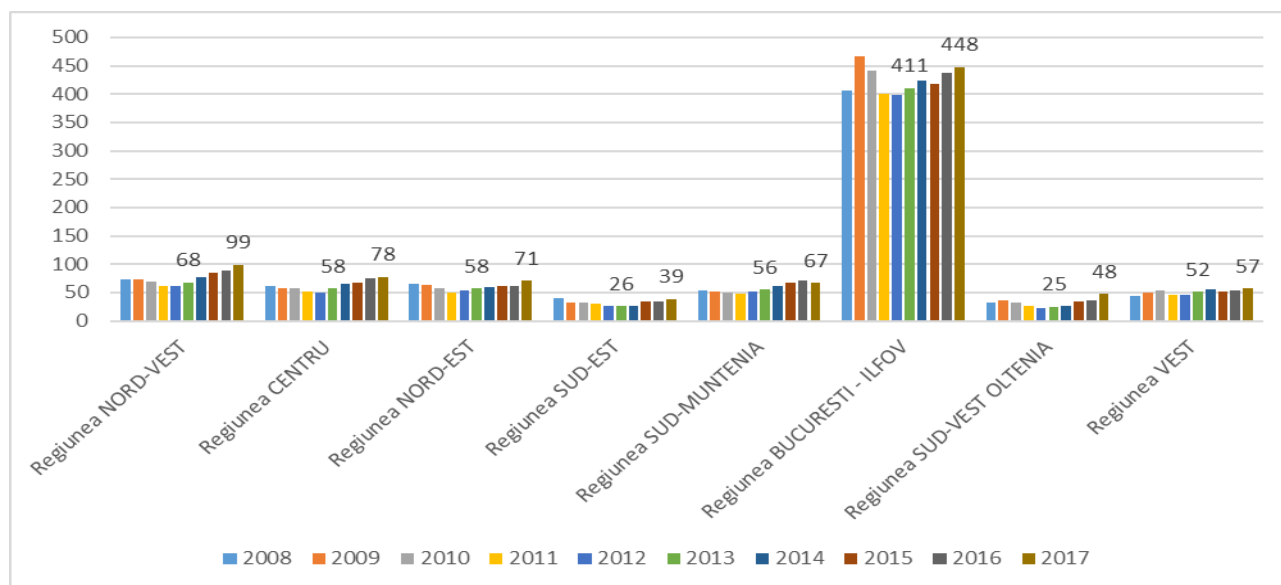
Figura nr. 128. **Unități cu activitate de cercetare-dezvoltare, pe sectoare de performanță, la nivel național, în perioada 2011-2017**

Sursa: Institutul Național de Statistică 2017

Analiza unităților locale active, pe activități ale economiei naționale la nivel de diviziune CAEN Rev.2, se constată că pentru activitatea 72. Cercetare-dezvoltare, erau în anul 2017 un număr de 907 unități, număr aflat în creștere în perioada 2013-2017. Dintre acestea, doar 39 se aflau în Regiunea Sud-Est, în creștere față de anul 2013, când erau 26 de unități locale. Cu toate acestea, Regiunea Sud-Est este ultima regiune la nivel național ca număr de unități CDI. Cele mai multe unități locale active cu domeniul Cercetare-Dezvoltare se aflau în Regiunea București-Ilfov și Regiunea Nord-Vest.

Figura nr. 129. **Unități locale active cu activitatea 72. Cercetare – dezvoltare, 2008 - 2017**

a. Institute naționale de cercetare-dezvoltare.

Conform Ministerului Cercetării și Inovării, institutele naționale de cercetare-dezvoltare reprezintă o formă de organizare instituțională specifică activităților de cercetare-dezvoltare, instituită cu scopul de a asigura desfășurarea acestor activități, precum și consolidarea competenței științifice și tehnologice în domeniile de interes național, stabilite în acord cu strategia de dezvoltare a României. La nivelul Regiunii Sud-Est funcționează următoarele institute naționale de cercetare:

- **Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" - INDD Tulcea.**

Institutul a fost înființat în 1970 și are ca obiect principal de activitate efectuarea de cercetări fundamentale și aplicative în domeniul ecologiei și protecției mediului, având ca scop fundamentarea managementului în Rezervația Biosferei Delta Dunării și în alte zone umede de interes național și internațional pentru conservarea biodiversității și pentru dezvoltarea durabilă.

- Obiectul de activitate cuprinde:
 - cercetare – dezvoltare privind structura, evoluția, funcționarea și modelarea ecosistemelor, zonelor umede; valorificarea durabilă a resurselor biologice;
 - evaluarea și reducerea impactului antropic;
 - refacerea ecosistemelor;
 - reconstrucție ecologică;
 - refacerea populațiilor speciilor aflate în declin;
 - armonizarea intereselor economice și sociale;

- agricultură ecologică;
- managementul resurselor zonelor umede, dezvoltare și aplicații GIS;

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" - INCDDD Tulcea implementează numeroase proiecte de cercetare naționale și internaționale ai căror beneficiari principali sunt Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, Administrația Națională 'Apele Române', Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură, Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării, Comunitatea Europeană și întreprinderi mici și mijlocii.

Domeniile de cercetare cuprind conservarea biodiversității și utilizarea durabilă a resurselor naturale, restaurarea ecologică și redresarea speciilor, studiul bolilor transfrontaliere emergente și zoonozelor, dezvoltare tehnologică, transfer tehnologic și planificare spațială. În cadrul acestui institut de cercetare se află Centrul de Informare Tehnologică Delta Dunării creat prin programul național INFRATECH în anul 2005 ce funcționează ca entitate de infrastructură de inovare și transfer tehnologic în domeniile: mediu, bioeconomie, turism.

- **Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Cercetări Marine "Grigore Antipa" - INCDM Constanța**

- Obiectul principal de activitate al acestui institut cuprinde activități CDI în domeniul:
 - ecologiei și protecției mediului marin, oceanografiei, ingineriei marine, gestionarea resurselor;
 - cercetări privind structura, funcționarea, evoluția, modificarea, modelarea ecosistemelor marine;
 - productivitatea ecologică.
 - tehnologii și soluții de prevenire a eroziunii litorale;
 - reabilitarea și redresarea ecologică;
 - investigarea mediului marin;
 - acvacultură și industrializarea resurselor;
 - pescuit. Realizează echipamente de explorare și valorificare a resurselor;
 - strategii, consultanță, asistență, expertize, metodologii.

INCDM Constanța are o serie de responsabilități, cele mai importante fiind: Centrul Național de Date Oceanografice și de Mediu; Sistem de avertizare timpurie și atenuare a efectelor tsunami-urilor pentru Atlanticul de nord-vest, Marea Mediterană și mările conexe (IOC); Operator național al

sistemului de monitoring integrat fizic, chimic și biologic al mediului marin; Responsabilitatea științifică națională pentru implementarea Directivei-Cadru privind Strategia Marină (MSFD); Puncte focale în cadrul Comisiei Mării Negre pentru: Biodiversitate, Poluare, Poluare din surse de pe uscat, ICZM, Pescării și alte resurse marine vii; Punct focal ACCOBAMS; Centrul de Activitate Regional pentru probleme de mediu din domeniul pescăriilor și managementul altor resurse marine vii; Responsabilități științifice naționale privind colectarea de date pescărești și evaluarea resurselor marine vii; Responsabil științific național pentru Comisia Generală a Pescăriilor pentru Mediterana (GFCM); Coordonator și secretar al Secretariatului Internațional pentru Europa de Sud - Est al Asociației Balcanice de Mediu (B.EN.A); Coordonator al centrelor de pregătire pentru profesii în domeniul mediului și cel pescăresc; Custode al Rezervației Marine Vama Veche-2 Mai (ROSCI0269) (www.rmri.ro)

- **Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Geologie și Geoecologie Marina – GeoEcoMar** reprezintă polul național de excelență în cercetarea și consilierea geologică, geofizică și geoecologică marină, costieră și a apelor interioare, precum și un centru de referință pentru Științele Mării și ale Pământului.

b) Institute, centre sau stațiuni de cercetare ale Academiei Române și de cercetare-dezvoltare ale academiilor de ramură

În ceea ce privește institutele, centrele și fundațiile aflate în subordinea Academiei Române, la nivelul Regiunii Sud-Est există următoarele stațiuni de cercetare:

- Stațiunea de Cercetări Ecologice Sulina (Aparține Institutului de Biologie al Academiei Române);
- Stațiunea pentru Cercetarea Hazardelor Naturale Pătârlagele (Aparține Institutului de Geografie al Academiei Române).

c) Institute de învățământ superior acreditate sau structuri ale acestora

În România, la nivelul anului 2018 funcționau 48 de instituții de învățământ de stat civile, 7 instituții de învățământ superior de stat militare, 38 de instituții de învățământ superior particular acreditate și 9 instituții de învățământ superior particular autorizate să funcționeze provizoriu care organizează programe de studii universitare acreditate sau autorizate provizoriu.

Potrivit Barometrului calității sistemului de învățământ superior realizat de ARACIS în anul 2015, în cadrul universităților din România funcționa un număr de 590 de facultăți.

Din punct de vedere al distribuției regionale, 17 instituții/159 de facultăți se aflau în Regiunea București-Ilfov, în Regiunea Nord-Vest 15 instituții/96 facultăți, în Regiunea Centru 13 instituții/73 de facultăți, Regiunea Nord Est -14 instituții/70 facultăți, în Regiunea Sud-Est -7 instituții/53 facultăți, în Regiunea Sud Muntenia – 4 instituții/39 facultăți, în Regiunea Vest - 12 instituții/65 facultăți în Regiunea Sud-Vest Oltenia – 4 instituții/35 de facultăți.

În anul universitar 2016/2017, în instituțiile de învățământ superior din România erau înmatriculate 531,6 mii de persoane, cu aproximativ 3,6 mii de persoane mai puțin decât în anul universitar precedent. Din totalul persoanelor înscrise în învățământul superior în anul 2016/2017, 76,3% urmau programe de studii universitare de licență, 19,5% – programe de studii universitare de masterat, 3,6% – programe de studii universitare de doctorat, iar 0,6% – programe de studii postuniversitare (Ministerul Educației Naționale, 2017).

Regiunea Sud–Est beneficiază de prezența a 7 instituții de învățământ superior. Acestea sunt clasificate conform tabelului următor:

Tabel nr. 58. Instituții de învățământ superior la nivelul Regiunii Sud-Est

Institute de învățământ superior acreditate sau structuri ale acestora

Instituții de învățământ superior de stat civile:	UNIVERSITATEA "OVIDIUS" DIN CONSTANȚA UNIVERSITATEA MARITIMĂ DIN CONSTANȚA UNIVERSITATEA "DUNĂREA DE JOS" DIN GALAȚI
Instituții de învățământ superior de stat militare:	ACADEMIA NAVALĂ "MIRCEA CEL BĂTRÂN" DIN CONSTANȚA
Instituții de învățământ superior particulare acreditate:	UNIVERSITATEA "DANUBIUS" DIN GALAȚI UNIVERSITATEA "ANDREI ȘAGUNA" DIN CONSTANȚA
Instituții de învățământ superior particulare autorizate să funcționeze provizoriu	FUNDAȚIA "GAUDEAMUS" - UNIVERSITATEA "TOMIS" DIN CONSTANȚA

Sursa: Ministerul Educației Naționale, 2019

De asemenea, potrivit PDR Sud-Est 2014–2020, la nivelul Regiunii Sud–Est funcționau filiale ale unor universități de stat sau private astfel:

Tabel nr. 59. **Filiale ale unor universități de stat sau private la nivelul Regiunii Sud-Est**

Județ	Filiale/centre teritoriale
Brăila	Universitatea "Constantin Brâncoveanu" Pitești
Buzău	Academia de Studii Economice din București, Centrul Teritorial de Învățământ Economic Deschis la Distanță Buzău Universitatea din București – Facultatea de Psihologie și Științele Educației Universitatea Bioterra - Inginerie și Management în Alimentație Publică și Agroturism – Buzău Institutul Militar "Aurel Vlaicu"
Vrancea	Universitatea Bioterra - Inginerie și Management în Alimentație Publică și Agroturism – Focșani Universitatea "Dunărea de Jos" – Centrul teritorial ID Universitatea "Transilvania" Brașov - Centrul teritorial ID Universitatea din București Universitatea "Danubius" din Galați Universitatea Bioterra Universitatea "Spiru Haret" București Universitatea "Petre Andrei" Iași
Tulcea	Universitatea Ecologică din București

Sursa: PDR Sud-Est 2014- 2020

În ceea ce privește oferta educațională a instituțiilor de stat și private privind numărul de facultăți, domenii și programe de studii de licență, în anul universitar 2014/2015, la nivelul Regiunii Sud-Est se poate constata că există un număr total de 42 de facultăți, 216 programe de licență ce pot acoperi un număr maxim de 15.223 studenți.

Tabel nr. 60. **Oferta educațională a instituțiilor de stat și private privind numărul de facultăți, domenii și programe de studii de licență anul universitar 2014 - 2015**

Instituția de învățământ superior	Nr. facult.	Nr. domenii licență	Nr. programe de licență	Nr. maxim de studenți care pot fi școlarizați
-----------------------------------	-------------	---------------------	-------------------------	---

Universitatea "Ovidius" Constanța	16	49	87	5996
Universitatea Maritimă Constanța	2	6	13	1240
Universitatea "Dunărea De Jos" Galați	14	55	81	4912
Academia Navală "Mircea Cel Bătrân" Ct	2	4	9	595
Universitatea "Andrei Șaguna" Constanța	4	9	9	805
Universitatea "Danubius" Galați	3	7	15	1400
Fundația "Gaudeamus" - Universitatea "Tomis" Constanța	1	2	2	275

Sursa: Barometrul calității sistemului de învățământ superior, ARACIS 2015

În categoria unităților și instituțiilor de drept public se află și institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca instituții publice.

Astfel, la nivelul Regiunii Sud-Est, mai există următoarele, institute de cercetare–dezvoltare și stațiuni de cercetare aflate în subordinea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești”:

- Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Pomicultură Constanța;
- Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Valu lui Traian;
- Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare Agricolă Brăila;
- Stațiunea de Dezvoltare pentru Cultura Cartofului, județul Tulcea;
- Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Bujoru, Jud. Galați;
- Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Murfatlar, Jud. Constanța;
- Stațiunea de Cercetare Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Odobești, Jud. Vrancea
- Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Legumicultură Buzău, județul Buzău (Instituție publică cu finanțare integral din venituri proprii (extrabugetare));
- Stațiunea de Cercetare - Dezvoltare pentru Creșterea Bovinelor Dulbanu, județul Buzău;
- Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Creșterea Ovinelor și Caprinelor Palas, județul Constanța
- Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Ecologie Acvatică, Pescuit și Acvacultură Galați.

Potrivit platformei ERRIS – Angajarea în sistemul infrastructurii de cercetare românesc, în sistemul de cercetare-dezvoltare al Regiunii Sud-Est sunt cuprinse și următoarele unități și instituții:

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
<p>SC CEPROHART SA - Institutul de Cercetare-Dezvoltare pentru Industria de Celuloza si Hartie din Romania</p> <p>Județul: Brăila</p> <p>Statutul juridic: Societate comercială pe acțiuni cu 58,76 % capital de stat și 41,24 % capital privat</p>	<p>Societatea realizează servicii de cercetare - dezvoltare calificate pentru industria de celuloza și hârtie și pentru alte domenii conexe. Produce și comercializează sortimente papetare cu utilizari speciale: plăci filtrante pentru lichide alimentare, hartii securizate pentru documente de valoare, hartie pentru ambalaj alimentar, hartie de filtru calitativa, hârtii electroizolante, hârtii și cartoane speciale pentru copiere si imprimare.</p> <p>Lista infrastructuri:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. CEPROHART - Laborator de testare fizică și mecanică celulozei, hârtie și carton - de laborator încercari mecanice pentru celuloze fizico, hartii si cartoane; 2. CEPROHART - Laborator de preparare și stoc aditivare dozele - laborator pentru paste fibroase preparare și dozare chimici aditivi; 3. CEPROHART - fizic - analiza de laborator chimice - laborator analize fizico – chimice.
<p>EURO CAMPUS SRL</p> <p>Județul: Buzău</p>	<p>Activitatea principală Cercetare - Dezvoltare biotehnologie.</p> <p>Domenii de specializare: Energie inteligentă, Mediul și schimbările climatice, SI Bio Economie.</p>
<p>SC TEHNOMET SA</p> <p>Județul: Buzău</p> <p>Statutul juridic: societate comercială pe acțiuni, cu capital privat intregral românesc.</p>	<p>În cei peste 7 ani de activitate, a parcurs mai multe etape de dezvoltare, ajungând de la simpla producere de piese de schimb pentru diverse utilaje și instalații, la fabricarea de produse și echipamente de mare complexitate, inclusiv în concepție proprie.</p>
<p>Romplast SA ; RECOMPLAST SRL</p> <p>Județul: Buzău</p>	<p>Producător de echipamente și accesorii pentru Branșamente electrice și de linii și joasă tensiune Medie.</p> <p>Recomplast & Romplast Buzău realizează cea mai mare parte din produse în baza unor brevete de invenție, desene/modele industriale, marci înregistrate la OSIM: Blocuri de Masură și Protecție Monofazate și Trifazate (BMPM, BMPT-Brevet OSIM nr. 116131), Dispozitive de Protecție la Supratensiune (DPS-Brevet OSIM nr.</p>

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
	118155), Cleme de Derivatie cu Dinți (CDD) pentru bransamente electrice, Cleme universale întindere bransament monofazat (CUIBM-Brevet OSIM nr. 114848), Cleme de întindere rețea, legătură electrică, armături de susținere, Presgarnitura (Brevet OSIM nr. 113409), Cabluri și conductori electrici, Izolatoare și Lanțuri de izolatoare din materiale compozite, pentru Linii Electrice Aeriene.
<p>SC SMC MANAGER SA</p> <p>Județul: Galați</p>	Cercetare, Proiectare și Producția de echipamente tehnologice, construcții de instalații, Execuție lucrări la cheie de de separare filtrare instalații-industriale, de tratare și epurare a apelor uzate, Sisteme de Automatizari Industriale, software - ul specific de aplicație.
<p>GRUPUL DE MASURATORI SI DIAGNOZA SRL</p> <p>Județul: Galați</p>	Activități de testări și analize tehnice - Cod CAEN 7120
<p>SANATORIUL BALNEAR ȘI DE RECUPERARE TECHIRGHIOI</p> <p>Județul: Constanța</p>	Sanatoriul Balnear și de Recuperare Techirghiol beneficiază de existența uneia dintre cele mai moderne baze de tratament balneo - fizical - kinetic din țara noastră, desfășurând și activități de cercetare în domeniu.
<p>ROMÂNIA-EUROEST SA</p> <p>Județul: Constanța</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Revizii planificate și reparații accidentale la locomotive - Modernizari locomotive - Remizare locomotive, cu sau fără mentinere caldă, inclusiv cu posibilitate de cazare personal - Alimentare / completari apa pentru instalația de răcire - Înlocuiri / completări și analize fizico chimice lubrefianți - Intervenții tehnice pentru defecte accidentale cu mijloc de transport și echipa specializată
<p>AVICOLA SA LUMINA</p> <p>Județul: Constanța</p>	<p>Activități de cercetare:</p> <p>Valorificarea subproduselor rezultate de la fabricarea vinului în calitate de antioxidanți naturali pentru rețetele gainilor ouătoare îmbogățite în acizi grași polinesaturați;</p>

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
SOFT STEEL BUILDING SRL Județul: Constanța	Producerea unui nou sortiment de ou cu impact în menținerea sănătății consumatorilor prin calitățile sale nutriționale îmbunătățite pe cale naturală. Electro companie de inginerie mecanică de consultanță cu expertiza principală în inginerie maritimă.

În Regiunea de Dezvoltare Sud-Est funcționează și alte societăți comerciale care realizează activități de cercetare-dezvoltare și inovare precum:

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
SC VARD S.A. Locații: Brăila, Tulcea	Activități de proiectare navală
SC GREENTECH S.A.	Firma are departament specializat de CDI; Servicii de colectare deșeurilor sticle PET și reciclare a acestora. Producător de bandă PET și r-PET, fulgi PET, granule PET (folosite ca materii prime în diverse industrii)
SC EXIM PROD GRUP SRL Locație: Buzău	Grup de companii care își axează majoritatea activităților în sectorul energetic. Realizează produse, echipamente și servicii pentru transportul și distribuția energiei, participând la dezvoltarea sectorului energiei regenerabile din România.
SC Erika Power System S.R.L. Constanța	Furnizor de servicii IT pentru companii mici și mijlocii din România.
SC CAMIRO Engineering S.R.L. Constanța	Compania creează plus-valoare prin colaborare în identificarea necesităților pentru cercetare-dezvoltare și inovare ale operatorilor economici, implementarea și promovarea rezultatelor cercetării dezvoltării și inovării, oferirea de soluții competitive în domeniul serviciilor de inovare, al transferului tehnologic și pieselor de schimb pentru echipamente destinate industriei construcțiilor

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
SC UZINSIDER ENGINEERING S.A. Galați	de mașini, industriei de petrol și gaze, a construcțiilor și reparațiilor navale, agriculturii, industriei alimentare. Compania oferă servicii multidisciplinare de proiectare, consultanță și expertizare tehnică pentru: utilaje tehnologice industriale, echipamente mecanice instalații hidraulice, instalații pneumatice, instalații centralizate de ungere cu unsoare consistentă și cu ulei, instalații de ridicat și transportat echipamente pentru cuptoare de încălzire și tratamente termice instalații electrice, acționări, sisteme de supervizare, comandă și monitorizare procese industriale, automatizări cu automate programabile și PC industriale, construcții industriale, construcții de interes public, construcții de locuit, construcții aferente depozitelor, rețelelor idilitare, PSI și adăposturi civile, reabilitări și consolidări de construcții existente, instalații hidrotehnice, instalații pentru stații de epurare și reciclare ape uzate industriale și menajere, stații de alimentare cu apă potabilă, rețele hidroedilitare interioare și/sau exterioare.
SC ALUM SA Tulcea	Este singura rafinărie de alumină din România.
SC EVO BIZ STUDIO SRL Vrancea	Companie specializată în servicii web dedicate.
SC DMF POLIPLAST SRL	Compania are departament CD Productie. Activează în domeniul producției de mase plastice, fiind axată pe două categorii principale de produse: folii și ambalaje flexibile din polietilenă și polipropilenă și flacoane PET.

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
BIOSYS GROUP SRL Constanța	Activități de cercetare științifică și studii de mediu, ca firmă acreditată de Ministerul Mediului; pachet de studii solicitate de Agenția de Mediu.
OCEANOGRAFICA SRL Agigea	Activități de fabricare de instrumente și dispozitive pentru măsură verificare control navigație.
ECO BIO MAGIC SRL Constanța	Activități și servicii de decontaminare; produse și servicii destinate protecției mediului, care asigură o reducere semnificativă a poluării, dar și o abordare nouă în ceea ce privește dezvoltarea durabilă a tuturor activităților care pot genera eventuale poluări.
ECO TECH SERVICE SRL Constanța	Activitate: Ecologia și protecția mediului. Tehnologii de depoluare cu eficiență crescută/
OIL DEPOL SERVICE SRL Constanța	Lucrări de spălări industriale; Neutralizare deșeuri periculoase; Transport autorizat ADR deșeuri periculoase; Reconstrucție ecologică a terenurilor infestate cu produse petroliere; Curățare rezervoare/separatoare/lagune; Bioremediere sol/ nămol cu conținut de substanțe periculoase.
Branic SRL Constanța	Activități în domeniul protecției, depoluării și protecției mediului înconjurător prin mijloace specifice. Lucrări de fier forjat, confecții metalice și instalații electrice și sanitare.
SENATOR PRODIMPEX ROMANIA SRL Vrancea	Oferă soiuri de vin românești și lucrează să obțină soiuri internaționale scoțând în evidență terroir-ul românesc. Exploatează patru podgorii din cele mai importante zone oenologice din România: Huși, Însurăței, Vrancea (Cotești, Odobești și Panciu), Tirol (CS)
DMF POLIPLAST SRL Vrancea	Fabricarea plăcilor, foliilor, tuburilor și profilelor din material plastic
TC INF SA	Software realizat la comandă

Unități și instituții	Activitate CDI desfășurată
Galați	
F5 IT SOLUTIONS PARTNER SRL	Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client)
Constanța	
COSMETICS & SPA S.R.L.	Creator și producător de produse dermato-cosmetice, afacere lansată în 2014, terapeutice, antireumatice. Servicii SPA ce utilizează produsele proprii.
Constanța	
BIODAM S.R.L.	Companie românească cu capital privat, activă în domeniul producerii, procesării și comerțului cu cereale, uleiuri și șroturi ecologice, înființată în 2006. Doar produse ecologice, cultivate pe suprafețe certificate ecologic.
Tulcea	
MAGISTRA C&C S.R.L.	Producător de medicamente generice de uz uman.
Constanța	
GREENFIBER INTERNATIONAL S.A.	Fabricarea fibrelor sintetice și artificiale
Buzău	
PRUTUL S.A.	Fabricarea uleiurilor și grăsimilor
Galați	
BRAICONF S.A	Fabricarea de articole de lenjerie de corp
Brăila	
Tehno Bionic SRL	Producție de aparate care să reproducă efectele terapiei din minele de sare: purificatoare ambientale și inhalatoare de uz medical avizate de Ministerul Sănătății.
Buzău	
ALMERA INTERNATIONAL SRL	Fabricarea produselor lactate și a brânzeturilor
Galați	
TRANSMEDIKA PROJECTS SRL	ROMobility- Cel mai modern serviciu de depozitare bagaje de mână în regim self-service este disponibil non-stop, 365 zile pe an.
Constanța	
ARTECOM SRL	Fabricarea altor produse din cauciuc.
Vrancea	

Entități de inovare și transfer tehnologic

Infrastructura de cercetare din România, cuprinde, pe lângă institute, stații de cercetare și universități, și o serie de entități acreditate și autorizate provizoriu de infrastructură de inovare și transfer tehnologic.

Potrivit Ministerului Cercetării și Inovării, în Registrul entităților acreditate și autorizate provizoriu din infrastructura de inovare și transfer tehnologic, în România există 41 de entități acreditate și 13 autorizate provizoriu.

În Regiunea Sud-Est, există un centru de informare tehnologică, în județul Tulcea, în domeniul mediului, bioeconomice și turismului. De asemenea, a fost autorizat și un centru de transfer tehnologic la Galați, în cadrul Universității „Dunărea de Jos” – CTT UGAL pentru domeniile bioeconomie, energie și mediu.

Tabel nr. 61. Entități acreditate și autorizate provizoriu din infrastructura de inovare și transfer tehnologic

Nr. Crt.	Denumire entitate	Tipul de entitate	Domeniul pentru care a fost acreditată entitatea	Județul	Forma de organizare
1.	Centrul de Informare Tehnologică - CIT Delta Dunării	Centru de Informare Tehnologică	Mediu, Bioeconomie, Turism	Tulcea	Fără personalitate juridică în cadrul INCD pentru Protecția Mediului, subunitate Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării"
2.	Centrul de transfer tehnologic CTT UGAL	Centru de Transfer Tehnologic	Bioeconomie, Energie, Mediu	Galați	Fără personalitate juridică, constituit în cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați

Sursa: Ministerul Cercetării și Inovării, 2019

Centrul de Informare Tehnologică – CIT Delta Dunării a fost creat prin programul național INFRATECH în anul 2005.

Centrul se ocupă de:

- a) organizarea de cursuri de informare și perfecționare științifică, formare profesională și specializare de nivel mediu în domeniul protecției mediului și de gestionare a resurselor naturale biologice
- b) facilitarea efectuării practicii studentești
- c) colaborarea cu ONG-uri, licee și școli, în cadrul programelor de educație ecologică
- d) publică și distribuie publicații de specialitate:
- e) asigură transferul și valorificarea rezultatelor către autoritățile centrale și locale, comunitatea științifică, ONG-uri și agenții economici;
- f) organizează și participă la mese rotunde, sesiuni, simpozioane, congrese, târguri, expoziții și alte manifestări științifice în domeniul propriu de activitate;
- g) participă la programe internaționale în rețeaua rezervațiilor biosferei și a zonelor umede de interes conservativ;
- h) facilitează colaborarea cu organismele internaționale implicate în activitățile de conservare și de protecție a mediului;
- i) facilitează colaborări cu institute și alte entități pentru desfășurarea în comun a unor proiecte de cercetare dezvoltate în domeniul specific de activitate;
- j) menține informații cu privire la prioritățile naționale, regionale și locale în domeniul propriu de activitate;
- k) furnizează servicii de asistență și consultanță pentru exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Cel de-al doilea centru, CTT UGAL face parte din Rețeaua Națională pentru Inovare și Transfer Tehnologic (ReNITT) și din Asociația Română pentru Transfer Tehnologic (ARoTT), obiectivul principal al centrului fiind dezvoltarea procesului de transfer tehnologic în cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați, în direcția valorificării rezultatelor cercetării și proprietății intelectuale, a expertizei instituției în domeniile didactic, cercetare, dezvoltare și inovare.

Concluzii

Comparativ cu standardele internaționale, domeniul Cercetare-Dezvoltare, Inovare și Transfer Tehnologic în România este în continuare subdezvoltat, România aflându-se în anul 2017 pe ultimul loc în clasamentul țărilor Uniunii Europene în ceea ce privește ponderea cheltuielilor CDI în PIB, cu un procent de doar 0.5%, deși ținta propusă pentru anul 2020 era de 2% din PIB. În continuare, România nu are suficienți cercetători, în special în domeniile interdisciplinare, infrastructura de cercetare este de multe ori învechită, iar cheltuielile cu cercetarea – dezvoltarea și inovarea sunt prea mici pentru a susține dezvoltarea domeniului.

Regiunea Sud-Est înregistra, la nivelul anului 2016, cel mai redus procent al cheltuielilor CDI în PIB (0,08%), față de toate celelalte regiuni de dezvoltare. Procentul a scăzut semnificativ în ultimii 10 ani, în condițiile în care în anul 2007 cheltuielile cu cercetarea-dezvoltarea reprezentau 0.18% din PIB. În aceste condiții, este evident că nu putem vorbi despre o activitate de cercetare – dezvoltare consistentă, cu atât mai mult cu cât în regiune se află și cel mai mic număr de salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare, echivalent normă întreagă. De asemenea, Regiunea Sud-Est este regiunea cu cel mai mic număr de cercetători din activitatea de cercetare-dezvoltare la nivel național. Această situație se datorează faptului că în regiune există un număr mic de universități și institute de cercetare comparativ cu alte regiuni ale țării, iar în mediul de afaceri activitatea de cercetare nu este dezvoltată.

În ceea ce privește numărul cererilor de brevet de invenție depuse de solicitanți români la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci din România, în anul 2017, 17,42% au fost solicitate în Regiunea Sud-Est, cele mai multe în județul Buzău. Referitor la cererile de înregistrare marcă, doar 7,55% au fost înregistrate în Regiunea Sud-Est în anul 2017, cele mai multe în județul Constanța.

În Regiunea Sud-Est funcționează un număr foarte mic de întreprinderi inovatoare, număr aflat în scădere continuă în ultimii 5 ani. Raportat la totalul național, numărul întreprinderilor inovatoare din regiune reprezintă doar 17%. În regiune nu există politici coerente de încurajare a antreprenorilor care ar putea să inoveze și nici facilități economice și fiscale care să încurajeze cercetarea-dezvoltarea și inovarea.

În regiune funcționează o serie de institute naționale de cercetare cu tradiție, centre și stațiuni de cercetare, dar și instituții de învățământ superior. Acestea pot deveni poli de impulsie a activității de cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic din regiune.

Capitolul III. Lanțuri valorice regionale

III.1. Lanțuri valorice globale

Lanțurile valorice globale au devenit un element esențial al economiei globale de azi și se află în centrul politicilor comerciale și de investiții la nivel internațional. Producția internațională este structurată, în mare parte, în jurul lanțurilor valorice globale și este coordonată de întreprinderi multinaționale prin rețelele de filiale, parteneri contractuali sau furnizori ce își desfășoară activitatea în condiții normale de piață. Această fragmentare transfrontalieră a producției oferă noi perspective de creștere, dezvoltare și creare de locuri de muncă. Cu toate acestea, natura complexă a lanțurilor valorice globale și nivelul scăzut de transparență subsecvent conduc la un risc sporit de încălcare a drepturilor omului și de nerespectare a reglementărilor sociale, fiscale și de mediu. Astăzi liberul schimb face din ce în ce mai mult obiectul controlului public. Îngrijorările legate de ideea că doar un număr mic de persoane beneficiază de pe urma avantajelor comerțului au adus în prim-plan opinia larg împărtășită că politica comercială trebuie să se întemeieze și pe valorile sociale și de mediu, precum și pe transparență și responsabilitate. În acest context, comerțul trebuie privit nu doar ca un factor de facilitare a lanțurilor valorice globale, ci și ca un instrument de stabilire a unor norme clare, astfel încât lanțurile valorice globale să respecte aceste valori, în special prin Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) 2030.

În acest sens, strategia comercială a UE intitulată „Comerț pentru toți” întemeiază politica comercială a UE pe trei principii-cheie: eficacitate, transparență și valori și cuprinde secțiuni dedicate privind reacția la ascensiunea lanțurilor valorice globale și utilizarea agendei comerciale pentru a promova dezvoltarea durabilă, drepturile omului și buna guvernare. În plus, pentru coerența politicilor, este necesar ca politica comercială a UE să nu submineze eforturile în vederea realizării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030.

UE are un rol important de jucat în ceea ce privește creșterea nivelului standardelor în materie de transparență, responsabilitate și durabilitate a lanțurilor valorice globale. UE a inițiat parteneriate specifice în funcție de țară, precum Pactul de durabilitate pentru Bangladesh și Inițiativa pentru drepturile lucrătorilor din Myanmar. Regulamentul privind minereurile din zone de conflict se numără printre primele măsuri sectoriale cu caracter obligatoriu adoptate la nivelul UE. Cu toate acestea, în lipsa unei inițiative cuprinzătoare la nivelul UE, mai multe state membre au adoptat legi

naționale, cum ar fi legea franceză privind obligația de diligență a întreprinderilor multinaționale și legea Regatului Unit privind sclavia modernă. Aceste inițiative formează un ansamblu coerent cu mai multe orientări internaționale fără caracter obligatoriu destinate statelor și întreprinderilor care urmăresc creșterea transparenței și prevenirea încălcărilor drepturilor omului, cum ar fi Principiile directe ale ONU privind afacerile și drepturile omului, Pactul global privind durabilitatea al ONU, Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale, mai multe orientări sectoriale ale OCDE (pentru sectorul financiar, agricultură, minerale, îmbrăcăminte și încălțăminte) și Declarația tripartită a OIM de stabilire a principiilor privind întreprinderile multinaționale și politica socială. Agenda OIM privind munca decentă este recunoscută, și ea, ca parte integrantă a Agendei 2030 privind dezvoltarea durabilă.

Lanțurile valorice globale implică o gamă largă de actori și instituții și se întind de-a lungul unei game largi de sisteme comerciale și de investiții. Deși nu reprezintă o caracteristică nouă a economiei globale, acestea joacă un rol din ce în ce mai important, întrucât peste 50% din schimburile comerciale cu mărfuri se desfășoară prin intermediari, iar multe dintre aceste schimburi sunt schimburi intrasectoriale, desfășurate în cadrul unor mari întreprinderi multinaționale. Această creștere se explică prin existența a patru factori principali: 1) dezvoltarea telecomunicațiilor, a serviciilor financiare și a tehnologiilor informației, ceea ce a făcut posibilă coordonarea în timp real și logistica unui proces de producție fragmentat; 2) îmbunătățiri ale infrastructurii, logisticii și serviciilor de transport; 3) reducerea costurilor comerciale prin liberalizarea comerțului și a investițiilor; 4) emergența Chinei și a Indiei, ce a dublat oferta de forță de muncă la prețuri scăzute în economia globală.

Lanțurile valorice globale nu sunt distribuite uniform în întreaga lume. Întrucât țările care participă la lanțurile valorice globale au niveluri foarte diferite de dezvoltare, dumpingul social și de mediu se numără printre provocările la care trebuie să se găsească soluții.

Majoritatea țărilor în curs de dezvoltare se situează la periferia principalelor rețele de lanțuri valorice globale și, prin urmare, întâmpină dificultăți în a pătrunde în aceste lanțuri și în a beneficia de pe urma acestora. În mod analog, lanțurile valorice globale nu sunt uniforme și pot avea diferite efecte asupra dezvoltării – unele sunt create de întreprinderi orientate către cercetare, altele, de întreprinderi orientate către piață, care doresc să se aprovizioneze din locuri unde costurile sunt scăzute, altele, de societăți de investiții în resurse axate pe industriile extractive.

Lanțurile valorice globale sunt, în mare măsură, rezultatul deciziilor de investiții ale întreprinderilor multinaționale – circa 80 % din comerțul mondial este legat de rețelele internaționale de producție ale întreprinderilor multinaționale. Cu toate acestea, în ultimii 30 de ani, creșterea substanțială a profitabilității întreprinderilor a fost determinată, în mare parte, de financiarizarea strategiilor întreprinderilor, axate pe luarea de decizii pe termen scurt, gestionarea costurilor și inginerie financiară. Acest lucru a dus, într-o anumită măsură, la creșterea numărului de întreprinderi delocalizate în țări cu reglementări mai slabe și cu costuri mai mici ale forței de muncă și, de asemenea, la recurgerea la practicile evaziunii fiscale și a evitării obligațiilor fiscale.

Politica comercială a UE poate fi un instrument de soluționare a acestor probleme, prin promovarea unor înalte standarde sociale și de mediu și prin consolidarea cooperării în combaterea corupției, a transferului profiturilor întreprinderilor și a strategiilor de evitare a obligațiilor fiscale care se folosesc de fragmentarea lanțurilor valorice.

Participarea la lanțurile valorice globale oferă țărilor în curs de dezvoltare și întreprinderilor ocazia de a-și crea capacitate de producție, de a se integra pe piața globală și de a-și moderniza sectorul serviciilor și industria prelucrătoare. Analiza empirică efectuată de UNCTAD demonstrează că gradul de participare la lanțurile valorice globale și creșterea economică sunt strâns corelate. Cu toate acestea, aceste beneficii potențiale nu sunt automate, deoarece participarea la lanțurile valorice globale poate crește și vulnerabilitatea la șocurile externe. Este nevoie de o agendă politică complementară, pentru a se crea mai multe locuri de muncă decente, pentru ca femeile să participe în număr mai mare la piața muncii, precum și pentru a se realiza un transfer de competențe și tehnologii, în special în scopul trecerii la o economie cu emisii reduse de carbon.

Una dintre principalele provocări ale lanțurilor valorice globale o reprezintă gama largă de factori pe care îi implică acestea (comerț, servicii, investiții, competențe, tehnologie și fluxuri de date). Complexitatea tot mai mare a lanțurilor de aprovizionare și anvergura lor internațională explică dificultățile asociate guvernantei lanțurilor valorice globale. De regulă, guvernanta poate fi abordată la trei niveluri diferite: la nivelul întreprinderii, la nivelul statului național și la nivelul sistemului comercial internațional.

La nivelul întreprinderii: obiectivul întreprinderii în administrarea lanțurilor valorice globale este de a obține producția cea mai rentabilă. În general, întreprinderea-lider stabilește și aplică parametrii în funcție de care funcționează celelalte întreprinderi din rețea și, de regulă, impune o direcție

governanței cu ajutorul investițiilor, al externalizării și delocalizării activităților.

Printre principalele provocări la nivel de întreprindere se numără modul în care beneficiile sunt împărțite între întreprinderile multinaționale și IMM-urile partenere în diferite locuri și modul de a asigura faptul că investițiile, externalizarea și delocalizarea activităților sunt în concordanță cu ODD și cu eforturile internaționale privind transparența financiară și politicile de combatere a evaziunii și a evitării obligațiilor fiscale.

La nivel național: guvernanta lanțurilor valorice globale la nivelul statelor necesită găsirea unui echilibru între dezvoltarea unor strategii industriale durabile care să protejeze și să promoveze locurile de muncă decente și mediul, creând, totodată, un mediu favorabil implicării întreprinderilor în operațiunile lanțurilor valorice globale și poziționării țărilor lor în segmentele cu valoare adăugată ridicată. Prin urmare, o agendă de liberalizare tot mai mare a comerțului trebuie să fie în conformitate cu politicile privind dezvoltarea durabilă.

La nivelul sistemului comercial internațional: guvernanta lanțurilor valorice globale la nivelul sistemului comercial internațional analizează deciziile care afectează fluxurile comerciale și de investiții dintre mai mulți parteneri comerciali și sistemul comercial internațional, în ansamblu.

Într-o lume a rețelelor de producție fragmentate, distincția între exporturi și importuri nu este clară, deoarece factorii de producție importați reprezintă o parte semnificativă a exporturilor. Prin urmare, tarifele la factorii de producție introduși în lanțul de aprovizionare pot conduce la o protecție negativă față de întreprinderile din aval și se acumulează de fiecare dată când produsele intermediare sunt comercializate la nivel transfrontalier.

Reguli privind originea: noile practici comerciale fac oportună și o revizuire a normelor, pentru a verifica dacă acestea sunt în continuare adecvate pentru scopul urmărit.

Serviciile reprezintă aproape jumătate din comerțul mondial din punctul de vedere al valorii adăugate, iar peste 75 % din locurile de muncă din UE sunt în sectorul serviciilor. Prin urmare, este extrem de important să se reglementeze acest sector în acordurile comerciale, pentru a promova valorile și standardele UE și pentru a se asigura că UE rămâne, la nivel mondial, un furnizor de servicii cu valoare adăugată ridicată.

Facilitarea comerțului: deoarece produsele intermediare trec frontiere de mai multe ori, regimurile vamale și procedurile la frontieră eficiente au o deosebită importanță în contextul lanțurilor valorice

globale. În acest context, punerea în aplicare rapidă de cât mai multe țări a Acordului de facilitare a comerțului este esențială.

Genul: rata de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor în cadrul lanțurilor valorice globale este tot mai mare, însă această tendință globală nu a fost însoțită de diminuarea egalității de gen. Femeile continuă să fie suprareprezentate în cadrul sarcinilor slab remunerate și care necesită un nivel redus de calificare. Politicile comerciale ar trebui să integreze aspectele legate de gen și să se întemeieze pe analize ale lanțurilor valorice globale care să țină seama de egalitatea de gen.

Transparența și diligența necesară: inițiativele referitoare la obligațiile de diligență care depășesc tradiționala responsabilitate socială a întreprinderilor, asumată voluntar, sunt considerate tot mai mult un instrument adecvat pentru a asigura lanțuri de aprovizionare responsabile. În plus, sunt necesare măsuri de etichetare mai ambițioase pe parcursul întregului lanț de aprovizionare, pentru a îmbunătăți accesul consumatorilor la informațiile privind condițiile sociale și de mediu în care sunt produse mărfurile „fabricate în lume”.

Preferințele comerciale: pot fi utilizate ca instrument de promovare a lanțurilor valorice globale responsabile.

Standardele sociale și de mediu: acestea ar putea fi considerate drept măsuri protecționiste de țările în curs de dezvoltare. prin urmare, trebuie să se țină seama de asimetriile în materie de dezvoltare și trebuie să se adopte măsuri de însoțire adecvate.

III.2. Lanțuri valorice la nivel național – proiecte implementate

La nivel național au fost puse în practică o serie de inițiative privind crearea și dezvoltarea unor lanțuri valorice, în acest sens fiind implementate o serie de proiecte, cele mai relevate dintre acestea fiind prezentate în continuare.

Lanțurile valorice scurte în domeniul agroalimentar

În ultimii ani, numărul proiectelor care potențează relația directă dintre agricultori și client sunt tot mai numeroase. Internetul abundă în site-uri care pun în legătură cererea și oferta, agricultorii și populația urbană.

Lungimea lanțului scurt de aprovizionare alimentară nu se referă în mod particular la distanța dintre locul de producție și locul de distribuție, ci la un imperativ de a păstra cea mai mare parte din

beneficii pentru producător, respectând totodată specificul producției extensive din sistemele alimentare alternative. Acest lucru poate fi îndeplinit fără niciun intermediar (vânzare directă) sau cu unul sau mai mulți intermediari, dar întotdeauna relația dintre intermediar și producător este de angajament reciproc, bazată pe informații clare despre originea produsului, despre producători și condițiile în care a fost procesat, astfel încât ea permite un contact al consumatorului cu oamenii implicați în producție, precum și o poziționare de produs de calitate ridicată. Diferența esențială este conferită de acest caracter personalizat al hranei, semnificativ diferit de produsele anonime ale industriei alimentare.

Lanțurile Scurte de Aprovizionare Alimentară fac parte dintr-un sistem alimentar alternativ și se definesc prin câteva trăsături esențiale:

- produsele respectă condițiile specifice unui model alimentar alternativ (producție extensivă, artizanală, tradițională, ecologică sau de manufactură);
- capacitatea crescută de a oferi informații despre producător și produsul alimentar, trasabilitatea fiind doar o parte din această informație;
- capacitatea de a asigura un preț echitabil (păstrarea valorii adăugate la producător și beneficii superioare pentru consumatori);
- dimensiunea scurtă a lanțului: de la o relație directă la un număr cât mai redus de intermediari.

Coșul țărănesc

„Coșul Țărănesc” (www.cosultaranesc.ro) este „un sistem echitabil de distribuție de produse ecologice și tradiționale”, pe bază de abonament, care vizează transformarea „consumatorului într-un actor responsabil de actul de cumpărare și de consecințele acestuia”. Emblema „ecologic” diferențiază toate aceste produse de cele convenționale, comercializate astăzi în România. Programul a fost lansat în urmă cu cinci ani, la Cluj-Napoca, de către asociația „Agroecologia”. „Coșul Țărănesc” este, pe scurt, un sistem de distribuție a produselor ecologice și tradiționale direct la domiciliul consumatorilor, pe bază de abonament. Coșul țărănesc are ca obiectiv principal transformarea consumatorului într-un partener responsabil, capabil să încurajeze agricultura tradițională, locală și regională. Producătorii care au aderat la proiect provin din județele Cluj, Sălaj, Maramureș și Bihor. Oferta bio cuprinde fructe și sucuri de fructe, legume, cătină, dulceață de casă, brânză de burduf, cașcaval, cârnați, slănină, tobă. Tot din producția țăranului român, clientul poate

comanda paste făinoase de casă, miere de toate soiurile, prăjituri și vinuri de calitate, adică aproape tot ce se poate cumpăra în prezent și din piață. Produsele bio și tradiționale cu certificat pot fi însă comandate și online. În plus, ele le pot fi aduse doritorilor la ușă.

„Agroecologia” este primul grup de agricultori axați pe agricultură ecologică din România, creat în 1994 de către mai mulți studenți și profesori ai USAMV ClujNapoca, în urma unei colaborări cu Federația Regională de Agricultură Biologică din Bretania, Franța. Astăzi, Agroecologia are 154 de membri, în mare parte agricultori certificați sau în conversie la agricultura ecologică, respectiv agricultori atestați tradițional sau în curs de atestare.

Produsele agroalimentare care intră în „Coșul Țărănesc” sunt produse ecologice și produse tradiționale care se deosebesc de produsele convenționale comercializate astăzi în România. Prin „Coșul Țărănesc” se distribuie la domiciliul consumatorilor doar alimente certificate ecologic sau atestate tradițional, respectiv în curs de certificare sau atestare.

Cutia Țăranului: Produse de sezon

Cutia Țăranului (www.cutiataranului.ro) este, de asemenea, un tip de proiect de agricultură susținută de comunitate, care le oferă micilor producători / țăranilor locali posibilitatea de a-și vinde produsele direct clienților din orașe. În cele mai multe țări dezvoltate, producția alimentară este, în cea mai mare parte, controlată de mari afaceri agricole, chiar dacă în fundal există un număr mic de producători care deservește comunitățile locale. La noi în țară, aproape jumătate din populație locuiește la sat – țăranii care încă mai cultivă legume –, iar o parte dintre ei încă mai încearcă să vândă în piețele agricole. Cutia Țăranului speră să reînvie o relație prețioasă, tradițională și de încredere între țăranii care cultivă și „cresc mâncare” și cei ce trăiesc în oraș și se bazează pe mâncarea cumpărată de la aceștia. Dorința celor implicați în acest proiect este să faciliteze relația dintre orășeni și familiile de țăranii care îi vor aproviziona cu produse proaspete în fiecare săptămână. Cutia Țăranului este complet diferită de cumpărăturile făcute pe baza unei liste. Conținutul cutiei se poate schimba în funcție de condițiile meteo, recolta țăranilor și schimbările aferente fiecărui anotimp. Prețul cutiei va fi întotdeauna același, în funcție de mărimea acesteia; ceea ce cumpărătorul va găsi, însă, în ea, diferă în funcție de produsele disponibile în săptămâna respectivă. Conținutul cutiei reflectă în mod direct ceea ce pământul oferă și felul în care acesta este cultivat de țăranii. Membrii Cutiei Țăranului au parte de o experiență diferită de cea trăită de cei ce fac cumpărături la magazinele obișnuite. Hrana este livrată doar atunci când devine disponibilă.

Când e vorba de legume, cutiile de primăvară sunt ușoare și pufoase, pentru că ele conțin frunze pentru salată; cutiile de vară devin mai grele atunci când roșiile și ardeii încep să se coacă, și chiar și mai grele în toamnă, când sunt încărcate cu cartofi și alte rădăcinoase. În cea mai mare parte, acest ciclu este guvernat de natură și asigură o aprovizionare continuă cu legume proaspete pe o perioadă de 6-8 luni.

Proiectul NEPTUNE: Platformă virtuală de colaborare cu mediul de afaceri

Acest proiect a fost dezvoltat în cadrul programului de cercetare-dezvoltare-inovare Horizon 2020 al Comisiei Europene. Această inițiativă are drept obiectiv sprijinirea colaborării transfrontaliere, a inovării și a antreprenoriatului între diferite regiuni din Europa pe lanțul de valoare, prin stimularea sectoarelor conexe care să deservească în mod inovativ domeniul industriilor albastre, în principal ITC, energie, mediu, agricultură, apă.

Proiectul NEPTUNE, *Accelerator de soluții inovative pentru industriile albastre*, implementat cu succes de ADR Nord-Vest în regiune, în cadrul unui amplu consorțiu european, prin care au fost acordate vouchere de inovare în cuantum de 2,8 milioane de euro pentru 72 de IMM-uri din 7 țări, în vederea dezvoltării de soluții inovative în cadrul a 41 de proiecte.

În urma celor două apeluri de finanțare încheiate în primăvara, respectiv în toamna anului 2017, 6 firme membre ale clusterului CLEMS au reușit să atragă în Regiunea Nord-Vest o finanțare totală de 287.500 euro, în cadrul a 4 proiecte colaborative care prin care vor dezvolta soluții inovative în domeniul mediului și al epurării apelor uzate, până anul viitor în luna octombrie

Patru soluții inovative în domeniul apelor uzate și al mediului, cu potențial deosebit, au fost generate în cadrul Acceleratorului NEPTUNE de către șase firme din Regiunea Nord-Vest, cu un buget total la nivelul partenerilor români de 275.000 euro.

Creșterea eficienței reducerii nutrienților din apele reziduale provenite din comunități mici, implementat de SC Ecotrust (Ro) și EcoSistemi (IT) – prototipul unei stații de pre-epurare, epurare și tratare a apei reziduale provenită din industria de procesare a cărnii. Combinând tratarea tradițională primară anaerobă a apelor uzate cu o nouă metodă bazată pe reactor celular, apa reziduală este adusă la standardul care permite deversarea în rețeaua de canalizare sau direct în emisarul natural. Tehnologia se pretează în special în zonele care nu pot fi conectate la sisteme centralizate orășenești.

ANASYWA: Sistem avansat de nanofiltrare pentru epurarea apei, implementat de SC Stea Tech (Ro) și SC Electronic April (RO) – permite transformarea apei provenită din fântâni, izvoare și surse de suprafață, în apă potabilă de cea mai bună calitate, printr-o procedură de nanofiltrare prin care sunt eliminați fierul, manganul, sulfatii, duritatea și contaminanții biologici. Inovația constă în utilizarea de membrane de nanofiltrare capabile să înlocuiască tehnologia clasică, procesul fiind monitorizat prin internet printr-un software dedicat.

SONOELCHEMCELL: Prototip de tratare a apelor reziduale, fără tratament biologic, cu cavitație și oxidare electrochimică în câmp de înaltă tensiune, generat de ultrasunete și dezintegrare electrocinetică, implementat de SC Kema Tronic (Ro) și SC Ost Grup (RO) – constă în testarea unei tehnologii inteligente de tratare a apelor reziduale și dezintegrare a nămolului, în scopul creșterii eficienței procesului de epurare, scăderii costurilor de operare, a impactul social și cel asupra mediului. Testele au fost electuate la Stația de epurare Cluj-Napoca și au obținut rezultate deosebite, metoda nefiind costisitoare.

DepuSAN: metodă inovativă în circuit închis pentru tratarea apelor uzate, salubritatea și reutilizarea apelor provenite de la grajduri, implementat de SC Tomas Prodimpex (Ro) și Alfa-CM (IT) – testarea la scară largă și în condiții reale a eficienței unui polimer inovativ, produs anti-microbian, pentru dezinfectia și reutilizarea apelor provenite din sectorul zootehnic. Astfel, prin această tehnologie, sunt tratate reziduurile lichide formate din urină, balegar și apă cu care se spală animalele și grajdurile, obținându-se o apă limpede, fără miros și purificată biologic.

Pentru aceste proiecte, serviciile de cercetare-dezvoltare, respectiv asistență pentru prototipare și realizarea testelor biologice și fizico-chimice, au fost realizate de către Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Instrumentație Analitică ICIA – INOE 2000, filiala Cluj-Napoca și de către Centrul de Mediu și Sănătate, organizații validate și înscrise în Catalogul NEPTUNE al furnizorilor de servicii inovative, alături de alți potențiali furnizori din 7 țări.

III.3. Lanțuri valorice regionale la nivel Regiunii Sud-Est – proiecte implementate

GreenInn “Inovare in domeniul managementului sustenabil al ariilor naturale protejate”

Proiectul este finanțat din Programul Operațional Comun de Cooperare în Bazinul Mării Negre, al doilea apel de proiecte, prioritatea 2 “Utilizarea în comun de resurse și competențe pentru protecția și conservarea mediului”, măsura 2.2 “Promovarea cercetării și inovării în domeniul conservării și protecției mediului ariilor naturale protejate”.

Perioada de implementare a proiectului a fost 6 iulie 2013 – 30 iunie 2016, iar bugetul total al proiectului este de 481.085,84 Euro.

Obiectivul general al proiectului este managementul sustenabil al ariilor naturale protejate din bazinului Mării Negre și dezvoltarea unor metode inovative pentru integrarea ariilor naturale protejate în strategiile globale de dezvoltare urbană și socio-economică în regiunile partenere.

Obiectivele specifice ale proiectului sunt: îmbunătățirea capacității regiunilor partenere cu privire la managementul sustenabil al ariilor naturale protejate; promovarea unui parteneriat eficient în domeniul managementului sustenabil al resurselor naturale protejate bazat pe soluții practice; stabilirea și promovarea unui instrument informațional comun pentru ariile naturale protejate din regiunea Mării Negre.

Proiectul este implementat în cadrul unui consorțiu alcătuit din: Municipality din Burgas (Bulgaria) - coordonator al proiectului, Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est (România) și Centrul de Afaceri Internaționale și Dezvoltare Economică (Georgia) - parteneri. Institutul de Cercetări Eco-Muzeale din Tulcea/România are rolul de partener asociat în cadrul proiectului și sprijină implementarea proiectului prin oferirea de expertiză în domeniul protecției mediului și conservării resurselor naturale.

AGRO-START “Rețeaua transnațională pentru sprijinul IMM-urilor din sectorul horticulturii și al creșterii animalelor”

Proiectul AGRO-START a fost finanțat de Uniunea Europeană prin Programul de Cooperare Transnațională Sud-Estul Europei-SEE, axa Prioritară 1 “Sprijinirea inovării și antreprenoriatului”, aria de intervenție 1.2 “Dezvoltarea unui mediu propice antreprenoriatului inovativ”.

Bugetul total al proiectului a fost de 1.713.000 Euro și s-a desfășurat pe o perioadă de 2 ani, începând cu decembrie 2012 până în decembrie 2014.

Obiectivul general al proiectului a fost creșterea competitivității IMM-urilor, promovarea și facilitarea antreprenoriatului inovativ, pentru a satisface nevoia de servicii specializate de suport și consultanță în sectorul horticola și cel al creșterii animalelor, printr-o abordare transnațională integrată.

Obiectivele specifice ale proiectului au fost: implementarea și testarea Protocolului pentru Servicii de Suport SEE în cadrul entităților antreprenoriale participante; testarea instrumentelor de sprijin care vor îmbunătăți serviciile de suport oferite; creșterea competitivității IMM-urilor din sectoarele vizate prin dezvoltarea unei baze de date transnaționale; asistarea IMM-urilor în procesul de internaționalizare; conștientizarea asupra nevoii și beneficiilor inovării; oferirea de servicii inovative de diagnosticare și evaluare; facilitarea unui mediu propice antreprenoriatului inovativ prin dezvoltarea unui kit SEE care să cuprindă un set de informații necesare antreprenorilor și prin implementarea unui curs e-learning pentru aceștia; organizarea de cursuri e-learning pentru furnizorii de servicii de suport astfel încât să se asigure transferul și implementarea Protocolului și a instrumentelor de suport.

Parteneriatul a inclus entități cu o largă experiență în ceea ce privește cooperarea la nivel transnațional, cu resurse și competențe în implementarea și distribuirea rezultatelor proiectului. Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est (ADRSE) a implementat proiectul AGRO-START ca partener în cadrul unui consorțiu format din 12 organizații din 7 țări: Federația Națională a Sindicatelor din Agricultură, Alimentație, Tutun, Domenii și Servicii Conexe -AGROSTAR- România; Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est -ADRSE- România; Centrul de Cercetare și Tehnologie-Hellas/Institutul de Dezvoltare și Tehnologie -CERTH/IRETETH- Grecia; Centrul pentru Suport al IMM-urilor-Ruse -BSC SME- Bulgaria; Forumul Economic Bulgaria -BEF- Bulgaria; Camera pentru Agricultură și Silvicultură a Sloveniei -KGZS- Slovenia; Federația Regională a Agricultorilor Puglia -CONFAGRICOLTURA- Italia; Cadrul European de Cooperare Regională -ERFC- Grecia; Universitatea din Molise -UNIMOL- Italia; Departamentul de Relații Instituționale și Juridice al Guvernului Regional - Regiunea Molise- Italia; Centru de afaceri și dialog -CBPD- Albania; Federația Agricultorilor din Republica Macedonia -FFRM- Fosta Republică Iugoslavă Macedonia.

BORDWIIS+ “Stimularea dezvoltării regionale prin implementarea de strategii de inovare în domeniul tehnologiei informației și a comunicațiilor”

BORDWIIS+ a fost un proiect de tip “Inițiativa regională” finanțat în cadrul Programului de Cooperare Interregională INTERREG IVC, prioritatea 1 “Inovare și economia cunoașterii, aria de intervenție “Inovare, cercetare și dezvoltare tehnologică”.

Bugetul total al proiectului a fost de 1.207.787,76 Euro. Durata proiectului a fost de 30 de luni, în perioada ianuarie 2012 - iunie 2014.

Obiectivele generale ale proiectului BORDWIIS+ au fost: asigurarea cunoștințelor necesare, în regiunile europene, în vederea inițierii și parcurgerii unui proces de specializare în domeniile cele mai relevante ale inovării bazate pe tehnologia informației și a comunicațiilor (TIC); promovarea strategiilor de inovare implementate cu succes în domeniul TIC; realizarea unui schimb de informații și experiență între regiunile partenere.

Obiectivele specifice ale proiectului au fost: identificarea celor mai relevante arii ale inovării în domeniul TIC la nivel global; evaluarea potențialului lor impact asupra dezvoltării regionale în Europa; identificarea strategiilor de inovare în domeniul TIC; realizarea unei analize comparative a rapoartelor privind strategiile de inovare în domeniul TIC; stabilirea unui dialog continuu între actorii cheie și factorii de decizie politică prin realizarea unui schimb de informații cu privire la abordările politice, punctele forte, punctele slabe precum și nevoile în și între regiunile partenere; elaborarea planurilor de implementare pentru stimularea dezvoltării regionale; identificarea oportunităților de cooperare interregională; schimb de experiență privind modelele colaborative.

Consortiul proiectului, a fost alcătuit din 10 parteneri, reprezentând 8 regiuni europene: Agenția pentru Dezvoltare Regională din Asturias/Spania (lider al proiectului), Centrul pentru Tehnologia Informației și a Comunicațiilor/Spania, Consiliul Regional Lorraine/Franța, Institutul Național de Cercetare în Informatică și Automatizări/Franța, Regiunea Toscana/Italia, Parcul Tehnologic din Tartu/Estonia, Fundația Publică pentru Dezvoltare a Industriei/Ungaria, Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est/România, Universitatea Wuppertal/Germania, Universitatea Lund/Suedia.

Capitolul IV. Instituții și infrastructuri de sprijinire a afacerilor la nivelul Regiunii Sud-Est

Nivelul de dezvoltare economico-socială a unei regiuni este condiționat de evoluțiile înregistrate în mediul de afaceri, respectiv de puterea economico-financiară, de mărimea și obiectul de activitate al firmelor din regiune, dar și de de structura activităților desfășurate la nivelul regiunii. Una dintre cele mai eficiente modalități de eficientizare a activităților, având un impact major asupra dezvoltării regionale o constituie infrastructura de sprijinire a afacerilor.

Instituțiile de sprijinire a afacerilor reprezintă un factor vital pentru creșterea atractivității regiunilor ca locații pentru investiții în activități economice și sociale și un instrument cheie pentru impulsionearea mediului de afaceri regional și local. În continuare sunt prezentate instituțiile de sprijinire a afacerilor din regiunea de dezvoltare Sud-Est, care pot fi camere de comerț, parcuri industriale, fundații pentru IMM-uri, incubatoare de afaceri, etc.

Camerele de Comerț și Industrie

Camera de Comerț și Industrie a României este unul dintre cele mai importante foruri de reprezentare a oamenilor de afaceri români din ultimii 150 de ani. Exponentă a economiei libere de piață, Camera de Comerț și Industrie a României a contribuit activ la dezvoltarea mediului de afaceri și, implicit, a României. Istoria Camerei de Comerț României este foarte îndelungată, înființarea primei camere de comerț având ca punct de referință perioada pașoptistă.

După Revoluția din 1989, Guvernul României a adoptat Decretul Lege nr. 139 din 1990 privind Camerele de Comerț și Industrie, moment care a marcat renașterea Sistemului Cameral. Noilor Camere de Comerț li s-a acordat statutul de organizații non-guvernamentale, asociative ale mediului de afaceri; acestea au devenit principalii piloni ai economiei de piață, dominată de antreprenorii privați. Odată cu reînființarea Camerelor de Comerț și Industrie, în cadrul acestora a fost înființat și sistemul Registrului Comerțului.

Camerele de Comerț sunt organizații autonome, cu personalitate juridică, neguvernamentale, de utilitate publică, apolitice, fără scop patrimonial, non profit, create pentru a reprezenta, apăra și

susține interesele membrilor săi și ale comunității de afaceri, în raport cu autoritățile publice și cu organismele din țară și din străinătate.

În vederea concretizării și dezvoltării planurilor de afaceri ale întreprinzătorilor, Camerele de Comerț oferă o gamă largă de servicii de înalt nivel calitativ, ce răspund necesităților pieței.

Printre cele mai importante obiective ale Camerelor de Comerț și Industrie, în ceea ce privește mediul de afaceri la nivel local, pot fi menționate:

1. **Reprezentarea** eficientă a intereselor membrilor Camerei și ale întreprinzătorilor din județ în relația cu autoritățile locale, județene, regionale și naționale. Întărirea capacității Camerei de a realiza acțiuni de lobby și advocacy, în interesul mediului de afaceri local, având în vedere și calitatea dobândită prin lege, cea de organizație de utilitate publică.
2. Perfecționarea, diversificarea și adaptarea permanentă a **serviciilor oferite** membrilor și celorlalți întreprinzători din județ, în condițiile unui climat economic și financiar dificil, pe plan intern și internațional, de recesiune, respectiv criză economică prelungită.
3. **Sprijinirea** mai eficientă a comunităților de afaceri la nivel local, în primul rând a membrilor, pentru găsirea de **noi piețe de desfacere** a produselor și serviciilor oferite de aceștia, îndeosebi pe piețe externe emergente, extra-comunitare.
4. **Atragerea de investiții** pentru valorificarea oportunităților de afaceri externe, încurajarea, cu prioritate, a investițiilor productive, creatoare de locuri de muncă și cu valoare adăugată mare, care să respecte cerințele dezvoltării durabile a regiunii.
5. O mai bună **cunoaștere a problemelor** cu care se confruntă membrii fiecărei Camere, prin consultarea periodică a acestora (cel puțin anual), în vederea identificării celor mai potrivite acțiuni de promovare, reprezentare și apărare a intereselor acestora.
6. Realizarea de noi **parteneriate** și consolidarea celor existente, între Camerele de Comerț, organizații ale întreprinzătorilor, ONG-uri, alte organizații, investitori și firme, în vederea derulării de proiecte comune, în sprijinul membrilor Camerei și al comunității de afaceri din fiecare județ.
7. **Consolidarea poziției** fiecărei Camere de Comerț ca organizație asociativă de sprijin al mediului de afaceri având cea mai mare reprezentativitate, vizibilitate și eficiență a acțiunilor și activităților desfășurate.

Prin departamente specializate, Camerele de Comerț oferă membrilor săi o serie de servicii, precum:

- reprezentarea, sprijinirea și promovarea intereselor membrilor săi în relația cu instituții, organizații și parteneri din țară și străinătate;
- elaborarea de proiecte de finanțare, planuri de afaceri, studii de fezabilitate pentru dezvoltarea afacerilor și accesarea diverselor forme de finanțare;
- organizarea de misiuni economice, seminarii, simpozioane, conferințe și parteneriate menite să faciliteze contacte de afaceri cu potențiali parteneri externi;
- organizarea de târguri și expoziții;
- consultanța comercială, financiară și juridică;
- arbitraj comercial;
- consultanță privind proiectarea și implementarea sistemelor de calitate;
- consultanță privind protecția proprietății industriale (mărci, desene și modele industriale, brevete de invenții);
- organizarea de cursuri de inițiere/specializare/perfecționare, autorizate de Ministerul Muncii și Ministerul Educației în ocupațiile : operator calculator, vânzător, analist resurse umane, inspector protecția muncii, auditor de sistem de management pentru sanatare si securitate ocupationala, cadru tehnic cu atributii în domeniul prevenirii si stingerii incendiilor.
- emiterea de documente speciale (documente comerciale, certificate de origine, certificatul constructorului, scrisori de recomandare pentru membri etc.);
- consultanța și asistența pentru inițierea și dezvoltarea de afaceri;
- medierea muncii.

La nivelul Regiunii Sud-Est au fost înființate și funcționează următoarele Camere de Comerț și Industrie:

- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Brăila;
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Buzău;
- Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța;
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Galați
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Tulcea;
- Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Vrancea.

Camerele de Comerț pot elabora, iniția și susține atât propuneri de modificări legislative, cât și amendamente la acte normative cu impact socio-economic, menite să încurajeze mediul de afaceri

și spiritul antreprenorial, pe care le promovează către instituțiile competente, precum și către membri ai Parlamentului.

De asemenea, Camerele de Comerț se implică activ în realizarea de acțiuni ce vizează asigurarea, la nivel regional, a unui mediu de afaceri solid, colaborând cu instituțiile și autoritățile administrației publice, județene și locale, precum și cu structurile regionale, în scopul dezvoltării economico - sociale a zonei, inclusiv prin parteneriate de tip public – privat.

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Brăila

Având în vedere misiunea asumată și strategia adoptată, CCIA Brăila își propune ca obiective prioritare: reprezentarea internă și internațională a intereselor membrilor, printr-un lobby eficient și prin implicarea directă în crearea unui mediu de afaceri modern; asigurarea unei game de servicii de înaltă calitate, cu valoare adăugată mare datorită profesionalismului angajaților, precum și îmbunătățirea ofertei de servicii în scopul creșterii competitivității membrilor săi.

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Buzău

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Buzău (CCIA Buzău) este o organizație profesională cu caracter patronal a comercianților și industriașilor, menită să apere interesele lor specifice în fața autorităților și organizațiilor din țară și din străinătate și să promoveze afacerile pe plan local, național și internațional. Misiunea Camerei de Comerț, Industrie și Agricultură Buzău, ca parte integrantă a comunității buzoiene, este de a fi principalul promotor al dezvoltării economice locale, regionale și naționale și de a furniza servicii specializate și profesionale, actualilor și viitorilor comercianți, într-o manieră competentă, echitabilă și eficientă.

Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța

CCINA Constanța este organizată pe patru secțiuni, ce corespund domeniului principal de activitate al membrilor săi: Comerț - Turism - Servicii; Agricultură - Industrie alimentară; Industrie - Construcții; Navigație - Transporturi.

Între cele mai importante proiecte ale CCINA Constanța, dezvoltate și implementate în scopul de a sprijini comunitatea de afaceri la nivel local, pot fi menționate:

- *Centrul Euro Dobrogea - centru de resurse pentru afaceri și inovare România-Bulgaria*, obiectivul principal fiind acela de a contribui la dezvoltarea economică a regiunii Dobrogea românească și bulgară prin intermediul serviciilor complexe de sprijinire în afaceri și inovare, ca mijloc de stimulare și ajutor pentru inițierea și dezvoltarea de relații de afaceri de natură comercială, comun-investițională, inclusiv prin abordări în comun sau transfrontalier a soluțiilor inovative de producție sau dezvoltare, bazate pe cercetare tehnologică sau științifică.
- *Eastern Romanian Business Support Network – ERBSN 3* a asigurat operarea a 5 centre în rețeaua europeană Europe Enterprise Network - servicii de consultanță la dispoziția întreprinderilor.

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Galați

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Galați (CCIA Galați) promovează o politică de dezvoltare economică și socială coerentă, a județului, prin acțiuni și inițiative grupate în trei direcții principale:

- reprezentarea și protejarea intereselor economice ale firmelor la nivel politic, economic și administrativ, pe plan local, național sau internațional;
- realizarea unei game largi de servicii specializate adresate firmelor și întreprinzătorilor din toate domeniile de activitate și sprijinirii acestora în toate etapele de dezvoltare a afacerii;
- dezvoltarea instituțională, înființarea de societăți comerciale, fundații și asociații, structuri gestionate de Cameră, în cadrul cărora aceasta joacă un rol foarte activ precum și prin asistența acordată organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul economic, social, educațional, protecția mediului etc.

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Tulcea

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Tulcea (CCIA Tulcea), în colaborare cu Asociația pentru Promovarea Întreprinderilor Particulare Mici și Mijlocii - Centrul de Consultanță Tulcea, acordă asistență pentru identificarea surselor de finanțare, întocmirea programelor de finanțare și implementarea/ aplicarea proiectelor necesare derulării afacerii. CCIA Tulcea este membru fondator al Fundației "Școala Română de Afaceri a Camerelor de Comerț și Industrie" creată la propunerea Camerei de Comerț și Industrie a României.

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Vrancea

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Vrancea (CCIA Vrancea) sprijină mediul de afaceri local prin furnizarea unei game variate de servicii, precum realizarea unor studii, analize, statistici privind evoluția activității economice la nivelul local sau la nivel de ramură; formare profesională și cursuri de pregătire în domeniul antreprenorial; activități de promovare a firmelor din diferite domenii de activitate; servicii de arbitraj comercial și organizarea unor târguri și expoziții.

Între cele mai relevante proiecte pe care CCIA Vrancea le-a derulat în scopul susținerii antreprenoriatului, pot fi menționate:

- *Centru de dezvoltare a IMM în cadrul Fondul National de Dezvoltare Regională prin Agentia de Dezvoltare Regionala a Regiunii de Sud-Est.* Proiectul a avut ca obiectiv crearea unui centru de dezvoltare a IMM-urilor din județ care să ofere servicii de consultanță pentru înființarea de firme noi, consultanță pentru dezvoltarea afacerilor firmelor în domeniul; administrare afaceri, marketing, comerț exterior, furnizarea unor informații referitoare la legislația economică, oportunități de afaceri, surse de finanțare, avize și autorizații pentru înmatricularea și funcționarea societăților comerciale.
- *ANTREPRENORIAT – Soluție durabilă pentru ocupare.* Obiectivul general al proiectului constă în dezvoltarea antreprenoriatului prin îmbunătățirea competențelor și abilităților antreprenoriale și sprijinirea înființării și dezvoltării de noi firme, ca oportunitate pentru dezvoltare regională și creșterea gradului de ocupare în Regiunea Sud-Est.

Oficiul Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie Constanța

Oficiul Teritorial pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie Constanța este organizat și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice, cu personalitate juridică, aflat în subordinea Ministerului Economiei și implementează tehnic și financiar programele de sprijinire a înființării de noi întreprinderi și de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, la nivel local potrivit procedurilor de implementare aprobate de Ministerul Economiei.

Fundația pentru Promovarea Întreprinderilor Private, Mici și Mijlocii Galați (FPIPMM)

Fundația pentru Promovarea Întreprinderilor Private, Mici și Mijlocii Galați (FPIPMM) a fost înființată în anul 1993; membrii fondatori fiind Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Galați,

Consiliul Județului Galați, Prefectura Galați și Universitatea Dunărea de Jos Galați. Scopul activității Fundației este sprijinirea dezvoltării firmelor private mici și mijlocii prin servicii de consultanță financiară și de afaceri, asistență pentru întreprinderi cu capital de stat, studii de fezabilitate pentru fundamentarea unor programe de importanță regională, proiectarea sistemului de asigurare a calității, identificarea și diseminarea unor programe de asistență cu finanțatori interni sau externi.

Școala Română de Afaceri – Filiala Galați

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Galați, este membru fondator, împreună cu celelalte Camere teritoriale, al Fundației Școala Română de Afaceri (FSRA). FSRA - Filiala Galați se adresează în principal persoanelor care la un moment al carierei lor profesionale doresc să-și schimbe sau să își îmbunătățească încadrarea profesională, prin cursuri de calificare, respectiv cursuri de perfecționare.

INCUBATOARE DE AFACERI LA NIVELUL REGIUNII SUD-EST

Incubatoarele de Afaceri sunt structuri create pentru a sprijini dezvoltarea afacerilor aflate la început de activitate. Firmele selectate sunt găzduite într-un incubator de Afaceri pe o perioadă determinată de timp (ciclul de incubare), interval în care beneficiază de suport financiar, servicii de consultanță și spații pentru birouri. Alături de sprijinul logistic necesar demarării activității, incubatorul oferă un mediu prielnic dezvoltării afacerilor, prin facilitarea activităților de networking, a transferului de know-how și prin acordarea de sprijin în dezvoltarea de parteneriate (Incubat – Proiectul Incubatoarelor de Afaceri și Tehnologice).

Incubatorul de afaceri Mangalia

Incubatorul de afaceri Mangalia face parte din "Programul Național Multianual pe perioada 2002-2012 de Înființare și Dezvoltare de Incubatoare Tehnologice și de Afaceri", coordonat de Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM-uri (AIPPIMM) și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în colaborare cu autoritățile locale din zonele țintă.

Incubatorul din Mangalia a fost inaugurat în octombrie 2010 cu obiectivul de a sprijini dezvoltarea IMM-urilor nou înființate din regiune. Conform site-ului incubatorului, firmele incubate în program sunt:

- BEST QUALITY SOLUTIONS - Domeniu: Industria alimentară, Organizare evenimente
- BEST TRAINING & CONSULTING - Domeniu: Consultanță, Servicii diverse
- BEST WEDDINGS AND EVENTS - Domeniu: Organizare evenimente
- BROTHERS METAL - Domeniu: Construcții
- CLEVER MEDICAL SOLUTIONS - Domeniu: Consultanță, Producție / Inginerie, Servicii diverse
- CUIR BUSINESS - Domeniu: Consultanță
- DANELICONS TOP - Domeniu: Construcții
- ELEROX CONSIND - Domeniu: Construcții
- FINANCIAL ACCOUNTING SOLUTIONS - Domeniu: Consultanță
- G & G ENTERTAINMENT CAFE - Domeniu: Industria alimentară, Organizare evenimente
- JEEFO ENTERPRISE - Domeniu: Consultanță, IT
- LAST BUG - Domeniu: Servicii diverse
- NEW BALCAN - Domeniu: Consultanță, Servicii diverse
- NEW WAVE WEB DEVELOPMENT - Domeniu: Tehnologie Web, Consultanță
- NORRIS ADVERTISING - Domeniu: Printing, Publicitate
- RADYGEO TOUR - Domeniu: Consultanță, Auto
- SAAR SURFACES - Domeniu: Producție / Inginerie
- SEASIDE NEW MEDIA SOLUTIONS - Domeniu: IT , Servicii diverse
- TECHNO DIGITAL 4 YOU - Domeniu: Printing
- TRENDY SMILE - Domeniu: Artizanat
- WISE DEFENDERS - Domeniu: Servicii securitate
- BEST QUALITY SOLUTIONS – Domeniu: Industria alimentară, organizare de evenimente.

Patronatul IMM – Primul Incubator de afaceri din Constanța

Încă din 2004, Patronatul IMM Constanța este incubator de afaceri, înființat odată cu implementarea Proiectului REȚE CLAS când, la Constanța, s-a înființat Centrul CLAS, dar și prima firmă printr-un proiect Phare, care a primit un premiu de 3.000 de euro.

Alături de sprijinul logistic necesar demarării activității, incubatorul oferă un mediu prielnic dezvoltării afacerilor în continuare, firmele primind suport pentru dezvoltare în primii ani de activitate.

Activitățile incubatorului de afaceri sunt:

- consultanță și asistență atât pentru demararea unei afaceri, cât și pentru creșterea potențialului de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii cu activitate în desfășurare;
- întocmirea planurilor de afaceri;
- consultanță și asistență juridică pentru înființarea unei societăți;
- consultanță și asistență în domeniile financiar-contabil, resurse umane, managementul calității, marketing și vânzări;
- consultanță privind sursele de finanțare, întocmirea documentației pentru programe cu finanțare nerambursabilă/rambursabilă.

PARCURI INDUSTRIALE LA NIVELUL REGIUNII DE DEZVOLTARE SUD-EST

În Regiunea de Dezvoltare Sud-Est funcționează două parcuri industriale și un parc de software.

Parcul Industrial Galați

Parcul Industrial Galați se află în administrarea societății Industrial Parc SRL. Are o suprafață totală de 21,8 hectare și este amplasat pe malul Dunării în sud- estul municipiului Galați. Scopul Parcului Industrial îl constituie susținerea economiei locale și regionale, dezvoltarea pe orizontală a acesteia și crearea de locuri de muncă pentru forța de muncă înalt calificată oferită de absolvenții universităților din Galați, dar și pentru cea calificată.

Parcul Industrial reprezintă o zonă delimitată, în care se desfășoară activități economice, cercetare, producție industrială și servicii cu scopul dezvoltării și valorificării resurselor naturale și umane ale zonei. Rezident al parcului poate fi orice operator economic, persoană juridică română și/sau străină, ONG-uri, instituții de cercetare și alte unități care nu au personalitate juridică, care funcționează conform legii și desfășoară activități economice, de cercetare științifică, de valorificare a cercetării științifice și/sau de dezvoltare tehnologică, agro-industriale, logistice și inovative, industriale, în cadrul parcului industrial, în baza contractului de administrare și servicii conexe încheiat cu administratorul parcului.

Infrastructura parcului industrial cuprinde:

- Un sediu administrativ de 1463 mp
- Hală de depozitare de aproximativ 1100 mp
- Utilități: apă curentă, stație de epurare, curent electric.

Avantajele Parcului Industrial Galați sunt date de amplasamentul strategic în imediata vecinătate a Zonei Libere Galați, la granița cu Ucraina și Republica Moldova, cu acces la malul Dunării, la 80 km de Marea Neagră. Are acces la importante magistrale de transporturi fluviale (canalul Rin – Main – Dunăre), de transporturi feroviare mixt ruso-european (inclusiv transferul la ecartamentul larg) și rutiere prin drumul național DN 2B. Are acces la docuri astfel că firmele din cadrul acestuia pot beneficia de servicii portuare: încărcarea/descărcarea unei game variate de mărfuri; stivuirea/amararea mărfurilor pe orice fel de mijloace de transport; depozitarea pe platforme din beton și/sau în depozite.

Parcul Industrial poate popula infrastructura de sprijinire a afacerilor pe care o oferă cu următoarele tipuri de servicii și activități:

- One-Stop-Shop, cu servicii destinate antreprenorilor și investitorilor – înființare firme, consultanță juridică, consultanță fiscală;
- Finanțări nerambursabile și rambursabile pentru IMM-uri – asistență și consultanță;
- Spațiu de lucru și cooperare pentru mini-întreprinzători, inovatori, cercetători – promovarea sistemului de co-working;
- Training și formare profesională prin dezvoltarea unor programe deschise de training și formare profesională și atragerea de finanțări pentru aceste programe;
- Conectare globală prin dezvoltarea unei rețele de cooperare internațională, Galațiul va fi poziționat ca o destinație competitivă și conectată la trendurile de afaceri ale Europei.

Parcul Industrial Mangalia

Parcul Industrial Mangalia se află în administrarea SC Administrarea Parcului Industrial Mangalia SRL. Are o suprafață de 13,1 ha și este plasat la o distanță de 1,5 km de vestul orașului Mangalia. Terenul este proprietatea Municipiului Mangalia. Parcul are un acces facil la drumul județean DJ 391, Mangalia Negru-Vodă, dar și la drumul european E 85 (DN 39) Constanța - Mangalia. Are acces

la calea ferată și la portul Mangalia. Apropierea de granița cu Bulgaria creează oportunități de dezvoltare a activităților de import-export și cooperare transfrontalieră.

Principalele avantaje pe care le oferă agenților economici sunt:

- acces rutier, pe calea ferată și naval
- pază și protecție a clădirilor și a bunurilor
- tarife avantajoase de închiriere pentru clădiri și teren în primii ani de funcționare
- existența unor clădiri și depozite în incintă ce pot fi reabilite cu eforturi financiare reduse
- căi de acces asfaltate și betonate interioare către toate clădirile
- infrastructură și utilități până la zona de lucru
- teren viran pe care se pot realiza construcții conform proiectelor solicitanților
- forță de muncă calificată în zona Mangalia și a localităților limitrofe
- vecinătatea celor două mari șantiere navale creează oportunități deosebite de subcontractare pe orizontală pentru producția de piese și subansamble pentru industria navală
- societatea administrator a parcului industrial va asigura consultanță investitorilor pe tot parcursul implantării investițiilor și operării capacităților de producție. Consultanța va acoperi diverse laturi: legislație, obținerea de avize și acorduri pentru realizarea obiectivelor, soluții de proiectare a construcțiilor, marketing, relații cu furnizori și rețele de distribuție etc.
- amplasament într-o zonă aflată în ascensiune economică.

Parcul de Software Galați

Parcul de Software de la Galați se constituie ca inițiativă a consorțiului format din Consiliul Județului Galați, Consiliul Local Galați, Universitatea "Dunărea de Jos" Galați și S.C. Navrom – Centru de Afaceri S.A. Galați. Consorțiul a desemnat ca administrator al parcului societatea Cons Management PARC DE SOFT S.R.L., societate care are ca asociați Consiliul Județean și Consiliul Local Galați.

Parcul Științific și Tehnologic de la Galați își propune să contribuie la dezvoltarea sectorului industrial al tehnologiilor de vârf, la facilitarea transferului de tehnologie, precum și la crearea unei alternative viabile pe piața muncii din Regiunea de Sud-Est. Parcul de Software oferă pentru utilizare 64 de birouri cu suprafețe de 12 mp, 22 mp, 42 mp sau 70 mp, o sală de conferințe cu o capacitate de 70

locuri, o sală multimedia, o sală de instruire, o sală de protocol, o sală server precum și spații destinate consultanței și cercetării.

În prezent un număr de 40 de firme își desfășoară activitatea în interiorul parcului, unde lucrează un număr de aproximativ 300 de persoane, dar procesul de formare a echipelor de lucru continuă, urmând să se ajungă la un număr de 500 de persoane.

Serviciile specializate oferite de parc sunt:

- servicii de asistență în afaceri pentru inovare și transfer tehnologic;
- servicii de cercetare-dezvoltare;
- servicii de informare tehnologică, audit tehnologic, veghe și prognoză tehnologică;
- servicii de asistență și consultanță pentru realizarea de modele experimentale și prototipuri;
- servicii de asistență și consultanță pentru exploatarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- servicii de asistență și consultanță în domeniul legislativ la nivel național, european și internațional.
- obținerea de fonduri în cadrul unor programe naționale și internaționale;
- identificarea partenerilor din mediul universitar și de cercetare;
- asigurarea accesului la baze de date specializate;
- informare cu privire la prioritățile naționale, regionale și locale.

Pe lângă aceste servicii specializate, parcul oferă facilități de marketing, facilități de documentare tehnică, facilități de comunicare, colaborarea cu mediul universitar, facilități pentru organizarea de conferințe și traininguri, dar și asistență financiar-contabilă, fiscală și juridică.

Potențialul de clusterizare al Regiunii Sud-Est

Termenul de cluster a fost intens dezbătut în literatura științifică internațională, neexistând o definiție unanim acceptată. Potrivit lui Michael Porter, clusterelor sunt concentrări geografice de instituții și companii interconectate, aparținând unui anumit domeniu. Clusterelor cuprind un grup de industrii înrudite și alte entități importante din punct de vedere al concurenței (Clustero, 2017).

Potrivit legislației naționale, respectiv HG 918/2006, clusterul este definit ca o grupare de producători, utilizatori și/sau beneficiari, în scopul punerii în aplicare a bunelor practici din UE în

vederea creșterii competitivității operatorilor economici. Astfel, în general, clusterelor cuprind întreprinderi, universități și/sau institute de cercetare și autorități publice⁵.

În continuare, este realizată o prezentare a celor mai importante clusterelor din Regiunea Sud-Est, potrivit site-ului Clustero.eu:

1. ASOCIAȚIA TRADIȚII MANUFACTURĂ VIITOR (Cluster Traditions Manufacture Future TMV Sud Est).

Înființat în anul 2010, are drept scop să promoveze și să protejeze interesele companiilor comerciale care sunt membre producătoare de confecții textile, tricotaje, pielărie, furnizori de materiale și servicii prin acțiuni care să contribuie la întărirea și dezvoltarea pe termen mediu și lung a membrilor săi.

Firmele, universitățile, institutele de cercetare și autoritățile publice care fac parte din acest cluster sunt:

Tabel nr. 62. **Membrii clusterului Asociația Tradiții Manufactură Viitor**

Societăți comerciale	Universități	Institute de cercetare	Autorități publice
SC SORSTE SA SC COMUNIVERS SRL SC COROLA SRL SC PRODECOM SRL SC INMARTEXTIL SRL SC TRICOTTON PANCIU SRL SC CONTEMPO SRL SC SERITEX SRL SC VERON SRL SC TOORICH SRL	Facultatea de Textile, Pielărie și Management Industrial Iași Universitatea de Arte și Design Cluj-Napoca	Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pt Textile și Pielărie București	Agentia pentru Dezvoltare Regională SUD-EST

⁵ Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

2. Romanian River Transport

Clusterul Romanian River Transport s-a constituit cu scopul de a crea un cadru unitar de cooperare și conlucrare între membrii săi, realizarea de misiuni/obiective de interes comun referitoare la înființarea clusterului pentru transportul intermodal ecologic de mărfuri interioare românești.

Membrii acestui cluster sunt prezentați în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 63. Membrii clusterului Romanian River Transport

Universități	Institute de cercetare	Autorități publice	Catalizatori	Alți membri
Universitatea "Danubius" din Galați Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați Academia Navală "Mircea cel Bătrân" din Constanța	SC IPA SA București, Sucursala Galați, Centru Român pentru pregătirea și perfecționarea personalului (CERONAV)	Primăria Municipiului Galați	UNIUNEA PORTURILOR INTERIOARE ROMÂNEȘTI (UPIR), Industrial Parc SRL	Compania Națională "Administrația Porturilor Dunării Maritime"- SA Galați (CN APDM SA); Compania Națională "Administrația Porturilor Dunării Fluviale"- SA Giurgiu (CN APDF SA); Compania Națională "Administrația Canalelor Navigabile"- SA Constanța (CN CAN SA); Asociația Națională a Constructorilor de Nave din România (ANCONAV), Industrial Parc SRL din Galați, Asociația Armatorilor și Operatorilor Portuari din România (AAOPFR) din Galați, Compania de Navigație Fluvială România "Navrom" SA (CNFR Navrom SA), SC Romnav SA, SC Deltanav SA, SC Navrom Shipyard SRL, SC Cojar SRL, SC Romprima SRL,

Universități	Institute de cercetare	Autorități publice	Catalizatori	Alți membri
				Asociația Regională pentru Energie și Mediu Dunărea de Jos, Tehnopol Galați, SC Docuri SA Galați, SC Port Bazinul Nou Galati, SC Ecoarch SRL.

3. Clusterul Maritim Românesc

Clusterul Maritim Românesc a fost realizat de către o rețea informală care a consolidat relațiile dintre actorii importanți din acest sector de activitate.

Principalele produse/servicii/proiecte:

- promovarea politicii orientată spre industria clusterului, în zonele naționale și europene;
- promovarea activității Cluster Maritim Românesc;
- întărirea cooperării între diferiți actori implicați în sectorul maritim, prin contacte, schimburi de idei, de informații și dezvoltarea de activități comune;
- pentru sprijinirea asociațiilor de afaceri și profesionale pentru a-și îndeplini obiectivele sale specifice;
- sprijin pentru inovație și spirit antreprenorial, în sectorul maritim;
- sprijinul pentru IMM-uri și productivitatea acestora;
- asistență specifică pentru companii pentru a se conforma cu cerințele de protecție a mediului;
- stabilirea de contacte cu alte cluster maritime;
- atragerea de finanțare, subvenții și alte surse de venit.

Membrii acestui cluster sunt prezentați în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 64. Membrii Clusterului Maritim Românesc

Firme	Universități	Institute de cercetare	Autorități publice	Catalizatori	Alți membri
S.C. Fairplay Maritime S.R.L.					
CMA Ships Romania S.R.L.			Regia		
S.C. AB Crewing S.R.L.			Autonoma		
S.C. Doehle Manning Agency S.R.L.			Administrația		
S.C. Seaway International S.R.L.			Fluvială a Dunării de Jos		
S.C. Romtrust S.R.L.	Universitatea Dunărea de Jos din Galați		Compania Națională		
S.C. Project Management Solutions S.R.L.	Universitatea Maritimă din Constanța	Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare	Administrația Canalelor Navigabile S.A.	Fundația RoNoMar	CERONAV Constanța
S.C. Ship Design Group S.R.L.	Academia Navala „Mircea cel Bătrân”	Marină „Grigore Antipa”	CN APDM SA Galați		Fundația Școala Portuară
Romar Communication Inc. S.R.L.	Universitatea Ovidius din Constanța		Autoritatea Navală Română		Asociația Colegiul Nautic Român
S.C. Barklav S.R.L.					
Det Norske Veritas Romania S.R.L.					
S.C. Maritima BDS S.R.L.					
S.C. COMVEX S.A.					
Constanta South Container Terminal SRL			Regia Autonoma		
S.C. Aries Interlink S.R.L.			Administrația Zonei Libere		
Celerco S.R.L.			Brăila		
S.C. Nautiq Media S.R.L.					
S.C. Retec S.A.					

Firme	Universități	Institute de cercetare	Autorități publice	Catalizatori	Alți membri
S.C. Atlantis Mar Group S.R.L. Bryte Consulting S.R.L. S.C. Duna Mar Trans S.R.L. The Green Seas Ltd.					

4. Clusterul pentru Sănătate Dunărea de Jos

Clusterul Regional "Pentru Sănătate Dunărea de Jos" a luat ființă din dorința de dezvoltare de proiecte comune în vederea dezvoltării de produse și servicii destinate menținerii sănătății. Principalele obiective sunt: promovarea informației și educarea pentru sănătate; dezvoltarea de noi tehnici și sisteme și promovarea lor cu scopul menținerii stării de sănătate; îmbunătățirea accesului la piața medicală; sprijinul și promovarea unui cadru unitar al sănătății în rândul beneficiarilor a unui standard decent de viață și implicit de sănătate.

Membrii acestui cluster sunt prezentați în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 65. Membrii Clusterului pentru Sănătate Dunărea de Jos

Universități	Institute de cercetare	Autorități publice	Catalizatori	Alți membri
Universitatea "Danubius" din Galați Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați	SC IPA SA București, Sucursala Galați Fundatia Universitară "Benone Pușcă"	Primăria Municipiului Galați	Asociația "SMURD" Galați, Camera de Comerț Industrie și Agricultură Galați	C.M.I. Dr. Marcu Costel Daniel, C.M.I. Dr. Marcu Carmen Mariana, SC DENTICARE IMPLANTALOGY CENTER SRL Societatea Studenților Mediciniști Galați (SSMG) Căminul Pentru Persoane Vârstnice Sf. Spiridon

				Asociația de Cooperare Transfrontalieră "Euroregiunea Dunărea de Jos", Mistodie Cristina- Victoria- Medic Primar, Asociația RRA Rescue International.
--	--	--	--	--

5. Asociația Clusterului Regional Green Solutions Low Danube

Clusterul a fost fondat de Universitatea "Danubius" din Galați, Industrial Parc SRL, Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați și IPA S.A. București cu scopul de a planifica și derula servicii și activități care vizează promovarea și elaborarea mecanismelor de suținere a întregii zone geografice "Dunărea de Jos", pe termen lung, ca lider în sectoarele energiilor regenerabile, eficienței energetice și noilor energii sustenabile și participarea în rețelele internaționale ca partener sau coordonator de proiecte pentru creșterea competitivității organizațiilor din Asociație, prin cooperare națională și internațională.

Printre principalele activități ale clusterului se numără căutarea de soluții ce promovează energiile neconvenționale și regenerabile, valorificarea potențialului tehnologiei energetice și aplicarea acestuia în cadrul sectorului public și privat, consolidarea sistemului de transfer a rezultatelor cercetării de bază către membrii clusterului. Clusterul își propune să consolideze colaborarea, în domeniul cercetării, între mediul universitar, institute de cercetare și companii dar și să găsească strategii de dezvoltare a clusterului la nivel național și european. Dezvoltarea clusterului va fi asigurată prin identificarea surselor de finanțare nerambursabilă și dezvoltarea unor proiecte pentru obținerea de fonduri cu finanțare nerambursabilă, precum și atragerea de alte resurse (investiții, scheme de ajutor de stat, etc). Alte activități ale clusterului vor cuprinde facilitarea schimburilor economice între membrii clusterului și cu organizații din afara acestuia, programe de formare continuă pentru personalul membrilor clusterului sau susținerea și afilierea la un Cluster Land.

6. IT&C Cluster Dunărea de Jos

Cluster pentru industria TIC, "Clusterul IT&C Dunărea de Jos" Galați a fost înființat în anul 2015 și are drept obiective dezvoltarea durabilă a membrilor săi, creșterea capacității de cercetare – dezvoltare și stimularea cooperării între instituții de cercetare – dezvoltare și inovare (CDI) și întreprinderi, precum și creșterea accesului întreprinderilor la CDI. În prezent, potrivit site-ului clusterului, are 37 de membri, atât instituții publice cât și societăți comerciale cu activități în domeniul IT&C.

Alte obiective ale clusterului sunt:

- Valorificarea potențialului tehnologiei informației și comunicațiilor și aplicarea acestuia în sectorul public (administrație, educație, sănătate) și cel privat (întreprinderi, cetățeni);
- Crearea premiselor pentru creșterea competitivității întreprinderilor din sectorul TIC, bazată pe utilizarea intensivă a cunoașterii;
- Creșterea competitivității regionale a învățământului IT;
- Reprezentarea intereselor din mediul ITC în fața organismelor statului;
- Crearea mecanismelor pentru abordarea colaborativă de proiecte internaționale de anvergură;
- Sprijinirea antreprenoriatului și a IMM-urilor din domeniul ITC din regiune;
- Să identifice și să promoveze o serie de proiecte de investiții, atât publice cât și private, precum și propuneri de modernizare/îmbunătățire a strategiilor, politicilor și planurilor de acțiune în domeniul TIC;
- Să consolideze cooperarea între diverșii actori din sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor, a schimbului de informații și de idei, precum și prin desfășurarea de activități comune.

7. Cluster Tehnologii Inovative pentru Lupta Împotriva Contrafacerii

"Advanced anti-counterfeiting technologies – INNOVATION CLUSTER" – AACTIC a fost înființată în anul 2015, membrii fondatori/potențiali ai clusterului fiind:

SC CEPROHART SA, Brăila,

SC OPTOELECTRONICA 2011 SA Măgurele

Academia Română, filiala Timișoara

Universitatea Dunărea de Jos Galați

Universitatea Tehnică "Gh. Asachi" Iași

Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Tehnologii Izotopice și Moleculare Cluj Napoca

SC Datronic-NCIP SRL Timișoara

SC BARLETA SRL Bacău

SC FIBER LASER OPTICS SRL Măgurele

Nanoline optics SRL

SC L&G Consulting SRL

SC SELADO COM SRL, Brăila

Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Brăila.

Scopul principal al asociației este de a crește performanța membrilor asociației în domeniul luptei împotriva contrafacerilor de documente de valoare, brandurilor și produselor comerciale.

8. Asociația CLUSTER MEDGreen

Scopul Asociației "Cluster" pentru Promovarea Afacerilor Specializate în Ecotehnologii și Surse Alternative de Energie (Cluster MEDGreen) îl reprezintă facilitarea și promovarea cooperării dintre întreprinderi, oameni de afaceri, instituții de cercetare și învățământ, precum și alte organizații care să contribuie sau să sprijine activitățile inovative pentru realizarea de produse și servicii competitive pe plan național și internațional, cu valoare adăugată ridicată și pentru a genera locuri de muncă și oportunități de dezvoltare durabilă a orașului Medgidia și a zonelor limitrofe.

Membrii fondatori sunt Municipiul Medgidia, SC Apollo Ecoterm SRL, SC ET Innovative Solutions SRL, SC ET Audit Energetic SRL, SC Solarom SRL, SC Ecohorneț SRL. Potrivit site-ului asociației, în prezent aceasta mai are și alți 14 membri asociați.

Serviciile oferite de către asociația Cluster MEDGreen sunt:

- Consultanță juridică
- Consultanță accesare fonduri
- Consultanță pentru accesare servicii financiare
- Servicii de inovare

- Cooperare internațională
- Studii de impact
- Servicii mentenanță stații de biogaz
- Servicii IT
- Servicii de management al riscurilor tehnologice.

Printre domeniile de acțiune ale clusterului se numără:

- Stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare între firme membre ale clusterului într-un climat de afaceri propice, respectând regulile concurenței loiale, prin mijloace proprii cât și prin efortul membrilor;
- Colaborarea cu instituțiile guvernamentale naționale și internaționale pentru a facilita misiunile economice și vizitele de afaceri în domeniul de activitate al clusterului, în vederea dezvoltării colaborării economice reciproc avantajoase;
- Susținerea și promovarea activităților de cercetare și inovare ale agenților economici în zonă, facilitând transferul de politici, management, tehnologie avansată;
- Organizarea de evenimente tehnico-economice cu impact major în mediul de afaceri și socio-cultural;
- Promovarea surselor noi și regenerabile de energie pe piața națională și regională;
- Promovarea și armonizarea activităților comune în domeniul de protecție a mediului;

9. Clusterul INOMAR

Misiunea clusterului INOMAR din Constanța este de a deveni mediul de interacțiune și comunicare preferat de operatorii lanțului de valoare al turismului în scopul inovării și reinventării valorilor Dobrogei.

Membrii acestui cluster sunt: Multisoft, Dima Consulting Group, Asociația Tomis Antidrog, Rosiem House și Primăria Ovidiu.

Principalele obiective ale acestui cluster sunt:

- Consolidarea acțiunilor de transfer tehnologic pentru turism.
- Valorificarea potențialului local de resurse.
- Extinderea la 6 luni a perioadei de vizitare a litoralului.
- Atragerea unui număr cât mai mare de membri activi în cluster.

- Promovarea calității și excelenței operaționale în managementul destinației.

Principalele acțiuni ale clusterului sunt:

- Inventarierea problemelor, provocărilor și oportunităților.
- Adoptarea unui standard de calitate al experiențelor turistice.
- Sincronizarea raporturilor cerere-ofertă pe piața de resurse pentru turism.
- Finanțarea și dezvoltarea unui centru de pregătire vocațională pentru turism.

10. Clusterul Bio Danubius

Clusterul Bio Danubius are scopul de a armoniza și reprezenta interesele întreprinderilor, cercetării, administrației și entităților catalizator în vederea creșterii competitivității economice și creării de locuri de muncă, dezvoltării durabile și sustenabile a Regiunii de Sud Est, internaționalizării membrilor, perfecționării profesionale a managerilor și a angajaților, administrării unei baze de date comune, participarea în rețele naționale și europene, creșterea potențialului de inovare a întreprinderilor în sectoarele: Bio-economie și Agricultură bio; Piscicultură; Turism; Logistică-transport; Protecția și conservarea mediului; Energii regenerabile; Sectoare creative și culturale; Inovarea socială.

Serviciile oferite de acest cluster sunt în domenii precum: Accesul pe piețele externe, identificarea unor oportunități de afaceri, participarea la evenimente promoționale internaționale, branding și marketing, transfer tehnologic, redactare proiecte europene, crearea de consorții și participarea la proiecte de cercetare, trainingul, consultanța și calificarea forței de muncă.

Membrii asociației sunt Manor Laboratory Center, LTA Mondial, AGRICHIM, Rezervația Biosferei Delta Dunării Tulcea, Asociația Bio România, INCDD Tulcea și Universitatea Spiru Haret.

11. Clusterul Delta Dunării (ODAS)

Clusterul Delta Dunării a fost înființat la finalul anului 2015 de Asociația ODAS, în calitate de autoritate de management și societățile comerciale SC M.D.A. SRL și SC ECHINOX SRL, care-și desfășoară activitatea în regiunea Delta Dunării și au o vastă experiență în promovarea acestui paradis al păsărilor și al faunei. La ora actuală în cluster sunt 16 membrii.

Principalele activități ale clusterului sunt:

- Promovarea Rezervației Biosferei Delta Dunării;

- Promovarea și realizarea de parteneriate public-private în domeniul turismului;
- Armonizarea intereselor membrilor;
- Elaborarea și/sau implementarea proiectelor cu scopul de a dezvolta clusterul și de a realiza progresul entităților competente ale Clusterului.
- Promovarea și realizarea de parteneriate public-private în domeniul turismului;
- Armonizarea intereselor membrilor;
- Elaborarea și/sau implementarea proiectelor cu scopul de a dezvolta clusterul și de a realiza progresul entităților competente ale Clusterului.

ODAS oferă următoarele categorii de servicii suport:

- Identificarea partenerilor de afaceri – furnizori, clienți, colaboratori etc;
- Identificarea consultanților și specialiștilor în domeniul de activitate al companiei;
- Încheierea unor parteneriate solide și de lungă durată, profitabile pentru ambele părți;
- Acces la forță de muncă înalt calificată în domeniul de activitate al firmei;
- Networking și cooperare cu structuri similare din Europa, și nu numai.

12. Cluster Turistic Carpatin

Înființat în anul 2010, Clusterul Turistic Carpatin din județul Buzău are drept misiune promovarea turismului durabil și crearea valorii adăugate pentru industria turismului în regiunea Munților Carpați. A fost înființat la inițiativa Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului din județul Brașov (APDT Brașov) împreună cu Monteoru Renaissance - Asociația pentru dezvoltare regională durabilă în turism (județul Buzău). "Carpathian TOURISM CLUSTER ROMANIA" este o rețea de manageri și experți din industria turismului, organizată la nivel regional și național, fiind primul cluster de turism inter-regional de interes național din România.

Obiectivele Clusterului sunt inovația și diversificarea – însemnând dezvoltarea produselor turistice și a serviciilor asociate acestora, modernizarea și inovarea acestora, pentru creșterea interesului piețelor externe și interne pentru Munții Carpați ca destinație turistică. De asemenea, activitățile cele mai importante sunt creșterea competitivității prin optimizarea lanțului de valori în industria turismului local și îmbunătățirea calității serviciilor turistice, pentru a atinge standardele europene. Clusterul este integrat într-un network de turism internațional și vizează, în special, promovarea Munților Carpați ca destinație turistică pentru turiști interni și străini.

Capitolul V. Principalele dificultăți cu care se confruntă firmele din Regiunea Sud-Est

În baza analizei contextului socio-economic existent la nivelul Regiunii Sud-Est, precum și a evoluției dezvoltării economice la nivel regional, a reieșit faptul că, deși au fost realizate eforturi considerabile pentru susținerea mediului de afaceri și a activităților de cercetare-dezvoltare în regiune, firmele încă se mai confruntă cu o serie de dificultăți care pot fi depășite prin crearea unor politici integrate și a unor măsuri de sprijinire în special a afacerilor mici și mijlocii.

Rezultatele analizei statistice a datelor a condus la identificarea următoarelor probleme și nevoi ce vizează întreprinderile și mediul de afaceri. Pentru o evidențiere structurată a dificultăților întâmpinate de mediul de afaceri din regiune, au fost vizate următoarele domenii ale dezvoltării economice: situația IMM-urilor și a microîntreprinderilor din regiune, activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare și mediul antreprenorial.

Astfel, dificultățile identificate la nivelul Regiunii Sud-Est din perspectiva competitivității IMM-urilor și a întreprinderilor vizează următoarele aspecte:

- sectorul IMM-urilor este insuficient dezvoltat, cu impact negativ asupra competitivității economiilor regionale;
- lipsa/calitatea redusă a serviciilor de sprijin pentru microîntreprinderile și IMM-urile nou înființate;
- PIB scăzut la nivel regional ceea ce indică o zonă săracă și cu o productivitate scăzută. În zonă s-au închis mai multe firme ceea ce a condus la acest trend descendent
- Disponibilitate limitată a capitalului pentru investiții în scopul inovării sau creșterii valorii adăugate a produselor și/sau serviciilor;
- acces dificil la finanțare și gestionarea corespunzătoare a fluxului de lichidități;
- reticența la activități de cooperare între întreprinderi și diseminarea informațiilor relevante de piață între acestea;
- nivel scăzut al cooperării transfrontaliere în domeniul economic, precum și capacitatea redusă de internaționalizare și deschiderea limitată către piețele externe (export);

- preponderența întreprinderilor care activează în domeniile serviciilor și comerțului.

Din perspectiva dificultăților întâmpinate în activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare la nivel regional, pot fi amintite următoarele:

- există un transfer limitat al rezultatelor cercetării în piață și nivel scăzut de asimilare a inovării în firme;
- sprijinul acordat activităților de CDI este încă insuficient comparativ cu nevoia existentă;
- infrastructură subdezvoltată de TIC și servicii slab dezvoltate;
- nivelul redus al investițiilor private în activitățile CDI;
- slaba cooperare și numărul redus de parteneriate între entitățile care desfășoară activități de CDI și mediul de afaceri;
- valorificarea redusă a rezultatelor generate de activitățile CDI în economie;
- slaba dezvoltare a capacității sectorului CDI (numărul redus al institutelor de profil și al personalului specializat în derularea activităților științifice).

Deși numărul de întreprinderi mici și mijlocii existente plasează Regiunea Sud-Est pe primele poziții la nivel național, sectorul antreprenorial se confruntă cu o serie de probleme și dificultăți, precum:

- reziliența scăzută a noilor afaceri: există o rată crescută de închidere a întreprinderile noi înființate în primii ani de viață;
- concentrarea sectorială a întreprinderilor în domenii cu valoare adăugată redusă, precum comerțul și serviciile;
- grad redus de cultură antreprenorială, reflectat prin densitatea relativ scăzută a afacerilor în regiune;
- gradul redus de diversificare a activităților economice în mediul rural.

Mai mult decât atât, în vederea identificării și altor provocări specifice cu care se confruntă mediul economic din Regiunea de dezvoltare Sud-Est, au fost colectate date de la actorii relevanți în problematica studiului, prin intermediul chestionarelor aplicate în rândul mediului de afaceri, a actorilor care realizează activități de cercetare-dezvoltare și a instituțiilor publice din regiune.

În urma prelucrării statistice a informațiilor culese prin intermediul chestionarelor, au fost desprinse o serie de concluzii pertinente cu privire la dificultățile întâmpinate, prezentate în cele ce urmează.

Întrebați care sunt principalele dificultăți/bariere cu care se confruntă mediul de afaceri din regiune, reprezentanții mediului de afaceri au menționat următoarele aspecte:

- grad ridicat de complexitate al birocrației;
- lipsa forței de muncă specializată și calificată la nivelul regiunii;
- migrația forței de muncă în zone mai dezvoltate;
- calitatea slabă a infrastructurii;
- lipsa investițiilor mari și lipsa investițiilor publice importante;
- lipsa de viziune în ceea ce privește integrarea în marile proiecte internaționale de infrastructură;
- lipsa unei cereri de produse/servicii constante;
- existența unor multinaționale care au devenit centre de outsourcing;
- finanțări dificil de accesat și o rată scăzută de absorbție a fondurilor europene;
- lipsa unor măsuri de finanțare facile și dimensionate corect pe structura afacerii;
- acces greu la creditare și sprijin insuficient din partea autorităților publice;
- impredictibilitatea mediului fiscal;
- lipsa marilor industrii (fabrici, uzine) cu efect multiplicator al activităților derulate;
- dezinteresul general în legătură cu oportunitățile de dezvoltare, lipsa unui dialog între factorii de decizie și mediul de afaceri;
- lipsa de informare cu privire la oportunitățile existente pentru mediul de afaceri;
- coordonare ineficientă între mediul public și privat;
- cu referire la județul Tulcea: lipsa implicării mediului public în dezvoltarea turismului de nișă, în special în promovarea Deltei Dunării și a sprijinirii locuitorilor în vederea dezvoltării pescuitului tradițional local.

Dificultățile cu care se confruntă mediul de afaceri din regiune percepute de reprezentanții mediului public sunt similare celor menționate de reprezentanții mediului privat din regiune, fiind accentuate următoarele:

- lipsa forței de muncă calificate;
- fiscalitate în continuă modificare și existența unor taxe prea ridicate;
- slaba educație antreprenorială;

- parteneriate public-privat insuficient dezvoltate;
- lipsa serviciilor de specialitate pentru sprijinirea afacerilor;
- infrastructură insuficient dezvoltată și modernizată;
- birocrația și infrastructura de transport precară;
- sistemul de creditare dificil;
- dificultate în implementarea proiectelor cu finanțări nerambursabile.

Din perspectiva entităților care activează în domeniul CDI, cele mai importante provocări cu care se confruntă mediul de afaceri din regiune sunt lipsa forței de muncă calificată și migrarea acesteia către alte zone mai dezvoltate, slaba colaborare și interesul pentru constituirea de parteneriate, precum și dificultăți de natură legislativă și administrativă.

Capitolul VI. Măsuri, politici și recomandări privind dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est

VI.1 Principalele politici naționale de atragere a investițiilor și de sprijinire a firmelor

Politici naționale de atragere a investițiilor și de sprijinire a firmelor, implementate în perioada 2007-2017

În vederea explorării politicilor naționale de atragere a investițiilor și de sprijinire a firmelor vom porni de la definirea conceptului de investiție, utilizând în acest sens terminologia propusă de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) la nivelul Cadrului de Politică Publică pentru Investiții⁶. În acest sens, investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor care se finalizează în achiziția de bunuri fizice, respectiv în dezvoltarea capitalurilor umane și intelectuale și care generează o creștere a producției atât prin acumularea de factori, cât și prin introducerea de noi tehnici și procese care sporesc productivitatea și în cele din urmă standardul de viață la nivelul unui teritoriu dat.

Un climat propice investițiilor ajută la mobilizarea capitalului, a competențelor, a tehnologiei și a intrărilor intermediare permițându-le firmelor să se extindă. Totodată un climat propice mediului de afaceri permite canalizarea resurselor către utilizări mai productive și conduce la creșterea eficacității economice în baza influenței presiunii impuse de competiție. Însă un astfel de climat nu presupune doar creșterea productivității și a profitabilității activității economice, ci implică asigurarea că investițiile sprijinite contribuie atât la atingerea unor rezultate economice bune care au însă și un impact social pozitiv substanțial. Un climat propice investițiilor presupune un cadru legislativ aplicabil mediului de afaceri echitabil, clar, predictibil și transparent, precum și o serie de măsuri de promovare și de facilitare a investițiilor. Cadrul legislativ aplicabil mediului de afaceri trebuie să fie dezvoltat considerându-se atât întreprinderile mici și mijlocii (IMM) care în general trebuie să facă față anumitor provocări la intrarea în cadrul economiei formale, precum și investitorii străini care se pot confrunta cu sisteme de reglementare, culturi și cadre administrative foarte

⁶ OECD (2015): Policy Framework for Investment 2015 Edition (OECD, Paris), p. 14.

diferite de cele din țările de rezidență. Astfel că un cadru legislativ propice pentru investiții trebuie să fie bazat pe consultări cu părțile interesate, trebuie să fie codificat, clar, cât mai suplu și transparent (autoritățile având responsabilitatea de a facilita informarea părților interesate cu privire la modificările legislative). Cadrul de Politică Publică pentru Investiții al OECD stabilește o serie de componente și principii esențiale unei politici de sprijinire a investițiilor între care se numără:

- Principiul nediscriminării care vizează tratamentul echitabil al investitorilor în circumstanțe similare;
- Principiul protecției proprietății private (fiind recomandată în baza respectării acestui principiu inclusiv protejarea investitorilor față de riscul exproprierii indirecte⁷);
- Principiul protecției proprietății intelectuale (asigurarea respectării acestui principiu având impact asupra investițiilor în cercetare și dezvoltare, precum și în testarea și implementarea de produse și procese inovative);
- Implementarea riguroasă și coerentă a dreptului comercial (reglementările care vizează relațiile comerciale trebuie să fie clare, predictibile, să nu fie birocratice sau greoaie, iar implementarea lor să fie echitabilă).

Măsurile de promovare a investițiilor vizează în esență promovarea unei țări ori a unei regiuni drept destinație pentru investiții. Promovarea eficientă presupune utilizarea punctelor forte ale mediului de afaceri specific unei zone și evidențierea oportunităților profitabile pentru investiții și existența partenerilor locali. Măsurile de facilitare a investițiilor vizează simplificarea procesului de stabilire ori de extindere a investițiilor, acestea devenind eficiente odată ce procedurile administrative aplicabile investitorilor presupun costuri mai mici, sunt mai clare și nu generează oportunități de corupție.

Baza pentru investiții ia în principal forma investițiilor directe, a fondurilor structurale ale Uniunii Europene și a pieței de capital cu diferitele tipuri de capitaluri private. Investițiile directe realizate în economia națională presupun „relații investiționale de durată între entități rezidente și entități nerezidente ce implică, de regulă, exercitarea de către investitori a unor influențe manageriale

⁷ Exproprierea indirectă reprezintă interferarea de către autoritățile guvernamentale în utilizarea proprietății private chiar și atunci când proprietatea nu este confiscată iar titlul legal de proprietate nu este afectat.

semnificative în întreprinderile în care au investit”⁸. Investițiile directe făcute în economia națională contribuie pe termen scurt la creșterea Produsului Intern Brut, la creșterea numărului de salariați și a încasărilor bugetare naționale și locale, iar pe termen lung pot susține intensificarea concurenței, îmbunătățirea productivității și transferul de know-how. Investițiile bazate pe fondurile structurale și de coeziune contribuie la susținerea creșterii economice, la creșterea ratei de ocupare și la diminuarea în timp a decalajelor de dezvoltare între existente între regiuni. Piața de capital reprezintă piața în cadrul căreia sunt vândute și cumpărate instrumente financiare (ex.: acțiuni, obligațiuni, titluri de stat etc.), piață ce include și toate entitățile (ex.: societăți de servicii financiare) și operațiunile (ex.: servicii de investiții financiare) care susțin aceste procese. Prin intermediul investițiilor în piața de capital se poate susține dezvoltarea economică prin finanțarea directă a agenților economici (ex.: prin emisiune de acțiuni sau obligațiuni), ori prin atragerea excedentului de resurse financiare existent în economie și plasarea sa eficientă.

Politicile economice naționale adoptate progresează constant privind fluxurile de investiții străine precum și statele care au adoptat diferite măsuri privind politicile economice care afectează pozitiv dar și negativ investițiile străine directe. Cadrul conceptual privind investițiile străine directe, este legat de următoarele politici care induc trei tipuri de măsuri în legislațiile naționale.

- politici de liberalizare a investițiilor străine considerate o modalitate de redresare a economiilor naționale după criza economică și un mijloc de dezvoltare a economiei;
- politici de promovare și facilitare, al căror obiectiv principal îl reprezintă motivarea investitorilor deja existenți, prin oferirea de stimulente diferite;
- politici de restricționare și de reglementare, adoptate cu scopul de a oferi o protecție economică în raport cu investitorii străini, de natură să asigure controlul statului în sectoare strategice⁹.

Una dintre cele mai frecvente și dezbătute probleme legate de ISD, se referă la efectele pe care acestea le au asupra bunăstării economice și sociale a unei țări. Impactul este de cel mai multe ori pozitiv deoarece poate fi determinat de mai mulți factor precum mărimea și gradul de dezvoltare a pieței, infrastructura, stabilitatea politică, economică și comerțul liber. Investițiile străine directe au

⁸ Banca Națională a României (2019): Investiții directe -principiul direcțional, disponibil la adresa: <https://www.bnr.ro/Investitii-directe---principiul-direc%C8%9Bional-12332.aspx>.

⁹Huidumac-Petrescu et al. *Economie teoretică și aplicată Volumul XX* (2013), No. 2(579), pp. 80-90

un rol important la nivel microeconomic. Companiile naționale care se extind pe piețele externe pot realiza o creștere semnificativă. În plus, expunerea la mai multe țări crește și diversificarea.

Unele beneficii cheie ale investițiilor străine directe sunt:

- Creștere economică. Țările care primesc investiții străine directe se confruntă adesea cu o creștere economică mai mare, prin deschiderea lor către noi piețe, după cum se vede în multe economii emergente.
- Crearea de locuri de muncă și ocuparea forței de muncă. Majoritatea investițiilor străine directe sunt destinate creării de noi întreprinderi în țara gazdă, ceea ce se traduce, de obicei, prin crearea de locuri de muncă și salarii mai mari.
- Transfer de tehnologie. Investițiile străine directe introduc de multe ori tehnologii de clasă mondială și expertiză tehnică pentru țările în curs de dezvoltare.

În România, investițiile trebuie să îndeplinească un set de condiții comune pentru a fi considerate investiții străine:

- să fie realizate în modalitățile prevăzute de lege;
- să fie realizate cu respectarea condițiilor prevăzute de lege;
- să fie realizate de persoane care au calitatea de investitor străin¹⁰.

Așadar, în 2018, fluxurile de ISD în România au totalizat 5,8 miliarde USD și au crescut ușor față de anul trecut (5,4 miliarde USD). Investițiile de capital, inclusiv profitul reinvestit, au totalizat 3,5 miliarde de euro, în timp ce creditul intercompanii a înregistrat o valoare netă de 875 milioane de euro. Stocul total al ISD a fost de 94 miliarde USD (39% din PIB) la sfârșitul anului 2018, în conformitate cu UNCTAD 2019 Raportul internațional de investiții.

Deși tensiunile politice pot reduce investițiile, România are numeroase avantaje: pe lângă o piață internă mare, țara are o tradiție industrială puternică, împreună cu un cost al forței de muncă printre cele mai scăzute în UE. Acesta a fost motivul pentru dezvoltarea unui sector industrial important, în special a automobilelor, dar și a serviciilor în general. Mai mult, la 1 ianuarie 2018 au intrat în vigoare reduceri fiscale suplimentare, permițând României să fie una dintre cele mai scăzute jurisdicții

¹⁰ Cistelean Lazar- *Economia, eficiența și finanțarea investițiilor*, Ed. economica, 2002, Buc, p.445

fiscale din UE. Regimul fiscal redus favorizează în mod egal investițiile industriale și inițiativele de lansare. O creștere treptată a proiectelor cofinanțate din fonduri UE aduce sprijin pentru investiții, care se așteaptă să se redreseze. Cu toate acestea, este probabil ca acestea să fie supuse datorită încercării guvernului de a menține deficitul fiscal sub control. România a ocupat locul 52 din 190 de economii în Raportul Doing Business 2019, emis de Banca Mondială (în scădere cu șapte locuri față de anul precedent).

Punctele tari, punctele slabe și măsuri guvernamentale privind investițiile străine directe:

<p>Puncte tari</p>	<p>Principalele activități ale țării pentru atragerea investițiilor străine sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aderarea țării la UE din 2007 a permis acesteia să îmbunătățească relațiile internaționale ale țării • Introducerea de la data aderării la UE a unor măsuri monetare prudente care au permis țării să câștige încrederea investitorilor străini • Un nivel relativ scăzut al datoriei publice și o rată de creștere favorabilă: de la 3,9% în 2015 la 6% în 2017 (Euler Hermes, 2018) • Piață internă relativ mare, cu aproape 20 de milioane de locuitori în 2018 • Forță de muncă calificată și cu un cost redus • O industrie agroalimentară puternică (grâu, orz, rapiță etc.) <p>Factori politici:</p> <ul style="list-style-type: none"> • factor de stabilitate în zona- membru NATO
<p>Puncte slabe</p>	<p>Principalele deficiențe ale țării sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instabilitate politică • Infrastructură slabă • O economie informală mare • Nepredictibilitatea juridică, legislativă, fiscală și de reglementare, slăbind încrederea comunității de afaceri • O populație relativ săracă, cu putere de cumpărare limitată • Fragilitatea în sectorul bancar, care nu descurajează investițiile și riscurile antreprenoriale • Datoria ridicată în valută străină a sectorului privat • Datoria externă mare a țării
<p>Măsuri guvernamentale de motivare sau restricționare a ISD</p>	<p>România urmărește în mod activ să atragă investiții străine directe și a luat măsuri pentru consolidarea administrației fiscale, îmbunătățirea transparenței și crearea mijloacelor legale pentru soluționarea rapidă a litigiilor contractuale. În mod similar, din 2009, diferitele guverne au reușit să reducă deficitul bugetar de la 9,1% din PIB în 2009 la 3,6% în 2017.</p>

Convenții bilaterale de investiții semnate de România	România a semnat acorduri bilaterale privind investițiile cu 96 de țări.
--	--

În acest sens, investițiile străine directe au un rol important în modernizarea economiei naționale și în promovarea creșterii economice înregistrând efecte pozitive asupra productivității, transferurilor tehnologice, introducerea cunoștințelor manageriale, perfecționarea forței de munca și accesul la noi piețe.

Mai mult de atât, privind relație dintre ponderea în total a ISD și ponderea totală PIB, putem remarca conform datelor BNR, faptul că Regiunea Sud-Vest este cea care are cea mai mică pondere în total PIB (7,2%) dar și cea mai scăzută în atractivitate când ne referim la ISD. Totodată, regiunile Sud-Muntenia, Centru, Vest, Nord-Vest și Sud-Est au valori relativ apropiate atât din prisma ponderii în total ISD, cât și din cea a ponderii în total PIB.

Referindu-ne la facilitățile fiscale în România și în regiune, există scutiri de impozit pe dividende sau câștiguri de capital la nivelul societății-holding, în cazul deținerii a minimum 10% din capitalul social al persoanei juridice pe o perioadă neîntreruptă de minim 1 an. De asemenea, există scutirea de impozit pentru profitul reinvestit în echipamente tehnologice sau programe informatice. Facilitățile fiscale și finanțările pentru IMM-uri, induc subvenții pentru investiții industriale și crearea de locuri de muncă.

Un alt aspect important este mențiunea facilităților pentru cercetare-dezvoltare (R&D). Deducerea suplimentară este de 50% la calculul rezultatului fiscal a cheltuielilor eligibile pentru activități R&D și există o scutire de impozit pe profit în primii 10 ani de activitate pentru contribuabilii care desfășoară exclusiv activități de inovare și cercetare-dezvoltare.

De asemenea, există stimulente acordate pentru angajarea anumitor categorii de persoane precum tinerii absolvenți, șomeri etc. și facilități pentru susținerea învățământului profesional și tehnic. În acest sens există și facilități sectoriale, scutiri de impozit pe salarii pentru anumite tipuri de activități precum cele IT sau facilități pentru parcurile industriale. În acest sens, se regăsesc șase zone libere: Sulina, Constanța, Brăila, Galați și Curtici-Arad și Giurgiu permițând dezvoltarea sectorului R&D.

Principalele măsuri prin intermediul cărora este implementată politica publică națională de atragere a investițiilor și de sprijinire a firmelor sunt mijloacele de finanțare directă bazată pe subvenții, credite, împrumuturi sau garanții, respectiv politica privind impozitele și fiscalitatea.

În ceea ce privește mijloacele de finanțare directă, în perioada de referință 2007-2017 a fost implementată o gamă variată de programe, cele mai importante programe și măsuri de sprijin fiind coordonate de către Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenariat (respectiv de către Agenția Națională pentru IMM-uri) și de către Ministerul Finanțelor Publice. Dintre acestea menționăm:

Scheme de ajutor de minimis implementate de către Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenariat

- Programul național multianual pe perioada 2002-2009 de sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii și dezvoltarea exportului, având ca obiectiv facilitarea accesului întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) românești pe piețele externe, valorificarea potențialului productiv al acestora și reducerea decalajului de informații de piață;
- Programul național multianual pentru perioada 2005-2018 pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale în rândul femeilor manager din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii, având ca obiectiv promovarea unui sistem de informare și instruire care să faciliteze mobilitatea femeilor pe piața forței de muncă și dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale ale acestora în scopul implicării lor în structuri economice private;
- Programul național multianual pe perioada 2006-2011 pentru susținerea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la servicii de instruire și consultanță, având ca obiectiv afirmarea și valorificarea potențialului de producție și de servicii al întreprinderilor mici și mijlocii, prin instruirea personalului lor cu funcții de decizie și/sau de execuție și facilitarea accesului acestora la servicii de consultanță, pentru integrarea cu succes în Uniunea Europeană;
- Programul național multianual pe perioada 2006-2017 pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului - Schema de minimis este concepută ca program multianual, până în anul 2020, cu finanțare de la bugetul de stat, iar selecția beneficiarilor ajutorului de minimis se face prin înscriere anuală, în limita bugetului alocat prin legea bugetului de stat și cu respectarea unor condiții de eligibilitate. Numărul minim al operatorilor economici beneficiari ai acestei

scheme de ajutor de minimis este estimat la 160/an, respectiv 800 beneficiari pentru perioada 2016-2020;

- Programul național multianual pe perioada 2002 - 2009 de susținere a investițiilor realizate de către întreprinderi nou-înființate și microîntreprinderi, precum și a investițiilor de modernizare/retehnologizare a întreprinderilor mici și mijlocii;
- Programul național multianual pe perioada 2002 - 2016 de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri;
- Programul pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare – START (2004-2016);
- Programul pentru stimularea înființării întreprinderilor mici și mijlocii „Start-up Nation - Romania” (2017-2018);
- Programul de dezvoltare și modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață (2002 - 2017);
- Programul UNCTAD/EMPRETEC România pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, program de dezvoltare antreprenorială și relaționare în business desfășurat sub egida Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (2011 - 2017);
- Programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii debutanți în afaceri SRLD (2011-2016);
- Programul Kogălniceanu pentru IMM (2011-2013), având ca obiectiv facilitarea accesului IMM-urilor la garantare și credite prin acordarea unei linii de credit cu dobândă integral subvenționată și/sau garantată parțial de stat;
- Programul Romania Hub (2015-2017) în baza căruia întreprinzătorii și potențialii întreprinzători au beneficiat de informare, sprijin, asistență tehnică și consiliere (fiind realizate activități de informare, pregătire antreprenorială, mentorat și consultări public-private);
- Programul de susținere a internaționalizării operatorilor economici români, cu finanțare de la bugetul de stat;
- Programul național multianual de microindustrializare (2016-2018);

Măsurile de ajutor de stat implementate de către Ministerul Finanțelor Publice:

- Schema de ajutor de stat implementată în baza Hotărârii de Guvern nr. 1165/2007 privind stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții, cu modificările și completările ulterioare;
- Schema de ajutor de stat implementată în baza Hotărârii de Guvern nr. 753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificările și completările ulterioare;
- Schema de ajutor de stat în baza Hotărârii de Guvern nr. 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificările și completările ulterioare;
- Schema de ajutor de stat implementată în baza Hotărârii de Guvern nr. 797/2012 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare;
- Schema de ajutor de stat implementată în baza Hotărârii de Guvern nr. 537/2014 privind condițiile, procedura și termenele de restituire ca ajutor de stat a sumelor reprezentând diferența dintre nivelul standard al accizelor și nivelul accizelor diferențiat pentru motorina utilizată drept combustibil pentru motor, cu modificările și completările ulterioare;
- Schema de ajutor de stat implementată în baza Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 109/2008 privind acordarea de ajutor de stat individual având ca obiect dezvoltarea regională;
- Schema de ajutor de stat implementată în baza Hotărârii de Guvern nr. 807/2014 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economice, cu modificările și completările ulterioare;
- Schema de ajutor de stat implementată în baza Hotărârii de Guvern nr. 332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă;
- Schema de ajutor de stat implementată în baza Hotărârii de Guvern nr. 549/2018 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat sub forma restituirii sumelor reprezentând diferența dintre nivelul standard al accizelor și nivelul accizelor diferențiat, prevăzute la art.

342 alin (9) și (10) din Legea nr. 227/2015 privind Codul Fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

Conform datelor Ministerului pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat la nivelul perioadei 2009-2014, prin intermediul programelor naționale de sprijin pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii implementate în baza schemelor de ajutor *de minimis*¹¹, au fost generate la nivel național 13.298 de locuri de muncă, alte 2.768 de locuri de muncă au fost menținute în baza ajutorului obținut și un total de 8.449 de beneficiari (reprezentând întreprinderi mici și mijlocii, incubatoare și antreprenori) au fost sprijiniți. Bugetul total alocat pentru implementarea a 8 scheme de ajutor de minimis¹² în perioada 2011 – 2014 a fost de 373.815.000 lei, în medie pentru cele peste 16.000 de locuri de muncă generate/menținute alocându-se circa 23.000 de lei pentru întreaga perioadă de implementare.

Punctual, prin intermediul programului național START, în baza căruia au fost sprijinite achiziționarea de active corporale și necorporale de către microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii declarate eligibile, în baza celor 795 de dosare individuale plătite au fost generate 2062 de locuri de muncă în perioada 2009 – 2014. Prin intermediul programului pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii tineri, program care vizează atât sprijinirea achiziției de active (corporale și necorporale) și susținerea costurilor de operare precum și acordarea de garanții pentru creditele contractate de către societăți cu răspundere limitată – debutant (SRL-D), în cei patru ani de implementare a programului (2011 - 2014), prin intermediul celor 1384 de dosare plătite au fost generate peste 8.000 de locuri de muncă. Totodată, din totalul SRL-D-urilor înființate în perioada cuprinsă între anii 2011 și 2014, circa 30% dintre acestea au accesat programul, gradul de interes pentru acesta menținându-se constant.

¹¹ Ministerul pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat (2014): Situația Implementării Programelor Naționale în perioada 2009 – 2014, disponibil la adresa: <http://www.aippimm.ro/articol/programe/impact-programe-nationale-2009-2014/rezultatele-derularii-programelor-nationale-2009-2014-2>.

¹² Programul pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare START, Programul de dezvoltare și modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață, Programul pentru stimularea înființării și dezvoltării microîntreprinderilor de către întreprinzătorii tineri, Programul național multianual pentru dezvoltarea culturii antreprenoriale în rândul femeilor manager din sectorul IMM, Programul național multianual pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului, Programul UNCTAD/EMPRETEC România pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, Programul național multianual de înființare și dezvoltare de incubatoare tehnologice și de afaceri, Schema de minimis pentru investiții realizate de întreprinderi mici și mijlocii.

Prin intermediul programului Start-up Nation Romania, schemă de minimis implementată începând cu anul 2017 cu rolul de a încuraja și stimula înființarea și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, au fost semnate circa 17.000 de contracte de finanțare - 8.653 de proiecte de afaceri fiind declarate admise la nivelul anului 2017 și alte 8.645 fiind declarate admise la nivelul anului 2018. Interesul pentru acest program a fost însă unul foarte ridicat, la nivelul ambelor sesiuni de depunere a planurilor de afaceri numărul total al aplicațiilor fiind de peste 50.000.

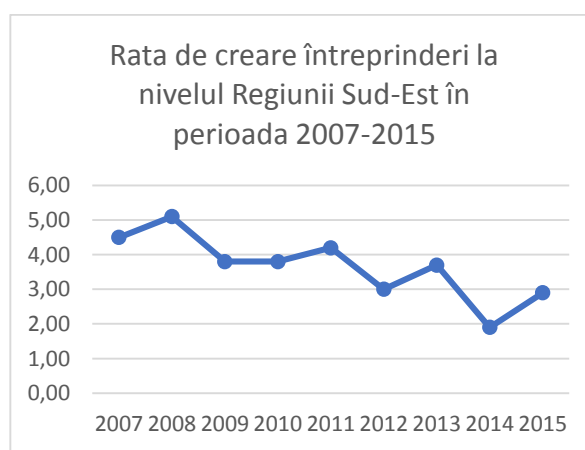
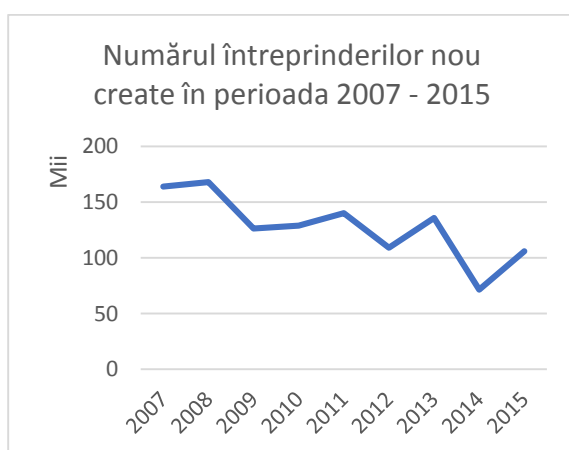
În ceea ce privește schemele de ajutor de stat coordonate de către Ministerul Finanțelor Publice, în perioada 2007-2014 (la nivelul căreia există evaluări disponibile privind impactul generat de aceste tipuri de intervenții) au fost implementate și finalizate 60 de investiții, prin intermediul cărora s-au creat 20.960 de locuri de muncă. Valoarea totală a investițiilor realizate a fost de 8.256,26 milioane lei, în vreme ce valoarea totală a ajutorului de stat plătit a fost de 2.481,6 milioane lei (incluzând și ajutorul de stat individual acordat în baza OUG 109/2008). La nivelul regiunii Sud-Est, o analiză a impactului generat de ajutorul de stat acordat în această perioadă relevă următoarele aspecte:

- Circa 8% din totalul ajutorului de stat gestionat de către Ministerul Finanțelor Publice în perioada 2007 – 2014 a fost alocat către proiecte de investiții localizate în regiunea Sud-Est;
- Valoarea cea mai ridicată a ajutorului de stat acordat la nivelul regiunii Sud-Est a fost acordat în baza schemei instituite prin Hotărârea de Guvern nr. 1680/2008. Prin intermediul acestei scheme au fost sprijinite două proiecte de investiții (5% din numărul total de proiecte finanțate, respectiv 6% din valoarea ajutorului de stat total plătit) la nivelul cărora cifra totală de afaceri în anul de aprobare a acestora a fost de 55,49 milioane lei. La nivelul anului 2018, cifra totală de afaceri la nivelul celor doi beneficiari era de 226,18 milioane lei, numărul total de angajați crescând de asemenea de la 241 de persoane la 636 de persoane. Contribuția la dezvoltarea regională calculată la nivelul regiunii generată ca urmare a sprijinului alocat a fost estimată a atinge 16,67 milioane lei la nivelul anului 2018, în timp ce valoarea totală a ajutorului de stat plătit la nivelul regiunii a fost de 91,32 milioane lei.

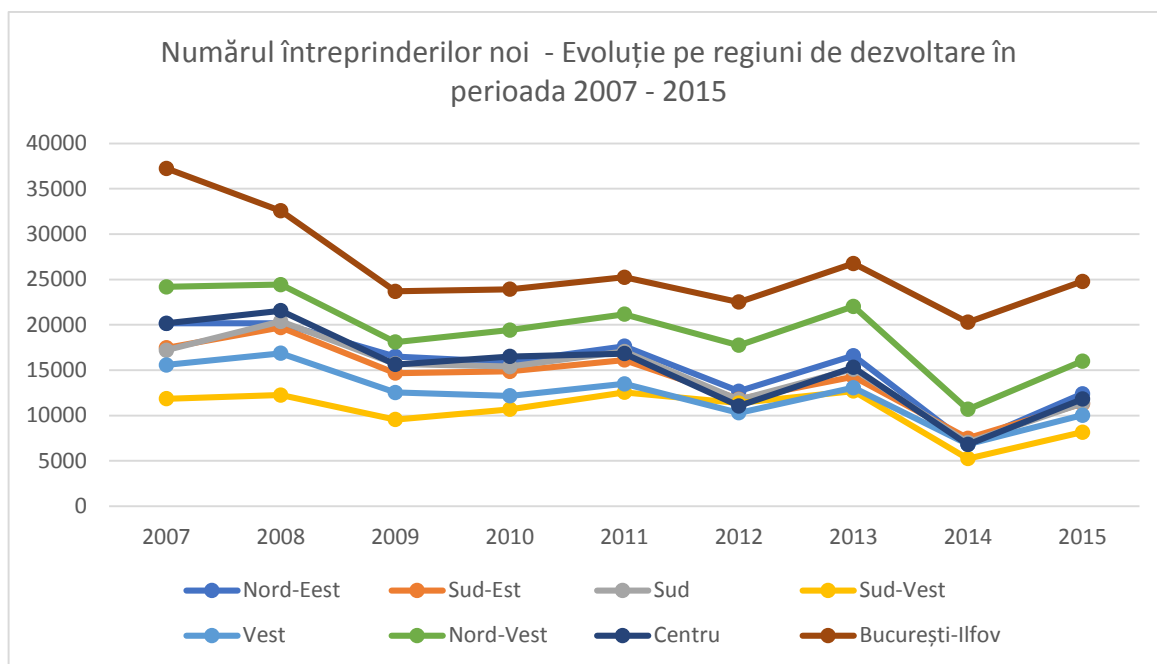
În ceea ce privește politica fiscală națională, de-a lungul perioadei de referință au fost implementate variate măsuri de sprijinire a întreprinderilor mici și mijlocii, precum și de sprijinire a investițiilor. Între acestea menționăm măsuri mai recente:

- Reducerea cotei de impozitare a veniturilor de natura dividendelor obținute din România de nerezidenți de la 16% la 5% (ianuarie 2016);
- Aplicarea nelimitată în timp a facilității fiscale de scutire de impozit a profitului reinvestit (ianuarie 2017);
- Scutirea de la plata impozitului pe profit în primii 10 ani de activitate, pentru contribuabilii care desfășoară exclusiv activități de inovare, cercetare-dezvoltare (ianuarie 2017);
- Posibilitatea optării în cazul microîntreprinderilor pentru plata impozitului pe profit în locul impozitului pe venituri, cu mențiunea ca acestea să aibă un nivel de capital social minim de 45.000 lei (aprilie 2018) și cel puțin 2 salariați.

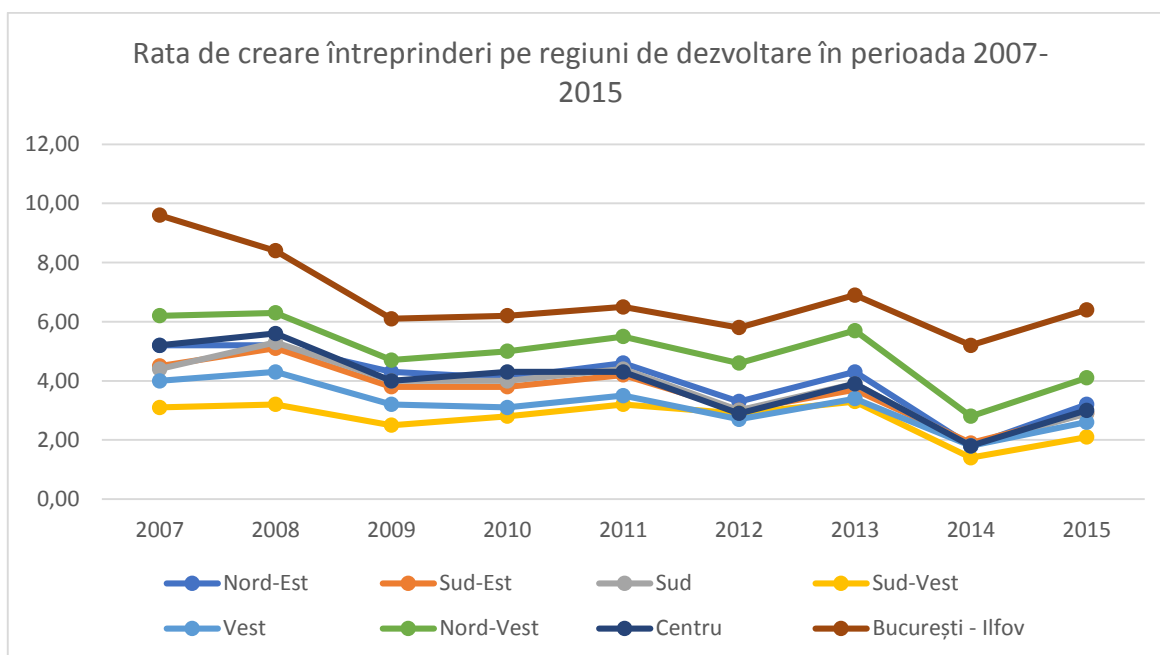
O privire de ansamblu însă asupra rezultatelor climatului național în ceea ce privește investițiile indică pentru perioada de referință menținerea unei tendințe generale de descreștere a numărului de întreprinderi nou create, precum și o tendință de stagnare a numărului mediu de salariați în IMM-uri după criza economică. Această tendință a fost reflectată și la nivelul Regiunii Sud-Est, unde față de anul 2007, la nivelul anului 2015 s-a înregistrat o scădere de peste 35% a numărului de întreprinderi nou înființate, rata de creare de noi întreprinderi pentru acest an fiind între cele mai scăzute la nivel regional (respectiv de 2,9%), sub media națională (de 3,4%). Totodată, numărul întreprinderilor cu 250 de angajați și peste a scăzut la nivelul Regiunii Sud-Est de la 181 în anul 2008 la 140 în anul 2017, fiind între regiunile cu cele mai scăzut număr de mari întreprinderi.

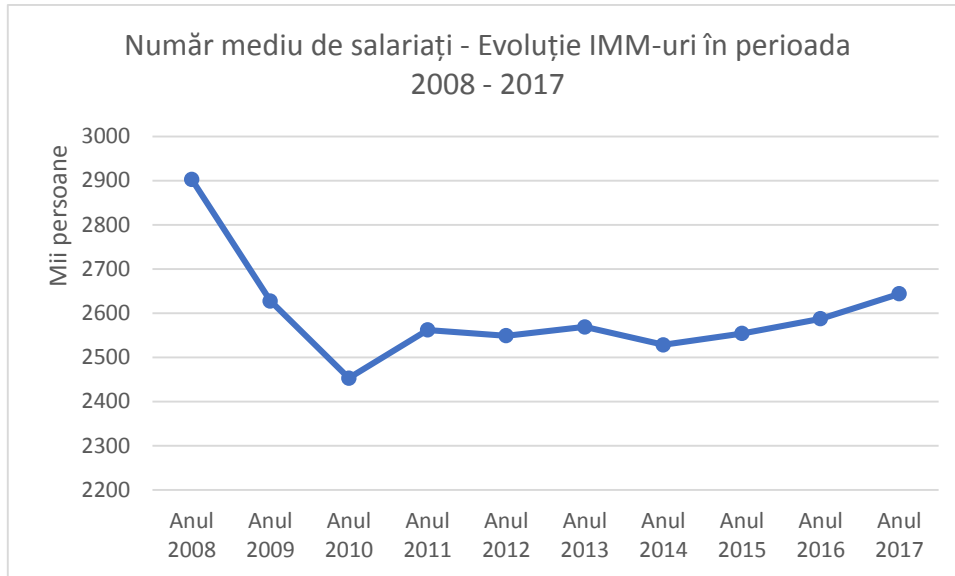
Sursa: Prelucrarea autorilor a datelor publicate de Institutul Național de Statistică în cadrul studiilor „Întreprinderi noi și Profilul Întreprinzătorilor din România”

Sursa: Prelucrare autorilor a datelor publicate de Institutul Național de Statistică

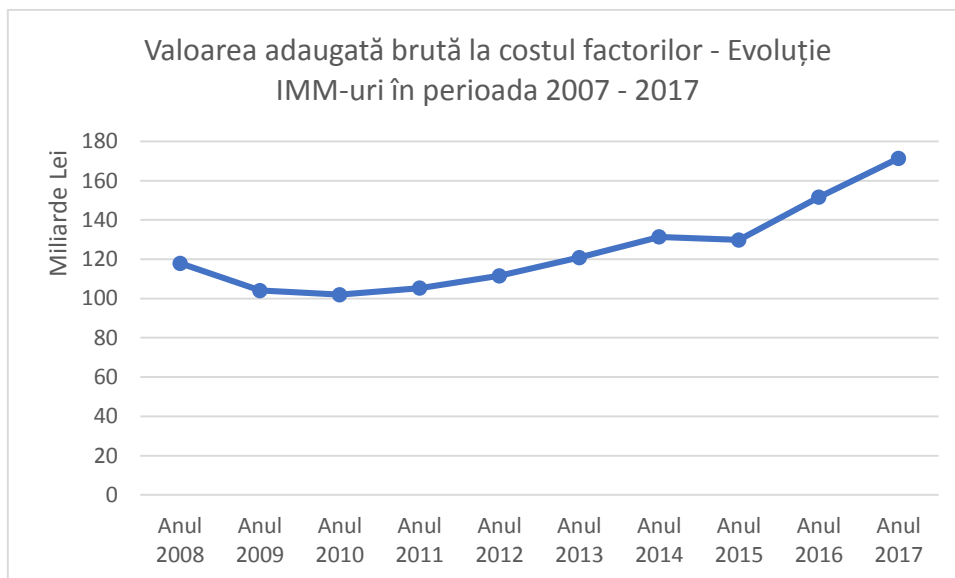

Sursa: Prelucrare autorilor a datelor publicate de Institutul Național de Statistică

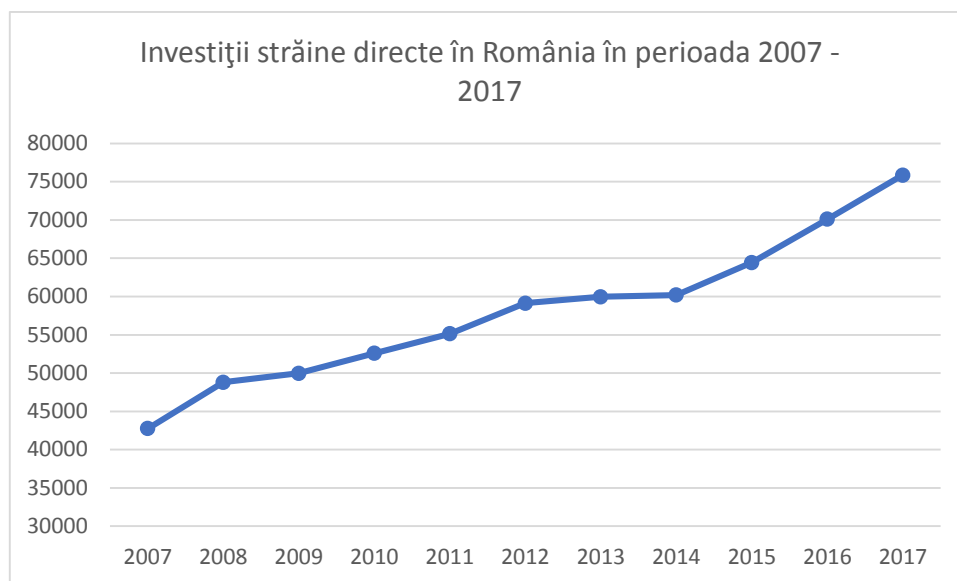

Sursa: Prelucrare autorilor a datelor publicate de Institutul Național de Statistică

Cu toate acestea, evoluția Valorii Adăugate Brute (VAB) înregistrate de IMM-uri la nivel național în perioada de referință s-a plasat pe o tendință generală de creștere, mai pronunțată începând cu anul 2015. Totodată, valorile atinse ale investițiilor directe străine au indicat de asemenea o tendință constantă și susținută de creștere în perioada analizată.

Sursa: Prelucrare autorilor a datelor publicate de Institutul Național de Statistică

Sursa: Prelucrarea autorului a datelor publicate de Banca Națională a României în Rapoartele anuale privind Investițiile Străine Directe în România

VI.2 Rolul strategiei de specializare inteligentă în stimularea competitivității regionale

Strategia Europa 2020 se axează pe investițiile orientate către domeniul cercetării, inovării și antreprenoriatului, acestea constituindu-se totodată într-un răspuns esențial al Europei la dificultățile create de criza economică. Conform Ghidului de elaborare a Strategiilor de Cercetare, Inovare și Specializarea Inteligentă (RIS3), adoptarea unei abordări integrate și strategice în domeniul inovării reprezintă un factor esențial care maximizează potențialul de cercetare și inovare la nivel european, național și regional.

Specializarea inteligentă la nivel regional (RIS3) își propune să ofere contextul necesar fundamentării investițiilor realizate în domeniile cercetare, dezvoltare și inovare realizate prin politica de coeziune a UE. Conceptul de specializare inteligentă la nivel regional a fost promovat foarte activ de către instituțiile europene, Comisia Europeană încurajând elaborarea strategiilor naționale și regionale de cercetare și inovare pentru o specializare inteligentă, ca mijloc de a furniza în mod susținut sprijin din fondurile structurale. Specializarea inteligentă presupune o abordare strategică și integrată, care are rolul de a valorifica potențialul de creștere inteligentă și de economie bazată pe cunoaștere în toate regiunile.

Abordarea RIS3 are rolul de a contribui la susținerea celor trei priorități ale Strategiei Europa 2020, respectiv pentru o:

- creștere inteligentă, prin investiții mai eficiente în educație, cercetare și inovare;
- creștere durabilă, prin orientarea decisivă către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- creștere favorabilă incluziunii, prin punerea accentului pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei.

Scopul strategiilor de specializare inteligentă este de a crea contextul pentru rezolvarea și adresarea unor provocări sociale, de mediu, climatice și energetice, de genul schimbărilor demografice, eficienței resurselor, securității energetice și rezistenței în fața schimbărilor climatice. Pentru ca strategiile de dezvoltare regională să fie eficiente și să își atingă rolul strategic este necesară identificarea caracteristicilor și atuurilor unice ale fiecărei țări și regiuni, evidențierea avantajelor

competitive ale fiecărei regiuni, precum și cooptarea părților interesate și a resurselor de la nivel regional în jurul unei viziuni axate pe criteriul excelenței asupra viitorului acestora.

Strategiile de specializare inteligentă concentrează eforturile de dezvoltare economică și investițiile asupra avantajelor relative ale fiecărei regiuni, exploatând oportunitățile economice și tendințele care apar, acționând în vederea stimulării creșterii economice. RIS3 asigură eficiența în cheltuirea banilor într-o perioadă de constrângeri bugetare și de resurse publice (mai) limitate. RIS3 asigură sinergii între politici și finanțare la nivel european, reprezentând o completare la schemele naționale și regionale și la investițiile din sectorul privat. Crearea unei SSIR SE este necesară și reprezintă cea mai bună metodă de îmbunătățire a beneficiilor în materie de cercetare, dezvoltare și inovare.

La nivel național, România a început să înregistreze eforturi în direcția inovării, însă acestea sunt încă modeste comparativ cu performanța celorlalte state membre ale Uniunii Europene, aflându-se cu mult sub media UE. Conform European Innovation Scoreboard 2017 (EIS) România a fost clasificată pe ultimul loc, după Bulgaria, din perspectiva performanțelor în inovare. În ceea ce privește regiunile de dezvoltare din România, abilitatea acestora de a fi inovatoare este încă modestă, cu excepția regiunii de dezvoltare București-Ilfov, care a înregistrat performanțe mai bune față de media UE28 din perspectiva a trei indicatori, respectiv: educație terțiară, ocupabilitate în domeniul științei și exporturi de tehnologie medie și înaltă.

O inițiativă foarte relevantă la nivel regional pentru stimularea inovării și crearea contextului de dezvoltare a cercetării, dezvoltării și inovării a constat în elaborarea Strategiilor de Specializare Inteligentă (Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation – RIS3), care și-au propus stimularea investițiilor în domeniul CDI, precum și crearea premiselor pentru realizarea unui transfer inteligent și eficient de rezultate din cercetare și dezvoltare spre economie. Specializarea inteligentă a unei regiuni înglobează un proces colectiv de cunoaștere bazat pe rezultatele obținute de capacitatea de a atrage, genera și transfera cunoștințe și informații, implicând diferitele categorii de actori interesați de la nivelul regiunii.

Mai mult decât atât, specializarea inteligentă a regiunii a fost de regulă construită pe o analiză solidă a activelor și tehnologiilor regionale și a avut la bază un parteneriat puternic între întreprinderi, entități publice și instituții de cunoaștere - astfel de parteneriate sunt recunoscute ca fiind esențiale pentru succes.

Rolul principal în elaborarea Strategiilor Regionale de Specializare Inteligentă în România a revenit Agențiilor pentru Dezvoltare Regională, în calitate de organisme neguvernamentale de utilitate publică, care activează în domeniul dezvoltării regionale. Obiectivul principal al acestor strategii a fost de a contribui la fundamentarea procesului de planificare strategică a dezvoltării regiunilor, prin analizarea stadiului actual al dezvoltării economice, cu accent pe identificarea celor mai performante sectoare economice de la nivel regional, care prezintă avantaje competitive. În urma elaborării Strategiilor Regionale de Specializare Inteligentă, au fost stabilite domeniile prioritare în care se vor concentra investițiile în perioada de programare 2014-2020, precum și cadrul necesar dezvoltării unui mediu economico-social performant la nivel regional.

În anul 2017, Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est și-a elaborat propria Strategie de Specializare Inteligentă a Regiunii¹³, aceasta fiind realizată printr-un proces participativ în parteneriat strâns realizat între reprezentanții universităților, ai sectorului de cercetare-dezvoltare, ai mediului de afaceri, ai autorităților locale și ai ONG-urilor.

În vederea elaborării unei viziuni de dezvoltare inteligentă a Regiunii Sud-Est, au fost desfășurate activități de cercetare de birou și cercetare de teren la nivelul Regiunii Sud-Est, la nivelul cărora au fost implicați și actorii cheie din regiune (reprezentanți ai helix-ului cvadruplu), încercându-se o abordare strategică a dezvoltării economice prin intermediul unui sprijin specific pentru cercetare și inovare în anumite domenii specifice. În acest sens, s-a urmărit identificarea zonelor cu un potențial strategic important, dezvoltarea de mecanisme de guvernare cu implicarea părților interesate, stabilirea priorităților strategice și utilizarea unor politici inteligente pentru a maximiza potențialul de dezvoltare bazat pe cunoaștere al Regiunii Sud-Est.

Rolul strategiei de specializare inteligentă este de a identifica acele domenii în care Regiunea Sud-Est se poate dezvolta, prin valorificare rezultatelor cercetării, inovării și științei, astfel încât să contribuie semnificativ la creșterea competitivității regiunii.

Astfel, se dorește ca în viitor Regiunea Sud-Est să devină competitivă, prin valorificarea rezultatelor cercetării, dezvoltării și inovării și prin crearea de parteneriate pe termen lung, între organizații de cercetare și mediul privat, care să devină funcționale și care să fie centrate în jurul unor infrastructuri și programe de cercetare în domeniile științei și tehnologiei. Prin valorificarea rezultatelor cercetărilor realizate de instituțiile din mediul academic se poate activa

¹³ <http://www.adrse.ro/Planificare/RIS3.aspx>

antreprenoriatul bazat pe inovare, care va conduce la dezvoltarea regiunii și creșterea competitivității acesteia.

Viziunea de specializare inteligentă a Regiunii Sud-Est a fost creată pentru un orizont de timp determinat (2018 - 2023), și are rolul de a oferi contextul general pentru factorii de decizie de la nivel regional, prin care aceștia își pot planifica acțiunile de dezvoltare viitoare, utilizând instrumente și tehnici adecvate, care să orienteze eforturile de dezvoltare către acele domenii identificate ca având potențial de inovare la nivel regional.

Viziunea strategiei de specializare inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a fost definită astfel: *„Regiunea Sud-Est valorifică oportunitățile economice și sociale specifice teritoriului și asigură cadrul optim pentru dezvoltarea unor inițiative partenariale, prin implicarea reprezentanților helix-ului cvadruplu (mediul academic, mediul public, mediul privat, societatea civilă), astfel încât la nivel regional să fie implementate acțiuni integrate de specializare inteligentă în domeniile specifice, care să determine pe termen mediu și lung o creștere reală a competitivității regiunii”*.

Obiectivul general al Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Sud-Est este reprezentat de asigurarea unui cadru favorabil actorilor cheie din regiune care, prin dezvoltarea unor inițiative concrete de acțiune în domeniile de specializare inteligentă, să producă un impact pozitiv în raport cu dezvoltarea sustenabilă a regiunii.

Pentru ca viziunea de dezvoltare inteligentă a Regiunii Sud-Est să poată fi îndeplinită, iar impactul acesteia să fie propagat la nivel teritorial, trebuie luate în considerare o serie de ipoteze care pot afecta și condiționa realizarea obiectivului propus, precum:

- Creșterea gradului de motivare a forței de muncă implicată în desfășurarea activităților de cercetare, dezvoltare, inovare la nivelul regiunii;
- Promovarea rezultatelor activităților de cercetare și încurajarea punerii în practică a soluțiilor dezvoltate, prin implicarea în special a mediului academic și mediului privat;
- Constituirea de parteneriate operaționale, de durată, în domeniile de specializare inteligentă prin implicarea helix-ului cvadruplu (mediul academic, mediul public, mediul privat, societatea civilă);
- Încurajarea entităților publice și private în susținerea creșterii cheltuielilor pentru activitățile de cercetare, dezvoltare, inovare;

- Stabilirea și promovarea unor facilități fiscale pentru reprezentanții mediului privat care desfășoară activități de CDI.

În urma procesului de elaborare a Strategiei de Specializare Inteligentă, au fost evidențiate următoarele sectoare cu potențial de specializare inteligentă la nivelul Regiunii Sud-Est:

- Inginerie și transport naval;
- Industria confecțiilor;
- Industria agro-alimentară și pescuit;
- Biotehnologii;
- Eco-tehnologii;
- Turism
- TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate.

În contextul acestui obiectiv general al strategiei, au fost definite mai multe priorități strategice care să susțină, prin obiective specifice, concrete și realizabile, implementarea acestora. Acestea au fost împărțite în priorități transversale și priorități adresate domeniilor de specializare inteligentă.

Prioritățile transversale propuse la nivelul Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est sunt:

1. Susținerea aplicării tehnologiilor generice esențiale (Key Enabling Technologies – KET) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă;
2. Susținerea implementării tehnologiei informației și comunicării (TIC) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă;
3. Susținerea întreprinderilor care desfășoară activități de cercetare – dezvoltare și inovare;
4. Susținerea clusterelor inovative;
5. Dezvoltarea capitalului uman implicat în activități CDI.

Priorități pe domenii de specializare inteligentă (priorități strategice) stabilite la nivelul strategiei sunt:

1. Reducerea poluării mediului prin utilizarea biotehnologiilor;
2. Creșterea calității și cantității produselor alimentare prin biotehnologii agro-alimentare;
3. Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii;
4. Soluții inovative în construcția și reparația de nave, cu impact minim asupra mediului;
5. Digitalizarea porturilor și transportului naval și reducerea impactului nociv asupra mediului;

6. Susținerea cercetării-dezvoltării și inovării în vederea valorificării surselor de energie alternativă;
7. Investiții în eco-tehnologii pentru reducerea poluării mediului;
8. Soluții inovative de promovare a turismului;
9. Susținerea inovației de produs și de proces în industria confecțiilor.

În vederea asigurării consonanței între obiectivul general al strategiei și prioritățile de specializare inteligentă definite, au fost identificate mai multe obiective specifice, aplicabile la nivelul tuturor priorităților identificate, respectiv:

1. Creșterea ponderii cheltuielilor cu activitatea de cercetare – dezvoltare și inovare în PIB regional;
2. Creșterea numărului parteneriatelor public-private care să desfășoare activități CDI;
3. Creșterea numărului personalului implicat în activități CDI de la nivelul entităților care desfășoară activități CDI;
4. Crearea unor mecanisme care să faciliteze transferul rezultatelor CDI către potențiali utilizatori: agenți economici, instituții publice, ONG-uri, etc.
5. Creșterea numărului entităților care aplică tehnologiilor generice esențiale în activitatea desfășurată.

În contextul elaborării și implementării Strategiei de Specializarea Inteligentă, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est urmărește consolidarea cercetării, dezvoltării și inovării în vederea creșterii competitivității regiunii în context național și european. Astfel, regiunea s-a orientat spre formarea de clustere, spre consolidarea lanțurilor valorice regionale, spre dezvoltarea de incubatoare de afaceri și spre colaborarea cu membrii helix-ului quadruplu.

Pe de altă parte, Strategia de Specializarea Inteligentă a avut un rol important în creșterea competitivității economice prin trecerea de la "procesul de stabilire a priorităților" la procesul de elaborare a instrumentelor politice pentru implementarea măsurilor și acțiunilor în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării. RIS3 SE a stabilit, de asemenea, canale de comunicare bidirecțională, precum și un cadru partenerial care să urmărească creșterea competitivității economice la nivel regional. Structura partenerială, propusă pentru coordonarea guvernării

Documentului Cadru Regional/Strategiei de Specializare Inteligentă Sud-Est în perioada 2014-2020 se numește Consorțiu Regional de Inovare.

Consorțiul Regional de Inovare (CRI) este o structură consultativă, fără personalitate juridică, coordonată de către Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est, formată din 41 membri titulari, reprezentanți ai mediului academic, de cercetare, întreprinderi inovative, autorități publice și societatea civilă, cu rol în avizarea și monitorizarea RIS3 la nivelul regiunii de dezvoltare, avizarea documentului cadru regional elaborat pentru programarea finanțării din Axa 1-Promovarea transferului tehnologic, Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020, avizarea portofoliului de proiecte prioritare ale RIS3 la nivelul fiecărei regiuni, analiza și prioritizarea proiectelor destinate structurilor de inovare și transfer tehnologic, conform Axa 1, POR 2014-2020.

Misiunea CRI este de a contribui la dezvoltarea unei economii regionale bazate pe cunoaștere prin facilitarea valorificării sinergiilor regionale în domeniul Cercetare – Dezvoltare – Inovare și prin întărirea legăturii dintre sectorul Cercetare – Dezvoltare – Inovare și antreprenoriat.

Activitățile Consorțiului Regional de Inovare au fost desfășurate după aprobarea Strategiei de Specializare Inteligentă, fiind organizate întâlniri anuale (octombrie 2017 și iulie 2018), cu rolul de stabilire a direcțiilor de acțiune în domeniul CDI, precum și de definitivare a portofoliului de scrisori de intenție depuse în cadrul celor două apeluri deschise pentru scrisori de intenție, în vederea finanțării în cadrul Axei Prioritare 1 a Programului Operațional Regional.

Astfel, se poate considera că strategia de specializare inteligentă a avut un rol relevant în stimularea competitivității regionale, chiar dacă activitățile desfășurate în domeniul cercetării și dezvoltării de află într-un stadiu incipient. În acest sens, trebuie menționate demersurile făcute de actorii cheie regionali în manifestarea intențiilor de pregătire și implementare a unor proiecte care vizează promovarea transferului tehnologic și care vor contribui în mod direct la dezvoltarea mediului de afaceri. Prin implicarea și colaborarea dintre mediul privat, mediul academic și societatea civilă la nivelul dezvoltării unor idei de proiecte inovatoare se dorește crearea și dezvoltarea infrastructurilor de inovare și transfer tehnologic (ITT), inclusiv parcuri științifice și tehnologice, achiziționarea de servicii tehnologice specifice, precum și investiții pentru IMM-uri pentru implementarea unui rezultat al cercetării-inovării în parteneriat cu un ITT, aspecte care vor conduce la stimularea competitivității regionale.

Strategia de specializare inteligentă a Regiunii Sud-Est a reprezentat punctul de pornire și a creat contextul pentru ca astfel de colaborări să fie demarate și să aibă posibilitatea de a dezvolta mediul de afaceri, în special în acele sectoare care au fost identificate ca având potențial de specializare inteligentă.

VI.3 Contribuția programelor cu finanțare europeană la dezvoltarea economică regională

Prezentul capitol vizează analiza diferitelor programe, cu finanțare europeană, prin care s-a sprijinit în mod direct dezvoltarea economică regională, întreprinderile sau dezvoltarea infrastructurii de afaceri. În acest sens, se oferă o descriere a respectivelor programe, axele și domeniile de intervenție care au vizat dezvoltarea economică regională, precum și prioritățile avute în vedere, fondurile utilizate, beneficiarii finanțărilor, principalele rezultate/ impactul programelor.

Programul Operațional Regional
<p>Descriere</p> <p>Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020 este succesorul Programului Operațional Regional 2007-2013 și unul dintre programele prin care România poate accesa fondurile europene structurale și de investiții provenite din Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), în perioada 2014-2020.</p> <p>Buget total alocat = 8.250 milioane euro</p>
<p>Obiective Dezvoltare Economică</p> <p>POR 2014–2020 își propune ca obiectiv general creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale, prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, infrastructurii și serviciilor, pentru dezvoltarea durabilă a regiunilor, astfel încât acestea să își poată gestiona în mod eficient resursele și să își valorifice potențialul de inovare și de asimilare a progresului tehnologic.</p>
<p>Coerența programului cu dezvoltarea întreprinderilor și a infrastructurii de afaceri</p> <p>Viziunea strategică privind nevoile de dezvoltare cărora trebuie să le răspundă programul are ca bază analiza situației economice și sociale a regiunilor României (incluse în Strategia Națională pentru Dezvoltare Regională 2014-2020), care a dus la identificarea următoarelor probleme și nevoi ce vizează întreprinderile și mediul de afaceri:</p> <ul style="list-style-type: none">• Cercetare-dezvoltare și inovare: transfer limitat al rezultatelor cercetării în piață și nivel scăzut de asimilare a inovării în firme,

- IMM: sector al IMM-urilor insuficient dezvoltat, cu impact negativ asupra competitivității economiilor regionale, fiind transpuse în următoarele aspecte negative:
 - gradul redus de cultură antreprenorială – reflectat prin densitatea relativ scăzută a afacerilor în toate regiunile;
 - reziliența scăzută a noilor afaceri – 2/3 dintre întreprinderile noi dispar de pe piață în primul an de viață.
- Turism: potențial turistic valoros, echilibrat distribuit teritorial – alternativă pentru revigorarea zonelor mai puțin dezvoltate/izolate.
- Infrastructură rutieră : gradul scăzut de accesibilitate al anumitor zone ale țării, care are drept consecință o atractivitate scăzută și investiții extrem de reduse.

Axe/ Domenii de intervenție relevante

Având în vedere obiectivele stabilite la nivelul POR 2014-2020, precum și nevoile identificate la nivel național, următoarele axe prioritare vizează dezvoltarea mediului de afaceri la nivel regional. Secțiunea cuprinde inclusiv descrierea acestora.

Axa prioritară 1: Promovarea transferului tehnologic

OS 1.1 - Creșterea inovării în firme prin susținerea entităților de inovare și transfer tehnologic în domeniul de specializare inteligentă

Investițiile au ca scop creșterea competitivității economice, prin intermediul transferului tehnologic în vederea majorării ponderii IMM-urilor inovative care colaborează cu alții. Aceasta se poate realiza prin crearea și dezvoltarea entităților suport pentru inovare și transfer tehnologic, publice și private, în regiunile mai puțin dezvoltate ale României, în concordanță cu principiul specializării inteligente, precum și a IMM-urilor care preiau transferul tehnologic. Scopul acestor investiții va consta în realizarea unui transfer mai intens al rezultatelor cercetării în aplicații comerciale inovative, cu impact asupra preluării și diseminării rezultatelor cercetării în piață, contribuind, totodată, la creșterea ritmului de difuzare a progresului tehnologic pe piață și în societate, în general, răspunzând astfel Obiectivului Europa 2020 privind dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare.

Prin urmare, investițiile sprijină activități specifice precum:

- Crearea și dezvoltarea EITT, inclusiv PST, respectiv , construcția, modernizarea, extinderea și dotarea cu echipamente și software necesare;
- achiziționarea de servicii de TT specifice;
- investiții pentru IMM-uri pentru implementarea unui rezultat al CI în parteneriat/colaborare cu un ITT.

Axa prioritară 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii

OS 2.1 - Consolidarea poziției pe piață a IMM-urilor în domeniile competitive identificate în SNC și PDR-uri

Principalul rezultat preconizat ca urmare a sprijinirii microintreprinderilor îl constituie creșterea masei critice a IMM-urilor. Astfel, principalele activități sprijinite prin intermediul acestei priorități de investiție vizează:

- construcția/ modernizarea și extinderea spațiului de producție/servicii microîntreprinderilor, inclusiv dotare cu active corporale și necorporale;
- crearea/ modernizare/ extinderea incubatoarelor/ acceleratoarelor de afaceri, inclusiv dezvoltarea serviciilor aferente

OS 2.2 - Îmbunătățirea competitivității economice prin creșterea productivității muncii în IMM-uri în sectoarele competitive identificate în SNC.

Rezultatul preconizat ca urmare a sprijinirii IMM-urilor constă în reducerea decalajului mare față de media europeană a competitivității economice, prin creșterea productivității muncii. Astfel, principalele activități sprijinite prin intermediul acestei priorități de investiții vizează:

- construcția/ modernizarea și extinderea spațiului de producție/servicii IMM, inclusiv dotare cu active corporale și necorporale;
- activități necesare pentru parcurgerea și implementarea procesului de certificare a produselor, serviciilor sau diferitelor procese specifice;
- promovarea produselor și serviciilor, realizarea de site-uri pentru prezentarea activității și a produselor sau serviciilor promovate, inclusiv instrumente de vânzare on-line, facilitarea comerțului și inovații specifice;
- activități specifice procesului de internaționalizare (participarea la târguri și expoziții internaționale, investiții în adaptarea proceselor tehnologice de producție la sistemele de certificare și standardizare specifice piețelor de export, etc).

Beneficiari: IMM – uri, incubatoare, acceleratoare de afaceri.

Axa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională

OS 6.1 - Creșterea gradului de accesibilitate a zonelor rurale și urbane situate în proximitatea rețelei TEN-T prin modernizarea drumurilor județene

Investițiile în dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport regională prioritizată prin PDR-urile corelate cu Master Planul General de Transport vor asigura la un nivel superior mobilitatea (populației și a bunurilor), vor reduce costurile de transport de mărfuri și călători, vor promova accesul pe piețele regionale și vor crește siguranța traficului. Această abordare strategică este implementată la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare prin decizii de prioritizare a proiectelor cu impact regional relevant. Dezvoltarea și îmbunătățirea rețelelor secundare de transport facilitează, de asemenea, cooperarea inter și intra-regională și contribuie la creșterea competitivității întreprinderilor și a mobilității forței de muncă, și prin urmare la o dezvoltare mai rapidă a României în ansamblu, dar și a fiecărei regiuni în parte. Opțiunile strategice în domeniul infrastructurilor de transport la nivel regional vizează să asigure:

- eliminarea zonelor deficitare din punct de vedere al volumului și al calității transportului și satisfacerea mai bună a nevoilor de deplasare a cetățenilor și a mărfurilor;
- dezvoltarea transportului intermodal prin asigurarea conectivității prin intermediul drumurilor județene a zonelor cu potențial economic de gările feroviare și porturile dunărene și maritime;
- asigurarea siguranței rutiere pentru toți participanții la trafic (în special pentru pietoni și bicicliști) și a protecției mediului înconjurător.

OS 6.2 - Creșterea gradului de accesibilitate a zonei Deltei Dunării prin modernizarea transportului de călători pe apă

Implementarea sistemului de navigație public propus, va ajuta la: îmbunătățirea conectivității comunităților locale din Delta Dunării cu restul teritoriului național; dezvoltarea unui sistem de monitorizare a traficului; controlul transportului turiștilor prin îmbunătățirea condițiilor de acces la localitățile deltei. Între tipurile de acțiuni eligibile pentru finanțare se regăsesc:

- Studiu de fezabilitate; Studiu de mediu; Planul de mobilitate; studiul și elaborarea sistemului de governanță necesară a transportului public; Echipament de transport pe apă pentru pasageri (nave); construcția/modernizarea/reabilitarea/amenajarea zonelor de facilitare a îmbarcării și debarcării (amarare, ponton, cheiuri)
- Documentația necesară pentru realizarea proiectului (ex. plan de mobilitate, documentație tehnico-economică, evaluări de mediu, orice alt studiu necesar pentru realizarea proiectului în bune condiții)
- Investiții destinate transportului sustenabil pentru zona ITI Delta;
- Măsuri pentru protecția malurilor în vederea desfășurării în bune condiții de mediu a transportului;

Beneficiari: Autorități publice locale (CJ), UAT, Parteneriate între UAT-uri (UAT județ și UAT oraș/municipiu/comună).

Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

OS 7.1 - Creșterea numărului mediu de salariați în stațiunile turistice

Implementarea acestor măsuri, prin îmbunătățirea infrastructurii zonelor turistice și a serviciilor conexe, contribuie la creșterea numărului mediu de salariați, dar și la creșterea calitativă, la standarde europene, a ansamblului condițiilor de practicare a turismului, cu impact direct asupra creșterii cererii de turism pentru România, ca destinație turistică europeană, dar și asupra creșterii calității vieții și a competitivității regiunilor. Principalele acțiuni finanțate vizează:

- Dezvoltarea infrastructurii pentru turismul balnear (infrastructură rutieră, rețele de captare și transport, parcuri balneare, modernizare și creare baze de tratament);
- Crearea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilităților aferente;

- Amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică precum și crearea/modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică, inclusiv a facilităților/infrastructurii de acostare pentru nave turistice fluviale (pentru zona ITI Delta Dunării);
- Dezvoltarea de infrastructuri publice la scară mică pentru valorificarea atracțiilor turistice;
- Activități de marketing și promovare turistică ale obiectivului finanțat.

Beneficiari: UAT-uri, parteneriate între UAT-uri.

Axa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban

Obiectivul specific al axei prioritare este de a îmbunătăți calitatea vieții populației în orașele mici și mijlocii din România urmărind următoarele rezultate ale intervențiilor: creșterea satisfacției populației pentru serviciile publice oferite de către orașele mici și mijlocii; creșterea numărului populației care beneficiază de servicii publice oferite de către orașele mici și mijlocii; creșterea atractivității orașelor mici și mijlocii. Astfel, activitățile finanțate pentru regenerare urbană, ținând cont de nevoile specifice identificate la nivel local în strategiile locale de dezvoltare includ:

- Investiții (construcție/reabilitare/modernizare/extindere) în clădiri destinate utilizării publice pentru servicii sociale de zi, educative, culturale și recreative, locuințe sociale;
- Investiții (creare/modernizare/reabilitare) în spații destinate utilizării publice, cum ar fi: parcuri, spații verzi, spații publice, scuaruri, locuri de joacă pentru copii, alei pietonale, străzi, trotuare, piste pentru bicicliști, inclusiv utilități, precum și facilități pentru activități sportive și recreative de mici dimensiuni (ex. terenuri de sport, etc.), Wi-Fi în spațiile publice, mobilier urban (bănci, coșuri de gunoi, etc.);

Beneficiari: Parteneriate (grup de acțiune locală) între: reprezentanți ai autorității publice locale, ai instituțiilor, ai mediului de afaceri local, ai societății civile, ai zonei urbane marginalizate selectate pentru intervenție.

Alocare financiară pe axe/domenii de intervenție

Alocarea financiară a POR este de aproximativ 8,25 miliarde euro, din care 6,7 miliarde de euro (inclusiv rezerva de performanță) reprezintă sprijinul UE, prin FEDR, respectiv circa 1,5 mld euro contribuția națională (buget de stat, bugete locale).

Având în vedere axele prioritare relevante pentru dezvoltarea economică regională, se constată următoarele alocări financiare la nivel național:

Axă Prioritară	Alocare financiară totală (euro)
AP 1: Promovarea transferului tehnologic	179,59 mil. euro
AP 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	1.152,56 mil. euro
AP 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională	1.042,41 mil. euro
AP 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	117,34 mil. euro

AP 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban	88,66 mil. euro
--	-----------------

Rezultatele/ Impactul programului

La nivel general, cheltuielile totale întreprinse cu proiectele finanțate prin axele prioritare ale POR însumează peste 4.204 milioane lei, dintre care 3.500 milioane lei contribuție FEDR și 703 milioane lei contribuție de la bugetul de stat. Mai mult decât atât, la această sumă se adaugă și contribuția efectivă a beneficiarilor – total de 854 milioane lei, rezultând un influx financiar de cel puțin 5 miliarde lei până în acest moment. Rezultatele efective ale impactului implementării programului vor fi disponibile la momentul finalizării finanțărilor.

În cadrul POR 2014-2020 au fost utilizate și două tipuri de intervenții aparte, prin utilizarea instrumentului financiar ITI (Investiții Teritoriale Integrate) ce a fost aplicat la nivelul județului Tulcea și utilizarea fondurilor care au vizat SUERD (Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării).

Cu toate acestea, prin prisma domeniilor de intervenție vizate de program, precum și a logicii de intervenție a acestuia, se estimează că implementarea proiectelor va avea un impact pozitiv semnificativ asupra dezvoltării regionale. În plus, prin țintele stabilite la nivel de program, se urmărește atingerea priorităților stabilite prin Strategia Europa 2020, contribuind astfel la creșterea inteligentă, creșterea durabilă și creșterea incluzivă, după cum urmează:

Prioritate Europa 2020	Domeniul de performanță	Ținta
Creștere inteligentă	Educație	26,7% realizare terțiar
	Cercetare / Inovare	2% PIB
		70% ocuparea forței de muncă
	Societatea informațională	80% > 30 Mbps
45% >100 Mbps		
Creștere durabilă	Economie cu emisii scăzute de carbon mai competitivă	Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 19%
	Protejarea mediului înconjurător	
	Noi tehnologii ecologice	Creșterea ponderii surselor regenerabile în consumul final de energie la 24%
	Rețele de electricitate inteligente eficiente	Trecerea la creșterea cu 20% a eficienței energetice
	Valorificarea rețelelor la scara UE	
	Îmbunătățirea mediului de afaceri	
Creștere incluzivă	Ajutor pentru consumatori	
	Locuri de muncă mai multe și mai bune	Rata de ocupare de 70% pentru femeile și bărbații cu vârste cuprinse între 20-64 de ani
	Investiții în competențe și formare profesională	

	Modernizarea piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială	Rata de ocupare de 70% pentru femeile și bărbații cu vârste cuprinse între 20-64 de ani
	Asigurarea beneficiilor creșterii ajunge la toate regiunile UE	Cu 580.000 mai puțini oameni în sau cu risc de sărăcie și excluziune socială

Programul Operațional Inițiativa pentru IMM-uri 2014-2020

Descriere

Programul Operațional Inițiativa pentru IMM-uri 2014-2020 a demarat în anul 2017 și urmărește alocarea a 100 de milioane de euro, acordate ca sprijin întreprinderilor mici și mijlocii prin facilitarea accesului la credite, prin oferirea unei rate de garantare de până la 80%. Programul operațional acoperă toate cele opt regiuni de dezvoltare din România, acordarea de credite fiind realizată la nivel național, fără obiective regionale.

Obiective Dezvoltare Economică

Programul este orientat pe o singură axă prioritară - *Sprijinirea capacității IMM-urilor de a crește pe piețele regionale, naționale și internaționale și de a se angaja în procesele de inovare*, și urmărește atingerea obiectivului specific de facilitare a accesului IMM-urilor la finanțare prin implementarea instrumentului de garantare neplafonată.

Totodată, programul urmărește atingerea următoarelor ținte:

- Proportia cererilor de credit reușite ale IMM-urilor să crească la 66% în 2023 (față de 63% în anul de referință – 2015)
- Cifra de afaceri a IMM-urilor să crească la 991.679,00 în 2023 (față de 608.805,00 în anul de referință – 2015)

Coerența programului cu dezvoltarea întreprinderilor și a infrastructurii de afaceri

Prin implementarea instrumentului de garantare neplafonată, PO urmărește înlesnirea accesului la finanțare al IMM-urilor din România, în vederea creșterii productivității, inovării și a capacității IMM-urilor de a crește pe piețele regionale, naționale și internaționale.

Astfel, POIIMMM va sprijini accesul IMM-urilor la finanțare prin combinarea fondurilor FEDR cu cele ale altor programe sprijinite din resursele UE. Scopul este de a dezvolta IMM-urile prin facilitarea și maximizarea sinergiilor dintre programele existente privind sprijinirea IMM-urilor, la nivel național și european.

Complementaritatea și sinergiile cu alte instrumente financiare propuse în cadrul altor PO este asigurată și la nivel conceptual, având în vedere faptul că garanția neplafonată de portofoliu face parte din matricea instrumentelor financiare identificate în cadrul evaluării ex-ante pentru intervenții financiare destinate întreprinderilor între 2014-2020.

Rezultatele/ Impactul programului

La finalul anului 2016 a fost publicat apelul pentru exprimarea interesului, în vederea selectării intermediarilor financiari în cadrul instrumentului de garantare neplafonată inițiativa IMM. În urma acestui apel, au fost selectați opt intermediari financiari, respectiv: Raiffeisen Bank, BCR, ProCredit, Bancpost, Libra Bank, Banca Transilvania, ING și BRD.

Cererea de plată emisă din partea FEI a cumulat 74.052.000 euro cheltuieli totale eligibile declarate, dintre care 73.962.000 euro reprezentând contribuția statului membru pentru acoperirea angajamentelor referitoare la Acordurile Operaționale, iar 90.000 euro reprezentând costuri și comisioane de administrare. În plus, ca urmare a angajamentelor se estimează că operațiunile selectate să vizeze 2.500 de societăți și investiții în piață de 400 milioane de euro.

Program Operațional Competitivitate

Descriere

Programul Operațional Competitivitate (POC) vizează investiții pentru creștere economică și locuri de muncă. Pornind de la analiza nevoilor de dezvoltare realizată la nivel tematic și sectorial și de la prioritățile de finanțare enunțate în acordul de parteneriat (AP), Programul Operațional Competitivitate (POC) susține investiții menite să răspundă nevoilor și provocărilor legate de nivelul redus al competitivității economice, în special în ceea ce privește (a) sprijinul insuficient pentru cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) și (b) infrastructura subdezvoltată de TIC și implicit servicii slab dezvoltate, poziționându-se astfel ca un factor generator de intervenții orizontale în economie și societate, de natură să antreneze creștere și sustenabilitate.

Cercetare-Dezvoltare-Inovare și Tehnologia Informației și a Comunicațiilor – în cadrul aceluiași program operațional este justificată strategic de rolul multiplicator al acestor domenii și de sprijinul direct prin care acestea contribuie la obiectivele de specializare inteligentă și promovează noi oportunități de creștere, în special într-un număr limitat de domenii prioritare concentrate pe avantajele comparative ale României.

Astfel, următoarele domenii vor fi susținute prin POC:

- bioeconomie;
- tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate;
- energie, mediu și schimbări climatice;
- eco-nano-tehnologii și materiale avansate.

Valoarea totală alocată prin POC este de 1.329.787.234 euro, ea urmând să fie asigurată din următoarele linii bugetare specifice:

- 1.080.699.494 euro (FEDR — Regiuni mai puțin dezvoltate);
- 249.087.740 euro (FEDR — Regiuni mai dezvoltate)

Obiective Dezvoltare Economică

Obiectivul general al POC este de a contribui la realizarea obiectivului global al Acordului de Parteneriat prin susținerea CDI și TIC pentru competitivitate și dezvoltare. POC propune soluții nevoilor și provocărilor legate de nivelul redus al competitivității economice la nivel național, în special în ceea ce privește (a) sprijinul insuficient pentru CDI și (b) infrastructura subdezvoltată de TIC și implicit servicii slab dezvoltate. Aceste două curențe, alături de alte deficiențe structurale, ca de exemplu, mediul de afaceri fragil sau productivitatea scăzută în industrie și servicii, fac imposibilă utilizarea potențialului competitiv existent.

Coerența programului cu dezvoltarea întreprinderilor și a infrastructurii de afaceri

Prin intervențiile sale, POC contribuie la creșterea competitivității și la dezvoltarea economică prin îmbunătățirea accesului, securității și utilizării TIC și prin consolidarea CDI. Totodată, POC contribuie, în mod indirect, la reformarea unor domenii precum educația, sănătatea și cultura, dar și la incluziune socială sau reducerea sărăciei. În plus, POC va susține de asemenea eforturile naționale de consolidare a capacității administrației publice, în special prin îmbunătățirea eficienței gestionării resurselor umane, a instrumentelor decizionale și a coordonării în cadrul și între diferite niveluri administrative.

Relevanța față de tematică propusă prin prezentul studiu constă în faptul că majoritatea activităților economice și sociale includ elemente TIC, care contribuie în mod decisiv la creșterea competitivității, la îmbunătățirea calității vieții, la mobilizarea potențialului de dezvoltare în ansamblu. Intervențiile orizontale TIC în procesele de guvernare, devin factori din ce în ce mai importanți pentru asigurarea competitivității României. Dezvoltarea infrastructurii TIC și promovarea unui mediu digital reglementat, eficient și securizat va permite întreprinderilor și cetățenilor să poată interacționa într-o manieră eficientă și eficace cu administrația publică și alți actori cheie relevanți.

Axe/ Domenii de intervenție relevante

Având în vedere obiectivele stabilite la nivelul POC 2014-2020, precum și nevoile identificate la nivel național, au fost identificate următoarele axe prioritare, relevante în contextual dezvoltării economice regionale:

Axa prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor

OS 1.1 - Creșterea capacității de CDI în domeniile de specializare inteligentă și în sănătate;

Acțiunea "Mari Infrastructuri de CD" are ca scop valorificarea potențialului clusterelor existente/emergente prin conectarea instituțiilor publice CD/universităților care sunt sprijinite prin investiții, în vederea utilizării de către mediul economic a rezultatelor CD. Aceasta se va realiza prin investiții pentru crearea și dotarea de noi laboratoare, centre de cercetare sau modernizarea celor existente, atât pentru instituții publice CD/ universități, cât și pentru firme cu activitate de cercetare.

Astfel, se remarcă următoarele categorii de beneficiari:

- institute publice CD sau universități;
- firme cu activitate CD menționată în statut;
- entități care administrează structuri de tip cluster inovativ.

Acțiunea de *Dezvoltare a unor rețele de centre CD* contribuie la creșterea gradului de implicare și conectare a cercetătorilor români în rețele de cercetare internaționale foarte specializate, care folosesc arhitecturi de tip GRID, de importanță majoră pentru dezvoltarea viitoare a științei și tehnologiei, și va contribui în același timp la dezvoltarea infrastructurii specializate corespunzătoare pentru a sprijini proiectele mari și complexe de cercetare. Totodată, prin intervenții se vizează accesul cercetătorilor în mediul virtual la publicații științifice și baze de date de documentare (acces garantat pentru toate universitățile, instituțiile de cercetare-dezvoltare și bibliotecile centrale universitare).

Beneficiari:

- Organizațiile de cercetare de drept public și/sau privat (instituții CD și de învățământ superior) - pentru proiectele de tip GRID;
- Agenția de Administrare a RoEduNet - pentru proiectul dedicat continuării dezvoltării RoEduNet;
- ANELIS PLUS pentru proiectul dedicat accesului cercetătorilor la bazele de date științifice internaționale.

OS 1.2 - Creșterea participării românești în cercetarea la nivelul UE.

Prin crearea de sinergii cu acțiunile de CDI ale programului-cadru ORIZONT 2020 al Uniunii Europene și alte programe CDI internaționale se contribuie la dezvoltarea unei perspective strategice comune în vederea asigurării consolidării, coordonării și complementarității dintre POC finanțat prin FEDR și programul-cadru Orizont 2020 al UE, cu scopul deblocării potențialului de excelență la nivel național în domeniul CDI și creșterii impactului fondurilor.

În acest caz, beneficiarii sunt reprezentați de organizații de cercetare de drept public și/sau privat și întreprinderi mari, mijlocii sau mici, care doresc să aplice și/sau au o participare constantă la programele-cadru de cercetare ale UE sau alte programe internaționale de CDI.

Prin acțiunea de atragere de personal cu competențe avansate din străinătate pentru consolidarea capacității CD se urmărește crearea de nuclee de competență științifică și/sau tehnologică de înalt nivel, la standarde europene, în cadrul unei instituții CD, al unei universități sau al unei întreprinderi gazdă, prin atragerea de specialiști din străinătate, de orice naționalitate, cu competență recunoscută.

Beneficiarii acestei categorii de finanțări sunt organizațiile de cercetare de drept public și/sau privat și întreprinderile mari, mijlocii sau mici, cu activitate CD menționată în statut.

OS 1.3 - Creșterea investițiilor private în CDI;

Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI derulate de întreprinderi individual sau în parteneriat cu institutele de CD și universități, în scopul inovării de procese și de produse în sectoarele economice care prezintă potențial de creștere. Acțiunea are ca scop încurajarea investițiilor private în CDI, prin creșterea numărului de întreprinderi care urmăresc introducerea inovării în activitatea proprie prin proiecte care dezvoltă produse și/sau procese noi sau substanțial îmbunătățite în scopul producției și comercializării, bazate pe cercetare sau pe drepturi de proprietate industrială.

Între beneficiarii finanțării acestei acțiuni se regăsesc:

- Întreprinderile mari, mijlocii sau mici pentru care activitatea de CD nu constituie obiectul principal de activitate. Activitatea de CD poate să nu existe în obiectul de activitate al întreprinderii;
- Spin-off-uri: întreprinderi care urmează să se înființeze pe baza unui rezultat obținut dintr-un proiect de cercetare al unei organizații de cercetare de drept public;
- Start-up-uri inovatoare: întreprinderi care înregistrează o vechime de maximum 3 ani în anul depunerii proiectului și au un plan de afaceri bazat pe un rezultat CD sau un drept de proprietate industrial;
- Întreprinderi nou-înființate inovatoare.

Totodată, pentru atingerea obiectivului specific există inclusiv acțiunea ce vizează instrumente de creditare și măsuri de capital de risc în favoarea IMM-urilor inovative și a organizațiilor de cercetare care răspund cererilor de piață. Astfel, instrumentele de creditare vor permite IMM-urilor inovatoare să acceseze finanțare în condiții financiare accesibile, reducând necesarul de garanții suplimentare sau oferind credite cu un nivel mai scăzut al ratei dobânzii. Prin posibilitatea combinării instrumentelor financiare cu granturi, se poate obține și un efect de pârghie semnificativ al utilizării fondurilor UE.

OS 1.4 - Creșterea transferului de cunoștințe, tehnologie și personal cu competențe CDI între mediul public de cercetare și cel privat.

Acțiunea vizează parteneriate pentru transfer de cunoștințe (Knowledge Transfer Partnerships) și urmărește să încurajeze interacțiunea instituțiilor de învățământ superior și a instituțiilor de CD cu mediul de afaceri, prin finanțarea accesului întreprinderilor la expertiza extinsă și la facilitățile organizațiilor de cercetare, pentru ca întreprinderile să-și dezvolte afacerile cerute de piață. În acest scop, se constituie parteneriate între organizațiile de cercetare și întreprinderi/grupuri de întreprinderi interesate să obțină cunoștințe, inclusiv abilități și competențe care vor răspunde nevoilor strategice de dezvoltare ale întreprinderilor și vor oferi soluții inovative pentru obținerea de produse și procese, tehnologii noi/ îmbunătățite identificate de întreprinderi ca fiind cerute de piață.

Beneficiarii proiectelor sunt organizațiile de cercetare (instituții de CD și de învățământ superior) a căror activitate are potențial de comercializare, iar beneficiarii efectivi sunt întreprinderile care accesează oferta acestor organizații.

Axa Prioritară 2 - Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă

OS 2.1 Extinderea și dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă de mare viteză

Obiectivul general de aplicare a acestor măsuri este de a asigura dezvoltarea infrastructurii și accesul la aceasta, pentru a permite utilizarea serviciilor TIC.

OS 2.2 Creșterea contribuției sectorului TIC pentru competitivitatea economică

O primă acțiune se bazează pe sprijinirea creșterii valorii adăugate generate de sectorul TIC și a inovării în domeniu prin dezvoltarea de clustere. În acest sens, intervențiile ce vor fi susținute prin POC vor fi de două tipuri: 1. Sprijinirea dezvoltării unor game de produse/servicii TIC cu aplicabilitate în restul economiei românești pentru integrarea pe verticală a soluțiilor TIC; 2. Sprijinirea proiectelor strategice inovative cu impact asupra dezvoltării întregii industrii de TIC la nivel național sau internațional.

Totodată, obiectivul specific este atins prin sprijinirea utilizării TIC pentru dezvoltarea afacerilor, în special a cadrului de derulare a comerțului electronic. Astfel, se urmărește dezvoltarea infrastructurii necesare procesului de monitorizare a tranzacțiilor online și acordarea de certificate de încredere magazinelor online, prin susținerea organismelor de piață de certificare.

OS 2.3 Creșterea utilizării sistemelor de e-guvernare

Intervențiile urmăresc consolidarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informatice dedicate serviciilor de e-guvernare tip 2.0 centrate pe evenimente din viața cetățenilor și întreprinderilor, dezvoltarea cloud computing guvernamental și a comunicării media sociale, a Open Data și Big Data.

OS 2.4 Creșterea gradului de utilizare a Internetului

Asigurarea securității cibernetice a sistemelor TIC și a rețelelor informatice se va asigura prin dezvoltarea infrastructurii și a capacității de gestionare a riscurilor în domeniul securității cibernetice și de reacție la incidente cibernetice.

Totodată, se dorește îmbunătățirea conținutului digital și a infrastructurii TIC sistemice în domeniul e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură.

Alocare financiară pe axe/domenii de intervenție

Axa prioritară 1 - suma alocată:

- 716.309.236,00 Euro pentru regiunile mai puțin dezvoltate - 43.884.366 Euro rezervă de performanță);
- 177.551.724,00 Euro pentru Regiunea București-Ilfov (regiune mai dezvoltată) - 14.322.208 Euro rezervă de performanță.

Axa prioritară 2 – suma alocată:

- 555.101.935,00 Euro pentru regiunile mai puțin dezvoltate (34.008.072 Euro rezervă de performanță)
- 75.097.813,00 Euro pentru Regiunea București-Ilfov (regiune mai dezvoltată) - 4.552.434 Euro rezervă de performanță.

Rezultatul/ Impactul programului

Impactul efectiv pe care programul îl are asupra dezvoltării economice regionale nu poate fi estimat la momentul actual, urmând ca acesta să fie determinat la momentul finalizării tuturor investițiilor, prin raportul de progres final. Cu toate acestea, prin acțiunile susținute prin axa prioritară 1 este anticipat ca numărul de societăți sprijinite să atingă 420 (326 pentru regiunile mai puțin dezvoltate și 94 pentru regiunile mai dezvoltate), iar numărul de noi cercetători să ajungă la 437 (249 în regiunile mai puțin dezvoltate și 188 pentru regiunile mai dezvoltate). În ceea ce privește axa prioritară 2, se preconizează că serviciile publice îmbunătățite vor atinge numărul de 33, iar numărul de școli ce utilizează OER, WEB 2.0 în educație, va atinge 2.000 de unități.

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020

Descriere

România întâmpină dificultăți în atingerea potențialului socio-economic al sectorului agro-alimentar și zonelor rurale. Prin analiza SWOT s-au identificat provocări ale agriculturii și spațiului rural caracterizate de: structura duală a exploatațiilor, productivitate agricolă redusă, populație numeroasă în agricultura de (semi)subzistență cu nivel scăzut de pregătire agricolă și antreprenorială, pondere scăzută a produselor agroalimentare cu valoare adăugată, procent ridicat al fermierilor în vârstă, dotări deficitare la nivelul exploatațiilor, acces la servicii de bază și infrastructură sub nivelul zonelor urbane, dezvoltare insuficientă a economiei rurale nonagricole cu efecte la nivel de ocupare, pondere mare a populației cu risc de sărăcie și excluziune socială, riscuri climatice și de mediu ce reprezintă o amenințare pentru aceste zone și pentru potențialul de dezvoltare.

PNDR 2014-2020 reprezintă o oportunitate de abordare a punctelor slabe, prin consolidarea punctelor tari și utilizarea oportunităților, în baza lecțiilor învățate și progreselor PNDR 2007-2013. Acestea au vizat modernizarea exploatațiilor și a unităților de procesare agro-alimentare, întinerirea generațiilor de fermieri, practici și investiții prietenoase cu mediul, economii locale diversificate și dezvoltare a infrastructurii locale, dar insuficiente raportate la nevoile identificate.

Logica de intervenția a programului vizează defalcarea pe 6 priorități de investiții, acestea fiind transpuse în domenii de intervenție, măsuri și submăsuri de investiții.

Obiective Dezvoltare Economică

Analiza nevoilor de implementare a Programului Național de Dezvoltare Rurală a identificat o serie de nevoi cu potențial impact semnificativ asupra dezvoltării economice regionale, după cum urmează:

- Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne;
- Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE;
- Restructurarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață;
- Înființarea de grupuri și cooperative de producători;
- Lanțuri alimentare integrate;
- Creșterea și diversificarea numărului de locuri de muncă în zonele rurale;
- Îmbunătățirea colaborării între actorii din mediul rural;
- Accesul la infrastructura modernă TIC.

Obiectivele strategice stabilite prin program vizează:

1. restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole;
2. gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;
3. diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

În consecință, prin obiectivele stabilite la nivel de program se sprijină inclusiv dezvoltarea economică de la nivel regional. În acest sens se remarcă o serie de măsuri care vizează dezvoltarea mediului de afaceri din mediul rural.

Coerența programului cu dezvoltarea întreprinderilor și a infrastructurii de afaceri

Măsura 4 - Investiții în active fizice

Sprijinul acordat prin această măsură va contribui la rezolvarea nevoilor „Nivel adecvat de capital și tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne”, „Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE”, „Lanțuri alimentare integrate”.

Beneficiari: întreprinderi, fermieri, grupuri de producători și cooperative;

Măsura 6 – Dezvoltarea fermelor și a întreprinderilor

Principalul scop al măsurii este acela de a promova crearea și dezvoltarea unor noi activități economice în zonele rurale din România, atât pentru anumite categorii de afaceri în domeniul agricol, cât și pentru diversificarea activităților în general, dincolo de diversificarea activităților cu profil agricol.

Beneficiari: tineri fermieri, micro-întreprinderi și întreprinderi non-agricole mici existente și nou înființate din spațiul rural.

Măsura 9 – Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură

Srijinul financiar limitat pentru înființarea și funcționarea formelor asociative, precum și reticența și interesul scăzut al producătorilor agricoli de a se asocia, a condus la menținerea acestei structuri duale fără modificări semnificative în ultimii ani. Obiectivul principal al structurilor de acest tip este valorificarea produselor membrilor, astfel degrevând producătorul de sarcina vânzării producției, ceea ce contribuie direct la o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piață și la nivelul lanțurilor scurte de aprovizionare.

Beneficiari: Grupurile de producători din sectorul agricol și pomicol care se încadrează în definiția IMM-urilor.

Măsura 16 – Cooperare

În cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin financiar pentru a facilita cooperarea între actorii implicați în dezvoltarea rurală, pentru a-i ajuta să depășească și să aplaneze problemele tipice de natura socio-economică legate de dezvoltarea afacerilor și de asigurarea de servicii în zonele rurale. Cooperarea va ajuta la abordarea dezavantajelor legate de nivelul foarte mare de fragmentare din sectorul agricol din România, cu o pondere foarte mare a fermelor mici, și va promova entitățile care colaborează pentru identificarea unor soluții noi și economii de scară.

Beneficiari: Grupurile Operaționale (GO); Fermieri; Microîntreprinderi și întreprinderi mici; Organizații neguvernamentale.

Măsura 19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității)

LEADER este un instrument important pentru România în sporirea dezvoltării economice și sociale a zonelor rurale, reducerea disparităților dintre urban-rural și promovarea incluziunii sociale. Experiența actuală reflectă o capacitate de dezvoltare la nivel local ce nu răspunde în totalitate nevoilor locale, în special în ceea ce privește colaborarea între partenerii publici și privați, iar abordarea strategică trebuie încurajată și dezvoltată prin plasarea acesteia sub responsabilitatea comunității.

Beneficiari: Entități private/publice, stabilite prin fișa măsurii din SDL, Grupuri de Acțiune Locală.

Alocarea financiară pe măsuri relevante pentru dezvoltarea economică regională

Măsura

Alocare Financiară

Măsura 4 - Investiții în active fizice

2.478.124.850 euro (dintre care
2.090.163.093 euro contribuție FEADR)

Măsura 6 – Dezvoltarea fermelor și a
întreprinderilor

989.682.169 euro (dintre care 878.690.544
euro contribuție FEADR)

Măsura 9 – Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură 20.037.124 euro (dintre care 18.000.000 contribuție FEADR)

Măsura 16 – Cooperare 31.356.903 euro (dintre care 28.021.100 euro contribuție FEADR)

Măsura 19 - Sprijin pentru dezvoltarea locală LEADER (DLRC - Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității) 637.589.491 euro (dintre care 572.364.672 euro contribuție FEADR)

Rezultatul / Impactul programului

Programul Național de Dezvoltare Rurală contribuie la obiectivele principale ale Strategiei Europa 2020, toate aceste obiective fiind acoperite prin domeniile de intervenție stabilite prin planificarea inițială. Totodată, există o coerență puternică a PNDR privind tematicile de inovare, incluziune socială și de utilizare eficientă a resurselor, cu alte programe operaționale, evidențiate prin faptul că prioritățile PNDR relaționează cu prioritățile evidențiate la nivelul celorlalte programe.

Per ansamblu, programul prezintă o eficacitate financiară medie, cu o pondere a plăților de 44% și o rată de accesare de 46%, din totalul alocării financiare, însă acest rezultat este obținut ca urmare a contribuțiilor diferite (alocare financiară distinctă) ale măsurilor. Per ansamblu, au fost finanțate investiții în valoare de peste 3,7 miliarde de euro și au fost create peste 5.000 de noi locuri de muncă.

Programul Operațional Infrastructura Mare

Descriere

POIM 2014-2020 are ca obiectiv global dezvoltarea infrastructurii de transport, mediu, energie și prevenirea riscurilor la standarde europene, în vederea creării premiselor unei creșteri economice sustenabile, în condiții de siguranță și utilizare eficientă a resurselor naturale. POIM 2014-2020 are ca obiectiv global dezvoltarea infrastructurii de transport, mediu, energie și prevenirea riscurilor la standarde europene, în vederea creării premiselor unei creșteri economice sustenabile, în condiții de siguranță și utilizare eficientă a resurselor naturale. Prin Programul Operațional Infrastructura Mare se urmărește extinderea infrastructurii de transport rutier amplasate pe rețeaua TEN-T centrală, prin completarea tronsoanelor a căror construcție a fost demarată în perioada de programare 2007-2013 și a celor care vor fi stabilite prin MPGT, asigurând dezvoltarea în continuare a rețelei definite.

Obiective Dezvoltare Economică

Prin POIM vor fi promovate cu prioritate acțiunile orientate spre finalizarea coridorului feroviar Rin-Dunăre (legătura între granița cu Ungaria și Constanța) și darea sa în exploatare. Alte componente de pe rețeaua feroviară TEN-T centrală vor fi dezvoltate, știut fiind că infrastructura feroviară este marcată de indivizibilitate, iar avantajele sunt vizibile doar după finalizarea integrală a coridorului. Totodată, se va asigura continuitatea unui transport feroviar de calitate către marile capitale ale Europei și reducerea semnificativă a emisiilor de noxe și a congestiei traficului rutier pe rute alternative, prin oferirea unor alternative ecologice care asigură transportul pasagerilor și mărfurilor cu un grad de siguranță și securitate sporit față de alte moduri de transport. Principalul rezultat obținut constă **economisirea de timp în parcurgerea distanțelor pe rețeaua feroviară redusă, în condiții standard stabilite prin regulamentele europene pentru transportul feroviar și creșterea volumului de mărfuri pe căile navigabile.**

Axe/Domenii de intervenție relevante

- **Axa prioritară 1:** Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a metroului;
 - **OS 1.1 Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului rutier pe rețeaua rutieră TEN-T centrală**
 - **Beneficiari:** Administratorul infrastructurii de transport rutier de interes european și național, desemnat conform legislației în vigoare, cu atribuții în dezvoltarea proiectelor de investiții
 - **OS 1.2. Creșterea mobilității pe rețeaua feroviară TEN-T centrală**
 - **Beneficiari:** Administratorul infrastructurii de transport feroviar, desemnat conform legislației în vigoare, cu atribuții în dezvoltarea proiectelor de investiții; parteneriate cu alți potențiali beneficiari; MT; alte structuri desemnate prin ghidul solicitantului
 - **OS 1.3. Creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor situate pe rețeaua TEN-T centrală**
 - **Beneficiari:** Administratorii canalelor navigabile și administratorii porturilor maritime și fluviale, desemnați conform legislației în vigoare; cu atribuții în dezvoltarea proiectelor de investiții, operatori portuari; parteneriate cu alți potențiali beneficiari; MT
- **Axa prioritară 2:** Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient;
 - **OS 2.1 Creșterea mobilității pe rețeaua rutieră TEN-T**
 - **Beneficiari:** Administratorul infrastructurii de transport rutier de interes național, cu atribuții în dezvoltarea proiectelor de investiții
 - **OS 2.2. Creșterea accesibilității zonelor cu conexiuni reduse la infrastructura rutieră a TEN-T**

- **Beneficiari:** Administratorul infrastructurii de transport rutier de interes european și național, desemnat conform legislației în vigoare, cu atribuții în dezvoltarea proiectelor de investiții
 - **OS 2.3. Creșterea gradului de utilizare sustenabilă a aeroporturilor**
 - **Beneficiari:** Administratorii infrastructurii aeroportuare
 - **OS 2.4. Creșterea volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi**
 - Administratori de infrastructură de transport pentru toate modurile, autoritățile publice locale, operatori portuari, operatori de terminale intermodale
 - **OS 2.5. Creșterea gradului de siguranță și securitate pe toate modurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului**
 - **Beneficiari: (1)** Administratori de infrastructură de transport pentru toate modurile (inclusiv parteneriate cu alte instituții publice); **(2)** Autoritățile publice locale care gestionează infrastructura din interiorul localităților/ infrastructură rutieră de tip drum național care face legături interurbane; **(3)** Poliția rutieră și Poliția Transporturi, individual sau în parteneriat sau cu aplicantul pentru proiectele de siguranță și securitate
 - **OS 2.6. Reducerea timpului de staționare la punctele de comunicare transnațională**
 - **Beneficiari:** Ministerul Transporturilor, ANAF, operatorul de infrastructură la punctul de trecere a frontierei, Poliția rutieră / Poliția Transporturi, Poliția de frontieră
 - **OS 2.7. Creșterea sustenabilității și calității transportului feroviar**
 - **Beneficiari: (1)** Autoritatea responsabilă cu realizarea reformei feroviare (MT/ARF); **(2)** MT, alte categorii de beneficiari relevante; **(3)** Administratorul infrastructurii de transport feroviar de interes național.
- **Axa prioritară 6: Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon;**
- **OS 6.1. Creșterea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatate (biomasă, biogaz, geotermal)**
 - **Beneficiari:** Producătorii de energie utilizând resurse regenerabile
 - **OS 6.2. Creșterea eficienței energetice prin monitorizare a consumului de energie la nivelul consumatorilor industriali**
 - **Beneficiari:** Societăți comerciale din industrie, cu consumuri de peste 1.000 tep/an

Axa prioritară

Obiectiv tematic

Srijinul din partea
Uniunii

Contrapartidă
națională

Finanțare totală

Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a metroului	Promovarea sistemelor de transport sustenabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore	3.404.255.320,00 (FC)	600.750.939,00	4.005.006.259,00
Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient	Promovarea sistemelor de transport sustenabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore	1.602.734.955,00 (FEDR)	282.835.581,00	1.885.570.536,00
Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor	Conservarea și protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor	2.892.443.785,00 (FC)	510.431.257,00	3.402.875.042,00
Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric	Conservarea și protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor	325.531.915,00 (FEDR)	57.446.809,00	382.978.724,00
Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor	Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și a gestionării riscurilor	478.723.404,00 (FC)	84.480.601,00	563.204.005,00
Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon	Srijinirea tranziției cătore o economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele	197.329.787,00 (FEDR)	34.822.904,00	232.152.691,00
Creșterea eficienței energetice la	Srijinirea tranziției cătore o economie cu emisii scăzute de	89.904.255,00 (FEDR)	15.865.457,00	105.769.712,00

nivelul sistemului centralizat de termoficare în orașele selectate	dioxid de carbon în toate sectoarele			
Creșterea eficienței energetice la nivelul sistemului centralizat de termoficare în orașele selectate	Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele	159.574.468,00 (FC)	28.160.201,00	187.734.669,00
Sisteme inteligente și sustenabile de transport al energiei electrice și gazelor naturale	Promovarea sistemelor de transport sustenabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore	68.026.595,00 (FEDR)	12.004.694,00	80.031.289,00
Total		9.218.524.484,00	1.626.798.443,00	10.845.322.927,00

Rezultatele / Impactul programului

Ca urmare a lansării a 3 noi apeluri de proiecte în domeniile eficiență energetică și biodiversitate și a relansării a 6 apeluri de proiecte în sectorul de transport, valoarea totală a apelurilor lansate la nivelul POIM, până la data de 31.12.2017 a fost de 10.016.106.623,68 euro, din care contribuția UE de 7.920.997.280,73 euro, reprezentând 90% din alocarea totală, fără rezerva de performanță. În cadrul acestor apeluri, în anul 2017 au fost depuse 263 proiecte în valoare totală eligibilă de 32.764.108.725,85 lei (aprox. 7,055 miliarde euro) cu o contribuție UE de 25.466.508.253,25 lei (aprox. 5,48 miliarde euro), fiind semnate 161 de contracte de finanțare în valoare totală eligibilă de 27.559.216.847,13 lei (5,93 miliarde euro) cu o contribuție UE de 21.522.774.148,99 lei (4,63 miliarde euro).

Deși contractarea la nivel de program a crescut de la 5,5% în 2016 la aproximativ 50% la final de 2017, progresul a fost variat în funcție de sectoarele finanțate. Astfel, s-a înregistrat un progres semnificativ la nivelul Axei Prioritare 1 (rată de contractare de 75%), Axei Prioritare 3 (rată de contractare de 49%) și un progres satisfăcător la nivelul Axei Prioritare 2 (31%), fapt datorat atât specificului proiectelor finanțate (proiecte majore, cu alocări mari), cât și preluării fazei a II-a a proiectelor nefinalizate în POS Mediu și POS Transport 2007 – 2013. În schimb, AP 4, 5 și 7 au înregistrat o rată de contractare mai mică de 20% (17%, 11%, respectiv 13%), iar AP 6 și 8 o rată de contractare de sub 2%, în special din cauza faptului că pentru aceste sectoare există o cerere redusă, acoperind totodată proiecte de mici dimensiuni (ex. biodiversitate), cât și datorită specificului domeniilor finanțate și complexității acestora (ex. situri contaminate, resurse regenerabile mai puțin exploatate, cogenerare în industrie etc.).

În momentul de față nu este disponibil nici un studiu de evaluare interimar care să ne ofere informații detaliate privind impactul programului asupra dezvoltării economice din România.

Programul Operațional Capital Uman

Descriere

Programul Operațional Capital Uman (POCU) stabilește prioritățile de investiții, obiectivele specifice și acțiunile asumate de către România în domeniul resurselor umane, continuând astfel investițiile realizate prin Fondul Social European în perioada 2007-2013 și contribuind, totodată, la atingerea obiectivului general al Acordului de Parteneriat (AP 2014-2020) - implicit al Fondurilor Europene Structurale și de Investiții din România, și anume, de a reduce disparitățile de dezvoltare economică și socială dintre România și Statele Membre ale UE.

Obiective Dezvoltare Economică

POCU 2014-2020 urmărește integrarea nevoilor de dezvoltare a resurselor umane în ansamblul programelor și politicilor publice ale României, ca Stat Membru al UE și are în vedere valorizarea capitalului uman, ca resursă pentru o dezvoltare sustenabilă în viitor. Cu intervenții integrate planificate în domeniul ocupării forței de muncă, al incluziunii sociale și educației, POCU va funcționa ca un mijloc de stimulare a creșterii economice și a coeziunii și va susține atingerea obiectivelor stabilite în cadrul altor provocări de dezvoltare - competitivitate, infrastructură, administrare și guvernare - contribuind astfel la îndeplinirea obiectivelor asumate de România în contextul Strategiei Europa 2020.

Axe/Domenii de intervenție relevante

- Axa prioritară 1: Inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri”
- Axa prioritară 2: Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs
- Axa prioritară 3: Locuri de muncă pentru toți
- Axa prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei
- Axa prioritară 5: Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității
- Axa prioritară 6: Educație și competențe
- Axa prioritară 7: Asistență Tehnică

Axă prioritară	Categoria de regiune	Sprijinul din partea Uniunii	Contrapartidă națională	Finanțare totală
Inițiativa "Locuri de munca pentru tineri"		302.237.196,00 (ILMT)	26.667.988,00	328.905.184,00
Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs	Mai puțin dezvoltate	302.162.115,00 (FSE)	53.322.727,00	355.484.842,00
	Mai dezvoltate	14.961.589,00 (FSE)	3.740.398,00	18.701.987,00
Locuri de muncă pentru toți	Mai puțin dezvoltate	971.805.286,00 (FSE)	171.495.051,00	1.143.300.337,00
	Mai puțin dezvoltate	108.510.638,00 (FSE)	19.148.936,00	127.659.574,00

	dezvoltate			
	Mai dezvoltate	19.882.897,00 (FSE)	4.970.725,00	24.853.622,00
	Mai dezvoltate	0,00 (FSE)	0,00	0,00
Incluziunea socială și combaterea sărăciei	Mai puțin dezvoltate	889.970.370,00 (FSE)	157.053.595,00	1.047.023.965,00
	Mai dezvoltate	50.535.114,00 (FSE)	12.633.779,00	63.168.893,00
Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	Mai puțin dezvoltate	196.072.500,00 (FSE)	10.319.606,00	206.392.106,00
	Mai dezvoltate	5.027.500,00 (FSE)	558.612,00	5.586.112,00
Educație și competențe	Mai puțin dezvoltate	100.880.000,00 (FSE)	17.802.353,00	118.682.353,00
	Mai puțin dezvoltate	1.083.707.170,00 (FSE)	191.242.442,00	1.274.949.612,00
	Mai dezvoltate	3.120.000,00 (FSE)	780.000,00	3.900.000,00
	Mai dezvoltate	64.883.263,00 (FSE)	16.220.816,00	81.104.079,00
Total		4.113.755.638,00	685.957.028,00	4.799.712.666,00

Tipuri de potențiali beneficiari:

- Entități relevante (furnizori de formare, furnizori de servicii de ocupare/evaluare și certificare a competențelor, organizații sindicale și organizații patronale, ONG-uri/ organizații de tineret, întreprinderi sociale de inserție etc.);
- Angajatori;
- SPO (inclusiv unitățile cu personalitate juridică din subordinea sa);
- Administratorul/administratorii schemei/schemelor în domeniul antreprenoriatului;
- Organizații patronale;
- Asociații de întreprinderi;
- Persoane fizice care intenționează să înființeze o afacere;
- Autoritățile publice locale și centrale cu responsabilități în domeniu, în parteneriat cu actori cu expertiză relevantă pentru acțiunile selectate;
- Entități de economie socială existente/nou înființate ca beneficiar unic sau în parteneriat cu alte entități relevante.

Rezultatele / impactul programului

În Raportul Anual de Implementare 2017, s-a constatat următoarea alocare financiară, în baza a 29 de apeluri de proiecte privind domeniile de intervenție aferente.

Axa prioritară	Domenii de intervenție	Alocare financiară (mil. euro)
Inițiativa locuri de muncă pentru tineri	<ul style="list-style-type: none"> • Scheme naționale - programe de ucenicie și stagii • Măsuri pentru tinerii NEET I - Stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă • Viitor pentru tinerii NEETs I 	3 apeluri: 205,62
Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs	<ul style="list-style-type: none"> • Măsuri pentru tinerii NEET II - Stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă • Înregistrarea la Serviciul Public de Ocupare a tinerilor NEETs inactivi • Scheme naționale - programe de ucenicie și stagii II • Viitor pentru tinerii NEETs II 	7 apeluri: 384,83
Locuri de muncă pentru	<ul style="list-style-type: none"> • Stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă pentru șomeri și persoane inactice, persoane de etnie Romă, persoane din mediul rural • România profesională – Întreprinderi competitive • România profesională - Resurse umane competitive • Scheme naționale - programe de ucenicie și stagii pentru șomeri și persoane inactice, persoane de etnie romă, persoane din mediul rural • Stimularea mobilității și subvenționarea locurilor de muncă pentru șomeri și persoane inactice, persoane de etnie Romă, persoane din mediul rural 	8 apeluri: 504,43
Incluziunea socială și combaterea sărăciei	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltare Locală Integrată (DLI 360*) în comunitățile marginalizate în care există populație aparținând minorității rome • Dezvoltare Locală Integrată (DLI 360*) în comunitățile marginalizate • Organizarea de programe de depistare precoce (screening), diagnostic și tratament precoce al tuberculozei, inclusiv al tuberculozei latente • Sprijin pentru derularea programelor de îngrijire a gravidei și copilului - etapa I 	7 apeluri: 95,11

	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltare Locală Integrată (DLI 360*) în comunitățile marginalizate în care există populație aparținând minorității rome Fii responsabilă de sănătatea ta – sprijin pentru derularea programelor de prevenție, depistare precoce, diagnostic și tratament precoce al cancerului de sân - etapa I 	
Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	<ul style="list-style-type: none"> Sprijin pregătitor pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală” - orașe/ municipii cu populație de peste 20.000 locuitori 	2 apeluri: 4,01
Educație și competențe	<ul style="list-style-type: none"> Curriculum național pentru învățământul primar și gimnazial 	1 apel: 60,00
Asistență tehnică	<ul style="list-style-type: none"> Asistență tehnică POCU 2014-2020 	1 apel: 298,35

Programul Operațional Comun România - Republica Moldova 2014-2020

Programul Operațional Comun România - Ucraina 2014-2020

Descriere

Programele operaționale comune România-Republica Moldova și România-Ucraina 2014-2020 au în vedere dezvoltarea socio-economică a regiunilor de frontieră cu cele două țări vecine. Programul cu Republica Moldova vizează județele Botoșani, Iași, Vaslui și Galați din partea României și întreg teritoriul al Republicii Moldova, în timp ce cel cu Ucraina vizează județele Satu Mare, Maramureș, Botoșani, Suceava, Tulcea și oblasturile Ivano-Frankivsk, Zakarpatska, Chernivtsi, Odessa.

Strategia de intervenție se bazează pe o viziune comună privind dezvoltarea zonei transfrontaliere cu ambele state vecine și stabilește viziunea comună de dezvoltare pentru următorii ani în sectoarele stabilite pentru a fi sprijinite prin Program. Abordarea strategică propusă se concentrează asupra acelor aspecte specifice ale politicilor comune relevante pentru cooperarea transfrontalieră.

Programele vor contribui la îndeplinirea obiectivului general al Instrumentului European de Vecinătate: *evoluția către o regiune de prosperitate și bună vecinătate, realizată prin acțiuni de cooperare transfrontalieră în beneficiul statelor membre și nemembre ale UE care se învecinează.*

Obiectivele Instrumentului European de Vecinătate sunt următoarele:

- A. Promovarea dezvoltării economice și sociale în regiunile de pe ambele părți ale frontierelor comune;
- B. Faceți față provocărilor comune în materie de mediu, sănătate publică, siguranță și securitate;
- C. Promovarea unor condiții și modalități mai bune pentru asigurarea mobilității persoanelor și bunurilor și capital.

Obiective Dezvoltare Economică

Cele două programe au următoare rezultate așteptate privind prioritățile enumerate mai sus:

- Cooperarea consolidată între instituțiile de învățământ din care să rezulte creșterea calității programelor de educație disponibile în zona eligibilă, precum și îmbunătățirea accesibilității la educație și asigurarea aptitudinilor adecvate, relevante pentru piața muncii, a absolvenților (Prioritatea 1.1);
- Îmbunătățirea condițiilor prealabile pentru o cooperare susținută în domeniul cercetării și inovării care contribuie la dezvoltarea economică a regiunii (Prioritatea 1.2);
- Mobilitatea sporită a persoanelor și bunurilor în zona eligibilă printr-o rețea modernizată de transport (Prioritatea 3.1);
- Îmbunătățirea rețelelor și facilităților TIC integrate pentru susținerea conexiunilor transfrontaliere (Prioritatea 3.1).

Axe/Domenii de intervenție relevante

- **Obiectiv tematic 2:** Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (obiectiv strategic: A)
 - Prioritatea 1.1 – Cooperare instituțională în domeniul educațional în vederea creșterii accesului la educație și a calității acesteia
 - **Beneficiari:** Administrația publică națională/regională/locală și alte instituții publice, Instituții de învățământ; ONG-uri, asociații profesionale de profesori; alte asociații relevante
 - Prioritatea 1.2 – Promovare și sprijin pentru cercetare și inovare
 - **Beneficiari:** Universități; Instituții de cercetare/organizații/ONG-uri; Administrația publică națională/regională/locală și alte instituții publice; Asociații profesionale/alte asociații relevante
- **Obiectivul tematic 7:** Îmbunătățirea accesului la regiuni, dezvoltarea rețelelor și a rețelelor de transport și comunicații (ENI Obiectiv strategic: C)
 - Prioritatea 3.1 – Dezvoltarea infrastructurii de transport transfrontalier și a infrastructurii TIC
 - **Beneficiari:** National/regional/local public administration and other public institutions; State owned companies administrating transport and communication infrastructure

- **Obiectiv tematic 8:** Provocări comune în domeniul siguranței și securității (obiectivul strategic al ENI: B)
- Prioritatea 4.1 - Sprijin pentru dezvoltarea serviciilor de sănătate și accesul la sănătate
 - **Beneficiari:** Administrația publică națională/regională/locală și alte instituții publice; Instituții naționale/regionale/locale/instituții care acționează în domeniul politicilor de sănătate și sociale; ONG-uri, universități și institute de cercetare; Asociații medicale profesionale și alte asociații relevante.
 - Prioritatea 4.2 - Sprijinirea activităților comune pentru prevenirea dezastrelor naturale și a celor provocate de om, precum și acțiuni comune în situații de urgență
 - **Beneficiari:** Administrația județeană/administrației publice naționale/regionale/locale și alte instituții publice care acționează în domeniul diminuării riscurilor și efectelor dezastrelor și a situațiilor de urgență; institute/organizații de cercetare, universități, ONG-uri;
 - Prioritatea 4.3 Prevenirea și combaterea crimei organizate și a cooperării polițienești
 - **Beneficiari:** Servicii personalizate, poliție de frontieră, poliție, alte instituții publice naționale/regionale/locale care acționează în domeniul prevenirii criminalității și poliție, asociații profesionale

Mediul de afaceri poate beneficia mult de pe urma proiectelor depuse în cadrul Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020. Creșterea accesului și calității educației contribuie la dezvoltarea calităților și competențelor forței de muncă. Analiză SWOT elaborată în stagiul formulării programului, a constat un nivel alarmant de abandon școlar în regiunile de pe ambele maluri ale Prutului. De asemenea, dezvoltarea infrastructurii de transport transfrontalier contribuie la creșterea relațiilor comerciale dintre cele două țări și la creșterea nivelului de investiții în regiunile vizate. Privind oferirea de sprijin pentru dezvoltarea cercetării și inovării, firmele își pot îmbunătăți produsele, serviciile, ideile și procesele de management. În momentul de față, investițiile din regiune în cercetare și inovare sunt scăzute, iar utilizare rezultatelor cercetării și dezvoltării în cadrul activităților industriale și tehnologice sunt insuficient. Tipul de activități care pot fi susținute de către cele programe sunt următoarele: planificarea și elaborarea în comun a programelor educaționale, dezvoltarea de parteneriate între universități și centre de cercetare; construcția, reconstrucția și reabilitarea infrastructurii de graniță.

Pentru Programul Operațional Comun cu Republica Moldova, contribuția din partea Uniunii Europene este de 81 milioane euro prin Instrumentul European de Vecinătate, în timp ce fiecare stat participant trebuie să asigure o co-finanțare de EUR 8.1 mil. Pentru programul cu

Ucraina, contribuția UE este de 60 milioane euro, în timp ce fiecare țară contribuie cu 6 milioane euro.

România- Republica Moldova	Fonduri CE	Co finanțare	Rata procentuală a co-finanțării	Fonduri totale
Obiectivul tematic 1	6,480,000	720,000	11,11%	7,200,000
Obiectivul tematic 2	11,340,000	1,260,000	11,11%	12,600,000
Obiectivul tematic 3	22,024,402	2,447,156	11,11%	24,471,558
Obiectivul tematic 4	33,055,598	3,672,844	11,11%	36,728,442
Asistență tehnică	8,100,000	0		8,100,000
Total	81,000,000	8,100,000	10%	89,100,000

România - Ucraina	Fonduri CE	Co finanțare	Rata procentuală a co-finanțării	Fonduri totale
Obiectivul tematic 2	3,600,000	400,000	11,11%	4,000,000
Obiectivul tematic 3	6,000,000	666,667	11,11%	6,666,667
Obiectivul tematic 7	16,200,000	1,800,000	11,11%	18,000,000
Obiectivul tematic 8	28,200,000	3,133,333	11,11%	31,333,333
Asistență tehnică	6,000,000	0		6,000,000
Total	60,000,000	6,000,000	10%	66,000,000

Rezultatele/ Impactul programelor

Până în momentul de față, pentru programul cu Republica Moldova, au fost alocate 89.1 milioane euro către proiecte, în timp ce pentru programul cu Ucraina, au fost 66 milioane euro către proiecte. Nu a fost elaborat un studiu de evaluare care să estimeze impactul programului, dar în cazul în care proiectele propuse în cadrul programului operațional vor avea succes, domeniile care vor avea cel mai mult de câștigat sunt educația, cercetarea și inovarea și transportul. De exemplu, pe 14 noiembrie 2018, Comisia Europeană a aprobat 4 proiecte mari de infrastructură, care vor fi finanțate prin Programul Operațional pentru Republica Moldova. Valoare totală a acestor proiecte reprezintă 40,1 milioane euro, din care Uniunea Europeană va contribui cu suma de 24,3 milioane euro. Astfel, cele patru proiecte sunt următoarele:

- Infrastructură de comunicații;
- Cooperare Regională pentru Prevenirea și Combaterea Criminalității Transfrontaliere România-Moldova;

- Îmbunătățirea structurii de operare SMURD;
- Reabilitarea și modernizarea birourilor vamale de frontieră de pe granița România – Moldova, respectiv birourile vamale Albița – Leușeni, Sculeni – Sculeni și Giurgiu-lești – Giurgiu-lești.

Programul Operațional Comun "Bazinul Mării Negre" 2014-2020

Descriere

Programul Bazinului Mării Negre 2014-2020 face parte din Cooperarea Transfrontalieră a Uniunii Europene în cadrul Instrumentului European de Vecinătate. Programul este finanțat prin Instrumentului European de Vecinătate, Fondul European de Dezvoltare Regională și Instrumentul de Preaderare. Acest program a fost elaborat cu scopul de a îmbunătăți nivelul de trai al oamenilor din regiunile din Bazinul Mării Negre prin creștere sustenabilă și protecția în comun a mediului.

Parlamentul UE a adoptat o rezoluție la data de 20 ianuarie 2011 pentru a lansa o strategie a UE pentru regiunea Mării Negre. Parlamentul a subliniat că obiectivul principal pentru UE și statele membre în cadrul acestei strategii este stabilirea unui spațiu de pace, democrație, prosperitate și stabilitate bazat pe respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și pe asigurarea securității energetice a UE.

Obiective Dezvoltare Economică

Programul operațional are în vedere "promovarea cooperării transfrontaliere între statele membre ale UE și țările din vecinătatea europeană și din Federația Rusă". De asemenea, programul contribuie la obiectivul general al ENI de a progresa spre "un spațiu de prosperitate comună și bună vecinătate" între Statele membre UE și vecinii lor.

Programul Cooperarea Transfrontalieră a Uniunii Europene din cadrul ENI are 3 obiective strategice generale:

- A. Promovarea dezvoltării economice și sociale în regiunile de pe ambele maluri ale frontierelor comune;
- B. Să răspundă provocărilor comune în materie de mediu, sănătate publică, siguranță și securitate;
- C. Promovarea unor condiții și modalități mai bune pentru asigurarea mobilității persoanelor, bunurilor și capitalului.

Orietări principale de programare:

- Coerența și complementaritatea între programele ENI CBC și alte instrumente relevante ale UE

- Posibilitatea să se sprijine activitățile care implică un partener unic de ambele coaste (intern și extern UE) ale bazinelor maritime, precum și activitățile care implică mai mulți parteneri din ambele părți ale bazinului maritim
- Partenerii care implementează proiectele din cadrul programelor bazinelor maritime vor reprezenta în primul rând nivelurile administrative regionale și subnaționale, precum și organizațiile societății civile care se află în aria eligibilă a programului
- Centre sociale, economice sau culturale importante pot participa într-un program în cazul în care se poate demonstra în cadrul Programului Operațional Comun că implicarea unor astfel de centre în program îndeplinesc următoarele cerințe:
 - ar aduce o valoare adăugată substanțială pentru zona de frontieră eligibilă
 - ar contribui puternic la realizarea impactului CBC în zona de frontieră eligibilă
 - este esențială pentru atingerea obiectivelor programului într-un mod durabil

Axe/Domenii de intervenție relevante

Obiectivele tematice relevante pentru dezvoltarea economică regională din Programul operațional comun "Bazinul Mării Negre" 2014 – 2020 sunt următoarele:

- **Obiectivul tematic 1** - Dezvoltarea afacerilor și a IMM-urilor, contribuind la obiectivul strategic general ENI CBC A. Promovarea dezvoltării economice și sociale în regiunile de ambele părți ale frontierelor comune (Obiectiv Strategic A)
- **Obiectivul tematic 6** - Protecția mediului și atenuarea și adaptarea la schimbările climatice (Obiectiv strategic: B)

Obiectiv general	Obiective specifice	Priorități	Finanțarea UE (provizorie)
Îmbunătățirea bunăstării populației din regiunile bazinului Mării Negre prin creșterea durabilă și protecția comună a mediului	1. Promovarea afacerilor și antreprenoriatului în bazinul Mării Negre	1.1 Promovarea în comun a afacerilor și antreprenoriatului în sectoarele turismului și culturii	€25.34 million
		1.2 Creșterea oportunităților comerciale transfrontaliere și modernizarea în sectoarele agricole și conexe	
	2. Promovarea coordonării protecției mediului și reducerea comună a gunoiului marin în bazinul Mării Negre	2.1 Îmbunătățiri monitorizarea comună a mediului	€18.80 million
		2.2 Promovarea acțiunilor comune de sensibilizare și de acțiune comună pentru reducerea gunoiului fluvial și marin	

Dintre cele două obiective tematice, primul ar trebui să aibă un impact mai mare asupra dezvoltării mediului privat. Prin ambele priorități (1.1 și 1.2) se urmărește sprijinirea firmelor care desfășoară activități în turism și agricultură. Activitățile care pot fi sprijinite prin aceste priorități sunt următoarele: promovarea dezvoltării și comercializării în comun a produselor

turistice transfrontaliere; promovarea patrimoniilor istorice din zonele eligibile; îmbunătățirea serviciilor din turism și generarea de sinergii și rețele între stakeholderii din turism din regiunile Bazinului Mării Negre.

Rezultatele / impactul programului

Primul apel de propuneri de proiecte a fost deschis pentru o perioadă de 4 luni, în intervalul 31 ianuarie - 31 mai 2017. Apelul de propuneri de proiecte a avut o valoare de 19,7 milioane euro și au fost depuse 301 aplicații, fondurile ENI solicitate fiind în valoare de 249,2 milioane euro. Comitetul Comun de Monitorizare a aprobat 24 proiecte în cadrul primului apel, fondurile ENI solicitate fiind în valoare de 18,8 milioane euro.

Cel de-al doilea apel de propuneri de proiecte a fost deschis pentru o perioadă de 4 luni, în intervalul 01 octombrie 2018 - 05 februarie 2019. Bugetul ENI disponibil pentru acest al doilea apel a fost de 24,5 milioane euro iar etapele de verificare administrativă și a eligibilității vor avea loc în perioada februarie-aprilie 2019, fiind urmată de evaluarea calitativă în perioada mai-august 2019.

În momentul de față nu este disponibil nici un studiu de evaluare interimar care să ne ofere informații privind stadiu de implementare al programului.

Programul de Cooperare Elvețiano-Român

Descriere

Asistența financiară elvețiană își propune să contribuie la reducerea disparităților economice și sociale în cadrul Uniunii Europene extinse, cât și între diferitele regiuni de dezvoltare ale statelor beneficiare. Ambele părți, română și elvețiană, vor promova reducerea disparităților economice și sociale din UE extinsă prin măsuri suport convenite de comun acord.

Obiective Dezvoltare Economică

- Să contribuie la reducerea disparităților economice și sociale dintre România și țările dezvoltate din Uniunea Europeană extinsă;
- Să contribuie la reducerea disparităților economice și sociale din România, dintre centrele urbane dinamice și regiunile periferice slab dezvoltate;
- Îmbunătățirea relațiilor bilaterale dintre România și Elveția;
- Dezvoltarea sustenabilă,

Axe/Domenii de intervenție relevante

- Îmbunătățirea mediului de afaceri și a accesului la finanțarea IMM-urilor (CHP 20 mil)
 - Tip de proiect: Linii de credit sau fonduri de risc pentru IMM-uri
- Îmbunătățirea reglementărilor în sectorul financiar și întărirea piețelor financiare și a instituțiilor (CHP 2,5 mil)

- Creșterea capacității instituționale și de reglementare pentru raportarea financiară și auditul la nivel național din sectorul corporatist
- Combaterea spălării banilor
- Prevenirea și detectarea corupției
- Asistență tehnică pentru întărirea capacității instituționale ale ANAF
- Dezvoltarea sectorului privat și promovarea exporturilor IMM-urilor și/sau promovarea standardelor (CHP 5,2 mil)
 - Promovarea exportului de bunuri și servicii și susținerea finanțării comerțului
 - Promovarea standardelor și etichetelor
- Burse, cercetare și intruire vocațională (CHP 19,75 mil)
 - Întărirea schimburilor academice între Elveția și România
 - Promovarea activităților de cercetare comune elvețiano-române
 - Sporirea nivelului de pregătire a studenților pentru profesie

Dezvoltarea economică reprezintă unul dintre aspectele vizate de către Programul de Cooperare Româno-Elvețian. Mai sus sunt enumerate domeniile de intervenție ale Programului care sunt relevante pentru dezvoltarea economică și a mediului privat. Două dintre domeniile de intervenție au efecte directe asupra mediului privat prin oferirea de linii de finanțare și promovarea și încurajarea exportului. În schimb, celelalte două domenii de intervenție au efecte indirecte asupra dezvoltării economice, prin creșterea competențelor forței de muncă, inovării și prin combaterea evaziunii fiscale și corupției.

Rezultatele/ Impactul programului

Fondurile alocate României în cadrul asistenței financiare neramburabile elvețiene, în valoare de 181 milioane de franci elvețieni (CHF), au fost angajate în proporție de 100%, cu respectarea termenului prevăzut de acordul bilateral în acest sens.

Peste 250 de proiecte au fost aprobate în perioada de angajare. Domeniile și proiectele au fost selectate din perspectiva relevanței lor pentru dezvoltarea României: promovarea creșterii economice și susținerea mediului de afaceri, îmbunătățirea condițiilor de muncă, promovarea gestionării durabile a energiei, îmbunătățirea siguranței și securității publice, educație, cercetare și susținerea societății civile.

În momentul de față nu este disponibil nici un studiu de evaluare interimar care să ne ofere informații privind impactul programului asupra dezvoltării economice din România.

VI.4 Măsuri/recomandări pentru o dezvoltare economică continuă

Definirea coerentă a planului de dezvoltare economică se întemeiază pe identificarea și analiza aprofundată a caracteristicilor teritoriale, inclusiv a nevoilor și potențialului de dezvoltare specifice unei regiuni, ținând totodată seama de oportunitățile și amenințările generate de factorii exogeni.

În secțiunile anterioare ale studiului a fost realizată o prezentare comprehensivă a principalelor elemente care configurează potențialul de dezvoltare economică a Regiunii Sud-Est, respectiv au fost analizate particularitățile teritoriale ale regiunii (caracteristici geografice, rețeaua de localități, infrastructura de transport etc.) și dinamica celor mai importanți indicatori economici regionali (referitori la piața muncii, mediul antreprenorial, domeniul cercetare, dezvoltare, inovare, transfer tehnologic etc.).

Pornind de la analiza nevoilor regionale, corelate cu potențialul și premisele de dezvoltare, și luând în considerare direcțiile de orientare strategică europeană, se poate concluziona că viziunea de dezvoltare a Regiunii Sud-Est trebuie să asigure crearea unui mediu economic inovator, dinamic, competitiv și durabil. Un astfel de mediu este construit pe piloni care generează predictibilitate și stabilitate în ceea ce privește sistemul legislativ și fiscal, creează valoare adăugată în sectoarele economice inovative și inteligente și asigură competitivitate pe piețele naționale și externe.

Direcțiile de dezvoltare regională prezintă o însemnătate deosebită în contextul socio-economic actual și orientează viziunea pe termen lung asupra dezvoltării economice sustenabile a Regiunii Sud-Est.

Viziunea Regiunii Sud-Est este reprezentată de promovarea competitivității în sectoarele economice cu potențial de creștere prin dezvoltarea unui mediu de afaceri performant, bazat pe resurse umane competente, integrarea tehnologiilor inovatoare și susținerea cercetării și dezvoltării.

Obiectivul general rezidă în asigurarea creșterii competitivității mediului de afaceri regional prin acțiuni integrate de valorificare a potențialului de dezvoltare și atenuarea/recuperarea decalajelor de performanță și competitivitate economică în raport cu celelalte regiuni ale țării.

Pornind de la elementele menționate anterior, a fost construit un set coerent de măsuri/recomandări ce vizează dezvoltarea economică a Regiunii Sud-Est, ținând cont de posibilitățile oferite de cadrul politico-administrativ actual și de prerogativele deținute de

autoritățile publice regionale, precum și de imperativul utilizării mai bune a surselor europene de finanțare.

Prioritatea 1. Creșterea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor prin dezvoltarea investițiilor în infrastructură și sporirea accesului la finanțare și servicii de calitate

Prezentare generală

Microîntreprinderile și IMM-urile se confruntă cu o serie de probleme specifice, reprezentate, pe de o parte, de capacitatea de a rămâne competitive și performante în cadrul unei piețe din ce în ce mai dinamice, iar pe de altă parte, de accesul la finanțare și disponibilitatea capitalului necesar investițiilor.

Pentru a asigura viabilitatea și durabilitatea economiei regionale, se impun măsuri coerente și concrete, care să consolideze capacitatea întreprinderilor de a crea plus valoare, prin produsele și serviciile oferite, și de a genera locuri de muncă pe termen mediu și lung.

Cei mai importanți factori critici pentru activitatea economică și perspectivele de dezvoltare ale microîntreprinderilor și IMM-urilor sunt reprezentați de:

- Disponibilitatea capitalului pentru investiții în scopul inovării sau creșterii valorii adăugate a produselor și/sau serviciilor;
- Accesul la finanțare și gestionarea corespunzătoare a fluxului de lichidități;
- Cooperarea între întreprinderi și diseminarea informațiilor relevante de piață între acestea;
- Capacitatea redusă de internaționalizare și deschiderea limitată către piețele externe (export);
- Lipsa/calitatea redusă a serviciilor de sprijin pentru microîntreprinderile și IMM-urile nou înființate;
- Structura sectorială – preponderența întreprinderilor care activează în domeniile serviciilor și comerțului;

Această prioritate vizează îmbunătățirea competitivității economice regionale prin stimularea sectoarelor inovatoare, cu valoare adăugată mare și orientare către piețele externe, sprijinirea antreprenoriatului și dezvoltarea de clustere și rețele de întreprinderi, precum și asigurarea infrastructurii de afaceri și a accesului la finanțare, prin servicii de sprijin acordate întreprinderilor nou înființate.

Recomandările prezentate în continuare se adresează atât întreprinderilor de dimensiune mică și mijlocie, cât și structurilor de sprijin (ex. incubatoare, acceleratoare de afaceri) și au ca scop creșterea ratei de reziliență a afacerilor, sporirea productivității muncii și consolidarea potențialelor avantaje competitive pe care acestea le dețin.

Măsuri/recomandări

- *Sprijinirea realizării investițiilor în dezvoltarea produselor și serviciilor cu caracter inovator, în special în domeniile cu nivel ridicat de competitivitate și performanță;*
- *Dezvoltarea serviciilor furnizate de autoritățile publice (ex. Camera de Comerț și Industrie) tinerilor întreprinzători și întreprinderilor nou înființate, în vederea accesării surselor de finanțare europeană;*
- *Crearea și dezvoltarea rețelelor de întreprinderi, a lanțurilor de furnizori și a grupurilor de producători;*
- *Sprijinirea și stimularea creării întreprinderilor în domeniul producției, acestea reprezentând principalii vectori de creștere a exporturilor;*
- *Sprijinirea întreprinderilor de a participa la platforme și rețele internaționale de cooperare economică și încurajarea exportatorilor locali;*

Prioritatea 2. Promovarea și dezvoltarea activităților de CDI prin creșterea capacității de cercetare, inovare și transfer tehnologic, inclusiv prin stimularea cooperării între mediul de afaceri și institutele/centrele de cercetare

Prezentare generală

În ceea ce privește activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare, Regiunea Sud-Est se situează pe ultimele locuri la nivel național, cu cel mai redus număr de unități specializate în acest sector și cel mai scăzut procent al cheltuielilor cu cercetarea din PIB. De asemenea, activitățile de CDI sunt concentrate cu precădere în universități, fără a fi conectate la mediul de afaceri, astfel că de multe ori rămân nevalorificate sau sunt exploatate sub adevărate lor valoare de piață. Deși există instituții specializate în acest sens, transferul de tehnologie de la sectorul de cercetare fundamentală la mediul de afaceri este încă insuficient pentru a asigura dezvoltarea competitivității și inovării la nivel regional.

Principalele provocări și nevoi specifice sectorului de CDI, identificate la nivel regional, sunt reprezentate de:

- Nivelul redus al investițiilor private în activitățile CDI;
- Slaba cooperare și numărul redus de parteneriate între entitățile care desfășoară activități de CDI și mediul de afaceri;
- Valorificarea redusă a rezultatelor generate de activitățile CDI în economie;
- Slaba dezvoltare a capacității sectorului CDI (numărul redus al institutelor de profil și al personalului specializat în derularea activităților științifice).

Această prioritate urmărește creșterea aplicabilității, valorificării și utilizării rezultatelor CDI în economie prin sprijinirea creării parteneriatelor și cooperării între actorii regionali din mediul academic și de cercetare și cel de afaceri, stimularea dezvoltării de proiecte comune în scopul accelerării transferului tehnologic și al realizării de investiții în infrastructura specifică.

Măsurile/recomandările propuse vizează în special domeniile cu un înalt potențial de inovare, dar și domeniile generice competitive și se adresează mediului de afaceri (întreprinderilor mari și IMM-urilor), institutelor de cercetare-dezvoltare și inovare, universităților și instituțiilor de transfer tehnologic. Rezultatele obținute prin aplicarea măsurilor/recomandărilor propuse vor contribui la dezvoltarea activităților CDI în regiune și la stimularea realizării cheltuielilor, în special private, în sectorul CDI. Totodată, măsurile propuse se vor concretiza în înființarea unor întreprinderi inovative și a unor întreprinderi care valorifică în economie rezultatele sectorului CDI, prin cooperarea și participarea la parteneriate cu entitățile de profil.

Măsuri/recomandări

- *Sprijinirea investițiilor în infrastructura CDI, atragerea și menținerea resurselor umane cu competențe în desfășurarea de activități științifice;*
- *Crearea parteneriatelor de transfer tehnologic și a rețelelor de cooperare în domeniul CDI;*
- *Furnizarea de servicii specializate pentru orientarea start-upurilor și spin-offurilor inovative către posibilitățile de finanțare europeană.*

Prioritatea 3. Sprijinirea și dezvoltarea mediului antreprenorial

Prezentare generală

Potrivit orientărilor strategice regionale și naționale, antreprenoriatul este unul dintre instrumentele cheie care, odată sprijinit și încurajat, contribuie la promovarea competitivității și creșterea gradului de ocupare a populației. Deși numărul de întreprinderi mici și mijlocii existente plasează Regiunea Sud-Est pe primele poziții la nivel național, sectorul antreprenorial se confruntă cu o serie de probleme și dificultăți, precum:

- Rata mică de supraviețuire a afacerilor nou înființate;
- Concentrarea sectorială a întreprinderilor în domenii cu valoare adăugată redusă, precum comerțul și serviciile;
- Gradul redus de diversificare a activităților economice în mediul rural.

Măsurile propuse vizează stimularea creării întreprinderilor, atât în mediul urban, cât și în mediul rural, și sprijinirea menținerii activităților acestora pe termen mediu și lung.

Măsuri/recomandări:

- *Stimularea și dezvoltarea acțiunilor de sprijinire a inițiativelor/proiectelor antreprenoriale în mediul urban și rural (cu accent pe activitățile non-agricole);*
- *Dezvoltarea abilităților și capacităților antreprenoriale în rândul tinerilor prin acțiuni specifice de instruire și consiliere în vederea demarării unei afaceri.*

Capitolul VII. Concluzii

În contextul actual, în care economiile statelor europene trec printr-o serie de modificări structurale care generează schimbări importante în economia regiunilor, este relevant să existe o radiografiere a mediului economic și a evoluției dezvoltării acestuia, pentru a putea fi stabilite direcții solide de acțiune și pentru a putea interveni integrat în sectoarele în care există cea mai ridicată nevoie. Acest aspect este cu atât mai relevant cu cât în ultimii ani au fost sprijinite domenii diverse de activitate, prin implementarea unor măsuri și proiecte finanțate din diverse surse europene și naționale, fiind necesară corelarea și integrarea sectoarelor la nivelul cărora se intervine, pentru a se asigura crearea unui impact mai puternic și sustenabil la nivel regional.

Pentru a înțelege cum s-a dezvoltat economia Regiunii Sud-Est în ultimii ani (2007-2017), precum și rezultatele și efectele acestei evoluții, prezentul studiu s-a întemeiat pe elaborarea unei analize aprofundate a situației economico-sociale existente, a nevoilor și a potențialului de dezvoltare pentru perimetrul geografic și administrativ studiat, ținând cont totodată de oportunitățile și provocările din mediul extern. Analiza efectuată a fost completată cu informații calitative colectate de la principalii actori cheie regionali, reprezentanți ai mediului de afaceri, mediului public și entităților care desfășoară activități de cercetare-dezvoltare în Regiunea Sud-Est.

Ca urmare a detalierii situației economico-sociale existente, pe baza analizei corelate a nevoilor, a potențialului de dezvoltare pentru Regiunea Sud-Est și ținând cont de direcțiile de orientare strategică europeană, se consideră că regiunea trebuie să asigure dezvoltarea durabilă a unui mediu de afaceri viabil, deschis și inovativ. Un astfel de mediu de afaceri trebuie să fie caracterizat de predictibilitate, susținut de un sistem legislativ clar, stabil, simplu, transparent și coerent și de un cadru instituțional adecvat, care să creeze locuri de muncă, un plus de valoare adăugată și să facă față competiției pe piața unică și internațională.

Având în vedere contextul socio-economic specific Regiunii Sud-Est, precum și gradul de dezvoltare existent la nivel județean și regional, analiza efectuată a evidențiat faptul că, deși au fost obținute rezultate semnificative în ultimii 10 ani, mediul de afaceri din regiune încă se confruntă cu dificultăți ce pot fi depășite prin politici publice integrate, dar și prin măsuri specifice, menite să susțină sectoare de activitate aflate în curs de evoluție.

Analiza statistică a datelor și a informațiilor furnizate de către actorii cheie din regiune a condus la evaluarea nivelului actual de dezvoltare economică al Regiunii Sud-Est, a nevoilor specifice mediului privat de afaceri și a demersurilor întreprinse de către acest sector, pentru creșterea competitivității și pentru obținerea rezultatelor așteptate. Din perspectiva celor mai dinamice sectoare economice la nivel regional, pe primele locuri se regăsesc agricultura, turismul și comerțul, în timp ce sectoarele economice care se confruntă cu cele mai mari dificultăți sunt producția, construcțiile și industria.

Principalele avantaje competitive ale județelor din Regiunea Sud-Est sunt poziționarea geografică și logistică, potențialul turistic, industria diversificată la nivel regional, potențialul în creștere al inovării sociale în regiune, parteneriatele transnaționale dezvoltate în cadrul unor proiecte cu finanțare europeană, deschiderea autorităților locale pentru sprijinirea investitorilor, precum și infrastructura locală îmbunătățită.

Sub aspect general, companiile și organizațiile din mediul de afaceri privat, ce desfășoară activități în Regiunea Sud-Est, au înregistrat progrese în ultimii 10 ani, dar totodată, întâmpină o serie de dificultăți. Nivelul de dezvoltare mai ridicat poate să fie corelat cu faptul că, începând din anul 2007 până în prezent, majoritatea companiilor participante la sondaj au beneficiat de programe finanțate din surse naționale sau europene.

În vederea diminuării dificultăților și a barierelor identificate la nivelul mediului de afaceri din Regiunea Sud-Est, reprezentanții mediului de afaceri participanți la ancheta prin sondaj recomandă implicarea activă a autorităților în dezvoltarea județelor și a regiunii, scăderea taxelor și a impozitelor, creșterea investițiilor naționale și internaționale, reducerea birocrăției, creșterea calității învățământului și încurajarea dezvoltării antreprenoriatului.

Principalele efecte pozitive ale investițiilor realizate asupra economiei locale și regionale constau în crearea de locuri de muncă, urmate de crearea de întreprinderi și dezvoltarea de clustere productive. Alte efecte pozitive menționate în cadrul studiului sunt creșterea nivelului salariilor și a pensiilor, implicit a calității vieții locuitorilor și dezvoltarea întreprinderilor mijlocii.

Referitor la activitățile din domeniul cercetării și inovării considerate prioritare, se consideră că acestea trebuie să vizeze:

- procese de cercetare și inovare, transfer tehnologic și cooperare între întreprinderi care se orientează către o economie cu emisii scăzute de carbon și adaptare la schimbările climatice;

- investiții în mijloace fixe la nivelul micro-întreprinderilor (inclusiv centre private de cercetare) legate în mod direct de activități de cercetare și inovare;
- activități de cooperare și transfer de tehnologie între întreprinderi, centre de cercetare și mediul academic.

În ceea ce privește anumite acțiuni de dezvoltare a mediului de afaceri la nivelul regiunii, următoarele sunt considerate:

- foarte prioritare: dezvoltarea și digitalizarea IMM-urilor;
- prioritare: procese de inovare la nivelul IMM-urilor și activități de incubare, sprijin spin-off-uri și start-up-uri;
- puțin prioritare: infrastructura de afaceri (parcuri industriale, parcuri științifice și tehnologice).

Studiul "Evoluția dezvoltării economice în Regiunea Sud-Est" și-a propus să aibă o finalitate strategică, care să definească, pe baze bine fundamentate și consultative, un set de măsuri, politici și recomandări pentru dezvoltarea economică în Regiunea Sud-Est, creând totodată și un plus de valoare, printr-un set sintetic de concluzii ce au reieșit din analizele efectuate și de recomandări, care sunt utile pentru viitoarea perioadă de programare.

Pe baza radiografiei punctate anterior, la nivelul studiului a fost construit un set coerent de măsuri/recomandări ce vizează dezvoltarea economică a Regiunii Sud-Est, ținând cont de posibilitățile oferite de cadrul politico-administrativ actual și de prerogativele deținute de autoritățile publice regionale, precum și de imperativul utilizării mai bune a surselor europene de finanțare. Acestea au fost formulate în jurul a trei priorități și au rolul de a furniza un sprijin important în orientarea și utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor structurale și de coeziune de care România va beneficia în perioada de programare 2021-2027.

Prioritatea 1. Creșterea competitivității IMM-urilor și a microîntreprinderilor prin dezvoltarea investițiilor în infrastructură și sporirea accesului la finanțare și servicii de calitate

Măsuri/recomandări

- *Sprijinirea realizării investițiilor în dezvoltarea produselor și serviciilor cu caracter inovator, în special în domeniile cu nivel ridicat de competitivitate și performanță;*
- *Dezvoltarea serviciilor furnizate de autoritățile publice (ex. Camera de Comerț și Industrie) tinerilor întreprinzători și întreprinderilor nou înființate, în vederea accesării surselor de finanțare europeană;*
- *Crearea și dezvoltarea rețelelor de întreprinderi, a lanțurilor de furnizori și a grupurilor de producători;*
- *Sprijinirea și stimularea creării întreprinderilor în domeniul producției, acestea reprezentând principalii vectori de creștere a exporturilor;*
- *Sprijinirea întreprinderilor de a participa la platforme și rețele internaționale de cooperare economică și încurajarea exportatorilor locali*

Prioritatea 2. Promovarea și dezvoltarea activităților de CDI prin creșterea capacității de cercetare, inovare și transfer tehnologic, inclusiv prin stimularea cooperării între mediul de afaceri și institutele/centrele de cercetare

Măsuri/recomandări

- *Sprijinirea investițiilor în infrastructura CDI, atragerea și menținerea resurselor umane cu competențe în desfășurarea de activități științifice;*
- *Crearea parteneriatelor de transfer tehnologic și a rețelelor de cooperare în domeniul CDI;*
- *Furnizarea de servicii specializate pentru orientarea start-upurilor și spin-offurilor inovative către posibilitățile de finanțare europeană.*

Prioritatea 3. Sprijinirea și dezvoltarea mediului antreprenorial

Măsuri/recomandări

- *Stimularea și dezvoltarea acțiunilor de sprijinire a inițiativelor/proiectelor antreprenoriale în mediul urban și rural (cu accent pe activitățile non-agricole);*
- *Dezvoltarea abilităților și capacităților antreprenoriale în rândul tinerilor prin acțiuni specifice de instruire și consiliere în vederea demarării unei afaceri.*

Bibliografie

- Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est, (2014), Planul de Dezvoltare Regională Sud-Est 2014 -2020, http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/PDR/2014/PDR.Sud_Est_2014.pdf
- Banca Mondială, (2015), Soluții tehnice și tehnologii eficiente și inovatoare pentru investițiile în infrastructura publică din România, <http://documents.worldbank.org/curated/en/240821468196173343/text/103461-ROMANIAN-WP-P150146-PUBLIC-Harmonizing-Public-Investments-Component-3-Final-Report.txt>
- Enciclopedia României, Regiunea de dezvoltare Sud-Est, http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Fi%C8%99ier:Regiunea_de_dezvoltare_Sud_-_Est.png, Autor: Mihai enciclopediaromaniei.ro
- Institutul Național de Statistică (INS), (2018), Repere economice și sociale regionale: Statistică teritorială, http://www.insse.ro/cms/files/Publicatii_2018/84.Repere_economice_si_sociale_Statistica_teritoriala/Repere_economice_si_sociale_regionale_statistica_teritoriala.pdf
- Institutul Național de Statistică (INS), (2018), Lungimea căilor de transport la sfârșitul anului 2017, http://www.insse.ro/old/sites/default/files/field/publicatii/lungimea_cailor_de_transport_la_sfarsitul_anului_2017.pdf
- INFRAED, (2017), Planul regional de acțiune pentru învățământ – PRAI 2016 -2025. Regiunea de dezvoltare Sud-Est, <http://infraed.ro/wp-content/uploads/2018/10/PRAI-SE-.pdf>
- Fonduristructurale.ro, Master Plan General de Transport al României, https://www.fonduristructurale.ro/Document_Files//Stiri/00016972/016cv_Anexa%20MPGT%20cu%20clauza%20de%20reform%C4%83%20structural%C4%83_opt.pdf
- MDRAP, (2017), Raport privind starea teritoriului – România 2017, <http://www.mdrap.ro/userfiles/Raport%20privind%20starea%20teritoriului%202017.pdf>
- Ministerul Transporturilor și Infrastructurii, (2011), Strategia de transport intermodal în România 2020, http://mt.gov.ro/web14/documente/strategie/strategii_sectoriale/strategie_de_transport_intermodal_text.pdf
- 130km.ro, Informații autostrăzi românești, <http://www.130km.ro/index.html>
- KPMG, INCE, Confederația Patronală Concordia, (2019), Analiza cantitativă și calitativă a pieței muncii, Versiunea 2, <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/bkp->

savastvps/websites/fppg.ro/03+%5BConcordia%5D+Studiu+piata+muncii+varianta+scurta+20190110.pdf

- Ministerul Educației Naționale (2019), Raport privind starea învățământului superior în România, <https://www.edu.ro/sites/default/files/Raport%20privind%20starea%20%C3%AEnv%C4%83%C8%9B%C4%83m%C3%A2ntului%20superior%20din%20Rom%C3%A2nia%20-%202016-2017.pdf>
- Arena M. - *Document de lucru, referitor la impactul comerțului internațional și al politicilor comerciale ale UE asupra lanțurilor valorice internaționale*, Comisia pentru comerț internațional Raportoare, martie 2017, <http://www.europarl.europa.eu>
- Popa M., - Rolul lanțurilor valorice industriale în sporirea creșterii economice naționale, www.ssoar.info, 2014
- România Rurală, nr. 14/2015, www.madr.ro;
- *Concluziile Consiliului privind lanțurile valorice globale responsabile*, 12 mai 2016, www.consilium.europa.eu/ro/;
- Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind implementarea politicii UE de standardizare și contribuția standardelor europene la politicile UE, ianuarie 2018, www.ec.europa.eu;
- Amălinei O. - *Galațiul a intrat în 2019 cu 1870 de firme cu capital străin*, Viata Libera OnLine , 06 martie 2019, <https://www.viata-libera.ro/economie/123881-galatiul-a-intrat-in-2019-cu-1870-de-firme-cu-capital-strain>;
- Bîgea L. – *Tulcea: Combinatul Alum SA încheie în acest trimestru primul proiect european*, <https://www.agerpres.ro/economic-intern/2018/07/19/tulcea-combinatul-alum-sa-incheie-in-acest-trimestru-primul-proiect-european--147551>;
- Hagi C. – *Mediul de afaceri din Constanța este dominat de companii cu capital străin*, România Liberă, 07.11.2016, <https://romanalibera.ro/economie/companii/mediul-de-afaceri-din-constanta-e-dominat-de-companii-cu-capital-strain-432429>;
- Horobeț A., Popovici O – *Investițiile Străine Directe: evoluția și importanța lor în România*, Mai 2019, <file:///K:/ACZ%20Consulting%20Romania/Proiect%20-%20studiu%20EDER-SE/Materiale%20de%20lucru/Indicatori/Folositi%20pentru%20STUDIU/Studiu-Investitiile-straine-directe-evolutia-si-importanta-lor-in-Romania.pdf>;
- Ivan D., Anton C. – *Cum și-au împărțit străinii România*, www.jurnalul.ro, 22 iunie 2016, <https://jurnalul.antena3.ro/bani-afaceri/investitii/romania-altora-firmele-straine-domina-tara-717253.html>;

- Mihai A. – *Învață de la reprezentanții celor mai puternice companii din Galați cum să îți construiești un brand puternic în business*, Conferința ZF "Branduri românești" Galați, Ziarul Financiar, 14 iunie 2019, <https://www.zf.ro/eveniment/conferinta-zf-branduri-romanesti-galati-marti-25-iunie-invata-de-la-reprezentantii-celor-mai-puternice-companii-din-galati-cum-sa-iti-construiești-un-brand-puternic-in-business-18169465>
- [Soare M., Grigorescu A., Paraschiv D., Dracea M., Gafta V., Meghilan G., Rezultat R1.1.: Analiză cu privire la evoluția și situația actuală a sectorului IMM și a mediului de afaceri din România \(realizări, dificultăți întâmpinate, cerințe și perspective\). Identificarea și propunerea unor măsuri și acțiuni necesare pentru rezolvarea problemelor semnalate, proiect SIPOCA 5, București, mai 2018;](#)
- Anuarul statistic al României 2018, <http://www.insse.ro> ;
- Anuarul statistic al României 2017, <http://www.insse.ro> ;
- Anuarul statistic al României 2016, <http://www.insse.ro> ;
- Anuarul statistic al României 2015, <http://www.insse.ro> ;
- Anuarul statistic al României 2014, <http://www.insse.ro>.